Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

ओ३म्

यजुर्वेद संहिता

(वायुमहर्षौ प्रकटीभूता)

प्रकाशक
हरयाणा साहित्य संस्थान
गुरुकुल झज्जर, रोहतक

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

ओ३म्

यजुर्वेद संहिता

(वायुमहर्षौ प्रकटीभूता)

प्रकाशक

हरयाणा साहित्य संस्थान

गुरुकुल झज्जर, रोहतक

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

प्रकाशक :—

हरयाणा साहित्य संस्थान

गुरुकुल झज्जर, रोहतक

प्रथम संस्करण २०००

सृष्टिवेदसंवत् १९६०८५३०८९

कलियुग संवत् ५०८९

विक्रमसंवत् २०४५

मूल्य ६०/– रुपये

मुद्रक -

जैयद प्रेस

बल्लीमारान, दिल्ली-६

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

ओ३म्

यजुर्वेदसंहिता

अथ प्रथमोऽध्यायः

अध्यायः १ ; अनुवाकौ १-२, मन्त्रौ १-२

ऋषिः—परमेष्ठी प्रजापतिः १—३१ ॥

देवता—सविता १, ३, १०, २०, २५, २६ । यज्ञः २, ७, १४, १५, २१, २७—३१ । विष्णुः ४, ६ । अग्निः ५, ८, ११, १७—१९, २३ । प्रजापतिः ६ । अप्सवितारौ १२ । इन्द्रः[उ], अग्निः[क], यज्ञः[र] १३ । वायुः[क], सविता[र] १६ । यज्ञः[क], अग्निसवितारौ[र] २२ । द्यौविद्युतौ २४ ॥

छन्दः—स्वराड्बृहती[क], ब्राह्म्युष्णिक्[र] १ । स्वराडार्षीत्रिष्टुप् २ । भुरिग्जगती ३ । अनुष्टुप् ४ । आर्चीत्रिष्टुप् ५ । आर्चीपङ्क्तिः ६ । प्राजापत्याजगती ७ । निचृदतिजगती ८ । निचृत्त्रिष्टुप् ९ । भुरिग्बृहती १० । स्वराड्जगती ११, १४ । भुरिगत्यष्टिः १२ । निचृदुष्णिक्[उ], भुरिगार्चीगायत्री[क], भुरिगुष्णिक्[र] १३ । निचृज्जगती[क], याजुषीपङ्क्तिः[र] १५ । स्वराड्ब्राह्मीत्रिष्टुप्[क], विराड्गायत्री[र] १६ । निचृद्ब्राह्मीपङ्क्तिः १७ । ब्राह्मीउष्णिक्,[उ] आर्चीत्रिष्टुप्[क], आर्चीपङ्क्तिः[र] १८ । निचृद्ब्राह्मीत्रिष्टुप् १९ । विराड्ब्राह्मीत्रिष्टुप् २०, २५ । गायत्री[क], निचृत्पङ्क्तिः[र] २१ । स्वराट्त्रिष्टुप्[क], गायत्री[र] २२ । बृहती २३ । स्वराड्ब्राह्मीपङ्क्तिः २४ । स्वराड्ब्राह्मीपङ्क्तिः[क], भुरिग्ब्राह्मीपङ्क्तिः[र] २६ । ब्राह्मीत्रिष्टुप् २७ । विराड्ब्राह्मीपङ्क्तिः २८ । त्रिष्टुप्[क], [र], २९ । निचृज्जगती ३० । जगती[क], अनुष्टुप्[र] ३१ ।

स्वरः—मध्यमः[क], ऋषभः[र] १ । धैवतः २, ५, ९, १९, २०, २५, २७ । निषादः ३, ७, ८, ११, १४, ३० । गान्धारः ४, १२ । पञ्चमः ६, १७, २४, २६, २८ । मध्यमः १०, २३ । ऋषभः[उ], [र], षड्जः[क] १३ । निषादः[क], पञ्चमः[र] १५ । धैवतः[क], षड्जः[र] १६ । ऋषभः[उ], धैवतः[क], पञ्चमः[र] १८ । षड्जः[क], पञ्चमः[र] २१ । धैवतः[क], षड्जः[र] २२ । धैवतः[क], [र], २९ । निषादः[क], गान्धारः[र] ३१ ॥

अनुवाकः

॥१॥ इषे त्वोर्जे त्वा वायव स्थ देवो वः सविता प्रार्पयतु श्रेष्ठतमाय कर्मणऽआप्यायध्वमघ्न्याऽइन्द्राय भागं प्रजावतीरनमीवाऽअयक्ष्मा मा व स्तेनऽईशत माघशंसो ध्रुवाऽअस्मिन्गोपतौ स्यात बह्वीर्यजमानस्य पशून्पाहि ॥१॥

॥२॥ वसोः पवित्रमसि द्यौरसि पृथिव्यसि मातरिश्वनो घर्मोऽसि विश्वधाऽअसि । परमेण धाम्ना दृंहस्व मा ह्वार्मा ते यज्ञपतिर्ह्वार्षीत् ॥२॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

वसोः पवित्रमसि शतधारं वसोः पवित्रमसि सहस्रधारम् ।
देवस्त्वा सविता पुनातु वसोः पवित्रेण शतधारेण सुप्वा कामधुक्षः ॥३॥
सा विश्वायुः सा विश्वकर्म्मा सा विश्वधायाः ।
इन्द्रस्य त्वा भागꣳ सोमेनातनच्मि विष्णो हव्यꣳ रक्ष ॥४॥

॥२॥ अग्ने व्रतपते व्रतञ्चरिष्यामि तच्छकेयन्तन्मे राध्यताम् ।
इदमहमनृतात्सत्यमुपैमि ॥५॥
कस्त्वा युनक्ति स त्वा युनक्ति कस्मै त्वा युनक्ति तस्मै त्वा युनक्ति ।
कर्म्मणे वाँवेषाय वाम् ॥६॥
प्रत्युष्टꣳ रक्षः प्रत्युष्टाऽअरातयो निष्टप्तꣳ रक्षो निष्टप्ताऽअरातयः ।
उर्व्वन्तरिक्षमन्वेमि ॥७॥
धूरसि धूर्व्व धूर्व्वन्तन्धूर्व्व तँय्योस्मान्धूर्व्वति तन्धूर्व्व यँव्वयन्धूर्व्वामः ।
देवानामसि वह्नितमꣳ सस्नितमम्पप्रितमञ्जुष्टतमन्देवहूतमम् ॥८॥
अह्रुतमसि हविर्द्धानन्दृꣳहस्व मा ह्वार्म्मा ते यज्ञपतिर्ह्वार्षीत् ।
विष्णुस्त्वा क्रमतामुरु वातायापहतꣳ रक्षो यच्छन्ताम्पञ्च ॥९॥
देवस्य त्वा सवितुः प्प्रसवेश्विनोर्ब्बाहुभ्याम्पूष्णो हस्ताभ्याम् ।
अग्नये जुष्टङ्गृह्णाम्म्यग्नीषोमाभ्याञ्जुष्टङ्गृह्णामि ॥१०॥
भूताय त्वा नारातये स्वरभिविख्येषन्दृꣳहन्तान्दुर्य्याः पृथिव्यामुर्व्वन्तरिक्षमन्वेमि
पृथिव्यास्त्वा नाभौ सादयाम्म्यदित्याऽउपस्थेग्ने हव्यꣳ रक्ष ॥११॥

॥४॥ पवित्रे स्त्थो वैष्णव्यौ सवितुर्व्वः प्प्रसवऽउत्पुनाम्म्यच्छिद्रेण पवित्रेण सूर्य्यस्य
रश्मिभिः । देवीरापोऽअग्रेगुवोऽअग्रेपुवोग्रऽइममद्य यज्ञन्नयताग्रे यज्ञपतिꣳ
सुधातुँय्यज्ञपतिन्देवयुवम् ॥१२॥
युष्माऽइन्द्रोवृणीत वृत्रतूर्य्ये यूयमिन्द्रमवृणीध्वँव्वृत्रतूर्य्ये प्प्रोक्षिता स्त्थ ।
अग्नये त्वा जुष्टम्प्रोक्षाम्म्यग्नीषोमाभ्यान्त्वा जुष्टम्प्रोक्षामि ।
दैव्याय कर्म्मणे शुन्धध्वन्देवयज्यायै यद्वोशुद्धाः पराजघ्नुरिदँव्वस्तच्छुन्धामि ॥१३॥

॥५॥ शर्म्मास्यवधूतꣳ रक्षोवधूताऽअरातयोदित्यास्त्वगसि प्प्रति त्वादितिर्व्वेत्तु ।
अद्रिरसि वानस्पत्यो ग्रावासि पृथुबुध्नः प्प्रति त्वादित्यास्त्वग्वेत्तु ॥१४॥
अग्नेस्तनूरसि वाचो विसर्जनन्देववीतये त्वा गृह्णामि बृहद्ग्रावासि वानस्पत्यः
सऽइदन्देवेभ्यो हविः शमीष्व सुशमि शमीष्व । हविष्कृदेहि हविष्कृदेहि ॥१५॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

कुक्कुटोसि मधुजिह्वऽइषमूर्ज्जमावद त्वया वयꣳ सङ्घातꣳसङ्घातञ्जेष्म वर्षवृद्धमसि प्प्रति त्वा वर्षवृद्धँवेत्तु परापूतꣳ रक्षः परापूताऽअरातयोपहतꣳ रक्षो वायुर्वो विविनक्तु देवो वः सविता हिरण्ण्यपाणिः प्प्रति गृब्भ्णात्त्वच्छिद्द्रेण पाणिना ॥१६॥

॥६॥ धृष्टिरस्यपाग्नेऽअग्निमामादञ्जहि निष्क्रव्यादꣳ सेधा देवयजँवह । ध्रुवमसि पृथिवीन्दृꣳह ब्रह्मवनि त्वा क्षत्रवनि सजातवन्न्युपदधामि ब्भ्रातृव्यस्य वधाय ॥१७॥

अग्ने ब्रह्म गृब्भ्णीष्व धरुणमस्यन्तरिक्षन्दृꣳह ब्रह्मवनि त्वा क्षत्रवनि सजातवन्न्युपदधामि ब्भ्रातृव्यस्य वधाय । धर्त्रमसि दिवन्दृꣳह ब्रह्मवनि त्वा क्षत्रवनि सजातवन्न्युपदधामि ब्भ्रातृव्यस्य वधाय । विश्श्वाब्भ्यस्त्वाशाब्भ्यऽउपदधामि चित स्त्थोर्द्ध्वचितो भृगूणामङ्गिरसान्तपसा तप्प्यद्ध्वम् ॥१८॥

॥७॥ शर्म्मास्यवधूतꣳ रक्षोवधूताऽअरातयोदित्त्यास्त्वगसि प्प्रति त्वादितिर्वेत्तु । धिषणासि पर्वती प्प्रति त्वादित्त्यास्त्वग्वेत्तु दिव स्कम्भनीरसि धिषणासि पार्वतेयी प्प्रति त्वा पर्वती वेत्तु ॥१९॥

धान्न्यमसि धिनुहि देवान्प्राणाय त्वोदानाय त्वा व्व्यानाय त्वा । दीर्घामनु प्प्रसितिमायुषे धान्देवो वः सविता हिरण्ण्यपाणिः प्प्रतिगृब्भ्णात्त्वच्छिद्द्रेण पाणिना चक्क्षुषे त्वा महीनाम्पयोसि ॥२०॥

॥८॥ देवस्य त्वा सवितुः प्प्रसवेश्श्विनोर्ब्बाहुब्भ्याम्पूष्ण्णो हस्ताब्भ्याम् ।
सँवपामि समापऽओषधीभिः समोषधयो रसेन ।
सꣳ रेवतीर्ज्जगतीभिः पृच्च्यन्ताꣳ सम्मधुमतीर्म्मधुमतीभिः पृच्च्यन्ताम् ॥२१॥

जनयत्त्यै त्वा सँय्यौमीदमग्नेरिदमग्नीषोमयोरिषे त्वा घर्म्मोसि विश्श्वायुरुरुप्प्रथाऽउरु प्प्रथस्वोरु ते यज्ञपतिः प्प्रथतामग्निष्टे त्वचम्मा हिꣳसीद्देवस्त्वा सविता श्श्रपयतु वर्षिष्ठेधि नाके ॥२२॥

मा भेर्म्मा सँविक्क्थाऽअतमेरुर्य्यज्ञोतमेरुर्य्यजमानस्य प्प्रजा भूयात्त्रिताय त्वा द्विताय त्वैकताय त्वा ॥२३॥

॥९॥ देवस्य त्वा सवितुः प्प्रसवेश्श्विनोर्ब्बाहुब्भ्याम्पूष्ण्णो हस्ताब्भ्याम् । आददेद्ध्वरकृतन्देवेब्भ्यऽइन्द्रस्य बाहुरसि दक्क्षिणः सहस्रभृष्टिः शततेजा वायुरसि तिग्ग्मतेजा द्विषतो वधः ॥२४॥

पृथिवि देवयजन्न्योषद्ध्यास्ते मूलम्मा हिꣳसिषँव्व्रजङ्गच्छ गोष्ठानँवर्षतु ते द्यौर्ब्बधान

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

देव सवितः परमस्यां पृथिव्याᳬं शतेन पाशैर्योऽस्मान्द्वेष्टि यं च वयं द्विष्मस्तमतो मा मौक् ॥२५॥

[क]अपाररुम्पृथिव्यै देवयजनाद्वध्यासं व्रजं गच्छ गोष्ठानं वर्षतु ते द्यौर्बधान देव सवितः परमस्यां पृथिव्याᳬं शतेन पाशैर्योऽस्मान्द्वेष्टि यं च वयं द्विष्मस्तमतो मा मौक्। [र]अररो दिवं मा पप्तो द्रप्सस्ते द्यां मा स्कन्व्रजं गच्छ गोष्ठानं वर्षतु ते द्यौर्बधान देव सवितः परमस्यां पृथिव्याᳬं शतेन पाशैर्योऽस्मान्द्वेष्टि यं च वयं द्विष्मस्तमतो मा मौक् ॥२६॥

गायत्रेण त्वा च्छन्दसा परिगृह्णामि त्रैष्टुभेन त्वा च्छन्दसा परिगृह्णामि जागतेन त्वा च्छन्दसा परिगृह्णामि। सुक्ष्मा चासि शिवा चासि स्योना चासि सुषदा चास्यूर्जस्वती चासि पयस्वती च ॥२७॥

पुरा क्रूरस्य विसृपो विरप्शिन्नुदादाय पृथिवीं जीवदानुम्। यामैरयंश्चन्द्रमसि स्वधाभिस्तामु धीरासोऽअनुदिश्य यजन्ते। प्रोक्षणीरासादय द्विषतो वधोऽसि ॥२८॥

॥१०॥ [क]प्रत्युष्टᳬं रक्षः प्रत्युष्टाऽअरातयो निष्टप्तᳬं रक्षो निष्टप्ताऽअरातयः। अनिशितोऽसि सपत्नक्षिद्वाजिनं त्वा वाजेध्यायै सम्मार्ज्मि। [र]प्रत्युष्टᳬं रक्षः प्रत्युष्टाऽअरातयो निष्टप्तᳬं रक्षो निष्टप्ताऽअरातयः। अनिशितासि सपत्नक्षिद्वाजिनीं त्वा वाजेध्यायै सम्मार्ज्मि ॥२९॥

अदित्यै रास्नासि विष्णोर्वेष्पोऽस्यूर्जे त्वादब्धेन त्वा चक्षुषावपश्यामि। अग्नेर्जिह्वासि सुहूर्देवेभ्यो धाम्नेधाम्ने मे भव यजुषेयजुषे ॥३०॥

[क]सवितुस्त्वा प्रसवऽउत्पुनाम्यच्छिद्रेण पवित्रेण सूर्यस्य रश्मिभिः। सवितुर्वः प्रसवऽउत्पुनाम्यच्छिद्रेण पवित्रेण सूर्यस्य रश्मिभिः। [र]तेजोऽसि शुक्रमस्यमृतमसि धाम नामासि प्रियं देवानामनाधृष्टं देवयजनमसि ॥३१॥

इति प्रथमोऽध्यायः ॥

अथ द्वितीयोऽध्यायः

ऋषिः--परमेष्ठी प्रजापतिः १--१६, १८--२० । देवलः १७ । वामदेवः २१--३४ ॥

देवता—यज्ञः १, २, ५ । अग्निः ३, ४, ७, ९, १४, १७, २७– ३० । विष्णुः ६, ८, २५ । इन्द्रः १०, २२ । द्यावापृथिवी ११ । सविता १२ । बृहस्पतिः १३ । अग्नीषोमौ[क], इन्द्राग्नी[र] १५ । द्यावापृथिवी मित्रावरुणौ च[क], अग्निः[र] १६ । विश्वेदेवाः १८ । अग्निवायू १९ । अग्निसरस्वत्यौ २० । प्रजापतिः २१, २३ । त्वष्टा २४ । ईश्वरः २६ । पितरः ३१--३३ । आपः ३४ ॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

छन्दः—निचृत्पङ्क्तिः १ । स्वराड्जगती २ । भुरिगार्चीत्रिष्टुप्[उ], भुरिगार्चीपङ्क्तिः[क], पङ्क्तिः[र] ३ । निचृद्गायत्री ४, ३३ । निचृद्ब्राह्मीबृहती ५ । ब्राह्मीत्रिष्टुप्[क], निचृत्त्रिष्टुप्[र] ६ । बृहती ७ । विराड्ब्राह्मीपङ्क्तिः ८ । जगती ९, भुरिग्ब्राह्मीपङ्क्तिः १० । ब्राह्मीबृहती ११ । भुरिग्बृहती १२ । विराड्जगती १३ । अनुष्टुप्[क], भुरिगार्ची गायत्री[र] १४ । ब्राह्मीबृहती[क], निचृदतिजगती[र] १५ । भुरिगार्चीपङ्क्तिः[क], भुरिक्त्रिष्टुप्[र] १६ । निचृज्जगती १७ । स्वराट्त्रिष्टुप् १८ । भुरिक्पङ्क्तिः १९, ३० । भुरिग्ब्राह्मीत्रिष्टुप् २० । भुरिग्ब्राह्मीबृहती २१ । विराट्त्रिष्टुप् २२, २४ । निचृद्बृहती २३ । निचृदार्चीपङ्क्तिः[उ], आर्चीपङ्क्तिः[क], भुरिग्जगती[र] २५ । उष्णिक् २६ । निचृत्पङ्क्तिः[क], गायत्री[र] २७ । भुरिगुष्णिक् २८, ३४ । स्वराडार्षी अनुष्टुप् २९ । बृहती ३१ । ब्राह्मीबृहती[क], निचृद्बृहती[र] ३२ ॥

स्वरः—पञ्चमः १, ८, १०, १९, ३० । निषादः २, ९, १३, १७ । धैवतः[उ], पञ्चमः[क], [र] ३ । षड्जः ४, ३३ । मध्यमः ५, ७, ११, १२, २१, २३, ३१, ३२ । धैवतः ६, १८, २०, २२, २४ । गान्धारः[क], षड्जः[र] १४ । मध्यमः[क], निषादः[र] १५ । पञ्चमः[क], धैवतः[र] १६ । पञ्चमः[उ], [क], निषादः[र], २५ । ऋषभः २६, २८, ३४ । पञ्चमः[क], षड्जः[र] २७ । गान्धारः २९ ।

॥१॥ कृष्णोस्याखरेष्ठोग्नये त्वा जुष्टम्प्रोक्षामि वेदिरसि बर्हिषे त्वा जुष्टाम्प्रोक्षामि
बर्हिरसि स्रुग्भ्यस्त्वा जुष्टम्प्रोक्षामि ॥१॥
अदित्यै व्युन्दनमसि विष्णो स्तुपोस्यूर्णम्म्रदसन्त्वा स्तृणामि स्वासस्थान्देवेभ्यो भुवपतये स्वाहा भुवनपतये स्वाहा भूतानाम्पतये स्वाहा ॥२॥
[उ]गन्धर्वस्त्वा विश्वावसुः परिदधातु विश्वस्यारिष्ट्यै यजमानस्य परिधिरस्यग्निरिडऽईडितः । [क]इन्द्रस्य बाहुरसि दक्षिणो विश्वस्यारिष्ट्यै यजमानस्य परिधिरस्यग्निरिडऽईडितः । [र]मित्रावरुणौ त्वोत्तरतः परिधत्तान्ध्रुवेण धर्म्मणा विश्वस्यारिष्ट्यै यजमानस्य परिधिरस्यग्निरिडऽईडितः ॥३॥
वीतिहोत्रन्त्वा कवे द्युमन्तꣳ समिधीमहि । अग्ने बृहन्तमध्वरे ॥४॥
समिदसि सूर्य्यस्त्वा पुरस्तात्पातु कस्याश्चिदभिशस्त्यै । सवितुर्बाहू स्थऽऊर्णम्म्रदसन्त्वा स्तृणामि स्वासस्थन्देवेभ्यऽआ त्वा वसवो रुद्राऽआदित्याः सदन्तु ॥५॥
[क]घृताच्यसि जुहूर्नाम्ना सेदम्प्रियेण धाम्ना प्रियꣳ सदऽआसीद घृताच्यस्युपभृन्नाम्ना सेदम्प्रियेण धाम्ना प्रियꣳ सदऽआसीद घृताच्यसि ध्रुवा नाम्ना सेदम्प्रियेण धाम्ना प्रियꣳ सदऽआसीद [र]प्रियेण धाम्ना प्रियꣳ सदऽआसीद । ध्रुवाऽअसदन्नृतस्य योनौ ता विष्णो पाहि पाहि यज्ञम्पाहि यज्ञपतिम्पाहि माँय्यज्ञन्यम् ॥६॥
॥२॥ अग्ने वाजजिद्वाजन्त्वा सरिष्यन्तँवाजजितꣳ सम्मार्ज्मि । नमो देवेभ्यः स्वधा पितृभ्यः सुयमे मे भूयास्तम् ॥७॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

अस्कन्नमद्य देवेभ्यऽआज्यꣳ सम्भ्रियासमङ्घ्रिणा विष्णो मा त्वावक्रमिषँवसु-
मतीमग्ने ते च्छायामुपस्त्थेषँविष्णो स्त्थानमसीतऽइन्द्रो वीर्य्यमकृणोदूर्द्ध्वोऽध्वरऽआ-
स्त्थात् ॥८॥
अग्ने वेर्होत्रँवेर्द्दूत्यमवतान्त्वान्द्यावापृथिवीऽअव त्वन्द्यावापृथिवी स्विष्टकृद्देवेभ्यऽ
इन्द्रऽआज्येन हविषा भूत्स्वाहा सञ्ज्योतिषा ज्योतिः ॥९॥
॥३॥ मयीदमिन्द्रऽइन्द्रियन्दधात्वस्मान्रायो मघवानः सचन्ताम् । अस्माकꣳ सन्त्वा-
शिषः सत्त्या नः सन्त्वाशिषऽउपहूता पृथिवी मातोप माम्पृथिवी माता ह्वयता-
मग्निराग्नीध्रात्स्वाहा ॥१०॥
उपहूतो द्यौष्पितोप मान्द्यौष्पिता ह्वयतामग्निराग्नीध्रात्स्वाहा ।
देवस्य त्वा सवितुः प्प्रसवेऽश्विनोर्ब्बाहुभ्याम्पूष्णो हस्ताभ्याम् ।
प्रतिगृह्णाम्यग्नेष्ट्वास्येन प्प्राश्नामि ॥११॥
एतन्ते देव सवितर्य्यज्ञम्प्राहुर्बृहस्पतये ब्रह्मणे ।
तेन यज्ञमव तेन यज्ञपतिन्तेन मामव ॥१२॥
मनो जूतिर्ज्जुषतामाज्यस्य बृहस्पतिर्य्यज्ञमिमन्तनोत्वरिष्टँय्यज्ञꣳ समिमन्दधातु ।
विश्वे देवासऽइह मादयन्तामो३म्प्रतिष्ठ ॥१३॥
एषा तेऽअग्ने समित्तया वर्द्धस्व चा च प्प्यायस्व । वर्द्धिषीमहि च वयमा च प्प्यासि-
षीमहि । अग्ने वाजजिद्वाजन्त्वा ससृवाꣳसँवाजजितꣳ सम्मार्ज्मि ॥१४॥
॥४॥ अग्नीषोमयोरुज्जितिमनूज्जेषँवाजस्य मा प्प्रसवेन प्प्रोहामि । अग्नीषोमौ तमपनुदताँ-
य्योऽस्मान्द्वेष्टि यञ्च वयन्द्विष्मो वाजस्यैनम्प्रसवेनापोहामि । इन्द्राग्न्योरुज्जितिम-
नूज्जेषँवाजस्य मा प्प्रसवेन प्प्रोहामि । इन्द्राग्नी तमपनुदताँय्योऽस्मान्द्वेष्टि यञ्च
वयन्द्विष्मो वाजस्यैनम्प्रसवेनापोहामि ॥१५॥
वसुभ्यस्त्वा रुद्रेभ्यस्त्वादित्येभ्यस्त्वा सञ्जानाथान्द्यावापृथिवी मित्त्रावरुणौ त्वा
वृष्ट्यावताम् । व्यन्तु वयोक्तꣳ रिहाणा मरुताम्पृषतीर्ग्गच्छ वशा पृश्निर्भूत्वा
दिवङ्गच्छ ततो नो वृष्टिमावह । चक्षुष्पाऽअग्नेसि चक्षुर्म्मे पाहि ॥१६॥
यम्परिधिम्पर्य्यधत्थाऽअग्ने देव पणिभिर्गुह्यमानः ।
तन्तऽएतमनु जोषम्भराम्येष नेत्त्वदपचेतयाताऽअग्नेः प्प्रियम्पाथोपीतम् ॥१७॥
सꣳस्रवभागा स्त्थेषा बृहन्तः प्प्रस्तरेष्ठाः परिधेयाश्च देवाः ।
इमाँवाचमभि विश्वे गृणन्तऽआसद्यास्मिन्बर्हिषि मादयद्ध्वꣳ स्वाहा वाट् ॥१८॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

घृताची स्त्थो धुर्य्यौ पातꣳ सुम्ने स्त्थः सुम्ने मा धत्तम्।
यज्ञ नमश्च तऽउप च यज्ञस्य शिवे सन्तिष्ठस्व स्विष्टे मे सन्तिष्ठस्व ॥१९॥

॥५॥ अग्नेदब्धायोशीतम पाहि मा दिद्योः पाहि प्रसित्त्यै पाहि दुरिष्ट्यै पाहि दुरद्मन्याऽअविषन्नः पितुङ्कृणु सुषदा योनौ स्वाहा वाडग्नये सँवेशपतये स्वाहा सरस्वत्त्यै यशोभगिन्यै स्वाहा ॥२०॥

वेदोसि येन त्वन्देव वेद देवेब्भ्यो वेदोभवस्तेन मह्यँवेदो भूयाः। देवा गातुविदो गातुँवित्त्वा गातुमित। मनसस्पतऽइमन्देव यज्ञꣳ स्वाहा वाते धाः ॥२१॥

सम्बर्हिरङ्क्ताꣳ हविषा घृतेन समादित्त्यैर्वसुभिः सम्मरुद्भिः।
समिन्द्रो विश्वेदेवेभिरङ्क्तान्दिव्यन्नभो गच्छतु यत्स्वाहा ॥२२॥

कस्त्वा विमुञ्चति स त्वा विमुञ्चति कस्मै त्वा विमुञ्चति तस्मै त्वा विमुञ्चति।
पोषाय रक्षसाम्भागोसि ॥२३॥

॥६॥ सँवर्चसा पयसा सन्तनूभिरगन्महि मनसा सꣳ शिवेन।
त्वष्टा सुदत्रो विदधातु रायोनुमार्ष्टु तन्वो यद्विलिष्टम् ॥२४॥

उदिवि विष्णुर्व्यक्रꣳस्त जागतेन च्छन्दसा ततो निर्भक्तो योस्मान्द्वेष्टि यञ्च वयन्द्विष्मोन्तरिक्षे विष्णुर्व्यक्रꣳस्त त्रैष्टुभेन च्छन्दसा ततो निर्भक्तो योस्मान्द्वेष्टि यञ्च वयन्द्विष्मः र पृथिव्यांविष्णुर्व्यक्रꣳस्त गायत्रेण च्छन्दसा ततो निर्भक्तो योस्मान्द्वेष्टि यञ्च वयन्द्विष्मोस्मादन्नादस्यै प्रतिष्ठायाऽअगन्म स्वः सञ्ज्योतिषाभूम ॥२५॥

स्वयम्भूरसि श्रेष्ठो रश्मिर्वर्चोदाऽअसि वर्चो मे देहि।
सूर्य्यस्यावृतमन्वावर्त्ते ॥२६॥

कअग्ने गृहपते सुगृहपतिस्त्वयाग्नेहङ्गृहपतिना भूयासꣳ सुगृहपतिस्त्वम्मयाग्ने गृहपतिना भूयाः। रअस्थूरि णौ गार्हपत्यानि सन्तु शतꣳ हिमाः सूर्य्यस्यावृतमन्वावर्त्ते ॥२७॥

अग्ने व्रतपते व्रतमचारिषन्तदशकन्तन्मेराधीदमहँय्यऽएवास्मि सोस्मि ॥२८॥

॥७॥ अग्नये कव्यवाहनाय स्वाहा सोमाय पितृमते स्वाहा।
अपहताऽअसुरा रक्षाꣳसि वेदिषदः ॥२९॥

ये रूपाणि प्रतिमुञ्चमानाऽअसुराः सन्तः स्वधया चरन्ति।
परापुरो निपुरो ये भरन्त्यग्निष्टाँल्लोकात्प्रणुदात्यस्मात् ॥३०॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

अत्र॑ पितरो मादयध्वं यथाभागमावृषायध्वम् ।
अमीमदन्त पितरो यथाभागमावृषायिषत ॥३१॥
[क] नमो॑ वः पितरो॒ रसा॑य॒ नमो॑ वः पितरः॒ शोषा॑य॒ नमो॑ वः पितरो जीवाय॒ नमो॑ वः
पितरः स्वधायै॒ नमो॑ वः पितरो घोराय॒ नमो॑ वः पितरो मन्यवे[र] नमो॑ वः पितरः
पित॑रो॒ नमो॑ वो गृहान्नः पितरो दत्त सतो वः पितरो देष्मैतद्वः पितरो॒ वासः
॥३२॥
आध॑त्त पितरो॒ गर्भं कुमारम्पुष्करस्रजम् । यथेह पुरुषोऽसत् ॥३३॥
ऊर्जं॒ वह॑न्तीरमृतं घृतम्पयः कीलालम्परिस्रुतम् । स्वधा स्थ तर्प्पयत मे पितॄन् ॥३४॥

इति द्वितीयोऽध्यायः ॥

अथ तृतीयोऽध्यायः

ऋषिः—विरूप आङ्गिरसः १ । वसुश्रुतः २ । भरद्वाजः ३, १३ । प्रजापतिः ४, ५, ९, १०, ४४, ४५ । सर्पराज्ञी कद्रूः ६—८ । गोतमः ११, ५१, ५२ । विरूपः । १२ । देववातभरतौ १४ । वामदेवः १५, ३६, ३७ । अवत्सारः १६—१९ । याज्ञवल्क्यः २०, २१ । वैश्वामित्रो मधुच्छन्दाः २२—२४ । सुबन्धुः २५, २६ । श्रुतबन्धुः २७ । विप्रबन्धुः २८ । मेधातिथिः २९ । सत्यधृतिर्वारुणिः ३०—३३ । मधुच्छन्दाः ३४ । विश्वामित्रः ३५ । आसुरिः ३८—४१ । शंयुः ४२ । शंयुर्बार्हस्पत्यः ४३ । आगस्त्यः । ४६, ४७ । और्णवाभः ४८—५० । बन्धुः ५३—५९ । वसिष्ठः ६०, ६१ । नारायणः ६२, ६३ ।

देवता—अग्निः १—४, ६—८, ११, १२, १४—१९, २२—२७, ३६, ३८—४०, ४७ । अग्निवायुसूर्याः ५ । अग्निसूर्यौ ९ । अग्निः[क], सूर्यः[र] १० । इन्द्राग्नी १३ आपः २० । विश्वेदेवाः २१ बृहस्पतिः २८, २९ । ब्रह्मणस्पतिः ३० । आदित्यः ३१—३३ । इन्द्रः ३४, ५०—५२ । सविता ३५ । प्रजापतिः ३७ । वास्तुपतिरग्निः ४१, ४२ । वास्तुपतिः ४३ । मरुतः ४४, ४५ । इन्द्रमारुतौ ४६ । यज्ञः ४८, ४९ । मनः ५३—५५ । सोमः ५६ । रुद्रः ५७—६३ ॥

छन्दः—गायत्री १, २, ४, ८, १६, २३, २९, ४४, ५६ । निचृद्गायत्री ३, ६, ११, १२, ३०, ३२, ३५, ३६, ५५ । दैवीबृहती[क], निचृद्बृहती[र] ५ । विराड्गायत्री ७, २३, २४, २७, २८, ३१, ३३, ५४ । पङ्क्तिः,[क] याजुषीपङ्क्तिः[र] ९ । गायत्री[क], भुरिग्गायत्री[र] १० । विराट्त्रिष्टुप् १३ । निचृदनुष्टुप् १४, ४०, ५७ । भुरिक्त्रिष्टुप् १५ । त्रिष्टुप् १७ । निचृद्ब्राह्मीपङ्क्तिः १८ । जगती १९ । भुरिग्बृहती २०, २५, ३९ । उष्णिक् २१, ६२ । भुरिगासुरीगायत्री[क], गायत्री[र] २२ । स्वराड्बृहती २६ । पथ्याबृहती ३४ । ब्राह्म्युष्णिक् ३७ । अनुष्टुप् ३८, ४२, ४९ । आर्षीपङ्क्तिः ४१ । भुरिग्जगती ४३, ६३ । स्वराडनुष्टुप् ४५ । भुरिक्पङ्क्तिः ४६ । विराडनुष्टुप् ४७ । ब्राह्म्यनुष्टुप् ४८ । भुरिगनुष्टुप् ५० विराट्पङ्क्तिः ५१, ५२, ५८ । अतिपादनिचृद्गायत्री ५३ । स्वराड्गायत्री ५९ । विराड्ब्राह्मीत्रिष्टुप् ६० । पङ्क्तिः ६१ ॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

स्वरः—षड्जः १—४, ६—८, १०—१२, १६, २२—२४, २७—३३, ३५, ३६, ४४, ५३—५६, ५९। ६० । गान्धारः १४, ३८, ४०, ४२, ४५, ४७—५०, ५७ । निषादः १९, ४३, ६३ । ऋषभः २१, ३७, ६२ ॥ मध्यमः ५, २०, २५, २६, ३४, ३९ । पञ्चमः ९, १८, ४१, ४६, ५१, ५२, ५८, ६१ । धैवतः १३, १५, १७,

॥१॥ सुमिधाग्निन्दुवस्यत घृतैर्बोधयुतातिथिम् । आस्मिन्हुव्या जुहोतन ॥१॥
सुसमिद्धाय शोचिषे घृतन्तीव्रञ्जुहोतन । अग्नये जातवेदसे ॥२॥
तन्त्वा सुमिद्भिरङ्गिरो घृतेन वर्द्धयामसि । बृहच्छोचा यविष्ठ्य ॥३॥
उप त्वाग्ने हविष्मतीर्घृताचीर्यन्तु हर्य्यत । जुषस्व सुमिधो मम ॥४॥
॥२॥ कभूर्भुवः स्वर्द्यौरिव भूम्ना पृथिवीव वरिम्णा ।
तस्यास्ते पृथिवि देवयजनि पृष्ठेग्निमन्नादमन्नाद्यायादधे ॥५॥
आयङ्गौः पृश्निरक्रमीदसदन्मातरम्पुरः । पितरञ्च प्प्रयन्त्स्वः ॥६॥
अन्तश्चरति रोचनास्य प्प्राणादपानती । व्यख्यन्महिषो दिवम् ॥७॥
त्रिᳬशद्धाम विराजति वाक्पतङ्गाय धीयते । प्रतिवस्तोरह द्युभिः ॥८॥
॥३॥ कअग्निर्ज्योतिर्ज्योतिरग्निः स्वाहा सूर्य्यो ज्योतिर्ज्योतिः सूर्य्यः स्वाहा ।
अग्निर्वर्च्चो ज्योतिर्वर्च्चः स्वाहा सूर्य्यो वर्च्चो ज्योतिर्वर्च्चः स्वाहा ।
रज्योतिः सूर्य्यः सूर्य्यो ज्योतिः स्वाहा ॥९॥
कसुजूर्द्देवेन सवित्रा सुजू रात्र्येन्द्रवत्या । जुषाणोऽअग्निर्वेतु स्वाहा ।
रसुजूर्द्देवेन सवित्रा सुजूरुषसेन्द्रवत्या । जुषाणः सूर्य्यो वेतु स्वाहा ॥१०॥
॥४॥ उपप्प्रयन्तोऽअध्वरम्मन्त्रँवोचेमाग्नये । आरेऽअस्मे च शृण्वते ॥११॥
अग्निर्म्मूर्द्धा दिवः कुकुत्पतिः पृथिव्याऽअयम् ।
अपाᳬ रेताᳬसि जिन्वति ॥१२॥
उभा वामिन्द्राग्नीऽआहुवध्याऽउभा राधसः सुह मादयध्यै ।
उभा दातारविषाᳬ रयीणामुभा वाजस्य सातये हुवे वाम् ॥१३॥
अयन्ते योनिर्ऋत्वियो यतो जातोऽअरोचथाः ।
तञ्जानन्नग्नऽआरोहाथा नो वर्द्धया रयिम् ॥१४॥
अयमिह प्प्रथमो धायि धातृभिर्होता यजिष्ठोऽअध्वरेष्वीड्यः ।
यमप्नवानो भृगवो विरुरुचुर्वनेषु चित्रँविभ्वँविशेविशे ॥१५॥
अस्य प्प्रत्नामनु द्युतᳬ शुक्रन्दुदुह्रेऽअह्रयः । पयः सहस्रसामृषिम् ॥१६॥
तनूपाऽअग्नेसि तन्वम्मे पाह्यायुर्द्दाऽअग्नेस्यायुर्म्मे देहि वर्च्चोदाऽअग्नेसि वर्च्चो मे देहि । अग्ने यन्मे तन्वाऽऊनन्तन्मऽआपृण ॥१७॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

इन्धानास्त्वा शतꣳ हिमा द्युमन्तꣳ समिधीमहि । वयस्वन्तो वयस्कृतꣳ सहस्वन्तः सहस्कृतम् । अग्ने सपत्नदम्भनमदब्धासोऽअदाभ्यम् । चित्रावसो स्वस्ति ते पारमशीय ॥१८॥

सन्त्वमग्ने सूर्यस्य वर्चसागथाः समृषीणाꣳस्तुतेन । सम्प्रियेण धाम्ना समहमायुषा सँवर्चसा सम्प्रजया सꣳ रायस्पोषेण ग्मिषीय ॥१९॥

अन्ध स्थान्धो वो भक्षीय महः स्थ महो वो भक्षीयोर्ज्ज स्थोर्ज्जँवो भक्षीय रायस्पोष स्थ रायस्पोषँवो भक्षीय ॥२०॥

रेवती रमध्वमस्मिन्योनावस्मिन्गोष्ठेऽस्मिँल्लोकेऽस्मिन्क्षये ।
इहैव स्त मापगात ॥२१॥

सꣳहितासि विश्वरूप्यूर्ज्जा माविश गौपत्येन । उप त्वाग्ने दिवेदिवे दोषावस्तर्द्धिया वयम् । नमो भरन्तऽएमसि ॥२२॥

राजन्तमध्वराणाङ्गोपामृतस्य दीदिविम् । वर्द्धमानꣳस्वे दमे ॥२३॥

स नः पितेव सूनवेऽग्ने सूपायनो भव । सचस्वा नः स्वस्तये ॥२४॥

अग्ने त्वन्नोऽअन्तमऽउत त्राता शिवो भवा वरूथ्यः ।
वसुरग्निर्वसुश्रवाऽअच्छा नक्षि द्युमत्तमꣳ रयिन्दाः ॥२५॥

तन्त्वा शोचिष्ठ दीदिवः सुम्नाय नूनमीमहे सखिभ्यः ।
स नो बोधि श्रुधी हवमुरुष्या णोऽअघायतः समस्मात् ॥२६॥

इडऽएह्यदितऽएहि काम्याऽएत । मयि वः कामधरणम्भूयात् ॥२७॥

सोमानꣳस्वरणङ्कृणुहि ब्रह्मणस्पते । कक्षीवन्तँय्यऽऔशिजः ॥२८॥

यो रेवान्योऽअमीवहा वसुवित्पुष्टिवर्द्धनः ।
स नः सिषक्तु यस्तुरः ॥२९॥

मा नः शꣳसोऽअररुषो धूर्त्तिः प्रणङ्मर्त्त्यस्य । रक्षा णो ब्रह्मणस्पते ॥३०॥

महि त्रीणामवोऽस्तु द्युक्षम्मित्रस्यार्य्यम्णः । दुराधर्षँवरुणस्य ॥३१॥

नहि तेषाममा चन नाध्वसु वारणेषु । ईशे रिपुरघशꣳसः ॥३२॥

ते हि पुत्रासोऽअदितेः प्रजीवसे मर्त्त्याय । ज्योतिर्य्यच्छन्त्यजस्रम् ॥३३॥

कदाचन स्तरीरसि नेन्द्र सश्चसि दाशुषे ।
उपोपेन्नु मघवन्भूयऽइन्नु ते दानन्देवस्य पृच्यते ॥३४॥

तत्सवितुर्वरेण्यम्भर्गो देवस्य धीमहि । धियो यो नः प्रचोदयात् ॥३५॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

परि ते दूडभो रथोस्म्माँ२ँ॥ऽअश्श्नोतु विश्श्वतः। येन रक्क्षसि दाशुषः ॥३६॥

॥५॥ भूर्भुवः स्वः सुप्प्रजाः प्प्रजाभिः स्याᳫं सुवीरो वीरैः सुपोषः पोषैः।
नर्य्य प्प्रजाम्मे पाहि शᳫंस्य पशून्मे पाह्यथर्य्य पितुम्मे पाहि ॥३७॥
आगन्म विश्श्ववेदसमस्म्मभ्भ्यँवसुवित्तमम्।
अग्ने सम्म्राडभि द्युम्नमभि सहऽआयच्छस्व ॥३८॥
अयमग्निर्गृहपतिर्गार्हपत्त्यः प्प्रजाया वसुवित्तमः।
अग्ने गृहपतेभि द्युम्नमभि सहऽआयच्छस्व ॥३९॥
अयमग्निः पुरीष्ष्यो रयिमान्पुष्टिवर्द्धनः।
अग्ने पुरीष्ष्याभि द्युम्नमभि सहऽआयच्छस्व ॥४०॥

॥६॥ गृहा मा बिभीत मा वेपद्धमूर्ज्जम्बिभ्भ्रतऽएमसि। ऊर्ज्जम्बिभ्भ्रद्वः सुमनाः सुमेधा
गृहानैमि मनसा मोदमानः ॥४१॥
येषामद्ध्येति प्प्रवसन्येषु सौमनसो बहुः।
गृहानुपह्वयामहे ते नो जानन्तु जानतः ॥४२॥
उपहूताऽइह गावऽउपहूताऽअजावयः। अथोऽअन्नस्य कीलालऽउपहूतो गृहेषु नः।
क्षेमाय वः शान्त्यै प्प्रपद्ये शिवᳫं शग्ग्मᳫं शँय्योः शँय्योः ॥४३॥

॥७॥ प्रघासिनो हवामहे मरुतश्श्च रिशादसः। करम्भेण सजोषसः ॥४४॥
यद्ग्रामे यदरण्ण्ये यत्सभायाँय्यदिन्द्रिये।
यदेनश्श्चकृमा वयमिदन्तदवयजामहे स्वाहा ॥४५॥
मो षू णऽइन्द्रात्र पृत्सु देवैरस्ति हि ष्म्मा ते शुष्मिन्नवयाः।
महश्श्चिद्यस्य मीढुषो यव्व्या हविष्म्मतो मरुतो वन्दते गीः ॥४६॥
अक्क्रन्कर्म्म कर्म्मकृतः सह वाचा मयोभुवा।
देवेभ्भ्यः कर्म्म कृत्त्वास्तम्प्रेत सचाभुवः ॥४७॥
अवभृथ निचुम्पुण निचेरुरसि निचुम्पुणः। अव देवैर्देवकृतमेनोयासिषमव मर्त्त्यै-
र्म्मर्त्त्यकृतम्पुरुराव्व्णो देव रिषस्प्पाहि ॥४८॥

॥८॥ पूर्ण्णा दर्वि परापत सुपूर्ण्णा पुनरापत। वस्नेव विक्क्रीणावहाऽइषमूर्ज्जᳫं शतक्क्रतो ॥४९॥
देहि मे ददामि ते नि मे धेहि नि ते दधे।
निहारञ्च हरासि मे निहारन्निहराणि ते स्वाहा ॥५०॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

॥९॥ अक्षन्नमीमदन्त ह्यव प्रिया॑ऽअधूषत । अस्तोषत स्वभानवो विप्रा नविष्ठया
मती योजा न्विन्द्र ते हरी ॥५१॥
सुसन्दृशन्त्वा वयम्मघवन्वन्दिषीमहि । प्र नूनम्पूर्णबन्धुर स्तुतो यासि वशाँ२॥ऽअनु
योजा न्विन्द्र ते हरी ॥५२॥
मनो न्वाह्वामहे नाराशꣳसेन स्तोमेन । पितृणाञ्च मन्मभिः ॥५३॥
आ नऽएतु मनः पुनः क्रत्वे दक्षाय जीवसे ।
ज्योक्च सूर्य्यन्दृशे ॥५४॥
पुनर्न्नः पितरो मनो ददातु दैव्यो जनः । जीवँव्व्रातꣳ सचेमहि ॥५५॥
वयꣳ सोम व्व्रते तव मनस्तनूषु बिभ्रतः । प्रजावन्तः सचेमहि ॥५६॥

॥१०॥ एष ते रुद्र भागः सह स्वस्राम्बिकया तञ्जुषस्व
स्वाहैष ते रुद्र भागऽआखुस्ते पशुः ॥५७॥
अव रुद्रमदीमह्यव देवन्त्र्यम्बकम् । यथा नो वस्यसस्करद्यथा नः श्रेयसस्करद्यथा
नो व्यवसाययात् ॥५८॥
भेषजमसि भेषजङ्गवेऽश्वाय पुरुषाय भेषजम् । सुखम्मेषाय मेष्यै ॥५९॥
त्र्यम्बकँय्यजामहे सुगन्धिम्पुष्टिवर्द्धनम् ।
उर्वारुकमिव बन्धनान्मृत्योर्म्मुक्षीय मामृतात् ।
त्र्यम्बकँय्यजामहे सुगन्धिम्पतिवेदनम् ।
उर्वारुकमिव बन्धनादितो मुक्षीय मामुतः ॥६०॥
एतत्ते रुद्रावसन्तेन परो मूजवतोतीहि । अवततधन्वा पिनाकावसः कृत्तिवासा
ऽअहिꣳसन्नः शिवोतीहि ॥६१॥
त्र्यायुषञ्जमदग्नेः कश्यपस्य त्र्यायुषम् ।
यद्देवेषु त्र्यायुषन्तन्नोऽअस्तु त्र्यायुषम् ॥६२॥
शिवो नामासि स्वधितिस्ते पिता नमस्तेऽअस्तु मा मा हिꣳसीः । निवर्त्तयाम्यायुषे-
न्नाद्याय प्रजननाय रायस्पोषाय सुप्रजास्त्वाय सुवीर्य्याय ॥६३॥

इति तृतीयोऽध्यायः ॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

अथ चतुर्थोऽध्यायः

ऋषिः—प्रजापतिः १—७ । आत्रेयः ८ । आङ्गिरसः ९—१५ । वत्सः १६—३६ । गोतमः ३७ ॥

देवता—अबोषध्यौ १ । आपः २, १२, १३ । मेघः ३ । परमात्मा ४ । यज्ञः ५, ६, १०, २४, २६, ३७ । अग्न्यब्वृहस्पतयः ७ । ईश्वरः ८ । विद्वान् ९, २७ । अग्निः ११, १४—१७, २८, २९, ३२ । वाग्विद्युतौ १८—२३ । सविता २५ । वरुणः ३०, ३१ । सूर्य्यविद्वांसौ ३३ । यजमानः ३४ । सूर्य्यः ३५, ३६ ॥

छन्दः—विराड्ब्राह्मीजगती १ । स्वराड्ब्राह्मीत्रिष्टुप् २ । भुरिगार्चीत्रिष्टुप् ३ । निचृद्ब्राह्मीपङ्क्तिः ४,१९। निचृदार्ष्यनुष्टुप् ५, ६, २९, ३२ । पङ्क्तिः[क], आर्षीबृहती[र] ७ । आर्ष्यनुष्टुप् ८ । आर्षीपङ्क्तिः ९ । निचृदार्षीजगती[क], साम्नीत्रिष्टुप्[र] १० । स्वराड्ब्राह्म्यनुष्टुप्[क], आर्ष्युष्णिक्[र] ११ । भुरिग्ब्राह्म्यनुष्टुप् १२ । भुरिगार्षीबृहती १३ । स्वराडार्ष्युष्णिक् १४ । ब्राह्मीबृहती १५ । भुरिगार्षीपङ्क्तिः १६ । आर्चीत्रिष्टुप् १७ । स्वराडार्षीबृहती १८ । साम्नीजगती[क], भुरिगार्ष्युष्णिक्[र] २० । विराडार्षीबृहती २१ । ब्राह्मीपङ्क्तिः २२ । आस्तारपङ्क्ति २३ । ब्राह्मीजगती[क], याजुषीपङ्क्तिः[र] २४ । भुरिक्शक्वरी[क], भुरिगार्षीगायत्री[र] २५ । भुरिग्ब्राह्मीपङ्क्तिः २६, २७ । साम्नीबृहती[क], साम्न्युष्णिक्[र] २८ । स्वराड्याजुषीत्रिष्टुप्[क], आर्षीत्रिष्टुप्[र] ३० । विराडार्षीत्रिष्टुप् ३१ । निचृदार्षीगायत्री[क], याजुषीजगती[र] ३३ । भुरिगार्चीगायत्री[क], भुरिगार्चीबृहती[र], विराडार्च्यनुष्टुप्[उ] ३४ निचृदार्षीजगती ३५ । विराड्ब्राह्मीबृहती ३६ । निचृदार्षीत्रिष्टुप् ३७ ॥

स्वरः—निषादः १, ३५ । धैवतः २, ३, १७, ३०, ३१, ३७ । पञ्चमः ४, ९, १६, १९, २२, २३, २६, २७, गान्धारः ५, ६, ८, १२, २९, ३२, । पञ्चमः[क], मध्यमः[र] ७ । निषादः[क], धैवतः[र], १० । गान्धारः[क], ऋषभः[र] ११ । ऋषभः १४ । मध्यमः १३, १५, १८, २१, ३६ । निषादः[क], ऋषभः[र] २० । निषादः[क], पञ्चमः[र] २४ । धैवतः[क], षड्जः[र] २५ । मध्यमः[क], ऋषभः[र] २८ । षड्जः[क], निषादः[र] ३३ । षड्जः[क], मध्यमः[र], गान्धारः[उ] ३४ ॥

॥१॥ एदमगन्म देवयजनम्पृथिव्या यत्र देवासोऽअजुषन्त विश्वे । ऋक्सामाभ्याᳬं
सन्तरन्तो यजुर्भी रायस्पोषेण समिषा मदेम । इमाऽआपः शमु मे सन्तु देवीरोषधे
त्रायस्व स्वधिते मैनᳬं हिᳬंसीः ॥१॥

आपोऽअस्मान्मातरः शुन्धयन्तु घृतेन नो घृतप्वः पुनन्तु । विश्वᳬं हि रिप्रम्प्रवहन्ति देवीरुदिदाभ्यः शुचिरा पूतऽएमि । दीक्षातपसोस्तनूरसि तान्त्वा शिवाᳬं शग्माम्परिदधे भद्रं वर्णम्पुष्यन् ॥२॥

॥२॥ महीनाम्पयोसि वर्चोदाऽअसि वर्चो मे देहि ।
वृत्रस्यासि कनीनकश्चक्षुर्दाऽअसि चक्षुर्म्मे देहि ॥३॥

चित्पतिर्म्मा पुनातु वाक्पतिर्म्मा पुनातु देवो मा सविता पुनात्वच्छिद्रेण पवित्रेण सूर्य्यस्य रश्मिभिः । तस्य ते पवित्रपते पवित्रपूतस्य यत्कामः पुने तच्छकेयम् ॥४॥

आ वो देवासऽईमहे वामम्प्रयत्यध्वरे ।
आ वो देवासऽआशिषो यज्ञियासो हवामहे ॥५॥

स्वाहा यज्ञम्मनसः स्वाहोरोरन्तरिक्षात्स्वाहा द्यावापृथिवीभ्याᳬं स्वाहा वातादारभे स्वाहा ॥६॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

॥३॥ कआकूत्त्यै प्प्रयुजेग्ग्नये स्वाहा मेधायै मनसेग्ग्नये स्वाहा दीक्षायै तपसेग्ग्नये स्वाहा सरस्वत्त्यै पूष्ष्णेग्ग्नये स्वाहा । रआपो देवीर्बृहतीर्व्विश्श्वशम्भुवो द्यावापृथिवीऽउरोऽअन्तरिक्ष । बृहस्प्पतये हविषा विधेम स्वाहा ॥७॥

विश्श्वो देवस्य नेतुर्म्मर्त्तो वुरीत सक्ख्यम् । विश्श्वो रायऽइषुद्ध्यति द्युम्न्नंवृणीत पुष्ष्यसे स्वाहा ॥८॥

॥४॥ ऋक्सामयोः शिल्प्पे स्त्थस्ते वामारभे ते मा पातमास्य यज्ञस्योदृचः ।
शर्म्मासि शर्म्म मे यच्छ नमस्तेऽअस्तु मा मा हिᳬसीः ॥९॥

कऊर्ग्गस्याङ्गिरस्यूर्ण्णम्म्रदाऽऊर्ज्जम्मयि धेहि । सोमस्य नीविरसि व्विष्ष्णोः शर्म्मासि शर्म्म यजमानस्येन्द्रस्य योनिरसि सुसस्याः कृषीस्कृधि । रउच्छ्रयस्व वनस्प्पत ऽऊर्द्ध्वो मा पाह्य्ᳬहसऽआस्य यज्ञस्योदृचः ॥१०॥

॥५॥ कव्व्रतङ्कृणुत व्व्रतङ्कृणुताग्ग्निर्ब्रह्माग्ग्निर्य्यज्ञो वनस्प्पतिर्य्यज्ञियः । दैवीन्धियम्मनामहे सुमृडीकामभिष्टये वर्च्चोधाय्यज्ञवाहसᳬ सुतीर्त्था नोऽअसद्वशे । रये देवा मनोजाता मनोयुजो दक्क्षक्क्रतवस्ते नोवन्तु ते नः पान्तु तेब्भ्यः स्वाहा ॥११॥

श्वात्त्राः पीता भवत यूयमापोऽअस्म्माकमन्तरुदरे सुशेवाः ।
ताऽअस्म्मब्भ्यमयक्ष्माऽअनमीवाऽअनागसः स्वदन्तु देवीरमृताऽऋतावृधः ॥१२॥

इयन्ते यज्ञिया तनूरपो मुञ्चामि न प्प्रजाम् ।
अᳬहोमुचः स्वाहाकृताः पृथिवीमाविशत पृथिव्या सम्भव ॥१३॥

अग्ग्ने त्त्वᳬ सुजागृहि वयᳬ सुमन्दिषीमहि ।
रक्षा णोऽअप्प्रयुच्छन्प्रबुधे नः पुनस्कृधि ॥१४॥

पुनर्म्मनः पुनरायुर्म्मऽआगन्पुनः प्प्राणः पुनरात्त्मा मऽआगन्पुनश्चक्षुः पुनः श्रोत्रम्मऽआगन् । वैश्श्वानरोऽअदब्धस्तनूपाऽअग्ग्निर्न्नः पातु दुरितादवद्यात् ॥१५॥

त्वमग्ग्ने व्रतपाऽअसि देवऽआ मर्त्त्येष्ष्वा । त्वँय्यज्ञेष्ष्वीड्यः । रास्स्वेयत्त्सोमा भूयो भर देवो नः सविता वसोर्द्दाता वस्वदात् ॥१६॥

॥६॥ एषा ते शुक्क्र तनूरेतद्वर्च्चस्तया सम्भव ब्भ्राजङ्गच्छ ।
जूरसि धृता मनसा जुष्टा व्विष्ष्णवे ॥१७॥

तस्यास्ते सत्त्यसवसः प्प्रसवे तन्न्वो यन्त्रमशीय स्वाहा ।
शुक्क्रमसि चन्द्रमस्यमृतमसि वैश्श्वदेवमसि ॥१८॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

चिर्दसि मुनासि धीरसि दक्षिणासि क्षत्रियासि युज्ञियास्यदितिरस्युभयतः-शीर्ष्णी । सा नः सुप्राची सुप्रतीच्येधि मित्रस्त्वा पुदि बध्नीताम्पूषाध्वनस्पात्त्विन्द्रा-याध्यक्षाय ॥१९॥

अनु त्वा माता मन्यतामनु पितानु भ्राता सगर्भ्योनु सखा सयूथ्यः ।
सा देवि देवमच्छेहीन्द्राय सोमꣳ रुद्रस्त्वावर्त्तयतु स्वस्ति सोमसखा पुनरेहि ॥२०॥

॥७॥ वस्व्यस्यदितिरस्यादित्यासि रुद्रासि चन्द्रासि ।
बृहस्पतिष्ट्वा सुम्ने रम्णातु रुद्रो वसुभिराचके ॥२१॥

अदित्यास्त्वा मूर्द्धन्नाजिघर्म्मि देवयजने पृथिव्याऽइडायास्पदमसि घृतवत्स्वाहा । अस्मे रमस्वास्मे ते बन्धुस्त्वे रायो मे रायो मा वयꣳ रायस्पोषेण वियौष्म तोतो रायः ॥२२॥

समख्ये देव्या धिया सन्दक्षिणयोरुचक्षसा ।
मा मऽआयुः प्रमोषीर्म्मोऽअहन्तव वीरँविदेय तव देवि सन्दृशि ॥२३॥

॥८॥ एष ते गायत्रो भागऽइति मे सोमाय ब्रूतादेष ते त्रैष्टुभो भागऽइति मे सोमाय ब्रूतादेष ते जागतो भागऽइति मे सोमाय ब्रूताच्छन्दोनामानाꣳ साम्राज्यङ्गच्छेति मे सोमाय ब्रूतादास्माकोसि शुक्रस्ते ग्रह्यो विचितस्त्वा विचिन्वन्तु ॥२४॥

अभि त्यन्देवꣳ सवितारमोण्योः कविक्रतुमर्चामि सत्यसवꣳ रत्नधामभि प्रियम्मतिङ्कविम् । ऊर्द्ध्वा यस्यामतिर्भाऽअदिद्युतत्सवीमनि हिरण्यपाणिरमिमीत सुक्रतुः कृपा स्वः । प्रजाभ्यस्त्वा प्रजास्त्वानुप्राणन्तु प्रजास्त्वमनुप्राणिहि ॥२५॥

॥९॥ शुक्रन्त्वा शुक्रेण क्रीणामि चन्द्रञ्चन्द्रेणामृतममृतेन । सग्मे ते गोरस्मे ते चन्द्राणि तपसस्तनूरसि प्रजापतेर्वर्णः परमेण पशुना क्रीयसे सहस्रपोषम्पुषेयम् ॥२६॥

मित्रो नऽएहि सुमित्रधऽइन्द्रस्योरुमाविश दक्षिणमुशन्नुशन्तꣳ स्योनः स्योनम् । स्वान भ्राजाङ्घारे बम्भारे हस्त सुहस्त कृशानवेते वः सोमक्रयणास्तान्रक्षध्वम्मा वो दभन् ॥२७॥

परि माग्ने दुश्चरिताद्बाधस्वा मा सुचरिते भज ।
उदायुषा स्वायुषोदस्थाममृताँ॥ऽअनु ॥२८॥

प्रति पन्थामपद्महि स्वस्तिगामनेहसम् ।
येन विश्वाः परि द्विषो वृणक्ति विन्दते वसु ॥२९॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

॥१०॥ अदित्यास्त्वगस्यदित्यै सदऽआसीद । अस्तभ्नाद्द्यांवृषभोऽअन्तरिक्षममिमीत वरि-
माणम्पृथिव्याः । आसीदद्विश्वा भुवनानि सम्राड्विश्वेत्तानि वरुणस्य व्रतानि ॥३०॥
वनेषु व्यन्तरिक्षन्ततान वाजमर्वत्सु पयऽउस्रियासु ।
हृत्सु क्रतुंवरुणो विक्ष्वग्निन्दिवि सूर्यमदधात्सोममद्रौ ॥३१॥
सूर्यस्य चक्षुरारोहाग्नेरक्ष्णः कनीनकम् ।
यत्रैतशेभिरीयसे भ्राजमानो विपश्चिता ॥३२॥
उस्रावेतन्धूर्षाहौ युज्येथामनश्रूऽअवीरहणौ ब्रह्मचोदनौ ।
स्वस्ति यजमानस्य गृहान्गच्छतम् ॥३३॥
भद्रो मेसि प्रच्यवस्व भुवस्पते विश्वान्यभि धामानि । मा त्वा परिपरिणो विदन्मा
त्वा परिपन्थिनो विदन्मा त्वा वृकाऽअघायवो विदन् । श्येनो भूत्वा परापत यज-
मानस्य गृहान्गच्छ तन्नौ संस्कृतम् ॥३४॥
नमो मित्रस्य वरुणस्य चक्षसे महो देवाय तदृतꣳ सपर्यत ।
दूरेदृशे देवजाताय केतवे दिवस्पुत्राय सूर्याय शꣳसत ॥३५॥
वरुणस्योत्तम्भनमसि वरुणस्य स्कम्भसर्जनी स्थो वरुणस्यऽऋतसदन्यसि वरुणस्य
ऽऋतसदनमसि वरुणस्यऽऋतसदनमासीद ॥३६॥
या ते धामानि हविषा यजन्ति ता ते विश्वा परिभूरस्तु यज्ञम् ।
गयस्फानः प्रतरणः सुवीरोवीरहा प्रचरा सोम दुर्यान् ॥३७॥

इति चतुर्थोऽध्यायः ॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

अथ पञ्चमोऽध्यायः

ऋषिः—गोतमः १—१४ । मेधातिथिः १५ । वसिष्ठः १६, १७ । औतथ्यो दीर्घतमा १८—२९ । मधुच्छन्दाः ३०—३५ । आगस्त्यः ३६—४३ ॥

देवता—विष्णुः १, १५—२१, ३८, ४१ । विष्णुर्यज्ञः २ । यज्ञः ३, १३, २२, २३, २५—२८, ४३ । अग्निः ४, ६, ८, ९, ३१—३७, ४०, ४२ । विद्युत् ५ । सोमः ७ । वाक् १०—१२ । सविता १४ । सूर्यविद्वांसौ २४ । ईश्वरसभाध्यक्षौ २९, ३० । सोमसवितारौ ३९ ॥

छन्दः—स्वराड्ब्राह्मीबृहती १, ३४ . आर्षीगायत्री[क], आर्चीत्रिष्टुप्[र] २ । आर्षीपङ्क्तिः ३ । आर्षीत्रिष्टुप् ४ । आर्ष्युष्णिक्[क], भुरिगार्षीपङ्क्तिः[र] ५ । विराड्ब्राह्मीपङ्क्तिः ६ । आर्षीबृहती[क], आर्षीजगती[र] ७ । विराडार्षी बृहती[क], निचृदार्षीबृहती [र], [उ], ८ । भुरिगार्षीगायत्री[1], भुरिग्ब्राह्मीबृहती[2], निचृद्ब्राह्मीजगती[3], याजुष्यनुष्टुप्[4] ९ । ब्राह्म्युष्णिक् १० । निचृद्ब्राह्मीत्रिष्टुप् ११,४० । भुरिग्ब्राह्मीपङ्क्तिः १२ । भुरिगार्ष्यनुष्टुप् १३, २४, ३८, ४१ । स्वराडार्षी जगती १४ । भुरिगार्षीगायत्री १५ । स्वराडार्षीत्रिष्टुप् १६, १८ । स्वराड्ब्राह्मीत्रिष्टुप् १७,३२,४२ । निचृदार्षीजगती १९ । विराडार्षीत्रिष्टुप् २० । भुरिगार्चीपङ्क्तिः २१ । साम्नीपङ्क्तिः[क], भुरिगार्षीबृहती[र] २२ । याजुषीबृहती[उ], आसुरी गायत्री[क], ब्राह्म्यनुष्टुप्[ख], स्वराड्ब्राह्म्युष्णिक्[र] २३ । ब्राह्मीबृहती[क], आर्षीपङ्क्तिः[र] २५ । निचृदार्षीपङ्क्तिः[क], निचृदार्षीत्रिष्टुप्[र] २६ । ब्राह्मीजगती २७ । आर्षीजगती २८ । अनुष्टुप् २९ । आर्च्युष्णिक् ३० । विराडार्ष्यनुष्टुप् ३१ । ब्राह्मीपङ्क्तिः ३३ । विराड्ब्राह्मीबृहती ३५ । निचृदार्चीत्रिष्टुप् ३६ । भुरिगार्षीत्रिष्टुप् ३७ । साम्नीबृहती [क], निचृदार्षीपङ्क्तिः[र], ३९ । ब्राह्मीत्रिष्टुप् ४३ ॥

स्वरः—मध्यमः १, ८, ३४, ३५, षड्जः [क], धैवतः[र] २ । पञ्चमः ३, ६, १२, २१, ३३, । धैवतः ४, ११, १६—१८, २०, ३२, ३६, ३७, ४०, ४२, ४३, । ऋषभः[क], पञ्चमः[र], ५ । मध्यमः[क], निषादः[र] ७ । षड्जः[1], मध्यमः[2], निषादः[3], गान्धारः[4] ९ । ऋषभः १०, ३० । गान्धारः १३, २४, २९, ३१, ३८, ४१ । निषादः १४, १९, २७, २८, । षड्जः १५ । पञ्चमः[क], मध्यमः[र], २२ । मध्यमः[उ], षड्जः[क], गान्धारः[ख], ऋषभः[र], २३ । मध्यमः[क], पञ्चमः[र] २५ । पञ्चमः[क], धैवतः: [र] २६ । मध्यमः[क], पञ्चमः[र] ३९ ॥

॥१॥ अ॒ग्नेस्त॒नूर॑सि॒ विष्ण॑वे त्वा॒ सोम॑स्य त॒नूर॑सि॒ विष्ण॑वे॒ त्वाति॑थेराति॒थ्यम॑सि॒ विष्ण॑वे
त्वा श्ये॒नाय॑ त्वा सोम॒भृते॒ विष्ण॑वे त्वा॒ग्नये॑ त्वा राय॒स्पोष॒दे विष्ण॑वे त्वा ॥१॥
[क]अ॒ग्नेर्ज॒नित्र॑मसि॒ वृष॑णौ स्त्थऽउ॒र्वश्य॑स्या॒युर॑सि पु॒रूर॑वाऽअसि । [र]गा॒य॒त्रेण॑ त्वा॒
च्छन्द॑सा मन्थामि॒ त्रैष्टु॑भेन त्वा॒ च्छन्द॑सा मन्थामि॒ जाग॑तेन त्वा॒ च्छन्द॑सा
मन्थामि ॥२॥
भव॑तन्नः॒ सम॑नसौ॒ सचे॑तसावरे॒पसौ॑ ।
मा य॒ज्ञᳬ हिᳬसिष्टम्मा य॒ज्ञप॑तिञ्जातवेदसौ शि॒वौ भ॑वतम॒द्य नः॑ ॥३॥
अ॒ग्नाव॒ग्निश्च॑रति॒ प्रवि॑ष्ट॒ऽऋषी॑णाम्पु॒त्रोऽअ॑भिशस्ति॒पावा॑ ।
स नः॑ स्यो॒नः सु॒यजा॑ यजे॒ह दे॒वेभ्यो॑ ह॒व्यᳬ सद॒मप्र॑युच्छ॒न्त्स्वाहा॑ ॥४॥
॥२॥ [क]आप॑तये त्वा॒ परि॑पतये गृह्णामि॒ तनू॒नप्त्रे॑ शाक्व॒राय॒ शक्व॑न॒ऽओजि॑ष्ठाय । [र]अना॑-
धृष्टमस्यनाधृ॒ष्यन्दे॒वाना॒मोजो॑ऽनभिशस्त्य॒भिश॑स्ति॒पाऽअ॑नभिशस्ते॒न्यम॒ञ्जसा॑ स॒त्य-
मुप॑गेषᳬ स्वि॒ते मा॑ धाः ॥५॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

अ॰ ५, अनु॰ २-५, मन्त्राः ६-१४

अग्ने व्रतपास्त्वे व्रतपा या तव तनूरियꣳ सा मयि यो मम तनूरेषा सा त्वयि ।
सह नौ व्रतपते व्रतान्यनु मे दीक्षान्दीक्षापतिर्मन्यतामनु तपस्तपस्पतिः ॥६॥
[क]अꣳशुरꣳशुष्टे देव सोमाप्यायतामिन्द्रायैकधनविदे । आ तुभ्यमिन्द्रः प्याय-
तामा त्वमिन्द्राय प्यायस्व । [र]आप्याययास्मान्त्सखीन्त्सन्न्या मेधया स्वस्ति ते देव
सोम सुत्यामशीय । एष्टा रायः प्रेषे भगायऽऋतमृतवादिभ्यो नमो द्यावापृथि-
वीभ्याम् ॥७॥
[क]या तेऽअग्नेऽयःशया तनूर्वर्षिष्ठा गह्वरेष्ठा । उग्रं वचोऽअपावधीत्त्वेषं वचोऽअपावधी-
त्स्वाहा । [र]या तेऽअग्ने रजःशया तनूर्वर्षिष्ठा गह्वरेष्ठा । उग्रं वचोऽअपावधीत्त्वेषं-
वचोऽअपावधीत्स्वाहा । [३]या तेऽअग्ने हरिशया तनूर्वर्षिष्ठा गह्वरेष्ठा । उग्रं वचो
ऽअपावधीत्त्वेषं वचोऽअपावधीत्स्वाहा ॥८॥
॥३॥ [१]तप्तायनी मेसि वित्तायनी मेस्यवतान्मा नाथितादवतान्मा व्यथितात् । [२]विदेद-
ग्निर्नभो नामाग्नेऽअङ्गिरऽआयुना नाम्नेहि योऽस्याम्पृथिव्यामसि यत्तेनाधृष्टं नाम
यज्ञियं तेन त्वा दधे विदेदग्निर्नभो नामाग्नेऽअङ्गिरऽआयुना [३]नाम्नेहि यो द्वितीय-
स्याम्पृथिव्यामसि यत्तेनाधृष्टं नाम यज्ञियं तेन त्वा दधे विदेदग्निर्नभो नामाग्ने
ऽअङ्गिरऽआयुना नाम्नेहि यस्तृतीयस्याम्पृथिव्यामसि यत्तेनाधृष्टं नाम यज्ञियं तेन
त्वा दधे । [४]अनु त्वा देववीतये ॥९॥

सिꣳह्यसि सपत्नसाही देवेभ्यः कल्पस्व सिꣳह्यसि सपत्नसाही देवेभ्यः
शुन्धस्व सिꣳह्यसि सपत्नसाही देवेभ्यः शुम्भस्व ॥१०॥

॥४॥ इन्द्रघोषस्त्वा वसुभिः पुरस्तात्पातु प्रचेतास्त्वा रुद्रैः पश्चात्पातु मनोजवास्त्वा
पितृभिर्दक्षिणतः पातु विश्वकर्मा त्वादित्यैरुत्तरतः पात्विदमहं तप्तं वार्बहिर्धा
यज्ञान्निः सृजामि ॥११॥
सिꣳह्यसि स्वाहा सिꣳह्यस्यादित्यवनिः स्वाहा सिꣳह्यसि ब्रह्मवनिः क्षत्र-
वनिः स्वाहा सिꣳह्यसि सुप्रजावनी रायस्पोषवनिः स्वाहा सिꣳह्यस्यावह
देवान्यजमानाय स्वाहा भूतेभ्यस्त्वा ॥१२॥
ध्रुवोसि पृथिवीन्दृꣳह ध्रुवक्षिदस्यन्तरिक्षन्दृꣳहाच्युतक्षिदसि दिवन्दृꣳहाग्नेः
पुरीषमसि ॥१३॥

युञ्जते मनऽउत युञ्जते धियो विप्रा विप्रस्य बृहतो विपश्चितः ।
वि होत्रा दधे वयुनाविदेकऽइन्मही देवस्य सवितुः परिष्टुतिः स्वाहा ॥१४॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

इदं विष्णुर्विचक्रमे त्रेधा निदधे पदम्। समूढमस्य पाᳬसुरे स्वाहा ॥१५॥
इरावती धेनुमती हि भूतᳬ सूयवसिनी मनवे दशस्या।
व्यस्कभ्ना रोदसी विष्णवेते दाधर्थ पृथिवीमभितो मयूखैः स्वाहा ॥१६॥
देवश्रुतौ देवेष्वा घोषतम्प्राची प्रेतमध्वरङ्कल्पयन्तीऽऊर्ध्वं यज्ञन्नयतम्मा जिह्व-
रतम्। स्वङ्गोष्ठमावदतन्देवी दुर्येऽआयुर्मा निर्वादिष्टम्प्रजाम्मा निर्वादिष्टमत्र
रमेथां वर्ष्मन्पृथिव्याः ॥१७॥
विष्णोर्नुकं वीर्याणि प्रवोचं यः पार्थिवानि विममे रजाᳬसि।
योऽअस्कभायदुत्तरᳬ सधस्थं विचक्रमाणस्त्रेधोरुगायो विष्णवे त्वा ॥१८॥
दिवो वा विष्णऽउत वा पृथिव्या महो वा विष्णऽउरोरन्तरिक्षात्।
उभा हि हस्ता वसुना पृणस्वा प्रयच्छ दक्षिणादोत सव्याद्विष्णवे त्वा ॥१९॥
प्र तद्विष्णु स्तवते वीर्येण मृगो न भीमः कुचरो गिरिष्ठाः।
यस्योरुषु त्रिषु विक्रमणेष्वधिक्षियन्ति भुवनानि विश्वा ॥२०॥
विष्णो रराटमसि विष्णोः श्नप्त्रे स्थो विष्णोः स्यूरसि विष्णोर्ध्रुवोसि।
वैष्णवमसि विष्णवे त्वा ॥२१॥
॥६॥ [क] देवस्य त्वा सवितुः प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्याम्पूष्णो हस्ताभ्याम्। [र] आददे नार्यसीद-
महᳬ रक्षसाङ्ग्रीवाऽअपि कृन्तामि। बृहन्नसि बृहद्रवा बृहतीमिन्द्राय वाचं वद ॥२२॥
[उ] रक्षोहणं वलगहनं [क] वैष्णवीमिदमहन्तं वलगमुत्किरामि [ख] यम्मे निष्ट्यो यममात्यो
निचखानेदमहन्तं वलगमुत्किरामि यम्मे समानो यमसमानो निचखानेदमहन्तं व-
लगमुत्किरामि [र] यम्मे सबन्धुर्यमसबन्धुर्निचखानेदमहन्तं वलगमुत्किरामि यम्मे
सजातो यमसजातो निचखानोत्कृत्याङ्किरामि ॥२३॥
स्वराडसि सपत्नहा सत्रराडस्यभिमातिहा जनराडसि रक्षोहा सर्वराडस्यमित्रहा ॥२४॥
[क] रक्षोहणो वो वलगहनः प्रोक्षामि वैष्णवान्रक्षोहणो वो वलगहनोवनयामि
वैष्णवान्रक्षोहणो वो वलगहनोवस्तृणामि वैष्णवान्रक्षोहणौ [र] वां वलगहनाऽउप-
दधामि वैष्णवी रक्षोहणौ वां वलगहना पर्यूहामि वैष्णवी वैष्णवमसि
वैष्णवा स्थ ॥२५॥
॥७॥ [क] देवस्य त्वा सवितुः प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्याम्पूष्णो हस्ताभ्याम्। आददे
नार्यसीदमहᳬ रक्षसाङ्ग्रीवाऽअपि कृन्तामि। [र] यवोसि यवयास्मद्द्वेषो यवयारातीर्दिवे
त्वान्तरिक्षाय त्वा पृथिव्यै त्वा शुन्धन्ताँल्लोकाः पितृषदनाः पितृषदनमसि ॥२६॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

उद्दिवꣳ स्तभानान्तरिक्षम्पृण दृꣳहस्व पृथिव्यान्द्युतानस्त्वा मारुतो मिनोतु मित्रावरुणौ ध्रुवेण धर्म्मणा । ब्रह्मवनि त्वा क्षत्रवनि रायस्पोषवनि पर्य्यूहामि । ब्रह्म दृꣳह क्षत्रन्दृꣳहायुर्दृꣳह प्रजान्दृꣳह ॥२७॥

ध्रुवासि ध्रुवोयँय्यजमानोस्मिन्नायतने प्रजया पशुभिर्ब्भूयात् । घृतेन द्यावापृथिवी पूर्य्येथामिन्द्रस्य च्छदिरसि विश्वजनस्य च्छाया ॥२८॥

परि त्वा गिर्वणो गिरऽइमा भवन्तु विश्वतः ।
वृद्धायुमनु वृद्धयो जुष्टा भवन्तु जुष्टयः ॥२९॥

इन्द्रस्य स्यूरसीन्द्रस्य ध्रुवोसि । ऐन्द्रमसि वैश्वदेवमसि ॥३०॥

॥८॥ विभूरसि प्रवाहणो वह्निरसि हव्यवाहनः ।
श्वात्रोसि प्रचेतास्तुथोसि विश्ववेदाः ॥३१॥

उशिगसि कविरङ्घारिरसि बम्भारिरवस्यूरसि दुवस्वाञ्छुन्ध्यूरसि मार्ज्जालीयः सम्म्राडसि कृशानुः परिषद्योसि पवमानो नभोसि प्रतक्वा मृष्टोसि हव्यसूदनऽ ऋतधामासि स्वर्ज्योतिः ॥३२॥

समुद्रोसि विश्वव्यचाऽअजोस्येकपादहिरसि बुध्न्यो वागस्यैन्द्रमसि सदोस्यृतस्य द्वारौ मा मा सन्ताप्तमद्ध्वनामद्ध्वपते प्र मा तिर स्वस्ति मेस्मिन्न्पथि देवयाने भूयात् ॥३३॥

मित्रस्य मा चक्षुषेक्षद्ध्वमग्नयः सगराः सगरा स्थ सगरेण नाम्ना रौद्रेणानीकेन पात माग्नयः पिपृत माग्नयो गोपायत मा नमो वोस्तु मा मा हिꣳसिष्ट ॥३४॥

॥९॥ ज्योतिरसि विश्वरूपँविश्वेषान्देवानाꣳ समित् । त्वꣳ सोम तनूकृद्भ्यो द्वेषोब्भ्योन्न्यकृतेब्भ्यऽउरु यन्तासि वरूथꣳ स्वाहा जुषाणोऽअप्तुराज्यस्य वेतु स्वाहा ॥३५॥

अग्ने नय सुपथा रायेऽअस्मान्विश्वानि देव वयुनानि विद्वान् । युयोद्ध्यस्मज्जुहुराणमेनो भूयिष्ठान्ते नमऽउक्तिं विधेम ॥३६॥

अयन्नोऽअग्निर्व्वरिवस्कृणोत्वयम्मृधः पुरऽएतु प्रभिन्दन् ।
अयँव्वाजाञ्जयतु वाजसातावयꣳ शत्रूञ्जयतु जर्हृषाणः स्वाहा ॥३७॥

उरु विष्णो विक्क्रमस्वोरु क्षयाय नस्कृधि ।
घृतङ्घृतयोने पिब प्रप्र यज्ञपतिन्तिर स्वाहा ॥३८॥

[क]देव सवितरेष ते सोमस्तꣳ रक्षस्व मा त्वा दभन् । [र]एतत्त्वन्देव सोम देवो देवाँ२॥ऽउपागाऽइदमहम्मनुष्यान्त्सह रायस्पोषेण स्वाहा निर्व्वरुणस्य पाशान्मुच्ये ॥३९॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

अग्ने व्रतपास्त्वे व्रतपा या तव तुनूर्म्मय्यभूदेषा सा त्वयि यो मम तुनूस्त्वय्यभूदियꣳ सा मयि। यथायथन्नौ व्रतपते व्रतान्यनु मे दीक्षान्दीक्षापतिरमꣳस्तानु तपस्तपस्पतिः ॥४०॥

॥६०॥ उरु विष्णो विक्क्रमस्वोरु क्षयाय नस्कृधि।
घृतङ्घृतयोने पिब प्प्रप्प्र युज्ञपतिन्तिर स्वाहा ॥४१॥

अत्यन्याँ२॥ऽअगान्नान्याँ२॥ऽउपागामुर्वाक्त्वा परेब्भ्योविदम्पुरोवरेब्भ्यः। तन्त्वा जुषामहे देव वनस्प्पते देवयुज्ज्यायै देवास्त्त्वा देवयुज्ज्यायै जुषन्ताँविष्ण्णवे त्वा। ओषधे त्रायस्व स्वधिते मैनꣳ हिꣳसीः ॥४२॥

द्याम्मा लेखीरन्तरिक्षम्मा हिꣳसीः पृथिव्व्या सम्भव। अयꣳ हि त्वा स्वधितिस्त्तेतिजानः प्प्रणिनाय महते सौभगाय। अतुस्त्वन्देव वनस्प्पते शतवल्शो विरोह सहस्रवल्शा वि वयꣳ रुहेम ॥४३॥

इति पञ्चमोऽध्यायः ॥

अथ षष्ठोऽध्यायः

ऋषिः—आगस्त्यः १। शाकल्यः २। दीर्घतमा ३, ६, ८, ९, १७—२३। मेधातिथिः ४, ५, ७, १०—१६, २४—२८। मधुच्छन्दाः २९—३६। गौतमः ३७॥

देवता—सविता १, २, ३०। विष्णुः ३, ४, ५। विद्वांसः ६, १२, १४, १५। त्वष्टा ७, २०। बृहस्पतिः ८। सविता, अश्विनौ, पूषा ९। आपः १०, १३, १७, २७। वातः ११। द्यावापृथिव्यौ १६, ३५। अग्निः १८, २९। विश्वेदेवाः १९। सेनापतिः २१। वरुणः २२। अप्-यज्ञ-सूर्याः २३। लिङ्गोक्ताः २४। सोमः २५, २६, ३३, ३६। प्रजा २८। प्रजासभ्यराजानः ३१। सभापतीराजा ३२। यज्ञः ३४। इन्द्रः ३७॥

छन्दः—निचृत्पङ्क्तिः[ग], आसुर्युष्णिक्[क], भुरिगार्ष्युष्णिक्[र] १। निचृद्गायत्री[क], स्वराट्पङ्क्तिः[र] २। आर्च्युष्णिक्[ग], भुरिगार्च्युष्णिक्[क], निचृत्प्राजापत्याबृहती[र], आसुरीगायत्री[क], ३। निचृदार्षीगायत्री ४। आर्षी गायत्री ५। आर्ष्युष्णिक्[क], भुरिक्साम्नीबृहती[र] ६। निचृदार्षीबृहती ७। प्राजापत्यानुष्टुप्[क], भुरिक्प्राजापत्याबृहती[र] ८। प्राजापत्याबृहती[क], पङ्क्तिः[र] याजुषीत्रिष्टुप्[ग], ९। प्राजापत्याबृहती[क], विराडार्चीबृहती[र] १०। भुरिगार्च्युष्णिक्[क] भुरिगार्ष्युष्णिक्[र], स्वराडार्च्युष्णिक्[ग], ११। भुरिक्प्राजापत्यानुष्टुप्[क], भुरिगासुर्यनुष्टुप्[र] १२ निचृदार्ष्यनुष्टुप् १३, २३, २८। भुरिगार्षीजगती १४। भुरिगार्चीत्रिष्टुप्[क], आर्चीपङ्क्तिः[र], १५। ब्राह्म्युष्णिक्[क], [र]१६। निचृद्ब्राह्म्यनुष्टुप् १७। प्राजापत्यानुष्टुप्[क], दैवीपङ्क्तिः[र] आर्चीपङ्क्तिः[ग] १८। ब्राह्म्यनुष्टुप् १९। ब्राह्मीत्रिष्टुप् २०। साम्नी[क], ब्राह्मी[ख], भुरिगार्षी[र], आर्षी[ग] उष्णिक् २१। स्वराड्ब्राह्म्युष्णिक्[क], त्रिपाद् विराड्गायत्री[र] २२। आर्षीत्रिष्टुप्[क], त्रिपाद्गायत्री[र] २४। विराडार्ष्यनुष्टुप् २५। भुरिग्गायत्री[क], आर्षीत्रिष्टुप्[र] २६। निचृदार्षीत्रिष्टुप् २७। भुरिगार्षीगायत्री २९। स्वराडार्षीपङ्क्तिः[क] निचृदार्ष्यनुष्टुप्[र] ३०। ब्राह्म्युष्णिक्[क], आर्ष्युष्णिक्[र] ३१। पञ्चपान्मध्येज्योतिष्मतीजगती ३२। भुरिगार्षीबृहती ३३। स्वराडार्षीबृहती ३४। भुरिगार्ष्यनुष्टुप् ३५, ३७। उष्णिक् ३६॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

स्वरः—पञ्चमः उ, ऋषभः क, र १ । षड्जः क, पञ्चमः र २ । ऋषभः उ, क, मध्यमः र षड्जः ख ३ । षड्जः ४, ५, २९ । ऋषभः क मध्यमः र ६ । मध्यमः ७, १०, ३३, ३४ । गान्धारः क, मध्यमः र ८ । मध्यमः क पञ्चमः र, धैवतः उ, ९ । ऋषभः ११ क, र, १६, २१, ३१, ३६ । गान्धारः १२, १३, १७, १९, २३, २५, २८, ३५, ३७ । निषादः १४, ३२ । धैवतः क पञ्चमः र, १५, गान्धारः क, पञ्चमः र, उ १८ । धैवतः २०, २७ । ऋषभः क, षड्जः र २२ । धैवतः क, षड्जः र २४ । षड्जः क, धैवतः र २६ । पञ्चमः क, गान्धारः र ३० ॥

॥१॥ उदेवस्य॑ त्वा सवि॒तुः प्र॑स॒वे॒ऽश्विनो॑र्बा॒हुभ्यां॑म्पू॒ष्णो हस्ता॑भ्याम् । आद॑दे॒ नार्य॑सी॒दम॒हꣳ रक्ष॑सां ग्री॒वाऽअपि॑ कृन्तामि । कयवो॑ऽसि य॒वया॒स्मद्द्वेषो॑ य॒वयारा॑तीर्दि॒वे त्वा॒न्तरि॑क्षाय त्वा पृथि॒व्यै त्वा॒ शुन्ध॑न्तांल्लो॒काः पि॑तृ॒षद॑नाः पितृ॒षद॑नमसि ॥१॥

कअ॒ग्रे॒णीर॑सि स्वावे॒शऽउ॑न्ने॒तॄणा॑मे॒तस्य॑ वि॒त्तादधि॑ त्वा स्था॒स्यति॑ रदे॒वस्त्वा॑ सवि॒ता मध्वा॑नक्तु सुपिप्प॒लाभ्य॒स्त्वौष॑धीभ्यः । द्यामग्रे॑णास्पृक्ष॒ऽआन्तरि॑क्षम्मध्ये॑ना॒प्राः पृ॑थि॒वीमुप॑रेणादृꣳहीः ॥२॥

उया ते॒ धामा॑न्यु॒श्मसि॒ गम॑ध्यै॒ यत्र॒ गावो॒ भूरि॑शृङ्गाऽअ॒यासः॑ । कअत्राह॒ तदु॑रुगा॒यस्य॒ विष्णोः॑ पर॒मम्प॒दमव॑ भारि॒ भूरि॑ । रब्र॒ह्म॒वनि॑ त्वा क्षत्र॒वनि॑ रायस्पोष॒वनि॒ पर्यू॑हामि । खब्रह्म॑ दृꣳह क्ष॒त्रन्दृꣳहायु॑र्दृꣳह प्र॒जान्दृꣳह ॥३॥

विष्णोः॒ कर्मा॑णि पश्यत॒ यतो॑ व्र॒तानि॑ पस्प॒शे । इन्द्र॑स्य॒ युज्यः॒ सखा॑ ॥४॥

तद्विष्णोः॑ पर॒मम्प॒दꣳ सदा॑ पश्यन्ति सू॒रयः॑ । दि॒वी॒व॒ चक्षु॒रात॑तम् ॥५॥

कप॒रि॒वीर॑सि॒ परि॑ त्वा॒ दैवी॒र्विशो॑ व्ययन्ता॒म्परी॒मं यज॑मान॒ꣳ रायो॑ मनु॒ष्या॒णाम् ।

रदि॒वः सू॒नुर॑स्ये॒ष ते॑ पृथि॒व्याँल्लो॒कऽआ॑र॒ण्यस्ते॑ प॒शुः ॥६॥

॥२॥ उ॒पा॒वीर॑स्यु॒प दे॒वान्दैवी॒र्विशः॒ प्रागु॑रु॒शिजो॒ वह्नि॑तमान् ।

देव॑ त्वष्ट॒र्वसु॑ रम ह॒व्या ते॑ स्वदन्ताम् ॥७॥

करेव॑ती॒ रम॑ध्व॒म्बृह॑स्पते॒ धार॑या॒ वसू॑नि ।

रऋ॒तस्य॑ त्वा देवहविः॒ पाशे॑न॒ प्रति॑मुञ्चामि॒ धर्षा॒ मानु॑षः ॥८॥

कदे॒वस्य॑ त्वा सवि॒तुः प्र॑स॒वे॒ऽश्विनो॑र्बा॒हुभ्यां॑म्पू॒ष्णो हस्ता॑भ्याम् । रअ॒ग्नीषोमा॑भ्या॒ञ्जुष्टं॒ नियु॑नज्मि । अ॒द्भ्यस्त्वौष॑धीभ्यो॒ऽनु॑ त्वा मा॒ता म॑न्यता॒मनु॑ पि॒तानु॒ भ्राता॒ सग॒र्भ्योऽनु॒ सखा॒ सयू॑थ्यः । उअ॒ग्नीषोमा॑भ्यान्त्वा॒ जुष्ट॒म्प्रोक्षा॑मि ॥९॥

कअ॒पाम्पे॒रुर॑स्यापो॑ दे॒वीः स्व॑दन्तु स्वा॒त्तञ्चि॒त्सद्दे॑वह॒विः । रसन्ते॑ प्रा॒णो वाते॑न गच्छताꣳ सम॒ङ्गानि॒ यज॑त्रैः॒ सं य॒ज्ञप॑तिरा॒शिषा॑ ॥१०॥

कघृ॒तेना॒क्तौ प॒शूँस्त्रा॑येथाꣳ रेव॑ति॒ यज॑माने प्रि॒यन्धाऽआवि॑श । रउ॒रोर॒न्तरि॑क्षात्स॒जूर्दे॒वेन॒ वाते॑ना॒स्य ह॒विष॒स्त्मना॑ यज॒ सम॑स्य त॒न्वा॒ भव । उवर्षो॒ वर्षी॑यसि य॒ज्ञे य॒ज्ञप॑तिन्धाः॒ स्वाहा॑ दे॒वेभ्यो॑ दे॒वेभ्यः॒ स्वाहा॑ ॥११॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

३॥ माहिर्भूर्मा पृदाकुर्न्नमस्तऽआतानानुर्वा प्प्रेहि ।
घृतस्य कुल्ल्याऽउप ऽऋतस्य पत्थ्याऽअनु ॥१२॥
देवीरापः शुद्धा वोढ्ढ्वꣳ सुपरिविष्टा देवेषु सुपरिविष्टा वयम्परिवेष्टारो भूयास्म ॥१३॥
वाचन्ते शुन्धामि प्प्राणन्ते शुन्धामि चक्क्षुस्ते शुन्धामि श्श्रोत्रन्ते शुन्धामि नाभिन्ते
शुन्धामि मेढ्ढ्रन्ते शुन्धामि पायुन्ते शुन्धामि चरित्राँस्ते शुन्धामि ॥१४॥
मनस्तऽआप्प्यायतां वाक्क्तऽआप्प्यायताम्प्राणस्तऽआप्प्यायताञ्चक्क्षुस्तऽआप्प्याय-
ताꣳ श्श्रोत्रन्तऽआप्प्यायताम् । यत्ते क्रूरँय्यदास्थितन्तत्तऽआप्प्यायतान्निष्ट्या-
यतान्तत्ते शुद्ध्यतु शमहोब्भ्यः । ओषधे त्रायस्व स्वधिते मैनꣳ हिꣳसीः ॥१५॥
रक्क्षसाम्भागोसि निरस्तꣳ रक्क्षऽइदमहꣳ रक्क्षोभि तिष्ठामीदमहꣳ रक्क्षोवबाध
ऽइदमहꣳ रक्क्षोधमन्तमो नयामि । घृतेन द्यावापृथिवी प्प्रोर्ण्णुवाथाँवायो वे स्तोका-
नामग्निराज्ज्यस्य वेतु स्वाहा स्वाहाकृतेऽऊर्द्ध्वनभसम्मारुतङ्गच्छतम् ॥१६॥
इदमापः प्प्रवहतावद्यञ्च मलञ्च यत् । यच्चाभिदुद्द्रोहानृतँय्यच्च शेपेऽअभीरुणम् ।
आपो मा तस्म्मादेनसः पवमानश्च मुञ्चतु ॥१७॥

४॥ सन्ते मनो मनसा सम्प्राणः प्प्राणेन गच्छताम् । रेडस्यग्निष्ट्वा श्श्रीणात्त्वापस्त्वा
समरिणन्वातस्य त्वा ध्राज्यै पूष्णो रꣳह्याऽऊष्मणो व्यथिषत्प्रयुतन्द्वेषः ॥१८॥
घृतङ्घृतपावानः पिबत वसाँवसापावानः पिबतान्तरिक्क्षस्य हविरसि स्वाहा ।
दिशः प्प्रदिशऽआदिशो विदिशऽउद्दिशो दिग्भ्यः स्वाहा ॥१९॥
ऐन्द्रः प्प्राणोऽअङ्गेऽअङ्गे निदीद्ध्यदैन्द्रऽउदानोऽअङ्गेऽअङ्गे निधीतः । देव त्वष्टर्ब्भूरि
ते सꣳ समेतु सलक्ष्मा यद्विषुरूपम्भवाति । देवत्रा यन्तमवसे सखायोनु त्वा माता
पितरो मदन्तु ॥२०॥

५॥ समुद्द्रङ्गच्छ स्वाहान्तरिक्क्षङ्गच्छ स्वाहा देवꣳ सवितारङ्गच्छ स्वाहा मित्रावरुणौ
गच्छ स्वाहाहोरात्रे गच्छ स्वाहा च्छन्दाꣳसि गच्छ स्वाहा द्यावापृथिवी गच्छ
स्वाहा यज्ञङ्गच्छ स्वाहा सोमङ्गच्छ स्वाहा दिव्यन्नभो गच्छ स्वाहाग्निँवैश्श्वानरङ्गच्छ
स्वाहा मनो मे हार्द्दि यच्छ दिवन्ते धूमो गच्छतु स्वर्ज्ज्योतिः पृथिवीम्भस्म्मनापृण
स्वाहा ॥२१॥
मापो मौषधीर्हिꣳसीर्द्धाम्नोधाम्नो राजँस्ततो वरुण नो मुञ्च । यदाहुरघ्न्याऽइति
वरुणेति शपामहे ततो वरुण नो मुञ्च । सुमित्रिया नऽआपऽओषधयः सन्तु दुर्म्मित्रि-
यास्तस्मै सन्तु योस्मान्द्वेष्टि यञ्च वयन्द्विष्मः ॥२२॥

६॥ हविष्मतीरिमाऽआपो हविष्माँ२॥ऽआविवासति ।
हविष्मान्देवोऽअद्ध्वरो हविष्माँ२॥ऽअस्तु सूर्य्यः ॥२३॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

क अग्नेर्वोऽपन्नगृहस्य सदसि सादयामीन्द्राग्न्योर्भागधेयी स्थ मित्रावरुणयोर्भाग-
धेयी स्थ विश्वेषान्देवानाम्भागधेयी स्थ । र अमूर्या उप सूर्ये याभिर्वा सूर्यः
सह । ता नो हिन्वन्त्वध्वरम् ॥२४॥

॥७॥ हृदे त्वा मनसे त्वा दिवे त्वा सूर्याय त्वा ।
ऊर्ध्वमिममध्वरन्दिवि देवेषु होत्रा यच्छ ॥२५॥

क सोम राजन्विश्वास्त्वम्प्रजाऽउपावरोह विश्वास्त्वाम्प्रजाऽउपावरोहन्तु । र शृणो-
त्वग्निः समिधा हवम्मे शृण्वन्त्वापो धिषणाश्च देवीः । श्रोता ग्रावाणो विदुषो
न यज्ञꣳ शृणोतु देवः सविता हवम्मे स्वाहा ॥२६॥

देवीरापोऽअपान्नपाद्यो वऽऊर्म्मिर्हविष्यऽइन्द्रियावान्मदिन्तमः ।
तन्देवेभ्यो देवत्रा दत्त शुक्रपेभ्यो येषाम्भाग स्थ स्वाहा ॥२७॥

कार्षिरसि समुद्रस्य त्वा क्षित्याऽउन्नयामि ।
समापोऽअद्भिरग्मत समोषधीभिरोषधीः ॥२८॥

यमग्ने पृत्सु मर्त्यमवा वाजेषु यञ्जुनाः । स यन्ता शश्वतीरिषः स्वाहा ॥२९॥

॥८॥ क देवस्य त्वा सवितुः प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्याम्पूष्णो हस्ताभ्याम् । आददे रावासि
गभीरमिममध्वरङ्कृधीन्द्राय सुषूतमम् । र उत्तमेन पविनोर्जस्वन्तम्मधुमन्तम्पयस्वन्त-
न्निग्राभ्या स्थ देवश्रुतस्तर्प्पयत मा ॥३०॥

क मनो मे तर्प्पयत वाचम्मे तर्प्पयत प्राणम्मे तर्प्पयत चक्षुर्म्मे तर्प्पयत श्रोत्रम्मे
तर्प्पयतात्मानम्मे तर्प्पयत र प्रजाम्मे तर्प्पयत पशून्मे तर्प्पयत गणान्मे तर्प्पयत
गणा मे मा वितृषन् ॥३१॥

इन्द्राय त्वा वसुमते रुद्रवतऽइन्द्राय त्वादित्यवतऽइन्द्राय त्वाभिमातिघ्ने ।
श्येनाय त्वा सोमभृतेऽग्नये त्वा रायस्पोषदे ॥३२॥

यत्ते सोम दिवि ज्योतिर्यत्पृथिव्याँयदुरावन्तरिक्षे ।
तेनास्मै यजमानायोरु राये कृध्यधि दात्रे वोचः ॥३३॥

श्वात्रा स्थ वृत्रतुरो राधोगूर्त्ताऽअमृतस्य पत्नीः । ता देवीर्देवत्रेमँयज्ञन्नयतोप-
हूताः सोमस्य पिबत ॥३४॥

मा भेर्मा संविक्थाऽऊर्जन्धत्स्व धिषणे वीड्वी सती वीडयेथामूर्जन्दधाथाम् ।
पाप्मा हतो न सोमः ॥३५॥

प्रागपागुदगधराक्सर्वतस्त्वा दिशऽआधावन्तु । अम्ब निष्पर समरीर्विदाम् ॥३६॥

त्वमङ्ग प्रशꣳसिषो देवः शविष्ठ मर्त्यम् । न त्वदन्यो मघवन्नस्ति मर्डितेन्द्र
ब्रवीमि ते वचः ॥३७॥

इति षष्ठोऽध्यायः ॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

अ॰ ७, अनु॰ १ मन्त्राः १ ३

अथ सप्तमोऽध्यायः

ऋषिः—गोतमः १—६ । वसिष्ठः ७ । मधुच्छन्दाः ८, ३३ । गृत्समदः ९, ३४ । त्रसदस्युः १० मेधातिथिः ११ । वत्सारः काश्यपः १२—२३ । भरद्वाजः २४, २५, ३९ । देवश्रवाः २६—३० विश्वामित्रः ३१, ३५—३८ । त्रिशोकः ३२ । वत्सः ४० । प्रस्कण्वः ४१ । कुत्सः ४२ । आङ्गिरसः ४३—४८ ॥

देवता—प्राणः १ । सोमः २, २१ । विद्वांसः ३, ४६ । मघवा ४ । ईश्वरः ५ । योगी ६ । वायुः ७ । इन्द्रवायू ८ । मित्रावरुणौ ९, १० । अश्विनौ ११ । विश्वेदेवाः १२—१७, १९, २२—२४, ३२—३४ । प्रजापतिः १८, २९, ३०, ३५—३८, ४०, ४४, ४५ । यज्ञः २०, २६ । वैश्वानरः २५ । यज्ञपतिः २७, २८ । इन्द्राग्नी ३१ । प्रजासेनापतिः ३९ । सूर्य्यः ४१, ४२ । अन्तर्य्यामी जगदीश्वरः ४३ । वरुणः ४७ । आत्मा ४८ ॥

छन्दः—निचृदार्ष्यनुष्टुप् १ । निचृदार्षीपङ्क्तिः २ । विराड्ब्राह्मीजगती ३ । आर्ष्युष्णिक् ४, ४८ । आर्षीपङ्क्तिः ५ । भुरिक्त्रिष्टुप् ६ । निचृज्जगती ७ । आर्षीगायत्री[क], स्वराडार्षीगायत्री[र] ८, आर्षीगायत्री[क], आसुरीगायत्री[र] ९ । ब्राह्मीबृहती १० । ब्राह्म्युष्णिक् ११ । निचृदार्षीजगती[क], पङ्क्तिः[र] १२ । निचृदार्षीत्रिष्टुप्[क], प्राजापत्या-गायत्री[र] १३ । विराड्जगती १४ । निचृद्ब्राह्म्यनुष्टुप् १५ । निचृदार्षीत्रिष्टुप्[क], साम्नीगायत्री १६ । स्वराड्-ब्राह्मीत्रिष्टुप् १७ । निचृत्त्रिष्टुप्[क], प्राजापत्यागायत्री[र] १८ । भुरिगार्षीपङ्क्तिः १९ । निचृदार्षीजगती २० । स्वराड्ब्राह्मीत्रिष्टुप्[क], याजुषीजगती[र] २१ । निचृदष्टिः २२ । अनुष्टुप्[1], प्राजापत्यानुष्टुप्[2] स्वराट्साम्न्यनुष्टुप्[3] भुरिगार्चीगायत्री[4], भुरिक्साम्न्यनुष्टुप्[5] २३ । आर्षीत्रिष्टुप् २४, ३१ । याजुष्यनुष्टुप्[क], विराडार्षीबृहती[र], , २५ । स्वराड्ब्राह्मीबृहती २६ । आसुर्य्यनुष्टुप्[1], [2], [6], आसुर्य्युष्णिक् [3], [7], साम्नीगायत्री[4], आसुरीगायत्री[5] २७ । ब्राह्मीबृहती २८ । आर्चीपङ्क्तिः[क], भुरिक्साम्नीपङ्क्तिः[र] २९ । साम्नीगायत्री [1], [3], [4], [5], [9], [11], आसुर्य्यनुष्टुप् [2], [6], [10], [12], याजुषीपङ्क्तिः [7], [8], आसुर्य्युष्णिक् [13]. ३० । आर्षीगायत्री[क], आर्च्युष्णिक्[र] ३२ । आर्षीगायत्री[क], आर्चीबृहती[र], ३३ । आर्षीगायत्री[क], निचृदार्ष्युष्णिक्[र] ३४ । आर्षीत्रिष्टुप्[क], आर्च्यु-ष्णिक्[र] ३५ । विराडार्षीत्रिष्टुप्[1], आर्च्युष्णिक्[2], साम्न्युष्णिक्[3] ३६ । निचृदार्षीत्रिष्टुप्[क], प्राजापत्यात्रिष्टुप्[र] ३७, ३८ । भुरिक्पङ्क्तिः[क], साम्नीत्रिष्टुप्[र] ३९ । आर्षीगायत्री[क], विराडार्षीगायत्री[र] ४० । भुरिगार्षीगायत्री ४१ । भुरिगार्षीत्रिष्टुप् ४२, ४३, ४४, ४६ । विराड्जगती ४५ । भुरिक्प्राजापत्याजगती[1], स्वराट्प्राजापत्याजगती[2], निचृदार्चीजगती[3], विराडार्चीजगती[4] ४७ ॥

स्वरः—गान्धारः १, १५ । पञ्चमः २, ५, १९, २९ । निषादः ३, ७, १४, २०, ४५, ४७ । ऋषभः ४, ११, ४८ । धैवतः ६, १७, २४, ३१, ३७, ३८, ४२—४४, ४६ । षड्जः ८, ९, ४०, ४१ । मध्यमः १०, २२, २६, २८, निषादः[क] पञ्चमः[र] १२ । धैवतः[क], षड्जः[र] १३, १६, १८ । धैवतः[क], निषादः[र] २१ । गान्धारः [1], [2], [3], [5], षड्जः[4] २३ । गान्धारः[क], मध्यमः[र], २५ । गान्धारः[1], [2], [6], ऋषभः [3], [7], षड्जः [4], [5] २७ । षड्जः [1], [3], [4], [5], [8], [11], गान्धारः [2], [6], [10], [12], पञ्चमः [7], [8], ऋषभः [13], ३० षड्जः[क], ऋषभः[र] ३२, ३४ । षड्जः[क], मध्यमः [र] ३३ । धैवतः [क], ऋषभः[र], ३५, ३६ । पञ्चमः [क], धैवतः[र] ३९ ॥

॥१॥ वाचस्पतये पवस्व वृष्णोऽअꣳशुभ्याङ्गभस्तिपूतः । देवो देवेभ्यः पवस्व
येषाम्भागोसि ॥१॥
मधुमतीर्न्नऽइषस्कृधि यत्ते सोमादाभ्यन्नाम जागृवि तस्मै ते सोम सोमाय
स्वाहा स्वाहोर्व्वन्तरिक्षमन्वेमि ॥२॥
स्वाङ्कृतोसि विश्वेभ्यऽइन्द्रियेभ्यो दिव्येभ्यः पार्थिवेभ्यो मनस्त्वाष्टु स्वाहा
त्वा सुभव सूर्य्याय देवेभ्यस्त्वा मरीचिपेभ्यो देवाꣳशो यस्मै त्वेडे तत्सत्यमु-
परिप्प्रुता भङ्गेन हतोसौ फट् प्राणाय त्वा व्यानाय त्वा ॥३॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

॥२॥ उपयामगृहीतोस्यन्तर्य्यच्छ मघवन्पाहि सोमम् । उरुष्य रायऽएषो यजस्व ॥४॥
अन्तस्ते द्यावापृथिवी दधाम्म्यन्तर्दधाम्म्युर्व्वन्तरिक्षम् । सजूर्देवेभिरवरैः परैश्चा-
न्तर्य्यामे मघवन्मादयस्व ॥५॥
स्वाङ्कृतोसि विश्वेब्भ्यऽइन्द्रियेब्भ्यो दिव्येब्भ्यः पार्त्थिवेब्भ्यो मनस्त्वाष्टु स्वाहा त्त्वा
सुभव सूर्य्याय देवेब्भ्यस्त्वा मरीचिपेब्भ्यऽउदानाय त्त्वा ॥६॥
॥३॥ आ वायो भूष शुचिपाऽउप नः सहस्रन्ते नियुतो विश्ववार । उपो तेऽअन्धो मद्य-
मयामि यस्य देव दधिषे पूर्व्वपेयँवायवे त्त्वा ॥७॥
क इन्द्रवायूऽइमे सुताऽउप प्प्रयोभिरागतम् । इन्दवो वामुशन्ति हि । ख उपयामगृहीतोसि
वायवऽइन्द्रवायुब्भ्यान्त्वैष ते योनिः सजोषोब्भ्यान्त्वा ॥८॥
॥४॥ क अयँवाम्मित्रावरुणा सुतः सोमऽऋतावृधा । ममेदिह श्श्रुतँ हवम् । ख उपयामगृही-
तोसि मित्रावरुणाब्भ्यान्त्वा ॥९॥
राया वयँ ससवाꣳसो मदेम हव्येन देवा यवसेन गावः । तान्धेनुम्मित्रावरुणा
युवन्नो विश्वाहा धत्तमनपस्फुरन्तीमेष ते योनिरृतायुब्भ्यान्त्वा ॥१०॥
॥५॥ या वाङ्कशा मधुमत्यश्विना सूनृतावती । तया यज्ञम्मिमिक्षतम् । उपयामगृही-
तोस्यश्विब्भ्यान्त्वैष ते योनिर्म्माद्ध्वीब्भ्यान्त्वा ॥११॥
॥६॥ क तम्प्रत्नथा पूर्व्वथा विश्वथेमथा ज्येष्ठतातिम्बर्हिषदꣳ स्वर्व्विदम् । प्रतीचीनँवृज-
नन्दोहसे धुनिमाशुञ्जयन्तमनु यासु वर्द्धसे । ख उपयामगृहीतोसि शण्डाय त्त्वैष ते योनि-
र्व्वीरताम्पाह्यपमृष्टः शण्डो देवास्त्वा शुक्रपाः प्प्रणयन्त्वनाधृष्टासि ॥१२॥
क सुवीरो वीरान्प्रजनयन्परीह्यभि रायस्पोषेण यजमानम् । सञ्जग्मानो दिवा पृथिव्या
शुक्रः शुक्रशोचिषा निरस्तः शण्डः ख शुक्रस्याधिष्ठानमसि ॥१३॥
अच्छिन्नस्य ते देव सोम सुवीर्य्यस्य रायस्पोषस्य ददितारः स्याम । सा प्प्रथमा
सँस्कृतिर्व्विश्ववारा स प्प्रथमो वरुणो मित्रोऽअग्निः ॥१४॥
स प्प्रथमो बृहस्पतिश्चिकित्वाँस्तस्माऽइन्द्राय सुतमा जुहोत स्वाहा । तृम्पन्तु होत्रा
मद्ध्वो याः स्विष्टा याः सुप्प्रीताः सुहुता यत्स्वाहायाडग्नीत् ॥१५॥
॥७॥ क अयँवेनश्चोदयत्पृश्निगर्भा ज्योतिर्जरायू रजसो विमाने । इममपाꣳ सङ्गमे सूर्य्यस्य
शिशुन्न विप्प्रा मतिभी रिहन्ति । ख उपयामगृहीतोसि मर्क्काय त्त्वा ॥१६॥
मनो न येषु हवनेषु तिग्ग्मँविपः शच्या वनुथो द्रवन्ता । आ यः शर्य्याभिस्तुवि-
नृम्णोऽअस्याश्श्रीणीतादिशङ्गभस्त्तावेष ते योनिः प्प्रजाः पाह्यपमृष्टो मर्क्को देवा-
स्त्वा मन्थिपाः प्प्रणयन्त्वनाधृष्टासि ॥१७॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

क सुप्प्रजाः प्प्रजाः प्प्रजनयन्न्परीह्यभि रायस्प्पोषेण यजमानम्। सञ्जग्ग्मानो दिवा पृथिव्व्या मुन्थी मुन्थिशोचिषा निरस्त्तो मर्क्को मुन्थिनोधिष्ट्ठानमसि ॥१८॥

॥८॥ ये देवासो दिव्व्येकादश स्त्थ पृथिव्व्यामद्ध्येकादश स्त्थ। अप्प्सुक्षितो महिनैकादश स्त्थ ते देवासो युज्ज्ञमिमञ्जुषद्ध्वम् ॥१९॥

उपयामगृहीतोस्याग्ग्रयणोसि स्वाग्ग्रयणः। पाहि युज्ज्ञम्पाहि युज्ज्ञपतिँव्विष्ण्णुस्त्वा-मिन्द्रियेण पातु विष्ण्णुन्त्वम्पाह्यभि सवनानि पाहि ॥२०॥

क सोमः पवते सोमः पवतेस्म्मै ब्रह्मणेस्म्मै क्षत्त्रायास्म्मै सुन्वते यजमानाय पवतऽइषऽऊर्ज्जे पवतेद्ब्भ्यऽओषधीब्भ्यः पवते द्यावापृथिवीब्भ्याम्पवते सुभूताय पवते विश्श्वेब्भ्यस्त्वा देवेब्भ्यऽएष ते योनिर्व्विश्श्वेब्भ्यस्त्वा देवेब्भ्यः ॥२१॥

॥९॥ उपयामगृहीतोसीन्द्राय त्वा बृहद्वते वयस्वतऽउक्क्थाव्व्यङ्गृह्णामि। यत्तऽइन्द्र बृहद्वय-स्त्तस्म्मै त्वा विष्ण्णवे त्वैष ते योनिरुक्क्थेब्भ्यस्त्वा देवेब्भ्यस्त्वा देवाव्व्यँय्युज्ज्ञस्यायुषे गृह्णामि ॥२२॥

१ मित्त्रावरुणाब्भ्यान्त्वा देवाव्व्यँय्युज्ज्ञस्यायुषे गृह्णामीन्द्राय त्वा देवाव्व्यँय्युज्ज्ञस्यायुषे गृह्णामीन्द्राग्ग्निब्भ्यान्त्वा देवाव्व्यँय्युज्ज्ञस्यायुषे गृह्णामीन्द्रावरुणाब्भ्यान्त्वा देवाव्व्यँ-य्युज्ज्ञस्यायुषे गृह्णामीन्द्राबृहस्प्पतिब्भ्यान्त्वा देवाव्व्यँय्युज्ज्ञस्यायुषे गृह्णामीन्द्रा-विष्ण्णुब्भ्यान्त्वा देवाव्व्यँय्युज्ज्ञस्यायुषे गृह्णामि ॥२३॥

॥१०॥ मूर्द्धानन्दिवोऽअरतिम्पृथिव्व्या वैश्श्वानरमृतऽआजातमग्ग्निम्।
कविँ सम्म्राजमतिथिञ्जनानामासन्ना पात्त्रञ्जनयन्त देवाः ॥२४॥

क उपयामगृहीतोसि ध्रुवोसि ध्रुवक्षितिर्द्ध्रुवाणान्ध्रुवतमोच्युतानामच्युतक्षित्तमऽएष ते योनिर्व्वैश्श्वानराय त्वा। ध्रुवन्ध्रुवेण मनसा व्वाचा सोममवनयामि। अथा नऽइन्द्र ऽइद्विशोसपत्क्काः समनसस्क्करत् ॥२५॥

॥११॥ यस्त्ते द्रप्प्स स्क्कन्दति यस्त्तेऽअँशुर्ग्ग्रावच्युतो धिषणयोरुपस्त्थात्।
अद्ध्वर्य्योर्व्वा परि व्वा यः पवित्त्रात्त्तन्ते जुहोमि मनसा वषट्कृतँ स्वाहा देवाना-मुत्क्रमणमसि ॥२६॥

॥१२॥ १ प्राणाय मे वर्च्चोदा वर्च्चसे पवस्व २ व्यानाय मे वर्च्चोदा वर्च्चसे पवस्वोदानाय मे वर्च्चोदा वर्च्चसे पवस्व व्वाचे मे वर्च्चोदा वर्च्चसे पवस्व क्क्रतूदक्क्षाब्भ्याम्मे वर्च्चोदा वर्च्चसे पवस्व श्श्रोत्त्राय मे वर्च्चोदा वर्च्चसे पवस्व चक्क्षुब्भ्याम्मे वर्च्चोदसौ वर्च्चसे पवेथाम् ॥२७॥

आत्त्मने मे वर्च्चोदा वर्च्चसे पवस्वौजसे मे वर्च्चोदा वर्च्चसे पवस्वायुषे मे वर्च्चोदा वर्च्चसे पवस्व विश्श्वाब्भ्यो मे प्प्रजाब्भ्यो वर्च्चोदसौ वर्च्चसे पवेथाम् ॥२८॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

कोसि कतुमोसि कस्यासि को नामासि । यस्य ते नामामन्महि यन्त्वा सोमेनातीतृपाम । भूर्भुवः स्वः सुप्प्रजाः प्प्रजाभिः स्याᳪं सुवीरो व्वीरैः सुपोषः पोषैः ॥२९॥

॥१३॥ उपयामगृहीतोसि मधवे त्वोपयामगृहीतोसि माधवाय त्वोपयामगृहीतोसि शुक्राय त्वोपयामगृहीतोसि शुचये त्वोपयामगृहीतोसि नभसे त्वोपयामगृहीतोसि नभस्याय त्वोपयामगृहीतोसीषे त्वोपयामगृहीतोस्यूर्ज्जे त्वोपयामगृहीतोसि सहसे त्वोपयामगृहीतोसि सहस्याय त्वोपयामगृहीतोसि तपसे त्वोपयामगृहीतोसि तपस्याय त्वोपयामगृहीतोस्यꣳहसस्पतये त्वा ॥३०॥

॥१४॥ इन्द्राग्नीऽआगतꣳ सुतङ्गीर्भिर्न्नभो व्वरेण्ण्यम् । अस्य पातन्धियेषिता । उपयामगृहीतोसीन्द्राग्निब्भ्यान्त्वैष ते योनिरिन्द्राग्निब्भ्यान्त्वा ॥३१॥

॥१५॥ आ घा येऽअग्निमिन्धते स्तृणन्ति बर्हिरानुषक् । येषामिन्द्रो युवा सखा । उपयामगृहीतोस्यग्नीन्द्राब्भ्यान्त्वैष ते योनिरग्नीन्द्राब्भ्यान्त्वा ॥३२॥

॥१६॥ ओमासश्चर्षणीधृतो व्विश्वे देवासऽआगत । दाश्वाᳪंसो दाशुषः सुतम् । उपयामगृहीतोसि विश्वेब्भ्यस्त्वा देवेब्भ्यऽएष ते योनिर्व्विश्वेब्भ्यस्त्वा देवेब्भ्यः ॥३३॥

॥१७॥ विश्वे देवासऽआगत शृणुता मऽइमꣳ हवम् । एदम्बर्हिर्न्निषीदत । उपयामगृहीतोसि विश्वेब्भ्यस्त्वा देवेब्भ्यऽएष ते योनिर्व्विश्वेब्भ्यस्त्वा देवेब्भ्यः ॥३४॥

॥१८॥ इन्द्र मरुत्वऽइह पाहि सोमँय्यथा शार्य्यातेऽअपिबः सुतस्य । तव प्प्रणीती तव शूर शर्म्मन्नाविवासन्ति कवयः सुयज्ञाः । उपयामगृहीतोसीन्द्राय त्वा मरुत्वतऽएष ते योनिरिन्द्राय त्वा मरुत्वते ॥३५॥

॥१९॥ मरुत्वन्तँव्वृषभँव्वावृधानमकवारिन्दिव्व्यꣳ शासमिन्द्रम् । विश्वासाहमवसे नूतनायोग्ग्रꣳ सहोदामिह तꣳ हुवेम । उपयामगृहीतोसीन्द्राय त्वा मरुत्वतऽएष ते योनिरिन्द्राय त्वा मरुत्वते ।

॥२०॥ उपयामगृहीतोसि मरुतान्त्वौजसे ॥३६॥

॥२१॥ सजोषाऽइन्द्र सगणो मरुद्भिः सोमम्पिब वृत्रहा शूर विद्वान् । जहि शत्रूँ२॥रप मृधो नुदस्वाथाभयङ्कृणुहि व्विश्वतो नः । उपयामगृहीतोसीन्द्राय त्वा मरुत्वतऽएष ते योनिरिन्द्राय त्वा मरुत्वते ॥३७॥

॥२२॥ मरुत्वाँ२॥ऽइन्द्र वृषभो रणाय पिबा सोममनुष्ष्वधम्मदाय । आसिञ्चस्व जठरे मद्ध्वऽऊर्म्मिन्त्वꣳ राजासि प्प्रतिपत्सुतानाम् । उपयामगृहीतोसीन्द्राय त्वा मरुत्वतऽएष ते योनिरिन्द्राय त्वा मरुत्वते ॥३८॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

॥२३॥ मुहाँ२॥ऽइन्द्रो नृवदाचर्षणिप्प्राऽउत द्विबर्हाऽअमिनः सहोभिः। अस्म्मद्द्र्यग्ग्वावृधे वीर्य्यायोरुः पृथुः सुकृतः कर्तृभिर्ब्भूत्। उपयामगृहीतोसि महेन्द्राय त्वैष ते योनिर्म्महेन्द्राय त्वा ॥३९॥

॥२४॥ मुहाँ२॥ऽइन्द्रो यऽओजसा पुर्ज्जन्यो वृष्टिमाँ२॥ऽइव। स्तोमैर्व्वत्सस्य वावृधे। उपयामगृहीतोसि महेन्द्राय त्वैष ते योनिर्म्महेन्द्राय त्वा ॥४०॥

॥२५॥ उदु त्यञ्जातवेदसन्देवँव्वहन्ति केतवः। दृशे विश्वाय सूर्य्यंस्वाहा ॥४१॥
चित्रन्देवानामुदगादनीकञ्चक्षुर्म्मित्रस्य वरुणस्याग्ग्नेः।
आप्प्रा द्यावापृथिवीऽअन्तरिक्षंसूर्य्यऽआत्मा जगतस्तस्थुषश्च स्वाहा ॥४२॥
अग्ग्ने नय सुपथा रायेऽअस्म्मान्विश्वानि देव वयुनानि विद्वान्।
युयोध्यस्म्मज्जुहुराणमेनो भूयिष्ठान्ते नमऽउक्तिंविधेम स्वाहा ॥४३॥
अयन्नोऽअग्ग्निर्व्वरिवस्कृणोत्त्वयम्मृधः पुरऽएतु प्रभिन्दन्।
अयँव्वाजाञ्जयतु व्वाजसातावयंशत्रूञ्जयतु जर्हृषाणः स्वाहा ॥४४॥
रूपेण वो रूपमभ्यागान्तुथो वो विश्ववेदा विभजतु।
ऋतस्य पथा प्प्रेत चन्द्रदक्षिणा विस्वः पश्य व्यन्तरिक्षँय्यतस्व सदस्यैः ॥४५॥
ब्राह्मणमद्य विदेयम्पितृमन्तम्पैतृमत्यमृषिमार्षेयंसुधातुदक्षिणम्।
अस्म्मद्राता देवत्रा गच्छत प्रदातारमाविशत ॥४६॥
[१]अग्ग्नये त्वा मह्यँव्वरुणो ददातु सोमृतत्त्वमशीयायुर्द्दात्रऽएधि मयो मह्यम्प्रतिग्ग्रहीत्रे [२]रुद्राय त्वा मह्यँव्वरुणो ददातु सोमृतत्त्वमशीय प्प्राणो दात्रऽएधि वयो मह्यम्प्रतिग्ग्रहीत्रे [३]बृहस्पतये त्वा मह्यँव्वरुणो ददातु सोमृतत्त्वमशीय त्वग्ग्दात्रऽएधि मयो मह्यम्प्रतिग्ग्रहीत्रे [४]यमाय त्वा मह्यँव्वरुणो ददातु सोमृतत्त्वमशीय हयो दात्रऽएधि वयो मह्यम्प्रतिग्ग्रहीत्रे ॥४७॥
कोदात्कस्म्माऽअदात्कामोदात्कामायादात्।
कामो दाता कामः प्प्रतिग्ग्रहीता कामैतत्ते ॥४८॥

इति सप्तमोऽध्यायः॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

अथाष्टमोऽध्यायः

अ॰ ८, अनु॰ १ , मन्त्रः १

ऋषिः—आङ्गिरसः १—३ । कुत्सः ४, ५ । भरद्वाजः ६—१४ । अत्रिः १५—२२, २४—३० । अत्रिः[उ], शुनःशेपः[क] २३ । गोतमः ३१, ३३, ३५ । मेधातिथिः ३२ । मधुच्छन्दाः ३४ । विवस्वान् ३६, ३७ । वैखानसः ३८, ३९ । प्रस्कण्वः ४०, ४१ । कुसुरुविन्दुः ४२, ४३ । शासः ४४—४७ । देवाः ४८—५३ । वसिष्ठः ५४—६२ । कश्यपः ६३ ॥

देवता—बृहस्पतिस्सोमः १ । गृहपतिर्मघवा २ । आदित्यो गृहपतिः ३, ४ । गृहपतयः ५, ६, १०—१२, १४—१६, १८, २०—२६, ३३—३५, ५३ । सविता गृहपतिः ७ । विश्वेदेवा गृहपतयः ८, १७, १९ । गृहपतयो विश्वेदेवाः ९, १३ । दम्पती २७—३२ । परमेश्वरः ३६ । सम्राड्माण्डलिकौ राजानौ ३७ । राजादयो गृहपतयः ३८, ४० । राजादयो गृहस्थाः ३९ । सूर्यः ४१ । पत्नी ४२, ४३ । इन्द्रः ४४ । ईश्वरसभेशौ राजानौ ४५ । विश्वकर्मेन्द्रः ४६, ४७ । प्रजापतयः ४८, ५० । विश्वेदेवाः प्रजापतयः ४९ । प्रजापतयो गृहस्थाः ५१ । प्रजापतिः ५२ । परमेष्ठी प्रजापतिः ५४ । इन्द्रादयः ५५ । विश्वेदेवाः गृहस्थाः ५६ । विश्वेदेवाः ५७—६१ । यज्ञः ६२, ६३ ॥

छन्दः—आर्चीपङ्क्तिः १ । भुरिगार्षीपङ्क्तिः २ । निचृदार्षीपङ्क्तिः ३ । निचृज्जगती ४ । प्राजापत्यानुष्टुप्[क], निचृदार्षीजगती[र] ५ । निचृदार्षीत्रिष्टुप् ६, १९ । विराड्ब्राह्म्यनुष्टुप् ७ । प्राजापत्यागायत्री[क], निचृदार्षीबृहती[र] ८ । प्राजापत्यागायत्री[उ], आर्ष्युष्णिक्[क], स्वराडार्षीपङ्क्तिः[र] ९ । विराड्ब्राह्मीबृहती १०, ४७ । भुरिगार्ष्यनुष्टुप् ११ । आर्षीपङ्क्तिः १२, ४३, ५५ । निचृत्साम्न्युष्णिक्[१], [३], [४] । साम्न्युष्णिक्[६], प्राजापत्योष्णिक्[५], निचृदार्ष्युष्णिक्[६], १३ । विराडार्षीत्रिष्टुप् १४, १६ । भुरिगार्षीत्रिष्टुप् १५, ३६ । स्वराडार्षीत्रिष्टुप् १७, २०, ६२ । आर्षीत्रिष्टुप् १८, २४ । स्वराडार्ष्युष्णिक् २१ । विराडार्च्युष्णिक्[क], विराडार्चीबृहती[र] २२ । याजुष्युष्णिक्[उ], निचृदार्षीत्रिष्टुप्[क], आसुरीगायत्री[र] २३ । भुरिगार्षीपङ्क्तिः २५ । स्वराडार्षीबृहती २६ । भुरिक्प्राजापत्यानुष्टुप्[क], स्वराडार्षीबृहती[र] २७ । भुरिक्साम्न्युष्णिक्[उ], प्राजापत्यानुष्टुप्[क], भुरिगासुर्युष्णिक्[र] २८ । भुरिगार्ष्यनुष्टुप् २९ । आर्षीजगती ३० । आर्षीगायत्री ३१, ३२ । आर्ष्यनुष्टुप्[क] आर्ष्युष्णिक्[र] ३३ । विराडार्ष्यनुष्टुप्[क], आर्ष्युष्णिक्[र] ३४ । विराडार्ष्यनुष्टुप्[क], आर्ष्युष्णिक्[र] ३५ । साम्नीत्रिष्टुप्[क], विराडार्चीत्रिष्टुप्[र] ३७ । भुरिक्पादनिचृद्गायत्री[उ], स्वराडार्च्यनुष्टुप्[क], भुरिगार्च्यनुष्टुप्[र] ३८ । आर्षीगायत्री[उ], [क], आर्च्युष्णिक्[र] ३९ । आर्षीगायत्री[उ], [र], स्वराडार्षीगायत्री ४० । निचृदार्षीगायत्री[क], स्वराडार्षीगायत्री[र] ४१ । स्वराड्ब्राह्म्युष्णिक् ४२ । निचृदनुष्टुप्[क], स्वराडार्षीगायत्री[र] ४४ । भुरिगार्षीत्रिष्टुप्[क], विराडार्ष्यनुष्टुप्[र] ४५ । निचृदार्षीत्रिष्टुप्[क], विराडार्ष्यनुष्टुप्[र] ४६ । आसुरीत्रिष्टुप्[१], याजुषीजगती[२], [४], [५], याजुषीत्रिष्टुप्[३], साम्नीबृहती[६] ४८ । विराट्प्राजापत्याजगती[क], निचृदार्ष्युष्णिक्[र] ४९ । भुरिगार्षीजगती ५०, ५१ । निचृदार्षीबृहती ५२ । आर्ष्यनुष्टुप्[१], आसुर्युष्णिक्[२], प्राजापत्याबृहती[३], विराट्प्राजापत्यापङ्क्तिः[४] ५३ । निचृद्ब्राह्म्युष्णिक् ५४ । आर्षीबृहती ५६ । निचृद्ब्राह्मीबृहती ५७ । निचृदार्षीजगती ५८ । निचृदार्षीजगती[क], विराडार्षीगायत्री[र] ५९ । स्वराड्ब्राह्मीत्रिष्टुप् ६० । ब्राह्म्युष्णिक् ६१ । स्वराडार्षीगायत्री ६३ ॥

स्वरः—पञ्चमः १—३, १२, २५, ४३, ५५ । निषादः ४, ३०, ५०, ५१, ५८ । गान्धारः[क], निषादः[र] ५ धैवतः ६, १४—२०, २४, ३६, ३७, ६०, ६२ । गान्धारः ७, ११, २९, ३५ । षड्जः[क], मध्यमः[र] ८ । षड्जः[उ], ऋषभः[क], पञ्चमः[र] ९ । मध्यमः १०, २६, ४७, ५२, ५६, ५७ । ऋषभः १३, २१, ४२, ५४, ६१ । ऋषभः[क], मध्यमः[र] २२ । ऋषभः[उ], धैवतः[क], षड्जः[र] २३ । गान्धारः[क], मध्यमः[र], २७ । ऋषभः[उ], [र], गान्धारः[क] २८ । षड्जः ३१, ३२, ४०, ४१, ६३ । गान्धारः[क], ऋषभः[र] ३३, ३४, ३५ । षड्जः[क], गान्धारः[र] ३८ । षड्जः[उ], [क], ऋषभः[र] ३९ । गान्धारः[क], षड्जः[र] ४४ । धैवतः[क], गान्धारः[र] ४५, ४६ । धैवतः [१], [३], निषादः [२], [४], [५], मध्यमः[६] ४८ । निषादः[क], ऋषभः[र] ४९ । गान्धारः[१], ऋषभः[२], मध्यमः[३], पञ्चमः[४] ५३ । निषादः[क], षड्जः[र] ५९ ॥

॥१॥ उपयामगृहीतोस्यादित्येभ्यस्त्वा ।
विष्णऽउरुगायैष ते सोमस्तꣳ रक्षस्व मा त्वा दभन् ॥१॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

कदा चन स्तरीरसि नेन्द्र सश्चसि दाशुषे ।
उपोपेन्नु मघवन्भूयऽइन्नु ते दानन्देवस्य पृच्यतऽआदित्येभ्यस्त्वा ॥२॥
कदा चन प्रयुच्छस्युभे निपासि जन्मनी ।
तुरीयादित्य सवनन्तऽइन्द्रियमातस्थावमृतन्दिव्यादित्येभ्यस्त्वा ॥३॥
यज्ञो देवानाम्प्रत्येति सुम्नमादित्यासो भवता मृडयन्तः ।
आ वोर्वाची सुमतिर्ववृत्यादꣳहोश्चिद्या वरिवोवित्तरासदादित्येभ्यस्त्वा ॥४॥
[क]विवस्वन्नादित्यैष ते सोमपीथस्तस्मिन्मत्स्व । [र]श्रदस्मै नरो वचसे दधातन यदा-
शीर्दा दम्पती वाममश्नुतः । पुमान्पुत्रो जायते विन्दते वस्वधा विश्वाहारपऽएधते
गृहे ॥५॥

॥२॥ वाममद्य सवितर्वाममु श्वो दिवेदिवे वाममस्मभ्यꣳ सावीः ।
वामस्य हि क्षयस्य देव भूरेरया धिया वामभाजः स्याम ॥६॥
उपयामगृहीतोसि सावित्रोसि चनोधाश्चनोधाऽअसि चनो मयि धेहि ।
जिन्व यज्ञञ्जिन्व यज्ञपतिम्भगाय देवाय त्वा सवित्रे ॥७॥

॥३॥ [क]उपयामगृहीतोसि [र]सुशर्म्मासि सुप्रतिष्ठानो बृहदुक्षाय नमः ।
विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्यऽएष ते योनिर्विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्यः ॥८॥

॥४॥ [उ]उपयामगृहीतोसि [क]बृहस्पतिसुतस्य देव सोम तऽइन्दोरिन्द्रियावतः पत्नीवतो ग्रहा-
ꣳ॥ऽऋध्यासम् । [र]अहम्परस्तादहमवस्ताद्यदन्तरिक्षन्तदु मे पिताभूत् । अहꣳ सूर्य-
मुभयतो ददर्शाहन्देवानाम्परमङ्गुहा यत् ॥९॥
अग्ना३॥ऽइ पत्नीवन्त्सजूर्देवेन त्वष्ट्रा सोमम्पिब स्वाहा । प्रजापतिर्वृषासि रेतोधा
रेतो मयि धेहि प्रजापतेस्ते वृष्णो रेतोधसो रेतोधामशीय ॥१०॥

॥५॥ उपयामगृहीतोसि हरिरसि हारियोजनो हरिभ्यान्त्वा ।
हर्य्योर्धाना स्थ सहसोमाऽइन्द्राय ॥११॥
यस्तेऽअश्वसनिर्भक्षो यो गोसनिस्तस्य तऽइष्टयजुषस्तुतस्तोमस्य शस्तोक्थस्यो-
पहूतस्योपहूतो भक्षयामि ॥१२॥
देवकृतस्यैनसोवयजनमसि [२]मनुष्यकृतस्यैनसोवयजनमसि [३]पितृकृतस्यैनसोवयजन-
मस्या[४]त्मकृतस्यैनसोवयजनमस्ये[५]नसऽएनसोवयजनमसि । [६]यच्चाहमेनो विद्वाँश्चकार
यच्चाविद्वाँस्तस्य सर्वस्यैनसोवयजनमसि ॥१३॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

सँवर्च्चसा पयसा सन्तनूभिरगन्महि मनसा सꣳ शिवेन ।
त्वष्टा सुदत्रो विदधातु रायोनुमार्ष्टु तन्वो यद्विलिष्टम् ॥१४॥

॥६॥ समिन्द्र णो मनसा नेषि गोभिः सꣳ सूरिभिर्म्मघवन्त्सꣳ स्वस्त्या ।
सम्ब्रह्मणा देवकृतँय्यदस्ति सन्देवानाꣳ सुमतौ यज्ञियानाꣳ स्वाहा ॥१५॥
सँवर्च्चसा पयसा सन्तनूभिरगन्महि मनसा सꣳ शिवेन ।
त्वष्टा सुदत्रो विदधातु रायोनुमार्ष्टु तन्वो यद्विलिष्टम् ॥१६॥
धाता रातिः सवितेदञ्जुषन्ताम्प्रजापतिर्न्निधिपा देवोऽअग्निः ।
त्वष्टा विष्णुः प्प्रजया सꣳरराणा यजमानाय द्रविणन्दधातु स्वाहा ॥१७॥
सुगा वो देवाः सदनाऽअकर्म्म यऽआजग्मेदꣳ सवनञ्जुषाणाः ।
भरमाणा वहमाना हवीꣳष्ष्यस्मे धत्त वसवो वसूनि स्वाहा ॥१८॥
याँ२॥ऽआवहऽउशतो देव देवाँस्तान्प्रेरय स्वेऽअग्ने सधस्थे ।
जक्षिवाꣳसः पपिवाꣳसश्च विश्वेसुङ्घर्म्मꣳ स्वरातिष्ठतानु स्वाहा ॥१९॥
वयꣳ हि त्वा प्प्रयति यज्ञेऽअस्मिन्नग्ने होतारमवृणीमहीह ।
ऋधगयाऽऋधगुताशमिष्ठाः प्प्रजानन्यज्ञमुपयाहि विद्वान्त्स्वाहा ॥२०॥
देवा गातुविदो गातुँवित्त्वा गातुमित ।
मनसस्प्पतऽइमन्देव यज्ञꣳ स्वाहा वाते धाः ॥२१॥
[क]यज्ञ यज्ञङ्गच्छ यज्ञपतिङ्गच्छ स्वाँय्योनिङ्गच्छ स्वाहा ।
[र]एष ते यज्ञो यज्ञपते सहसूक्तवाकः सर्व्ववीरस्तञ्जुषस्व स्वाहा ॥२२॥

॥७॥ [उ]माहिर्भूर्म्मा पृदाकुः । [क]उरुꣳ हि राजा वरुणश्चकार सूर्य्याय पन्थामन्वेतवाऽउ ।
अपदे पादा प्प्रतिधातवेकरुतापवक्ता हृदयाविधश्चित् ।
[र]नमो वरुणायाभिष्ठितो वरुणस्य पाशः ॥२३॥
अग्नेरनीकमपऽआविवेशापान्नपात्प्रतिरक्षन्नसुर्य्यम् ।
दमेदमे समिधँय्यक्ष्यग्ने प्प्रति ते जिह्वा घृतमुच्चरण्यत्स्वाहा ॥२४॥
समुद्रे ते हृदयमप्प्स्वन्तः सन्त्वा विशन्त्वोषधीरुतापः ।
यज्ञस्य त्वा यज्ञपते सूक्तोक्तौ नमोवाके विधेम यत्स्वाहा ॥२५॥
देवीरापऽएष वो गर्ब्भस्तꣳ सुप्प्रीतꣳ सुभृतम्बिभृत ।
देव सोमैष ते लोकस्तस्मिञ्छञ्च वक्क्ष्व परि च वक्क्ष्व ॥२६॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

कअवभृथ निचुम्पुण निचेरुरसि निचुम्पुणः । २अव देवैर्देवकृतमेनोयासिषमव मर्त्यैर्म्मर्त्यकृतम्पुरुराव्णो देव रिषस्पाहि । देवानाᳬं समिदसि ॥२७॥

॥८॥ उएजतु दशमास्यो गर्ब्भो जरायुणा सह । २यथायँ वायुरेजति यथा समुद्रऽएजति । २एवायन्दशमास्योऽअस्रज्जरायुणा सह ॥२८॥

यस्यै ते यज्ञियो गर्ब्भो यस्यै योनिर्हिरण्ययी । अङ्गान्यह्रुता यस्य तम्मात्रा समजीगमᳬं स्वाहा ॥२९॥

पुरुदस्मो विषुरूपऽइन्दुरन्तर्म्महिमानमानञ्ज धीरः । एकपदीन्द्विपदीन्त्रिपदीञ्चतुष्पदीमष्टापदीम्भुवनानु प्प्रथन्ताᳬं स्वाहा ॥३०॥

मरुतो यस्य हि क्षये पाथा दिवो विमहसः । स सुगोपातमो जनः ॥३१॥

मही द्यौः पृथिवी च नऽइमँय्यज्ञम्मिमिक्षताम् । पिपृतान्नो भरीमभिः ॥३२॥

॥९॥ कआतिष्ठ वृत्रहन्रथँय्युक्ता ते ब्रह्मणा हरी । अर्वाचीनᳬं सु ते मनो ग्ग्रावा कृणोतु वग्नुना । २उपयामगृहीतोसीन्द्राय त्वा षोडशिनऽएष ते योनिरिन्द्राय त्वा षोडशिने ॥३३॥

॥१०॥ कयुक्ष्वा हि केशिना हरी वृषणा कक्ष्यप्प्रा । अथा नऽइन्द्र सोमपा गिरामुपश्श्रुतिञ्चर । २उपयामगृहीतोसीन्द्राय त्वा षोडशिनऽएष ते योनिरिन्द्राय त्वा षोडशिने ॥३४॥

॥११॥ कइन्द्रमिद्धरी वहतोप्प्रतिधृष्टशवसम् । ऋषीणाञ्च स्तुतीरुप यज्ञञ्च मानुषाणाम् । २उपयामगृहीतोसीन्द्राय त्वा षोडशिनऽएष ते योनिरिन्द्राय त्वा षोडशिने ॥३५॥

॥१२॥ यस्मान्न जातः परोऽअन्योऽअस्ति यऽआविवेश भुवनानि विश्श्वा । प्रजापतिः प्प्रजया सᳬं रराणस्त्रीणि ज्योतीᳬंषि सचते स षोडशी ॥३६॥

कइन्द्रश्च सम्म्राड्वरुणश्च राजा तौ ते भक्षञ्चक्रतुरग्ग्रऽएतम् । २तयोरहमनु भक्षम्भक्षयामि वाग्देवी जुषाणा सोमस्य तृप्प्यतु सह प्प्राणेन स्वाहा ॥३७॥

॥१३॥ उअग्ने पवस्व स्वपाऽअस्मे वर्च्चः सुवीर्य्यम् । दधद्रयिम्मयि पोषम् । कउपयामगृहीतोस्यग्नये त्वा वर्च्चसऽएष ते योनिरग्नये त्वा वर्च्चसे । २अग्ने वर्च्चस्विन्वर्च्चस्वाँस्त्वन्देवेष्वसि वर्च्चस्वानहम्मनुष्येषु भूयासम् ॥३८॥

॥१४॥ उउत्तिष्ठन्नोजसा सह पीत्वी शिप्प्रेऽअवेपयः । सोममिन्द्र चमूसुतम् । कउपयामगृहीतोसीन्द्राय त्वौजसऽएष ते योनिरिन्द्राय त्वौजसे । २इन्द्रौजिष्ठौजिष्ठस्त्वन्देवेष्वस्योजिष्ठोहम्मनुष्येषु भूयासम् ॥३९॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

॥१५॥ अदृश्श्रमस्य केतवो वि रश्म्मयो जनाँ२ ॥ऽअनु । भ्राजन्तोऽअग्न्नयो यथा ।
उपयामगृहीतोसि सूर्य्याय त्वा भ्राजायैष ते योनिः सूर्य्याय त्वा भ्राजाय ।
सूर्य्य भ्राजिष्ठ भ्राजिष्ठस्त्वन्देवेष्ष्वसि भ्राजिष्ठोहम्मनुष्ष्येषु भूयासम् ॥४०॥

॥१६॥ उदु त्त्यञ्जातवेदसन्देवँवहन्ति केतवः । दृशे विश्श्वाय सूर्य्यम् । उपयामगृहीतोसि सूर्य्याय त्वा भ्राजायैष ते योनिः सूर्य्याय त्वा भ्राजाय ॥४१॥

॥१७॥ आजिग्घ्र कलशम्मह्या त्त्वा विशन्त्विन्दवः । पुनरूर्ज्जा निवर्त्तस्व सा नः सहस्रन्धुक्क्ष्वोरुधारा पयस्वती पुनर्म्माविशताद्रयिः ॥४२॥
इडे रन्ते हव्ये काम्म्ये चन्द्रे ज्योतेदिति सरस्वति महि विश्श्रुति ।
एता तेऽअग्घ्न्ये नामानि देवेब्भ्यो मा सुकृतम्ब्रूतात् ॥४३॥

॥१८॥ वि नऽइन्द्र मृधो जहि नीचा यच्छ पृतन्न्यतः । योऽअस्म्माँ२ ॥ऽअभिदासत्त्यधरङ्गमया तमः । उपयामगृहीतोसीन्द्राय त्वा विमृधऽएष ते योनिरिन्द्राय त्वा विमृधे ॥४४॥

॥१९॥ वाचस्प्पतिँविश्श्वकर्म्माणमूतये मनोजुवँवाजेऽअद्या हुवेम । स नो विश्श्वानि हवनानि जोषद्विश्श्वशम्भूरवसे साधुकर्म्मा । उपयामगृहीतोसीन्द्राय त्वा विश्श्वकर्म्मणऽएष ते योनिरिन्द्राय त्वा विश्श्वकर्म्मणे ॥४५॥

॥२०॥ विश्श्वकर्म्मन्हविषा वर्द्धनेन त्रातारमिन्द्रमकृणोरवद्ध्यम् । तस्म्मै विशः समनमन्त पूर्व्वीरयमुग्ग्रो विहव्व्यो यथासत् । उपयामगृहीतोसीन्द्राय त्वा विश्श्वकर्म्मणऽएष ते योनिरिन्द्राय त्वा विश्श्वकर्म्मणे ॥४६॥

॥२१॥ उपयामगृहीतोस्यग्नये त्वा गायत्रच्छन्दसङ्गृह्णामीन्द्राय त्वा त्रिष्टुप्प्छन्दसङ्गृह्णामि विश्श्वेब्भ्यस्त्वा देवेब्भ्यो जगच्छन्दसङ्गृह्णाम्म्यनुष्टुप्प्तेभिगरः ॥४७॥
व्रेशीनान्त्वा पत्क्मन्नाधूनोमि कुकूननानान्त्वा पत्क्मन्नाधूनोमि भन्दनानान्त्वा पत्क्मन्नाधूनोमि मदिन्तमानान्त्वा पत्क्मन्नाधूनोमि मधुन्तमानान्त्वा पत्क्मन्नाधूनोमि शुक्रन्त्वा शुक्रऽआधूनोम्म्यह्नो रूपे सूर्य्यस्य रश्म्मिषु ॥४८॥
ककुभँ रूपँवृषभस्य रोचते बृहच्छुक्रः शुक्रस्य पुरोगाः सोमः सोमस्य पुरोगाः । यत्ते सोमादाब्भ्यन्नाम जागृवि तस्म्मै त्वा गृह्णामि तस्म्मै ते सोम सोमाय स्वाहा ॥४९॥
उशिक्त्वन्देव सोमाग्नेः प्प्रियम्पाथोपीहि वशी त्वन्देव सोमेन्द्रस्य प्प्रियम्पाथोपीह्यस्म्मत्सखा त्वन्देव सोम विश्श्वेषान्देवानाम्प्प्रियम्पाथोपीहि ॥५०॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

॥२२॥ इह रतिरिह रमद्ध्वमिह धृतिरिह स्वधृतिः स्वाहा । उपसृजन्धरुणम्मात्रे धरुणो मातरन्धयन् । रायस्पोषमस्म्मासु दीधरत्स्वाहा ॥५१॥

सत्रस्य ऽऋद्धिरस्यगन्म ज्योतिरमृताऽअभूम । दिवम्पृथिव्याऽअद्ध्यारुहामाविदाम देवान्त्स्वर्ज्योतिः ॥५२॥

[1] युवन्तमिन्द्रापर्वता पुरोयुधा यो नः पृतन्न्यादप तन्तमिद्धतँव्वज्रेण तन्तमिद्धतम् । [2] दूरे चत्ताय च्छन्त्सद्गहनँय्यदिनक्षत् । [3] अस्म्माकँ शत्रून्परि शूर व्विश्श्वतो दर्म्मा दर्षीष्ट व्विश्श्वतः । [4] भूर्भुवः स्वः सुप्प्रजाः प्प्रजाभिः स्याम सुवीरा व्वीरैः सुपोषाः पोषैः ॥५३॥

॥२३॥ परमेष्ठ्यभिधीतः प्प्रजापतिर्व्वाचि व्याहृतायामन्धोऽअच्छेतः । सविता सन्न्याँव्विश्श्वकर्म्मा दीक्षायाम्पूषा सोमक्क्रयण्याम् ॥५४॥

इन्द्रश्च मरुतश्च क्क्रयायोपोत्त्थितोसुरः पण्ण्यमानो मित्रः क्क्रीतो व्विष्ण्णुः शिपिविष्टऽऊरावासन्नो व्विष्ण्णुर्न्नरन्धिषः ॥५५॥

प्प्रोह्यमाणः सोमऽआगतो व्वरुणऽआसन्द्यामासन्नोग्निराग्नीद्ध्रऽइन्द्रो हविर्द्धानेथर्व्वोपावह्रियमाणः ॥५६॥

व्विश्श्वे देवाऽअँशुषु न्युप्तो व्विष्ण्णुराप्प्रीतपाऽआप्प्याय्यमानो यमः सूयमानो व्विष्ण्णुः सम्भ्रियमाणो व्वायुः पूयमानः शुक्क्रः पूतः शुक्क्रः क्क्षीरश्रीर्म्मन्थी सक्तुश्श्रीः ॥५७॥

व्विश्श्वे देवाश्चमसेषून्नीतोसुर्होमायोद्यतो रुद्द्रो हूयमानो व्वातोभ्यावृत्तो नृचक्क्षाः प्प्रतिक्ख्यातो भक्क्षो भक्क्ष्यमाणः पितरो नाराशँसाः ॥५८॥

[क] सन्नः सिन्धुरवभृथायोद्यतः समुद्रोभ्यवह्रियमाणः सलिलः प्प्रप्प्लुतो ययोरोजसा स्कभिता रजाँसि व्वीर्य्येभिर्व्वीरतमा शविष्ठा । [ख] या पत्त्यैतेऽअप्प्रतीता सहोभिर्व्विष्ण्णूऽअगन्वरुणा पूर्व्वहूतौ ॥५९॥

देवान्दिवमगन्यज्ज्ञस्ततो मा द्रविणमष्टु मनुष्ष्यानन्तरिक्क्षमगन्यज्ज्ञस्ततो मा द्रविणमष्टु पितॄन्पृथिवीमगन्यज्ज्ञस्ततो मा द्रविणमष्टु यङ्कञ्च लोकमगन्यज्ज्ञस्ततो मे भद्रमभूत् ॥६०॥

चतुस्त्रिँशत्तन्तवो ये व्वितत्निरे यऽइमँय्यज्ज्ञँ स्वधया ददन्ते । तेषाञ्छिन्नँ सम्व्वेतद्दधामि स्वाहा घर्म्मोऽअप्प्येतु देवान् ॥६१॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

यज्ञस्य दोहो विततः पुरुत्रा सोऽअष्टधा दिवमन्वाततान । स यज्ञ धुक्ष्व महि मे प्रजायांᳪ रायस्पोषं विश्वमायुरशीय स्वाहा ॥६२॥

आ पवस्व हिरण्यवदश्ववत्सोम वीरवत् । वाजं गोमन्तमाभर स्वाहा ॥६३॥

इत्यष्टमोऽध्यायः ॥

अथ नवमोऽध्यायः

अ॰ ९, अनु॰ १, मन्त्राः १-३

ऋषिः—इन्द्राबृहस्पती १ । बृहस्पतिः २—१३ । दधिक्रावा १४, १५ । वसिष्ठः १६, १८—२५ । नाभानेदिष्ठः १७ । तापसः २६—३४ । वरुणः ३५, ३६ । देववातः ३७—४० ॥

देवता—सविता १, ५, १३ । इन्द्रः २, ३ । राजधर्मराजादयः ४ । अश्वः ६ । सेनापतिः ७ । प्रजापतिः ८, १९, २० २३—२५ । वीरः ९ । इन्द्राबृहस्पती १०—१२ । बृहस्पतिः १४—१८ । यज्ञः २१ । दिशः २२ । सोमाग्न्यादित्यविष्णुसूर्य्यबृहस्पतयः २६ । अर्य्यमादिमन्त्रोक्ताः २७, २९ । अग्निः २८, ३७ । सम्राट् ३० । अग्न्यादयो मन्त्रोक्ताः ३१ । पूषादयो मन्त्रोक्ताः ३२ । मित्रादयो मन्त्रोक्ताः ३३ । वस्वादयो मन्त्रोक्ताः ३४ । विश्वेदेवाः ३५, ३६ । रक्षोघ्नः ३८, ३९ । यजमानः ४० ॥

छन्दः—स्वराडार्षीत्रिष्टुप् १ । आर्षीपङ्क्तिः[क], विकृतिः[ख] २ । निचृदतिशक्वरी ३ भुरिक्कृतिः ४ । भुरिगष्टिः ५ । भुरिग्जगती ६ । भुरिगुष्णिक् ७ । भुरिक्त्रिष्टुप् ८ । धृतिः ९ । विराडुत्कृतिः १० । जगती ११, १४, १५, १७, २४, ३० । स्वराडतिधृतिः १२ । निचृदतिजगती १३ । भुरिक्पङ्क्तिः १६ । निचृत्त्रिष्टुप् १८ । निचृद्धृतिः १९ । भुरिक्कृतिः २० । अत्यष्टिः २१ । निचृदत्यष्टिः २२ । स्वराट्त्रिष्टुप् २३, २५ । अनुष्टुप् २६ । स्वराडनुष्टुप् २७ । भुरिगनुष्टुप् २८ । भुरिगार्षीगायत्री २९ । स्वराडतिधृतिः ३१ । कृतिः ३२, ३३ । निचृज्जगती[क], निचृद्धृतिः[ख] ३४ । विराडुत्कृतिः ३५ । विकृतिः ३६ । निचृदनुष्टुप् ३७ । भुरिग्ब्राह्मी-बृहती ३८ । अतिजगती ३९ । स्वराड्ब्राह्मीत्रिष्टुप् ४० ॥

स्वरः—धैवतः १, ८, १८, २३, २५, ४० । पञ्चमः[क], मध्यमः[ख] २ । पञ्चमः ३, १६ । निषादः ४, ६, ११, १३—१५, १७, २०, २४, ३०, ३२, ३३, ३९ । मध्यमः ५, ३६, ३८ । ऋषभः ७, ९, १९, षड्जः १०, १२, २६, ३१, ३५ गान्धारः २१, २२, २६—२८, ३७ । निषादः[क]. ऋषभः[ख] ३४ ॥

॥१॥ देव सवितः प्रसुव यज्ञं प्रसुव यज्ञपतिं भगाय । दिव्यो गन्धर्वः केतपूः केतं नः पुनातु वाचस्पतिर्वाजं नः स्वदतु स्वाहा ॥१॥

[क]ध्रुवसदं त्वा नृषदं मनःसदमुपयामगृहीतोसीन्द्राय त्वा जुष्टं गृह्णाम्येष ते योनिरिन्द्राय त्वा जुष्टतमम् । [ख]अप्सुषदं त्वा घृतसदं व्योमसदमुपयामगृहीतोसीन्द्राय त्वा जुष्टं गृह्णाम्येष ते योनिरिन्द्राय त्वा जुष्टतमम् । पृथिविसदं त्वान्तरिक्षसदं दिविसदं देवसदं नाकसदमुपयामगृहीतोसीन्द्राय त्वा जुष्टं गृह्णाम्येष ते योनिरिन्द्राय त्वा जुष्टतमम् ॥२॥

अपाᳪ रसमुद्वयसᳪ सूर्ये सन्तᳪ समाहितम् । अपाᳪ रसस्य यो रसस्तं वो गृह्णाम्युत्तममुपयामगृहीतोसीन्द्राय त्वा जुष्टं गृह्णाम्येष ते योनिरिन्द्राय त्वा जुष्टतमम् ॥३॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

ग्रहाऽऊर्ज्जाहुतयो व्यन्तो विप्प्राय मतिम्। तेषाँविशिप्प्रियाणाँवोहमिषमूर्ज्जꣳ समग्ग्र-
भमुपयामगृहीतोसीन्द्राय त्वा जुष्टङ्गृह्णाम्म्येष ते योनिरिन्द्राय त्वा जुष्टतमम्।
सम्पृचौ स्त्थः सम्मा भद्रेण पृङ्क्तँविपृचौ स्त्थो वि मा पाप्मना पृङ्क्तम् ॥४॥

॥२॥ इन्द्रस्य वज्ज्रोसि वाजसास्त्वयायँवाजꣳ सेत्। वाजस्य नु प्प्रसवे मातरम्महीमदिति-
न्नाम वचसा करामहे। यस्यामिदँविश्श्वम्भुवनमाविवेश तस्यान्नो देवः सविता धर्म्म
साविषत् ॥५॥

अप्स्वन्तरमृतमप्प्सु भेषजमपामुत प्प्रशस्तिष्ष्वश्श्वा भवत वाजिनः।
देवीरापो यो वऽऊर्म्मिः प्प्रतूर्त्तिः ककुन्मान्वाजसास्तेनायँवाजꣳ सेत् ॥६॥

वातो वा मनो वा गन्धर्वाः सप्तविꣳशतिः।
तेऽअग्ग्रेश्श्वमयुञ्जँस्तेऽअस्मिञ्जवमादधुः ॥७॥

वातरꣳहा भव वाजिन्युज्यमानऽइन्द्रस्येव दक्षिणः श्रियैधि।
युञ्जन्तु त्वा मरुतो विश्श्ववेदसऽआ ते त्वष्टा पत्त्सु जवन्दधातु ॥८॥

जवो यस्ते वाजिन्निहितो गुहा यः श्येने परीत्तोऽअचरच्च वाते। तेन नो
वाजिन्बलवान्बलेन वाजजिच्च भव समने च पारयिष्णुः। वाजिनो वाजजितो
वाजꣳ सरिष्ष्यन्तो बृहस्प्पतेर्ब्भागमवजिग्घ्रत ॥९॥

॥३॥ देवस्याहꣳ सवितुः सवे सत्त्यसवसो बृहस्प्पतेरुत्तमन्नाकꣳ रुहेयम्। देवस्याहꣳ सवितुः
सवे सत्यसवसऽइन्द्रस्योत्तमन्नाकꣳ रुहेयम्। देवस्याहꣳ सवितुः सवे सत्त्यप्प्रसवसो
बृहस्प्पतेरुत्तमन्नाकमरुहम्। देवस्याहꣳ सवितुः सवे सत्त्यप्प्रसवसऽइन्द्रस्योत्तमन्नाक-
मरुहम् ॥१०॥

बृहस्प्पते वाजञ्जय बृहस्प्पतये वाचँवदत बृहस्प्पतिँवाजञ्जापयत।
इन्द्र वाजञ्जयेन्द्राय वाचँवदतेन्द्रँवाजञ्जापयत ॥११॥

एषा वः सा सत्त्या सँवागभूद्यया बृहस्प्पतिँवाजमजीजपताजीजपत बृहस्प्पतिँवाजँव-
नस्प्पतयो विमुच्यद्ध्वम्। एषा वः सा सत्त्या सँवागभूद्ययेन्द्रँवाजमजीजपताजीज-
पतेन्द्रँवाजँवनस्प्पतयो विमुच्यद्ध्वम् ॥१२॥

देवस्याहꣳ सवितुः सवे सत्त्यप्प्रसवसो बृहस्प्पतेर्व्वाजजितो वाजञ्जेषम्।
वाजिनो वाजजितोद्ध्वन स्कभ्नुवन्तो योजना मिमानाः काष्ठाङ्गच्छत ॥१३॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

एष स्य वाजी क्षिपणिन्तुरण्यति ग्रीवायाम्बद्धोऽअपिकक्षऽआसनि ।
क्रतुन्दधिक्राऽअनु सꣳसनिष्यदत्पथामङ्काꣳस्यन्वापनीफणत्स्वाहा ॥१४॥
उत स्मास्य द्रवतस्तुरण्यतः पर्णन्न वेरनुवाति प्रगर्द्धिनः ।
श्येनस्येव ध्रजतोऽअङ्कसम्परि दधिक्राव्णः सहोर्जा तरित्रतः स्वाहा ॥१५॥
शन्नो भवन्तु वाजिनो हवेषु देवताता मितद्रवः स्वर्काः ।
जम्भयन्तोहिँवृकꣳ रक्षाꣳसि सनेम्म्यस्मद्युयवन्नमीवाः ॥१६॥
ते नोऽअर्वन्तो हवनश्श्रुतो हवँविश्श्वे श्रृण्वन्तु वाजिनो मितद्रवः ।
सहस्रसा मेधसाता सनिष्ष्यवो महो ये धनꣳ समिथेषु जब्भ्रिरे ॥१७॥
वाजेवाजेवत वाजिनो नो धनेषु विप्प्राऽअमृताऽऋतज्ज्ञाः ।
अस्य मद्ध्वः पिबत मादयद्ध्वन्तृप्ता यात पथिभिर्द्देवयानैः ॥१८॥
आ मा वाजस्य प्प्रसवो जगम्म्यादेमे द्यावापृथिवी विश्श्वरूपे । आ मा गन्तामिपतरा
मातरा चा मा सोमोऽअमृतत्त्वेन गम्म्यात् । वाजिनो वाजजितो वाजꣳ ससृवाꣳसो
बृहस्प्पतेर्भागमवजिग्घ्रत निमृजानाः ॥१९॥

॥४॥ आपये स्वाहा स्वापये स्वाहापिजाय स्वाहा क्क्रतवे स्वाहा वसवे स्वाहाहर्प्पतये
स्वाहाह्ने मुग्धाय स्वाहा मुग्धाय वैनꣳशिनाय स्वाहा विनꣳशिनऽआन्त्यायनाय
स्वाहान्त्याय भौवनाय स्वाहा भुवनस्य पतये स्वाहाधिपतये स्वाहा ॥२०॥
आयुर्य्यज्ञेन कल्प्पताम्प्राणो यज्ञेन कल्प्पताञ्चक्षुर्य्यज्ञेन कल्प्पताꣳ श्रोत्रँ-
य्यज्ञेन कल्प्पताम्पृष्ठँय्यज्ञेन कल्प्पताँय्यज्ञो यज्ञेन कल्प्पताम् ।
प्रजापतेः प्प्रजाऽअभूम स्वर्द्देवाऽअगन्मामृताऽअभूम ॥२१॥
अस्म्मे वोऽअस्त्विन्द्रियमस्म्मे नृम्म्णमुत क्क्रतुरस्म्मे वर्चाꣳसि सन्तु वः । नमो मात्रे
पृथिव्यै नमो मात्रे पृथिव्याऽइयन्ते राड्यन्तासि यमनो ध्रुवोसि धरुणः । कृष्ष्यै त्वा
क्षेमाय त्वा रय्यै त्वा पोषाय त्वा ॥२२॥

॥५॥ वाजस्येमम्प्रसवः सुषुवेग्ग्रे सोमꣳ राजानमोषधीष्ष्वप्प्सु ।
ताऽअस्म्मब्भ्यम्मधुमतीर्ब्भवन्तु वयꣳ राष्ट्रे जागृयाम पुरोहिताः स्वाहा ॥२३॥
वाजस्येमाम्प्रसवः शिश्श्रिये दिवमिमा च विश्श्वा भुवनानि सम्म्राट् ।
अदित्सन्तन्दापयति प्प्रजानन्त्स नो रयिꣳ सर्व्ववीरन्नियच्छतु स्वाहा ॥२४॥
वाजस्य नु प्प्रसवऽआबभूवेमा च विश्श्वा भुवनानि सर्वतः ।
सनेमि राजा परियाति विद्द्वान्प्रजाम्पुष्टिँवर्द्धयमानोऽअस्म्मे स्वाहा ॥२५॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

सोमꣳ राजानमवसेऽग्निमन्वारभामहे ।
आदित्यान्विष्णुꣳ सूर्यम्ब्रह्माणञ्च बृहस्पतिꣳ स्वाहा ॥२६॥
अर्यमणम्बृहस्पतिमिन्द्रन्दानाय चोदय ।
वाचँविष्णुꣳ सरस्वतीꣳ सवितारञ्च वाजिनꣳ स्वाहा ॥२७॥
अग्नेऽअच्छा वदेह नः प्रति नः सुमना भव ।
प्र नो यच्छ सहस्रजित्त्वꣳ हि धनदाऽअसि स्वाहा ॥२८॥
प्र नो यच्छत्त्वर्यमा प्र पूषा प्र बृहस्पतिः ।
प्र वाग्देवी ददातु नः स्वाहा ॥२९॥
देवस्य त्त्वा सवितुः प्प्रसवेऽश्विनोर्बाहुब्भ्याम्पूष्णो हस्ताब्भ्याम् । सरस्वत्त्यै वाचो यन्तुर्य्यन्त्रियै दधामि बृहस्पतेष्ट्वा साम्म्राज्ज्येनाभिषिञ्चाम्म्यसौ ॥३०॥

॥६॥ अग्निरेकाक्षरेण प्प्राणमुदजयत्तमुज्जेषमश्विनौ द्व्यक्षरेण द्विपदो मनुष्ष्यानुदजयन्तानुज्जेषँविष्णुस्त्र्यक्षरेण त्रीँल्लोकानुदजयत्तानुज्जेषꣳ सोमश्चतुरक्षरेण चतुष्प्पदः पशूनुदजयत्तानुज्जेषम् ॥३१॥
पूषा पञ्चाक्षरेण पञ्च दिशऽउदजयत्ताऽउज्जेषꣳ सविता षडक्षरेण षडृतूनुदजयत्तानुज्जेषम्मरुतः सप्प्ताक्षरेण सप्प्त ग्ग्राम्म्यान्पशूनुदजयँस्तानुज्जेषम्बृहस्पतिरष्टाक्षरेण गायत्रीमुदजयत्तामुज्जेषम् ॥३२॥
मित्रो नवाक्षरेण त्रिवृतꣳ स्तोममुदजयत्तमुज्जेषँवरुणो दशाक्षरेण विराजमुदजयत्तामुज्जेषमिन्द्रऽएकादशाक्षरेण त्रिष्टुभमुदजयत्तामुज्जेषँविश्वे देवा द्वादशाक्षरेण जगतीमुदजयँस्तामुज्जेषम् ॥३३॥
कवसवस्त्रयोदशाक्षरेण त्रयोदशꣳ स्तोममुदजयँस्तमुज्जेषꣳ रुद्राश्चतुर्दशाक्षरेण चतुर्दशꣳ स्तोममुदजयँस्तमुज्जेषमादित्त्याः पञ्चदशाक्षरेण पञ्चदशꣳ स्तोममुदजयँस्तमुज्जेषमदितिः षोडशाक्षरेण षोडशꣳ स्तोममुदजयत्तमुज्जेषम्प्रजापतिः सप्प्तदशाक्षरेण सप्प्तदशꣳ स्तोममुदजयत्तमुज्जेषम् ॥३४॥

॥७॥ एष ते निर्ऋते भागस्तञ्जुषस्व स्वाहाग्निनेत्रेब्भ्यो देवेब्भ्यः पुरःसद्भ्यः स्वाहा यमनेत्रेब्भ्यो देवेब्भ्यो दक्षिणासद्भ्यः स्वाहा विश्श्वदेवनेत्रेब्भ्यो देवेब्भ्यः पश्चात्सद्भ्यः स्वाहा मित्रावरुणनेत्रेब्भ्यो वा मरुन्नेत्रेब्भ्यो वा देवेब्भ्यऽउत्तरासद्भ्यः स्वाहा सोमनेत्रेब्भ्यो देवेब्भ्यऽउपरिसद्भ्यो दुवस्वद्भ्यः स्वाहा ॥३५॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

ये देवाऽअग्निनेत्राः पुरःसदस्तेभ्यः स्वाहा ये देवा यमनेत्रा दक्षिणासदस्ते-
भ्यः स्वाहा ये देवा विश्वदेवनेत्राः पश्चात्सदस्तेभ्यः स्वाहा ये देवा मित्रावरुण-
नेत्रा वा मरुन्नेत्रा वोत्तरासदस्तेभ्यः स्वाहा ये देवाः सोमनेत्राऽउपरिसदो दुवस्वन्त-
स्तेभ्यः स्वाहा ॥३६॥
अग्ने सहस्व पृतनाऽअभिमातीरपास्य। दुष्टरस्तरन्नरातीर्वर्चो धा यज्ञवाहसि ॥३७॥
देवस्य त्वा सवितुः प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्याम्पूष्णो हस्ताभ्याम्। उपाꣳशोर्वीर्येण
जुहोमि हतꣳ रक्षः स्वाहा रक्षसान्त्वा वधायावधिष्म रक्षोऽवधिष्मामुमसौ
हतः ॥३८॥
॥८॥ सविता त्वा सवानाꣳ सुवतामग्निर्गृहपतीनाꣳ सोमो वनस्पतीनाम्। बृहस्पति-
र्वाचऽइन्द्रो ज्यैष्ठ्याय रुद्रः पशुभ्यो मित्रः सत्यो वरुणो धर्म्मपतीनाम् ॥३९॥
इमन्देवाऽअसपत्नꣳ सुवध्वम्महते क्षत्राय महते ज्यैष्ठ्याय महते जानराज्यायेन्द्रस्ये-
न्द्रियाय। इममुमुष्य पुत्रममुष्यै पुत्रमस्यै विशऽएष वोऽमी राजा सोमोऽस्माकं
ब्राह्मणानाꣳ राजा ॥४०॥

इति नवमोऽध्यायः ॥

अ॰ १०, अनु॰ १, मन्त्रः १

अथ दशमोऽध्यायः

ऋषिः—वरुणः १—१७। देववातः १८—२३। वामदेवः २४—२६। शुनःशेपः २७—३४॥

देवता—आपः १, ६। वृषा २। अपांपतिः ३। सूर्यादयो मन्त्रोक्ताः ४। अग्न्यादयो मन्त्रोक्ताः ५, २३। वरुणः ७, २७। यजमानः ८, १०—१४, १८, १९, २८। प्रजापतिः ९, २०। परमात्मा १५। मित्रावरुणौ १६।। क्षत्रपतिः १७, २१, ३१, ३२। इन्द्रः २२। सूर्यः २४, २५। आसन्दी राजपत्नी २६। अग्निः २९। सवित्रादिमन्त्रोक्ताः ३०। अश्विनौ ३३, ३४॥

छन्दः—निचृदार्षीत्रिष्टुप् १, २२। स्वराड्ब्राह्मीपङ्क्तिः २। अभिकृतिः[क], निचृज्जगती[र] ३। जगती[१], स्वराट्पङ्क्तिः[२], स्वराड्ब्राह्मीबृहती[3], [४], आर्चीपङ्क्तिः[५], भुरिक्त्रिष्टुप्[६], [७], ४। स्वराड्धृतिः ५। स्वराड्ब्राह्मीबृहती ६। विराडार्षीत्रिष्टुप् ७, २२। कृतिः ८। भुरिगष्टिः ९। विराडार्षीपङ्क्तिः १० आर्चीपङ्क्तिः ११, १३। निचृदार्ष्यनुष्टुप् १२, ३३। भुरिग्जगती १४, २४। विराडार्चीपङ्क्तिः १५। स्वराडार्षीजगती १६, २९। आर्षीपङ्क्तिः १७ स्वराड्ब्राह्मीत्रिष्टुप् १८। विराड्ब्राह्मीत्रिष्टुप् १९। भुरिगतिधृतिः २०। भुरिग्ब्राह्मीबृहती २१। जगती २३, २५। भुरिगनुष्टुप् २६। पिपीलिकामध्याप्रतिष्ठागायत्री २७। विराड्धृतिः २८। भुरिग्ब्राह्मीत्रिष्टुप् ३०। आर्षीत्रिष्टुप् ३१। निचृद्ब्राह्म्यनुष्टुप् ३२। भुरिक्पङ्क्तिः ३४॥

स्वरः—धैवतः १, ७, १८, १९, २२, ३०-३४। पञ्चमः २, १०, ११, १३, १५, १७, ३४। ऋषभः[क], निषादः[र] ३। निषादः[१], पञ्चमः[२], [५], मध्यमः[3], [४], धैवतः[६], [७], ४। ऋषभः ५, २८। मध्यमः ६, ९, २१। निषादः ८, १४, १६, २३—२५, २९। गान्धारः १२, २६, ३३। षड्जः २०, २७॥

॥१॥ अपो देवा मधुमतीरगृभ्णन्नूर्जस्वती राजस्वश्चितानाः।
याभिर्म्मित्रावरुणावभ्यषिञ्चन्याभिरिन्द्रमनयन्नत्यरातीः ॥१॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

वृष्ण्णऽऊर्म्मिरसि राष्ट्रदा राष्ट्रम्मे देहि स्वाहा वृष्ण्णऽऊर्म्मिरसि राष्ट्रदा राष्ट्रम्-
मुष्म्मै देहि वृषसेनोसि राष्ट्रदा राष्ट्रम्मे देहि स्वाहा वृषसेनोसि राष्ट्रदा राष्ट्रम्-
मुष्म्मै देहि ॥२॥

[क]अर्थेत स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रम्मे दत्त स्वाहार्थेत स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रममुष्म्मै दत्तौजस्वती
स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रम्मे दत्त स्वाहौजस्वती स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रममुष्म्मै दत्तापः परि-
वाहिणी स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रम्मे दत्त स्वाहापः परिवाहिणी स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रममुष्म्मै
दत्तापाम्पतिरसि राष्ट्रदा राष्ट्रम्मे[२] देहि स्वाहापाम्पतिरसि राष्ट्रदा राष्ट्रममुष्म्मै
देह्यपाङ्गर्भोसि राष्ट्रदा राष्ट्रम्मे देहि स्वाहापाङ्गर्भोसि राष्ट्रदा राष्ट्रममुष्म्मै
देहि ॥३॥

[१]सूर्य्यत्त्वचस स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रम्मे दत्त स्वाहा सूर्य्यत्त्वचस स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रममुष्म्मै
दत्त सूर्य्यवर्चस स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रम्मे दत्त स्वाहा[२]सूर्य्यवर्चस स्थ राष्ट्रदा
राष्ट्रममुष्म्मै दत्त मान्दा स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रम्मे दत्त स्वाहा मान्दा स्थ राष्ट्रदा
राष्ट्रममुष्म्मै दत्त [३]व्रजक्षित स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रम्मे दत्त स्वाहा व्रजक्षित स्थ
राष्ट्रदा राष्ट्रममुष्म्मै दत्त वाशा स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रम्मे दत्त स्वाहा वाशा स्थ
राष्ट्रदा राष्ट्रममुष्म्मै दत्त [४]शविष्ठा स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रम्मे दत्त स्वाहा शविष्ठा
स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रममुष्म्मै दत्त शक्करी स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रम्मे दत्त स्वाहा शक्करी
स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रममुष्म्मै दत्त [५]जनभृत स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रम्मे दत्त स्वाहा जनभृत
स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रममुष्म्मै दत्त [६]विश्वभृत स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रम्मे दत्त स्वाहा
विश्वभृत स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रममुष्म्मै दत्तापः स्वराज स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रममुष्म्मै
दत्त । [७]मधुमतीर्म्मधुमतीभिः पृच्यन्ताम्महि क्षत्रङ्क्षत्रियाय वन्वानाऽअनाधृष्टाः
सीदत सहौजसो महि क्षत्रङ्क्षत्रियाय दधतीः ॥४॥

॥२॥ सोमस्य त्विषिरसि तवेव मे त्विषिर्भूयात् । अग्नये स्वाहा सोमाय स्वाहा सवित्रे
स्वाहा सरस्वत्त्यै स्वाहा पूष्णे स्वाहा बृहस्पतये स्वाहेन्द्राय स्वाहा घोषाय स्वाहा
श्लोकाय स्वाहाꣳशाय स्वाहा भगाय स्वाहार्य्यम्णे स्वाहा ॥५॥

पवित्रे स्थो वैष्णव्यौ सवितुर्वः प्रसवऽउत्पुनाम्म्यच्छिद्रेण पवित्रेण सूर्य्यस्य
रश्मिभिः । अनिभृष्टमसि वाचो बन्धुस्तपोजाः सोमस्य दात्रमसि स्वाहा
राजस्वः ॥६॥

सधमादो द्युम्न्निनीरापऽएताऽअनाधृष्टाऽअपस्यो वसानाः ।
पस्त्यासु चक्रे वरुणः सधस्थमपाꣳ शिशुर्म्मातृतमास्वन्तः ॥७॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

क्षत्रस्योल्बमसि क्षत्रस्य जराय्वसि क्षत्रस्य योनिरसि क्षत्रस्य नाभिरसीन्द्रस्य वार्त्रघ्नमसि मित्रस्यासि वरुणस्यासि त्वयायँवृत्रँवधेत् । दृवासि रुजासि क्षुमासि । पातैनम्प्राञ्चम्पातैनम्प्रत्यञ्चम्पातैनन्तिर्य्यञ्चन्दिग्भ्यः पात ॥८॥

आविर्म्मर्य्याऽआवित्तोऽअग्निर्गृहपतिरावित्तऽइन्द्रो वृद्धश्श्रवाऽआवित्तौ मित्रावरुणौ धृतव्रतावावित्तः पूषा विश्ववेदाऽआवित्ते द्यावापृथिवी विश्वशम्भुवावावित्तादितिरुरुशर्म्मा ॥९॥

॥३॥ अवेष्टा दन्दशूकाः प्राचीमारोह गायत्री त्वावतु रथन्तरꣳ साम त्रिवृत्स्तोमो वसन्तऽऋतुर्ब्रह्म द्रविणम् ॥१०॥

दक्षिणामारोह त्रिष्टुप्त्वावतु बृहत्साम पञ्चदश स्तोमो ग्रीष्मऽऋतुः क्षत्रन्द्रविणम् ॥११॥

प्रतीचीमारोह जगती त्वावतु वैरूपꣳ साम सप्तदश स्तोमो वर्षाऽऋतुर्विड्द्रविणम् ॥१२॥

उदीचीमारोहानुष्टुप्त्वावतु वैराजꣳ सामैकविꣳश स्तोमः शरदृतुः फलन्द्रविणम् ॥१३॥

ऊर्ध्वामारोह पङ्क्तिस्त्वावतु शाक्वररैवते सामनी त्रिणवत्रयस्त्रिꣳशौ स्तोमौ हेमन्तशिशिरावृतू वर्चो द्रविणम्प्रत्यस्तन्नमुचेः शिरः ॥१४॥

सोमस्य त्विषिरसि तवेव मे त्विषिर्भूयात् ।
मृत्योः पाह्योजोसि सहोस्यमृतमसि ॥१५॥
हिरण्यरूपाऽउषसो विरोकऽउभाविन्द्राऽउदिथः सूर्य्यश्च ।
आरोहतँवरुण मित्र गर्त्तन्ततश्चक्षाथामदितिन्दितिञ्च मित्रोसि वरुणोसि ॥१६॥

॥४॥ सोमस्य त्वा द्युम्नेनाभिषिञ्चाम्यग्नेर्भ्राजसा सूर्य्यस्य वर्चसेन्द्रस्येन्द्रियेण ।
क्षत्राणाङ्क्षत्रपतिरेध्यति दिद्यून्पाहि ॥१७॥
इमन्देवाऽअसपत्नꣳ सुवध्वम्महते क्षत्राय महते ज्यैष्ठ्याय महते जानराज्यायेन्द्रस्येन्द्रियाय । इममुमुष्य पुत्रममुष्यै पुत्रमस्यै विशऽएष वोमी राजा सोमोस्माकम्ब्राह्मणानाꣳ राजा ॥१८॥
प्र पर्वतस्य वृषभस्य पृष्ठान्नावश्चरन्ति स्वसिचऽइयानाः । ताऽआववृत्रन्नधरागुदक्ताऽअहिम्बुध्न्यमनु रीयमाणाः । विष्णोर्विक्रमणमसि विष्णोर्विक्रान्तमसि विष्णोः क्रान्तमसि ॥१९॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

प्रजापते न त्वदेतान्यन्यो विश्वा रूपाणि परि ता बभूव । यत्कामास्ते जुहुमस्तन्नो
ऽअस्त्वयममुष्य पिताऽसावस्य पिता वयᳬ स्याम पतयो रयीणाᳬ स्वाहा । रुद्र
यत्ते क्रिवि परन्नाम तस्मिन्हुतमस्यमेष्टमसि स्वाहा ॥२०॥

॥५॥ इन्द्रस्य वज्रोऽसि मित्रावरुणयोस्त्वा प्रशास्त्रोः प्रशिषा युनज्मि । अव्यथायै त्वा
स्वधायै त्वाऽरिष्टोऽअर्जुनो मरुतां प्रसवेन जयापाम मनसा समिन्द्रियेण ॥२१॥
मा तऽइन्द्र ते वयन्तुराषाडयुक्तासोऽअब्रह्मता विदसाम ।
तिष्ठा रथमधि यँवज्रहस्ता रश्मीन्देव यमसे स्वश्वान् ॥२२॥

अग्नये गृहपतये स्वाहा सोमाय वनस्पतये स्वाहा मरुतामोजसे स्वाहेन्द्रस्येन्द्रियाय
स्वाहा । पृथिवि मातर्मा मा हिᳬसीर्मोऽअहन्त्वाम् ॥२३॥
हᳬसः शुचिषद्वसुरन्तरिक्षसद्धोता वेदिषदतिथिर्दुरोणसत् । नृषद्वरसदृतसद्व्योम-
सदब्जा गोजाऽऋतजाऽअद्रिजाऽऋतम्बृहत् ॥२४॥
इयदस्यायुरस्यायुर्मयि धेहि युङ्ङसि वर्चोऽसि वर्चो मयि धेह्यूर्गस्यूर्जम्मयि धेहि ।
इन्द्रस्य वाँवीर्य्यकृतो बाहूऽअभ्युपावहरामि ॥२५॥

॥६॥ स्योनाऽसि सुषदाऽसि क्षत्रस्य योनिरसि ।
स्योनामासीद सुषदामासीद क्षत्रस्य योनिमासीद ॥२६॥
निषसाद धृतव्रतो वरुणः पस्त्यास्वा । साम्राज्याय सुक्रतुः ॥२७॥
अभिभूरस्येतास्ते पञ्च दिशः कल्पन्ताम्ब्रह्मँस्त्वम्ब्रह्माऽसि सवितासि सत्यप्रसवो
वरुणोऽसि सत्यौजाऽइन्द्रोऽसि विशौजा रुद्रोऽसि सुशेवः । बहुकार श्रेयस्कर भूयस्क-
रेन्द्रस्य वज्रोऽसि तेन मे रध्य ॥२८॥
अग्निः पृथुर्धर्मणस्पतिर्जुषाणोऽअग्निः पृथुर्धर्मणस्पतिराज्यस्य वेतु स्वाहा
स्वाहाकृताः सूर्यस्य रश्मिभिर्यतध्वᳬ सजातानाम्मध्यमेष्ठ्याय ॥२९॥

॥७॥ सवित्रा प्रसवित्रा सरस्वत्या वाचा त्वष्ट्रा रूपैः पूष्णा पशुभिरिन्द्रेणास्मे
बृहस्पतिना ब्रह्मणा वरुणेनौजसाऽग्निना तेजसा सोमेन राज्ञा विष्णुना दशम्या
देवतया प्रसूतः प्रसर्पामि ॥३०॥

॥८॥ अश्विभ्याम्पच्यस्व सरस्वत्यै पच्यस्वेन्द्राय सुत्राम्णे पच्यस्व । वायुः पूतः पवित्रेण
प्रत्यङ्क्सोमोऽअतिस्रुतः । इन्द्रस्य युज्यः सखा ॥३१॥
कुविदङ्ग यवमन्तो यवञ्चिद्यथा दान्त्यनुपूर्वं वियूय । इहेहैषाङ्कृणुहि भोजनानि ये
बर्हिषो नमऽउक्तिँयजन्ति । उपयामगृहीतोऽस्यश्विभ्यान्त्वा सरस्वत्यै त्वेन्द्राय
त्वा सुत्राम्णे ॥३२॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

युवꣳ सुराममश्विना नमुचावासुरे सचा। विपिपाना शुभस्पती इन्द्रङ्कर्मस्वावतम् ॥३३॥

पुत्रमिव पितराविश्विनोभेन्द्रावथुः काव्यैर्दꣳसनाभिः। यत्सुरामं व्यपिबः शचीभिः सरस्वती त्वा मघवन्नभिष्णक् ॥३४॥

इति दशमोऽध्यायः ॥

अथैकादशोऽध्यायः

ऋषिः—प्रजापतिः १—११। नाभानेदिष्ठः १२। कुश्रिः १३। शुनःशेपः १४—१६। पुरोधाः १७। मयोभूः १८—२२। गृत्समदः २३, २४, २७—३१ ३६। सोमकः २५। पायुः २६। भरद्वाजः ३२—३४। देवश्रवो देववातः ३५। प्रस्कण्वः ३७। सिन्धुद्वीपः। ३८—४०, ५०—६१। विश्वमनाः ४१। कण्वः ४२। त्रितः ४३, ४४, ४६—४८। चित्रः ४५। उत्कीलः ४९। विश्वामित्रः ६२—६६। आत्रेयः ६७—६९। सोमाहुतिः ७०। [illegible]पः ७१। वारुणिः ७२। जमदग्निः ७३, ७४। नाभानेदिष्ठः ७५—८३॥

देवता—सविता १—११। ६३, ६७। वाजी १२, १३। क्षत्रपतिः १४, २०। गणपतिः १५। अग्निः १६—१९, २४—२९, ३२—३४, ३६, ३७, ४०—४९, ७०—७८। द्रविणोदाः २१, २२। प्रजापतिः २३। दम्पती ३०। जायापती ३१। होता ३५। आपः ३८, ५०—५२। वायुः ३९। मित्रः ५३, ६२। ६४। रुद्रः ५४। सिनीवाली ५५। अदितिः ५६, ५७, ५९। वसुरुद्रादित्यविश्वेदेवाः ५८। वस्वादयो मन्त्रोक्ताः ६०। आदित्यादयो लिङ्गोक्ताः ६१। वस्वादयो लिङ्गोक्ताः ६५। अग्न्यादयो मन्त्रोक्ताः ६६। अम्बा ६८, ६९। सेनापतिः ७९। अध्यापकोपदेशकौ ८०। पुरोहितयजमानौ। ८१। सभापतिर्यजमानः ८२। यजमानपुरोहितौ ८३॥

छन्दः—विराडार्ष्यनुष्टुप् १, ३०। शङ्कुमतीगायत्री २। निचृदनुष्टुप् ३, १८, १९, ३१, ७३, ७९। जगती ४। भुरिक्पङ्क्ति ५, ११, १६। निचृदार्षी जगती ६। आर्षीत्रिष्टुप् ७, २३, ३२, ३६, ४९, ५६, ६९। भुरिक्शक्वरी ८। भुरिगतिशक्वरी ९। भुरिगनुष्टुप् १०, ४०, ४१, ४८, ७७। आर्षीपङ्क्ति २१, २४, २७। आस्तारपङ्क्तिः १२। गायत्री १३, १४, ५०—५२, ६८। आर्षीजगती १५। निचृदार्षीत्रिष्टुप् १७, २२, ३५। निचृदार्षीबृहती २०, ३७। निचृद्गायत्री २५, ३३, ३४, ६२। अनुष्टुप् २६, ५४, ६४, ६७, ८०। प्रकृतिः २८। स्वराट्पङ्क्तिः २९। न्यङ्कुसारिणीबृहती ३८। विराट्त्रिष्टुप् ३९, ४३, ७५। उपरिष्टाद्बृहती ४२, ५३, ८३,। विराडनुष्टुप् ४४, ५५, ५६, ७४, ८२। विराट्पथ्याबृहती ४५। ब्राह्मीबृहती ४६। विराड्ब्राह्मीत्रिष्टुप् ४७, ६६। भुरिग्बृहती ५७, ६३। स्वराट्सङ्कृतिः[क], अभिकृतिः[र], ५८। स्वराट्संकृतिः ६०। भुरिक्कृतिः[क] निचृत्प्रकृतिः[र] ६१। भुरिग्धृतिः ६५। विराड्गायत्री ७०, ७१। भुरिगुष्णिक् ७२, ७८। स्वराडार्षीत्रिष्टुप् ७६। निचृदार्चीपङ्क्तिः ८१।

स्वरः—गान्धारः १, ३, १०, १८, १९, २६, ३०, ३१, ४०, ४१, ४४, ४८, ५४—५६, ६०, ६४, ६७, ७३, ७४, ७७, ७९, ८०, ८२। षड्जः २, १३, १४, २५, ३३, ३४, ५०—५२, ६२, ६८, ७०, ७१। निषादः ४, ६, १५। धैवतः ५, ७, ८, १७, २२, २३, २८, ३२, ३५, ३६, ३९, ४३, ४७, ४९, ५९, ६६, ६९, ७५, ७६,। पञ्चमः ९, ११, १२, १६, २१, २४, २७, २९, ८१। मध्यमः २०, ३७, ३८, ४२, ४५, ४६, ५३, ५७, ६३, ८३। गान्धारः[क], ऋषभः[र] ५८। निषादः[क], धैवतः[र] ६१। ऋषभः ६५, ७२, ७८॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

॥१॥ युञ्जानः प्प्रथमम्मनस्तत्त्वाय सविता धियः। अग्नेर्ज्योतिर्निचाय्य पृथिव्याऽ अद्ध्याभरत् ॥१॥

युक्तेन मनसा वयन्देवस्य सवितुः सवे। स्वर्ग्याय शक्त्या ॥२॥

युक्त्वाय सविता देवान्त्स्वर्य्यतो धिया दिवम्। बृहज्ज्योतिः करिष्यतः सविता प्प्रसुवाति तान् ॥३॥

युञ्जते मनऽउत युञ्जते धियो विप्प्रा विप्प्रस्य बृहतो विपश्चितः। वि होत्रा दधे वयुनाविदेकऽइन्मही देवस्य सवितुः परिष्टुतिः ॥४॥

युजे वाम्ब्रह्म पूर्व्यन्नमोभिर्व्वि श्श्लोकऽएतु पत्थ्येव सूरेः। शृण्वन्तु विश्श्वेऽअमृतस्य पुत्राऽआ ये धामानि दिव्यानि तस्थुः ॥५॥

यस्य प्प्रयाणमन्न्वन्यऽइद्ययुर्देवा देवस्य महिमानमोजसा। यः पार्थिवानि विममे सऽएतशो रजांꣳसि देवः सविता महित्वना ॥६॥

देव सवितः प्प्रसुव यज्ञम्प्रसुव यज्ञपतिम्भगाय। दिव्यो गन्धर्वः केतपूः केतन्नः पुनातु वाचस्पतिर्व्वाचन्नः स्वदतु ॥७॥

इमन्नो देव सवितर्य्यज्ञम्प्रणय देवाव्यꣳ सखिविदꣳ सत्राजितन्धनजितꣳ स्वर्जितम्। ऋचा स्तोमꣳ समर्द्धय गायत्रेण रथन्तरम्बृहद्गायत्रवर्त्तनि स्वाहा ॥८॥

देवस्य त्वा सवितुः प्प्रसवेऽश्श्विनोर्ब्बाहुब्भ्याम्पूष्णो हस्ताब्भ्याम्। आददे गायत्रेण च्छन्दसाङ्गिरस्वत्पृथिव्याः सधस्थादग्निम्पुरीष्यमङ्गिरस्वदाभर त्रैष्टुभेन च्छन्दसाङ्गिरस्वत् ॥९॥

अब्भ्रिरसि नार्य्यसि त्वया वयमग्निꣳ शकेम खनितुꣳ सधस्थऽआ। जागतेन च्छन्दसाङ्गिरस्वत् ॥१०॥

हस्तऽआधाय सविता बिब्भ्रदब्भ्रिꣳ हिरण्ययीम्। अग्नेर्ज्योतिर्निचाय्य पृथिव्या ऽअद्ध्याभरदानुष्टुभेन च्छन्दसाङ्गिरस्वत् ॥११॥

॥२॥ प्रतूर्त्तँवाजिन्नाद्रव वरिष्ठामनु संवतम्। दिवि ते जन्म परममन्तरिक्षे तव नाभिः पृथिव्यामधि योनिरित् ॥१२॥

युञ्जाथाꣳ रासभँय्युवमस्मिन्यामे वृषण्वसू। अग्निम्भरन्तमस्म्मयुम् ॥१३॥

योगेयोगे तवस्तरँवाजेवाजे हवामहे। सखायऽइन्द्रमूतये ॥१४॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

प्रतूर्वन्नेह्यवक्रामन्नशस्ती रुद्रस्य गाणपत्यम्मयोभूरेहि । उर्व्वन्तरिक्षँवीहि स्वस्ति-गव्यूतिरभयानि कृण्वन्पूष्णा सयुजा सह ॥१५॥

पृथिव्याः सधस्थादग्निम्पुरीष्यमङ्गिरस्वदाभराग्निम्पुरीष्यमङ्गिरस्वदच्छेमोग्नि-म्पुरीष्यमङ्गिरस्वद्भरिष्यामः ॥१६॥

अन्वग्निरुषसामग्ग्रमक्ख्यदन्वहानि प्प्रथमो जातवेदाः ।
अनु सूर्य्यस्य पुरुत्रा च रश्मीननु द्यावापृथिवीऽआततन्थ ॥१७॥

आगत्य वाज्यध्वानꣳ सर्व्वा मृधो विधूनुते ।
अग्निꣳ सधस्थे महति चक्षुषा निचिकीषते ॥१८॥

आक्रम्म्य वाजिन्पृथिवीमग्निमिच्छ रुचा त्वम् ।
भूम्म्या वृत्वाय नो ब्रूहि यतः खनेम तँवयम् ॥१९॥

द्यौस्ते पृष्ठम्पृथिवी सधस्थमात्मान्तरिक्षꣳ समुद्रो योनिः ।
विक्ख्याय चक्षुषा त्वमभितिष्ठ पृतन्यतः ॥२०॥

उत्क्राम महते सौभगायास्मादास्थानाद्द्रविणोदा वाजिन् ।
वयꣳ स्याम सुमतौ पृथिव्याऽअग्निङ्खनन्तऽउपस्थेऽअस्याः ॥२१॥

उदक्रमीद्द्रविणोदा वाज्यर्वाकः सुलोकꣳ सुकृतम्पृथिव्याम् ।
ततः खनेम सुप्प्रतीकमग्निꣳ स्वो रुहाणाऽअधि नाकमुत्तमम् ॥२२॥

आ त्वा जिघर्म्मि मनसा घृतेन प्प्रतिक्षियन्तम्भुवनानि विश्वा ।
पृथुन्तिरश्चा वयसा बृहन्तँव्यचिष्ठमन्नै रभसन्दृशानम् ॥२३॥

आ विश्वतः प्प्रत्यञ्चञ्जिघर्म्म्यरक्षसा मनसा तज्जुषेत ।
मर्य्यश्री स्पृहयद्वर्णोऽअग्निर्न्नाभिमृशे तन्वा जर्भुराणः ॥२४॥

परि वाजपतिः कविरग्निर्हव्यान्यक्क्रमीत् । दधद्रत्नानि दाशुषे ॥२५॥

परि त्वाग्ने पुरँवयँविप्प्रꣳ सहस्य धीमहि ।
धृषद्वर्ण्णन्दिवेदिवे हन्तारम्भङ्गुरावताम् ॥२६॥

त्वमग्ने द्युभिस्त्वमाशुशुक्षणिस्त्वमद्भ्यस्त्वमश्मनस्परि ।
त्वँवनेभ्यस्त्वमोषधीभ्यस्त्वन्नृणान्नृपते जायसे शुचिः ॥२७॥

॥३॥ देवस्य त्वा सवितुः प्प्रसवेऽश्विनोर्ब्बाहुभ्याम्पूष्णो हस्ताभ्याम् । पृथिव्याः सध-स्थादग्निम्पुरीष्यमङ्गिरस्वत्खनामि । ज्योतिष्मन्तन्त्वाग्ने सुप्प्रतीकमजस्रेण भानुना दीद्यतम् । शिवम्प्रजाभ्योहिꣳसन्तम्पृथिव्याः सधस्थादग्निम्पुरीष्य-मङ्गिरस्वत्खनामः ॥२८॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

अपाम्पृष्ठमसि योनिरग्नेः समुद्रमभितः पिन्वमानम् ।
वर्द्धमानो महाँ२॥ऽआ च पुष्करे दिवो मात्रया वरिम्णा प्प्रथस्व ॥२९॥
शर्म्म च स्थो वर्म्म च स्थोऽच्छिद्रे बहुलेऽउभे ।
व्यचस्वती सँव्वसाथाम्भृतमग्निम्पुरीष्यम् ॥३०॥
सँव्वसाथाᳬ स्वर्विदा समीचीऽउरसा त्मना ।
अग्निमन्तर्ब्भरिष्यन्ती ज्ज्योतिष्मन्तमजस्रमित् ॥३१॥
पुरीष्योऽसि विश्वभराऽअथर्वा त्वा प्प्रथमो निरमन्थदग्ने ।
त्वामग्ने पुष्करादध्यथर्वा निरमन्थत । मूर्द्धो विश्वस्य वाघतः ॥३२॥
तमु त्वा दध्यङ्ङृषिः पुत्रऽईधेऽअथर्वणः । वृत्रहणम्पुरन्दरम् ॥३३॥
तमु त्वा पाथ्यो वृषा समीधे दस्युहन्तमम् । धनञ्जयᳬ रणेरणे ॥३४॥
सीद होतः स्वऽउ लोके चिकित्वान्त्सादया यज्ञᳬ सुकृतस्य योनौ ।
देवावीर्देवान्हविषा यजास्यग्ने बृहद्यजमाने वयो धाः ॥३५॥
नि होता होतृषदने विदानस्त्वेषो दीदिवाँ२॥ऽअसदत्सुदक्षः ।
अदब्धव्रतप्प्रमतिर्वसिष्ठः सहस्रम्भरः शुचिजिह्वोऽअग्निः ॥३६॥
सᳬसीदस्व महाँ२॥ऽअसि शोचस्व देववीतमः ।
वि धूममग्नेऽअरुषम्मियेध्य सृज प्प्रशस्त दर्शतम् ॥३७॥

॥४॥ अपो देवीरुप सृज मधुमतीरयक्ष्माय प्प्रजाब्भ्यः ।
तासामास्थानादुज्जिहतामोषधयः सुपिप्पलाः ॥३८॥
सन्ते वायुर्म्मातरिश्वा दधातूत्तानाया हृदयँय्यद्विकस्तम् ।
यो देवानाञ्चरसि प्प्राणथेन कस्मै देव वषडस्तु तुब्भ्यम् ॥३९॥
सुजातो ज्ज्योतिषा सह शर्म्म वरूथमासदत्स्वः ।
वासोऽअग्ने विश्वरूपᳬ सँव्ययस्व विभावसो ॥४०॥
उदु तिष्ठ स्वध्वरावा नो देव्या धिया ।
दृशे च भासा बृहता सुशुक्वनिराग्ने याहि सुशस्तिभिः ॥४१॥
ऊर्द्ध्वऽऊ षु णऽऊतये तिष्ठा देवो न सविता ।
ऊर्द्ध्वो वाजस्य सनिता यदञ्जिभिर्वाघद्भिर्विह्वयामहे ॥४२॥
स जातो गर्ब्भोऽअसि रोदस्योरग्ने चारुर्विभृतऽओषधीषु ।
चित्रः शिशुः परि तमाᳬस्यक्तून्प्प्र मातृब्भ्योऽअधि कनिक्रदद्गाः ॥४३॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

स्थिरो भव वीड्वङ्ग्ऽआशुर्भव वाज्यर्वन् ।
पृथुर्भव सुषदस्त्वमग्नेः पुरीषवाहणः ॥४४॥
शिवो भव प्रजाभ्यो मानुषीभ्यस्त्वमङ्गिरः ।
मा द्यावापृथिवीऽअभिशोचीर्मान्तरिक्षम्मा वनस्पतीन् ॥४५॥
प्रैतु वाजी कनिक्रदन्नानदद्रासभः पत्वा । भरन्नग्निम्पुरीष्यम्मा पाद्यायुषः पुरा ।
वृषाग्निँवृषणम्भरन्नपाङ्गर्भँ समुद्रियम् । अग्नऽआयाहि वीतये ॥४६॥
ऋतँ सत्यमृतँ सत्यमग्निम्पुरीष्यमङ्गिरस्वद्भरामः । ओषधयः प्रतिमोदध्वम-
ग्निमेतँ शिवमायन्तमभ्यत्र युष्माः । व्यस्यन्विश्वाऽअनिराऽअमीवा निषीदन्नो
ऽअप दुर्मतिञ्जहि ॥४७॥
ओषधयः प्रतिगृभ्णीत पुष्पवतीः सुपिप्पलाः ।
अयँवो गर्भऽऋत्वियः प्रत्नँ सधस्थमासदत् ॥४८॥
वि पाजसा पृथुना शोशुचानो बाधस्व द्विषो रक्षसोऽअमीवाः ।
सुशर्मणो बृहतः शर्मणि स्यामग्नेरहँ सुहवस्य प्रणीतौ ॥४९॥

॥२॥ आपो हि ष्ठा मयोभुवस्ता नऽऊर्जे दधातन । महे रणाय चक्षसे ॥५०॥
यो वः शिवतमो रसस्तस्य भाजयतेह नः । उशतीरिव मातरः ॥५१॥
तस्माऽअरङ्गमाम वो यस्य क्षयाय जिन्वथ । आपो जनयथा च नः ॥५२॥
मित्रः सँसृज्य पृथिवीम्भूमिञ्च ज्योतिषा सह ।
सुजातञ्जातवेदसमयक्ष्माय त्वा सँसृजामि प्रजाभ्यः ॥५३॥
रुद्राः सँसृज्य पृथिवीम्बृहज्ज्योतिः समीधिरे ।
तेषाम्भानुरजस्रऽइच्छुक्रो देवेषु रोचते ॥५४॥
सँसृष्टाँवसुभी रुद्रैर्धीरैः कर्मण्याम्मृदम् ।
हस्ताभ्याम्मृद्वीङ्कृत्वा सिनीवाली कृणोतु ताम् ॥५५॥
सिनीवाली सुकपर्दा सुकुरीरा स्वौपशा ।
सा तुभ्यमदिते मह्योखान्दधातु हस्तयोः ॥५६॥
उखाङ्कृणोतु शक्त्या बाहुभ्यामदितिर्धिया ।
माता पुत्रँय्यथोपस्थे साग्निम्बिभर्तु गर्भऽआ । मखस्य शिरोसि ॥५७॥
क वसवस्त्वा कृण्वन्तु गायत्रेण च्छन्दसाङ्गिरस्वद्ध्रुवासि पृथिव्यसि धारया मयि प्रजाँ
रायस्पोषङ्गौपत्यँ सुवीर्यँ सजातान्यजमानाय रुद्रास्त्वा कृण्वन्तु त्रैष्टुभेन

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

च्छन्दसाङ्गिरस्वद्ध्रुवास्यन्तरिक्षमसि धारया मयि प्प्रजाᳪं रायस्प्पोषङ्गौपत्त्यᳪं सुवीर्य्यᳪं सजातान्न्यजमानायादित्त्यास्त्त्वा कृण्ण्वन्तु जागतेन च्छन्दसाङ्गिरस्वद्ध्रुवासि द्यौरसि धारया मयि प्प्रजाᳪं रायस्प्पोषङ्गौपत्त्यᳪं सुवीर्य्यᳪं सजातान्न्यजमानाय विश्श्वे त्त्वा देवा वैश्श्वानराः कृण्ण्वन्त्वानुष्ष्टुभेन च्छन्दसाङ्गिरस्वद्ध्रुवासि दिशोसि धारया मयि प्प्रजाᳪं रायस्प्पोषङ्गौपत्त्यᳪं सुवीर्य्यᳪं सजातान्न्यजमानाय ॥५८॥

अदित्त्यै रास्न्नास्यदितिष्ष्टे बिलङ्गृब्भ्णातु । कृत्त्वाय सा महीमुखाम्मृन्मयीँय्योनिमग्न्नये । पुत्त्रेब्भ्यः प्प्रायच्छददितिः श्रपयानिति ॥५९॥

वसवस्त्त्वा धूपयन्तु गायत्त्रेण च्छन्दसाङ्गिरस्वद्रुद्द्रास्त्त्वा धूपयन्तु त्त्रैष्टुभेन च्छन्दसाङ्गिरस्वदादित्त्यास्त्त्वा धूपयन्तु जागतेन च्छन्दसाङ्गिरस्वद्विश्श्वे त्त्वा देवा वैश्श्वानरा धूपयन्त्वानुष्ष्टुभेन च्छन्दसाङ्गिरस्वदिन्द्रस्त्त्वा धूपयतु वरुणस्त्त्वा धूपयतु विष्ण्णुस्त्त्वा धूपयतु ॥६०॥

॥६॥ अदितिष्ट्वा देवी विश्श्वदेव्व्यावती पृथिव्व्याः सधस्त्थेऽअङ्गिरस्वत्त्खनत्त्ववट देवानान्त्वा पत्क्नीर्द्देवीर्व्विश्श्वदेव्व्यावतीः पृथिव्व्याः सधस्त्थेऽअङ्गिरस्वद्दधतूखे धिषणास्त्त्वा देवीर्व्विश्श्वदेव्व्यावतीः पृथिव्व्याः सधस्त्थेऽअङ्गिरस्वदभीन्धतामुखे वरूत्त्रीष्ट्वा देवीर्व्विश्श्वदेव्व्यावतीः पृथिव्व्याः सधस्त्थेऽअङ्गिरस्वच्छ्रपयन्तूखे ग्ग्नास्त्त्वा देवीर्व्विश्श्वदेव्व्यावतीः पृथिव्व्याः सधस्त्थेऽअङ्गिरस्वत्त्पचन्तूखे जनयस्त्त्वाच्छिन्नपत्त्रा देवीर्व्विश्श्वदेव्व्यावतीः पृथिव्व्याः सधस्त्थेऽअङ्गिरस्वत्त्पचन्तूखे ॥६१॥

मित्त्रस्य चर्षणीधृतोवो देवस्य सानसि । द्द्युम्न्नञ्चित्त्रश्श्रवस्त्तमम् ॥६२॥

देवस्त्त्वा सवितोद्वपतु सुपाणिः स्वङ्गुरिः सुबाहुरुत शक्त्या ।
अव्व्यथमाना पृथिव्व्यामाशा दिशऽआपृण ॥६३॥

उत्त्थाय बृहती भवोदु तिष्ठ ध्रुवा त्त्वम् ।
मित्त्रैतान्तऽउखाम्परिददाम्म्यभित्त्याऽएषा मा भेदि ॥६४॥

वसवस्त्त्वाच्छृन्दन्तु गायत्त्रेण च्छन्दसाङ्गिरस्वद्रुद्द्रास्त्त्वाच्छृन्दन्तु त्त्रैष्टुभेन च्छन्दसाङ्गिरस्वदादित्त्यास्त्त्वाच्छृन्दन्तु जागतेन च्छन्दसाङ्गिरस्वद्विश्श्वे त्त्वा देवा वैश्श्वानराऽआच्छृन्दन्त्वानुष्ष्टुभेन च्छन्दसाङ्गिरस्वत् ॥६५॥

॥७॥ आकूतिमग्ग्निम्प्प्रयुजᳪं स्वाहा मनो मेधामग्ग्निम्प्प्रयुजᳪं स्वाहा चित्त्तंविज्ज्ञातमग्ग्निम्प्प्रयुजᳪं स्वाहा वाचो विधृतिमग्ग्निम्प्प्रयुजᳪं स्वाहा प्प्रजापतये मनवे स्वाहाग्ग्नये वैश्श्वानराय स्वाहा ॥६६॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

विश्वो॑ दे॒वस्य॑ ने॒तुर्मर्त्तो॑ वुरीत स॒ख्यम् ।
विश्वो॑ रा॒यऽइ॑षुध्यति द्यु॒म्नं वृ॑णीत पु॒ष्यसे॒ स्वाहा॑ ॥६७॥
मा सु भि॑त्था॒ मा सु रि॑षोम्ब॒ धृ॒ष्णु वी॒रय॑स्व॒ सु ।
अ॒ग्निश्चे॒दं क॑रिष्यथः ॥६८॥
दृꣳह॑स्व देवि पृथिवि स्व॒स्तय॑ऽआसु॒री मा॒या स्व॒धया॑ कृ॒तासि॑। जुष्टं॑ दे॒वेभ्य॑ऽइ॒दम॑-
स्तु ह॒व्यमरि॑ष्टा॒ त्वमुदि॑हि य॒ज्ञेऽअ॒स्मिन् ॥६९॥
द्र्व॒न्नः स॒र्पिरा॑सुतिः प्र॒त्नो होता॒ वरे॑ण्यः । सह॑सस्पु॒त्रोऽअद्भु॑तः ॥७०॥
पर॑स्याऽअधि॑ सं॒वतोऽव॑राँ॥ऽअ॒भ्यात॑र । यत्रा॒हमस्मि॒ ताँ॥ऽअ॑व ॥७१॥
प॒र॒मस्याः॑ परा॒वतो॑ रो॒हिद॑श्वऽइ॒हाग॑हि ।
पु॒री॒ष्यः॑ पुरुप्रि॒योऽग्ने॒ त्वं त॑रा॒ मृधः॑ ॥७२॥
यद॑ग्ने॒ कानि॒ कानि॑ चि॒दा ते॒ दारू॑णि द॒ध्मसि॑ ।
सर्वं॒ तद॑स्तु ते घृ॒तं तज्जु॑षस्व यविष्ठ्य ॥७३॥
यदत्त्यु॑पजि॒ह्विका॒ यद्व॒म्रोऽअ॑ति॒सर्प॑ति ।
सर्वं॒ तद॑स्तु ते घृ॒तं तज्जु॑षस्व यविष्ठ्य ॥७४॥
अह॑रहर॒प्रया॑वं॒ भर॒न्तोऽश्वा॑येव॒ तिष्ठ॑ते घा॒सम॑स्मै ।
रा॒यस्पोषे॑ण॒ समि॒षा मद॒न्तोऽग्ने॒ मा ते॒ प्रति॑वेशा रिषाम ॥७५॥
नाभा॑ पृथि॒व्याः स॑मिधा॒नेऽअ॒ग्नौ रा॒यस्पोषा॑य बृह॒ते ह॑वामहे ।
इ॒र॒म्म॒दं बृ॒हदु॑क्थं॒ यज॑त्रं॒ जेता॑रम॒ग्निं पृत॑नासु सास॒हिम् ॥७६॥
याः सेना॑ऽअ॒भीत्व॑रीरा॒व्याधि॑नी॒रुग॑णाऽउ॒त ।
ये स्ते॒ना ये च॒ तस्क॑रा॒स्तांस्ते॑ऽअ॒ग्नेऽपि॑दधाम्या॒स्ये ॥७७॥
दꣳष्ट्रा॑भ्यां म॒लिम्लू॒ञ्जम्भ्यै॒स्तस्क॑राँ॥ऽउ॒त ।
हनु॑भ्याꣳ स्ते॒नान्भ॑गव॒स्ताँस्त्वं खा॑द॒ सुखा॑दितान् ॥७८॥
ये जने॑षु म॒लिम्ल॑व स्ते॒नास॒स्तस्क॑रा॒ वने॑ ।
ये कक्षे॑ष्वघा॒यव॒स्तांस्ते॑ दधामि॒ जम्भ॑योः ॥७९॥
योऽअ॒स्मभ्य॑मराती॒याद्यश्च॑ नो॒ द्वेष॑ते॒ जनः॑ ।
निन्दा॒द्योऽअ॒स्मान्धिप्सा॑च्च॒ सर्वं॒ तं म॑स्म॒सा कु॑रु ॥८०॥
सꣳशि॑तं मे॒ ब्रह्म॒ सꣳशि॑तं वी॒र्यं॒ बल॑म् ।
सꣳशि॑तं क्ष॒त्रं जि॒ष्णु यस्या॒हमस्मि॑ पु॒रोहि॑तः ॥८१॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

उदे॑षाम्बा॒हू ऽअति॑र॒मुद्वर्चो॒ऽअथो॒ बल॑म् ।
क्षि॒णोमि॒ ब्रह्म॑णा॒मित्रा॒नुन्न॑यामि॒ स्वाँ२॥ऽअ॒हम् ॥८२॥
अन्न॑पते॒ऽन्न॑स्य नो देह्यनमी॒वस्य॑ शु॒ष्मिण॑: ।
प्रप्र॑ दा॒तारं॑ तारिष॒ऽऊर्जं॑ नो धेहि द्वि॒पदे॒ चतु॑ष्पदे ॥८३॥

इत्येकादशोऽध्यायः

अथ द्वादशोऽध्यायः

ऋषिः—वत्सप्रीः १, ६—१०, १८—२९, ३३, ४०, ४१ । कुत्सः २ । श्यावाश्वः ३—५ । ध्रुवः ११ । शुनःशेपः १२ । त्रितः १३—१७ । विरूपाक्षः ३० । विरूपः ३६—३९, ११६ । तापसः ३१, ३२ । वसिष्ठः ३४, ३५ । दीर्घतमा ४२ । सोमाहुतिः ४३—४६ । विश्वामित्रः ४७—५४ । प्रियमेधाः ५५ । सुतजेतृमधुच्छन्दा ५६ । मधुच्छन्दा ५७—६५ । विश्वावसुः ६६—६८ । कुमारहारितः ६९—७४ । भिषग् ७५—९० । वरुणः ९१—१०१ हिरण्यगर्भः १०२—१०५ । पावकाग्निः १०६—१११ । गोतमः ११२—११४ । वत्सारः ११५ । प्रजापतिः ११७ ॥

देवता—अग्निः १, २, ६—११, १३, १५,—३४, ३६—४४, ४६—५४, ५७—५९, ६६, १०३, १०४, १०६, १०८, १०९, १११, ११५,—११७ । सविता ३ । गरुत्मान् ४ । विष्णुः ५ । वरुणः १२ । जीवेश्वरौ १४ । आपः ३५, ५५ । पितरः ४५ । इन्द्रः ५६ । दम्पती ६० । पत्नी ६१ । निर्ऋतिः ६२—६४ । यजमानः ६५ । कृषीवलाः कवयो वा ६७, ६८ । कृषीवलाः ६९—७१ । मित्रादयो लिङ्गोक्ताः ७२ । अघ्न्याः ७३ । अश्विनौ ७४ । वैद्यः ७५—७७, ७९, ८१, ८५,—८७ । चिकित्सुः ७८ । ओषधयः ८०, ८२ । वैद्याः ८३, ८४, ८८—९३, ९५, ९६, ९८, १०० । भिषजः ९४, १०१ । भिषग्वराः ९७ । ओषधिः ९९ । कः १०२ । विद्वान् १०५, १०७, ११० । सोमः ११२—११४ ॥

छन्दः—भुरिक्पङ्क्तिः १, २५ । आर्षीत्रिष्टुप् २, विराड्जगती ३ । भुरिग्धृतिः ४ । भुरिगुत्कृतिः ५ । निचृदार्षीत्रिष्टुप् ६, १८—२२, २४, ३३, ४५, ६२, १०२ । भुरिगार्ष्यनुष्टुप् ७ । आर्षीत्रिष्टुप् ८, ३४, ३५, ४७, ६१, ६४, ७० । निचृदार्षीगायत्री ९, ४०, निचृद्गायत्री १०, ३६, ४१ । आर्ष्यनुष्टुप् ११ । विराडार्षीत्रिष्टुप् १२, २६—२९, ४२, ६६, ६८ । भुरिगार्षीपङ्क्तिः १३, ४८, ४९, ५१, ६३, १०७, ११३ । भुरिग्जगती १४ । विराट्त्रिष्टुप् १५, १०५ । विराडनुष्टुप् १६, १७, ३१, ३२, ४३, ५०, ५४, ५५, ७२, ८२, ८४, ८७,—९०, ९४, ९५, ९९ । आर्षीत्रिष्टुप् २३ । गायत्री ३०, ६७, ११६, ११७ । भुरिगार्ष्युष्णिक् ३७ । निचृदार्ष्यनुष्टुप् ३८, ५२ । निचृदनुष्टुप् ३९, ५६, ७७, ८३, ८६, ९२, ९८, १०१ । स्वराडार्षीत्रिष्टुप् ४४ । भुरिगार्षीत्रिष्टुप् ४६ । स्वराडनुष्टुप् ५३ । भुरिगुष्णिक् ५७, ५९ । भुरिगुपरिष्टाद्बृहती ५८ । आर्षीपङ्क्तिः ६०, ११० । आर्षीजगती ६५, ७४ । त्रिष्टुप् ६९ । विराट्पङ्क्तिः ७१ । भुरिगार्षीगायत्री ७३ । अनुष्टुप् ७५, ७६, ७८—८१, ८५, ९१, ९६, ९७ । विराडार्ष्यनुष्टुप् ८३ । विराड्बृहती १०० । निचृदुष्णिक् १०३ । भुरिग्गायत्री १०४ । निचृत्पङ्क्तिः १०६, १०८ । निचृदार्षीपङ्क्तिः १०९ । स्वराडार्षीपङ्क्तिः १११ । निचृद्गायत्री ११२, ११५ । आसुर्युष्णिक् ११४ ॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

अ॰ १२ अनु॰ १ , मन्त्राः १-११

स्वरः—पञ्चमः १, १३, २५, ४८, ४९—५१, ६०, ६३, ७१, १०६—१११, ११३। धैवतः २, ६, ८, १२, १५, १८—२४, २६—२९, ३३—३५, ४२, ४४—४७, ६१, ६२, ६४, ६६, ६८—७०, १०२, १०५। निषादः ३, १४, ६५, ७४। ऋषभः ४, ३७, ५७, ५९, १०३, ११४। षड्जः ५, ९, १०, ३०, ३६, ४०, ४१, ६७, ७३, १०४, ११२, ११५—११७। गान्धारः ७, ११, १६, १७, ३१, ३२, ३८, ३९, ४३, ५०, ५२—५६, ७२, ७५—९९, १०१। मध्यमः ५८, १००॥

॥१॥ दृशानो रुक्मऽउर्व्या व्यद्यौद्दुर्मर्षमायुः श्रिये रुचानः।
अग्निरमृतोऽअभवद्वयोभिर्यदेनं द्यौरजनयत्सुरेताः॥१॥
नक्तोषासा समनसा विरूपे धापयेते शिशुमेकꣳ समीची।
द्यावाक्षामा रुक्मोऽअन्तर्विभाति देवाऽअग्निं धारयन्द्रविणोदाः॥२॥
विश्वा रूपाणि प्रतिमुञ्चते कविः प्रासावीद्भद्रं द्विपदे चतुष्पदे।
वि नाकमख्यत्सविता वरेण्योऽनु प्रयाणमुषसो विराजति॥३॥
सुपर्णोऽसि गरुत्माँस्त्रिवृत्ते शिरो गायत्रं चक्षुर्बृहद्रथन्तरे पक्षौ। स्तोमऽआत्मा
छन्दाꣳस्यङ्गानि यजूꣳषि नाम। साम ते तनूर्वामदेव्यं यज्ञायज्ञियं पुच्छं
धिष्ण्याः शफाः। सुपर्णोऽसि गरुत्मान्दिवं गच्छ स्वः पत॥४॥
विष्णोः क्रमोऽसि सपत्नहा गायत्रं छन्दऽआरोह पृथिवीमनु विक्रमस्व विष्णोः
क्रमोऽस्यभिमातिहा त्रैष्टुभं छन्दऽआरोहान्तरिक्षमनु विक्रमस्व विष्णोः क्रमो-
ऽस्यरातीयतो हन्ता जागतं छन्दऽआरोह दिवमनु विक्रमस्व विष्णोः क्रमोऽसि शत्रूयतो
हन्तानुष्टुभं छन्दऽआरोह दिशोऽनु विक्रमस्व॥५॥
अक्रन्ददग्नि स्तनयन्निव द्यौः क्षामा रेरिहद्वीरुधः समञ्जन्।
सद्यो जज्ञानो वि हीमिद्धोऽअख्यदा रोदसी भानुना भात्यन्तः॥६॥
अग्नेऽभ्यावर्तिन्नभि मा निवर्तस्वायुषा वर्चसा प्रजया धनेन।
सन्या मेधया रय्या पोषेण॥७॥
अग्ने ऽअङ्गिरः शतं ते सन्त्वावृतः सहस्रं तऽउपावृतः।
अधा पोषस्य पोषेण पुनर्नो नष्टमाकृधि पुनर्नो रयिमाकृधि॥८॥
पुनरूर्जा निवर्तस्व पुनरग्नऽइषायुषा। पुनर्नः पाह्यꣳहसः॥९॥
सह रय्या निवर्तस्वाग्ने पिन्वस्व धारया। विश्वप्स्न्या विश्वतस्परि॥१०॥
आ त्वाहार्षमन्तरभूर्ध्रुवस्तिष्ठाविचाचलिः।
विशस्त्वा सर्वा वाञ्छन्तु मा त्वद्राष्ट्रमधिभ्रशत्॥११॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

उदुत्तमँव्वरुण पाशमस्म्मदवाधमँव्वि मद्ध्यमꣳ श्रथाय ।
अथा वयमादित्य व्रते तवानागसोऽअदितये स्याम ॥१२॥
अग्ग्ने बृहन्नुषसामूर्द्ध्वोऽअस्त्थान्निर्ज्जगन्न्वान्तमसो ज्ज्योतिषागात् ।
अग्ग्निर्ब्भानुना रुशता स्वङ्गऽआ जातो विश्श्वा सद्मान्यप्प्राः ॥१३॥
हꣳसः शुचिषद्वसुरन्तरिक्षसद्धोता वेदिषदतिथिर्दुरोणसत् ।
नृषद्वरसदृतसद्व्योमसदब्ब्जा गोजाऽऋतजाऽअद्द्रिजाऽऋतम्बृहत् ॥१४॥
सीद त्वम्मातुरस्याऽउपस्त्थे विश्श्वान्यग्ग्ने वयुनानि विद्वान् ।
मैनान्तपसा मार्च्चिषाभिशोचीरन्तरस्याꣳ शुक्रज्ज्योतिर्व्विभाहि ॥१५॥
अन्तरग्ग्ने रुचा त्वमुखायाः सदने स्वे । तस्यास्त्वꣳ हरसा तपञ्जातवेदः शिवो भव ॥१६॥
शिवो भूत्त्वा मह्यमग्ग्नेऽअथो सीद शिवस्त्वम् ।
शिवाः कृत्त्वा दिशः सर्व्वाः स्वँय्योनिमिहासदः ॥१७॥
॥२॥ दिवस्प्परि प्प्रथमञ्जज्ज्ञेऽअग्ग्निरस्म्मद्द्वितीयम्परि जातवेदाः ।
तृतीयमप्प्सु नृमणाऽअजस्रमिन्धानऽएनञ्जरते स्वाधीः ॥१८॥
विद्मा तेऽअग्ग्ने त्रेधा त्रयाणि विद्मा ते धाम विभृता पुरुत्रा ।
विद्मा ते नाम परमङ्गुहा यद्विद्मा तमुत्सँय्यतऽआजगन्त्थ ॥१९॥
समुद्द्रे त्त्वा नृमणाऽअप्प्स्वन्तर्नृचक्षाऽईधे दिवोऽअग्ग्नऽऊधन् ।
तृतीये त्त्वा रजसि तस्त्थिवाꣳसमपामुपस्त्थे महिषाऽअवर्द्धन् ॥२०॥
अक्क्रन्ददग्ग्नि स्तनयन्निव द्यौः क्षामा रेरिहद्वीरुधः समञ्जन् ।
सद्यो जज्ज्ञानो वि हीमिद्धोऽअक्ख्यदा रोदसी भानुना भात्त्यन्तः ॥२१॥
श्रीणामुदारो धरुणो रयीणाम्मनीषाणाम्प्रार्प्पणः सोमगोपाः ।
वसुः सूनुः सहसोऽअप्प्सु राजा विभात्त्यग्ग्रऽउषसामिधानः ॥२२॥
विश्श्वस्य केतुर्ब्भुवनस्य गर्ब्भऽआ रोदसीऽअपृणाज्जायमानः ।
वीडुञ्चिदद्द्रिमभिनत्परायञ्जना यदग्ग्निमयजन्त पञ्च ॥२३॥
उशिक्पावकोऽअरतिः सुमेधा मर्त्त्येष्वग्ग्निरमृतो निधायि ।
इयर्त्ति धूममरुषम्भरिब्भ्रदुच्छुक्रेण शोचिषा द्यामिनक्षन् ॥२४॥
दृशानो रुक्मऽउर्व्या व्यद्यौद्दुर्म्मर्षमायुः श्रिये रुचानः ।
अग्ग्निरमृतोऽअभवद्वयोभिर्य्यदेनन्द्यौरजनयत्सुरेताः ॥२५॥
यस्तेऽअद्य कृणवद्भद्रशोचेऽपूपन्देव घृतवन्तमग्ग्ने ।
प्र तन्नय प्प्रतरँव्वस्योऽअच्छाभि सुम्म्नन्देवभक्तँय्यविष्ठ ॥२६॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

आ तम्भंज सौश्रवसेष्ष्वग्नऽउक्थऽउक्थऽआभंज शस्यमाने ।
प्रियः सूर्य्ये प्प्रियोऽअग्न्ना भवात्युज्जातेन भिनदुदुज्जनित्त्वैः ॥२७॥
त्वामग्ने यजमानाऽअनु द्यूद्दिवश्श्वा वसु दधिरे वार्य्याणि ।
त्वया सुह द्रविणमिच्छमाना व्रजङ्गोमन्तमुशिजो विवव्व्रुः ॥२८॥
अस्त्ताव्यग्निर्न्नराᳪ सुशेवो वैश्श्वानुरऽऋषिभिः सोमगोपाः ।
अद्वेषे द्यावापृथिवी हुवेमु देवा धुत्त रयिमुस्म्मे सुवीरम् ॥२९॥

॥३॥ सुमिधाग्निन्दुवस्यत घृतैर्ब्बोधयुतातिथिम् ।
आस्मिन्न्हुव्या जुहोतन ॥३०॥
उदु त्वा विश्श्वे दुवाऽअग्ने भरन्तु चित्तिभिः ।
स नो भव शिवस्त्त्वᳪ सुप्प्रतीको विभावसुः ॥३१॥
प्रेदग्ने ज्ज्योतिष्म्मान्न्याहि शिवेभिरुर्च्चिभिष्ट्वम् ।
बृहद्भिर्भ्भानुभिर्भ्भासुन्मा हिᳪसीस्त्तुन्न्वा प्प्रजाः ॥३२॥
अक्क्रन्ददुग्निः स्त्तनयन्निव द्यौः क्षामा रेरिहद्वीरुधः समुञ्जन् ।
सुद्यो जज्ज्ञानो वि हीमिद्धोऽअक्ख्युदा रोदसी भानुना भात्त्युन्तः ॥३३॥
प्रप्प्रायमुग्निर्भ्भरतस्य श्रृण्ण्वे वि यत्त्सूर्य्यो न रोचते बृहद्भाः ।
अभि यः पुरुम्पृतनासु तुस्त्थौ दीदाय दैव्योऽअतिथिः शिवो नः ॥३४॥
आपो देवीः प्प्रतिगृब्भ्णीत भस्म्मैतत्त्स्योने कृणुद्ध्वᳪ सुरभाऽउ लोके ।
तस्म्मै नमन्ताञ्जनयः सुपत्नीर्म्मातेव पुत्रम्बिभृताप्प्स्वेनत् ॥३५॥
अप्प्स्वग्ने सधिष्ट्टव सौषधीरनुरुद्ध्यसे । गर्ब्भे सञ्जायसे पुनः ॥३६॥
गर्ब्भोऽअस्योषधीनाङ्गर्ब्भो वनुस्प्पतीनाम् ।
गर्ब्भो विश्श्वस्य भूतस्याग्ने गर्ब्भोऽअपामसि ॥३७॥
प्रसद्द्य भस्म्मना योनिमुपश्श्च पृथिवीमग्ने ।
सᳬसृज्ज्य मातृभिष्ट्वञ्ज्योतिष्म्मान्न्पुनरासदः ॥३८॥
पुनरासद्द्य सदनमुपश्श्च पृथिवीमग्ने । शेषे मातुर्य्यथोपस्त्थेन्तरस्याᳪ शिवतमः ॥३९॥
पुनरूर्ज्जा निवर्त्तस्व पुनरग्नऽइषायुषा । पुनर्न्नः पाह्यᳪहसः ॥४०॥
सुह रय्या निवर्त्तस्वाग्ने पिन्वस्व धारया । विश्श्वप्प्स्न्या विश्श्वतुस्प्परि ॥४१॥
बोधा मेऽअस्य वचसो यविष्ठ्ठ मᳪहिष्ठ्ठस्य प्प्रभृतस्य स्वधावः ।
पीयति त्वोऽअनु त्वो गृणाति वुन्दारुस्त्ते तन्न्वँवन्देऽअग्ने ॥४२॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

स बोधि सूरिर्म्मघवा वसुपते वसुदावन् ।
युयोध्यस्मद्द्वेषाᳪंसि विश्वकर्म्मणे स्वाहा ॥४३॥
पुनस्त्वादित्या रुद्रा वसवः समिन्धताम्पुनर्ब्रह्माणो वसुनीथ यज्ञैः ।
घृतेन त्वन्तन्वँवर्द्धयस्व सत्याः सन्तु यजमानस्य कामाः ॥४४॥

॥४॥ अपेत वीत वि च सर्प्पतातो येऽत्र स्थ पुराणा ये च नूतनाः ।
अदाद्यमोऽवसानम्पृथिव्याऽअक्रन्निमम्पितरो लोकमस्मै ॥४५॥
सञ्ज्ञानमसि कामधरणम्मयि ते कामधरणम्भूयात् ।
अग्नेर्भस्मास्यग्नेः पुरीषमसि चित स्थ परिचितऽऊर्द्ध्वचितः श्रयद्ध्वम् ॥४६॥
अयᳪं सोऽअग्निर्य्यस्मिन्त्सोममिन्द्रः सुतन्दधे जठरे वावशानः ।
सहस्रियँवाजमत्यन्न सप्तिᳪं ससवान्त्सन्त्स्तूयसे जातवेदः ॥४७॥
अग्ने यत्ते दिवि वर्च्चः पृथिव्याँय्यदोषधीष्वप्स्वा यजत्र ।
येनान्तरिक्षमुर्व्वाततन्थ त्वेषः स भानुरर्ण्णवो नृचक्षाः ॥४८॥
अग्ने दिवोऽअर्ण्णमच्छा जिगास्यच्छा देवाँ२॥ऽऊचिषे धिष्ण्या ये ।
या रोचने परस्तात्सूर्य्यस्य याश्चावस्तादुपतिष्ठन्तऽआपः ॥४९॥
पुरीष्यासोऽअग्नयः प्रावणेभिः सजोषसः ।
जुषन्ताँय्यज्ञमद्रुहोऽनमीवाऽइषो महीः ॥५०॥
इडामग्ने पुरुदᳪंसᳪं सनिङ्गोः शश्वत्तमᳪं हवमानाय साध ।
स्यान्नः सूनुस्तनयो विजावाग्ने सा ते सुमतिर्भूत्वस्मे ॥५१॥
अयन्ते योनिर्ऋत्वियो यतो जातोऽअरोचथाः ।
तञ्जानन्नग्नऽआरोहाथा नो वर्द्धया रयिम् ॥५२॥
चिदसि तया देवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवा सीद परिचिदसि तया देवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवा सीद ॥५३॥
लोकम्पृण च्छिद्रम्पृणाथो सीद ध्रुवा त्वम् ।
इन्द्राग्नी त्वा बृहस्पतिरस्मिन्योनावसीषदन् ॥५४॥
ताऽअस्य सूददोहसः सोमᳪं श्रीणन्ति पृश्नयः ।
जन्मन्देवानाँविशस्त्रिष्वारोचने दिवः ॥५५॥
इन्द्रँविश्वाऽअवीवृधन्त्समुद्रव्यचसङ्गिरः ।
रथीतमᳪं रथीनाँवाजानाᳪं सत्पतिम्पतिम् ॥५६॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

समितꣳ सङ्कल्प्पेथाꣳ सम्प्रियौ रोचिष्णू सुमनुस्यमानौ ।
इषमूर्ज्जमुभि सँवसानौ ॥५७॥
सँवाम्मनाꣳसि सँव्रता सम्मु चित्तान्याकरम् ।
अग्ग्ने पुरीष्ष्याधिपा भव त्वन्नऽइषमूर्ज्जँय्यजमानाय धेहि ॥५८॥
अग्ग्ने त्वम्पुरीष्ष्यो रयिमान्पुष्टिमाँ२ऽअसि ।
शिवाः कृत्वा दिशः सर्व्वाः स्वँय्योनिमिहासदः ॥५९॥
भवतन्नः समनसौ सचेतसावरेपसौ ।
मा यज्ञꣳ हिꣳसिष्टम्मा यज्ञपतिञ्जातवेदसौ शिवौ भवतमद्य नः ॥६०॥
मातेव पुत्रम्पृथिवी पुरीष्ष्यमग्ग्निꣳ स्वे योनावभारुखा ।
ताँव्विश्श्वैर्द्देवैर्ऋतुभिः सँव्विदानः प्प्रजापतिर्व्विश्श्वकर्म्मा विमुञ्चतु ॥६१॥

॥५॥ असुन्न्वन्तमयजमानमिच्छ स्तेनस्येत्त्यामन्न्विहि तस्करस्य ।
अन्न्यमस्म्मदिच्छ सा तऽइत्त्या नमो देवि निर्ऋते तुब्भ्यमस्तु ॥६२॥
नमः सु ते निर्ऋते तिग्ग्मतेजोयस्म्मयँव्विचृता बन्धमेतम् ।
यमेन त्वँय्यम्म्या सँव्विदानोत्तमे नाकेऽअधिरोहयैनम् ॥६३॥
यस्यास्ते घोरऽआसञ्जुहोम्म्येषाम्बन्धानामवसर्ज्जनाय ।
यान्त्वा जनो भूमिरिति प्प्रमन्दते निर्ऋतिन्त्वाहम्परिवेद व्विश्श्वतः ॥६४॥
यन्ते देवी निर्ऋतिराबबन्ध पाशङ्ग्रीवास्ववविचृत्त्यम् ।
तन्ते व्विष्ष्याम्म्यायुषो न मद्ध्यादथैतम्पितुमद्धि प्प्रसूतः । नमो भूत्त्यै येदञ्चकार ॥६५॥
निवेशनः सङ्गमनो वसूनाँव्विश्श्वा रूपाभिचष्टे शचीभिः ।
देवऽइव सविता सत्त्यधर्म्मेन्द्रो न तस्त्थौ समरे पथीनाम् ॥६६॥
सीरा युञ्जन्ति कवयो युगा वितन्न्वते पृथक् । धीरा देवेषु सुम्म्नया ॥६७॥
युनक्त सीरा वि युगा तनुद्ध्वङ्कृते योनौ वपतेह बीजम् ।
गिरा च श्श्रुष्टिः सभराऽअसन्नो नेदीयऽइत्त्सृण्ण्यः पक्वमेयात् ॥६८॥
शुनꣳ सुफाला विकृषन्तु भूमिꣳ शुनङ्कीनाशाऽअभियन्तु वाहैः ।
शुनासीरा हविषा तोशमाना सुपिप्पलाऽओषधीः कर्त्तनास्म्मे ॥६९॥
घृतेन सीता मधुना समज्ज्यताँव्विश्श्वैर्द्देवैरनुमता मरुद्भिः ।
ऊर्ज्जस्वती पयसा पिन्न्वमानास्म्मान्त्सीते पयसाब्भ्याववृत्त्स्व ॥७०॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

लाङ्गलम्पवीरवत्सुशेवँ सोमपित्सरु ।
तदुद्वपति गामविम्प्रफर्व्यञ्च पीवरीम्प्रस्थावद्रथवाहणम् ॥७१॥
कामङ्कामदुघे धुक्ष्व मित्राय वरुणाय च ।
इन्द्रायाश्श्विभ्यांम्पूष्णे प्प्रजाब्भ्यऽओषधीब्भ्यः ॥७२॥
विमुच्यद्ध्वमघ्न्या देवयानाऽअगन्म तमसस्प्पारमस्य । ज्योतिरापाम ॥७३॥
सजूरब्दोऽअयवोभिः सजूरुषाऽअरुणीभिः । सजोषसावश्श्विना दँसोभिः सजूः
सूरऽएतशेन सजूर्वैश्श्वानरऽइडया घृतेन स्वाहा ॥७४॥

॥६॥ याऽओषधीः पूर्व्वा जाता देवेब्भ्यस्त्रियुगम्पुरा ।
मनै नु बब्भ्रूणामहँ शतन्धामानि सप्त च ॥७५॥
शतँवोऽअम्ब धामानि सहस्रमुत वो रुहः ।
अधा शतक्क्रत्वो यूयमिमम्मेऽअगदङ्कृत ॥७६॥
ओषधीः प्प्रतिमोदद्ध्वम्पुष्प्पवतीः प्प्रसूवरीः ।
अश्श्वाऽइव सजित्त्वरीर्व्वीरुधः पारयिष्ण्वः ॥७७॥
ओषधीरिति मातरस्तद्वो देवीरुपब्रुवे ।
सनेयमश्श्वङ्गाँवासऽआत्त्मानन्तव पूरुष ॥७८॥
अश्श्वत्त्थे वो निषदनम्पर्णे वो वसतिष्कृता ।
गोभाजऽइत्त्किलासथ यत्सनवथ पूरुषम् ॥७९॥
यत्रौषधीः समग्मत राजानः समिताविव ।
विप्प्रः सऽउच्यते भिषग्रक्षोहामीवचातनः ॥८०॥
अश्श्वावतीँ सोमावतीमूर्जयन्तीमुदोजसम् ।
आवित्सि सर्व्वाऽओषधीरस्म्माऽअरिष्टतातये ॥८१॥
उच्छुष्म्माऽओषधीनाङ्गावो गोष्ठादिवेरते ।
धनँ सनिष्यन्तीनामात्त्मानन्तव पूरुष ॥८२॥
इष्कृतिर्न्नाम वो माताथो यूयँ स्थ निष्कृतीः ।
सीराः पतत्रिणी स्त्थन यदामयति निष्कृथ ॥८३॥
अति विश्श्वाः परिष्ठा स्तेनऽइव व्व्रजमक्क्रमुः ।
ओषधीः प्प्राचुच्यवुर्य्यत्किञ्च तन्न्वो रपः ॥८४॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

यदि॒मा वा॒जय॑न्न॒हमोष॑धी॒र्हस्त॑ऽआद॒धे ।
आ॒त्मा यक्ष्म॑स्य नश्यति पु॒रा जी॑व॒गृभो॑ यथा ॥८५॥
यस्यौ॑षधीः प्र॒सर्प॒थाङ्ग॑मङ्ग॒म्परु॑ष्परुः ।
तत॒ो यक्ष्मँ॒ विबा॑धध्व॒ऽउ॒ग्रो म॑ध्यम॒शीरि॑व ॥८६॥
सा॒कँ य॑क्ष्म॒ प्र प॑त॒ चाषे॑ण किकिदी॒विना॑ ।
सा॒कँ वात॑स्य॒ ध्राज्या॑ सा॒कन्न॑श्य नि॒हाक॑या ॥८७॥
अ॒न्या वो॑ऽअ॒न्याम॑वत्व॒न्यान्यस्या॒ऽउपा॑वत ।
ताः सर्वाः॑ संविदा॒नाऽइ॒दम्मे॒ प्राव॑ता॒ वचः॑ ॥८८॥
याः फ॒लिनी॒र्याऽअ॑फ॒लाऽअ॑पु॒ष्पा याश्च॑ पु॒ष्पिणीः॑ ।
बृह॒स्पति॑प्रसूता॒स्ता नो॑ मुञ्च॒न्त्वꣳह॑सः ॥८९॥
मु॒ञ्चन्तु॑ मा शप॒थ्या॒दथो॑ वरु॒ण्या॒दु॒त ।
अथो॑ य॒मस्य॒ पड्वी॑शा॒त्सर्व॑स्माद्देवकिल्बि॒षात् ॥९०॥
अ॒व॒पत॑न्तीरवदन्दि॒वऽओष॑धय॒स्परि॑ ।
यञ्जी॒वम॒श्नवा॑महै॒ न स रि॑ष्याति॒ पूरु॑षः ॥९१॥
याऽओष॑धीः॒ सोम॑राज्ञीर्ब॒ह्वीः श॒तवि॑चक्षणाः ।
तासा॑मसि॒ त्वमु॑त्त॒मार॒ङ्कामा॑य॒ शꣳ हृ॒दे ॥९२॥
याऽओष॑धीः॒ सोम॑राज्ञी॒र्विष्ठि॑ताः पृथि॒वीमनु॑ ।
बृह॒स्पति॑प्रसूता॒ऽअ॒स्यै सन्द॑त्त वी॒र्य॒म् ॥९३॥
याश्चे॒दमु॑पशृ॒ण्वन्ति॒ याश्च॑ दू॒रम्परा॑गताः ।
सर्वाः॑ सं॒गत्य॑ वीरुधो॒ऽस्यै सन्द॑त्त वी॒र्य॒म् ॥९४॥
मा वो॑ रिषत्खनि॒ता यस्मै॑ चा॒हङ्खना॑मि वः ।
द्वि॒पाच्चतु॑ष्पाद॒स्माक॒ꣳ सर्व॑मस्त्वनातु॒रम् ॥९५॥
ओष॑धयः॒ सम॑वदन्त॒ सोमे॑न स॒ह राज्ञा॑ ।
यस्मै॑ कृ॒णोति॑ ब्राह्म॒णस्तꣳ रा॑जन्पारयामसि ॥९६॥
ना॒श॒यि॒त्री ब॒लास॒स्यार्श॑सऽउप॒चिता॑मसि ।
अथो॑ श॒तस्य॒ यक्ष्मा॑णाम्पाका॒रोर॑सि॒ नाश॑नी ॥९७॥
त्वाङ्ग॑न्ध॒र्वाऽअ॑खनँ॒स्त्वामिन्द्र॒स्त्वाम्बृह॒स्पतिः॑ ।
त्वामो॑षधे॒ सोमो॒ राजा॑ वि॒द्वान्यक्ष्मा॑दमुच्यत ॥९८॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

सहस्व मेऽअरातीः सहस्व पृतनायतः ।
सहस्व सर्वम्पाप्मानꣳ सहमानास्योषधे ॥९९॥
दीर्घायुस्तऽओषधे खनिता यस्मै च त्वा खनाम्म्यहम् ।
अथो त्वन्दीर्घायुर्भूत्वा शतवल्शा विरोहतात् ॥१००॥
त्वमुत्तमास्योषधे तव वृक्षाऽउपस्तयः ।
उपस्तिरस्तु सोऽस्माकँय्योऽअस्माँ२॥ऽअभिदासति ॥१०१॥

॥७॥ मा मा हिꣳसीज्जनिता यः पृथिव्या यो वा दिवꣳ सत्यधर्म्मा व्यानट् ।
यश्चापश्चन्द्राः प्प्रथमो जजान कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥१०२॥
अभ्यावर्त्तस्व पृथिवि यज्ञेन पयसा सह । वपान्तेऽअग्निरिषितोऽअरोहत् ॥१०३॥
अग्ने यत्ते शुक्रँय्यच्चन्द्रँय्यत्पूतँय्यच्च यज्ञियम् । तद्देवेभ्यो भरामसि ॥१०४॥
इषमूर्जमहमितऽआदमृतस्य योनिम्महिषस्य धाराम् ।
आ मा गोषु विशत्वा तनूषु जहामि सेदिमनिरामममीवाम् ॥१०५॥
अग्ने तव श्श्रवो वयो महि भ्राजन्तेऽअर्चयो विभावसो ।
बृहद्भानो शवसा वाजमुक्थ्यन्दधासि दाशुषे कवे ॥१०६॥
पावकवर्चाः शुक्रवर्चाऽअनूनवर्चाऽउदियर्षि भानुना ।
पुत्रो मातरा विचरन्नुपावसि पृणक्षि रोदसीऽउभे ॥१०७॥
ऊर्जोनपाज्जातवेदः सुशस्तिभिर्म्मन्दस्व धीतिभिर्हितः ।
त्वेऽइषः सन्दधुर्भूरिवर्प्पसश्चित्रोतयो वामजाताः ॥१०८॥
इरज्यन्नग्ने प्प्रथयस्व जन्तुभिरस्मे रायोऽअमर्त्त्य ।
स दर्शतस्य वपुषो विराजसि पृणक्षि सानसिं क्रतुम् ॥१०९॥
इष्कर्त्तारमध्वरस्य प्प्रचेतसङ्क्षयन्तꣳ राधसो महः ।
रातिँवामस्य सुभगाम्महीमिषन्दधासि सानसिꣳ रयिम् ॥११०॥
ऋतावानम्महिषँविश्वदर्शतमग्निꣳ सुम्नाय दधिरे पुरो जनाः ।
श्रुत्कर्णꣳ सप्प्रथस्तमन्त्वा गिरा दैव्यम्मानुषा युगा ॥१११॥
आप्प्यायस्व समेतु ते विश्वतः सोम वृष्ण्यम् । भवा वाजस्य सङ्गथे ॥११२॥
सन्ते पयाꣳसि समु यन्तु वाजाः सँवृष्ण्यान्यभिमातिषाहः ।
आप्प्यायमानोऽअमृताय सोम दिवि श्श्रवाꣳस्युत्तमानि धिष्ष्व ॥११३॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

आप्प्यायस्व मदिन्तम सोम विश्श्वेभिरꣳशुभिः ।
भवा नः सुप्प्रथस्तमः सखा वृधे ॥११४॥
आ ते वत्सो मनो यमत्परमाच्चित्सधस्थात् । अग्ग्ने त्वाङ्कामया गिरा ॥११५॥
तुब्भ्यन्ताऽअङ्गिरस्तम विश्श्वाः सुक्षितयः पृथक् । अग्ग्ने कामाय येमिरे ॥११६॥
अग्ग्निः प्प्रियेषु धामसु कामो भूतस्य भव्यस्य । सम्म्राडेको विराजति ॥११७॥

इति द्वादशोऽध्यायः

अथ त्रयोदशोऽध्यायः

अ॰१३,अनु॰१,मन्त्राः१-३

ऋषिः—वत्सारः १—३ । हिरण्यगर्भः ४—८ । वामदेवः ९—१४ । त्रिशिराः १५—१९ । अग्निः २०, २१ । इन्द्राग्नी २२—२५ । सविता २६ । गोतमः २७—३५ । भारद्वाजः ३६ । विरूपः ३७—५१ । उशनाः ५२—५८ ॥

देवता—अग्निः १, २, ९—१६, १८, १९, २२, ३६—४५, ४७—५२ । आदित्यः ३ । प्रजापतिः ४, १७, २४, ३०, ५५—५८ । ईश्वरः ५ । सूर्यः ८, ४६ । हिरण्यगर्भः ६, ७ । पत्नी २०, २१ । बृहस्पतिः २३ । ऋतवः २५ । क्षत्रपतिः २६ । विश्वेदेवाः २७—२९ । वरुणः ३१ । द्यावापृथिव्यौ ३२ । विष्णुः ३३ । जातवेदाः ३४, ३५ । आपः ५३ । प्राणाः ५४ ॥

छन्दः—आर्चीपङ्क्तिः १ विराट्त्रिष्टुप् २ । निचृत्त्रिष्टुप् ३, ५ । आर्षीत्रिष्टुप् विराडार्षीत्रिष्टुप् ५ । भुरिगुष्णिक् ६ । अनुष्टुप् ७, १७, २०, २३ । निचृदनुष्टुप् ८, २१, २६ । भुरिक्पङ्क्तिः ९,१० । निचृत्त्रिष्टुप् ११, ४२—४४, ४६ । भुरिगार्षीपङ्क्तिः १२ । निचृदतिजगती १३ । भुरिगनुष्टुप् १४, २२ । निचृदार्षीत्रिष्टुप् १५ । स्वराडार्ष्यनुष्टुप् १६ । प्रस्तारपङ्क्तिः १८ । भुरिगतिजगती १९ । निचृद्धृतिः २४ । भुरिगतिजगती[क], भुरिग्ब्राह्मीबृहती[र], २५ । निचृद्गायत्री २७, २९, ३३, ३६, ३७, ५२ । गायत्री २८, ३२ । आर्षीपङ्क्तिः ३० । त्रिष्टुप् ३१, ३८, ४१, ४५ । भुरिक्त्रिष्टुप् ३४ । निचृद्बृहती ३५, ३९ । निचृदुष्णिक् ४० । विराड्ब्राह्मीपङ्क्तिः ४७ । निचृद्ब्राह्मीपङ्क्तिः ४८ । कृतिः ४९ । भुरिक्कृतिः ५०, ५१ । भुरिग्ब्राह्मीपङ्क्तिः[ब], ब्राह्मीजगती[क], निचृद्ब्राह्मीपङ्क्तिः[र], ५३ । स्वराड्ब्राह्मीजगती ५४ । निचृदतिधृतिः ५५, ५६ । स्वराड्ब्राह्मीत्रिष्टुप् ५७ विराडाकृतिः ५८ ।

स्वरः—पञ्चमः १, ९, १०, १२, १८, ३०, ४७, ४८, ५८ । धैवतः २—५, ११, १५, ३१, ३४, ३८, ४१—४६, ५७ । गान्धारः ७, ८, १४, १६, १७, २०—२३, २६ । ऋषभः ६, २४, ४० । निषादः १३, १९, ४९—५१, ५४ । निषादः[क] मध्यमः[र] २५ । षड्जः २७—२९, ३२, ३३, ३६, ३७, ५२, ५५, ५६ । मध्यमः ३५, ३९ । पञ्चमः [ब], [र], निषादः ५३ ।

॥१॥ मयि गृह्णाम्म्यग्ग्रेऽअग्निꣳ रायस्पोषाय सुप्प्रजास्त्वाय सुवीर्य्याय ।
मामु देवताः सचन्ताम् ॥१॥
अपाम्पृष्ठमसि योनिरग्ग्नेः समुद्रमभितः पिन्वमानम् ।
वर्द्धमानो महाँ२ऽआ च पुष्करे दिवो मात्रया वरिम्णा प्प्रथस्व ॥२॥
ब्रह्म जज्ञानम्प्रथमम्पुरस्ताद्वि सीमतः सुरुचो वेनऽआवः ।
स बुध्न्याऽउपमाऽअस्य विष्ठाः सतश्च योनिमसतश्च विवः ॥३॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

हि॒र॒ण्य॒ग॒र्भः सम॑वर्त्त॒ताग्रे॑ भू॒तस्य॑ जा॒तः पति॒रेक॑ऽआसीत् ।
स दा॑धार पृथि॒वीन्द्यामु॒तेमाङ्कस्मै॑ दे॒वाय॑ ह॒विषा॑ विधेम ॥४॥
द्र॒प्सश्च॑स्कन्द पृथि॒वीमनु॒ द्यामि॒मञ्च॒ योनि॒मनु॒ यश्च॒ पूर्वः॑ ।
स॒मा॒नँय्योनि॒मनु॑ स॒ञ्चर॑न्तन्द्र॒प्सञ्जु॑हो॒म्म्यनु॑ स॒प्त होत्राः॑ ॥५॥
नमो॑ऽस्तु स॒र्प्पेभ्यो॒ ये के च॑ पृथि॒वीमनु॑ ।
ये॑ऽअ॒न्तरि॑क्षे॒ ये दि॒वि तेभ्यः॑ स॒र्प्पेभ्यो॒ नमः॑ ॥६॥
या॑ऽइष॑वो यातु॒धाना॑नाँय्ये वा॒ वन॒स्पतीँ॑॥रनु॑ ।
ये वा॑व॒टेषु॒ शेर॑ते॒ तेभ्यः॑ स॒र्प्पेभ्यो॒ नमः॑ ॥७॥
ये वा॒मी रो॑च॒ने दि॒वो ये वा॒ सूर्य॑स्य र॒श्मिषु॑ ।
येषा॑म॒प्सु सद॑स्कृ॒तन्तेभ्यः॑ स॒र्प्पेभ्यो॒ नमः॑ ॥८॥
कृ॒णु॒ष्व पाजः॒ प्रसि॑ति॒न्न पृ॒थ्वीँय्या॒हि राजे॒वाम॑वाँ॥ऽइभे॑न ।
तृ॒ष्वीमनु॒ प्रसि॑ति॒न्द्रू॑णा॒नोऽस्ता॑सि॒ विद्ध्य॑ र॒क्षस॒स्तपि॑ष्ठैः ॥९॥
तव॑ भ्र॒मास॑ऽआशु॒या प॑त॒न्त्यनु॑स्पृश धृष॒ता शोशु॑चानः ।
तपू॑ᳪष्यग्ने जु॒ह्वा प॑त॒ङ्गानस॑न्दितो॒ विसृ॑ज॒ विष्व॑गु॒ल्काः ॥१०॥
प्रति॒ स्पशो॒ विसृ॑ज॒ तूर्णि॑तमो॒ भवा॑ पा॒युर्वि॒शोऽअ॒स्याऽअद॑ब्धः ।
यो नो॑ दू॒रेऽअ॒घश॑ᳪसो॒ योऽअन्त्यग्ने॒ मा किष्टे॒ व्यथि॒राद॑धर्षीत् ॥११॥
उद॑ग्ने तिष्ठ॒ प्रत्या त॑नुष्व॒ न्य॒मित्राँ॑॥ऽओषतात्तिग्महेते ।
यो नो॒ऽअरा॑तिᳪ समिधान च॒क्रे नी॒चा तन्ध॑क्ष्यत॒सन्न शुष्क॑म् ॥१२॥
ऊ॒र्द्ध्वो भ॑व॒ प्रति॑ वि॒द्ध्याद्ध्य॒स्मदा॒विष्कृ॑णुष्व॒ दैव्या॑न्यग्ने ।
अव॑ स्थि॒रा त॑नुहि यातु॒जूना॑ञ्जा॒मिमजा॑मि॒म्प्रमृ॑णीहि॒ शत्रू॑न् ।
अ॒ग्नेष्ट्वा॒ तेज॑सा सादयामि ॥१३॥
अ॒ग्निर्म्मू॒र्द्धा दि॒वः क॒कुत्पतिः॑ पृथि॒व्याऽअ॒यम् ।
अ॒पाᳪ रेता॑ᳪसि जिन्वति । इन्द्र॑स्य॒ त्वौज॑सा सादयामि ॥१४॥
भुवो॑ य॒ज्ञस्य॒ रज॑सश्च ने॒ता यत्रा॑ नि॒युद्भिः॒ सच॑से शि॒वाभिः॑ ।
दि॒वि मू॒र्द्धान॑न्दधिषे स्व॒र्षाञ्जि॒ह्वाम॑ग्ने चकृषे हव्य॒वाह॑म् ॥१५॥

॥२॥ ध्रु॒वासि॑ ध॒रुणास्तृ॑ता वि॒श्वक॑र्म्मणा ।
मा त्वा॑ समु॒द्रऽउद्व॑धी॒न्मा सु॑प॒र्णोऽव्यथमाना पृथि॒वीन्दृ॑ᳪह ॥१६॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

प्रजापतिष्ट्वा सादयत्वपाम्पृष्ठे समुद्रस्येमन् ।
व्यचस्वतीम्प्रथस्वतीम्प्रथस्व पृथिव्यसि ॥१७॥
भूरसि भूमिरस्यदितिरसि विश्वधाया विश्वस्य भुवनस्य धर्त्री ।
पृथिवीँय्यच्छ पृथिवीन्दृꣳह पृथिवीम्मा हिꣳसीः ॥१८॥
विश्वस्मै प्राणायापानाय व्यानायोदानाय प्रतिष्ठायै चरित्राय ।
अग्निष्ट्वाभिपातु मह्या स्वस्त्या च्छर्दिषा शन्तमेन तया
देवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवा सीद ॥१९॥
काण्डात्काण्डात्प्ररोहन्ती परुषःपरुषस्परि ।
एवा नो दूर्वे प्रतनु सहस्रेण शतेन च ॥२०॥
या शतेन प्रतनोषि सहस्रेण विरोहसि ।
तस्यास्ते देवीष्टके विधेम हविषा वयम् ॥२१॥
यास्तेऽअग्ने सूर्य्ये रुचो दिवमातन्वन्ति रश्मिभिः ।
ताभिर्न्नोऽअद्य सर्वाभी रुचे जनाय नस्कृधि ॥२२॥
या वो देवाः सूर्य्ये रुचो गोष्वश्वेषु या रुचः ।
इन्द्राग्नी ताभिः सर्वाभी रुचन्नो धत्त बृहस्पते ॥२३॥
विराड्ज्योतिरधारयत्स्वराड्ज्योतिरधारयत् । प्रजापतिष्ट्वा सादयतु पृष्ठे पृथिव्या ज्योतिष्मतीम् । विश्वस्मै प्राणायापानाय व्यानाय विश्वञ्ज्योतिर्य्यच्छ । अग्निष्टेऽधिपतिस्तया देवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवा सीद ॥२४॥
क मधुश्च माधवश्च वासन्तिकावृतूऽअग्नेरन्तःश्लेषोसि कल्पेतान्द्यावापृथिवी कल्पन्तामापऽओषधयः कल्पन्तामग्नयः पृथङ्मम ज्यैष्ठ्याय सव्रताः । येऽ अग्नयः समनसोन्तरा द्यावापृथिवीऽइमे । वासन्तिकावृतूऽअभिकल्पमानाऽइन्द्रमिव देवाऽअभिसँविशन्तु तया देवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवे सीदतम् ॥२५॥
अषाढासि सहमाना सहस्वारातीः सहस्व पृतनायतः ।
सहस्रवीर्य्यासि सा मा जिन्व ॥२६॥

॥३॥ मधु वाताऽऋतायते मधु क्षरन्ति सिन्धवः । माध्वीर्न्नः सन्त्वोषधीः ॥२७॥
मधु नक्तमुतोषसो मधुमत्पार्थिवꣳ रजः । मधु द्यौरस्तु नः पिता ॥२८॥
मधुमान्नो वनस्पतिर्म्मधुमाँ२ऽअस्तु सूर्य्यः । माध्वीर्ग्गावो भवन्तु नः ॥२९॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

अपाङ्गम्भन्त्सीद मा त्वा सूर्य्योभिताप्प्सीन्माग्निर्वैश्वानरः।
अच्छिन्नपत्राः प्प्रजाऽअनुवीक्षस्वानु त्वा दिव्या वृष्टिः सचताम् ॥३०॥
त्रीन्त्समुद्रान्त्समसृपत्स्वर्गानपाम्पतिर्वृषभऽइष्टकानाम्।
पुरीषँवसानः सुकृतस्य लोके तत्र गच्छ यत्र पूर्वे परेताः ॥३१॥
मही द्यौः पृथिवी च नऽइमँय्यज्ञम्मिमिक्षताम्। पिपृतान्नो भरीमभिः ॥३२॥
विष्णोः कर्म्माणि पश्यत यतो व्रतानि पस्पशे। इन्द्रस्य युज्यः सखा ॥३३॥
ध्रुवासि धरुणेतो जज्ञे प्रथममेब्भ्यो योनिब्भ्योऽअधि जातवेदाः।
स गायत्र्या त्रिष्टुभानुष्टुभा च देवेब्भ्यो हव्यँवहतु प्प्रजानन् ॥३४॥
इषे राये रमस्व सहसे द्युम्नऽऊर्जेऽअपत्याय।
सम्म्राडसि स्वराडसि सारस्वतौ त्वोत्सौ प्प्रावताम् ॥३५॥
अग्ने युक्ष्वा हि ये तवाश्वासो देव साधवः। अरँवहन्ति मन्यवे ॥३६॥
युक्ष्वा हि देवहूतमाँ२॥ऽअश्वाँ२॥ऽअग्ने रथीरिव। नि होता पूर्व्यः सदः ॥३७॥
॥४॥ सम्यक्स्रवन्ति सरितो न धेनाऽअन्तर्हृदा मनसा पूयमानाः।
घृतस्य धाराऽअभिचाकशीमि हिरण्ययो वेतसो मद्ध्येऽअग्नेः ॥३८॥
ऋचे त्वा रुचे त्वा भासे त्वा ज्योतिषे त्वा।
अभूदिदँविश्वस्य भुवनस्य वाजिनमग्नेर्वैश्वानरस्य च ॥३९॥
अग्निर्ज्ज्योतिषा ज्योतिष्मान्रुक्मो वर्चसा वर्चस्वान्।
सहस्रदाऽअसि सहस्राय त्वा ॥४०॥
आदित्यङ्गर्भम्पयसा समङ्ग्धि सहस्रस्य प्प्रतिमाँविश्वरूपम्।
परिवृङ्ग्धि हरसा माभिमँस्थाः शतायुषङ्कृणुहि चीयमानः ॥४१॥
वातस्य जूतिँवरुणस्य नाभिमश्वञ्जज्ञानँ सरिरस्य मद्ध्ये।
शिशुन्नदीनाँ हरिमद्रिबुद्ध्नमग्ने मा हिँसीः परमे व्योमन् ॥४२॥
अजस्रमिन्दुमरुषम्भुरण्युमग्निमीडे पूर्वचित्तिन्नमोभिः।
स पर्वभिर्ऋतुशः कल्पमानो गाम्मा हिँसीरदितिँविराजम् ॥४३॥
वरूत्रीन्त्वष्टुर्वरुणस्य नाभिमविञ्जज्ञानाँ रजसः परस्मात्।
महीँ साहस्रीमसुरस्य मायामग्ने मा हिँसीः परमे व्योमन् ॥४४॥
योऽअग्निरग्नेरद्ध्यजायत शोकात्पृथिव्याऽउत वा दिवस्परि।
येन प्प्रजा विश्वकर्म्मा जजान तमग्ने हेडः परि ते वृणक्तु ॥४५॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

चित्रन्देवानामुदगादनीकञ्चक्षुर्म्मित्रस्य वरुणस्याग्नेः ।
आप्प्रा द्यावापृथिवीऽअन्तरिक्षꣳ सूर्य्यऽआत्मा जगतस्तस्थुषश्च ॥४६॥
॥५॥ इमम्मा हिꣳसीर्द्विपादम्पशुꣳ सहस्राक्षो मेधाय चीयमानः ।
मयुम्पशुम्मेधमग्ने जुषस्व तेन चिन्वानस्तन्वो निषीद ।
मयुन्ते शुगृच्छतु यन्द्विष्मस्तन्ते शुगृच्छतु ॥४७॥
इमम्मा हिꣳसीरेकशफम्पशुङ्कनिक्रदँवाजिनँवाजिनेषु ।
गौरमारण्यमनु ते दिशामि तेन चिन्वानस्तन्वो निषीद ।
गौरन्ते शुगृच्छतु यन्द्विष्मस्तन्ते शुगृच्छतु ॥४८॥
इमꣳ साहस्रꣳ शतधारमुत्सँव्यच्यमानꣳ सरिरस्य मध्ये । घृतन्दुहानामदितिञ्जनायाग्ने मा हिꣳसीः परमे व्योमन् । गवयमारण्यमनु ते दिशामि तेन चिन्वानस्तन्वो निषीद । गवयन्ते शुगृच्छतु यन्द्विष्मस्तन्ते शुगृच्छतु ॥४९॥
इममूर्णायुँवरुणस्य नाभिन्त्वचम्पशूनान्द्विपदाञ्चतुष्पदाम् । त्वष्टुः प्रजानाम्प्रथमञ्जनित्रमग्ने मा हिꣳसीः परमे व्योमन् । उष्ट्रमारण्यमनु ते दिशामि तेन चिन्वानस्तन्वो निषीद । उष्ट्रन्ते शुगृच्छतु यन्द्विष्मस्तन्ते शुगृच्छतु ॥५०॥
अजो ह्यग्नेरजनिष्ट शोकात्सोऽअपश्यज्जनितारमग्रे । तेन देवा देवतामग्रमायँस्तेन रोहमायन्नुप मेध्यासः । शरभमारण्यमनु ते दिशामि तेन चिन्वानस्तन्वो निषीद । शरभन्ते शुगृच्छतु यन्द्विष्मस्तन्ते शुगृच्छतु ॥५१॥
त्वँय्यविष्ठ दाशुषो नॄँः पाहि शृणुधी गिरः । रक्षा तोकमुत त्मना ॥५२॥
॥६॥ अपान्त्वेमन्त्सादयाम्म्यपान्त्वोद्मन्त्सादयाम्म्यपान्त्वा भस्मन्त्सादयाम्म्यपान्त्वा ज्योतिषि सादयाम्म्यपान्त्वायने सादयाम्म्यर्णवे त्वा सदने सादयामि समुद्रे त्वा सदने सादयामि सरिरे त्वा सदने सादयाम्म्यपान्त्वा क्षये सादयाम्म्यपान्त्वा सधिषि सादयाम्म्यपान्त्वा सदने सादयाम्म्यपान्त्वा सधस्थे सादयाम्म्यपान्त्वा योनौ सादयाम्म्यपान्त्वा पुरीषे सादयाम्म्यपान्त्वा पाथसि सादयामि गायत्रेण त्वा च्छन्दसा सादयामि त्रैष्टुभेन त्वा च्छन्दसा सादयामि जागतेन त्वा च्छन्दसा सादयाम्म्यानुष्टुभेन त्वा च्छन्दसा सादयामि पाङ्क्तेन त्वा च्छन्दसा सादयामि ॥५३॥
॥७॥ अयम्पुरो भुवस्तस्य प्प्राणो भौवायनो वसन्तः प्प्राणायनो गायत्री वासन्ती गायत्र्यै गायत्रङ्गायत्रादुपाꣳशुरुपाꣳशोस्त्रिवृत्त्रिवृतो रथन्तरँवसिष्ठऽऋषिः प्प्रजापतिगृहीतया त्वया प्प्राणङ्गृह्णामि प्प्रजाब्भ्यः ॥५४॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

अयन्दक्षिणा विश्वकर्म्मा तस्य मनो वैश्वकर्म्मणङ्ग्रीष्मो मानसस्त्रिष्टुब्ग्रैष्मी त्रिष्टुभः स्वारꣳ स्वारादन्तर्य्यामोऽन्तर्य्यामात्पञ्चदशः पञ्चदशाद्बृहद्भरद्वाजऽऋषिः प्रजापतिगृहीतया त्वया मनो गृह्णामि प्रजाभ्यः ॥५५॥

अयम्पश्चाद्विश्वव्यचास्तस्य चक्षुर्वैश्वव्यचसँवर्षाश्चाक्षुष्यो जगती वार्षी जगत्याऽऋक्समम्मृक्समाच्छुक्रः शुक्रात्सप्तदशः सप्तदशाद्वैरूपञ्जमदग्निर्ऋषिः प्रजापतिगृहीतया त्वया चक्षुर्गृह्णामि प्रजाभ्यः ॥५६॥

इदमुत्तरात्स्वस्तस्य श्रोत्रꣳ सौवꣳ शरच्छ्रौत्र्यनुष्टुप्शारद्यनुष्टुभऽऐडमैडान्मन्थी मन्थिनऽएकविꣳशऽएकविꣳशाद्वैराजँविश्वामित्रऽऋषिः प्रजापतिगृहीतया त्वया श्रोत्रङ्गृह्णामि प्रजाभ्यः ॥५७॥

इयमुपरि मतिस्तस्यै वाङ्मात्या हेमन्तो वाच्यः पङ्क्तिर्हैमन्ती पङ्क्त्यै निधनवन्निधनवतऽआग्रयणऽआग्रयणात्त्रिणवत्रयस्त्रिꣳशौ त्रिणवत्रयस्त्रिꣳशाभ्याꣳ शाक्वररैवते विश्वकर्म्मऽऋषिः प्रजापतिगृहीतया त्वया वाचङ्गृह्णामि प्रजाभ्यः ॥५८॥

इति त्रयोदशोऽध्यायः

अथ चतुर्दशोऽध्यायः

ऋषिः—उशनाः १—६ । विश्वेदेवाः ७, ६, ११, १४, १६, १७ । विश्वदेवः ८, १०, १३, १५, १८—३१ । विश्वकर्मा १२ ॥

देवता—अश्विनौ १—५ । ग्रीष्मर्तुः ६ । वस्वादयो मन्त्रोक्ताः ७ । दम्पती ८ । प्रजापत्यादयः ६ । विद्वांसः १० । इन्द्राग्नी ११ । वायुः १२, १४ । दिशः १३ । ऋतवः १५—१७, २७ । छन्दांसि १८ । पृथिव्यादयः १६ । अग्न्यादयः २० । विदुषी २१, २२ । यज्ञः २३ । मेधाविनः २४ । वस्वादयो लिङ्गोक्ताः २५ । ऋभवः २६ । ईश्वरः २८, २६ । जगदीश्वरः ३० । प्रजापतिः ३१ ॥

छन्दः—त्रिष्टुप् १ । निचृद् ब्राह्मीबृहती २ । विराड्ब्राह्मीबृहती ३ । भुरिग्ब्राह्मीबृहती ४ । भुरिक्शक्वरी ५ । निचृदुत्कृतिः ६ । भुरिक्प्रकृतिः[उ], स्वराट्पङ्क्तिः[क], निचृदाकृतिः[र] ७ । भुरिग्जगती ८ । निचृद्ब्राह्मीपङ्क्तिः[क], शक्वरी[र] ६ । निचृदष्टिः १० । भुरिगनुष्टुप् ११ । भुरिक्विकृतिः १२ । विराट्पङ्क्तिः १३ । स्वराड्ब्राह्मीबृहती १४ । स्वराडुत्कृतिः १५ । उत्कृतिः १६ । स्वराड्ब्राह्म्यनुष्टुप् १७ । भुरिगतिजगती १८ । आर्षीजगती १६ । भुरिग्ब्राह्मीत्रिष्टुप् २० । निचृदनुष्टुप् २१ । निचृदुष्णिक् २२ । भुरिग्ब्राह्मीपङ्क्तिः[क], भुरिगतिजगती[र] २३ । भुरिग्विकृतिः २४ । निचृदभिकृतिः २५ । निचृदतिजगती २६ । भुरिगतिजगती , भुरिग्ब्राह्मीबृहती[र], २७ । निचृद्विकृतिः २८ । आर्षीत्रिष्टुप्[क], ब्राह्मीजगती[र] २६ । स्वराड्ब्राह्मीजगती[क], ब्राह्मीपङ्क्तिः[र] ३० । निचृदतिधृतिः ३१ ॥

स्वरः—धैवतः १, ५, २० । मध्यमः २—४, १०, १२, १४, २४, २८ । षड्जः ६, १५, १६, ३१ । धैवतः[उ], पञ्चमः[क], [र] ७ । निषादः ८, १८, १६, २६ । पञ्चमः[क] धैवतः[र] ६ । गान्धारः ११, १७, २१ । पञ्चमः १३ । ऋषभः २२, २५ । पञ्चमः[क], निषादः[र] २३ । निषादः[क], मध्यमः[र] २७ । धैवतः[क], निषादः[र], २६ । निषादः[क] पञ्चमः[र], ३० ॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

॥१॥ ध्रुवक्षितिर्ध्रुवयोनिर्ध्रुवासि ध्रुवँय्योनिमासीद साधुया ।
उक्ख्यस्य केतुम्प्रथमञ्जुषाणाश्विनाद्ध्वर्य्यू सादयतामिह त्वा ॥१॥
कुलायिनी घृतवती पुरन्धिः स्योने सीद सदने पृथिव्याः । अभि त्वा रुद्रा वसवो गृणन्त्विमा ब्रह्म पीपिहि सौभगायाश्विनाद्ध्वर्य्यू सादयतामिह त्वा ॥२॥
स्वैर्द्दक्षैर्द्दक्षपितेह सीद देवानाᳬ सुम्ने बृहते रणाय । पितेवैधि सूनवऽआ सुशेवा स्वावेशा तन्वा सँविशस्वाश्विनाद्ध्वर्य्यू सादयतामिह त्वा ॥३॥
पृथिव्याः पुरीषमस्यप्सो नाम तान्त्वा विश्श्वेऽअभिगृणन्तु देवाः । स्तोमपृष्ठा घृतवतीह सीद प्प्रजावदस्म्मे द्द्रविणायजस्वाश्विनाद्ध्वर्य्यू सादयतामिह त्वा ॥४॥
अदित्यास्त्वा पृष्ठे सादयाम्म्यन्तरिक्क्षस्य धर्त्रीँविष्टम्भनीन्दिशामाधिपत्नीम्भुवनानाम् । ऊर्म्मिर्द्द्रप्प्सोऽअपामसि विश्श्वकर्म्मा तऽऋषिरश्विनाद्ध्वर्य्यू सादयतामिह त्वा ।५।
शुक्रश्च शुचिश्च ग्ग्रैष्म्मावृतूऽअग्ग्नेरन्तःश्लेषोसि कल्प्पेतान्द्यावापृथिवी कल्प्पन्तामापऽओषधयः कल्प्पन्तामग्ग्नयः पृथङ्मम ज्ज्यैष्ठ्याय सव्व्रताः । येऽअग्ग्नयः समनसोन्तरा द्यावापृथिवीऽइमे । ग्ग्रैष्म्मावृतूऽअभिकल्प्पमानाऽइन्द्रमिव देवाऽअभिसँविशन्तु तया देवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवे सीदतम् ॥६॥
॥२॥ सजूर्ऋतुभिः सजूर्विधाभिः सजूर्द्देवैः सजूर्द्देवैर्वयोनाधैरग्ग्नये त्वा वैश्श्वानरायाश्विनाद्ध्वर्य्यू सादयतामिह त्वा सजूर्ऋतुभिः सजूर्विधाभिः सजूर्व्वसुभिः सजूर्द्देवैर्वयोनाधैरग्ग्नये त्वा वैश्श्वानरायाश्विनाद्ध्वर्य्यू सादयतामिह त्वा सजूर्ऋतुभिः सजूर्विधाभिः सजू रुद्द्रैः सजूर्द्देवैर्वयोनाधैरग्ग्नये त्वा वैश्श्वानरायाश्विनाद्ध्वर्य्यू सादयतामिह त्वा सजूर्ऋतुभिः सजूर्विधाभिः सजूरादित्यैः सजूर्द्देवैर्वयोनाधैरग्ग्नये त्वा वैश्श्वानरायाश्विनाद्ध्वर्य्यू सादयतामिह त्वा सजूर्ऋतुभिः सजूर्विधाभिः सजूर्विश्श्वैर्द्देवैः सजूर्द्देवैर्वयोनाधैरग्ग्नये त्वा वैश्श्वानरायाश्विनाद्ध्वर्य्यू सादयतामिह त्वा ॥७॥
प्राणम्मे पाह्यपानम्मे पाहि व्यानम्मे पाहि चक्क्षुर्म्मऽउर्व्या विभाहि श्श्रोत्रम्मे श्श्लोकय । अपः पिन्वौषधीर्जिन्व द्विपादव चतुष्प्पात्पाहि दिवो वृष्टिमेरय ॥८॥
॥३॥ मूर्द्धा वयः प्प्रजापतिश्छन्दः क्क्षत्रँवयो मयन्दञ्छन्दो विष्टम्भो वयोधिपतिश्छन्दो विश्श्वकर्म्मा वयः परमेष्ठी च्छन्दो बस्तो वयो विवलञ्छन्दो वृष्णिर्वयो विशालञ्छन्दः पुरुषो वयस्तन्द्रञ्छन्दो व्याग्घ्रो वयोनाधृष्टञ्छन्दः सिᳬहो वयश्छदिश्छन्दः पष्ठवाड्वयो बृहती च्छन्दऽउक्क्षा वयः ककुप्छन्दऽऋषभो वयः सतोबृहती च्छन्दः ॥९॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

अनुड्वान्वयः पुङ्क्तिश्छन्दो धेनुर्वयो जगती छन्दस्त्र्यविर्वयस्त्रिष्टुप्छन्दो दित्यवा-
ड्वयो विराट्छन्दः पञ्चाविर्वयो गायत्री छन्दस्त्रिवत्सो वयऽउष्णिक्छन्दस्तुर्य्यवा-
ड्वयोऽनुष्टुप्छन्दः ॥१०॥

॥४॥ इन्द्राग्नीऽअव्यथमानामिष्टकान्दृ हतंयुवम् ।
पृष्ठेन द्यावापृथिवीऽअन्तरिक्षञ्च विबाधसे ॥११॥

विश्वकर्म्मा त्वा सादयत्वन्तरिक्षस्य पृष्ठे व्यचस्वतीम्प्रथस्वतीमन्तरिक्षँय्यच्छान्त-
रिक्षन्दृ हान्तरिक्षम्मा हिँसीः । विश्वस्मै प्प्राणायापानाय व्यानायोदानाय
प्प्रतिष्ठायै चरित्राय। वायुष्ट्वाभिपातु मह्या स्वस्त्या च्छर्द्दिषा शन्तमेन तया देवतया-
ङ्गिरस्वद्ध्रुवा सीद ॥१२॥

राज्ञ्यसि प्प्राची दिग्विराडसि दक्षिणा दिक्सम्म्राडसि प्प्रतीची दिक्स्वराडस्युदीची
दिगधिपत्न्यसि बृहती दिक् ॥१३॥

विश्वकर्म्मा त्वा सादयत्वन्तरिक्षस्य पृष्ठे ज्ज्योतिष्मतीम् । विश्वस्मै प्प्राणाया-
पानाय व्यानाय विश्वञ्ज्योतिर्य्यच्छ । वायुष्टेऽधिपतिस्तया देवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवा
सीद ॥१४॥

नभश्च नभस्यश्च वार्षिकावृतूऽअग्नेरन्तःश्लेषोऽसि कल्पेतान्द्यावापृथिवी कल्प्पन्तामा-
पऽओषधयः कल्प्पन्तामग्नयः पृथङ्मम ज्ज्यैष्ठ्याय सव्व्रताः । येऽअग्नयः समन-
सोऽन्तरा द्यावापृथिवीऽइमे । वार्षिकावृतूऽअभिकल्प्पमानाऽइन्द्रमिव देवाऽअभिसँविं-
शन्तु तया देवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवे सीदतम् ॥१५॥

इषश्चोर्जश्च शारदावृतूऽअग्नेरन्तःश्लेषोऽसि कल्पेतान्द्यावापृथिवी कल्प्पन्तामापऽ
ओषधयः कल्प्पन्तामग्नयः पृथङ्मम ज्ज्यैष्ठ्याय सव्व्रताः । येऽअग्नयः समनसोऽन्तरा
द्यावापृथिवीऽइमे । शारदावृतूऽअभिकल्प्पमानाऽइन्द्रमिव देवाऽअभिसँविशन्तु तया
देवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवे सीदतम् ॥१६॥

॥५॥ आयुर्म्मे पाहि प्प्राणम्मे पाह्यपानम्मे पाहि व्यानम्मे पाहि चक्षुर्म्मे पाहि श्श्रोत्रम्मे
पाहि वाचम्मे पिन्व मनो मे जिन्वात्मानम्मे पाहि ज्ज्योतिर्म्मे यच्छ ॥१७॥

मा छन्दः प्प्रमा छन्दः प्प्रतिमा छन्दोऽअस्त्रीवयश्छन्दः पुङ्क्तिश्छन्दऽ
उष्णिक्छन्दो बृहती छन्दोऽनुष्टुप्छन्दो विराट्छन्दो गायत्री छन्दस्त्रिष्टुप्छन्दो
जगती छन्दः ॥१८॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

पृथिवी च्छन्दोऽन्तरिक्षञ्छन्दो द्यौश्छन्दः समाश्छन्दो नक्षत्राणि च्छन्दो वाक्छन्दो मनश्छन्दः कृषिश्छन्दो हिरण्यञ्छन्दो गौश्छन्दोऽजा च्छन्दोऽश्वश्छन्दः ॥१९॥

अग्निर्देवता वातो देवता सूर्यो देवता चन्द्रमा देवता वसवो देवता रुद्रा देवतादित्या देवता मरुतो देवता विश्वे देवा देवता बृहस्पतिर्देवतेन्द्रो देवता वरुणो देवता ॥२०॥

मूर्द्धासि राड्ध्रुवासि धरुणा धर्त्र्यसि धरणी ।
आयुषे त्वा वर्चसे त्वा कृष्यै त्वा क्षेमाय त्वा ॥२१॥

यन्त्री राड्यन्त्र्यसि यमनी ध्रुवासि धरित्री ।
इषे त्वोर्जे त्वा रय्यै त्वा पोषाय त्वा ॥२२॥

॥६॥ [क]आशुस्त्रिवृद्भान्तः पञ्चदशो व्योमा सप्तदशो धरुणऽएकविꣳशः प्रतूर्त्तिरष्टादशस्तपो नवदशोऽभीवर्त्तः सविꣳशो वर्चो द्वाविꣳशः सम्भरणस्त्रयोविꣳशो योनिश्चतुर्विꣳशो [र]गर्भाः पञ्चविꣳशऽओजस्त्रिणवः क्रतुरेकत्रिꣳशः प्रतिष्ठा त्रयस्त्रिꣳशो ब्रध्नस्य विष्टपं चतुस्त्रिꣳशो नाकः षट्त्रिꣳशो विवर्त्तोऽष्टाचत्वारिꣳशो धर्त्रं चतुष्टोमः ॥२३॥

॥७॥ अग्नेर्भागोसि दीक्षायाऽआधिपत्यम्ब्रह्म स्पृतन्त्रिवृत्स्तोमऽइन्द्रस्य भागोसि विष्णोराधिपत्यङ्क्षत्रꣳ स्पृतम्पञ्चदश स्तोमो नृचक्षसाम्भागोसि धातुराधिपत्यञ्जनित्रꣳ स्पृतꣳ सप्तदश स्तोमो मित्रस्य भागोसि वरुणस्याधिपत्यन्दिवो वृष्टिर्वात स्पृतऽएकविꣳश स्तोमः ॥२४॥

वसूनाम्भागोसि रुद्राणामाधिपत्यञ्चतुष्पात्स्पृतञ्चतुर्विꣳश स्तोमऽआदित्यानाम्भागोसि मरुतामाधिपत्यङ्गर्भा स्पृताः पञ्चविꣳश स्तोमोऽदित्यै भागोसि पूष्णऽआधिपत्यमोज स्पृतन्त्रिणव स्तोमो देवस्य सवितुर्भागोसि बृहस्पतेराधिपत्यꣳ समीचीर्दिश स्पृताश्चतुष्टोम स्तोमः ॥२५॥

यवानाम्भागोस्ययवानामाधिपत्यम्प्रजा स्पृताश्चतुश्चत्वारिꣳश स्तोमऽऋभूणाम्भागोसि विश्वेषान्देवानामाधिपत्यम्भूतꣳ स्पृतन्त्रयस्त्रिꣳश स्तोमः ॥२६॥

[क]सहश्च सहस्यश्च हैमन्तिकावृतूऽअग्नेरन्तःश्लेषोसि कल्पेतान्द्यावापृथिवी कल्पन्तामापऽओषधयः कल्पन्तामग्नयः पृथङ्मम ज्यैष्ठ्याय सव्रताः । [र]येऽअग्नयः समनसोऽन्तरा द्यावापृथिवीऽइमे । हैमन्तिकावृतूऽअभिकल्पमानाऽइन्द्रमिव देवाऽअभिसंविशन्तु तया देवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवे सीदतम् ॥२७॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

॥८॥ एकयास्तुवत प्रजाऽअधीयन्त प्रजापतिरधिपतिरासीत्तिसृभिरस्तुवत ब्रह्मासृज्यत
ब्रह्मणस्पतिरधिपतिरासीत्पञ्चभिरस्तुवत भूतान्यसृज्यन्त भूतानाम्पतिरधिपति-
रासीत्सप्तभिरस्तुवत सप्तऽऋषयोसृज्यन्त धाताधिपतिरासीत् ॥२८॥
क नवभिरस्तुवत पितरोसृज्यन्तादितिरधिपत्न्यासीदेकादशभिरस्तुवतऽऋतवोसृज्य-
न्तार्त्तवाऽअधिपतयऽआसँस्त्रयोदशभिरस्तुवत मासाऽअसृज्यन्त सँवत्सरोधिपतिरा-
सीत्पञ्चदशभिरस्तुवत क्षत्रमसृज्यतेन्द्रोधिपतिरासीत्सप्तदशभिरस्तुवत ग्राम्याः
पशवोसृज्यन्त बृहस्पतिरधिपतिरासीत् ॥२९॥
क नवदशभिरस्तुवत शूद्रार्य्यावसृज्येतामहोरात्रेऽअधिपत्नीऽआस्तामेकविँशत्यास्तु-
वतैकशफाः पशवोसृज्यन्त वरुणोधिपतिरासीत्त्रयोविँशत्यास्तुवत क्षुद्राः पशवो-
सृज्यन्त पूषाधिपतिरासीत्पञ्चविँशत्यास्तुवतारण्याः पशवोसृज्यन्त वायुरधिप-
तिरासीत्सप्तविँशत्यास्तुवत द्यावापृथिवी व्यैतांवसवो रुद्राऽआदित्याऽअनुव्या-
यँस्तऽएवाधिपतयऽआसन् ॥३०॥
नवविँशत्यास्तुवत वनस्पतयोसृज्यन्त सोमोधिपतिरासीदेकत्रिँशतास्तुवत
प्रजाऽअसृज्यन्त यवाश्चायवाश्चाधिपतयऽआसँस्त्रयस्त्रिँशतास्तुवत भूतान्यशा-
म्यन्प्रजापतिः परमेष्ठ्यधिपतिरासीत् ॥३१॥

॥ इति चतुर्दशोऽध्यायः ॥

अथ पञ्चदशोऽध्यायः

ऋषिः—परमेष्ठी १—५९ । प्रियमेधा ६० । मधुच्छन्दाः ६१, ६५ । वसिष्ठः ६२—६४ ॥

देवता—अग्निः १, २, २०—५६, ६२ । दम्पती ३ । विद्वांसः ४—७ । प्रजापतिः ८, ९ । वसवः १० । रुद्राः ११ । आदित्याः १२ । मरुतः १३ । विश्वेदेवाः १४ । वसन्तऋतुः १५ । ग्रीष्मर्तुः १६ । वर्षर्तुः १७ । शरदृतुः ५८ । हेमन्तर्तुः १९ । शिशिरर्तुः ५७ । विदुषी ५८, ६३ । इन्द्राग्नी ५९ । आपः ६० । इन्द्रः ६१ । परमात्मा ६४ । विद्वान् ६५ ॥

छन्दः—त्रिष्टुप् १ । भुरिक्त्रिष्टुप् २ । ब्राह्मीत्रिष्टुप् ३, ७ । भुरिगाकृतिः ४ । निचृदभिकृतिः ५ । विराडभिकृतिः ६ । भुरिगार्ष्यनुष्टुप् ८ । विराड्ब्राह्मीजगती ९ । विराड्ब्राह्मीत्रिष्टुप्[क], ब्राह्मीबृहती[र] १० । स्वराड्ब्राह्मीत्रिष्टुप्[क], ब्राह्मीबृहती[र], ११ । भुरिग्ब्राह्मीजगती[क], ब्राह्मीबृहती[र] १२ । भुरिगत्यष्टिः[क], ब्राह्मीबृहती[र], ब्राह्मीजगती[क], ब्राह्मीत्रिष्टुप्[र] १४ । विकृतिः १५ । निचृत्प्रकृतिः १६ । कृतिः १७ । भुरिगतिधृतिः १८ । निचृत्कृतिः १९ । निचृद्गायत्री २०—२२ । निचृदार्षीत्रिष्टुप् २३, ५२ । निचृत्त्रिष्टुप् २४, २५ । भुरिगार्षी-त्रिष्टुप् २६, ५० । निचृदार्षीजगती २७ । विराडार्षीजगती २८ । विराडनुष्टुप् २९—३१, ५९, ६०, ६५ । विराड्बृहती ३२ । निचृद्बृहती ३३ । आर्ष्यनुष्टुप् ३४ । उष्णिक् ३५, ३८ । निचृदुष्णिक् ३६, ३७, ३९, ४० । निचृत्पङ्क्तिः ४१, ४३ । आर्षीपंक्तिः ४२ । आर्षीगायत्री ४४ । भुरिगार्षीगायत्री ४५, ४६ । विराड्-

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

ब्राह्मीत्रिष्टुप् ४७ । स्वराड्ब्राह्मीबृहती ४८ । आर्षीत्रिष्टुप् ४९,५४ । स्वराडार्षीत्रिष्टुप् ५१। भुरिगार्षीपङ्क्तिः ५३ । निचृदनुष्टुप् ५५, ५६, ६१ । स्वराडुत्कृतिः ५७ । ब्राह्मीबृहती ५८ । विराट्त्रिष्टुप् ६२, ६३ । आकृतिः ६४ ।।

स्वरः— धैवतः १—३, ७, १६, २३—२६, ४७, ४९—५२, ५४, ६२, ६३ । पञ्चमः ४, ४१—४३, ५३, ६४ । ऋषभः ५, ६, ३५—४० । गान्धारः ८, २९—३१, ३४, ५५, ५६, ५९—६१, ६५ । निषादः ९, १७, १९, २७, २८ । धैवतः[क], मध्यमः[र] १०, ११ । निषादः[क], मध्यमः[र] १२ । गान्धारः[क] मध्यमः[र] १३। निषादः[क], धैवत[र] १४ । मध्यमः १५, ३२, ३३, ४८, ५८ । षड्जः १८, २० २२, ४४—४६ ५७ ।।

॥१॥ अग्ने जातान्प्रणुदा नः सपत्नान्प्रत्यजातान्नुद जातवेदः ।
अधि नो ब्रूहि सुमनाऽअहेडँस्तव स्याम शर्म्मँस्त्रिवरूथऽउद्भौ ॥१॥
सहसा जातान्प्रणुदा नः सपत्नान्प्रत्यजाताञ्जातवेदो नुदस्व ।
अधि नो ब्रूहि सुमनस्यमानो व्वयꣳ स्याम प्प्रणुदा नः सपत्नान् ॥२॥
षोडशी स्तोमऽओजो द्रविणञ्चतुश्चत्त्वारिꣳश स्तोमो वर्च्चो द्रविणम् । अग्नेः
पुरीषमस्यप्प्सो नाम तान्त्वा विश्श्वेऽअभिगृणन्तु देवाः । स्तोमपृष्ठा घृतवतीह
सीद प्प्रजावदस्म्मे द्रविणायजस्व ॥३॥
एवश्च्छन्दो व्वरिवश्च्छन्दः शम्भूश्च्छन्दः परिभूश्च्छन्दऽआच्छच्छन्दो मनश्च्छन्दो
व्यचश्च्छन्दः सिन्धुश्च्छन्दः समुद्रश्च्छन्दः सरिरञ्छन्दः ककुप्प्छन्दस्त्रिकक-
ुप्प्छन्दः काव्यञ्छन्दोऽअङ्कुपञ्छन्दोऽक्षरपङ्क्तिश्च्छन्दः पदपङ्क्तिश्च्छन्दो व्विष्टार-
पङ्क्तिश्च्छन्दः क्षुरो ब्भ्रजश्च्छन्दः ॥४॥
आच्छच्छन्दः प्प्रच्छच्छन्दः सँयच्छन्दो व्वियच्छन्दो बृहच्छन्दो रथन्तरञ्छन्दो
निकायश्च्छन्दो व्विवधश्च्छन्दो गिरश्च्छन्दो ब्भ्रजश्च्छन्दः सꣳस्तुप्प्छन्दोऽनुष्टु-
प्प्छन्दऽएवश्च्छन्दो व्वरिवश्च्छन्दो व्वयश्च्छन्दो व्वयस्कृच्छन्दो व्विष्पर्द्धाश्च्छन्दो
व्विशालञ्छन्दश्च्छदिश्च्छन्दो दूरोहणञ्छन्दस्तन्द्रञ्छन्दोऽअङ्काङ्कञ्छन्दः ॥५॥
॥२॥ रश्मिना सत्त्याय सत्त्यञ्जिन्व प्प्रेतिना धर्म्मणा धर्म्मञ्जिन्वान्वित्त्या दिवा दिवञ्जिन्व
सन्धिनान्तरिक्षेणान्तरिक्षञ्जिन्व प्प्रतिधिना पृथिव्व्या पृथिवीञ्जिन्व व्विष्टम्भेन
व्वृष्ट्या व्वृष्टिञ्जिन्व प्प्रवयाह्नाहर्जिन्वानुया रात्र्या रात्रीञ्जिन्वोशिजा व्वसुब्भ्यो
व्वसूञ्जिन्व प्प्रकेतेनादित्त्येब्भ्यऽआदित्त्याञ्जिन्व ॥६॥
तन्तुना रायस्प्पोषेण रायस्प्पोषञ्जिन्व सꣳसर्प्पेण श्श्रुताय श्श्रुतञ्जिन्वैडेनौषधीभि-
रोषधीर्जिन्वोत्तमेन तनूभिस्तनूञ्जिन्व व्वयोधसाधीतेनाधीतञ्जिन्वाभिजिता तेजसा
तेजो जिन्व ॥७॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

प्रतिपदसि प्प्रतिपदे त्वानुपदस्यनुपदे त्वा सम्पदसि सम्पदे त्वा तेजोसि तेजसे त्वा ॥८॥

त्रिवृदसि त्रिवृते त्वा प्प्रवृदसि प्प्रवृते त्वा विवृदसि विवृते त्वा सवृदसि सवृते त्वाक्क्रमोस्याक्क्रमाय त्वा सङ्क्रमोसि सङ्क्रमाय त्वोत्क्रमोस्युत्क्रमाय त्वोत्क्रान्तिरस्युत्क्रान्त्यै त्वाधिपतिनोर्ज्जोर्ज्जञ्जिन्व ॥९॥

॥३॥ राज्ञ्यसि प्प्राची दिग्वसवस्ते देवाऽअधिपतयोग्निर्हेतीनाम्प्रतिधर्त्ता त्रिवृत्त्वा स्तोमः पृथिव्याᳬ श्रयत्वाज्यमुक्थमव्यथायै स्तभ्नातु रथन्तरᳬ साम प्प्रतिष्ठित्त्याऽअन्तरिक्षऽऋषयस्त्वा प्प्रथमजा देवेषु दिवो मात्रया वरिम्णा प्प्रथन्तु विधर्त्ता चायमधिपतिश्च ते त्वा सर्वे संविदाना नाकस्य पृष्ठे स्वर्ग्गे लोके यजमानञ्च सादयन्तु ॥१०॥

विराडसि दक्षिणा दिग्रुद्रास्ते देवाऽअधिपतयऽइन्द्रो हेतीनाम्प्रतिधर्त्ता पञ्चदशस्त्वा स्तोमः पृथिव्याᳬ श्रयतु प्प्रउगमुक्थमव्यथायै स्तभ्नातु बृहत्साम प्प्रतिष्ठित्त्याऽअन्तरिक्षऽऋषयस्त्वा प्प्रथमजा देवेषु दिवो मात्रया वरिम्णा प्प्रथन्तु विधर्त्ता चायमधिपतिश्च ते त्वा सर्वे संविदाना नाकस्य पृष्ठे स्वर्ग्गे लोके यजमानञ्च सादयन्तु ॥११॥

सम्राडसि प्प्रतीची दिगादित्यास्ते देवाऽअधिपतयो वरुणो हेतीनाम्प्रतिधर्त्ता सप्तदशस्त्वा स्तोमः पृथिव्याᳬ श्रयतु मरुत्वतीयमुक्थमव्यथायै स्तभ्नातु वैरूपᳬ साम प्प्रतिष्ठित्त्याऽअन्तरिक्षऽऋषयस्त्वा प्प्रथमजा देवेषु दिवो मात्रया वरिम्णा प्प्रथन्तु विधर्त्ता चायमधिपतिश्च ते त्वा सर्वे संविदाना नाकस्य पृष्ठे स्वर्ग्गे लोके यजमानञ्च सादयन्तु ॥१२॥

स्वराडस्युदीची दिङ्मरुतस्ते देवाऽअधिपतयः सोमो हेतीनाम्प्रतिधर्त्तैकविᳬशस्त्वा स्तोमः पृथिव्याᳬ श्रयतु निष्केवल्यमुक्थमव्यथायै स्तभ्नातु वैराजᳬ साम प्प्रतिष्ठित्त्याऽअन्तरिक्षऽऋषयस्त्वा प्प्रथमजा देवेषु दिवो मात्रया वरिम्णा प्प्रथन्तु विधर्त्ता चायमधिपतिश्च ते त्वा सर्वे संविदाना नाकस्य पृष्ठे स्वर्ग्गे लोके यजमानञ्च सादयन्तु ॥१३॥

अधिपत्न्यसि बृहती दिग्विश्वे ते देवाऽअधिपतयो बृहस्पतिर्हेतीनाम्प्रतिधर्त्ता त्रिणवत्रयस्त्रिᳬशौ त्वा स्तोमौ पृथिव्याᳬ श्रयतां वैश्वदेवाग्निमारुतेऽउक्थेऽअव्यथायै स्तभ्नीताᳬ शाक्वररैवते सामनी प्प्रतिष्ठित्त्याऽअन्तरिक्षऽऋषयस्त्वा प्प्रथ-

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

प्रजा देवेषु दिवो मात्रया वरिम्णा प्रथन्तु विधर्त्ता चायमधिपतिश्च ते त्वा सर्वे संविदाना नाकस्य पृष्ठे स्वर्गे लोके यजमानञ्च सादयन्तु ॥१४॥

॥४॥ अयम्पुरो हरिकेशः सूर्य्यरश्मिस्तस्य रथगृत्सश्च रथौजाश्च सेनानीग्ग्रामण्यौ। पुञ्जिकस्थला च क्रतुस्थला चाप्सरसौ दङ्क्ष्णवः पशवो हेतिः पौरुषेयो वधः प्रहेतिस्तेभ्यो नमोऽअस्तु ते नोऽवन्तु ते नो मृडयन्तु ते यन्द्विष्मो यश्च नो द्वेष्टि तमेषाञ्जम्भे दध्मः ॥१५॥

अयन्दक्षिणा विश्वकर्म्मा तस्य रथस्वनश्च रथेचित्रश्च सेनानीग्ग्रामण्यौ। मेनका च सहजन्या चाप्सरसौ यातुधाना हेती रक्षांसि प्रहेतिस्तेभ्यो नमोऽअस्तु ते नोऽवन्तु ते नो मृडयन्तु ते यन्द्विष्मो यश्च नो द्वेष्टि तमेषाञ्जम्भे दध्मः ॥१६॥

अयम्पश्चाद्विश्वव्यचास्तस्य रथप्रोतश्चासमरथश्च सेनानीग्ग्रामण्यौ। प्रम्म्लोचन्ती चानुम्म्लोचन्ती चाप्सरसौ व्याघ्रा हेतिः सर्पाः प्रहेतिस्तेभ्यो नमोऽअस्तु ते नोऽवन्तु ते नो मृडयन्तु ते यन्द्विष्मो यश्च नो द्वेष्टि तमेषाञ्जम्भे दध्मः ॥१७॥

अयमुत्तरात्संय्यद्वसुस्तस्य तार्क्ष्यश्चारिष्टनेमिश्च सेनानीग्ग्रामण्यौ। विश्वाची च घृताची चाप्सरसावापो हेतिर्वातः प्रहेतिस्तेभ्यो नमोऽअस्तु ते नोऽवन्तु ते नो मृडयन्तु ते यन्द्विष्मो यश्च नो द्वेष्टि तमेषाञ्जम्भे दध्मः ॥१८॥

अयमुपर्य्यर्वाग्वसुस्तस्य सेनजिच्च सुषेणश्च सेनानीग्ग्रामण्यौ। उर्वशी च पूर्वचित्तिश्चाप्सरसाववस्फूर्जन्हेतिर्विद्युत्प्रहेतिस्तेभ्यो नमोऽअस्तु ते नोऽवन्तु ते नो मृडयन्तु ते यन्द्विष्मो यश्च नो द्वेष्टि तमेषाञ्जम्भे दध्मः ॥१९॥

॥५॥ अग्निर्म्मूर्द्धा दिवः ककुत्पतिः पृथिव्याऽअयम्। अपांरेतांसि जिन्वति ॥२०॥
अयमग्निः सहस्रिणो वाजस्य शतिनस्पतिः। मूर्द्धा कवी रयीणाम् ॥२१॥
त्वामग्ने पुष्करादध्यथर्वा निरमन्थत। मूर्ध्नो विश्वस्य वाघतः ॥२२॥
भुवो यज्ञस्य रजसश्च नेता यत्रा नियुद्भिः सचसे शिवाभिः।
दिवि मूर्द्धानन्दधिषे स्वर्षाञ्जिह्वामग्ने चकृषे हव्यवाहम् ॥२३॥
अबोध्यग्निः समिधा जनानाम्प्रति धेनुमिवायतीमुषासम्।
यह्वाऽइव प्र वयामुज्जिहानाः प्र भानवः सिस्रते नाकमच्छ ॥२४॥
अवोचाम कवये मेध्याय वचो वन्दारु वृषभाय वृष्णे।
गविष्ठिरो नमसा स्तोममग्नौ दिवीव रुक्ममुरुव्यञ्चमश्रेत् ॥२५॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

अयमिह प्प्रथमो धायि धातृभिर्होता यजिष्ठोऽअद्ध्वरेष्वीड्यः ।
यमप्प्नवानो भृगवो विरुरुचुर्वनेषु चित्रँविब्भ्वँविशेविशे ॥२६॥
जनस्य गोपाऽअजनिष्ट जागृविरग्ग्निः सुदक्क्षः सुविताय नव्यसे ।
घृतप्प्रतीको बृहता दिविस्पृशा द्युमद्विभाति भरतेब्भ्यः शुचिः ॥२७॥
त्वामग्ग्नेऽअङ्गिरसो गुहा हितमन्न्वविन्दञ्छिश्श्रियाणँवनेवने ।
स जायसे मत्थ्यमानः सहो महत्त्वामाहुः सहसस्पुत्रमङ्गिरः ॥२८॥
सखायः सँवः सम्म्यञ्चमिषꣳस्तोमञ्चाग्ग्नये ।
वर्षिष्ठाय क्क्षितीनामूर्जो नप्त्रे सहस्वते ॥२९॥
सꣳसमिद्युवसे वृषन्नग्ग्ने विश्श्वान्यर्य्यऽआ ।
इडस्पदे समिद्ध्यसे स नो वसून्न्याभर ॥३०॥
त्वाञ्चित्रश्श्रवस्तम हवन्ते विक्क्षु जन्तवः ।
शोचिष्केशम्पुरुप्प्रियाग्ग्ने हव्याय वोढवे ॥३१॥
एना वोऽअग्ग्निन्नमसोर्जो नपातमाहुवे ।
प्प्रियञ्चेतिष्ठमरतिꣳस्वद्ध्वरँविश्श्वस्य दूतममृतम् ॥३२॥
विश्श्वस्य दूतममृतँविश्श्वस्य दूतममृतम् ।
स योजतेऽअरुषा विश्श्वभोजसा स दुद्द्रवत्स्वाहुतः ॥३३॥
स दुद्द्रवत्स्वाहुतः स दुद्द्रवत्स्वाहुतः ।
सुब्ब्रह्मा यज्ञः सुशमी वसूनान्देवꣳराधो जनानाम् ॥३४॥
अग्ग्ने वाजस्य गोमतऽईशानः सहसो यहो । अस्म्मे धेहि जातवेदो महि श्श्रवः ॥३५॥
सऽइधानो वसुष्क्कविरग्ग्निरीडेन्न्यो गिरा । रेवदस्म्मब्भ्यम्पुर्वणीक दीदिहि ॥३६॥
क्षपो राजन्नुत त्मनाग्ग्ने वस्तोरुतोषसः । स तिग्ग्मजम्भ रक्क्षसो दह प्प्रति ॥३७॥
भद्द्रो नोऽअग्ग्निराहुतो भद्द्रा रातिः सुभग भद्द्रोऽअद्ध्वरः । भद्द्राऽउत प्प्रशस्त्तयः ॥३८॥
भद्द्राऽउत प्प्रशस्त्तयो भद्द्रम्मनः कृणुष्ष्व वृत्रतूर्य्ये । येना समत्सु सासहः ॥३९॥
येना समत्सु सासहोव स्त्थिरा तनुहि भूरि शर्द्धताम् । वनेमा तेऽअभिष्टिभिः ॥४०॥
अग्ग्निन्तम्मन्न्ये यो वसुरस्त्तँय्यँय्यन्ति धेनवः ।
अस्त्तमर्वन्तऽआशवोस्त्तन्नित्त्यासो वाजिनऽइषꣳस्तोतृब्भ्यऽआभर ॥४१॥
सोऽअग्ग्निर्य्यो वसुर्गृणे सँय्यमायन्ति धेनवः ।
समर्वन्तो रघुद्द्रुवः सꣳसुजातासः सूरयऽइषꣳस्तोतृब्भ्यऽआभर ॥४२॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

उभे सुश्चन्द्र सर्प्पिषो दर्वी श्रीणीषऽआसनि ।
उतो नऽउत्पुपूर्य्याऽउक्थेषु शवसस्पतऽइषꣳ स्तोतृब्भ्यऽआभर ॥४३॥
अग्ने तमद्याश्वन्न स्तोमैः क्रतुन्न भद्रꣳ हृदिस्पृशम् । ऋद्ध्यामा तऽओहैः ॥४४॥
अधा ह्यग्ने क्रतोर्ब्भद्रस्य दक्षस्य साधोः । रथीर्ऋतस्य बृहतो बभूथ ॥४५॥
एभिर्न्नोऽअर्क्कैर्ब्भवा नोऽअर्वाङ्क्स्वर्ण्ण ज्योतिः ।
अग्ने विश्वेभिः सुमनाऽअनीकैः ॥४६॥
अग्निꣳ होतारम्मन्ये दास्वन्तँवसुꣳ सूनुꣳ सहसो जातवेदसँविप्प्रन्न जातवेदसम् ।
यऽऊर्ध्वया स्वद्ध्वरो देवो देवाच्या कृपा । घृतस्य विब्भ्राष्टिमनुवष्टि शोचिषा-
जुह्वानस्य सर्प्पिषः ॥४७॥
अग्ने त्वन्नोऽअन्तमऽउत त्राता शिवो भवा वरूथ्यः । वसुरग्निर्व्वसुश्श्रवाऽअच्छा
नक्षि द्युमत्तमꣳ रयिन्दाः । तन्त्वा शोचिष्ठ दीदिवः सुम्नाय नूनमीमहे
सखिब्भ्यः ॥४८॥

॥६॥ येनऽऋषयस्तपसा सत्रमायन्निन्धानाऽअग्निꣳ स्वराभरन्तः ।
तस्मिन्नहन्निदधे नाकेऽअग्निँय्यमाहुर्म्मनव स्तीर्ण्णबर्हिषम् ॥४९॥
तम्पत्नीभिरनुगच्छेम देवाः पुत्रैर्ब्भ्रातृभिरुत वा हिरण्ण्यैः ।
नाकङ्गृब्भ्णानाः सुकृतस्य लोके तृतीये पृष्ठेऽअधि रोचने दिवः ॥५०॥
आ वाचो मद्ध्यमरुहद्भुरण्युरयमग्निः सत्पतिश्चेकितानः ।
पृष्ठे पृथिव्या निहितो दविद्युतदधस्पदङ्कृणुताँय्ये पृतन्यवः ॥५१॥
अयमग्निर्व्वीरतमो वयोधाः सहस्रियो द्योततामप्प्रयुच्छन् ।
विब्भ्राजमानः सरिरस्य मद्ध्यऽउपप्प्रयाहि दिव्यानि धाम ॥५२॥
सम्प्रच्यवद्ध्वमुप सम्प्रयाताग्ने पथो देवयानान्कृणुद्ध्वम् ।
पुनः कृण्ण्वाना पितरा युवानान्वाताꣳसीत्त्वयि तन्तुमेतम् ॥५३॥
उद्बुद्ध्यस्वाग्ने प्प्रतिजागृहि त्वमिष्टापूर्त्ते सꣳसृजेथामयञ्च ।
अस्मिन्त्सधस्थेऽअद्ध्युत्तरस्मिन्विश्वे देवा यजमानश्च सीदत ॥५४॥
येन वहसि सहस्रँय्येनाग्ने सर्व्ववेदसम् । तेनेमँय्यज्ञन्नो नय स्वर्द्देवेषु गन्तवे ॥५५॥
अयन्ते योनिर्ऋत्त्वियो यतो जातोऽअरोचथाः ।
तञ्जानन्नग्नऽआरोहाथा नो वर्द्धया रयिम् ॥५६॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

॥७॥ तपश्च तपुस्यश्च शैशिरावृतूऽअुग्नेरन्तःश्लेषोसि कल्प्पेतान्द्यावापृथिवी कल्प्पन्तामा-
पुऽओषधयुः कल्प्पन्तामुग्नयुः पृथुङ्मम ज्यैष्ठ्याय सव्रताः । येऽअग्नयुः सम-
नसोन्तुरा द्यावापृथिवीऽइमे । शैशिरावृतूऽअभिकल्प्पमानाऽइन्द्रमिव देवाऽअभिसँ-
विशन्तु तया देवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवे सीदतम् ॥५७॥
परमेष्ठी त्वा सादयतु दिवस्पृष्ठे ज्योतिष्मतीम् । विश्वस्म्मै प्प्राणायापानाय व्या-
नाय विश्वञ्ज्योतिर्यच्छ । सूर्य्यस्तेधिपतिस्तया देवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवा सीद ॥५८॥
लोकम्पृण च्छिद्रम्पृणाथो सीद ध्रुवा त्वम् ।
इन्द्राग्नी त्वा बृहस्प्पतिरस्मिन्योनावसीषदन् ॥५९॥
ताऽअस्य सूददोहसः सोमँ श्रीणन्ति पृश्नयः ।
जन्मन्देवानाँविशस्त्रिष्ष्वा रोचने दिवः ॥६०॥
इन्द्रँविश्वाऽअवीवृधन्त्समुद्रव्यचसङ्गिरः ।
रथीतमँ रथीनाँवाजानाँ सत्पतिम्पतिम् ॥६१॥
प्रोथदश्वो न यवसेविष्ष्यन्यदा महः सँवरणाद्व्यस्त्थात् ।
आदस्य वातोऽअनुवाति शोचिरध स्म ते व्रजनङ्कृष्ष्णमस्ति ॥६२॥
आयोष्ट्वा सदने सादयाम्म्यवतश्च्छायायाँ समुद्रस्य हृदये ।
रश्मीवतीम्भास्वतीमा या द्याम्भास्या पृथिवीमोर्वन्तरिक्षम् ॥६३॥
परमेष्ठी त्वा सादयतु दिवस्पृष्ठे व्यचस्वतीम्प्रथस्वतीन्दिवँयच्छ दिवन्दृँह दिव-
म्मा हिँसीः । विश्वस्म्मै प्प्राणायापानाय व्यानायोदानाय प्प्रतिष्ठायै चरित्राय ।
सूर्यस्त्वाभिपातु मह्या स्वस्त्या च्छर्दिषा शन्तमेन तया देवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवे
सीदतम् ॥६४॥
सहस्रस्य प्प्रमासि सहस्रस्य प्प्रतिमासि सहस्रस्योन्मासि साहस्रोसि सहस्राय
त्वा ॥६५॥

इति पञ्चदशोऽध्यायः

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

अथ षोडशोऽध्यायः

ऋषिः—परमेष्ठी वा कुत्सः १—३ । परमेष्ठी ४ । बृहस्पतिः ५ । प्रजापतिः ६—१४, ३४ । कुत्सः १५—३३, ३५—३९ । परमेष्ठी प्रजापतिर्वा देवाः ४०—६६ ॥

देवता—रुद्रः १—४, ६—१७, १९, २९ । एकरुद्रः ५ । रुद्राः १८, २०—२८, ३०—५५, ५७—६६ । बहुरुद्राः ५६ ॥

छन्दः—आर्षीगायत्री १ । स्वराडार्ष्यनुष्टुप् २ । विराडार्ष्यनुष्टुप् ३, ५४, ६२ । निचृदार्ष्यनुष्टुप् ४, ८, १२, १३, ५३, ५६—५८, ६०, ६१ । भुरिगार्षीबृहती ५, ४७ । निचृदार्षीपङ्क्तिः ६ । विराडार्षीपङ्क्तिः ७ । भुरिगार्ष्युष्णिक् ९, १४, ५५ । भुरिगार्ष्यनुष्टुप् १०, ६३ । निचृदनुष्टुप् ११ । स्वराडार्ष्युष्णिक् १४ । निचृदार्षीजगती १५, १६ । निचृदतिधृतिः १७, २१ । निचृदष्टिः १८, २२ । विराडतिधृतिः १९ । प्रतिधृतिः २० । निचृदतिजगती २३ । शक्वरी २४ । भुरिक्शक्वरी २५ । भुरिगतिजगती २६, २९ । निचृच्छक्वरी २७ । आर्षीजगती २८, ४८ । विराडार्षीत्रिष्टुप् ३० । स्वराडार्षीपङ्क्तिः ३१, ३९ । स्वराडार्षीत्रिष्टुप् ३२, ३४—३६ । आर्षीत्रिष्टुप् ३३, ४४, ५० । निचृदार्षीत्रिष्टुप् ३७, ४२, ४५ । भुरिगार्षीपङ्क्तिः ३८ । प्रतिशक्वरी ४० । स्वराडार्षीबृहती ४१ । जगती ४३ । स्वराट्प्रकृतिः ४६ । आर्ष्यनुष्टुप् ४९, ५२, ५९ । निचृदार्षीयवमध्यात्रिष्टुप् ५१ । निचृद्धृतिः ६४ । धृतिः ६५, ६६ ॥

स्वरः—षड्जः १, १७, १९—२१ । गान्धारः २—४, ८, १०—१३, ४९, ५२—५४, ५६—६३ । मध्यमः ५, १८, २२, ४१, ४७ । पञ्चमः ६, ७, ३१, ३८—४० । ऋषभः ९, १४, ५५, ६४—६६ । निषादः १५, १६, २३, २६, २८, २९, ४३, ४८ । धैवतः २४, २५, २७, ३०, ३२—३७, ४२, ४४—४६, ५०, ५१ ॥

॥१॥ नमस्ते रुद्र मन्यवऽउतो तऽइषवे नमः । बाहुभ्यामुत ते नमः ॥१॥
या ते रुद्र शिवा तनूरघोरापापकाशिनी ।
तया नस्तन्वा शन्तमया गिरिशन्ताभिचाकशीहि ॥२॥
यामिषुङ्गिरिशन्त हस्ते बिभर्ष्यस्तवे ।
शिवाङ्गिरित्र ताङ्कुरु मा हिँसीः पुरुषञ्जगत् ॥३॥
शिवेन वचसा त्वा गिरिशाच्छा वदामसि ।
यथा नः सर्वमिज्जगदयक्ष्मँ सुमनाऽअसत् ॥४॥
अध्यवोचदधिवक्ता प्रथमो दैव्यो भिषक् ।
अहीँश्च सर्वाञ्जम्भयन्त्सर्वाश्च यातुधान्योधराचीः परासुव ॥५॥
असौ यस्ताम्रोऽअरुणऽउत बभ्रुः सुमङ्गलः ।
ये चैनँ रुद्राऽअभितो दिक्षु श्रिताः सहस्रशोवैषाँ हेडऽईमहे ॥६॥
असौ योवसर्प्पति नीलग्रीवो विलोहितः ।
उतैनङ्गोपाऽअदृश्रन्नदृश्रन्नुदहार्य्यः स दृष्टो मृडयाति नः ॥७॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

नमोऽस्तु नीलग्रीवाय सहस्राक्षाय मीढुषे ।
अथो येऽअस्य सत्त्वानोऽहन्तेभ्योऽकरन्नमः ॥८॥
प्रमुञ्च धन्वनस्त्वमुभयोरार्त्न्योर्ज्याम् । याश्च ते हस्तऽइषवः परा ता भगवो वप ॥९॥
विज्यन्धनुः कपर्दिनो विशल्यो बाणवाँ२॥ऽउत ।
अनेशन्नस्य याऽइषवऽआभुरस्य निषङ्गधिः ॥१०॥
या ते हेतिर्मीढुष्टम हस्ते बभूव ते धनुः ।
तयास्मान्विश्वतस्त्वमयक्ष्मया परिभुज ॥११॥
परि ते धन्वनो हेतिरस्मान्वृणक्तु विश्वतः ।
अथो यऽइषुधिस्तवारेऽअस्मन्निधेहि तम् ॥१२॥
अवतत्य धनुष्ट्वꣳ सहस्राक्ष शतेषुधे ।
निशीर्य्य शल्यानाम्मुखा शिवो नः सुमना भव ॥१३॥
नमस्तऽआयुधायानातताय धृष्णवे ।
उभाभ्यामुत ते नमो बाहुभ्यान्तव धन्वने ॥१४॥
मा नो महान्तमुत मा नोऽअर्भकम्मा नऽउक्षन्तमुत मा नऽउक्षितम् ।
मा नो वधीः पितरम्मोत मातरम्मा नः प्रियास्तन्वो रुद्र रीरिषः ॥१५॥
मा नस्तोके तनये मा नऽआयुषि मा नो गोषु मा नोऽअश्वेषु रीरिषः ।
मा नो वीरान्रुद्र भामिनो वधीर्हविष्मन्तः सदमित्त्वा हवामहे ॥१६॥

॥२॥ नमो हिरण्यबाहवे सेनान्ये दिशाञ्च पतये नमो नमो वृक्षेभ्यो हरिकेशेभ्यः पशूनाम्पतये नमो नमः शष्पिञ्जराय त्विषीमते पथीनाम्पतये नमो नमो हरिकेशायोपवीतिने पुष्टानाम्पतये नमः ॥१७॥

नमो बभ्लुशाय व्याधिनेऽन्नानाम्पतये नमो नमो भवस्य हेत्यै जगताम्पतये नमो नमो रुद्रायाततायिने क्षेत्राणाम्पतये नमो नमः सूतायाहन्त्यै वनानाम्पतये नमः ॥१८॥

नमो रोहिताय स्थपतये वृक्षाणाम्पतये नमो नमो भुवन्तये वारिवस्कृतायौषधीनाम्पतये नमो नमो मन्त्रिणे वाणिजाय कक्षाणाम्पतये नमो नमऽउच्चैर्घोषायाक्रन्दयते पत्तीनाम्पतये नमः ॥१९॥

नमः कृत्स्नायतया धावते सत्त्वनाम्पतये नमो नमः सहमानाय निव्याधिनऽआव्या-

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

धिनीनाम्पतये नमो नमो निषङ्गिणे ककुभाय स्तेनानाम्पतये नमो नमो निचेरवे
परिचरायारण्यानाम्पतये नमः ॥२०॥

नमो वञ्चते परिवञ्चते स्तायूनाम्पतये नमो नमो निषङ्गिणऽइषुधिमते तस्कराणा-
म्पतये नमो नमः सृकायिभ्यो जिघांᳬसद्भ्यो मुष्णताम्पतये नमो नमोसिम-
द्भ्यो नक्तञ्चरद्भ्यो विकृन्तानाम्पतये नमः ॥२१॥

॥३॥ नमऽउष्णीषिणे गिरिचराय कुलुञ्चानाम्पतये नमो नमऽइषुमद्भ्यो धन्वायिभ्यश्च
वो नमो नमऽआतन्वानेभ्यः प्रतिदधानेभ्यश्च वो नमो नमऽआयच्छद्भ्योस्य-
द्भ्यश्च वो नमः ॥२२॥

नमो विसृजद्भ्यो विध्यद्भ्यश्च वो नमो नमः स्वपद्भ्यो जाग्रद्भ्यश्च वो नमो
नमः शयानेभ्यऽआसीनेभ्यश्च वो नमो नमस्तिष्ठद्भ्यो धावद्भ्यश्च वो नमः
॥२३॥

नमः सभाभ्यः सभापतिभ्यश्च वो नमो नमोश्वेभ्योश्वपतिभ्यश्च वो नमो नमऽ
आव्याधिनीभ्यो विविध्यन्तीभ्यश्च वो नमो नमऽउगणाभ्यस्तृᳬहतीभ्यश्च वो नमः
॥२४॥

नमो गणेभ्यो गणपतिभ्यश्च वो नमो नमो व्रातेभ्यो व्रातपतिभ्यश्च वो नमो नमो
गृत्सेभ्यो गृत्सपतिभ्यश्च वो नमो नमो विरूपेभ्यो विश्वरूपेभ्यश्च वो नमः
॥२५॥

नमः सेनाभ्यः सेनानिभ्यश्च वो नमो नमो रथिभ्योऽअरथेभ्यश्च वो नमो नमः
क्षत्तृभ्यः सङ्ग्रहीतृभ्यश्च वो नमो नमो महद्भ्योऽअर्भकेभ्यश्च वो नमः ॥२६॥

॥४॥ नमस्तक्षभ्यो रथकारेभ्यश्च वो नमो नमः कुलालेभ्यः कर्मारेभ्यश्च वो नमो
नमो निषादेभ्यः पुञ्जिष्ठेभ्यश्च वो नमो नमः श्वनिभ्यो मृगयुभ्यश्च वो नमः
॥२७॥

नमः श्वभ्यः श्वपतिभ्यश्च वो नमो नमो भवाय च रुद्राय च नमः शर्वाय
च पशुपतये च नमो नीलग्रीवाय च शितिकण्ठाय च ॥२८॥

नमः कपर्दिने च व्युप्तकेशाय च नमः सहस्राक्षाय च शतधन्वने च नमो
गिरिशयाय च शिपिविष्टाय च नमो मीढुष्टमाय चेषुमते च ॥२९॥

नमो ह्रस्वाय च वामनाय च नमो बृहते च वर्षीयसे च नमो वृद्धाय च सवृधे च
नमोग्र्याय च प्रथमाय च ॥३०॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

नमऽआशवे चाजिराय च नमः शीघ्र्याय च शीभ्याय च नमऽऊर्म्याय चाव-
स्वन्याय च नमो नादेयाय च द्वीप्याय च ॥३१॥
॥५॥ नमो ज्येष्ठाय च कनिष्ठाय च नमः पूर्वजाय चापरजाय च नमो मध्यमाय चाप-
गल्भाय च नमो जघन्याय च बुध्न्याय च ॥३२॥
नमः सोभ्याय च प्रतिसर्याय च नमो याम्याय च क्षेम्याय च नमः
श्लोक्याय चावसान्याय च नमऽउर्वर्याय च खल्याय च ॥३३॥
नमो वन्याय च कक्ष्याय च नमः श्रवाय च प्रतिश्रवाय च नमऽआशुषेणाय
चाशुरथाय च नमः शूराय चावभेदिने च ॥३४॥
नमो बिल्मिने च कवचिने च नमो वर्मिणे च वरूथिने च नमः श्रुताय च
श्रुतसेनाय च नमो दुन्दुभ्याय चाहनन्याय च ॥३५॥
नमो धृष्णवे च प्रमृशाय च नमो निषङ्गिणे चेषुधिमते च नमस्तीक्ष्णेषवे
चायुधिने च नमः स्वायुधाय च सुधन्वने च ॥३६॥
॥६॥ नमः स्रुत्याय च पथ्याय च नमः काट्याय च नीप्याय च नमः कुल्याय च
सरस्याय च नमो नादेयाय च वैशन्ताय च ॥३७॥
नमः कूप्याय चावट्याय च नमो वीध्र्याय चातप्याय च नमो मेघ्याय च
विद्युत्याय च नमो वर्ष्याय चावर्ष्याय च ॥३८॥
नमो वात्याय च रेष्म्याय च नमो वास्तव्याय च वास्तुपाय च नमः सोमाय च
रुद्राय च नमस्ताम्राय चारुणाय च ॥३९॥
नमः शङ्गवे च पशुपतये च नमऽउग्राय च भीमाय च नमोऽग्रेवधाय च दूरेव-
धाय च नमो हन्त्रे च हनीयसे च नमो वृक्षेभ्यो हरिकेशेभ्यो नमस्ताराय ॥४०॥
॥७॥ नमः शम्भवाय च मयोभवाय च नमः शङ्कराय च मयस्कराय च नमः शिवाय
च शिवतराय च ॥४१॥
॥८॥ नमः पार्याय चावार्याय च नमः प्रतरणाय चोत्तरणाय च नमस्तीर्थ्याय च
कूल्याय च नमः शष्प्याय च फेन्याय च ॥४२॥
नमः सिकत्याय च प्रवाह्याय च नमः किꣳशिलाय च क्षयणाय च नमः कपर्दिने
च पुलस्तये च नमऽइरिण्याय च प्रपथ्याय च ॥४३॥
नमो व्रज्याय च गोष्ठ्याय च नमस्तल्प्याय च गेह्याय च नमो हृदय्याय च
निवेष्प्याय च नमः काट्याय च गह्वरेष्ठाय च ॥४४॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

नमः शुष्क्याय च हरित्याय च नमः पाᳬसव्याय च रजस्याय च नमो लोप्प्याय चोलप्प्याय च नमऽऊर्व्याय च सूर्व्याय च ॥४५॥

नमः पुर्ण्णाय च पर्ण्णशदाय च नमऽउद्गुरमाणाय चाभिघ्नते च नमऽआखिदते च प्रखिदते च नमऽइषुकृद्भ्यो धनुष्कृद्भ्यश्च वो नमो नमो वः किरिकेब्भ्यो देवानाᳬ हृदयेब्भ्यो नमो विचिन्न्वत्केब्भ्यो नमो विक्षिणत्केब्भ्यो नमऽआनिर्हतेब्भ्यः ॥४६॥

द्रापेऽअन्धसस्पते दरिद्र नीललोहित ।
आसाम्प्रजानामेषाम्पशूनाम्मा भेर्म्मा रोङ्मो च नः किञ्चनाममत् ॥४७॥
इमा रुद्राय तवसे कपर्दिने क्षयद्वीराय प्रभरामहे मतीः ।
यथा शमसद्द्विपदे चतुष्पदे विश्वम्पुष्टङ्ग्रामेऽअस्मिन्ननातुरम् ॥४८॥
या ते रुद्र शिवा तनूः शिवा विश्वाहा भेषजी ।
शिवा रुतस्य भेषजी तया नो मृड जीवसे ॥४९॥
परि नो रुद्रस्य हेतिर्वृणक्तु परि त्वेषस्य दुर्म्मतिरघायोः ।
अव स्थिरा मघवद्भ्यस्तनुष्व मीढ्वस्तोकाय तनयाय मृड ॥५०॥
मीढुष्टम शिवतम शिवो नः सुमना भव ।
परमे वृक्षऽआयुधन्निधाय कृत्तिं वसानऽआचर पिनाकम्बिभ्रदागहि ॥५१॥
विकिरिद्र विलोहित नमस्तेऽअस्तु भगवः ।
यास्ते सहस्रᳬ हेतयोन्यमस्मन्निवपन्तु ताः ॥५२॥
सहस्राणि सहस्रशो बाह्वोस्तव हेतयः ।
तासामीशानो भगवः पराचीना मुखा कृधि ॥५३॥
असङ्ख्याता सहस्राणि ये रुद्राऽअधि भूम्म्याम् ।
तेषाᳬ सहस्रयोजनेव धन्वानि तन्मसि ॥५४॥
अस्मिन्महत्यर्णवेन्तरिक्षे भवाऽअधि ।
तेषाᳬ सहस्रयोजनेव धन्वानि तन्मसि ॥५५॥
नीलग्ग्रीवाः शितिकण्ठा दिवᳬ रुद्राऽउपश्रिताः ।
तेषाᳬ सहस्रयोजनेव धन्वानि तन्मसि ॥५६॥
नीलग्ग्रीवाः शितिकण्ठाः शर्वाऽअधः क्षमाचराः ।
तेषाᳬ सहस्रयोजनेव धन्वानि तन्मसि ॥५७॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

ये वृक्षेषु शुष्पिञ्जरा नीलग्रीवा विलोहिताः ।
तेषांᳪ सहस्रयोजनेव धन्वानि तन्मसि ॥५८॥
ये भूतानामधिपतयो विशिखासः कपर्दिनः ।
तेषांᳪ सहस्रयोजनेव धन्वानि तन्मसि ॥५९॥
ये पथाम्पथिरक्षयऽऐलबृदाऽआयुर्युधः ।
तेषांᳪ सहस्रयोजनेव धन्वानि तन्मसि ॥६०॥
ये तीर्थानि प्रचरन्ति सृकाहस्ता निषङ्गिणः ।
तेषांᳪ सहस्रयोजनेव धन्वानि तन्मसि ॥६१॥
येन्नेषु विविध्यन्ति पात्रेषु पिबतो जनान् ।
तेषांᳪ सहस्रयोजनेव धन्वानि तन्मसि ॥६२॥
यऽएतावन्तश्च भूयांᳪसश्च दिशो रुद्रा वितस्थिरे ।
तेषांᳪ सहस्रयोजनेव धन्वानि तन्मसि ॥६३॥
नमोस्तु रुद्रेभ्यो ये दिवि येषांवर्षमिषवः । तेभ्यो दश प्राचीर्दश दक्षिणा दश प्रतीचीर्दशोदीचीर्दशोर्ध्वाः । तेभ्यो नमोऽअस्तु ते नोवन्तु ते नो मृडयन्तु ते यन्द्विष्मो यश्च नो द्वेष्टि तमेषाञ्जम्भे दध्मः ॥६४॥
नमोस्तु रुद्रेभ्यो येन्तरिक्षे येषांवातऽइषवः । तेभ्यो दश प्राचीर्दश दक्षिणा दश प्रतीचीर्दशोदीचीर्दशोर्ध्वाः । तेभ्यो नमोऽअस्तु ते नोवन्तु ते नो मृडयन्तु ते यन्द्विष्मो यश्च नो द्वेष्टि तमेषाञ्जम्भे दध्मः ॥६५॥
नमोस्तु रुद्रेभ्यो ये पृथिव्यांय्येषामन्नमिषवः । तेभ्यो दश प्राचीर्दश दक्षिणा दश प्रतीचीर्दशोदीचीर्दशोर्ध्वाः । तेभ्यो नमोऽअस्तु ते नोवन्तु ते नो मृडयन्तु ते यन्द्विष्मो यश्च नो द्वेष्टि तमेषाञ्जम्भे दध्मः ॥६६॥

इति षोडशोऽध्यायः

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

अथ सप्तदशोऽध्यायः

ऋषिः—मेधातिथिः १—७, ९ । वसुयुः ८ । भारद्वाजः १०, १६ । लोपामुद्रा ११—१५ । भुवनपुत्रो विश्वकर्मा १७—३२ । अप्रतिरथः ३३—५८, ६० । विश्वावसुः ५९ । मधुच्छन्दाः सुतजेता ६१ । विधृतिः ६२—६९ । कुत्सः ७०—७३ । कण्वः ७४ । गृत्समदः ७५, ८८ । वसिष्ठः ७६, ७८ । परमेष्ठी ७७ । सप्त ऋषयः ७९—८७ । वामदेवः ८९—९९ ॥

देवता—मरुतः १, ४७, ८०—८४, ८६ । अग्निः २—१२, १५, १६, ५०, ५२, ५३, ५५, ५६, ५८, ६५—७३, ७५—७७, ७९, ८७—९० । प्राणः १३, १४ । विश्वकर्मा १७—३२, ७८ । इन्द्रः ३३—४४, ५१, ६१, ६३ । इषुः ४५ । योद्धा ४६ । इन्द्रबृहस्पत्यादयः ४८ । सोमवरुणदेवाः ४९ । दिग् ५४ । यज्ञः ५७, ६२ । आदित्याः ५९, ६० । इन्द्राग्नी ६४ । सविता ७४ । चातुर्मास्या मरुतः ८५ । यज्ञपुरुषः ९१—९९ ॥

छन्दः—भुरिगतिशक्वरी १ । निचृद्विकृतिः २ । विराडार्षीपङ्क्तिः ३, १५, ५६ । भुरिगार्षीगायत्री ४, ५ । आर्षीत्रिष्टुप् ६, २१, २५, २९, ३०, ३३, ३५—३७, ४१, ४९, ५८, ५९, ७०, ७३, ७५, ८७, ९२, ९५, ९८ । आर्षीबृहती ७ । आर्षीगायत्री ८, ७७, ८१, ८२ । निचृदार्षीगायत्री ९, १६ । निचृदार्षीजगती १०, १३, ८४ । भुरिगार्षीबृहती ११ । निचृद्गायत्री १२ । आर्षीजगती १४, ७९ । निचृदार्षीत्रिष्टुप् १७, २२, २४, २७, ३९, ४३, ४७, ६०, ६६, ७४, ८८, ८९, ९३, ९४, ९६, ९७ । भुरिगार्षीपङ्क्तिः १८, ३१, ५५, ६९, ७१ । भुरिगार्षीत्रिष्टुप् १९, २३, २६, २८, ३८ । स्वराडार्षीत्रिष्टुप् २०, ३४, ५४, ९९ । स्वराडार्षीपङ्क्तिः ३२ । विराडार्षीत्रिष्टुप् ४०, ४२, ४४, ९०, ९१ । आर्ष्यनुष्टुप् ४५, ५१, ६४ । विराडार्ष्यनुष्टुप् ४६, ५०, ५३, ६२, ६३, ६५ । पंक्तिः ४८ । निचृदार्ष्यनुष्टुप् ५२, ६१, ६८ । निचृदार्षीबृहती ५७ । पिपीलिकामध्याबृहती ६७ । निचृदार्षीपङ्क्तिः ७२ । आर्ष्युष्णिक् ७६, ८० । विराडतिजगती ७८ । भुरिगार्ष्युष्णिक् ८३ । स्वराडार्षीगायत्री ८५ । निचृच्छक्वरी ८६ ॥

स्वरः—पञ्चमः १, ३, १५, १८, ३१, ३२, ४८, ५५, ५६, ६९, ७१, ७२ । मध्यमः २, ७, ११, ५७, ६७ । षड्जः ४, ५, ८, ९, १२, १६ ७७, ८१, ८२, ८५ । धैवतः ६, १७, १९—३०, ३३—४४, ४७, ४९, ५४, ५८—६०, ६६, ७०, ७३—७५, ८६—९९ । निषादः १०, १३, १४, ७८, ७९, ८४ । गान्धारः ४५, ४६, ५०—५३, ६१—६५, ६८ । ऋषभः ७६, ८०, ८३ ॥

॥१॥ अश्म॑न्नूर्ज्जं॒म्पर्व॑ते शिश्रिया॒णामु॒द्भ्यऽओष॑धीभ्यो॒ वन॒स्पति॑भ्यो॒ऽअधि॒ सम्भृ॑तुम्पय॑÷ । तान्न॒ऽइष॒मूर्ज्जं॑न्धत्त मरुतः सꣳररा॒णाऽअश्म॑ँस्ते॒ क्षुन्मयि॑ त॒ऽऊर्ग्यन्द्वि॒ष्मस्तन्ते॒ शुगृ॑च्छतु ॥१॥

इ॒मा मे॑ऽअग्न॒ऽइष्ट॑का धे॒नव॑÷ स॒न्त्वेका॑ च॒ दश॑ च॒ दश॑ च श॒तञ्च॑ श॒तञ्च॑ स॒हस्र॑ञ्च स॒हस्र॑ञ्चा॒युतं॑ञ्चा॒युतं॑ञ्च नि॒युतं॑ञ्च नि॒युतं॑ञ्च प्र॒युतं॒ञ्चार्बु॑दञ्च॒ न्यर्बु॑दञ्च समु॒द्रश्च॒ मध्यं॒ञ्चान्त॑श्च परा॒र्द्धश्चै॒ता मे॑ऽअग्न॒ऽइष्ट॑का धे॒नव॑÷ सन्त्व॒मुत्रा॒मुष्मि॑ँल्लो॒के ॥२॥

ऋ॒तव॑ स्थऽऋता॒वृधं॑ऽऋतु॒ष्ठा स्थ॑ऽऋता॒वृधं॑÷ ।
घृ॒त॒श्चुतो॑ मधु॒श्चुतो॑ वि॒राजो॒ नाम॑ काम॒दुघा॒ऽअक्षी॑यमाणाः ॥३॥

स॒मु॒द्रस्य॒ त्वाव॑कया॒ग्ने॒ परि॑व्ययामसि । पा॒व॒कोऽअ॒स्मभ्य॑ꣳ शि॒वो भ॑व ॥४॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

हिमस्य त्वा जरायुणाग्ने परिव्ययामसि । पावकोऽअस्म्मभ्यꣳ शिवो भव ॥५॥
उप ज्मन्नुप वेतसेवतर नदीष्वा । अग्ने पित्तमपामसि मण्डूकि ताभिरागहि सेमन्नो
यज्ञम्पावकवर्ण्णꣳ शिवङ्कृधि ॥६॥
अपामिदन्न्ययनꣳ समुद्रस्य निवेशनम् ।
अन्याँस्तेऽअस्म्मत्तपन्तु हेतयः पावकोऽअस्म्मभ्यꣳ शिवो भव ॥७॥
अग्ने पावक रोचिषा मन्द्रया देव जिह्वया । आ देवान्वक्षि यक्षि च ॥८॥
स नः पावक दीदिवोग्ने देवाँ२ऽइहावह । उप यज्ञꣳ हविश्च नः ॥९॥
पावकया यश्चितयन्त्या कृपा क्षामन्रुरुचऽउषसो न भानुना ।
तूर्वन्न यामन्नेतशस्य नू रणऽआ यो घृणे न ततृषाणोऽअजरः ॥१०॥

॥२॥ नमस्ते हरसे शोचिषे नमस्तेऽअस्त्वर्चिषे ।
अन्याँस्तेऽअस्म्मत्तपन्तु हेतयः पावकोऽअस्म्मभ्यꣳ शिवो भव ॥११॥
नृषदे वेडप्सुषदे वेड्बर्हिषदे वेड्वनसदे वेट्स्वर्विदे वेट् ॥१२॥
ये देवा देवानाँय्यज्ञिया यज्ञियानाꣳ संवत्सरीणमुप भागमासते ।
अहुतादो हविषो यज्ञेऽअस्मिन्त्स्वयम्पिबन्तु मधुनो घृतस्य ॥१३॥
ये देवा देवेष्वधि देवत्वमायन्ये ब्रह्मणः पुरऽएतारोऽअस्य ।
येभ्यो नऽऋते पवते धाम किञ्चन न ते दिवो न पृथिव्याऽअधि स्नुषु ॥१४॥
प्राणदाऽअपानदा व्यानदा वर्चोदा वरिवोदाः ।
अन्याँस्तेऽअस्म्मत्तपन्तु हेतयः पावकोऽअस्म्मभ्यꣳ शिवो भव ॥१५॥

॥३॥ अग्निस्तिग्मेन शोचिषा यासद्विश्वन्न्यत्रिणम् । अग्निर्नो वनते रयिम् ॥१६॥
यऽइमा विश्वा भुवनानि जुह्वदृषिर्होता न्यसीदत्पिता नः ।
सऽआशिषा द्रविणमिच्छमानः प्रथमच्छदवराँ२ऽआविवेश ॥१७॥
किꣳ स्विदासीदधिष्ठानमारम्भणङ्कतमत्स्वित्कथासीत् ।
यतो भूमिञ्जनयन्विश्वकर्म्मा वि द्यामौर्णोन्महिना विश्वचक्षाः ॥१८॥
विश्वतश्चक्षुरुत विश्वतोमुखो विश्वतोबाहुरुत विश्वतस्पात् ।
सम्बाहुभ्यान्धमति सम्पतत्रैर्द्यावाभूमी जनयन्देवऽएकः ॥१९॥
किꣳ स्विद्वनङ्कऽउ स वृक्षऽआस यतो द्यावापृथिवी निष्टतक्षुः ।
मनीषिणो मनसा पृच्छतेदु तद्यदध्यतिष्ठद्भुवनानि धारयन् ॥२०॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

या ते धामानि परमाणि यावमा या मध्यमा विश्वकर्मन्नुतेमा ।
शिक्षा सखिभ्यो हविषि स्वधावः स्वयँय्यजस्व तन्वँवृधानः ॥२१॥
विश्वकर्मन्हविषा वावृधानः स्वयँय्यजस्व पृथिवीमुत द्याम् ।
मुह्यन्त्वन्येऽअभितः सपत्नाऽइहास्माकम्मघवा सूरिरस्तु ॥२२॥
वाचस्पतिँविश्वकर्माणमूतये मनोजुवँवाजेऽअद्या हुवेम ।
स नो विश्वानि हवनानि जोषद्विश्वशम्भूरवसे साधुकर्मा ॥२३॥
विश्वकर्मन्हविषा वर्द्धनेन त्रातारमिन्द्रमकृणोरवध्यम् ।
तस्मै विशः समनमन्त पूर्वीरयमुग्रो विहव्यो यथासत् ॥२४॥

॥४॥ चक्षुषः पिता मनसा हि धीरो घृतमेनेऽअजनन्नम्नमाने ।
यदेदन्ताऽअददृहन्त पूर्वऽआदिद्द्यावापृथिवीऽअप्रथेताम् ॥२५॥
विश्वकर्मा विमनाऽआद्विहाया धाता विधाता परमोत सन्दृक् ।
तेषामिष्टानि समिषा मदन्ति यत्रा सप्तऽऋषीन्परऽएकमाहुः ॥२६॥
यो नः पिता जनिता यो विधाता धामानि वेद भुवनानि विश्वा ।
यो देवानान्नामधाऽएकऽएव तँ सम्प्रश्नम्भुवना यन्त्यन्या ॥२७॥
तऽआयजन्त द्रविणँ समस्माऽऋषयः पूर्वे जरितारो न भूना ।
असूर्ते सूर्ते रजसि निषत्ते ये भूतानि समकृण्वन्निमानि ॥२८॥
परो दिवा परऽएना पृथिव्या परो देवेभिरसुरैर्य्यदस्ति ।
कँ स्विद्गर्भम्प्रथमन्दध्रऽआपो यत्र देवाः समपश्यन्त पूर्वे ॥२९॥
तमिद्गर्भम्प्रथमन्दध्रऽआपो यत्र देवाः समगच्छन्त विश्वे ।
अजस्य नाभावध्येकमर्प्पितँय्यस्मिन्विश्वानि भुवनानि तस्थुः ॥३०॥
न तँविदाथ यऽइमा जजानान्यद्युष्माकमन्तरम्बभूव ।
नीहारेण प्रावृता जल्प्या चासुतृपऽउक्थशासश्चरन्ति ॥३१॥
विश्वकर्मा ह्यजनिष्ट देवऽआदिद्गन्धर्वोऽअभवद्द्वितीयः ।
तृतीयः पिता जनितौषधीनामपाङ्गर्भँव्यदधात्पुरुत्रा ॥३२॥
॥५॥ आशुः शिशानो वृषभो न भीमो घनाघनः क्षोभणश्चर्षणीनाम् ।
सङ्क्रन्दनोऽनिमिषऽएकवीरः शतँ सेनाऽअजयत्साकमिन्द्रः ॥३३॥
सङ्क्रन्दनेनानिमिषेण जिष्णुना युत्कारेण दुश्च्यवनेन धृष्णुना ।
तदिन्द्रेण जयत तत्सहध्वँय्युधो नरऽइषुहस्तेन वृष्णा ॥३४॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

सऽइषुहस्तैः स निषङ्गिभिर्वशी सꣳस्रष्टा स युधऽइन्द्रो गुणेन ।
सꣳसृष्टजित्सोमपा बाहुशर्ध्युग्रधन्वा प्रतिहिताभिरस्ता ॥३५॥
बृहस्पते परिदीया रथेन रक्षोहामित्राँ२॥ऽअपबाधमानः ।
प्रभञ्जन्त्सेनाः प्रमृणो युधा जयन्नस्माकमेध्यविता रथानाम् ॥३६॥
बलविज्ञाय स्थविरः प्रवीरः सहस्वान्वाजी सहमानऽउग्रः ।
अभिवीरोऽअभिसत्वा सहोजा जैत्रमिन्द्र रथमातिष्ठ गोवित् ॥३७॥
गोत्रभिदङ्गोविदं वज्रबाहुञ्जयन्तमज्म प्रमृणन्तमोजसा ।
इमꣳ सजाताऽअनु वीरयध्वमिन्द्रꣳ सखायोऽअनु सꣳरभध्वम् ॥३८॥
अभि गोत्राणि सहसा गाहमानोऽदयो वीरः शतमन्युरिन्द्रः ।
दुश्च्यवनः पृतनाषाडयुध्योऽस्माकꣳ सेनाऽअवतु प्र युत्सु ॥३९॥
इन्द्रऽआसान्नेता बृहस्पतिर्दक्षिणा यज्ञः पुरऽएतु सोमः ।
देवसेनानामभिभञ्जतीनाञ्जयन्तीनाम्मरुतो यन्त्वग्रम् ॥४०॥
इन्द्रस्य वृष्णो वरुणस्य राज्ञऽआदित्यानाम्मरुताꣳ शर्धऽउग्रम् ।
महामनसाम्भुवनच्यवानाङ्घोषो देवानाञ्जयतामुदस्थात् ॥४१॥
उद्धर्षय मघवन्नायुधान्युत्सत्वनाम्मामकानाम्मनाꣳसि ।
उद्वृत्रहन्वाजिनाँ वाजिनान्युद्रथानाञ्जयतांयन्तु घोषाः ॥४२॥
अस्माकमिन्द्रः समृतेषु ध्वजेष्वस्माकंयाऽइषवस्ता जयन्तु ।
अस्माकँवीराऽउत्तरे भवन्त्वस्माँ२॥ऽउ देवाऽअवता हवेषु ॥४३॥
अमीषाञ्चित्तम्प्रतिलोभयन्ती गृहाणाङ्गान्यप्वे परेहि ।
अभि प्रेहि निर्दह हृत्सु शोकैरन्धेनामित्रास्तमसा सचन्ताम् ॥४४॥
अवसृष्टा परापत शरव्ये ब्रह्मसꣳशिते ।
गच्छामित्रान्प्रपद्यस्व मामीषाङ्कञ्चनोच्छिषः ॥४५॥
प्रेता जयता नरऽइन्द्रो वः शर्म यच्छतु ।
उग्रा वः सन्तु बाहवोऽनाधृष्या यथासथ ॥४६॥
असौ या सेना मरुतः परेषामभ्यैति नऽओजसा स्पर्धमाना ।
ताङ्गूहत तमसापव्रतेन यथामीऽअन्योऽअन्यन्न जानन् ॥४७॥
यत्र बाणाः सम्पतन्ति कुमारा विशिखाऽइव ।
तन्नऽइन्द्रो बृहस्पतिरदितिः शर्म यच्छतु विश्वाहा शर्म यच्छतु ॥४८॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

मर्म्माणि ते वर्म्मणा च्छादयामि सोमस्त्वा राजामृतेनानुवस्ताम् ।
उरोर्वरीयो वरुणस्ते कृणोतु जयन्तन्त्वानु देवा मदन्तु ॥४९॥

॥६॥ उदेनमुत्तरान्नयाग्ने घृतेनाहुत । रायस्पोषेण सᳬसृज प्रजया च बहुङ्कृधि ॥५०॥
इन्द्रेमम्प्रतरान्नय सजातानामसद्वशी ।
समेनंवर्चसा सृज देवानाम्भागदाऽअसत् ॥५१॥
यस्य कुर्म्मो गृहे हविस्तमग्ने वर्द्धया त्वम् ।
तस्मै देवाऽअधिब्रुवन्नयञ्च ब्रह्मणस्पतिः ॥५२॥
उदु त्वा विश्वे देवाऽअग्ने भरन्तु चित्तिभिः ।
स नो भव शिवस्त्वᳬ सुप्रतीको विभावसुः ॥५३॥
पञ्च दिशो दैवीर्य्यज्ञमवन्तु देवीरपामतिन्दुर्म्मतिम्बाधमानाः ।
रायस्पोषे यज्ञपतिमाभजन्ती रायस्पोषेऽअधि यज्ञोऽअस्थात् ॥५४॥
समिद्धेऽअग्नावधि मामहानऽउक्थपत्रऽईड्यो गृभीतः ।
तप्तङ्घर्म्मम्परिगृह्यायजन्तोर्जा यद्यज्ञमयजन्त देवाः ॥५५॥
दैव्याय धर्त्रे जोष्ट्रे देवश्रीः श्रीमनाः शतपयाः ।
परिगृह्य देवा यज्ञमायन्देवा देवेभ्योऽअध्वर्य्यन्तोऽअस्थुः ॥५६॥
वीतᳬ हविः शमितᳬ शमिता यजध्यै तुरीयो यज्ञो यत्र हव्यमेति ।
ततो वाकाऽआशिषो नो जुषन्ताम् ॥५७॥
सूर्य्यरश्मिर्हरिकेशः पुरस्तात्सविता ज्योतिरुदयाँ॥ऽअजस्रम् ।
तस्य पूषा प्रसवे याति विद्वान्त्सम्पश्यन्विश्वा भुवनानि गोपाः ॥५८॥
विमानऽएष दिवो मध्यऽआस्तऽआपप्रिवान्रोदसीऽअन्तरिक्षम् ।
स विश्वाचीरभिचष्टे घृताचीरन्तरा पूर्वमपरञ्च केतुम् ॥५९॥
उक्षा समुद्रोऽअरुणः सुपर्णः पूर्वस्य योनिम्पितुराविवेश ।
मध्ये दिवो निहितः पृश्निरश्मा विचक्रमे रजसस्पात्यन्तौ ॥६०॥
इन्द्रँविश्वाऽअवीवृधन्त्समुद्रव्यचसङ्गिरः ।
रथीतमᳬ रथीनाँवाजानाᳬ सत्पतिम्पतिम् ॥६१॥
देवहूर्य्यज्ञऽआ च वक्षत्सुम्नहूर्य्यज्ञऽआ च वक्षत् ।
यक्षदग्निर्देवो देवाँ॥ऽआ च वक्षत् ॥६२॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

वाजस्य मा प्प्रसुवऽउद्ग्ग्राभेणोदग्ग्रभीत् ।
अधा सुपत्क्नानिन्द्रो मे निग्ग्राभेणाधराँ२॥ऽअकः ॥६३॥
उद्ग्ग्राभञ्च निग्ग्राभञ्च ब्रह्म देवाऽअवीवृधन् ।
अधा सुपत्क्नानिन्द्राग्ग्नी मे विषूचीनान्व्यस्यताम् ॥६४॥

॥७॥ क्रमद्ध्वमग्ग्निना नाकमुक्ख्यᳯ हस्तेषु बिब्भ्रतः ।
दिवस्पृष्ठᳯ स्वर्ग्गत्त्वा मिश्श्रा देवेभिराद्ध्वम् ॥६५॥
प्राचीमनु प्प्रदिशम्प्रेहि विद्वानग्ग्नेरग्ग्ने पुरोऽअग्ग्निर्ब्भवेह ।
विश्श्वाऽआशा दीद्यानो विभाह्यूर्ज्जन्नो धेहि द्विपदे चतुष्प्पदे ॥६६॥
पृथिव्याऽअहमुदन्तरिक्क्षमारुहमन्तरिक्क्षाद्दिवमारुहम् ।
दिवो नाकस्य पृष्ठात्स्वर्ज्ज्योतिरगामहम् ॥६७॥
स्वर्य्यन्तो नापेक्क्षन्तऽआ द्याᳯ रोहन्ति रोदसी ।
यज्ञँय्ये विश्श्वतोधारᳯ सुविद्वाᳯसो वितेनिरे ॥६८॥
अग्ग्ने प्प्रेहि प्प्रथमो देवयताञ्चक्क्षुर्द्देवानामुत मर्त्त्यानाम् ।
इयक्क्षमाणा भृगुभिः सजोषाः स्वर्य्यन्तु यजमानाः स्वस्ति ॥६९॥
नक्तोषासा समनसा विरूपे धापयेते शिशुमेकᳯ समीची ।
द्यावाक्क्षामा रुक्क्मोऽअन्तर्व्विभाति देवाऽअग्ग्निन्धारयन्द्रविणोदाः ॥७०॥
अग्ग्ने सहस्राक्क्ष शतमूर्द्धञ्छतन्ते प्प्राणाः सहस्रँव्यानाः ।
त्वᳯ साहस्रस्य रायऽईशिषे तस्म्मै ते विधेम वाजाय स्वाहा ॥७१॥
सुपर्ण्णोऽसि गरुत्त्मान्पृष्ठे पृथिव्याः सीद ।
भासान्तरिक्क्षमापृण ज्ज्योतिषा दिवमुत्तभान तेजसा दिशऽउद्दृᳯह ॥७२॥
आजुह्वानः सुप्प्रतीकः पुरस्तादग्ग्ने स्वँय्योनिमासीद साधुया ।
अस्म्मिन्त्सधस्त्थेऽअद्ध्युत्तरस्म्मिन्विश्श्वे देवा यजमानश्च सीदत ॥७३॥
ताᳯ सवितुर्व्वरेण्ण्यस्य चित्रामाहँवृणे सुमतिँविश्श्वजन्न्याम् ।
यामस्य कण्ण्वोऽअदुहत्प्रपीनाᳯ सहस्रधाराम्पयसा महीङ्गाम् ॥७४॥
विधेम ते परमे जन्म्मन्नग्ग्ने विधेम स्तोमैरवरे सधस्त्थे ।
यस्म्माद्योनेरुदारिथा यजे तम्प्र त्वे हवीᳯषि जुहुरे समिद्धे ॥७५॥
प्रेद्धोऽअग्ग्ने दीदिहि पुरो नोऽजस्रया सूर्म्म्या यविष्ठ ।
त्वाᳯ शश्श्वन्तऽउपयन्ति वाजाः ॥७६॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

अग्ग्ने तमुद्याश्श्वन्न स्तोमैः क्रतुन्न भुद्रᳬ हृदिस्पृशम् । ऋद्ध्यामा तुऽओहैः ॥७७॥
चित्तिञ्जुहोमि मनसा घृतेनु यथा देवाऽइहागमन्वीतिहोत्राऽऋतावृधः ।
पत्त्ये व्विश्श्वस्य भूमनो जुहोमि व्विश्श्वकर्म्मणे व्विश्श्वाहादाब्भ्यᳬ हुविः ॥७८॥
सुप्त तेऽअग्ग्ने सुमिधः सुप्त जिह्वाः सुप्तऽऋषयः सुप्त धाम प्प्रियाणि ।
सुप्त होत्राः सप्प्तुधा त्त्वा यजन्ति सुप्त योनीरापृणस्व घृतेनु स्वाहा ॥७९॥

॥८॥ शुक्क्रज्ज्योतिश्च चित्रज्ज्योतिश्च सुत्त्यज्ज्योतिश्च ज्ज्योतिष्म्माँश्च ।
शुक्क्रश्चऽऋतुपाश्चात्त्यᳬहाः ॥८०॥
ईदृङ्चान्न्यादृङ् सुदृङ्च प्प्रतिसदृङ् । मितश्च सम्मितश्च सभराः ॥८१॥
ऋतश्च सुत्त्यश्च ध्रुवश्च धुरुणश्च । धुर्त्ता च व्विधुर्त्ता च व्विधारयः ॥८२॥
ऋतुजिच्च सत्त्युजिच्च सेनुजिच्च सुषेणश्च । अन्तिमित्रश्च दूरेऽअमित्रश्च गुणः ॥८३॥
ईदृक्क्षासऽएतादृक्क्षासऽऊ षु णः सुदृक्क्षासुः प्प्रतिसदृक्क्षासुऽएतन ।
मितासश्च सम्मितासो नोऽअद्य सभरसो मरुतो युज्ज्ञेऽअुस्मिन् ॥८४॥
स्वतवाँश्च प्प्रघासी च सान्तपुनश्च गृहमेधी च । क्क्रीडी च शाकी चोज्जेषी ॥८५॥
इन्द्रन्दैवीर्व्विशो मुरुतोनुवर्त्मानोभवुन्यथेन्द्रन्दैवीर्व्विशो मुरुतोनुवर्त्मानोभवन् ।
एवमिमँय्यजमानन्दैवीश्च विशो मानुषीश्चानुवर्त्मानो भवन्तु ॥८६॥

॥९॥ इमᳫ स्तनुमूर्ज्जस्वन्तन्धयापाम्प्रपीनमग्ग्ने सरिरस्य मद्ध्ये ।
उत्त्सञ्जुषस्व मधुमन्तमर्वन्त्समुद्रियᳬ सदनुमाविशस्व ॥८७॥
घृतम्मिमिक्क्षे घृतमस्य योनिर्घृते श्श्रितो घृतम्म्वस्य धाम ।
अनुष्ष्वधमावह मादयस्व स्वाहाकृतँवृषभ वक्क्षि हुव्यम् ॥८८॥
समुद्रादूर्म्मिर्म्मधुमाꣳ॥ऽउदारदुपाᳫशुना सममृतुत्त्वमानट् ।
घृतस्य नाम गुह्यँय्यदस्ति जिह्वा देवानाममृतस्य नाभिः ॥८९॥
व्वयन्नाम प्प्रब्ब्रवामा घृतस्यास्मिन्न्युज्ज्ञे धारयामा नमोभिः ।
उप ब्ब्रह्मा श्शृणवच्छ्स्यमानञ्चतुःश्शृङ्गोवमीद्गौरऽएतत् ॥९०॥
चुत्त्वारि श्शृङ्गा त्रयोऽअस्य पादा द्द्वे शीर्षे सुप्त हस्त्तासोऽअस्य ।
त्त्रिधा बुद्धो व्वृषभो रोरवीति मुहो देवो मर्त्त्याꣳ॥ऽआविवेश ॥९१॥
त्त्रिधा हितम्पुणिभिर्ग्गुह्यमानङ्गवि देवासो घृतमन्व्विन्दन् ।
इन्द्रुऽएकᳬ सूर्य्युऽएकञ्जजान व्वेनादेकᳫ स्वुधया निष्ष्टतक्षुः ॥९२॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

एताऽअर्षन्ति हृद्यात्समुद्राच्छतव्रजा रिपुणा नावचक्षे ।
घृतस्य धाराऽअभिचाकशीमि हिरण्ययो वेतसो मध्यऽआसाम् ॥९३॥
सम्यक्स्रवन्ति सरितो न धेनाऽअन्तर्हृदा मनसा पूयमानाः ।
एतेऽअर्षन्त्यूर्मयो घृतस्य मृगाऽइव क्षिपणोरीषमाणाः ॥९४॥
सिन्धोरिव प्राध्वने शूघनासो वातप्रमियः पतयन्ति यह्वाः ।
घृतस्य धाराऽअरुषो न वाजी काष्ठा भिन्दन्नूर्मिभिः पिन्वमानः ॥९५॥
अभिप्रवन्त समनेव योषाः कल्याण्यः स्मयमानासोऽअग्निम् ।
घृतस्य धाराः समिधो नसन्त ता जुषाणो हर्यति जातवेदाः ॥९६॥
कन्याऽइव वहतुमेतवाऽउऽअञ्ज्यञ्जानाऽअभिचाकशीमि ।
यत्र सोमः सूयते यत्र यज्ञो घृतस्य धाराऽअभि तत्पवन्ते ॥९७॥
अभ्यर्षत सुष्टुतिङ्गव्यमाजिमस्मासु भद्रा द्रविणानि धत्त ।
इमँय्यज्ञन्नयत देवता नो घृतस्य धारा मधुमत्पवन्ते ॥९८॥
धामन्ते विश्वम्भुवनमधिश्रितमन्तः समुद्रे हृद्यन्तरायुषि ।
अपामनीके समिथे यऽआभृतस्तमश्याम मधुमन्तन्तऽऊर्मिम् ॥९९॥

इति सप्तदशोऽध्यायः

अथाष्टादशोऽध्यायः

ऋषिः—देवाः १—४४ । शुनःशेपः ४५—५३ । गालवः ५४—५७, ६१ । विश्वकर्मा ५८—६०, ६४, ६५ । देवश्रवदेववातौ ६२, ६६, ६७ । विश्वामित्रः ६३, ७२ । इन्द्रः ६८ । इन्द्रविश्वामित्रौ ६९ । शासः ७० । जयः ७१ । कुत्सः ७३ । भरद्वाजः ७४ । उत्कीलः ७५, ७६ । उशनाः ७७ ॥

देवता—अग्निः १, ४६, ५१, ५२, ५७, ५८, ६६, ६७, ७२—७५ । प्रजापतिः २—७, ४४, ४५, ५६, ५९—६१ । आत्मा ८—१० । श्रीमदात्मा ११ । धान्यदात्मा १२ । रत्नवान्धनवानात्मा १३ । अग्न्याविवियुक्तात्मा १४ । धनावियुक्तात्मा १५ । अग्न्यादिविद्याविदात्मा १६ । मित्रैश्वर्यसहितात्मा १७ । राजैश्वर्यावियुक्तात्मा १८ । पदार्थविदात्मा १९ । यज्ञानुष्ठानात्मा २०, २९ । यज्ञाङ्गवानात्मा २१ । यज्ञवानात्मा २२ । कालविद्याविदात्मा २३ । विषमाङ्कगणितविद्याविदात्मा २४ । समाङ्कगणितविद्याविदात्मा २५ । पशुविद्याविदात्मा २६ । पशुपालनविद्याविदात्मा २७ । संग्रामादिविदात्मा २८ । राज्यवानात्मा ३० । विश्वेदेवाः ३१, ७६, ७७ । अन्नवान् विद्वान् ३२ । अन्नपतिः ३३, ३४ । रसविद्याविद्विद्वान् ३५, ३६ । सम्राड्राजा ३७ । ऋतुविद्याविद्विद्वान् ३८ । सूर्यः ३९, ५० । चन्द्रमाः ४० । वातः ४१ । यज्ञः ४२, ५६, ६३—६५ । विश्वकर्मा ४३ । बृहस्पतिः ४७—४९ । इन्दुः ५३—५५ । इन्द्रः ६८—७१ । विश्वकर्माग्निर्वा ६२ ॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

छन्दः—शक्वरी १, ६। भुरिगतिजगती २। भुरिक्शक्वरी ३, ११, १८, २२। निचृदत्यष्टिः ४,१६। स्वराट्शक्वरी ५, ८। भुरिगतिजगती ७। निचृच्छक्वरी १०। भुरिगतिशक्वरी ६, १२, १३। भुरिगष्टिः १४। विराडार्षीपङ्क्तिः १५। निचृदतिशक्वरी १६, २८[क]। स्वराट्शक्वरी १७। स्वराडतिधृतिः २०। विराड्धृतिः २१। पंक्तिः २३, २५[क]। संकृतिः[क], विराट्संकृतिः[ख] २४। भुरिक्पङ्क्तिः[क] आकृतिः[ख] २५। ब्राह्मीबृहती २६। भुरिगार्षीपङ्क्तिः २७, ४४। भुरिगाकृतिः[क] आर्चीबृहती[ख] २८। स्वराड्विकृतिः[क], ब्राह्म्युष्णिक्[ख] २९। स्वराड्जगती ३०। निचृदार्षीत्रिष्टुप् ३१, ४९, ५९, ६०। निचृदार्ष्यनुष्टुप् ३२, ६२। त्रिष्टुप् ३३, ३४। विराडार्ष्यनुष्टुप् ३५। आर्ष्यनुष्टुप् ३६, ४७। आर्षीपङ्क्तिः ३७, ५३। विराडार्षीत्रिष्टुप् ३८, ४१,४२। भुरिगार्षीत्रिष्टुप् ३९। निचृदार्षीजगती ४०, ५८। विराडार्षीजगती ४३, ५२। अष्टिः४५। भुरिगार्ष्यनुष्टुप् ४६, ४८। भुरिगार्ष्युष्णिक् ५०, ५४। स्वराडार्षीत्रिष्टुप् ५१। आर्षीजगती ५५, ६७। आर्ष्युष्णिक् ५६। निचृदार्षीगायत्री ५७। आर्षीत्रिष्टुप् ६१, ६९, ७१, ७३, ७५। निचृदनुष्टुप् ६३, ६४, ७०, ७६। विराडनुष्टुप् ६५। निचृत्त्रिष्टुप् ६६, ७४। निचृद्गायत्री ६८, ७७। आर्षीगायत्री ७२॥

स्वरः—धैवतः १, ३, ५, ८—११, १७, १८ २२, ३१, ३३, ३४, ३८, ३९, ४१, ४२, ४९, ५१, ५९—६१, ६६, ६९, ७१, ७३—७५। निषादः २, ७, ३०, ४०, ४३, ५२, ५५, ५८, ६७। पञ्चमः ६, १२, १३, १५, १६, २३, २५, २७, ३७, ४४, ५३। गान्धारः ४, १९, २४, ३२, ३५, ३६, ४६—४८, ६२—६५, ७०, ७६। मध्यमः १४, २६, ४५। षड्जः २०, ५७, ६८, ७२, ७७,। ऋषभः २१, ५०, ५४, ५६। पञ्चमः[क], मध्यमः[ख] २८। मध्यमः[क], ऋषभः[ख] २९॥

॥१॥ वाजश्च मे प्प्रसवश्च मे प्प्रयतिश्च मे प्प्रसितिश्च मे धीतिश्च मे क्क्रतुश्च मे स्वरश्च मे श्श्लोकश्च मे श्श्रवश्च मे श्श्रुतिश्च मे ज्ज्योतिश्च मे स्वश्च मे यज्ज्ञेन कल्प्पन्ताम् ॥१॥

प्प्राणश्च मेपानश्च मे व्व्यानश्च मेसुश्च मे चित्तञ्च मऽआधीतञ्च मे व्वाक्च मे मनश्च मे चक्क्षुश्च मे श्श्रोत्रञ्च मे दक्क्षश्च मे बलञ्च मे यज्ज्ञेन कल्प्पन्ताम् ॥२॥

ओजश्च मे सहश्च मऽआत्त्मा च मे तनूश्च मे शर्म्म च मे वर्म्म च मेङ्गानि च मेस्त्थीनि च मे परूꣳषि च मे शरीराणि च मऽआयुश्च मे जरा च मे यज्ज्ञेन कल्प्पन्ताम् ॥३॥

ज्ज्यैष्ठ्यञ्च मऽआधिपत्त्यञ्च मे मन्न्युश्च मे भामश्च मेमश्च मेम्भश्च मे जेमा च मे महिमा च मे वरिमा च मे प्प्रथिमा च मे वर्षिमा च मे द्द्राघिमा च मे वृद्धञ्च मे वृद्धिश्च मे यज्ज्ञेन कल्प्पन्ताम् ॥४॥

सत्त्यञ्च मे श्श्रद्धा च मे जगच्च मे धनञ्च मे व्विश्श्वञ्च मे महश्च मे क्क्रीडा च मे मोदश्च मे जातञ्च मे जनिष्ष्यमाणञ्च मे सूक्क्तञ्च मे सुकृतञ्च मे यज्ज्ञेन कल्प्पन्ताम् ॥५॥

ऋतञ्च मेमृतञ्च मेयक्क्ष्मञ्च मेनामयच्च मे जीवातुश्च मे दीर्ग्घायुत्त्वञ्च मेनमित्त्रञ्च मेभयञ्च मे सुखञ्च मे शयनञ्च मे सूषाश्च मे सुदिनञ्च मे यज्ज्ञेन कल्प्पन्ताम् ॥६॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

युन्ता च मे धुर्त्ता च मे क्षेमश्च मे धृतिश्च मे विश्वञ्च मे महश्च मे सँविच्च मे ज्ञात्रञ्च मे सूश्च मे प्प्रसूश्च मे सीरञ्च मे लयश्च मे युज्ञेन कल्पन्ताम् ॥७॥

॥२॥ शञ्च मे मयश्च मे प्प्रियञ्च मेनुकामश्च मे कामश्च मे सौमनुसश्च मे भगश्च मे द्रविणञ्च मे भुद्रञ्च मे श्श्रेयश्च मे वसीयश्च मे यशश्च मे युज्ञेन कल्पन्ताम् ॥८॥

॥३॥ ऊर्क्च मे सूनृता च मे पयश्च मे रसश्च मे घृतञ्च मे मधु च मे सग्ग्धिश्च मे सपीतिश्च मे कृषिश्च मे वृष्टिश्च मे जैत्रञ्च मऽऔद्भिद्यञ्च मे युज्ञेन कल्पन्ताम् ॥९॥

रुयिश्च मे रायश्च मे पुष्टञ्च मे पुष्टिश्च मे विभु च मे प्प्रभु च मे पूर्णञ्च मे पूर्णतरञ्च मे कुयवञ्च मेक्षितञ्च मेन्नञ्च मेक्क्षुच्च मे युज्ञेन कल्पन्ताम् ॥१०॥

वित्तञ्च मे वेद्यञ्च मे भूतञ्च मे भविष्यच्च मे सुगञ्च मे सुपत्थ्यञ्च मऽऋद्धञ्च मऽ ऋद्धिश्च मे क्लृप्तञ्च मे क्लृप्तिश्च मे मतिश्च मे सुमतिश्च मे युज्ञेन कल्पन्ताम् ॥११॥

व्रीहयश्च मे यवाश्च मे माषाश्च मे तिलाश्च मे मुद्गाश्च मे खल्वाश्च मे प्प्रियङ्ग-वश्च मेणवश्च मे श्श्यामाकाश्च मे नीवाराश्च मे गोधूमाश्च मे मसूराश्च मे युज्ञेन कल्पन्ताम् ॥१२॥

॥४॥ अश्म्मा च मे मृत्तिका च मे गिरयश्च मे पर्वताश्च मे सिकताश्च मे वनुस्प्पतयश्च मे हिरण्ण्यञ्च मेयश्च मे श्श्यामञ्च मे लोहञ्च मे सीसञ्च मे त्रपु च मे युज्ञेन कल्पन्ताम् ॥१३॥

अुग्निश्च मऽआपश्च मे वीरुधश्च मऽओषधयश्च मे कृष्टपुच्च्याश्च मेकृष्टपुच्च्याश्च मे ग्राम्म्याश्च मे पुशवऽआरण्ण्याश्च मे वित्तञ्च मे वित्तिश्च मे भूतञ्च मे भूतिश्च मे युज्ञेन कल्पन्ताम् ॥१४॥

वसु च मे वसतिश्च मे कर्म्म च मे शक्तिश्च मेर्त्थश्च मऽएमश्च मऽइत्त्या च मे गतिश्च मे युज्ञेन कल्पन्ताम् ॥१५॥

॥५॥ अुग्निश्च मऽइन्द्रश्च मे सोमश्च मऽइन्द्रश्च मे सविता च मऽइन्द्रश्च मे सरस्वती च मऽइन्द्रश्च मे पूषा च मऽइन्द्रश्च मे बृहस्प्पतिश्च मऽइन्द्रश्च मे युज्ञेन कल्पन्ताम् ॥१६॥

मित्रश्च मऽइन्द्रश्च मे वरुणश्च मऽइन्द्रश्च मे धाता च मऽइन्द्रश्च मे त्वष्टा च मऽइन्द्रश्च मे मरुतश्च मऽइन्द्रश्च मे विश्वे च मे देवाऽइन्द्रश्च मे युज्ञेन कल्पन्ताम् ॥१७॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

पृथिवी च मुऽइन्द्रश्च मेन्तरिक्षञ्च मुऽइन्द्रश्च मे द्यौश्च मुऽइन्द्रश्च मे समाश्च मुऽ इन्द्रश्च मे नक्षत्राणि च मुऽइन्द्रश्च मे दिशश्च मुऽइन्द्रश्च मे युज्ञेन कल्पन्ताम् ॥१८॥

॥६॥ अꣳशुश्च मे रश्मिश्च मेदाभ्यश्च मेधिपतिश्च मऽउपाꣳशुश्च मेन्तर्यामश्च मऽऐन्द्रवायवश्च मे मैत्रावरुणश्च मऽआश्विनश्च मे प्प्रतिप्रस्थानश्च मे शुक्रश्च मे मुन्थी च मे युज्ञेन कल्पन्ताम् ॥१९॥

आग्रयुणश्च मे वैश्वदेवश्च मे ध्रुवश्च मे वैश्वानरश्च मऽऐन्द्राग्नश्च मे मुहावैश्वदेवश्च मे मरुत्वतीयाश्च मे निष्केवल्यश्च मे सावित्रश्च मे सारस्वतश्च मे पात्नीवतश्च मे हारियोजनश्च मे युज्ञेन कल्पन्ताम् ॥२०॥

स्रुचश्च मे चमुसाश्च मे वायव्यानि च मे द्रोणकलशश्च मे ग्यावाणश्च मेधिषवणे च मे पूतुभृच्च मऽआधवनीयश्च मे वेदिश्च मे बुर्हिश्च मेवभृथश्च मे स्वगाकारश्च मे युज्ञेन कल्पन्ताम् ॥२१॥

अग्निश्च मे घुर्म्मश्च मेर्कश्च मे सूर्य्यश्च मे प्प्राणश्च मेश्वमेधश्च मे पृथिवी च मेदितिश्च मे दितिश्च मे द्यौश्च मेङ्गुलयुः शक्वरयो दिशश्च मे युज्ञेन कल्पन्ताम् ॥२२॥

व्रतञ्च मऽऋतवश्च मे तपश्च मे सँवत्सरश्च मेहोरात्रेऽऊर्वष्ठीवे बृहद्रथन्तरे च मे युज्ञेन कल्पन्ताम् ॥२३॥

॥७॥ कएका च मे तिस्रश्च मे तिस्रश्च मे पञ्च च मे पञ्च च मे सप्त च मे सप्त च मे नव च मे नव च मऽएकादश च मऽएकादश च मे त्रयोदश च मे त्रयोदश च मे पञ्चदश च मे पञ्चदश च मे सप्तदश च मे सप्तदश च मे नवदश च मे नवदश च मऽएकविꣳशतिश्च मऽएकविꣳशतिश्च मे त्रयोविꣳशतिश्च मे त्रयोविꣳशतिश्च मे पञ्चविꣳशतिश्च मे पञ्चविꣳशतिश्च मे सप्तविꣳशतिश्च मे सप्तविꣳशतिश्च मे नवविꣳशतिश्च मे नवविꣳशतिश्च मऽएकत्रिꣳशच्च मऽएकत्रिꣳशच्च मे त्रयस्त्रिꣳशच्च मे युज्ञेन कल्पन्ताम् ॥२४॥

कचतस्रश्च मेष्टौ च मेष्टौ च मे द्वादश च मे द्वादश च मे षोडश च मे षोडश च मे विꣳशतिश्च मे विꣳशतिश्च मे चतुर्विꣳशतिश्च मे चतुर्विꣳशतिश्च मेष्टाविꣳशतिश्च मेष्टाविꣳशतिश्च मे द्वात्रिꣳशच्च मे द्वात्रिꣳशच्च मे षट्त्रिꣳशच्च मे षट्त्रिꣳशच्च मे चत्वारिꣳशच्च मे चत्वारिꣳशच्च मे चतुश्चत्वारिꣳशच्च मे चतुश्चत्वारिꣳशच्च मेष्टाचत्वारिꣳशच्च मे युज्ञेन कल्पन्ताम् ॥२५॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

त्र्यविश्च मे त्र्युवी च मे दित्यवाट् च मे दित्यौही च मे पञ्चाविश्च मे पञ्चावी च मे त्रिवत्सश्च मे त्रिवत्सा च मे तुर्य्यवाट् च मे तुर्य्यौही च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ॥२६॥

पृष्ठवाट् च मे पष्ठौही च मऽउक्षा च मे वशा च मऽऋषभश्च मे वेहच्च मेऽनड्वाँश्च मे धेनुश्च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ॥२७॥

॥८॥ क वाजाय स्वाहा प्रसवाय स्वाहापिजाय स्वाहा क्रतवे स्वाहा वसवे स्वाहाहर्पतये स्वाहाह्ने मुग्धाय स्वाहा मुग्धाय वैनꣳशिनाय स्वाहा विनꣳशिनऽआन्त्यायनाय स्वाहान्त्याय भौवनाय स्वाहा भुवनस्य पतये स्वाहाधिपतये स्वाहा प्रजापतये स्वाहा । र इयन्ते राण्मित्राय यन्तासि यमनऽऊर्ज्जे त्वा वृष्ट्यै त्वा प्रजानान्त्वाधिपत्याय ॥२८॥

क आयुर्य्यज्ञेन कल्पताम्प्राणो यज्ञेन कल्पताञ्चक्षुर्य्यज्ञेन कल्पताꣳ श्रोत्रँय्यज्ञेन कल्पताँवाग्यज्ञेन कल्पताम्मनो यज्ञेन कल्पतामात्मा यज्ञेन कल्पताम्ब्रह्मा यज्ञेन कल्पताञ्ज्योतिर्य्यज्ञेन कल्पताꣳ स्वर्य्यज्ञेन कल्पताम्पृष्ठँय्यज्ञेन कल्पताँय्यज्ञो यज्ञेन कल्पताम् । र स्तोमश्च यजुश्चऽऋक्च साम च बृहच्च रथन्तरञ्च । स्वर्द्देवाऽअगन्मामृताऽअभूम प्रजापतेः प्रजाऽअभूम वेट् स्वाहा ॥२९॥

॥९॥ वाजस्य नु प्रसवे मातरम्महीमदितिन्नाम वचसा करामहे ।
यस्यामिदँविश्वम्भुवनमाविवेश तस्यान्नो देवः सविता धर्म्म साविषत् ॥३०॥
विश्वेऽअद्य मरुतो विश्वऽऊती विश्वे भवन्त्वग्नयः समिद्धाः ।
विश्वे नो देवाऽअवसागमन्तु विश्वमस्तु द्रविणँवाजोऽअस्मे ॥३१॥
वाजो नः सप्त प्रदिशश्चतस्रो वा परावतः ।
वाजो नो विश्वैर्द्देवैर्द्धनसाताविहावतु ॥३२॥
वाजो नोऽअद्य प्रसुवाति दानँवाजो देवाँ२ऽऋतुभिः कल्पयाति ।
वाजो हि मा सर्ववीरञ्जजान विश्वाऽआशा वाजपतिर्ज्जयेयम् ॥३३॥
वाजः पुरस्तादुत मध्यतो नो वाजो देवान्हविषा वर्द्धयाति ।
वाजो हि मा सर्ववीरञ्चकार सर्वाऽआशा वाजपतिर्भवेयम् ॥३४॥
सम्मा सृजामि पयसा पृथिव्याः सम्मा सृजाम्यद्भिरोषधीभिः ।
सोहँवाजꣳ सनेयमग्ने ॥३५॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

पयः॑ पृथि॒व्याम्पय॒ऽओष॑धीषु॒ पयो॑ दि॒व्य॒न्तरि॑क्षे॒ पयो॒ धाः॑ ।
पय॑स्वतीः प्र॒दिशः॑ सन्तु॒ मह्य॑म् ॥३६॥
दे॒वस्य॑ त्वा सवि॒तुः प्र॑स॒वेऽश्विनो॑र्बा॒हुभ्या॑म्पू॒ष्णो हस्ता॑भ्याम् ।
सर॑स्वत्यै वा॒चो य॒न्तुर्य॒न्त्रेणा॒ग्नेः साम्रा॑ज्येना॒भिषि॑ञ्चामि ॥३७॥

॥१०॥ ऋ॒ता॒षाडृ॒तधा॑मा॒ग्निर्ग॑न्ध॒र्वस्तस्यौष॑धयोऽप्स॒रसो॒ मुदो॒ नाम॑ ।
स न॑ऽइ॒दम्ब्रह्म॑ क्ष॒त्रम्पा॑तु॒ तस्मै॒ स्वाहा॒ वाट्ताभ्यः॒ स्वाहा॑ ॥३८॥
स॒ꣳहि॒तो वि॒श्वसा॑मा॒ सूर्यो॑ गन्ध॒र्वस्तस्य॒ मरी॑चयोऽप्स॒रस॑ऽआ॒युवो॒ नाम॑ ।
स न॑ऽइ॒दम्ब्रह्म॑ क्ष॒त्रम्पा॑तु॒ तस्मै॒ स्वाहा॒ वाट्ताभ्यः॒ स्वाहा॑ ॥३९॥
सु॒षु॒म्णः सूर्य॑रश्मिश्च॒न्द्रमा॑ गन्ध॒र्वस्तस्य॒ नक्ष॑त्राण्यप्स॒रसो॑ भे॒कुर॑यो॒ नाम॑ ।
स न॑ऽइ॒दम्ब्रह्म॑ क्ष॒त्रम्पा॑तु॒ तस्मै॒ स्वाहा॒ वाट्ताभ्यः॒ स्वाहा॑ ॥४०॥
इ॒षि॒रो वि॒श्वव्य॑चा॒ वातो॑ गन्ध॒र्वस्तस्यापो॑ऽअप्स॒रस॒ऽऊर्जो॒ नाम॑ ।
स न॑ऽइ॒दम्ब्रह्म॑ क्ष॒त्रम्पा॑तु॒ तस्मै॒ स्वाहा॒ वाट्ताभ्यः॒ स्वाहा॑ ॥४१॥
भु॒ज्युः सु॑प॒र्णो य॒ज्ञो ग॑न्ध॒र्वस्तस्य॒ दक्षि॑णाऽअप्स॒रस॑ स्त॒वा नाम॑ ।
स न॑ऽइ॒दम्ब्रह्म॑ क्ष॒त्रम्पा॑तु॒ तस्मै॒ स्वाहा॒ वाट्ताभ्यः॒ स्वाहा॑ ॥४२॥
प्र॒जाप॑तिर्वि॒श्वक॑र्मा॒ मनो॑ गन्ध॒र्वस्तस्य॑ऽऋक्सा॒मान्य॑प्स॒रस॒ऽएष्ट॑यो॒ नाम॑ ।
स न॑ऽइ॒दम्ब्रह्म॑ क्ष॒त्रम्पा॑तु॒ तस्मै॒ स्वाहा॒ वाट्ताभ्यः॒ स्वाहा॑ ॥४३॥
स नो॑ भुवनस्य पते प्रजापते॒ यस्य॑ त॑ऽउ॒परि॑ गृ॒हा यस्य॑ वे॒ह ।
अ॒स्मै ब्रह्म॑णे॒ऽस्मै क्ष॒त्राय॒ महि॒ शर्म॑ यच्छ॒ स्वाहा॑ ॥४४॥
स॒मु॒द्रो॑ऽसि॒ नभ॑स्वाना॒र्द्रदा॑नुः श॒म्भूर्म॑यो॒भूर॒भि मा॑ वाहि॒ स्वाहा॑ मारु॒तो॑ऽसि म॒रुतां॑ ग॒णः
श॒म्भूर्म॑यो॒भूर॒भि मा॑ वाहि॒ स्वाहा॑व॒स्यूर॑सि॒ दुव॑स्वाञ्छ॒म्भूर्म॑यो॒भूर॒भि मा॑ वाहि॒
स्वाहा॑ ॥४५॥
यास्ते॑ऽअग्ने॒ सूर्ये॒ रुचो॒ दिव॑मात॒न्वन्ति॑ र॒श्मिभिः॑ ।
ताभि॑र्नो॑ऽअ॒द्य सर्वा॑भी रु॒चे जना॑य नस्कृधि ॥४६॥
या वो॑ दे॒वाः सूर्ये॒ रुचो॒ गोष्वश्वे॑षु॒ या रुचः॑ ।
इन्द्रा॑ग्नी॒ ताभिः॒ सर्वा॑भी॒ रुच॑न्नो धत्त बृहस्पते ॥४७॥
रुच॑न्नो धेहि ब्राह्म॒णेषु॒ रुच॒ꣳ राज॑सु नस्कृधि ।
रुचं॒ विश्ये॑षु शू॒द्रेषु॒ मयि॑ धेहि रु॒चा रुच॑म् ॥४८॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

तत्त्वा यामि ब्रह्मणा वन्दमानस्तदा शास्ते यजमानो हविर्भिः ।
अहेडमानो वरुणेह बोध्युरुशꣳस मा नऽआयुः प्रमोषीः ॥४९॥
स्वर्ण्ण घर्म्मः स्वाहा स्वर्ण्णार्क्कः स्वाहा स्वर्ण्ण शुक्रः स्वाहा स्वर्ण्ण ज्योतिः स्वाहा
स्वर्ण्ण सूर्य्यः स्वाहा ॥५०॥
॥११॥ अग्निंय्युनज्मि शवसा घृतेन दिव्यꣳ सुपर्ण्णँवयसा बृहन्तम् ।
तेन वयङ्गमेम ब्रध्नस्य विष्टपꣳ स्वो रुहाणाऽअधि नाकमुत्तमम् ॥५१॥
इमौ ते पक्षावजरौ पतत्रिणौ याभ्याꣳ रक्षाꣳस्यपहꣳस्यग्ने ।
ताभ्याम्पतेम सुकृतामु लोकँय्यत्रऽऋषयो जग्मुः प्रथमजाः पुराणाः ॥५२॥
इन्दुर्द्दक्षः श्येनऽऋतावा हिरण्ण्यपक्षः शकुनो भुरण्युः ।
महान्त्सधस्थे ध्रुवऽआनिषत्तो नमस्तेऽअस्तु मा मा हिꣳसीः ॥५३॥
दिवो मूर्द्धासि पृथिव्या नाभिरूर्ग्गपामोषधीनाम् ।
विश्वायुः शर्म्म सप्रथा नमस्पथे ॥५४॥
विश्वस्य मूर्द्धन्नधितिष्ठसि श्रितः समुद्रे ते हृदयमप्स्वायुरपो दत्तोदधिम्भिन्त ।
दिवस्पर्ज्जन्यादन्तरिक्षात्पृथिव्यास्ततो नो वृष्ट्याव ॥५५॥
इष्टो यज्ञो भृगुभिराशीर्दा वसुभिः । तस्य नऽइष्टस्य प्रीतस्य द्रविणेहागमेः ॥५६॥
इष्टोऽअग्निराहुतः पिपर्त्तु नऽइष्टꣳ हविः । स्वगेदन्देवेभ्यो नमः ॥५७॥
॥१२॥ यदाकूतात्समसुस्रोद्धृदो वा मनसो वा सम्भृतञ्चक्षुषो वा ।
तदनु प्रेत सुकृतामु लोकँय्यत्रऽऋषयो जग्मुः प्रथमजाः पुराणाः ॥५८॥
एतꣳ सधस्थ परि ते ददामि यमावहाच्छेवधिञ्जातवेदाः ।
अन्वागन्ता यज्ञपतिर्वोऽअत्र तꣳ स्म जानीत परमे व्योमन् ॥५९॥
एतञ्जानाथ परमे व्योमन्देवाः सधस्था विद रूपमस्य ।
यदागच्छात्पथिभिर्द्देवयानैरिष्टापूर्त्ते कृणवाथाविरस्मै ॥६०॥
उद्बुध्यस्वाग्ने प्रतिजागृहि त्वमिष्टापूर्त्ते सꣳसृजेथामयञ्च ।
अस्मिन्त्सधस्थेऽअध्युत्तरस्मिन्विश्वे देवा यजमानश्च सीदत ॥६१॥
येन वहसि सहस्रँय्येनाग्ने सर्ववेदसम् ।
तेनेमँय्यज्ञन्नो नय स्वर्द्देवेषु गन्तवे ॥६२॥
प्रस्तरेण परिधिना स्रुचा वेद्या च बर्हिषा ।
ऋचेमँय्यज्ञन्नो नय स्वर्द्देवेषु गन्तवे ॥६३॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

यद्दत्तँय्यत्परादानँय्यत्पूर्त्तँय्याश्च दक्षिणाः ।
तदग्निर्वैश्वकर्म्मणः स्वर्द्देवेषु नो दधत् ॥६४॥
यत्र धाराऽअनपेता मधोर्घृतस्य च याः ।
तदग्निर्वैश्वकर्म्मणः स्वर्द्देवेषु नो दधत् ॥६५॥
अग्निरस्म्मि जन्मना जातवेदा घृतम्मे चक्क्षुरमृतम्मऽआसन् ।
अर्कस्त्रिधातू रजसो विमानोजस्रो घर्म्मो हविरस्म्मि नाम ॥६६॥
ऋचो नामास्म्मि यजूँषि नामास्म्मि सामानि नामास्म्मि । येऽअग्नयः
पाञ्चजन्याऽअस्याम्पृथिव्यामधि । तेषामसि त्वमुत्तमः प्प्र नो जीवातवे सुव ॥६७॥
॥१३॥ वार्त्रहत्याय शवसे पृतनाषाह्याय च । इन्द्र त्वावर्त्तयामसि ॥६८॥
सहदानुम्पुरुहूत क्षियन्तमहस्तमिन्द्र सम्पिणक्कुणारुम् ।
अभि वृत्रँवर्द्धमानम्पियारुमपादमिन्द्र तवसा जघन्थ ॥६९॥
वि नऽइन्द्र मृधो जहि नीचा यच्छ पृतन्यतः ।
योऽअस्म्माँ॥ऽअभिदासत्यधरङ्गमया तमः ॥७०॥
मृगो न भीमः कुचरो गिरिष्ठाः परावतऽआजगन्था परस्याः ।
सृकँ सँशाय पविमिन्द्र तिग्ग्मँवि शत्रून्ताढि वि मृधो नुदस्व ॥७१॥
वैश्वानरो नऽऊतयऽआप्प्रयातु परावतः । अग्निर्नः सुष्टुतीरुप ॥७२॥
पृष्टो दिवि पृष्टोऽअग्निः पृथिव्याम्पृष्टो विश्वाऽओषधीराविवेश ।
वैश्वानरः सहसा पृष्टोऽअग्निः स नो दिवा स रिषस्प्पातु नक्तम् ॥७३॥
अश्याम तङ्कामग्ने तवोतीऽअश्याम रयिँ रयिवः सुवीरम् ।
अश्याम वाजमभि वाजयन्तोऽश्याम द्युम्नमजराजरन्ते ॥७४॥
वयन्तेऽअद्य ररिमा हि काममुत्तानहस्ता नमसोपसद्य ।
यजिष्ठेन मनसा यक्षि देवानस्रेधता मन्मना विप्प्रोऽअग्ने ॥७५॥
धामच्छदग्निरिन्द्रो ब्रह्मा देवो बृहस्प्पतिः ।
सचेतसो विश्वे देवा यज्ञम्प्रावन्तु नः शुभे ॥७६॥
त्वँय्यविष्ठ दाशुषो नॄँः पाहि शृणुधी गिरः । रक्षा तोकमुत त्मना ॥७७॥

इत्यष्टादशोऽध्यायः

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

अथैकोनविंशोऽध्यायः

ऋषिः—प्रजापतिः १ । भारद्वाजः २, ३ । आभूतिः ४—९ । हैमवर्चिः १०—३५ । प्रजापतिः ३६, ३७ । वैखानसः ३८—४८ । शङ्खः ४९—९५ ।

देवता—सोमः १—५, ८—१०, १५, २१, २३, २५, ३४, ३५, ५४, ७२, ७४, ८४ । इन्द्रः ६, ७, ३२, ३३, ३८, ७१, ७६, ९१ । अग्निः ११, ४०, ४१, ४८, ६४—६६ । विद्वांसः १२, ३९ । यज्ञः १३, १६, १७, १९, २२, २६—२८, ३०, ३१ । अतिथ्यादयो लिङ्गोक्ताः १४ । गृहपतिः १८ । यजमानः २० । विद्वान् २४ । इडा २९ । पितरः ३६, ४५, ४७, ४९—५३, ५५—६३, ६७—७०, ८७ । सरस्वती ३७, ८३, ८८, ९०, ९४ । पवित्रकर्त्ता ४२ । सविता ४३, ८०, ८५, ८६ । विश्वे देवाः ४४ । श्रीः ४६ । अङ्गिरसः ७३ । प्रजापतिः ७५, ७७—७९ । वरुणः ८१ । अश्विनौ ८२, ८९, ९३, ९५ । आत्मा ९२ ॥

छन्दः—निचृच्छक्वरी १, ९ । स्वराडनुष्टुप् २ । भुरिक्त्रिष्टुप् ३, ७, ७२, ७८, ८०, ८१, ८३, ८५, ८९, ९१ । आर्षीगायत्री ४ । निचृज्जगती ५, ५९, ९५ । विराट्प्रकृतिः ६ । निचृत् पङ्क्तिः ८ । शक्वरी ११ । आर्ष्युष्णिक् १० । भुरिगनुष्टुप् १२, १६, २५, २७ । अनुष्टुप् १३—१५, १७, २१—२३, २६, २८, ३०, ३१, ३९, ४६, ६५ । निचृदनुष्टुप् १८, १९, २४, २९, ४५, ७० । भुरिगुष्णिक् २० । निचृत्त्रिष्टुप् ३२, ६२, ६६, ७३, ८४ । त्रिष्टुप् ३३, ३४, ५३, ५६, ६१, ६९, ७४, ८२, ८६, ९२, ९३ । विराट्त्रिष्टुप् ३५, ४४, ४९, ५०, ६०, ६३ । निचृदष्टिः ३६, ४८ । भुरिगष्टिः ३७ । गायत्री ३८, ४२, ७१ । निचृद्गायत्री ४०, ४१, ४३ । स्वराट्पङ्क्तिः ४७, ५२, ६७, ६८, ९४ । भुरिक्पङ्क्तिः ५१, ५४, ५५, ८७, ९० । निचृत्पङ्क्तिः ५७ । विराट्पङ्क्तिः ५८, ६४ । विराडनुष्टुप् ६४ । भुरिगतिजगती ७५, ७९ । भुरिगतिशक्वरी ७६ । अतिशक्वरी ७७ । स्वराट्त्रिष्टुप् ८८ ॥

स्वरः—धैवतः १, ३, ६, ७, ९, ११, ३२—३५, ४४, ४९, ५०, ५३, ५६, ६०—६३, ६६, ६९, ७२—७४, ७८, ८०—८६, ८८, ८९, ९१—९३ । गान्धारः २, १२—१९, २१—३१, ३९, ४५, ४६, ६४, ६५, ७० । षड्जः ४, ३८, ४०—४३, ७१ । निषादः ५, ५९, ७५, ७९, ९५ । पञ्चमः ८, ४७, ५१, ५२, ५४, ५५, ५७, ५८, ६७, ६८, ७६, ७७, ८७, ९०, ९४ । ऋषभः १०, २० । मध्यमः ३६, ३७, ४८ ॥

॥१॥ स्वाद्वीन्त्वा स्वादुना तीव्रान्तीव्व्रेणामृतामृतेन । मधुमतीम्मधुमता सृजामि सꣳ
सोमेन । सोमोस्यश्विभ्याम्पच्यस्व सरस्वत्यै पच्यस्वेन्द्राय सुत्राम्णे पच्यस्व ॥१॥
परीतो षिञ्चता सुतꣳ सोमो यऽउत्तमꣳ हविः ।
दधन्वा यो नर्य्योऽअप्प्स्वन्तरा सुषाव सोममद्रिभिः ॥२॥
वायोः पूतः पवित्रेण प्प्रत्यङ्क्सोमोऽअतिद्रुतः । इन्द्रस्य युज्यः सखा । वायोः
पूतः पवित्रेण प्प्राङ्क्सोमोऽअतिद्रुतः । इन्द्रस्य युज्यः सखा ॥३॥
पुनाति ते परिस्रुतꣳ सोमꣳ सूर्य्यस्य दुहिता । वारेण शश्वता तना ॥४॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

ब्रह्म क्षत्रम्पवते तेजऽइन्द्रियꣳ सुरया सोमः सुतऽआसुतो मदाय ।
शुक्रेण देव देवताः पिपृग्धि रसेनान्नँय्यजमानाय धेहि ॥५॥
कुविदङ्ग यवमन्तो यवञ्चिद्यथा दान्त्यनुपूर्वँव्वियूय । इहेहैषाङ्कृणुहि भोजनानि ये
बर्हिषो नमऽउक्तिय्यजन्ति । उपयामगृहीतोस्यश्विभ्यान्त्वा सरस्वत्यै त्वेन्द्राय
त्वा सुत्राम्णऽएष ते योनिस्तेजसे त्वा वीर्य्याय त्वा बलाय त्वा ॥६॥
नाना हि वान्देवहितꣳ सदस्कृतम्मा सꣳसृक्षाथाम्परमे व्योमन् । सुरा त्वमसि
शुष्मिणी सोमऽएष मा मा हिꣳसीः स्वाँय्योनिमाविशन्ती ॥७॥
उपयामगृहीतोस्याश्विनन्तेजः सारस्वतँव्वीर्य्यमैन्द्रम्बलम् ।
एष ते योनिर्म्मोदाय त्वानन्दाय त्वा महसे त्वा ॥८॥
तेजोसि तेजो मयि धेहि वीर्य्यमसि वीर्य्यम्मयि धेहि बलमसि बलम्मयि धेह्यो-
जोस्योजो मयि धेहि मन्युरसि मन्युम्मयि धेहि सहोसि सहो मयि धेहि ॥९॥
या व्याघ्रँविषूचिकोभौ वृकञ्च रक्षति ।
श्येनम्पतत्रिणꣳ सिꣳहꣳ सेमम्पात्वꣳहसः ॥१०॥
यदापिपेष मातरम्पुत्रः प्रमुदितो धयन् ।
एतत्तदग्नेऽअनृणो भवाम्म्यहतौ पितरौ मया ।
सम्पृच स्थ सम्मा भद्रेण पृङ्क्त विपृच स्थ वि मा पाप्मना पृङ्क्त ॥११॥
॥२॥ देवा यज्ञमतन्वत भेषजम्भिषजाश्विना ।
वाचा सरस्वती भिषगिन्द्रायेन्द्रियाणि दधतः ॥१२॥
दीक्षायै रूपꣳ शष्पाणि प्रायणीयस्य तोक्मानि ।
क्रयस्य रूपꣳ सोमस्य लाजाः सोमाꣳशवो मधु ॥१३॥
आतिथ्यरूपम्मासरम्महावीरस्य नग्नहुः ।
रूपमुपसदामेतत्तिस्रो रात्रीः सुरासुता ॥१४॥
सोमस्य रूपङ्क्रीतस्य परिस्रुत्परिषिच्यते ।
अश्विभ्यान्दुग्धम्भेषजमिन्द्रायैन्द्रꣳ सरस्वत्या ॥१५॥
आसन्दी रूपꣳ राजासन्द्यै वेद्यै कुम्भी सुराधानी ।
अन्तरऽउत्तरवेद्या रूपङ्कारोतरो भिषक् ॥१६॥
वेद्या वेदिः समाप्यते बर्हिषा बर्हिरिन्द्रियम् ।
यूपेन यूपऽआप्यते प्रणीतोऽअग्निरग्निना ॥१७॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

हविर्द्धानँय्यदश्विनाग्नीध्रँय्यत्सरस्वती ।
इन्द्रायैन्द्रꣳ सदस्कृतम्पत्नीशालङ्गार्हपत्यः ॥१८॥
प्रैषेभिः प्रैषानाप्नोत्याप्रीभिराप्रीर्यज्ञस्य ।
प्रयाजेभिरनुयाजान्वषट्कारेभिराहुतीः ॥१९॥
पशुभिः पशूनाप्नोति पुरोडाशैर्हवीꣳष्या ।
छन्दोभिः सामिधेनीर्य्याज्याभिर्वषट्कारान् ॥२०॥
धानाः करम्भः सक्तवः परीवापः पयो दधि ।
सोमस्य रूपꣳ हविषऽआमिक्षा वाजिनम्मधु ॥२१॥
धानानाꣳ रूपङ्कुवलम्परीवापस्य गोधूमाः ।
सक्तूनाꣳ रूपम्बदरमुपवाकाः करम्भस्य ॥२२॥
पयसो रूपँय्यद्यवा दध्नो रूपङ्कर्कन्धूनि ।
सोमस्य रूपँवाजिनꣳ सौम्यस्य रूपमामिक्षा ॥२३॥
आश्श्रावयेति स्तोत्रियाः प्रत्याश्श्रावोऽअनुरूपः ।
यजेति धाय्यारूपम्प्रगाथा येयजामहाः ॥२४॥
अर्द्धऽऋचैरुक्थानाꣳ रूपम्पदैराप्नोति निविदः ।
प्रणवैः शस्त्राणाꣳ रूपम्पयसा सोमऽआप्यते ॥२५॥
अश्विभ्याम्प्रातःसवनमिन्द्रेणैन्द्रम्माध्यन्दिनम् ।
वैश्वदेवꣳ सरस्वत्या तृतीयमाप्तꣳ सवनम् ॥२६॥
वायव्यैर्वायव्यान्याप्नोति सतेन द्रोणकलशम् ।
कुम्भीभ्यामम्भृणौ सुते स्थालीभि स्थालीराप्नोति ॥२७॥
यजुर्भिराप्यन्ते ग्रहा ग्रहै स्तोमाश्च विष्टुतीः ।
छन्दोभिरुक्थाशस्त्राणि साम्नावभृथऽआप्यते ॥२८॥
इडाभिर्भक्षानाप्नोति सूक्तवाकेनाशिषः ।
शँय्युना पत्नीसँय्याजान्त्समिष्टयजुषा सꣳस्थाम् ॥२९॥
व्रतेन दीक्षामाप्नोति दीक्षयाप्नोति दक्षिणाम् ।
दक्षिणा श्रद्धामाप्नोति श्रद्धया सत्यमाप्यते ॥३०॥
एतावद्रूपँय्यज्ञस्य यद्देवैर्ब्रह्मणा कृतम् ।
तदेतत्सर्वमाप्नोति यज्ञे सौत्रामणी सुते ॥३१॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

॥३॥ सु॒रावन्त॑म्बर्हि॒षद॑ᳪ सु॒वीरं॑य्य॒ज्ञᳪ हि॑न्वन्ति महि॒षा नमो॑भिः ।
द॒धा॑नाः॒ सोम॑न्दि॒वि दे॒वता॑सु॒ मदे॒मेन्द्रँ॒य्यज॑मानाः स्व॒र्क्काः ॥३२॥
यस्ते॒ रसः॒ सम्भृ॑त॒ऽओष॑धीषु॒ सोम॑स्य॒ शुष्मः॒ सुर॑या सु॒तस्य॑ ।
तेन॑ जिन्व॒ यज॑मान॒म्मदे॑न॒ सर॑स्वतीम॒श्विना॒विन्द्र॑म॒ग्निम् ॥३३॥
यम॒श्विना॒ नमु॑चेरासु॒रादधि॒ सर॑स्वत्यसु॑नोदिन्द्रि॒याय॑ ।
इ॒मन्तᳪ शु॒क्रम्मधु॑मन्त॒मिन्दु॒ᳪ सोम॒ᳪ राजा॑नमि॒ह भ॑क्षयामि ॥३४॥
यद॒त्र रि॒प्तᳪ र॒सिनः॑ सु॒तस्य॒ यदिन्द्रो॒ऽअपि॑ब॒च्छची॑भिः ।
अ॒हन्तद॑स्य॒ मन॑सा शि॒वेन॒ सोम॒ᳪ राजा॑नमि॒ह भ॑क्षयामि ॥३५॥
पि॒तृभ्यः॑ स्वधा॒यिभ्यः॑ स्व॒धा नमः॑ पिताम॒हेभ्यः॑ स्वधा॒यिभ्यः॑ स्व॒धा नमः॒
प्रपि॑तामहेभ्यः स्वधा॒यिभ्यः॑ स्व॒धा नमः॑ । अक्ष॑न्पि॒तरोऽमी॑मदन्त पि॒तरोऽती॑-
तृपन्त पि॒तरः॒ पित॑रः॒ शुन्ध॑ध्वम् ॥३६॥
पु॒नन्तु॑ मा पि॒तरः॑ सो॒म्यासः॑ पु॒नन्तु॑ मा पिताम॒हाः पु॒नन्तु॒ प्रपि॑तामहाः ।
प॒वित्रे॑ण श॒तायु॑षा । पु॒नन्तु॑ मा पिताम॒हाः पु॒नन्तु॒ प्रपि॑तामहाः । प॒वित्रे॑ण श॒ता-
यु॑षा॒ विश्व॒मायु॒र्व्य॑श्नवै ॥३७॥
अग्न॒ऽआयू॑ᳪषि पवस॒ऽआ सु॒वोर्ज॒मिषं॑ च नः । आ॒रे बा॑धस्व दु॒च्छुना॑म् ॥३८॥
पु॒नन्तु॑ मा देवज॒नाः पु॒नन्तु॒ मन॑सा॒ धियः॑ ।
पु॒नन्तु॒ विश्वा॑ भू॒तानि॒ जात॑वेदः पुनी॒हि मा॑ ॥३९॥
प॒वित्रे॑ण पुनी॒हि मा॑ शु॒क्रेण॑ देव॒ दीद्य॑त् । अग्ने॒ क्रत्वा॒ क्रतूँ॒२ऽरनु॑ ॥४०॥
यत्ते॑ प॒वित्र॑म॒र्चिष्यग्ने॒ वित॑तमन्त॒रा । ब्रह्म॒ तेन॑ पुनातु मा ॥४१॥
पव॑मानः॒ सो ऽअ॒द्य नः॑ प॒वित्रे॑ण॒ विच॑र्षणिः । यः पोता॒ स पु॑नातु मा ॥४२॥
उ॒भाभ्या॑न्देव सवितः प॒वित्रे॑ण स॒वेन॑ च । माम्पु॑नीहि वि॒श्वतः॑ ॥४३॥
वै॒श्व॒दे॒वी पु॑न॒ती दे॒व्यागा॒द्यस्या॑मि॒मा ब॒ह्व्यस्त॒न्वो॑ वी॒तपृ॑ष्ठाः ।
तया॒ मद॑न्तः सध॒मादे॑षु व॒यᳪ स्या॑म॒ पत॑यो रयी॒णाम् ॥४४॥
ये स॑मा॒नाः सम॑नसः पि॒तरो॑ यम॒राज्ये॑ ।
तेषाँ॑ल्लो॒कः स्व॒धा नमो॑ य॒ज्ञो दे॒वेषु॑ कल्पताम् ॥४५॥
ये स॑मा॒नाः सम॑नसो जी॒वा जी॒वेषु॑ माम॒काः ।
तेषा॒ᳪ श्रीर्मयि॑ कल्पताम॒स्मिँ॑ल्लो॒के श॒तᳪ समाः॑ ॥४६॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

द्वे सृती॑ऽअश्रृणवम्पितृणाम॒हन्दे॒वाना॑मु॒त मर्त्त्या॑नाम् ।
ताभ्या॑मि॒दँविश्श्व॒मेज॒त्त्समे॑ति॒ यद॑न्त॒रा पि॒तर॑म्मा॒तर॑ञ्च ॥४७॥
इ॒दꣳ ह॒विः प्र॒जन॑नम्मेऽअस्तु॒ दश॑वीर॒ꣳ सर्व॑गणꣳ स्व॒स्तये॑ ।
आ॒त्म॒सनि॑ प्र॒जा॒सनि॑ पशु॒सनि॑ लोक॒सन्य॑भय॒सनि॑ ।
अ॒ग्निः प्र॒जाम्ब॑हु॒लाम्मे॑ करो॒त्त्वन्न॒म्पयो॒ रेतो॑ऽअ॒स्म्मासु॑ धत्त ॥४८॥

॥४॥ उदी॑रता॒मव॑र॒ऽउत्त्परा॑स॒ऽउन्म॑ध्य॒माः पि॒तर॑: सो॒म्म्यास॑: ।
असुँ॒य्यऽई॒युर॑वृ॒काऽऋ॑त॒ज्ज्ञास्ते नो॑ऽवन्तु पि॒तरो॒ हवे॑षु ॥४९॥
अङ्गि॑रसो नः पि॒तरो॒ नव॑ग्ग्वा॒ऽअथ॑र्वाणो॒ भृग॑वः सो॒म्म्यास॑: ।
तेषाँ॑व॒यꣳ सु॑म॒तौ य॒ज्ञिया॑ना॒मपि॑ भ॒द्रे सौ॑मन॒से स्या॑म ॥५०॥
ये नः॒ पूर्वे॑ पि॒तर॑: सो॒म्म्यासो॑ऽनूहि॒रे सो॑मपी॒थँव॒सिष्ठा॑: ।
तेभि॑र्य॒मः स॒ꣳर॒राणो॑ ह॒वीꣳष्यु॒शन्नु॒शद्भि॑: प्रतिका॒मम॑त्तु ॥५१॥
त्वꣳ सो॑म॒ प्रचि॑कितो मनी॒षा त्वꣳ रजि॑ष्ठ॒मनु॑नेषि॒ पन्था॑म् ।
तव॒ प्रणी॑ती पि॒तरो॑ नऽइन्दो दे॒वेषु॒ रत्न॑मभजन्त॒ धीरा॑: ॥५२॥
त्वया॒ हि नः॑ पि॒तर॑: सोम॒ पूर्वे॒ कर्म्मा॑णि च॒क्रुः प॑वमान॒ धीरा॑: ।
व॒न्वन्नवा॑तः परि॒धीँ॥रपो॑र्ण्णु वी॒रेभि॒रश्वै॑र्म्म॒घवा॑ भवा नः ॥५३॥
त्वꣳ सो॑म पि॒तृभि॑: संविदा॒नोनु॒ द्यावा॑पृथि॒वीऽआत॑तन्थ ।
तस्मै॑ तऽइन्दो ह॒विषा॑ विधेम व॒यꣳ स्या॑म॒ पत॑यो रयी॒णाम् ॥५४॥
बर्हि॑षदः पितरऽऊ॒त्त्य॒र्वागि॒मा वो॑ ह॒व्या च॑कृ॒मा जु॒षद्ध्व॑म् ।
तऽआग॒ताव॑सा॒ शन्त॑मे॒नाथा॑ नः॒ शँय्योर॑र॒पो द॑धात ॥५५॥
आहम्पि॒तॄन्त्सु॑वि॒दत्रा॑ँ॥ऽअवित्सि॒ नपा॑तञ्च वि॒क्क्रम॑णञ्च॒ विष्णो॑: ।
ब॒र्हि॒षदो॒ ये स्व॒धया॑ सु॒तस्य॒ भज॑न्त पि॒त्त्वस्त॑ऽइ॒हाग॑मिष्ठा: ॥५६॥
उप॑हूताः पि॒तर॑: सो॒म्म्यासो॑ बर्हि॒ष्ष्ये॑षु नि॒धिषु॑ प्रि॒येषु॑ ।
तऽआग॑मन्तु॒ तऽइ॒ह श्रु॑व॒न्त्वधि॑ब्रुवन्तु॒ तेऽवन्त्व॒स्म्मान् ॥५७॥
आय॑न्तु नः पि॒तर॑: सो॒म्म्यासो॑ऽग्निष्ष्वा॒त्ताः प॒थिभि॑र्देव॒यानै॑: ।
अ॒स्मिन्य॒ज्ञे स्व॒धया॒ मद॒न्तोधि॑ब्रुवन्तु॒ तेऽवन्त्व॒स्म्मान् ॥५८॥
अग्नि॑ष्ष्वात्ताः पितर॒ऽएह ग॑च्छत॒ सद॑:सदः सदत सुप्प्रणीतयः ।
अ॒त्ता ह॒वीꣳषि॒ प्रय॑तानि ब॒र्हिष्ष्यथा॑ र॒यिꣳ सर्व॑वीर॒न्दधा॑तन ॥५९॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

येऽअग्निष्ष्वात्ता येऽअनग्निष्ष्वात्ता मद्ध्ये दिवः स्वधया मादयन्ते ।
तेब्भ्यः स्वराडसुनीतिमेताँय्यथावशन्तन्वङ्कल्प्पयाति ॥६०॥
अग्निष्ष्वात्तानृतुमतो हवामहे नाराशꣳसे सोमपीथँय्यऽआशुः ।
ते नो विप्प्रासः सुहवा भवन्तु वयꣳ स्याम पतयो रयीणाम् ॥६१॥
॥५॥ आच्च्या जानु दक्षिणतो निषद्येमँय्यज्ज्ञमभिगृणीत विश्श्वे ।
मा हिꣳसिष्ट पितरः केनचिन्नो यद्व ऽआगः पुरुषता कराम ॥६२॥
आसीनासोऽअरुणीनामुपस्त्थे रयिन्धत्त दाशुषे मर्त्त्याय ।
पुत्रेब्भ्यः पितरस्तस्य वस्वः प्रयच्छत तऽइहोर्ज्जन्दधात ॥६३॥
यमग्ने कव्यवाहन त्वञ्चिन्मन्न्यसे रयिम् ।
तन्नो गीर्ब्भिः श्रवाय्यन्देवत्रा पनया युजम् ॥६४॥
योऽअग्निः कव्यवाहनः पितॄन्यक्षदृतावृधः ।
प्रेदु हव्यानि वोचति देवेब्भ्यश्श्च पितृब्भ्यऽआ ॥६५॥
त्वमग्नऽईडितः कव्यवाहनावाड्ढव्यानि सुरभीणि कृत्त्वी ।
प्रादाः पितृब्भ्यः स्वधया तेऽअक्षन्नद्धि त्वन्देव प्रयता हवीꣳषि ॥६६॥
ये चेह पितरो ये च नेह याँश्श्च विद्म याँ२॥ऽउ च न प्रविद्म ।
त्वँव्वेत्थ यति ते जातवेदः स्वधाभिर्य्यज्ज्ञꣳ सुकृतञ्जुषस्व ॥६७॥
इदम्पितृब्भ्यो नमोऽअस्त्वद्य ये पूर्व्वासो यऽउपरासऽईयुः ।
ये पार्त्थिवे रजस्या निषत्ता ये वा नूनꣳ सुवृजनासु विक्क्षु ॥६८॥
अधा यथा नः पितरः परासः प्रत्नासोऽअग्नऽऋतमाशुषाणाः ।
शुचीदयन्दीधितिमुक्क्थशासः क्षामा भिन्दन्तोऽअरुणीरपव्रन् ॥६९॥
उशन्तस्त्वा निधीमह्युशन्तः समिधीमहि ।
उशन्नुशतऽआवह पितॄन्हविषेऽअत्तवे ॥७०॥
अपाम्फेनेन नमुचेः शिरऽइन्द्रोदवर्त्तयः ।
विश्श्वा यदजय स्पृधः ॥७१॥

॥६॥ सोमो राजामृतꣳ सुतऽऋजीषेणाजहान्मृत्युम् ।
ऋतेन सत्त्यमिन्द्रियँव्विपानꣳ शुक्क्रमन्धसऽइन्द्रस्येन्द्रियमिदम्पयोमृतम्मधु ॥७२॥
अद्भ्यः क्षीरँव्यपिबत्क्रुङ्ङाङ्गिरसो धिया ।
ऋतेन सत्त्यमिन्द्रियँव्विपानꣳ शुक्क्रमन्धसऽइन्द्रस्येन्द्रियमिदम्पयोमृतम्मधु ॥७३॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

सोममुद्भ्यो व्यपिबुच्छन्दसा हꣳसः शुचिषत् ।
ऋतेन सत्यमिन्द्रियँविपानꣳ शुक्रमन्धसऽइन्द्रस्येन्द्रियमिदम्पयोमृतम्मधु ॥७४॥
अन्नात्परिस्रुतो रसम्ब्रह्मणा व्यपिबत्क्षत्रम्पयः सोमम्प्रजापतिः ।
ऋतेन सत्यमिन्द्रियँविपानꣳ शुक्रमन्धसऽइन्द्रस्येन्द्रियमिदम्पयोमृतम्मधु ॥७५॥
रेतो मूत्रँविजहाति योनिम्प्रविशदिन्द्रियम् ।
गर्भो जरायुणावृतऽउल्बञ्जहाति जन्मना ।
ऋतेन सत्यमिन्द्रियँविपानꣳ शुक्रमन्धसऽइन्द्रस्येन्द्रियमिदम्पयोमृतम्मधु ॥७६॥
दृष्ट्वा रूपे व्याकरोत्सत्यानृते प्रजापतिः ।
अश्रद्धामनृतेदधाच्छ्रद्धाꣳ सत्ये प्रजापतिः ।
ऋतेन सत्यमिन्द्रियँविपानꣳ शुक्रमन्धसऽइन्द्रस्येन्द्रियमिदम्पयोमृतम्मधु ॥७७॥
वेदेन रूपे व्यपिबत्सुतासुतौ प्रजापतिः ।
ऋतेन सत्यमिन्द्रियँविपानꣳ शुक्रमन्धसऽइन्द्रस्येन्द्रियमिदम्पयोमृतम्मधु ॥७८॥
दृष्ट्वा परिस्रुतो रसꣳ शुक्रेण शुक्रँव्यपिबत्पयः सोमम्प्रजापतिः ।
ऋतेन सत्यमिन्द्रियँविपानꣳ शुक्रमन्धसऽइन्द्रस्येन्द्रियमिदम्पयोमृतम्मधु ॥७९॥

॥७॥ सीसेन तन्त्रम्मनसा मनीषिणऽऊर्णासूत्रेण कवयो वयन्ति ।
अश्विना यज्ञꣳ सविता सरस्वतीन्द्रस्य रूपँवरुणो भिषज्यन् ॥८०॥
तदस्य रूपममृतꣳ शचीभिस्तिस्रो दधुर्देवताः सꣳरराणाः ।
लोमानि शष्पैर्बहुधा न तोक्मभिस्त्वगस्य माꣳसमभवन्न लाजाः ॥८१॥
तदश्विना भिषजा रुद्रवर्त्तनी सरस्वती वयति पेशोऽअन्तरम् ।
अस्थि मज्जानम्मासरैः कारोतरेण दधतो गवान्त्वचि ॥८२॥
सरस्वती मनसा पेशलँवसु नासत्याभ्याँवयति दर्शतँवपुः ।
रसम्परिस्रुता न रोहितन्नग्नहुर्धीरस्तसरन्न वेम ॥८३॥
पयसा शुक्रममृतञ्जनित्रꣳ सुरया मूत्राज्जनयन्त रेतः ।
अपामतिन्दुर्मतिम्बाधमानाऽऊवध्यँवातꣳ सब्व्वन्तदारात् ॥८४॥
इन्द्रः सुत्रामा हृदयेन सत्यम्पुरोडाशेन सविता जजान ।
यकृत्क्लोमानँवरुणो भिषज्यन्मतस्ने वायव्यैर्न्न मिनाति पित्तम् ॥८५॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

आन्त्राणि स्थालीर्मधु पिन्वमाना गुदाः पात्राणि सुदुघा न धेनुः ।
श्येनस्य पत्रन्न प्लीहा शचीभिरासन्दी नाभिरुदरन्न माता ॥८६॥
कुम्भो वनिष्ठुर्जनिता शचीभिर्यस्मिन्नग्रे योन्यांगर्भोऽअन्तः ।
प्लाशिर्व्यक्तः शतधारऽउत्सो दुहे न कुम्भी स्वधाम्पितृभ्यः ॥८७॥
मुखꣳ सदस्य शिरऽइत्सतेन जिह्वा पवित्रमश्विनासन्त्सरस्वती ।
चप्पन्न पायुर्भिषगस्य वालो वस्तिर्न्न शेपो हरसा तरस्वी ॥८८॥
अश्विभ्याञ्चक्षुरमृतङ्ग्रहाभ्याञ्छागेन तेजो हविषा शृतेन ।
पक्ष्माणि गोधूमैः कुवलैरुतानि पेशो न शुक्लमसितँवसाते ॥८९॥
अविर्न्न मेषो नसि वीर्य्याय प्राणस्य पन्थाऽअमृतो ग्रहाभ्याम् ।
सरस्वत्युपवाकैर्व्यानन्नस्यानि बर्हिर्ब्बदरैर्ज्जजान ॥९०॥
इन्द्रस्य रूपमृषभो बलाय कर्णाभ्याᳬ श्रोत्रममृतङ्ग्रहाभ्याम् ।
यवा न बर्हिर्भ्रुवि केसराणि कर्कन्धु जज्ञे मधु सारघम्मुखात् ॥९१॥
आत्मन्नुपस्थे न वृकस्य लोम मुखे श्मश्रूणि न व्याघ्रलोम ।
केशा न शीर्षन्यशसे श्रियै शिखा सिꣳहस्य लोम त्विषिरिन्द्रियाणि ॥९२॥
अङ्गान्यात्मन्भिषजा तदश्विनात्मानमङ्गैः समधात्सरस्वती ।
इन्द्रस्य रूपꣳ शतमानमायुश्चन्द्रेण ज्योतिरमृतन्दधानाः ॥९३॥
सरस्वती योन्यांगर्भमन्तरश्विभ्याम्पत्नी सुकृतम्बिभर्त्ति ।
अपाᳬ रसेन वरुणो न साम्नेन्द्रᳬ श्रियै जनयन्नप्सु राजा ॥९४॥
तेजः पशूनाᳬ हविरिन्द्रियावत्परिस्रुता पयसा सारघम्मधु ।
अश्विभ्यान्दुग्धम्भिषजा सरस्वत्या सुतासुताभ्याममृतः सोमऽइन्दुः ॥९५॥

इत्येकोनविंशोऽध्यायः

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

अथ विंशोऽध्यायः

ऋषिः—प्रजापतिः १, २, ४—२०, २२, २३, २७, २८, ३१, ३४, ३५ । अश्विनौ ३ । प्रस्कण्वः २१ । आश्वतराश्विः २४—२६ । विश्वामित्रः २९, ५३ । नृमेधपुरुषमेधौ ३० । कौण्डिन्यः ३२ । काक्षीवत्सुकीर्तिः ३३ । आङ्गिरसः ३६—४६ । वामदेवः ४७—४९ । गर्गः ५०—५२ । वसिष्ठः ५४ । विदर्भिः ५५—८० । गृत्समदः ८१—८३ । मधुच्छन्दाः ८४—९० ॥

देवताः—सभेशः १—३, ९, १० । सभापतिः ४—६, ८ । राजा ७ । उपदेशकाः ११ । विश्वेदेवाः १२ । अध्यापकोपदेशकौ १३ । अग्निः १४, २२, २४—२६, ७८, ७९ । वायुः १५ । सूर्य्यः १६, २१ । लिङ्गोक्ताः १७, ३४, ३५ । वरुणः १८ । आपः १९, २० । समिद् २३ । सोमः २७, ३३ । इन्द्रः २८—३१, ३६, ३८—४०, ४७—५४, ८७—८९ । परमात्मा ३२ । तनूनपाद् ३७ । उषासानक्ता ४१ । दैव्याध्यापकोपदेशकौ ४२ । तिस्रो देव्यः ४३ । त्वष्टा ४४ । वनस्पतिः ४५ । स्वाहाकृतयः ४६ । अश्विसरस्वतीन्द्राः ५५—६९, ७३—७७, ८०, ९० । इन्द्रसवितृवरुणाः ७०—७२ । अश्विनौ ८१—८३ । सरस्वती ८४—८६ ॥

छन्दः—द्विपदाविराड्गायत्री १ । भुरिगुष्णिक् २, २८ । निचृदतिधृतिः ३ । निचृदार्षीगायत्री ४ । अनुष्टुप् ५, ६, १३, २५, ३४, ५५, ५७ ५९—६२, ६४, ६५, ६८, ७०—७२, ७५ । निचृद्गायत्री ७, ८३, ८५, ८७, । निचृदनुष्टुप् ८, १४—१६, २४, २६, ५८, ६६, ६९, ७३, ७४, ९० । निचृज्जगती ९ । स्वराट्शक्वरी १० । पङ्क्तिः ११, २२, ३२, ४९ । निचृत्प्रकृतिः १२ । भुरिक्त्रिष्टुप् १७, ४० । भुरिगत्यष्टिः १८ । निचृदतिजगती १९ । भुरिगनुष्टुप् २०, ६७ । विराडनुष्टुप् २१, २७, ५६, ६३, ७६, ८० । स्वराडतिशक्वरी २३ । गायत्री २९, ३१, ८४, ८६, ८८, ८९ । बृहती ३० । विराट्त्रिष्टुप् ३३, ५० । निचृदुपरिष्टाद्बृहती ३५ । त्रिष्टुप् ३६—३८, ४१—४३, ४५, ४६ । निचृत्त्रिष्टुप् ३९, ४४, ४८ । भुरिक्पङ्क्तिः ४७, ५१, ५२; ५४, ७७, ७९ । निचृद्बृहती ५३ । जगती ७८ । प्राच्युंष्णिक् ८१ । विराड्गायत्री ८२ ॥

स्वरः—षड्जः १, ३, ४, ७, २९, ३१, ८२—८९ । ऋषभः २, २८, ८१ । गान्धारः ५, ६, ८, १३—१६, १८, २०, २१, २४—२७, ३४, ५५—७६, ८०, ९० । निषादः ९, १९, ७८ । धैवतः १०, १२, १७, ३३, ३६—४६, ४८, ५० । पञ्चमः ११, २२, २३, ३२, ४७, ४९, ५१, ५२, ५४, ७७, ७९ । मध्यमः ३०, ३५, ५३ ।

॥१॥ क्षत्रस्य योनिरसि क्षत्रस्य नाभिरसि ।
मा त्वा हिꣳसीन्मा मा हिꣳसीः ॥१॥

निषसाद धृतव्रतो वरुणः पस्त्यास्वा ।
साम्राज्याय सुक्रतुः । मृत्योः पाहि विद्योत्पाहि ॥२॥

देवस्य त्वा सवितुः प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्याम्पूष्णो हस्ताभ्याम् ।
अश्विनोर्भैषज्येन तेजसे ब्रह्मवर्चसायाभिषिञ्चामि सरस्वत्यै भैषज्येन वीर्यायान्नाद्यायाभिषिञ्चामीन्द्रस्येन्द्रियेण बलाय श्रियै यशसेऽभिषिञ्चामि ॥३॥

कोऽसि कतमोऽसि कस्मै त्वा काय त्वा । सुश्लोक सुमङ्गल सत्यराजन् ॥४॥
शिरो मे श्रीर्यशो मुखं त्विषिः केशाश्च श्मश्रूणि ।
राजा मे प्राणोऽअमृतꣳ सम्राट्चक्षुर्विराट्श्रोत्रम् ॥५॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

जिह्वा मे भद्रँवाङ्महो मनो मन्युः स्वराड्भामः ।
मोदाः प्प्रमोदाऽअङ्गुलीरङ्गानि मित्रम्मे सहः ॥६॥
बाहू मे बलमिन्द्रियꣳ हस्तौ मे कर्म्म वीर्य्यम् । आत्मा क्षत्रमुरो मम ॥७॥
पृष्टीर्म्मे राष्ट्रमुदरमꣳसौ ग्रीवाश्च श्रोणी ।
ऊरूऽअरत्नी जानुनी विशो मेऽङ्गानि सर्वतः ॥८॥
नाभिर्म्मे चित्तँविज्ञानम्पायुर्म्मेऽपचितिर्भसत् ।
आनन्दनन्दावाण्डौ मे भगः सौभाग्ग्यम्पसः ।
जङ्घाब्भ्याम्पद्भ्यान्धर्म्मोऽस्मि विशि राजा प्प्रतिष्ठितः ॥९॥
प्रति क्षत्रे प्प्रतितिष्ठामि राष्ट्रे प्प्रत्यश्श्वेषु प्प्रतितिष्ठामि गोषु ।
प्रत्यङ्गेषु प्प्रतितिष्ठाम्म्यात्मन्प्रति प्प्राणेषु प्प्रतितिष्ठामि पुष्टे प्प्रति द्यावा-
पृथिव्योः प्प्रतितिष्ठामि यज्ञे ॥१०॥
त्रया देवाऽएकादश त्रयस्त्रिꣳशाः सुराधसः ।
बृहस्प्पतिपुरोहिता देवस्य सवितुः सवे । देवा देवैरवन्तु मा ॥११॥
प्रथमा द्वितीयैर्द्वितीयास्तृतीयैस्तृतीयाः सत्त्येन सत्त्यँय्यज्ञेन यज्ञो यजुर्ब्भिर्य्य-
जूꣳषि सामभिः सामान्यृग्भिर्ऋचः पुरोनुवाक्याभिः पुरोनुवाक्या याज्याभि-
र्य्याज्या वषट्कारैर्वषट्काराऽआहुतिभिराहुतयो मे कामान्त्समर्द्धयन्तु भूः स्वाहा ॥१२॥
लोमानि प्प्रयतिर्म्मम त्वङ्मऽआनतिरागतिः ।
माꣳसम्मऽउपनतिर्व्वस्वस्थि मज्जा मऽआनतिः ॥१३॥
॥२॥ यद्देवा देवहेडनन्देवासश्चकृमा वयम् ।
अग्निर्म्मा तस्म्मादेनसो विश्श्वान्मुञ्चत्त्वꣳहसः ॥१४॥
यदि दिवा यदि नक्तमेनाꣳसि चकृमा वयम् ।
वायुर्म्मा तस्म्मादेनसो विश्श्वान्मुञ्चत्त्वꣳहसः ॥१५॥
यदि जाग्ग्रद्यदि स्वप्नऽएनाꣳसि चकृमा वयम् ।
सूर्य्यो मा तस्म्मादेनसो विश्श्वान्मुञ्चत्त्वꣳहसः ॥१६॥
यद्ग्रामे यदरण्ण्ये यत्सभायाँय्यदिन्द्रिये ।
च्छूद्रे यदर्य्ये यदेनश्चकृमा वयँय्यदेकस्याधि धर्म्मणि तस्यावयजनमसि ॥१७॥
दापोऽअग्घ्न्याऽइति वरुणेति शपामहे ततो वरुण नो मुञ्च ।
अवभृथ निचुम्पुण निचेरुरसि निचुम्पुणः ।
अव देवैर्द्देवकृतमेनोयक्ष्यव मर्त्त्यैर्म्मर्त्त्यकृतम्पुरुराव्णो देव रिषस्प्पाहि ॥१८॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

सुमुद्रे ते हृदयमुप्प्स्वुन्तः सन्त्वा व्विशन्त्वोषधीरुतापः। सुमित्रिया नुऽआपुऽओष-
धयः सन्तु दुर्म्मित्रियास्त्तस्मै सन्तु योस्मान्द्वेष्टि यञ्च व्वयन्द्विष्म्मः ॥१९॥
द्रुपदादिव मुमुचानः स्विन्नः स्नातो मलादिव।
पूतम्पवित्त्रेणेवाज्ज्यमापः शुन्धन्तु मैनसः ॥२०॥
उद्वयन्तमसुस्प्परि स्वुः पश्श्यन्तुऽउत्तरम्।
देवन्देवुत्रा सूर्य्यमगन्म ज्ज्योतिरुत्तमम् ॥२१॥
अपोऽअुद्यान्न्वचारिषुᳫं रसेन सर्मसृक्ष्महि।
पर्यस्वानग्नुऽआगमुन्तम्मा सᳫंसृज वर्च्चसा प्प्रजया चु धनेन च ॥२२॥
एधोस्येधिषीमहि सुमिदसि तेजोसि तेजो मयि धेहि।
सुमाववर्त्ति पृथिवी समुषाः समु सूर्यः। समु विश्श्वमिदञ्जगत्।
वैश्श्वानुरज्ज्योतिर्ब्भूयासँव्विभून्कामान्व्यश्न्नवै भूः स्वाहा ॥२३॥

॥३॥ अुब्भ्यादधामि सुमिधुमग्ने व्व्रतपते त्त्वयि।
व्व्रतञ्च श्श्रुद्धाञ्चोपैमीन्धे त्त्वा दीक्क्षितोऽअुहम् ॥२४॥
यत्र ब्ब्रह्म च क्क्षत्रञ्च सुम्म्यञ्चौ चरतः सुह।
तँल्लोकम्पुण्ण्यम्प्रज्ज्ञेषँय्यत्र देवाः सुहाग्निना ॥२५॥
यत्रेन्द्रश्च व्वायुश्च सुम्म्यञ्चौ चरतः सुह।
तँल्लोकम्पुण्ण्यम्प्रज्ज्ञेषँय्यत्र सेदिर्न्न व्विद्यते ॥२६॥
अुᳫंशुना तेऽअुᳫंशुः पृच्च्यताम्पर्रुषा पर्रुः।
गुन्धस्त्ते सोमेमवतु मदाय रसोऽअच्च्युतः ॥२७॥
सिञ्चन्ति परिषिञ्चन्त्युत्सिञ्चन्ति पुनन्ति च।
सुरायै बुब्भ्रवै मदे किन्त्वो वदति किन्त्वः ॥२८॥
धानावन्तङ्करुम्भिणमपूपवन्तमुक्थिनम्। इन्द्र प्रातर्ज्जुषस्व नः ॥२९॥
बृहदिन्द्राय गायत मरुतो व्वृत्रुहन्तमम्।
येन ज्ज्योतिरजनयन्नृतावृधो देवन्देवाय जागृवि ॥३०॥
अद्ध्वर्य्योऽअद्रिभिः सुतᳫं सोमम्पवित्त्रुऽआनय। पुनाहीन्द्राय पातवे ॥३१॥

॥४॥ यो भूतानामधिपतिर्य्यस्मिँल्लोकाऽअधिश्श्रिताः।
यऽईशे महतो मुहाँस्तेन गृह्णामि त्वामुहम्मयि गृह्णामि त्वामुहम् ॥३२॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

उपयामगृहीतोस्यश्विभ्यान्त्वा सरस्वत्यै त्वेन्द्राय त्वा सुत्राम्म्णऽएष ते योनिर्-
श्विभ्यान्त्वा सरस्वत्यै त्वेन्द्राय त्वा सुत्राम्म्णे ॥३३॥
प्राणपा मेऽअपानपाश्चक्षुष्पाः श्रोत्रपाश्च मे ।
वाचो मे विश्वभेषजो मनसोसि विलायकः ॥३४॥
अश्विनकृतस्य ते सरस्वतिकृतस्येन्द्रेण सुत्राम्म्णा कृतस्य ।
उपहूतऽउपहूतस्य भक्षयामि ॥३५॥

॥५॥ समिद्धऽइन्द्रऽउषसामनीके पुरोरुचा पूर्वकृद्वावृधानः ।
त्रिभिर्देवैस्त्रिꣳशता वज्रबाहुर्जघान वृत्रं वि दुरो ववार ॥३६॥
नराशꣳसः प्रति शूरो मिमानस्तनूनपात्प्रति यज्ञस्य धाम ।
गोभिर्वपावान्मधुना समञ्जन्हिरण्यैश्चन्द्री यजति प्रचेताः ॥३७॥
ईडितो देवैर्हरिवाँ॥ऽअभिष्टिराजुह्वानो हविषा शर्द्धमानः ।
पुरन्दरो गोत्रभिद्वज्रबाहुरायातु यज्ञमुप नो जुषाणः ॥३८॥
जुषाणो बर्हिर्हरिवान्नऽइन्द्रः प्राचीनꣳ सीदत्प्रदिशा पृथिव्याः ।
उरुप्रथाः प्रथमानꣳ स्योनमादित्यैरक्तँवसुभिः सजोषाः ॥३९॥
इन्द्रन्दुरः कवष्यो धावमाना वृषाणँयन्तु जनयः सुपत्नीः ।
द्वारो देवीरभितो विश्रयन्ताꣳ सुवीरा वीरम्प्रथमाना महोभिः ॥४०॥
उषासानक्ता बृहती बृहन्तम्पयस्वती सुदुघे शूरमिन्द्रम् ।
तन्तुन्ततम्पेशसा सँवयन्ती देवानान्देवँयजतः सुरुक्मे ॥४१॥
दैव्या मिमाना मनुषः पुरुत्रा होताराविन्द्रम्प्रथमा सुवाचा ।
मूर्द्धन्यज्ञस्य मधुना दधाना प्राचीनञ्ज्योतिर्हविषा वृधातः ॥४२॥
तिस्रो देवीर्हविषा वर्द्धमानाऽइन्द्रञ्जुषाणा जनयो न पत्नीः ।
अच्छिन्नन्तन्तुम्पयसा सरस्वतीडा देवी भारती विश्वतूर्त्तिः ॥४३॥
त्वष्टा दधच्छुष्ममिन्द्राय वृष्णेपाकोचिष्टुर्यशसे पुरूणि ।
वृषा यजन्वृषणम्भूरिरेता मूर्द्धन्यज्ञस्य समनक्तु देवान् ॥४४॥
वनस्पतिरवसृष्टो न पाशैस्त्मन्या समञ्जञ्छमिता न देवः ।
इन्द्रस्य हव्यैर्जठरम्पृणानः स्वदाति यज्ञम्मधुना घृतेन ॥४५॥
स्तोकानामिन्दुम्प्रति शूरऽइन्द्रो वृषायमाणो वृषभस्तुराषाट् ।
घृतप्रुषा मनसा मोदमानाः स्वाहा देवाऽअमृता मादयन्ताम् ॥४६॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

॥६॥ आयात्विन्द्रोवसऽउप नऽइह स्तुतः सधमादस्तु शूरः ।
वावृधानस्तविषीर्यस्य पूर्वीर्द्यौर्न क्षत्रमभिभूति पुष्यात् ॥४७॥
आ नऽइन्द्रो दूरादा नऽआसादभिष्टिकृदवसे यासदुग्रः ।
ओजिष्ठेभिर्नृपतिर्वज्रबाहुः सङ्गे समत्सु तुर्वणिः पृतन्यून् ॥४८॥
आ नऽइन्द्रो हरिभिर्यात्वच्छार्वाचीनोवसे राधसे च ।
तिष्ठाति वज्री मघवा विरप्शीमँय्यज्ञमनु नो वाजसातौ ॥४९॥
त्रातारमिन्द्रमवितारमिन्द्रꣳ हवेहवे सुहवꣳ शूरमिन्द्रम् ।
ह्वयामि शक्रम्पुरुहूतमिन्द्रꣳ स्वस्ति नो मघवा धात्विन्द्रः ॥५०॥
इन्द्रः सुत्रामा स्ववाँ॥ऽअवोभिः सुमृडीको भवतु विश्ववेदाः ।
बाधतान्द्वेषोऽअभयङ्कृणोतु सुवीर्यस्य पतयः स्याम ॥५१॥
तस्य वयꣳ सुमतौ यज्ञियस्यापि भद्रे सौमनसे स्याम ।
स सुत्रामा स्ववाँ॥ऽइन्द्रोऽअस्मेऽआराच्चिद्द्वेषः सनुतर्युयोतु ॥५२॥
आ मन्द्रैरिन्द्र हरिभिर्याहि मयूररोमभिः ।
मा त्वा केचिन्नियमन्विन्न पाशिनोति धन्वेव ताँ॥ऽइहि ॥५३॥
एवेदिन्द्रँवृषणँवज्रबाहुँवसिष्ठासोऽअभ्यर्चन्त्यर्कैः ।
स न स्तुतो वीरवद्धातु गोमद्यूयम्पात स्वस्तिभिः सदा नः ॥५४॥

॥७॥ समिद्धोऽअग्निरश्विना तप्तो घर्मो विराट्सुतः ।
दुहे धेनुः सरस्वती सोमꣳ शुक्रमिहेन्द्रियम् ॥५५॥
तनूपा भिषजा सुतेऽश्विनोभा सरस्वती ।
मध्वा रजाꣳसीन्द्रियमिन्द्राय पथिभिर्वहान् ॥५६॥
इन्द्रायेन्दुꣳ सरस्वती नराशꣳसेन नग्नहुम् ।
अधातामश्विना मधु भेषजम्भिषजा सुते ॥५७॥
आजुह्वाना सरस्वतीन्द्रायेन्द्रियाणि वीर्यम् ।
इडाभिरश्विनाविषꣳ समूर्जꣳ सꣳ रयिन्दधुः ॥५८॥
अश्विना नमुचेः सुतꣳ सोमꣳ शुक्रम्परिस्रुता ।
सरस्वती तमाभरद्बर्हिषेन्द्राय पातवे ॥५९॥
कवष्यो न व्यचस्वतीरश्विभ्यान्न दुरो दिशः ।
इन्द्रो न रोदसीऽउभे दुहे कामान्त्सरस्वती ॥६०॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

उषासानक्तमश्विना दिवेन्द्रꣳ सायमिन्द्रियैः ।
सञ्जानाने सुपेशसा समञ्जाते सरस्वत्या ॥६१॥
पातन्नोऽअश्विना दिवा पाहि नक्तꣳ सरस्वति ।
दैव्या होतारा भिषजा पातमिन्द्रꣳ सचा सुते ॥६२॥
तिस्रस्त्रेधा सरस्वत्यश्विना भारतीडा ।
तीव्रम्परिस्रुता सोममिन्द्राय सुषुवुर्म्मदम् ॥६३॥
अश्विना भेषजम्मधु भेषजन्नः सरस्वती ।
इन्द्रे त्वष्टा यशः श्रियꣳ रूपꣳरूपमधुः सुते ॥६४॥
ऋतुथेन्द्रो वनस्पतिः शशमानः परिस्रुता ।
कीलालमश्विभ्याम्मधु दुहे धेनुः सरस्वती ॥६५॥
गोभिर्न्न सोममश्विना मासरेण परिस्रुता ।
समधातꣳ सरस्वत्या स्वाहेन्द्रे सुतम्मधु ॥६६॥

॥८॥ अश्विना हविरिन्द्रियन्नमुचेर्द्धिया सरस्वती ।
आ शुक्रमासुराद्वसु मघमिन्द्राय जभ्रिरे ॥६७॥
यमश्विना सरस्वती हविषेन्द्रमवर्द्धयन् ।
स बिभेद वलम्मघन्नमुचावासुरे सचा ॥६८॥
तमिन्द्रम्पशवः सचाश्विनोभा सरस्वती ।
दधानाऽअभ्यनूषत हविषा यज्ञऽइन्द्रियैः ॥६९॥
यऽइन्द्रऽइन्द्रियन्दधुः सविता वरुणो भगः ।
स सुत्रामा हविष्पतिर्य्यजमानाय सश्चत ॥७०॥
सविता वरुणो दधद्यजमानाय दाशुषे ।
आदत्त नमुचेर्व्वसु सुत्रामा बलमिन्द्रियम् ॥७१॥
वरुणः क्षत्रमिन्द्रियम्भगेन सविता श्रियम् ।
सुत्रामा यशसा बलन्दधाना यज्ञमाशत ॥७२॥
अश्विना गोभिरिन्द्रियमश्वेभिर्व्वीर्य्यम्बलम् ।
हविषेन्द्रꣳ सरस्वती यजमानमवर्द्धयन् ॥७३॥
ता नासत्या सुपेशसा हिरण्यवर्त्तनी नरा ।
सरस्वती हविष्मतीन्द्र कर्म्मसु नोवत ॥७४॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

ता भि॒षजा॑ सु॒कर्म्म॑णा॒ सा सु॒दुघा॒ सर॑स्वती ।
स वृ॑त्र॒हा श॒तक्र॑तु॒रिन्द्रा॑य दधुरिन्द्रि॒यम् ॥७५॥
यु॒वꣳ सु॒राम॑मश्विना॒ नमु॑चावासु॒रे सचा॑ । वि॒पि॒पा॒नाः स॑रस्वती॒न्द्रङ्कर्म्म॑स्वावत ॥७६॥
पु॒त्रमि॑व पि॒तरा॑वश्वि॒नोभेन्द्रा॑वथुः॒ काव्यै॑र्द॒ꣳसना॑भिः ।
यत्सु॒रामं॒व्यपि॑बः॒ शची॑भिः॒ सर॑स्वती त्वा मघवन्नभिष्णक् ॥७७॥
यस्मि॒न्नश्वा॑सऽऋष॒भास॑ऽउ॒क्षणो॑ व॒शा मे॒षाऽअ॑वसृ॒ष्टास॒ऽआहु॑ताः ।
की॒ला॒ल॒पे सोम॑पृष्ठाय वे॒धसे॑ हृ॒दा म॒तिञ्ज॑नय॒ चारु॑म॒ग्नये॑ ॥७८॥
अहा॑व्यग्ने ह॒विरा॒स्ये॑ ते स्रु॒चीव घृ॒तञ्च॒म्वीव॒ सोम॑ः ।
वा॒ज॒सनि॑ꣳ र॒यिम॒स्मे सु॒वीर॑म्प्रश॒स्तन्धे॑हि य॒शस॑म्बृ॒हन्त॑म् ॥७९॥

॥९॥ अ॒श्विना॒ तेज॑सा॒ चक्षु॑ः प्रा॒णेन॒ सर॑स्वती वी॒र्य᳕म् ।
वा॒चेन्द्रो॒ बले॒नेन्द्रा॑य दधुरिन्द्रि॒यम् ॥८०॥
गोम॑दू॒ षु णा॑सत्या॒श्वा॑वद्यातमश्विना । व॒र्त्ती रु॑द्रा नृ॒पाय्य॑म् ॥८१॥
न यत्परो॒ नान्त॑रऽआद॒धर्ष॑द्वृषण्वसू । दु॒ःशꣳसो॒ मर्त्यो॑ रि॒पुः ॥८२॥
ता न॒ऽआवो॑ढमश्विना र॒यिम्पि॒शङ्ग॑सन्दृशम् । धिष्ण्या॑ वरिवो॒विद॑म् ॥८३॥
पा॒व॒का न॒ः सर॑स्वती॒ वाजे॑भिर्वा॒जिनी॑वती । य॒ज्ञं॑व॒ष्टु धि॒याव॑सुः ॥८४॥
चो॒द॒यि॒त्री सू॒नृता॑नां॒ चेत॑न्ती सुमती॒नाम् । य॒ज्ञन्द॑धे॒ सर॑स्वती ॥८५॥
म॒होऽअर्ण॒ः सर॑स्वती॒ प्रचे॑तयति के॒तुना॑ । धियो॒ विश्वा॒ वि रा॑जति ॥८६॥
इन्द्रा या॑हि चित्रभानो सु॒ताऽइ॒मे त्वा॒यव॑ः । अण्वी॑भि॒स्तना॑ पू॒तास॑ः ॥८७॥
इन्द्रा या॑हि धि॒येषि॒तो विप्र॑जूतः सु॒ताव॑तः । उप॒ ब्रह्मा॑णि वा॒घत॑ः ॥८८॥
इन्द्रा या॑हि॒ तूतु॑जान॒ऽउप॒ ब्रह्मा॑णि हरिवः । सु॒ते द॑धिष्व न॒श्चन॑ः ॥८९॥
अ॒श्विना॑ पिबता॒म्मधु॒ सर॑स्वत्या स॒जोष॑सा ।
इन्द्र॑ः सु॒त्रामा॑ वृत्र॒हा जु॒षन्ता॑ꣳ सो॒म्यम्मधु॑ ॥९०॥

इति विंशोऽध्यायः

समाप्ता चेयं पूर्वविंशतिः ॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

॥ अथोत्तरविंशतिः ॥

अथैकविंशोऽध्यायः

ऋषिः—शुनःशेपः १, २ । वामदेवः ३—५ । गयस्फानः ६ । गयःप्लातः ७ । विश्वामित्रः ८ । वसिष्ठः ९ । आत्रेयः १०, ११, २७ । स्वस्त्यात्रेयः १२—२६, २८—६१ ।

देवता—वरुणः १, २ । अग्निवरुणौ ३, ४ । आदित्याः ५ । अदितिः ६ । स्वर्ग्या नौः ७ । मित्रावरुणौ ८ । अग्निः ९, १२ । ऋत्विजः १० । विद्वांसः ११, १३—१६, २२, २७, ४१, ४४ । विश्वेदेवाः १७—२१, २४, २६, २८ । रुद्राः २३ । इन्द्रः २५ । अग्न्यश्वीन्द्रसरस्वत्याद्या लिङ्गोक्ताः २९ । अश्व्यादयो लिङ्गोक्ताः ३० । अश्व्यादयः ३१, ३६—४०, ४६, ४७, ४९—५८ । सरस्वत्यादयः ३२, ४८ होत्रादयः ४२, ४३ । यजमानर्त्विजः ४५ । अग्न्यादयः ५९ । लिङ्गोक्ताः ६०, ६१ ॥

छन्दः—निचृद्गायत्री १, ८ । निचृत्त्रिष्टुप् २, ११ । स्वराट्पङ्क्तिः ३, ४ । त्रिष्टुप् ५ । भुरिक्त्रिष्टुप् ६ । यवमध्यागायत्री ७ । त्रिष्टुप् ९, ४८, ५०, ५१, ५४ । भुरिक्पङ्क्तिः १० । विराडनुष्टुप् १२, १४ । अनुष्टुप् १३, १६, १९—२२, २४, २५ । निचृदनुष्टुप् १५, १७, १८ । भुरिगनुष्टुप् २३, २७, २८ । विराड्बृहती २६ । निचृदष्टिः २९, ३३, ३६ । भुरिगत्यष्टिः ३० । अतिधृतिः ३१, ४१ । विराडतिधृतिः ३२ । निचृदतिधृतिः ३४ । भुरिगष्टिः ३५ । धृतिः ३७, ६० । भुरिक्कृतिः ३८ । निचृदत्यष्टिः ३९, ५६ । विराडत्यष्टिः[क], अत्यष्टिः[र] ४० । आर्च्युष्णिक्[क], विराडाकृतिः[र], ४२ । याजुषीपङ्क्तिः[क], उत्कृतिः[र] ४३ । याजुषीत्रिष्टुप्[क], स्वराडुत्कृतिः[र] ४४ । भुरिक्प्राजापत्योष्णिक्[क], भुरिगभिकृतिः[र] ४५ । उत्कृतिः[क], स्वराट्संकृतिः[र] ४६ । भुरिगाकृतिः[क],[र]४७ । ब्राह्म्युष्णिक् ४९ । अतिजगती ५२ । भुरिगतिजगती ५३ । स्वराट्शक्वरी ५५ । अतिशक्वरी ५७ । अत्यष्टिः[क], निचृत्त्रिष्टुप्[र] ५८ । अष्टिः ५९ । भुरिग्विकृतिः ६१ ॥

स्वरः—षड्जः १, ७, ८, ३१, ३२, ३४, ३५, ४१, ४३[र], ४४[र] ४६[क] । धैवतः २, ५, ६, ९, ११, ४४[क], ४८, ५०, ५१, ५४, ५५, ५८[र] । पञ्चमः ३, ४, १०, ४२[र], ४३[क], ४७, ५७ । गान्धारः १२—२५, २७, २८, ३०, ३९, ४०, ४६ [र], ५६, ५८ [क] । मध्यमः २६, २९, ३३, ३५, ३६, ५९, ६१ । ऋषभः ३७, ४२ [क], ४५, ४९, ५९, ६० । निषादः ३८, ५२, ५३ ॥

॥१॥ इमम्मे वरुण श्श्रुधी हवमुद्या च मृडय । त्वामवस्युराचके ॥१॥
तत्त्वा यामि ब्रह्मणा वन्दमानुस्तदाशास्ते यजमानो हुविर्भिः ।
अहेडमानो वरुणेह बोद्ध्युरुशꣳसु मा नुऽआयुः प्रमोषीः ॥२॥
त्वन्नोऽअग्ने वरुणस्य विद्वान्देवस्य हेडोऽअवयासिसीष्ठाः ।
यजिष्ठो वह्नितमः शोशुचानो विश्श्वा द्वेषाꣳसि प्प्रमुमुग्ग्ध्युस्स्मत् ॥३॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

स त्वन्नोऽअग्ग्नेवमो भवोती नेदिष्ट्ठोऽअस्याऽउषसो व्युष्ट्टौ ।
अवयक्क्ष्व नो वरुणꣳ रराणो वीहि मृडीकꣳ सुहवो नऽएधि ॥४॥
महीमू षु मातरꣳ सुव्रतानामृतस्य पत्नीमवसे हुवेम ।
तुविक्क्षत्रामजरन्तीमुरूचीꣳ सुशर्म्माणमदितिꣳ सुप्प्रणीतिम् ॥५॥
सुत्रामाणम्पृथिवीन्द्यामनेहसꣳ सुशर्म्माणमदितिꣳ सुप्प्रणीतिम् ।
दैवीन्नावꣳ स्वरित्रामनागसमस्रवन्तीमारुहेमा स्वस्तये ॥६॥
सुनावमारुहेयमस्रवन्तीमनागसम् । शतारित्राꣳ स्वस्तये ॥७॥
आ नो मित्रावरुणा घृतैर्ग्गव्यूतिमुक्षतम् । मद्ध्वा रजाꣳसि सुक्रतू ॥८॥
प्र बाहवा सिसृतञ्जीवसे नऽआ नो गव्यूतिमुक्षतङ्घृतेन ।
आ मा जने श्रवयतँय्युवाना श्रुतम्मे मित्रावरुणा हवेमा ॥९॥
शन्नो भवन्तु वाजिनो हवेषु देवताता मितद्रवः स्वर्क्काः ।
जम्भयन्तोहिँवृकꣳ रक्क्षाꣳसि सनेम्म्यस्म्मद्युयवन्नमीवाः ॥१०॥
वाजेवाजेवत वाजिनो नो धनेषु विप्प्राऽअमृताऽऋतज्ज्ञाः ।
अस्य मद्ध्वः पिबत मादयद्ध्वन्तृप्ता यात पथिभिर्द्देवयानैः ॥११॥
॥२॥ समिद्धोऽअग्निः समिधा सुसमिद्धो वरेण्ण्यः ।
गायत्री च्छन्दऽइन्द्रियन्त्र्यविर्ग्गौर्वयो दधुः ॥१२॥
तनूनपाच्छुचिव्रतस्तनूपाश्च सरस्वती ।
उष्णिहा च्छन्दऽइन्द्रियन्दित्त्यवाड्गौर्वयो दधुः ॥१३॥
इडाभिरग्निरीड्यः सोमो देवोऽअमर्त्त्यः ।
अनुष्टुप्पच्छन्दऽइन्द्रियम्पञ्चाविर्ग्गौर्वयो दधुः ॥१४॥
सुबर्हिरग्निः पूषण्ण्वान्त्स्तीर्ण्णबर्हिरमर्त्त्यः ।
बृहती च्छन्दऽइन्द्रियन्त्रिवत्सो गौर्वयो दधुः ॥१५॥
दुरो देवीर्द्दिशो महीर्ब्रह्मा देवो बृहस्पतिः ।
पङ्क्तिश्च्छन्दऽइहेन्द्रियन्तुर्य्यवाड्गौर्वयो दधुः ॥१६॥
उषे यह्वी सुपेशसा विश्वे देवाऽअमर्त्त्याः ।
त्रिष्टुप्पच्छन्दऽइहेन्द्रियम्पष्ठवाड्गौर्वयो दधुः ॥१७॥
दैव्या होतारा भिषजेन्द्रेण सयुजा युजा ।
जगती च्छन्दऽइन्द्रियमनड्वान्गौर्वयो दधुः ॥१८॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

तिस्रऽइडा सरस्वती भारती मरुतो विशः ।
विराड्छन्दऽइहेन्द्रियन्धेनुर्गौर्न्न वयो दधुः ॥१९॥
त्वष्टा तुरीपोऽअद्भुतऽइन्द्राग्नी पुष्टिवर्द्धना ।
द्विपदा च्छन्दऽइन्द्रियमुक्षा गौर्न्न वयो दधुः ॥२०॥
शमिता नो वनस्पतिः सविता प्प्रसुवन्भगम् ।
ककुप्छन्दऽइहेन्द्रियँवशा वेहद्वयो दधुः ॥२१॥
स्वाहा यज्ञँवरुणः सुक्षत्रो भेषजङ्करत् ।
अतिच्छन्दाऽइन्द्रियम्बृहदृषभो गौर्वयो दधुः ॥२२॥

॥३॥ वसन्तेनऽऋतुना देवा वसवस्त्रिवृता स्तुताः ।
रथन्तरेण तेजसा हविरिन्द्रे वयो दधुः ॥२३॥
ग्रीष्मेणऽऋतुना देवा रुद्राः पञ्चदशे स्तुताः ।
बृहता यशसा बलꣳ हविरिन्द्रे वयो दधुः ॥२४॥
वर्षाभिर्ऋतुनादित्या स्तोमे सप्तदशे स्तुताः ।
वैरूपेण विशौजसा हविरिन्द्रे वयो दधुः ॥२५॥
शारदेनऽऋतुना देवाऽएकविꣳशऽऋभवं स्तुताः ।
वैराजेन श्रिया श्रियꣳ हविरिन्द्रे वयो दधुः ॥२६॥
हेमन्तेनऽऋतुना देवास्त्रिणवे मरुत स्तुताः ।
बलेन शक्वरीः सहो हविरिन्द्रे वयो दधुः ॥२७॥
शैशिरेणऽऋतुना देवास्त्रयस्त्रिꣳशेमृता स्तुताः ।
सत्येन रेवतीः क्षत्रꣳ हविरिन्द्रे वयो दधुः ॥२८॥

॥४॥ होता यक्षत्समिधाग्निमिडस्पदेश्विनेन्द्रꣳ सरस्वतीमजो धूम्रो न गोधूमैः कुवलैर्भेषजम्मधु शष्पैर्न्न तेजऽइन्द्रियम्पयः सोमः परिस्रुता घृतम्मधु व्यन्त्वाज्यस्य होतर्यज ॥२९॥
होता यक्षत्तनूनपात्सरस्वतीमविर्म्मेषो न भेषजम्पथा मधुमता भरन्नश्विनेन्द्राय वीर्य्यम्बदरैरुपवाकाभिर्भेषजन्तोक्मभिः पयः सोमः परिस्रुता घृतम्मधु व्यन्त्वाज्यस्य होतर्यज ॥३०॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

होता यक्षन्नराशꣳसन्न नग्नहुम्पतिꣳ सुरया भेषजम्मेषः सरस्वती भिषग्रथो न चन्द्रयश्विनोर्वपाऽइन्द्रस्य वीर्य्यम्बदरैरुपवाकाभिर्भेषजन्तोक्मभिः पयः सोमः परिस्रुता घृतम्मधु व्यन्त्वाज्यस्य होतर्य्यज ॥३१॥

होता यक्षदिडेडितऽआजुह्वानः सरस्वतीमिन्द्रम्बलेन वर्द्धयन्नृषभेण गवेन्द्रियम्-श्विनेन्द्राय भेषजँय्यवैः कर्कन्धुभिर्म्मधु लाजैर्न्न मासरम्पयः सोमः परिस्रुता घृतम्मधु व्यन्त्वाज्यस्य होतर्य्यज ॥३२॥

होता यक्षद्बर्हिरूर्णम्म्रदा भिषङ्नासत्या भिषजाश्विनाश्वा शिशुमती भिषग्धेनुः सरस्वती भिषग्दुहऽइन्द्राय भेषजम्पयः सोमः परिस्रुता घृतम्मधु व्यन्त्वाज्यस्य होतर्य्यज ॥३३॥

होता यक्षद्दुरो दिशः कवष्यो न व्यचस्वतीरश्विभ्यान्न दुरो दिशऽइन्द्रो न रोदसी दुघे दुहे धेनुः सरस्वत्यश्विनेन्द्राय भेषजꣳ शुक्रन्न ज्योतिरिन्द्रियम्पयः सोमः परिस्रुता घृतम्मधु व्यन्त्वाज्यस्य होतर्य्यज ॥३४॥

होता यक्षत्सुपेशसोषे नक्तन्दिवाश्विना समञ्जाते सरस्वत्या त्विषिमिन्द्रे न भेषजꣳ श्येनो न रजसा हृदा श्रिया न मासरम्पयः सोमः परिस्रुता घृतम्मधु व्यन्त्वाज्यस्य होतर्य्यज ॥३५॥

होता यक्षद्दैव्या होतारा भिषजाश्विनेन्द्रन्न जागृवि दिवा नक्तन्न भेषजैः शूषꣳ सरस्वती भिषक्सीसेन दुहऽइन्द्रियम्पयः सोमः परिस्रुता घृतम्मधु व्यन्त्वाज्यस्य होतर्य्यज ॥३६॥

होता यक्षत्तिस्रो देवीर्न्न भेषजन्त्रयस्त्रिधातवोपसो रूपमिन्द्रे हिरण्ययमश्विनेडा न भारती वाचा सरस्वती महऽइन्द्राय दुहऽइन्द्रियम्पयः सोमः परिस्रुता घृतम्मधु व्यन्त्वाज्यस्य होतर्य्यज ॥३७॥

होता यक्षत्सुरेतसमृषभन्नर्य्यापसन्त्वष्टारमिन्द्रमश्विना भिषजन्न सरस्वतीमोजो न जूतिरिन्द्रियँवृको न रभसो भिषग्यशः सुरया भेषजꣳ श्रिया न मासरम्पयः सोमः परिस्रुता घृतम्मधु व्यन्त्वाज्यस्य होतर्य्यज ॥३८॥

होता यक्षद्वनस्पतिꣳ शमितारꣳ शतक्रतुम्भीमन्न मन्युꣳ राजानँव्याघ्रन्नमसाश्विना भामꣳ सरस्वती भिषगिन्द्राय दुहऽइन्द्रियम्पयः सोमः परिस्रुता घृतम्मधु व्यन्त्वाज्यस्य होतर्य्यज ॥३९॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

होता यक्षदग्निꣳ स्वाहाज्यस्य स्तोकानाꣳ स्वाहा मेदसाम्पृथक्स्वाहा च्छाग-
मश्विभ्याꣳ स्वाहा मेषꣳ सरस्वत्यै स्वाहऽऋषभमिन्द्राय सिꣳहाय सहसऽइन्द्रि-
यꣳ स्वाहाग्निन्न भेषजꣳ स्वाहा सोममिन्द्रियꣳ स्वाहेन्द्रꣳ सुत्रामाणꣳ सवितारँ-
वरुणम्भिषजाम्पतिꣳ स्वाहा वनस्प्पतिम्प्प्रियम्पाथो न भेषजꣳ स्वाहा देवाऽआ-
ज्यपा जुषाणोऽअग्निर्भेषजम्पयः सोमः परिस्रुता घृतम्मधु व्यन्त्वाज्यस्य होत-
र्य्यज ॥४०॥

॥५॥ होता यक्षदश्विनौ च्छागस्य वपाया मेदसो जुषेताꣳ हविर्होतर्य्यज । होता यक्ष-
त्सरस्वतीम्मेषस्य वपाया मेदसो जुषताꣳ हविर्होतर्य्यज । होता यक्षदिन्द्रमृषभस्य
वपाया मेदसो जुषताꣳ हविर्होतर्य्यज ॥४१॥

होता यक्षदश्विनौ सरस्वतीमिन्द्रꣳ सुत्रामाणमिमे सोमाः सुरामाणश्च्छागैर्न्न मेषै-
र्ऋषभैः सुताः शष्प्पैर्न्न तोक्मभिर्ल्लाजैर्म्महस्वन्तो मदा मासरेण परिष्कृताः शुक्राः
पयस्वन्तोमृताः प्रस्थिता वो मधुश्च्युतस्तानश्विना सरस्वतीन्द्रः सुत्रामा वृत्रहा
जुषन्ताꣳ सोम्म्यम्मधु पिबन्तु मदन्तु व्यन्तु होतर्य्यज ॥४२॥

होता यक्षदश्विनौ च्छागस्य हविषऽआत्तामद्य मध्यतो मेदऽउद्भृतम्पुरा द्वेषोभ्यः
पुरा पौरुषेय्या गृभो घस्तान्नूनङ्घासेऽअज्राणाँय्यवसप्प्रथमानाꣳ सुमत्क्षराणाꣳ
शतरुद्रियाणामग्निष्वात्तानाम्पीवोपवसनानाम्पार्श्वतः श्रोणितः शितामतऽउ-
त्सादतोङ्गादङ्गादवत्तानाङ्करतऽएवाश्विना जुषेताꣳ हविर्होतर्य्यज ॥४३॥

होता यक्षत्सरस्वतीम्मेषस्य हविषऽआवयदद्य मध्यतो मेदऽउद्भृतम्पुरा द्वेषो-
भ्यः पुरा पौरुषेय्या गृभो घसन्नूनङ्घासेऽअज्राणाँय्यवसप्प्रथमानाꣳ सुमत्क्ष-
राणाꣳ शतरुद्रियाणामग्निष्वात्तानाम्पीवोपवसनानाम्पार्श्वतः श्रोणितः शिता-
मतऽउत्सादतोङ्गादङ्गादवत्तानाङ्करदेवꣳ सरस्वती जुषताꣳ हविर्होतर्य्यज ॥४४॥

होता यक्षदिन्द्रमृषभस्य हविषऽआवयदद्य मध्यतो मेदऽउद्भृतम्पुरा द्वेषोभ्यः
पुरा पौरुषेय्या गृभो घसन्नूनङ्घासेऽअज्राणाँय्यवसप्प्रथमानाꣳ सुमत्क्षराणाꣳ
शतरुद्रियाणामग्निष्वात्तानाम्पीवोपवसनानाम्पार्श्वतः श्रोणितः शितामतऽउ-
त्सादतोङ्गादङ्गादवत्तानाङ्करदेवमिन्द्रो जुषताꣳ हविर्होतर्य्यज ॥४५॥

होता यक्षद्वनस्प्पतिमभि हि पिष्टतमया रभिष्ठया रशनयाधित । यत्राश्विनो-
श्च्छागस्य हविषः प्प्रिया धामानि यत्र सरस्वत्या मेषस्य हविषः प्प्रिया धामानि
यत्रेन्द्रस्यऽऋषभस्य हविषः प्प्रिया धामानि यत्राग्नेः प्प्रिया धामानि यत्र सोमस्य

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

प्प्रिया धामानि यत्रेन्द्रस्य सुत्राम्म्णः प्प्रिया धामानि यत्र सवितुः प्प्रिया धामानि यत्र वरुणस्य प्प्रिया धामानि यत्र वनस्प्पतेः प्प्रिया पाथाᳬंसि यत्र देवानामाज्ज्यपानाम्प्प्रिया धामानि यत्राग्ग्नेर्होतुः प्प्रिया धामानि तत्रैतान्प्रस्तुत्येवोपस्तुत्येवोपावस्स्रक्क्षद्द्रभीयसऽइव कृत्त्वी करद्देवन्देवो वनस्प्पतिर्ज्जुषताᳬं हविर्होतर्य्यज ॥४६॥

होता यक्क्षदग्ग्निᳬं स्विष्टकृतमयाडग्ग्निरश्श्विनोश्च्छागस्य हविषः प्प्रिया धामान्ययाट्सरस्वत्त्या मेषस्य हविषः प्प्रिया धामान्ययाडिन्द्रस्यऽऋषभस्य हविषः प्प्रिया धामान्ययाडग्ग्नेः प्प्रिया धामान्ययाट्सोमस्य प्प्रिया धामान्ययाडिन्द्रस्य सुत्राम्म्णः प्प्रिया धामान्ययाट्सवितुः प्प्रिया धामान्ययाड्वरुणस्य प्प्रिया धामान्ययाड्वनस्प्पतेः प्प्रिया पाथाᳬंस्ययाड्देवानामाज्ज्यपानाम्प्प्रिया धामानि यक्क्षदग्ग्नेर्होतुः प्प्रिया धामानि यक्क्षत्स्वम्महिमानमायजतामेज्ज्याऽइषः कृणोतु सोऽअद्ध्वरा जातवेदा जुषताᳬं हविर्होतर्य्यज ॥४७॥

॥६॥ देवम्बर्हिः सरस्वती सुदेवमिन्द्रेऽअश्श्विना ।
तेजो न चक्क्षुरक्क्ष्योर्ब्बर्हिषा दधुरिन्द्रियँव्वसुवने वसुधेयस्य व्यन्तु यज ॥४८॥
देवीर्द्वारोऽअश्श्विना भिषजेन्द्रे सरस्वती ।
प्राणन्न वीर्य्यन्नसि द्वारो दधुरिन्द्रियँव्वसुवने वसुधेयस्य व्यन्तु यज ॥४९॥
देवीऽउषासावश्श्विना सुत्रामेन्द्रे सरस्वती ।
बलन्न वाचमास्यऽउषाब्भ्यान्दधुरिन्द्रियँव्वसुवने वसुधेयस्य व्यन्तु यज ॥५०॥
देवी जोष्ट्री सरस्वत्त्यश्श्विनेन्द्रमवर्द्धयन् ।
श्रोत्रन्न कर्ण्णयोर्य्यशो जोष्ट्रीब्भ्यान्दधुरिन्द्रियँव्वसुवने वसुधेयस्य व्यन्तु यज ॥५१॥
देवीऽऊर्ज्जाहुती दुघे सुदुघेन्द्रे सरस्वत्त्यश्श्विना भिषजावतः ।
शुक्क्रन्न ज्ज्योतिस्स्तनयोराहुती धत्तऽइन्द्रियँव्वसुवने वसुधेयस्य व्यन्तु यज ॥५२॥
देवा देवानाम्भिषजा होताराविन्द्रमश्श्विना ।
वषट्कारैः सरस्वती त्त्विषिन्न हृदये मतिᳩ होतृब्भ्यान्दधुरिन्द्रियँव्वसुवने वसुधेयस्य व्यन्तु यज ॥५३॥
देवीस्तिस्रस्तिस्रो देवीरश्श्विनेडा सरस्वती ।
शूषन्न मद्ध्ये नाब्भ्यामिन्द्राय दधुरिन्द्रियँव्वसुवने वसुधेयस्य व्यन्तु यज ॥५४॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

देवऽइन्द्रो नराशꣳसस्त्रिवरूथः सरस्वत्याश्विभ्यामीयते रथः ।
रेतो न रूपममृतञ्जनित्रमिन्द्राय त्वष्टा दधदिन्द्रियाणि वसुवने वसुधेयस्य व्यन्तु यज ॥५५॥

देवो देवैर्वनस्पतिर्हिरण्यपर्णोऽअश्विभ्याꣳ सरस्वत्या सुपिप्पलऽइन्द्राय पच्यते मधु । ओजो न जूतिर्ऋषभो न भामं वनस्पतिर्नो दधदिन्द्रियाणि वसुवने वसुधेयस्य व्यन्तु यज ॥५६॥

देवम्बर्हिर्वारितीनामध्वरे स्तीर्णमश्विभ्यामूर्णम्रदाः सरस्वत्या स्योनमिन्द्र ते सदः । ईशायै मन्युꣳ राजानम्बर्हिषा दधुरिन्द्रियं वसुवने वसुधेयस्य व्यन्तु यज ॥५७॥

क देवोऽअग्निः स्विष्टकृद्देवान्यक्षद्यथायथꣳ होताराविन्द्रमश्विना वाचा वाचꣳ सरस्वतीमग्निꣳ सोमꣳ स्विष्टकृत्स्विष्टऽइन्द्रः सुत्रामा सविता वरुणो भिषगिष्टो देवो वनस्पतिः स्विष्टा देवाऽआज्यपाः स्विष्टोऽअग्निरग्निना होता होत्रे स्विष्टकृद्यशो न दधदिन्द्रियमूर्जमपचितिꣳ स्वधां वसुवने वसुधेयस्य व्यन्तु यज ॥५८॥

अग्निमद्य होतारमवृणीतायं यजमानः पचन्पक्तीः पचन्पुरोडाशान्बध्नन्नश्विभ्याञ्छागꣳ सरस्वत्यै मेषमिन्द्रायऽऋषभꣳ सुन्वन्नश्विभ्याꣳ सरस्वत्याऽइन्द्राय सुत्राम्णे सुरासोमान् ॥५९॥

सूपस्थाऽअद्य देवो वनस्पतिरभवदश्विभ्याञ्छागेन सरस्वत्यै मेषेणेन्द्रायऽऋषभेणाक्षँस्तान्मेदस्तः प्रति पचताग्रभीषतावीवृधन्त पुरोडाशैरपुरश्विना सरस्वतीन्द्रः सुत्रामा सुरासोमान् ॥६०॥

त्वामद्यऽऋषऽआर्षेयऽऋषीणान्नपादवृणीतायं यजमानो बहुभ्यऽआ सङ्गतेभ्यऽएष मे देवेषु वसु वार्यायक्ष्यतऽइति ता या देवा देव दानान्यदुस्तान्यस्माऽआ च शास्स्वा च गुरस्वेषितश्च होतरसि भद्रवाच्याय प्रेषितो मानुषः सूक्तवाकाय सूक्ता ब्रूहि ॥६१॥

इत्येकविंशोऽध्यायः

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

अथ द्वाविंशोऽध्यायः

ऋषिः—प्रजापतिः १, ३—८, ११—१४, १६, १९, २०, २२—३४। यज्ञपुरुषः २। विश्वामित्रः ९। मेधातिथिः १०। सुतम्भरः १५। विश्वरूपः १७। अरुणत्रसदस्यू १८। स्वस्त्यात्रेयः २१॥

देवता—सविता १, ९—१४। विद्वांसः २। अग्निः ३, १५—१७, १९। विश्वेदेवाः ४। इन्द्रादयः ५। अग्न्यादयः ६, २७। प्राणादयः ७, २३। प्रयत्नवन्तो जीवादयः ८। पवमानः १८। प्रजापत्यादयः २०। विद्वान् २१। लिङ्गोक्ताः २२, २९। दिशः २४। जलादयः २५। वातादयः २६। नक्षत्रादयः २८। वस्वादयः ३०। मासाः ३१। वाजादयः ३२। आयुरादयः ३३। यज्ञः ३४॥

छन्दः—निचृत्पङ्क्तिः १। निचृत्त्रिष्टुप् २। भुरिगनुष्टुप् ३। जगती ४, २७। अतिधृतिः ५। भुरिगतिजगती ६। निचृदत्यष्टिः[क] स्वराडत्यष्टिः[र] ७। भुरिग्धृतिः[क] भुरिगतिधृतिः[र] ८, २४। निचृद्गायत्री ९, १३, १५, १६। गायत्री १०—१२, १७। पिपीलिकामध्यानिचृद्गायत्री १४। पिपीलिकामध्याविराडनुष्टुप् १८। विकृतिः १९। भुरिग्धृतिः[क], अतिधृतिः[र] २०। आर्ष्यनुष्टुप् २१। स्वराडुत्कृतिः २२। स्वराडनुष्टुप् २३। निचृदतिधृतिः २४। अष्टिः २५। स्वराडभिकृतिः २६। भुरिगष्टिः[क], [र] २८। निचृदत्यष्टिः २९। कृतिः ३०। भुरिगत्यष्टिः ३१। अत्यष्टिः ३२। भुरिक्कृतिः[क] भुरिगतिधृतिः[र] ३३। भुरिगुष्णिक् ३४॥

स्वरः—पञ्चमः १। धैवतः २। गान्धारः ३, ७, १८, २१, २३, २९, ३१, ३२। निषादः ४, ६, २७, ३०। षड्जः ५, ९—१७, २२, २४। ऋषभः[क], षड्जः[र] ८। मध्यमः १९, २५, २८। ऋषभः[क], षड्जः[र] २०। ऋषभः २६, ३४। निषादः[क] षड्जः[र] ३३॥

॥१॥ तेजोऽसि शुक्रममृतमायुष्पाऽआयुर्म्मे पाहि।
देवस्य त्वा सवितुः प्प्रसवेऽश्विनोर्ब्बाहुब्भ्याम्पूष्णो हस्ताब्भ्यामाददे ॥१॥
इमामगृब्भ्णन्रशनामृतस्य पूर्वऽआयुषि विदथेषु कव्या।
सा नोऽअस्मिन्त्सुतऽआबभूवऽऋतस्य सामन्त्सरमारपन्ती ॥२॥
अभिधाऽअसि भुवनमसि यन्तासि धर्त्ता।
स त्वमग्निं वैश्वानरꣳ सप्प्रथसङ्गच्छ स्वाहाकृतः ॥३॥
स्वगा त्वा देवेब्भ्यः प्प्रजापतये ब्रह्मन्नश्वम्भन्त्स्यामि देवेब्भ्यः प्रजापतये तेन राद्ध्यासम्। तम्बधान देवेब्भ्यः प्प्रजापतये तेन राद्ध्नुहि ॥४॥
प्रजापतये त्वा जुष्टम्प्प्रोक्षामीन्द्राग्निब्भ्यान्त्वा जुष्टम्प्प्रोक्षामि वायवे त्वा जुष्टम्प्प्रोक्षामि विश्श्वेब्भ्यस्त्वा देवेब्भ्यो जुष्टम्प्प्रोक्षामि सर्वेब्भ्यस्त्वा देवेब्भ्यो जुष्टम्प्प्रोक्षामि। योऽअर्वन्तञ्जिघाꣳसति तमब्भ्यमीति वरुणः। परो मर्त्तः पुरः श्वा ॥५॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

॥२॥ अग्नये स्वाहा सोमाय स्वाहापाम्मोदाय स्वाहा सवित्रे स्वाहा वायवे स्वाहा
विष्णवे स्वाहेन्द्राय स्वाहा बृहस्पतये स्वाहा मित्राय स्वाहा वरुणाय स्वाहा ॥६॥

॥३॥ हिङ्काराय स्वाहा हिङ्कृताय स्वाहा क्रन्दते स्वाहावक्रन्दाय स्वाहा प्रोथते स्वाहा
प्रप्रोथाय स्वाहा गन्धाय स्वाहा घ्राताय स्वाहा निविष्टाय स्वाहोपविष्टाय स्वाहा
सन्दिताय स्वाहा वल्गते स्वाहासीनाय स्वाहा शयानाय स्वाहा स्वपते स्वाहा
जाग्रते स्वाहा कूजते स्वाहा प्रबुद्धाय स्वाहा विजृम्भमाणाय स्वाहा विचृत्ताय
स्वाहा सꣳहानाय स्वाहोपस्थिताय स्वाहायनाय स्वाहा प्रायणाय स्वाहा ॥७॥
यते स्वाहा धावते स्वाहोद्द्रावाय स्वाहोद्द्रुताय स्वाहा शूकाराय स्वाहा शूकृताय स्वाहा
निषण्णाय स्वाहोत्थिताय स्वाहा जवाय स्वाहा बलाय स्वाहा विवर्त्तमानाय स्वाहा
विवृत्ताय स्वाहा विधून्वानाय स्वाहा विधूताय स्वाहा शुश्रूषमाणाय स्वाहा
शृण्वते स्वाहेक्षमाणाय स्वाहेक्षिताय स्वाहा वीक्षिताय स्वाहा निमेषाय स्वाहा
यदत्ति तस्मै स्वाहा यत्पिबति तस्मै स्वाहा यन्मूत्रङ्करोति तस्मै स्वाहा कुर्वते
स्वाहा कृताय स्वाहा ॥८॥

॥४॥ तत्सवितुर्वरेण्यम्भर्गो देवस्य धीमहि । धियो यो नः प्रचोदयात् ॥९॥
हिरण्यपाणिमूतये सवितारमुपह्वये । स चेत्ता देवता पदम् ॥१०॥
देवस्य चेततो महीम्प्र सवितुर्हवामहे । सुमतिꣳ सत्यराधसम् ॥११॥
सुष्टुतिꣳ सुमतीवृधो रातिꣳ सवितुरीमहे । प्र देवाय मतीविदे ॥१२॥
रातिꣳ सत्पतिम्महे सवितारमुपह्वये । आसवन्देववीतये ॥१३॥
देवस्य सवितुर्मतिमासवँविश्वदेव्यम् । धिया भगम्मनामहे ॥१४॥
अग्निꣳ स्तोमेन बोधय समिधानोऽअमर्त्यम् । हव्या देवेषु नो दधत् ॥१५॥
स हव्यवाडमर्त्यऽउशिग्दूतश्चनोहितः । अग्निर्धिया समृण्वति ॥१६॥
अग्निन्दूतम्पुरो दधे हव्यवाहमुपब्रुवे । देवाँ॥ऽआसादयादिह ॥१७॥
अजीजनो हि पवमान सूर्य्यँविधारे शक्मना पयः ।
गोजीरया रꣳहमाणः पुरन्ध्या ॥१८॥

॥५॥ विभूर्म्मात्रा प्रभूः पित्राश्वोसि हयोस्यत्योसि मयोस्यर्वासि सप्तिरसि वाज्यसि
वृषासि नृमणाऽअसि । ययुर्न्नामासि शिशुर्न्नामास्यादित्यानाम्पत्वान्विहि देवाऽआ-
शापालाऽएतन्देवेभ्योश्वम्मेधाय प्रोक्षितꣳ रक्षतेह रन्तिरिह रमतामिह धृतिरिह
स्वधृतिः स्वाहा ॥१९॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

॥६॥ कायु स्वाहा कस्म्मै स्वाहा कतुमस्म्मै स्वाहा स्वाहाधिमाधीताय स्वाहा मनः
प्प्रजापतये स्वाहा चित्तँविज्ज्ञातायादित्यै स्वाहादित्यै मुह्यै स्वाहादित्यै सुमृडीकायै
स्वाहा सरस्वत्यै स्वाहा सरस्वत्यै पावकायै स्वाहा सरस्वत्यै बृहत्यै स्वाहा पूष्ण्णे
स्वाहा पूष्ण्णे प्प्रपत्थ्याय स्वाहा पूष्ण्णे नरन्धिषाय स्वाहा त्वष्ट्रे स्वाहा त्वष्ट्रे
तुरीपाय स्वाहा त्वष्ट्रे पुरुरूपाय स्वाहा विष्ण्णवे स्वाहा विष्ण्णवे निभूयपाय
स्वाहा विष्ण्णवे शिपिविष्टाय स्वाहा ॥२०॥
विश्श्वो देवस्य नेतुर्म्मर्त्तो वुरीत सुख्यम् ।
विश्श्वो रायऽइषुध्यति द्युम्म्नं वृणीत पुष्यसे स्वाहा ॥२१॥

॥७॥ आ ब्रह्मन्न्ब्राह्मणो ब्रह्मवर्चसी जायतामा राष्ट्रे राजन्यः शूरऽइषव्व्योऽतिव्व्याधी
महारथो जायतान्दोग्ग्ध्री धेनुर्वोढानड्वानाशुः सप्प्तिः पुरन्धिर्य्योषा जिष्ण्णू रथेष्ठाः
सभेयो युवास्य यजमानस्य वीरो जायतान्निकामेनिकामे नः पर्ज्जन्न्यो वर्षतु फल-
वत्यो नऽओषधयः पच्च्यन्ताँय्योगक्क्षेमो नः कल्प्पताम् ॥२२॥

॥८॥ प्प्राणाय स्वाहापानाय स्वाहा व्व्यानाय स्वाहा चक्क्षुषे स्वाहा श्श्रोत्राय स्वाहा वाचे
स्वाहा मनसे स्वाहा ॥२३॥

॥९॥ प्राच्च्यै दिशे स्वाहार्वाच्च्यै दिशे स्वाहा दक्क्षिणायै दिशे स्वाहार्वाच्च्यै दिशे स्वाहा
प्प्रतीच्च्यै दिशे स्वाहार्वाच्च्यै दिशे स्वाहोदीच्च्यै दिशे स्वाहार्वाच्च्यै दिशे स्वाहोर्द्ध्वायै
दिशे स्वाहार्वाच्च्यै दिशे स्वाहावाच्च्यै दिशे स्वाहार्वाच्च्यै दिशे स्वाहा ॥२४॥

॥१०॥ अद्भ्यः स्वाहा वार्भ्यः स्वाहोदकाय स्वाहा तिष्ठन्तीभ्यः स्वाहा स्रवन्तीभ्यः
स्वाहा स्यन्दमानाभ्यः स्वाहा कूप्प्याभ्यः स्वाहा सूद्याभ्यः स्वाहा धार्य्याभ्यः
स्वाहार्ण्णवाय स्वाहा समुद्राय स्वाहा सरिराय स्वाहा ॥२५॥

॥११॥ वाताय स्वाहा धूमाय स्वाहाभ्राय स्वाहा मेघाय स्वाहा विद्योतमानाय स्वाहा
स्तनयते स्वाहावस्फूर्जते स्वाहा वर्षते स्वाहाववर्षते स्वाहोग्रँवर्षते स्वाहा शीघ्रँवर्षते
स्वाहोद्गृह्णते स्वाहोद्गृहीताय स्वाहा प्प्रुष्ण्णते स्वाहा शीकायते स्वाहा प्प्रुष्वाभ्यः
स्वाहा ह्रादुनीभ्यः स्वाहा नीहाराय स्वाहा ॥२६॥

॥१२॥ अग्नये स्वाहा सोमाय स्वाहेन्द्राय स्वाहा पृथिव्यै स्वाहान्तरिक्क्षाय स्वाहा दिवे
स्वाहा दिग्ग्भ्यः स्वाहाशाभ्यः स्वाहोर्व्यै दिशे स्वाहार्वाच्च्यै दिशे स्वाहा ॥२७॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

॥१३॥ नक्षत्रेभ्यः स्वाहा नक्षत्रियेभ्यः स्वाहाहोरात्रेभ्यः स्वाहार्द्धमासेभ्यः स्वाहा मासेभ्यः स्वाहऽऋतुभ्यः स्वाहार्त्तवेभ्यः स्वाहा सँवत्सराय स्वाहा द्यावापृथिवीभ्याᳬं स्वाहा चन्द्राय स्वाहा सूर्य्याय स्वाहा रश्मिभ्यः स्वाहा वसुभ्यः स्वाहा रुद्रेभ्यः स्वाहादित्येभ्यः स्वाहा मरुद्भ्यः स्वाहा विश्वेभ्यो देवेभ्यः स्वाहा मूलेभ्यः स्वाहा शाखाभ्यः स्वाहा वनस्पतिभ्यः स्वाहा पुष्पेभ्यः स्वाहा फलेभ्यः स्वाहौषधीभ्यः स्वाहा ॥२८॥

॥१४॥ पृथिव्यै स्वाहान्तरिक्षाय स्वाहा दिवे स्वाहा सूर्य्याय स्वाहा चन्द्राय स्वाहा नक्षत्रेभ्यः स्वाहाद्भ्यः स्वाहौषधीभ्यः स्वाहा वनस्पतिभ्यः स्वाहा परिप्लवेभ्यः स्वाहा चराचरेभ्यः स्वाहा सरीसृपेभ्यः स्वाहा ॥२९॥

॥१५॥ असवे स्वाहा वसवे स्वाहा विभुवे स्वाहा विवस्वते स्वाहा गणश्रिये स्वाहा गणपतये स्वाहाभिभुवे स्वाहाधिपतये स्वाहा शूषाय स्वाहा सᳬंसर्प्पाय स्वाहा चन्द्राय स्वाहा ज्योतिषे स्वाहा मलिम्लुचाय स्वाहा दिवा पतयते स्वाहा ॥३०॥

॥१६॥ मधवे स्वाहा माधवाय स्वाहा शुक्राय स्वाहा शुचये स्वाहा नभसे स्वाहा नभस्याय स्वाहेषाय स्वाहोर्जाय स्वाहा सहसे स्वाहा सहस्याय स्वाहा तपसे स्वाहा तपस्याय स्वाहाᳬंहसस्पतये स्वाहा ॥३१॥

॥१७॥ वाजाय स्वाहा प्रसवाय स्वाहापिजाय स्वाहा क्रतवे स्वाहा स्वः स्वाहा मूर्द्ध्ने स्वाहा व्यश्नुविने स्वाहान्त्याय स्वाहान्त्याय भौवनाय स्वाहा भुवनस्य पतये स्वाहाधिपतये स्वाहा प्रजापतये स्वाहा ॥३२॥

॥१८॥ आयुर्य्यज्ञेन कल्पताᳬं स्वाहा प्राणो यज्ञेन कल्पताᳬं स्वाहापानो यज्ञेन कल्पताᳬं स्वाहा व्यानो यज्ञेन कल्पताᳬं स्वाहोदानो यज्ञेन कल्पताᳬं स्वाहा समानो यज्ञेन कल्पताᳬं स्वाहा चक्षुर्य्यज्ञेन कल्पताᳬं स्वाहा श्रोत्रँय्यज्ञेन कल्पताᳬं स्वाहा वाग्यज्ञेन कल्पताᳬं स्वाहा मनो यज्ञेन कल्पताᳬं स्वाहात्मा यज्ञेन कल्पताᳬं स्वाहा ब्रह्मा यज्ञेन कल्पताᳬं स्वाहा ज्योतिर्य्यज्ञेन कल्पताᳬं स्वाहा स्वर्य्यज्ञेन कल्पताᳬं स्वाहा पृष्ठँय्यज्ञेन कल्पताᳬं स्वाहा यज्ञो यज्ञेन कल्पताᳬं स्वाहा ॥३३॥

॥१९॥ एकस्मै स्वाहा द्वाभ्याᳬं स्वाहा शताय स्वाहैकशताय स्वाहा व्युष्ट्यै स्वाहा स्वर्गाय स्वाहा ॥३४॥

इति द्वाविंशोऽध्यायः

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

अथ त्रयोविंशोऽध्यायः

ऋषिः—प्रजापतिः १—६५ ॥

देवता—परमेश्वरः १—५, ५२ । सूर्यः ६, १० । इन्द्रः ७ । वाय्वादयः ८ । जिज्ञासुः ९, ११, ४५ ४७ । विद्युदादयः १२ । ब्रह्मादयः १३, ४८ । ब्रह्मा १४ । विद्वान् १५ । सविता १६ । अग्न्यादयः १७ । प्राणादयः १८ । गणपतिः १९ । राजप्रजे २०, २२, २३, ३१ । न्यायाधीशः २१ । भूमिसूर्यौ २४, २५ । श्रीः २६. २७ । प्रजापतिः २८ । विद्वांसः २९, ३३ । राजा ३०, ३२, ४३, ४४ । प्रजा ३४, ३५, ४०, ४१ । स्त्रियः ३६, ३७ । सभासदः ३८ । अध्यापकः ३९, ४२ । सूर्यादयः ४६ । प्रष्टृसमाधातारौ ४९ । ईश्वरः ५०, ६४, ६५ । पुरुषेश्वरः ५१ । प्रष्टा ५३, ५५, ५७, ५९, ६१ । समाधाता ५४, ५६, ६०, ६२, ६३ । समिधा ५८ ॥

छन्दः—त्रिष्टुप् १, ३, ६० । निचृदाकृतिः २ । विकृतिः ४ । गायत्री ५ । विराड्गायत्री ६ । निचृद्बृहती ७ । निचृदत्यष्टिः ८ । निचृदनुष्टुप् ९, १२, १४, २४, २८, ३०, ३४, ४५, ५४ । अनुष्टुप् १०, ११, २५—२७, २९, ३१, ३२, ३७, ४०, ४१, ४३, ४६—४८, ५३, ५५ । भुरिगतिजगती १३ । विराडनुष्टुप् १५, २२, ६३ । विराड्जगती १६, १८ । अतिशक्वर्यौ १७ । शक्वरी १९ । स्वराडनुष्टुप् २० । भुरिग्गायत्री २१, ३९ । बृहती २३ । उष्णिक् ३३, ४४ । भुरिगुष्णिक् ३५, ३६, ४२ । निचृत्त्रिष्टुप् ३८, ४९, ५०, ५७—५९, ६१ । पङ्क्तिः ५१ । विराट्त्रिष्टुप् ५२, ६२, ६५ । स्वराडुष्णिक् ५६ । विराडुष्णिक् ६४ ॥

स्वरः—धैवतः १, ३, १९, ३८, ४९, ५०, ५२, ५७—६२, ६५ । पञ्चमः २, १७, ५१ । मध्यमः ४, ७, २३ । षड्जः ५, ६, २१, ३९ । गान्धारः ८—१२, १४, १५, २०, २२, २४—३२, ३४, ३७, ४०, ४१, ४३, ४५—४८, ५३—५५, ६३ । निषादः १३, १६, १८ । ऋषभः ३३, ३५, ३६, ४२, ४४, ४६, ६४ ॥

॥१॥ हिरण्यगर्भः समवर्त्तताग्रे भूतस्य जातः पतिरेकऽआसीत् ।
स दाधार पृथिवीन्द्यामुतेमाङ्कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥१॥
उपयामगृहीतोसि प्रजापतये त्वा जुष्टङ्गृह्णाम्येष ते योनिः सूर्य्यस्ते महिमा ।
यस्तेहन्त्सँवत्सरे महिमा सम्बभूव यस्ते वायावन्तरिक्षे महिमा सम्बभूव यस्ते
दिवि सूर्य्ये महिमा सम्बभूव तस्मै ते महिम्ने प्रजापतये स्वाहा देवेभ्यः ॥२॥
॥२॥ यः प्राणतो निमिषतो महित्वैकऽइद्राजा जगतो बभूव ।
यऽईशेऽअस्य द्विपदश्चतुष्पदः कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥३॥
उपयामगृहीतोसि प्रजापतये त्वा जुष्टङ्गृह्णाम्येष ते योनिश्चन्द्रमास्ते महिमा ।
यस्ते रात्रौ सँवत्सरे महिमा सम्बभूव यस्ते पृथिव्यामग्नौ महिमा सम्बभूव यस्ते
नक्षत्रेषु चन्द्रमसि महिमा सम्बभूव तस्मै ते महिम्ने प्रजापतये देवेभ्यः
स्वाहा ॥४॥
॥३॥ युञ्जन्ति ब्रध्नमरुषञ्चरन्तम्परि तस्थुषः । रोचन्ते रोचना दिवि ॥५॥
युञ्जन्त्यस्य काम्म्या हरी विपक्षसा रथे । शोणा धृष्णू नृवाहसा ॥६॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

यद्वातो॑ऽअ॒पोऽअग॑नीगन्प्रि॒यामिन्द्र॑स्य त॒न्व॒म् ।
ए॒तꣳ स्तो॑तर॒नेन॑ प॒था पुन॒रश्व॒मावर्त॑यासि नः ॥७॥
वस॑वस्त्वाञ्जन्तु गाय॒त्रेण॒ च्छन्द॑सा रु॒द्रास्त्वा॑ञ्जन्तु॒ त्रैष्टु॑भेन॒ च्छन्द॑सादि॒त्यास्त्वा॑ञ्जन्तु
जाग॑तेन॒ च्छन्द॑सा । भूर्भुवः॒ स्व॒र्लाजी३ञ्छाची३न्यव्ये॒ गव्य॑ऽए॒तद॒न्नम॑त्त देवा
ऽए॒तद॒न्नम॑द्धि प्रजापते ॥८॥
कः स्वि॑देका॒की च॑रति॒ कऽउ॑ स्विज्जायते॒ पुन॑ः ।
किꣳ स्वि॑द्धि॒मस्य॑ भेष॒जं किम्वा॒वप॑नं म॒हत् ॥९॥
सूर्य॑ऽएका॒की च॑रति च॒न्द्रमा॑ जायते॒ पुन॑ः ।
अ॒ग्निर्हि॒मस्य॑ भेष॒जं भूमि॑रा॒वप॑नं म॒हत् ॥१०॥
का स्वि॑दासीत्पू॒र्वचि॑त्तिः॒ किꣳ स्वि॑दासीद्बृ॒हद्वय॑ः ।
का स्वि॑दासीत्पिलिप्पि॒ला का स्वि॑दासीत्पिशङ्गि॒ला ॥११॥
द्यौरा॑सीत्पू॒र्वचि॑त्ति॒रश्व॑ऽआसीद्बृ॒हद्वय॑ः ।
अवि॑रासीत्पिलिप्पि॒ला रात्रि॑रासीत्पिशङ्गि॒ला ॥१२॥
॥४॥ वा॒युष्ट्वा॑ पच॒तैर॑वत्व॒सित॑ग्रीव॒श्छागै॑र्न्य॒ग्रोध॑श्चम॒सैः श॑ल्म॒लिर्वृद्ध्या॑ ।
ए॒ष स्य रा॒थ्यो वृषा॑ प॒ड्भिश्च॒तुर्भि॒रेद॑गन्ब्र॒ह्मा कृष्ण॑श्च नोवतु॒ नमो॒ग्नये॑ ॥१३॥
सꣳशि॑तो र॒श्मिना॒ रथ॒ः सꣳशि॑तो र॒श्मिना॒ हय॑ः ।
सꣳशि॑तोऽअ॒प्स्व॒प्सु॒जा ब्र॒ह्मा सोम॑पुरोगवः ॥१४॥
स्व॒यं वा॑जिँस्त॒न्वं कल्पयस्व स्व॒यं य॑जस्व स्व॒यं जु॑षस्व ।
म॒हि॒मा ते॒ऽन्येन॒ न स॒न्नशे॑ ॥१५॥
न वाऽउ॑ऽए॒तन्म्रि॑यसे॒ न रि॑ष्यसि दे॒वाँ२॥ऽइदे॑षि प॒थिभि॑ः सु॒गेभि॑ः ।
यत्रास॑ते सु॒कृतो॒ यत्र॒ ते य॒युस्तत्र॑ त्वा दे॒वः स॑वि॒ता द॑धातु ॥१६॥
अ॒ग्निः प॒शुरा॑सी॒त्तेना॑यजन्त॒ सऽए॒तँल्लो॒कम॑जय॒द्यस्मि॑न्न॒ग्निः स ते॑ लो॒को भ॑विष्यति॒
तं जे॑ष्यसि॒ पिबै॒ताऽअ॒पः । वा॒युः प॒शुरा॑सी॒त्तेना॑यजन्त॒ सऽए॒तँल्लो॒कम॑जय॒द्यस्मि॑-
न्वा॒युः स ते॑ लो॒को भ॑विष्यति॒ तं जे॑ष्यसि॒ पिबै॒ताऽअ॒पः । सूर्य॑ः प॒शुरा॑सी॒त्ते-
ना॑यजन्त॒ सऽए॒तँल्लो॒कम॑जय॒द्यस्मि॒न्त्सूर्य॒ः स ते॑ लो॒को भ॑विष्यति॒ तं जे॑ष्यसि॒
पिबै॒ताऽअ॒पः ॥१७॥
॥५॥ प्रा॒णाय॒ स्वाहा॑पा॒नाय॒ स्वाहा॑ व्या॒नाय॒ स्वाहा॑ । अम्बे॒ऽअम्बि॒केम्बा॑लिके॒ न मा॑ नयति॒
कश्च॒न । सस॑स्त्यश्व॒कः सुभ॑द्रिकां का॒म्पील॑वा॒सिनी॑म् ॥१८॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

गुणानान्त्वा गुणपतिꣳ हवामहे प्प्रियाणान्त्वा प्प्रियपतिꣳ हवामहे निधीनान्त्वा निधिपतिꣳ हवामहे वसो मम ।
आहमजानि गर्ब्भधमा त्वमजासि गर्ब्भधम् ॥१९॥
ताऽउभौ चतुरः पदः सम्प्रसारयाव स्वर्गे लोके प्प्रोर्णुवाथाँवृषा वाजी रेतोधा रेतो दधातु ॥२०॥

॥६॥ उत्सक्थ्याऽअव गुदन्धेहि समञ्जिञ्चारया वृषन् । य स्त्रीणाञ्जीवभोजनः ॥२१॥
यकासकौ शकुन्तिकाहलगिति वञ्चति ।
आहन्ति गभे पसो निगल्गलीति धारका ॥२२॥
यकोसकौ शकुन्तकऽआहलगिति वञ्चति ।
विवक्षतऽइव ते मुखमद्ध्वर्यो मा नस्त्वमभिभाषथाः ॥२३॥
माता च ते पिता च तेग्ग्रंवृक्षस्य रोहतः ।
प्रतिलामीति ते पिता गभे मुष्टिमतꣳसयत् ॥२४॥
माता च ते पिता च तेग्ग्रे वृक्षस्य क्रीडतः ।
विवक्षतऽइव ते मुखम्ब्रह्मन्मा त्वँवदो बहु ॥२५॥
ऊर्द्ध्वमेनामुच्छ्रापय गिरौ भारꣳ हरन्निव ।
अथास्यै मद्ध्यमेधताꣳ शीते वाते पुनन्निव ॥२६॥
ऊर्द्ध्वमेनमुच्छ्रयताद्गिरौ भारꣳ हरन्निव । अथास्य मद्ध्यमेजतु शीते वाते पुनन्निव ॥२७॥
यदस्याऽअꣳहुभेद्याः कृधु स्थूलमुपातसत् ।
मुष्काविदस्याऽएजतो गोशफे शकुलाविव ॥२८॥
यद्देवासो ललामगुम्प्र विष्टीमिनमाविषुः ।
सक्थ्ना देदिश्यते नारी सत्त्यस्याक्षिभुवो यथा ॥२९॥
यद्धरिणो यवमत्ति न पुष्टम्पशु मन्न्यते ।
शूद्रा यदर्य्यजारा न पोषाय धनायति ॥३०॥
यद्धरिणो यवमत्ति न पुष्टम्बहु मन्न्यते ।
शूद्रो यदर्य्यायै जारो न पोषमनुमन्न्यते ॥३१॥
दधिक्राव्णोऽअकारिषञ्जिष्णोरश्वस्य वाजिनः ।
सुरभि नो मुखा करत्प्र णऽआयूꣳषि तारिषत् ॥३२॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

॥७॥ गायत्री त्रिष्टुब्जगत्यनुष्टुप्पङ्क्त्या सह ।
बृहत्युष्णिहा कुकुप्सूचीभिः शम्यन्तु त्वा ॥३३॥
द्विपदा याश्चतुष्पदास्त्रिपदा याश्च षट्पदाः ।
विच्छन्दा याश्च सच्छन्दाः सूचीभिः शम्यन्तु त्वा ॥३४॥
महानाम्न्यो रेवत्यो विश्वाऽआशाः प्रभूवरीः ।
मैघीर्विद्युतो वाचः सूचीभिः शम्यन्तु त्वा ॥३५॥
नार्यस्ते पत्न्यो लोम विचिन्वन्तु मनीषया ।
देवानाम्पत्न्यो दिशः सूचीभिः शम्यन्तु त्वा ॥३६॥
रजता हरिणीः सीसा युजो युज्यन्ते कर्म्मभिः ।
अश्वस्य वाजिनस्त्वचि सिमाः शम्यन्तु शम्यन्तीः ॥३७॥
कुविदङ्ग यवमन्तो यवञ्चिद्यथा दान्त्यनुपूर्वं वियूय ।
इहेहैषाङ्कृणुहि भोजनानि ये बर्हिषो नमऽउक्तिं यजन्ति ॥३८॥

॥८॥ कस्त्वाच्छ्यति कस्त्वा विशास्ति कस्ते गात्राणि शम्यति ।
कऽउ ते शमिता कविः ॥३९॥
ऋतवस्तऽऋतुथा पर्व शमितारो विशासतु ।
संवत्सरस्य तेजसा शमीभिः शम्यन्तु त्वा ॥४०॥
अर्द्धमासाः परूꣳषि ते मासाऽआच्छ्यन्तु शम्यन्तः ।
अहोरात्राणि मरुतो विलिष्टꣳ सूदयन्तु ते ॥४१॥
दैव्याऽअध्वर्य्यवस्त्वाच्छ्यन्तु वि च शासतु ।
गात्राणि पर्वशस्ते सिमाः कृण्वन्तु शम्यन्तीः ॥४२॥
द्यौस्ते पृथिव्यन्तरिक्षं वायुश्छिद्रम्पृणातु ते ।
सूर्य्यस्ते नक्षत्रैः सह लोकङ्कृणोतु साधुया ॥४३॥
शन्ते परेभ्यो गात्रेभ्यः शमस्त्ववरेभ्यः ।
शमस्थभ्यो मज्जभ्यः शम्वस्तु तन्वै तव ॥४४॥

॥९॥ कः स्विदेकाकी चरति कऽउ स्विज्जायते पुनः ।
किꣳ स्विद्धिमस्य भेषजङ्किम्वावपनम्महत् ॥४५॥
सूर्य्यऽएकाकी चरति चन्द्रमा जायते पुनः ।
अग्निर्हिमस्य भेषजम्भूमिरावपनम्महत् ॥४६॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

किꣳ स्वित्सूर्य्यसमं ज्योतिः किꣳ समुद्रसमꣳ सरः ।
किꣳ स्वित्पृथिव्यै वर्षीयः कस्य मात्रा न विद्यते ॥४७॥
ब्रह्म सूर्य्यसमं ज्योतिर्द्यौः समुद्रसमꣳ सरः ।
इन्द्रः पृथिव्यै वर्षीयान्गोस्तु मात्रा न विद्यते ॥४८॥
पृच्छामि त्वा चितये देवसख यदि त्वमत्र मनसा जगन्थ ।
येषु विष्णुस्त्रिषु पदेष्वेष्टस्तेषु विश्वं भुवनमाविवेशा३ ॥४९॥
अपि तेषु त्रिषु पदेष्वस्मि येषु विश्वं भुवनमाविवेश ।
सद्यः पर्य्येमि पृथिवीमुत द्यामेकेनाङ्गेन दिवोऽअस्य पृष्ठम् ॥५०॥
केष्वन्तः पुरुषऽआविवेश कान्यन्तः पुरुषेऽअर्प्पितानि ।
एतद्ब्रह्मन्नुपवल्हामसि त्वा किꣳ स्विन्नः प्रतिवोचास्यत्र ॥५१॥
पञ्चस्वन्तः पुरुषऽआविवेश तान्यन्तः पुरुषेऽअर्प्पितानि ।
एतत्त्वात्र प्रतिमन्वानोऽअस्मि न मायया भवस्युत्तरो मत् ॥५२॥

॥१०॥ का स्विदासीत्पूर्वचित्तिः किꣳ स्विदासीद्बृहद्वयः ।
का स्विदासीत्पिलिप्पिला का स्विदासीत्पिशङ्गिला ॥५३॥
द्यौरासीत्पूर्वचित्तिरश्वऽआसीद्बृहद्वयः ।
अविरासीत्पिलिप्पिला रात्रिरासीत्पिशङ्गिला ॥५४॥
काऽईमरे पिशङ्गिला काऽईं कुरुपिशङ्गिला ।
कऽईमास्कन्दमर्षति कऽईं पन्थां विसर्प्पति ॥५५॥
अजारे पिशङ्गिला श्वावित्कुरुपिशङ्गिला ।
शशऽआस्कन्दमर्षत्यहिः पन्थां विसर्प्पति ॥५६॥
कत्यस्य विष्ठाः कत्यक्षराणि कति होमासः कतिधा समिद्धः ।
यज्ञस्य त्वा विदथा पृच्छमत्र कति होतारऽऋतुशो यजन्ति ॥५७॥
षडस्य विष्ठाः शतमक्षराण्यशीतिर्होमाः समिधो ह तिस्रः ।
यज्ञस्य ते विदथा प्रब्रवीमि सप्त होतारऽऋतुशो यजन्ति ॥५८॥
कोऽअस्य वेद भुवनस्य नाभिं को द्यावापृथिवीऽअन्तरिक्षम् ।
कः सूर्य्यस्य वेद बृहतो जनित्रं को वेद चन्द्रमसं यतोजाः ॥५९॥
वेदाहमस्य भुवनस्य नाभिं वेद द्यावापृथिवीऽअन्तरिक्षम् ।
वेद सूर्य्यस्य बृहतो जनित्रमथो वेद चन्द्रमसं यतोजाः ॥६०॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

पृच्छामि त्वा परमन्तम्पृथिव्याः पृच्छामि यत्र भुवनस्य नाभिः ।
पृच्छामि त्वा वृष्ण्णोऽअश्वस्य रेतः पृच्छामि वाचः परमँव्योम ॥६१॥
इयँवेदिः परोऽअन्तः पृथिव्याऽअयँय्यज्ञो भुवनस्य नाभिः ।
अयꣳ सोमो वृष्ण्णोऽअश्वस्य रेतो ब्रह्मायँवाचः परमँव्योम ॥६२॥

॥११॥ सुभूः स्वयम्भूः प्प्रथमोन्तर्म्महत्त्यर्ण्णवे ।
दधे ह गर्ब्भमृत्त्वियँय्यतो जातः प्प्रजापतिः ॥६३॥
होता यक्षत्प्रजापतिꣳ सोमस्य महिम्नः ।
जुषताम्पिबतु सोमꣳ होतर्य्यज ॥६४॥
प्रजापते न त्वदेतान्यन्यो विश्वा रूपाणि परि ता बभूव ।
यत्कामास्ते जुहुमस्तन्नोऽअस्तु वयꣳ स्याम पतयो रयीणाम् ॥६५॥

इति त्रयोविंशोऽध्यायः

अथ चतुर्विंशोऽध्यायः

ऋषिः—प्रजापतिः १—४० ॥

देवता—प्रजापतिः १ । सोमादयः २ । अश्व्यादयः ३ । मारुतादयः ४ । विश्वेदेवाः ५ । अग्न्यादयः ६, ९, १२, १४, १६, २३, ३४ । इन्द्रादयः ७, १५ । इन्द्राग्न्यादयः ८, १७ । अन्तरिक्षादयः १० । वसन्तादयः ११, २० । विराजादयः १३ । पितरः १८ । वायुः १९ । वरुणः २१ । सोमादयः २२, २४, ३२ । कालावयवाः २५ । भूम्यादयः २६ । वस्वादयः २७ । ईशानादयः २८ । प्रजापत्यादयः २९—३१ । मित्रादयः ३३ । चन्द्रादयः ३५ । अश्विन्यादयः ३६ । अर्धमासादयः ३७ । वर्षादयः ३८ । आदित्यादयः ३९ । विश्वेदेवादयः ४० ॥

छन्दः—भुरिक्संकृतिः १ । निचृत्संकृतिः २ । निचृदतिजगती ३ । विराडतिधृतिः ४ । निचृद्बृहती ५, २७ । विराट्पङ्क्तिः ६ । अतिजगती ७ । स्वराड्बृहती ८, ११ । निचृत्पङ्क्तिः ९ । स्वराड्गायत्री १० । स्वराडनुष्टुप् १२ । निचृदनुष्टुप् १३ । भुरिगतिजगती १४, १८ । विराडुष्णिक् १५ । शक्वरी १६, ४० । भुरिग्गायत्री १७ । त्रिपाद्गायत्री १९ । विराड्जगती २० । बृहती २१, २८ । विराड्बृहती २२ । पङ्क्तिः २३ । भुरिक्पङ्क्तिः २४ । स्वराट्पङ्क्तिः २५ । भुरिगनुष्टुप् २६ । विराडनुष्टुप् २९ । निचृदतिधृतिः ३० । स्वराट्त्रिष्टुप् ३१, ३९ । भुरिग्जगती ३२,३७ । भुरिगतिजगती ३३ । स्वराट्शक्वरी ३४ । निचृच्छक्वरी ३५ । निचृज्जगती ३६ । स्वराड्जगती ३८ ॥

स्वरः—गान्धारः १, २, १२, १३, २६, २९ । निषादः ३, ७, १४, १८, २०, ३२, ३३, ३६—३८ । षड्जः ४, १०, १७, १९, ३० । मध्यमः ५, ८, ११, २१, २२, २७, २८ । ऋषभः १५ । पञ्चमः ६, ९, २३—२५ । धैवतः १६, ३१, ३४, ३५, ३९, ४० ॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

॥१॥ अश्श्वस्तूपरो गोमृगस्ते प्प्राजापत्त्याः कृष्ष्णग्ग्रीवऽआग्ग्नेयो रराटे पुरस्त्तात्त्सारस्स्वती
मेष्ष्यधस्त्ताद्धन्न्वोराश्श्विनावधोरामौ बाह्वोः सौमापौष्ष्णः श्यामो नाब्भ्याथं
सौर्य्ययामौ श्श्वेतश्च्च कृष्ष्णश्च्च पार्श्श्वयोस्त्त्वाष्ट्रौ लोमशसक्थौ सक्थ्योर्व्वायव्व्यः
श्श्वेतः पुच्छऽइन्द्राय स्स्वपस्स्याय वेहद्वैष्ष्णवो वामनः ॥१॥
रोहितो धूम्म्ररोहितः कर्क्कन्धुरोहितस्ते सौम्म्या बब्भ्रुररुणबब्भ्रुः शुकबब्भ्रुस्ते
वारुणाः शितिरन्ध्रोऽन्न्यतः शितिरन्ध्रः समन्तशितिरन्ध्रस्ते सावित्त्राः शितिबाहु-
रन्न्यतः शितिबाहुः समन्तशितिबाहुस्ते बार्हस्प्पत्त्याः पृषती क्षुद्द्रपृषती स्स्थूल-
पृषती ता मैत्त्रावरुण्ण्यः ॥२॥
शुद्धवालः सर्व्वशुद्धवालो मणिवालस्तऽआश्श्विनाः श्येतः श्येताक्षोऽरुणस्ते रुद्द्राय
पशुपतये कर्ण्णा यामाऽअवलिप्त्ता रौद्द्रा नभोरूपाः पार्ज्जन्न्याः ॥३॥
पृश्श्निस्तिरश्श्चीनपृश्श्निरूर्द्ध्वपृश्श्निस्ते मारुताः फल्ल्गूर्ल्लोहितोर्ण्णी पलक्षी ताः
सारस्स्वत्त्यः प्प्लीहाकर्ण्णः शुण्ठाकर्ण्णोऽद्ध्यालोहकर्ण्णस्ते त्त्वाष्ट्राः कृष्ष्णग्ग्रीवः
शितिकक्षोऽञ्जिसक्थस्तऽऐन्द्राग्ग्नाः कृष्ष्णाञ्जिरल्प्पाञ्जिर्म्महाञ्जिस्तऽउषस्स्याः ॥४॥
शिल्प्पा वैश्श्वदेव्व्यो रोहिण्ण्यस्त्र्यवयो वाचेऽविज्ज्ञाताऽअदित्त्यै सरूपा धात्त्रे वत्त्सतर्य्यो
देवानाम्पत्त्नीब्भ्यः ॥५॥
कृष्ष्णग्ग्रीवाऽआग्ग्नेयाः शितिब्भ्रवो वसूनाथं रोहिता रुद्द्राणाथं श्श्वेताऽअवरोकिणऽ
आदित्त्यानान्नभोरूपाः पार्ज्जन्न्याः ॥६॥
उन्नतऽऋषभो वामनस्तऽऐन्द्रावैष्ष्णवाऽउन्नतः शितिबाहुः शितिपृष्ठस्तऽऐन्द्रा-
बार्हस्प्पत्त्याः शुकरूपा वाजिनाः कल्म्माषाऽआग्ग्निमारुताः श्यामाः पौष्ष्णाः ॥७॥
एताऽऐन्द्राग्ग्ना द्विरूपाऽअग्ग्नीषोमीया वामनाऽअनड्वाहऽआग्ग्नावैष्ष्णवा वशा मैत्त्रा-
वरुण्ण्योऽन्न्यतऽएन्न्यो मैत्त्र्यः ॥८॥
कृष्ष्णग्ग्रीवाऽआग्ग्नेया बब्भ्रवः सौम्म्याः श्श्वेता वायव्व्याऽअविज्ज्ञाताऽअदित्त्यै
सरूपा धात्त्रे वत्त्सतर्य्यो देवानाम्पत्त्नीब्भ्यः ॥९॥
कृष्ष्णा भौमा धूम्म्राऽआन्तरिक्षा बृहन्तो दिव्व्याः शबला वैद्युताः सिद्ध्मा-
स्त्तारकाः ॥१०॥

॥२॥ धूम्म्रान्न्वसन्तायालभते श्श्वेतान्ग्ग्रीष्ष्माय कृष्ष्णान्न्वर्षाब्भ्योऽरुणाञ्छरदे पृषतो
हेमन्ताय पिशङ्गाञ्छिशिराय ॥११॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

त्र्यवयो गायत्र्यै पञ्चावयस्त्रिष्टुभे दित्यवाहो जगत्यै त्रिवत्साऽअनुष्टुभे तुर्य्यवाहऽउष्णिहे ॥१२॥

पष्ठवाहो विराजऽउक्षाणो बृहत्याऽऋषभाः ककुभेनड्वाहः पङ्क्त्यै धेनवोतिच्छन्दसे ॥१३॥

कृष्णग्ग्रीवाऽआग्नेयाः बभ्रवः सौम्म्याऽउपध्वस्ताः सावित्रा वत्सतर्य्यः सारस्वत्यः श्यामाः पौष्णाः पृश्नयो मारुता बहुरूपा वैश्वदेवा वशा द्यावापृथिवीयाः ॥१४॥

उक्ताः सञ्चराऽएताऽऐन्द्राग्नाः कृष्णा वारुणाः पृश्नयो मारुताः कायास्तूपराः ॥१५॥

अग्नयेनीकवते प्रथमजानालभते मरुद्भ्यः सान्तपनेभ्यः सवात्यान्मरुद्भ्यो गृहमेधिभ्यो बष्किहान्मरुद्भ्यः क्रीडिभ्यः सꣳसृष्टान्मरुद्भ्यः स्वतवद्भ्योनुसृष्टान् ॥१६॥

उक्ताः सञ्चराऽएताऽऐन्द्राग्नाः प्राशृङ्गा माहेन्द्रा बहुरूपा वैश्वकर्म्मणाः ॥१७॥

धूम्रा बभ्रुनीकाशाः पितॄणाꣳ सोमवताम्बभ्रवो धूम्रनीकाशाः पितॄणाम्बर्हिषदाङ्कृष्णा बभ्रुनीकाशाः पितॄणामग्निष्वात्तानाङ्कृष्णाः पृषन्तस्त्रैयम्बकाः ॥१८॥

उक्ताः सञ्चराऽएताः शुनासीरीयाः श्वेता वायव्याः श्वेताः सौर्य्याः ॥१९॥

वसन्ताय कपिञ्जलानालभते ग्रीष्माय कलविङ्कान्वर्षाभ्यस्तित्तिरीञ्छरदे वर्त्तिका हेमन्ताय ककराञ्छिशिराय विककरान् ॥२०॥

॥३॥ समुद्राय शिशुमारानालभते पर्ज्जन्याय मण्डूकानद्भ्यो मत्स्यान्मित्राय कुलीपयान्वरुणाय नाक्रान् ॥२१॥

सोमाय हꣳसानालभते वायवे बलाकाऽइन्द्राग्निभ्याङ्क्रुञ्चान्मित्राय मद्गून्वरुणाय चक्रवाकान् ॥२२॥

अग्नये कुटरूनालभते वनस्पतिभ्यऽउलूकानग्नीषोमाभ्याञ्चाषानश्विभ्याम्मयूरान्मित्रावरुणाभ्याङ्कपोतान् ॥२३॥

सोमाय लबानालभते त्वष्ट्रे कौलीकान्गोषादीर्देवानाम्पत्नीभ्यः कुलीका देवजामिभ्योग्नये गृहपतये पारुष्णान् ॥२४॥

अह्ने पारावतानालभते रात्र्यै सीचापूरहोरात्रयोः सन्धिभ्यो जतूर्म्मासेभ्यो दात्यौहान्त्संवत्सराय महतः सुपर्ण्णान् ॥२५॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

भूम्म्याऽआखूनालंभतेन्तरिक्क्षाय पाङ्क्तान्दिवे कशान्दिग्ग्भ्यो नंकुलान्ब्बभ्भ्रुकानवा-
न्तरदिशाब्भ्यः ॥२६॥

वसुंब्भ्युऽऋश्श्यानालंभते रुद्रेब्भ्यो रुरूनादित्त्येब्भ्यो न्न्यङ्कून्विश्श्वेब्भ्यो देवेब्भ्यः
पृषतान्त्साद्ध्येब्भ्यः कुलुङ्गान् ॥२७॥

ईशांनाय परंस्वतुऽआलंभते मित्रायं गौरान्वरुणाय महिषान्बृहस्प्पतये गवयाँ-
स्त्वष्ट्रुऽउष्ट्रान् ॥२८॥

प्रजापतये पुरुषान्हस्तिनुऽआलंभते वाचे प्प्लुषीँश्चक्क्षुषे मशकाञ्छ्रोत्राय भृङ्गाः ॥२९॥

प्रजापतये च वायवे च गोमृगो वरुणायारण्ण्यो मेषो यमाय कृष्ण्णो मनुष्य्यरा-
जाय मुर्क्कटः शार्दूलाय रोहिदृषुभाय गवयी क्क्षिप्प्रश्श्येनाय वर्त्तिका नीलंङ्गोः
क्क्रिमिः समुद्राय शिशुमारो हिमवंते हुस्ती ॥३०॥

॥४॥ मयुः प्प्राजापत्त्यऽउलो हलिक्ष्णो वृषदँशस्ते धात्रे दिशाङ्कङ्को धुङ्क्षाग्ग्नेयी
कंलविङ्को लोहिताहिः पुष्क्करसादस्ते त्वाष्ट्रा वाचे क्रुञ्चः ॥३१॥

सोमाय कुलुङ्गऽआरण्ण्योजो नंकुलः शका ते पौष्ण्णाः क्क्रोष्टा मायोरिन्द्रस्य
गौरमृगः पिद्वो न्न्यङ्कुः कक्कुटस्तेनुंमत्यै प्प्रतिश्श्रुत्कायै चक्क्रवाकः ॥३२॥

सौरी बुलाका शार्ग्गः सृजयः शयाण्डकस्ते मैत्राः सरंस्वत्त्यै शारिः पुरुषवाक्श्वा-
विङ्भौमी शार्दूलो वृकः पृदाकुस्ते मुन्यवे सरंस्वते शुर्कः पुरुषवाक् ॥३३॥

सुपर्ण्णः पार्जन्न्यऽआतिर्वाहसो दर्विदा ते वायवे बृहस्प्पतये वाचस्प्पतये पैङ्गराजो-
लुजऽआन्तरिक्क्षः प्प्लुवो मुद्गुर्म्मत्स्युस्ते नंदीपतये द्यावापृथिवीयः कूर्म्मः ॥३४॥

पुरुषमृगश्चुन्द्रमसो गोधा कालंका दार्वाघाटस्ते वनुस्पतीनाङ्कृकवाकुः सावित्रो
हँसो वातंस्य नाक्क्रो मकंरः कुलीपयुस्तेकूपारस्य ह्रियै शल्ल्यकः ॥३५॥

एण्ण्यह्नो मुण्डूको मूषिका तित्तिरिस्ते सुर्प्पाणाँल्लोपाशऽआश्श्विनः कृष्ण्णो रात्र्याऽ
ऋक्क्षो जतूः सुंषिलीका तऽइतरजनानाञ्जहका वैष्ण्णवी ॥३६॥

अन्न्यवापोर्द्धमासानामृश्श्यो मयूरः सुपर्ण्णस्ते गन्धर्वाणामपामुद्रो मासाङ्कश्श्यपो
रोहित्त्कुण्डृणाची गोलत्तिका तेप्प्सरसाम्मृत्त्यवेसितः ॥३७॥

वर्षाहूर्ऋतूनामाखुः कशो मान्थालस्ते पितृणाम्बलायाजगरो वसूनाङ्कपिञ्जलः कुपो-
तुऽउलूकः शशस्ते निर्ऋत्त्यै वरुणायारुण्ण्यो मेषः ॥३८॥

श्श्वित्रऽआदित्त्यानामुष्ट्रो घृणीवान्वार्ध्रीनसस्ते मुत्त्याऽअरण्ण्याय सृमरो रुरू रौद्रः
क्वयिः कुटरुर्दात्त्यौहस्ते वाजिनाङ्कामाय पिकः ॥३९॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

अ·२४, अनु· ४ , मन्त्रः ४०

खड्गो वैश्वदेवः श्वा कृष्ष्णः कर्ण्णो गर्द्दभस्तरक्षुस्ते रक्षसामिन्द्राय सूकरः सिꣳहो मारुतः कृकलासः पिप्पका शकुनिस्ते शरव्यायै विश्वेषान्देवानाम्पृषतः ॥४०॥

इति चतुर्विंशोऽध्यायः

अथ पञ्चविंशोऽध्यायः

अ·२५,अनु·१-२ ,मन्त्रौ १-२

ऋषिः—प्रजापतिः १—१६, २३ २७ । गोतमः १७—२२, २४—२६, २८—४७॥

देवता—सरस्वत्यादयः १ । प्राणादयः २ । इन्द्रादयः ३, ५. ८ । अग्न्यादयः ४ । मरुतादयः ६ । पूषादयः ७, ९ । हिरण्यगर्भः १० । ईश्वरः ११, १२, १८, १९ । परमात्मा १३ । यज्ञः १४, २६—२९, ३१—३४, ३६, ३८, ४०, ४१ । विद्वांस १५, २०—२२, २५, ३०, ३७, ३९ । विश्वेदेवाः १६, ३५. ४६ । वायुः १७ । द्यौरित्यादयः २३ । मित्रादयः २४ । यजमानः ४२ । आत्मा ४३, ४४ । प्रजा ४५ । अग्निः ४७॥

छन्दः—भुरिक्शक्वरी १ क, ४६ । निचृदतिशक्वरी १ र । भुरिगतिशक्वरी २ । भुरिक्कृतिः ३ । स्वराड्धृतिः ४ । स्वराड्विकृतिः ५ । निचृदतिधृतिः ६। निचृदष्टिः ७ । निचृदभिकृतिः ८ । भुरिगत्यष्टिः ९ । निचृत्त्रिष्टुप् १३, त्रिष्टुप् १०, ११, २२, २३, २७ ३०, ३१, ४१ । स्वराट्पङ्क्तिः १२, ३७, ४२, ४५ । भुरिक्त्रिष्टुप् १७, २१, २४,२५, ३२, ३३, ४०, ४३ । निचृज्जगती १४, १८, २६ । जगती १५, १६, २० । भुरिक्पङ्क्तिः ३६, ३८ । २९, ३४, ४४ । स्वराड्बृहती १९ । विराट्त्रिष्टुप् २८ । स्वराट्त्रिष्टुप् ३५ । विराट्पङ्क्तिः ३९ । स्वराड्ब्राह्मीबृहती ४७

स्वरः—धैवतः क १, १०, ११, १३, १७, २१—२५, २७—३५, ४०, ४१. ४३, ४४, ४६ निषादः ३, १४—१६, १८, २०, २६ । ऋषभः ४, ८ । मध्यमः ५, ७, १९, ४७। षड्ज. ६ । गान्धारः ९ । पञ्चमः र १, २, १२, ३६—३९ ४२, ४५ ॥

॥१॥ क शादन्दद्भिरवकान्दन्तमूलैर्मृदम्बर्स्वैस्तेगान्दꣳष्ट्राभ्याꣳ सरस्वत्याऽअग्रजिह्व-
ञ्जिह्वायाऽउत्सादमवक्रन्देन तालु वाजꣳ हनुभ्यामपऽआस्येन वृषणमाण्डाभ्यामा-
दित्याँश्मश्रुभिः पन्थानम्भ्रूभ्यान्द्यावापृथिवी वर्त्तोभ्यां विद्युतङ्कनीनकाभ्याꣳ
शुक्लाय स्वाहा कृष्ष्णाय स्वाहा पार्य्याणि पक्ष्माण्यवार्य्याऽइक्षवोऽवार्य्याणि
पक्ष्माणि पार्य्याऽइक्षवः ॥१॥

॥२॥ वातम्प्राणेनापानेन नासिकेऽउपयाममधरेणौष्ठेन सदुत्तरेण प्प्रकाशेनान्तरमनूकाशेन
बाह्यन्निवेष्प्यम्मूर्ध्ना स्त्तनयित्नुन्निर्ब्बाधेनाशनिम्मस्तिष्क्केण विद्युतङ्कनीनकाभ्याङ्क-
र्ण्णाभ्याꣳ श्रोत्रꣳ श्रोत्राभ्याङ्कर्ण्णौ तेदनीमधरकण्ठेनापः शुष्क्ककण्ठेन चित्त-
म्मन्याभिरदितिꣳ शीर्ष्ष्णा निर्ऋतिन्निर्ज्जर्जल्प्येन शीर्ष्ष्णा सङ्क्रोशैः प्प्राणान्रे-
ष्माणꣳ स्तुपेन ॥२॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

॥३॥ मुशकान्केशैरिन्द्रꣳ स्वपसा वहेन बृहस्पतिꣳ शकुनिसादेन कूर्म्माञ्छुफैराक्रमणꣳ स्थूराब्भ्यामृक्षलाभिः कपिञ्जलाञ्जवञ्जङ्घाब्भ्यामध्वानम्बाहुब्भ्याञ्जाम्बीलेनारण्ण्यमग्ग्निमतिरुग्भ्याम्पूषणन्दोब्भ्यामश्श्विनावꣳसाब्भ्याꣳ रुद्रꣳ रोराब्भ्याम् ॥३॥

॥४॥ अग्नेः पक्क्षतिर्व्वायोर्न्निपक्क्षतिरिन्द्रस्य तृतीया सोमस्य चतुर्त्थ्यदित्त्यै पञ्चमीन्द्राण्ण्यै षष्ठी मरुताꣳ सप्तमी बृहस्पतेरष्टम्म्यर्य्यम्णो नवमी धातुर्द्दशमीन्द्रस्यैकादशी वरुणस्य द्वादशी यमस्य त्रयोदशी ॥४॥

॥५॥ इन्द्राग्ग्न्योः पक्क्षतिः सरस्वत्त्यै निपक्क्षतिर्म्मित्रस्य तृतीयापाञ्चतुर्त्थी निर्ऋत्यै पञ्चम्म्यग्ग्नीषोमयोः षष्ठी सर्प्पाणाꣳ सप्तमी व्विष्णोरष्टमी पूष्णो नवमी त्वष्टुर्द्दशमीन्द्रस्यैकादशी वरुणस्य द्वादशी यम्म्यै त्रयोदशी द्यावापृथिव्योर्द्दक्षिणम्पार्श्वँविश्वेषान्देवानामुत्तरम् ॥५॥

॥६॥ मरुताꣳ स्कन्धा व्विश्वेषान्देवानाम्प्रथमा कीकसा रुद्राणान्द्वितीयादित्त्यानान्तृतीया वायोः पुच्छमग्ग्नीषोमयोर्भासदौ क्रुञ्चौ श्श्रोणिब्भ्यामिन्द्राबृहस्पतीऽऊरुब्भ्याम्मित्रावरुणावल्ग्गाब्भ्यामाक्रमणꣳ स्थूराब्भ्याम्बलङ्कुष्ठाब्भ्याम् ॥६॥

॥७॥ पूषणँवनिष्ठुनान्धाहीन्त्स्थूलगुदया सर्प्पान्गुदाभिर्व्विहुतऽआन्त्रैरपो वस्तिना वृषणमाण्डाब्भ्याँवाजिनꣳ शेपेन प्रजाꣳ रेतसा चाषान्पित्तेन प्रदराज्पायुना कूश्मान्छकपिण्डैः ॥७॥

॥८॥ इन्द्रस्य क्रोडोदित्त्यै पाजस्यन्दिशाञ्जत्रवोदित्त्यै भसज्जीमूतान्हृदयौपशेनान्तरिक्क्षम्पुरीतता नभऽउदर्य्येण चक्क्रवाकौ मतस्नाब्भ्यान्दिवँवृक्काब्भ्याङ्गिरीन्प्लाशिभिरुपलान्प्लीह्ना वल्म्मीकान्क्लोमभिर्ग्लौभिर्ग्गुल्म्मान्हिराभिः स्रवन्तीर्हृदान्कुक्क्षिब्भ्याꣳ समुद्रमुदरेण व्वैश्वानरम्भस्म्मना ॥८॥

॥९॥ व्विधृतिन्नाब्भ्या घृतꣳ रसेनापो यूष्ण्णा मरीचीर्व्विप्प्रुड्भिर्न्नीहारमूष्म्मणा शीनँवसया प्प्रुष्ष्वाऽअश्श्रुभिर्ह्रादुनीर्द्दूषीकाभिरस्न्ना रक्क्षाꣳसि चित्राण्ण्यङ्गैर्न्नक्क्षत्राणि रूपेण पृथिवीन्त्वचा जुम्बकाय स्वाहा ॥९॥

॥१०॥ हिरण्ण्यगर्ब्भः समवर्त्तताग्ग्रे भूतस्य जातः पतिरेकऽआसीत् ।
स दाधार पृथिवीन्द्यामुतेमाङ्कस्म्मै देवाय हविषा विधेम ॥१०॥
यः प्प्राणतो निमिषतो महित्त्वैकऽइद्राजा जगतो बभूव ।
यऽईशेऽअस्य द्विपदश्चतुष्प्पदः कस्म्मै देवाय हविषा विधेम ॥११॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

यस्येमे हिमवन्तो महित्त्वा यस्य समुद्रꣳ रसया सुहाहुः ।
यस्येमाः प्प्रदिशो यस्य बाहू कस्म्मै देवाय हविषा विधेम ॥१२॥
यऽआत्मदा बलदा यस्य विश्श्वऽउपासते प्प्रशिषँय्यस्य देवाः ।
यस्य च्छायामृतँय्यस्य मृत्युः कस्म्मै देवाय हविषा विधेम ॥१३॥
॥११॥ आ नो भद्राः क्क्रतवो यन्तु विश्श्वतोदब्धासोऽअपरीतासऽउद्भिदः ।
देवा नो यथा सदमिद्वृधेऽअसन्नप्प्रायुवो रक्क्षितारो दिवेदिवे ॥१४॥
देवानाम्भद्रा सुमतिर्ऋजूयतान्देवानाꣳ रातिरभि नो निवर्त्तताम् ।
देवानाꣳ सक्ख्यमुपसेदिमा वयन्देवा नऽआयुः प्प्रतिरन्तु जीवसे ॥१५॥
तान्पूर्व्वया निविदा हूमहे वयम्भगम्मित्रमदितिन्दक्क्षमस्त्रिधम् ।
अर्य्यमणँवरुणꣳ सोममश्श्विना सरस्वती नः सुभगा मयस्करत् ॥१६॥
तन्नो वातो मयोभु वातु भेषजन्तन्माता पृथिवी तत्पिता द्यौः ।
तद्ग्रावाणः सोमसुतो मयोभुवस्तदश्श्विना शृणुतन्धिष्ण्ण्या युवम् ॥१७॥
तमीशानञ्जगतस्तस्त्थुषस्प्पतिन्धियञ्जिन्वमवसे हूमहे वयम् ।
पूषा नो यथा वेदसामसद्वृधे रक्क्षिता पायुरदब्धः स्वस्तये ॥१८॥
स्वस्ति नऽइन्द्रो वृद्धश्श्रवाः स्वस्ति नः पूषा विश्श्ववेदाः ।
स्वस्ति नस्तार्क्क्ष्योऽअरिष्टनेमिः स्वस्ति नो बृहस्प्पतिर्दधातु ॥१९॥
पृषदश्श्वा मरुतः पृश्निमातरः शुभँय्यावानो विदथेषु जग्ग्मयः ।
अग्निजिह्वा मनवः सूरचक्क्षसो विश्श्वे नो देवाऽअवसागमन्निह ॥२०॥
भद्रङ्कर्ण्णेभिः शृणुयाम देवा भद्रम्पश्श्येमाक्क्षभिर्य्यजत्राः ।
स्थिरैरङ्गैस्तुष्टुवाꣳसस्तनूभिर्व्यशेमहि देवहितँय्यदायुः ॥२१॥
शतमिन्नु शरदोऽअन्ति देवा यत्रा नश्चक्रा जरसन्तनूनाम् ।
पुत्रासो यत्र पितरो भवन्ति मा नो मद्ध्या रीरिषतायुर्ग्गन्तोः ॥२२॥
अदितिर्द्यौरदितिरन्तरिक्क्षमदितिर्म्माता स पिता स पुत्रः ।
विश्श्वे देवाऽअदितिः पञ्च जनाऽअदितिर्ज्जातमदितिर्ज्जनित्त्वम् ॥२३॥

॥१२॥ मा नो मित्रो वरुणोऽअर्य्यमायुरिन्द्रऽऋभुक्क्षा मरुतः परिक्ख्यन् ।
यद्वाजिनो देवजातस्य सप्तेः प्प्रवक्क्ष्यामो विदथे वीर्य्याणि ॥२४॥
यन्निर्णिजा रेक्क्णसा प्प्रावृतस्य रातिङ्गृभीताम्मुखतो नयन्ति ।
सुप्प्राङजो मेम्म्यद्विश्श्वरूपऽइन्द्रापूष्ण्णोः प्प्रियमप्प्येति पाथः ॥२५॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

एष च्छागः पुरोऽअश्वेन वाजिना पूष्णो भागो नीयते विश्वदेव्यः ।
अभिप्रियं यत्पुरोडाशमर्वता त्वष्टेदेनꣳ सौश्रवसाय जिन्वति ॥२६॥
यद्धविष्यमृतुशो देवयानं त्रिर्मानुषाः पर्यश्वं नयन्ति ।
अत्रा पूष्णः प्रथमो भागऽएति यज्ञं देवेभ्यः प्रतिवेदयन्नजः ॥२७॥
होताध्वर्युरावयाऽअग्निमिन्धो ग्रावग्राभऽउत शꣳस्ता सुविप्रः ।
तेन यज्ञेन स्वरंकृतेन स्विष्टेन वक्षणाऽआपृणध्वम् ॥२८॥
यूपव्रस्काऽउत ये यूपवाहाश्चषालं येऽअश्वयूपाय तक्षति ।
ये चार्वते पचनꣳ सम्भरन्त्युतो तेषामभिगूर्त्तिर्नऽइन्वतु ॥२९॥
उप प्रागात्सुमन्मेऽधायि मन्म देवानामाशाऽउप वीतपृष्ठः ।
अन्वेनं विप्राऽऋषयो मदन्ति देवानां पुष्टे चकृमा सुबन्धुम् ॥३०॥
यद्वाजिनो दाम सन्दानमर्वतो या शीर्षण्या रशना रज्जुरस्य ।
यद्वा घास्य प्रभृतमास्ये तृणꣳ सर्वा ता तेऽअपि देवेष्वस्तु ॥३१॥

॥१३॥ यदश्वस्य क्रविषो मक्षिकाश यद्वा स्वरौ स्वधितौ रिप्तमस्ति ।
यद्धस्तयोः शमितुर्यन्नखेषु सर्वा ता तेऽअपि देवेष्वस्तु ॥३२॥
यदूवध्यमुदरस्यापवाति यऽआमस्य क्रविषो गन्धोऽअस्ति ।
सुकृता तच्छमितारः कृण्वन्तूत मेधꣳ शृतपाकं पचन्तु ॥३३॥
यत्ते गात्रादग्निना पच्यमानादभि शूलं निहतस्यावधावति ।
मा तद्भूम्यामाश्रिषन्मा तृणेषु देवेभ्यस्तदुशद्भ्यो रातमस्तु ॥३४॥
ये वाजिनं परिपश्यन्ति पक्वं यऽईमाहुः सुरभिर्निर्हरेति ।
ये चार्वतो माꣳसभिक्षामुपासतऽउतो तेषामभिगूर्त्तिर्नऽइन्वतु ॥३५॥
यन्नीक्षणं माँस्पचन्याऽउखाया या पात्राणि यूष्णऽआसेचनानि ।
ऊष्मण्यापिधाना चरूणामङ्काः सूनाः परिभूषन्त्यश्वम् ॥३६॥
मा त्वाग्निर्ध्वनयीद्धूमगन्धिर्मोखा भ्राजन्त्यभिविक्त जघ्रिः ।
इष्टं वीतमभिगूर्त्तं वषट्कृतं तं देवासः प्रतिगृभ्णन्त्यश्वम् ॥३७॥
निक्रमणं निषदनं विवर्त्तनं यच्च पड्बीशमर्वतः ।
यच्च पपौ यच्च घासिं जघास सर्वा ता तेऽअपि देवेष्वस्तु ॥३८॥
यदश्वाय वासऽउपस्तृणन्त्यधीवासं या हिरण्यान्यस्मै ।
सन्दानमर्वन्तं पड्बीशं प्रिया देवेष्वा यामयन्ति ॥३९॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

॥१४॥ यत्ते सादे महसा शूकृतस्य पार्ष्ण्या वा कशया वा तुतोद।
स्रुचेव ता हविषोऽअद्ध्वरेषु सर्वा ता ते ब्रह्मणा सूदयामि ॥४०॥
चतुस्त्रिꣳशद्वाजिनो देवबन्धोर्वङ्क्रीरश्श्वस्य स्वधितिः समेति।
अच्छिद्रा गात्रा वयुना कृणोत परुष्प्परुरनुघुष्ष्या विशस्त ॥४१॥
एकस्त्वष्टुरश्श्वस्या विशस्ता द्वा यन्तारा भवतस्तथऽऋतुः।
या ते गात्राणामृतुथा कृणोमि ताता पिण्डानाम्प्रजुहोम्म्यग्नौ ॥४२॥
मा त्वा तपत्प्रियऽआत्मापियन्तम्मा स्वधितिस्तन्वऽआतिष्ठिपत्ते।
मा ते गृध्नुरविशस्तातिहाय छिद्रा गात्राण्ण्यसिना मिथू कः ॥४३॥
न वाऽउऽएतन्म्रियसे न रिष्ष्यसि देवाँ२ऽइदेषि पथिभिः सुगेभिः।
हरी ते युञ्जा पृषतीऽअभूतामुपास्त्थाद्वाजी धुरि रासभस्य ॥४४॥
सुगव्यन्नो वाजी स्वश्श्व्यम्पुꣳसः पुत्राँ२ऽउत विश्श्वापुषꣳ रयिम्।
अनागास्त्वन्नोऽअदितिः कृणोतु क्षत्रन्नोऽअश्श्वो वनताꣳ हविष्ष्मान् ॥४५॥
॥१५॥ इमा नु कम्भुवना सीषधामेन्द्रश्च विश्श्वे च देवाः। आदित्त्यैरिन्द्रः सगणो मरुद्भि-
रस्म्मभ्यम्भेषजा करत्। यज्ञञ्च नस्तन्वञ्च प्प्रजाञ्चादित्त्यैरिन्द्रः सह सीष-
धाति ॥४६॥
अग्ने त्वन्नोऽअन्तमऽउत त्राता शिवो भवा वरूत्थ्यः। वसुरग्निर्वसुश्श्रवाऽअच्छा
नक्षि द्युमत्तमꣳ रयिन्दाः। तन्त्वा शोचिष्ठ दीदिवः सुम्नाय नूनमीमहे
सखिभ्यः ॥४७॥

इति पञ्चविंशोऽध्यायः

अथ षड्विंशोऽध्यायः

ऋषिः—याज्ञवल्क्यः १। लौगाक्षिः २। गृत्समदः ३, २४। रम्याक्षी ४, ५। प्राधुराक्षिः ६। कुत्सः ७—९। वसिष्ठः १०। नोधा गोतमः ११, १२। भारद्वाजः १३, १४। वत्सः १५। महीयवः १६—१८। मुद्गलः १९। मेधातिथिः २०—२३। मधुच्छन्दाः २५, २६॥

देवता:—अग्न्यादयः १। ईश्वरः २,३। इन्द्रः ४, १०, १७। सूर्यः ५। वैश्वानरः ६, ८, ९। वैश्वानरोऽग्निः ७। अग्निः ११-१३, १६, २६। संवत्सरः १४। विद्वान् १५, १८, २०, २१, २३, २४। विद्वांसः १९। सोमः २२, २५॥

छन्दः—अभिकृतिः १। विराडत्यष्टिः २, ७। भुरिगत्यष्टिः ३। स्वराड्जगती ४, ९। भुरिग्जगती ५। जगती ६, ८, २४। निचृज्जगती १०। बृहती ११। विराडनुष्टुप् १२। विराड्गायत्री १३, १५, १८। भुरिग्बृहती १४। निचृद्गायत्री १६, १७। त्रिष्टुप् १९। गायत्री २०-२२, २५,२६। भुरिक्पङ्क्तिः २३॥

स्वरः—ऋषभः १। गान्धारः २, ३, ७, १२,। निषादः ४-६, ८—१०, २४। मध्यमः ११, १४। षड्जः १३, १५--१८, २०—२२, २५, २६। धैवतः १९। पञ्चमः २३॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

॥१॥ अग्निश्च पृथिवी च सन्नते ते मे सन्नमतामदो वायुश्चान्तरिक्षञ्च सन्नते ते मे सन्नमतामदऽआदित्यश्च द्यौश्च सन्नते ते मे सन्नमतामदऽआपश्च वरुणश्च सन्नते ते मे सन्नमतामदः। सप्त सꣳसदोऽअष्टमी भूतसाधनी। सकामाँ२॥ऽअध्वनस्कुरु सञ्ज्ञानमस्तु मेमुना ॥१॥

यथेमां वाचं कल्याणीमावदानि जनेभ्यः। ब्रह्मराजन्याभ्याꣳ शूद्राय चार्य्याय च स्वाय चारणाय च। प्रियो देवानान्दक्षिणायै दातुरिह भूयासमयम्मे कामः समृध्यतामुप मादो नमतु ॥२॥

बृहस्पतेऽअति यदर्य्योऽअर्हाद्द्युमद्विभाति क्रतुमज्जनेषु। यद्दीदयच्छवसऽऋतप्रजात तदस्मासु द्रविणन्धेहि चित्रम्। उपयामगृहीतोसि बृहस्पतये त्वैष ते योनिर्बृहस्पतये त्वा ॥३॥

इन्द्र गोमन्निहायाहि पिबा सोमꣳ शतक्रतो। विद्यद्भिर्ग्रावभिः सुतम्।
उपयामगृहीतोसीन्द्राय त्वा गोमतऽएष ते योनिरिन्द्राय त्वा गोमते ॥४॥

इन्द्रायाहि वृत्रहन्पिबा सोमꣳ शतक्रतो। गोमद्भिर्ग्रावभिः सुतम्।
उपयामगृहीतोसीन्द्राय त्वा गोमतऽएष ते योनिरिन्द्राय त्वा गोमते ॥५॥

ऋतावानं वैश्वानरमृतस्य ज्योतिषस्पतिम्। अजस्रङ्घर्म्ममीमहे।
उपयामगृहीतोसि वैश्वानराय त्वैष ते योनिर्वैश्वानराय त्वा ॥६॥

वैश्वानरस्य सुमतौ स्याम राजा हि कम्भुवनानामभिश्रीः। इतो जातो विश्वमिदं विचष्टे वैश्वानरो यतते सूर्य्येण। उपयामगृहीतोसि वैश्वानराय त्वैष ते योनिर्वैश्वानराय त्वा ॥७॥

वैश्वानरो नऽऊतयऽआप्रयातु परावतः।
अग्निरुक्थेन वाहसा।
उपयामगृहीतोसि वैश्वानराय त्वैष ते योनिर्वैश्वानराय त्वा ॥८॥

अग्निर्ऋषिः पवमानः पाञ्चजन्यः पुरोहितः। तमीमहे महागयम्।
उपयामगृहीतोस्यग्नये त्वा वर्चसऽएष ते योनिरग्नये त्वा वर्चसे ॥९॥

महाँ२॥ऽइन्द्रो वज्रहस्तः षोडशी शर्म्म यच्छतु। हन्तु पाप्मानं योस्मान्द्वेष्टि।
उपयामगृहीतोसि महेन्द्राय त्वैष ते योनिर्म्महेन्द्राय त्वा ॥१०॥

तं वो दस्ममृतीषहं वसोर्म्मन्दानमन्धसः।
अभि वत्सन्न स्वसरेषु धेनवऽइन्द्रङ्गीर्भिर्न्नवामहे ॥११॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

यद्वाहिष्ठुन्तदग्नये बृहदर्च विभावसो ।
महिषीव त्वद्रयिस्त्वद्वाजाऽउदीरते ॥१२॥
एह्यू षु ब्रवाणि तेग्नऽइत्त्थेतरा गिरः । एभिर्वर्द्धासऽइन्दुभिः ॥१३॥
ऋतवस्ते यज्ञं वितन्वन्तु मासा रक्षन्तु ते हविः ।
सँवत्सरस्ते यज्ञन्दधातु नः प्रजाञ्च परिपातु नः ॥१४॥
उपह्वरे गिरीणाᳬं सङ्गमे च नदीनाम् । धिया विप्रोऽअजायत ॥१५॥

॥२॥ उच्चा ते जातमन्धसो दिवि सद्भूम्म्याददे । उग्रᳬं शर्म्म महि श्रवः ॥१६॥
स नऽइन्द्राय यज्यवे वरुणाय मरुद्भ्यः । वरिवोवित्परिस्रव ॥१७॥
एना विश्वान्यर्य्यऽआ द्युम्नानि मानुषाणाम् । सिषासन्तो वनामहे ॥१८॥
अनु वीरैरनु पुष्ष्यास्म गोभिरन्वश्वैरनु सर्वेण पुष्टैः ।
अनु द्विपदानु चतुष्पदा वयन्देवा नो यज्ञमृतुथा नयन्तु ॥१९॥
अग्ने पत्नीरिहावह देवानामुशतीरुप । त्वष्टारᳬं सोमपीतये ॥२०॥
अभि यज्ञङ्गृणीहि नो ग्नावो नेष्टः पिबऽऋतुना । त्वᳬं हि रत्नधाऽअसि ॥२१॥
द्रविणोदाः पिपीषति जुहोत प्र च तिष्ठत । नेष्ट्रादृतुभिरिष्यत ॥२२॥

तवायᳬं सोमस्त्वमेह्यर्वाङ्शश्वत्तमᳬं सुमनाऽअस्य पाहि ।
अस्मिन्यज्ञे बर्हिष्ष्या निषद्या दधिष्वेमञ्जठरऽइन्दुमिन्द्र ॥२३॥
अमेव नः सुहवाऽआ हि गन्तन नि बर्हिषि सदतना रणिष्टन ।
अथा मन्दस्व जुजुषाणोऽअन्धसस्त्वष्टर्देवेभिर्जनिभिः सुमद्गणः ॥२४॥
स्वादिष्ठया मदिष्ठया पवस्व सोम धारया । इन्द्राय पातवे सुतः ॥२५॥
रक्षोहा विश्वचर्षणिरभि योनिमयोहते । द्रोणे सधस्थमासदत् ॥२६॥

इति षड्विंशोऽध्यायः

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

अथ सप्तविंशोऽध्यायः

ऋषिः—अग्निः १—७, १०—२० । प्रजापतिः ८, ९, २१, २२। वसिष्ठः २३, २४, २७, २८, ३५ । हिरण्यगर्भः २५, २६ । गृत्समदः २९, ३२, ३३ । पुरुमीढः ३० । अजमीढः ३१ । अङ्गिरसः ३४ । शम्युबार्हस्पत्यः ३६—३८ । वामदेवः ३९—४१ । शम्युः ४२, ४४, ४५ । भार्गवः ।४३

देवता—अग्निः १, ३—७, ११, १८, ३९, ४३, ४५ । सामिधेन्यः २ । विश्वेदेवाः ८, १२ । अश्व्यादयः ९ । सूर्यः १० । यज्ञः १३, १७, ४२ । वह्निः १४ । वायुः १५, २३, २४, २७—३५, ४४ । देव्यः १६ । इडादयो लिङ्गोक्ताः १९ । त्वष्टा २० । विद्वांसः २१ । इन्द्रः २२, ३७, ३८, ४०, ४१ । प्रजापतिः २५, २६ । परमेश्वरः ३६ ।।

छन्दः—त्रिष्टुप् १, २, ८, ९, २४, २६, २८ । विराट्त्रिष्टुप् ३, ३३, ! स्वराट्त्रिष्टुप् ४, २५ । स्वराट्पङ्क्तिः ५, २७ । भुरिग्बृहती ६ । निचृज्जगती ७ । विराडनुष्टुप् १० । उष्णिक् ११, १२ । निचृदुष्णिक् १३, १६, १७, २०, २२ । भुरिगुष्णिक् १४ । स्वराडुष्णिक् १५ । भुरिग्गायत्री १८ । गायत्री १९, ३१, ३२, ३९ । विराडुष्णिक् २१, । निचृत्त्रिष्टुप् २३, । निचृद्गायत्री २९, ३४, ४० । अनुष्टुप् ३० । स्वराडनुष्टुप् ३५, ४३ । निचृत्पङ्क्तिः ३६ । निचृदनुष्टुप् ३७ । स्वराड्बृहती ३८, ४४ । पादनिचृद्गायत्री ४१ । बृहती ४२ । निचृदभिकृतिः ४५ ।।

स्वरः—धैवतः १—४, ८, ९, २३—२६, २८, ३३ । पञ्चमः ५, २७, ३६ । मध्यमः ६, ३८, ४२, ४४ । निषादः ७ । गान्धारः १०, ३०, ३५, ३७, ४३ ! ऋषभः ११—१७, २०—२२, ४५ । षड्जः १८, १९, २९, ३१, ३२, ३४, ३९—४१ । निषादः ३८ ।।

॥१॥ समास्त्वाग्नऽऋतवो वर्द्धयन्तु सँवत्सराऽऋषयो यानि सत्या ।
सन्दिव्येन दीदिहि रोचनेन विश्वाऽआभाहि प्रदिशश्चतस्रः ॥१॥
सञ्चेध्यस्वाग्ने प्र च बोधयैनमुच्च तिष्ठ महते सौभगाय ।
मा च रिषदुपसत्ता तेऽअग्ने ब्रह्माणस्ते यशसः सन्तु मान्ये ॥२॥
त्वामग्ने वृणते ब्राह्मणाऽइमे शिवोऽअग्ने सँवरणे भवा नः ।
सपत्नहा नोऽअभिमातिजिच्च स्वे गये जागृह्यप्रयुच्छन् ॥३॥
इहैवाग्नेऽअधिधारया रयिम्मा त्वा निक्रन्पूर्वचितो निकारिणः ।
क्षत्रमग्ने सुयममस्तु तुभ्यमुपसत्ता वर्द्धतान्तेऽअनिष्टृतः ॥४॥
क्षत्रेणाग्ने स्वायुः सꣳरभस्व मित्रेणाग्ने मित्रधेये यतस्व ।
सजातानाम्मध्यमस्थाऽएधि राज्ञामग्ने विहव्यो दीदिहीह ॥५॥
अति निहोऽअति स्रिधोऽत्यचित्तिमत्यरातिमग्ने ।
विश्वा ह्यग्ने दुरिता सहस्वाथास्मभ्यꣳ सहवीराꣳ रयिन्दाः ॥६॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

अनाधृष्ष्यो जातवेदाऽअनिष्ष्टृतो विराडग्ग्ने क्क्षत्रभृद्दीदिहीह ।
विश्श्वाऽआशाः प्प्रमुञ्चन्न्मानुषीर्ब्भियः शिवेभिरद्य परिपाहि नो वृधे ॥७॥
बृहस्प्पते सवितर्ब्बोधयैनꣳ सꣳशितञ्चित्त्सन्तराꣳ सꣳशिशाधि ।
वर्द्धयैनम्महते सौभगाय विश्श्वऽएनमनुमदन्तु देवाः ॥८॥
अमुत्रभूयादध यद्यमस्य बृहस्प्पतेऽअभिशस्त्तेरमुञ्चः ।
प्रत्यौहतामश्श्विना मृत्त्युमस्म्माद्देवानामग्ग्ने भिषजा शचीभिः ॥९॥
उद्वयन्तमसस्प्परि स्वः पश्श्यन्तऽउत्तरम् ।
देवन्देवत्रा सूर्य्यमगन्म ज्ज्योतिरुत्तमम् ॥१०॥

॥२॥ ऊर्द्ध्वाऽअस्य समिधो भवन्त्यूर्द्ध्वा शुक्क्रा शोचीꣳष्यग्नेः ।
द्युमत्तमा सुप्प्रतीकस्य सूनोः ॥११॥
तनूनपादसुरो विश्श्ववेदा देवो देवेषु देवः । पथोऽअनक्तु मद्ध्वा घृतेन ॥१२॥
मद्ध्वा यज्ञन्नक्क्षसे प्प्रीणानो नराशꣳसोऽअग्ग्ने ।
सुकृद्देवः सविता विश्श्ववारः ॥१३॥
अच्छायमेति शवसा घृतेनेडानो वह्निर्न्नमसा ।
अग्निꣳ स्रुचोऽअद्ध्वरेषु प्प्रयत्सु ॥१४॥
स यक्क्षदस्य महिमानमग्ग्नेः सऽईम्मन्द्रा सुप्प्रयसः ।
वसुश्चेतिष्ट्ठो वसुधातमश्श्च ॥१५॥
द्वारो देवीरन्न्वस्य विश्श्वे व्रता ददन्तेऽअग्ग्नेः ।
उरुव्व्यचसो धाम्न्ना पत्त्यमानाः ॥१६॥
तेऽअस्य योषणे दिव्व्ये न योनाऽउषासानक्ता । इमँय्यज्ञमवतामद्ध्वरन्नः ॥१७॥
दैव्व्या होताराऽऊर्द्ध्वमद्ध्वरन्नोग्ग्नेर्ज्जिह्वामभिगृणीतम् । कृणुतन्नः स्विष्टिम् ॥१८॥
तिस्रो देवीर्ब्बर्हिरेदꣳ सदन्त्विडा सरस्वती भारती । मही गृणाना ॥१९॥
तन्नस्तुरीपमद्भुतम्पुरुक्क्षु त्वष्ट्टा सुवीर्य्यम् ।
रायस्प्पोषँव्विष्ष्यतु नाभिमस्म्मे ॥२०॥
वनस्प्पतेवसृजा रराणस्त्मना देवेषु । अग्निर्हव्व्यꣳ शमिता सूदयाति ॥२१॥
अग्ग्ने स्वाहा कृणुहि जातवेदऽइन्द्राय हव्यम् । विश्श्वे देवा हविरिदञ्जुषन्ताम् ॥२२॥

॥३॥ पीवोऽअन्ना रयिवृधः सुमेधाः श्वेतः सिषक्ति नियुतामभिश्श्रीः ।
ते वायवे समनसो वितस्त्थुर्व्विश्श्वेन्नरः स्वपत्त्यानि चक्रुः ॥२३॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

राये नु यञ्जज्ज्ञतू रोदसीमे राये देवी धिषणा धाति देवम् ।
अध वायुन्नियुतः सश्चत स्वाऽउत श्वेतँवसुधितिन्निरेके ॥२४॥
आपो ह यद्बृहतीर्विश्वमायन्गर्भन्दधाना जनयन्तीरग्निम् ।
ततो देवानाᳬं समवर्त्ततासुरेकः कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥२५॥
यश्चिदापो महिना पर्य्यपश्यद्दक्षन्दधाना जनयन्तीर्य्यज्ञम् ।
यो देवेष्वधि देवऽएकऽआसीत्कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥२६॥
प्र याभिर्य्यासि दाश्वाᳬं समच्छा नियुद्भिर्वायविष्टये दुरोणे ।
नि नो रयिᳬं सुभोजसँय्युवस्व नि वीरङ्गव्यमश्व्यञ्च राधः ॥२७॥
आ नो नियुद्भिः शतिनीभिरध्वरᳬं सहस्रिणीभिरुपयाहि यज्ञम् ।
वायोऽअस्मिन्त्सवने मादयस्व यूयम्पात स्वस्तिभिः सदा नः ॥२८॥
नियुत्वान्वायवागह्ययᳬं शुक्रोऽअयामि ते । गन्तासि सुन्वतो गृहम् ॥२९॥
वायो शुक्रोऽअयामि ते मध्वोऽअग्रन्दिविष्टिषु ।
आयाहि सोमपीतये स्पार्हो देव नियुत्वता ॥३०॥
वायुरग्रेगा यज्ञप्रीः साकङ्गन्मनसा यज्ञम् । शिवो नियुद्भिः शिवाभिः ॥३१॥
वायो ये ते सहस्रिणो रथासस्तेभिरागहि । नियुत्वान्त्सोमपीतये ॥३२॥
एकया च दशभिश्च स्वभूते द्वाभ्यामिष्टये विᳬंशती च ।
तिसृभिश्च वहसे त्रिᳬंशता च नियुद्भिर्वायविह ता विमुञ्च ॥३३॥
तव वायवृतस्पते त्वष्टुर्ज्जामातरद्भुत । अवाᳬंस्यावृणीमहे ॥३४॥

॥४॥ अभि त्वा शूर नोनुमोदुग्धाऽइव धेनवः ।
ईशानमस्य जगतः स्वर्दृशमीशानमिन्द्र तस्थुषः ॥३५॥
न त्वावाँ२॥ऽअन्यो दिव्यो न पार्थिवो न जातो न जनिष्यते ।
अश्वायन्तो मघवन्निन्द्र वाजिनो गव्यन्तस्त्वा हवामहे ॥३६॥
त्वामिद्धि हवामहे सातौ वाजस्य कारवः ।
त्वाँवृत्रेष्विन्द्र सत्पतिन्नरस्त्वाङ्काष्ठास्वर्वतः ॥३७॥
स त्वन्नश्चित्र वज्रहस्त धृष्णुया मह स्तवानोऽअद्रिवः ।
गामश्वᳬं रथ्यमिन्द्र सङ्किर सत्रा वाजन्न जिग्युषे ॥३८॥
कया नश्चित्रऽआभुवदूती सदावृधः सखा । कया शचिष्ठया वृता ॥३९॥
कस्त्वा सत्यो मदानाम्मᳬंहिष्ठो मत्सदन्धसः । दृढा चिदारुजे वसु ॥४०॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

अभी षु णः सखीनामविता जरितॄणाम् । शतम्भवास्यूतये ॥४१॥
यज्ञायज्ञा वोऽअग्नये गिरागिरा च दक्षसे ।
प्रप्र वयममृतञ्जातवेदसम्प्रियम्मित्रन्न शꣳसिषम् ॥४२॥
पाहि नोऽअग्नऽएकया पाह्युत द्वितीयया ।
पाहि गीर्भिस्तिसृभिरूर्ज्जाम्पते पाहि चतसृभिर्वसो ॥४३॥
ऊर्ज्जो नपातꣳ स हिनायमस्मयुर्दाशेम हव्यदातये ।
भुवद्वाजेष्ष्वविता भुवद्वृधऽउत त्राता तनूनाम् ॥४४॥
सँव्वत्सरोसि परिवत्सरोसीदावत्सरोसीद्वत्सरोसि वत्सरोसि । उषसस्ते कल्पन्ता-
महोरात्रास्ते कल्पन्तामर्द्धमासास्ते कल्पन्ताम्मासास्ते कल्पन्तामृतवस्ते कल्प-
न्ताꣳ सँव्वत्सरस्ते कल्पताम् । प्रेत्याऽएत्यै सञ्चाञ्च प्र च सारय । सुपर्णचिदसि
तया देवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवः सीद ॥४५॥

इति सप्तविंशोऽध्यायः

अ·२८, अनु· १ , मन्त्रौ १ - २

अथाष्टाविंशोऽध्यायः

ऋषिः—बृहदुक्थो वामदेवः १—६ । गोतमः ७ । बृहदुक्थो वामदेव्यः ८ । प्रजापतिः ९—११ । अश्विनौ १२—२३ । सरस्वती २४—४६ ॥

देवता—इन्द्रः १—३, ५, ६, ८, ९, ११—१३, १५, १६, १८—२१, २५—२८, ३२, ३३, ३५—४६ । रुद्रः ४ । अश्विनौ ७, १७, ३० । बृहस्पतिः १० । अहोरात्रे १४, २९ । अग्निः २२—२४, ३४ । वाय्वः ३१ ॥

छन्दः—निचृत्त्रिष्टुप् १, ४, २२ । निचृदतिजगती २, ५, ९, १२, ४२, ४३ । स्वराट्पङ्क्तिः ३, १४ । त्रिष्टुप् ६, २१ । जगती ७ । निचृज्जगती ८, स्वराडतिजगती १०, २७, ४५ । निचृच्छक्वरी ११, २६, ३९ । भुरिक्शक्वरी १३, ३०- ३२ । भुरिगतिजगती १५, २५, ३७, ३८, ४४ । भुरिगाकृतिः १६ । भुरिग्जगती १७, ४१ । अतिजगती १८, ४० । कृतिः १९, २३ । निचृदतिशक्वरी २०, २९ । स्वराड्जगती २४ । स्वराट्शक्वरी २८ । निचृदत्यष्टिः ३३ । अतिशक्वरी ३४ । भुरिक्त्रिष्टुप् ३५, ३६ । आकृतिः ४६ ॥

स्वरः—धैवतः १, ४, ६, ११, १३, २१, २२, २६, २८, ३०—३२ ३५, ३६, ३९ । निषादः २, ५, ७—१०, १२, १५, १७—१९, २३—२५, २७, ३७, ३८, ४०—४५ । पञ्चमः ३, १४, १६, २०, २९, ३४, ४६ । गान्धारः ३३ ॥

॥१॥ होता यक्षत्समिधेन्द्रमिडस्पदे नाभा पृथिव्याऽअधि ।
दिवो वर्ष्मन्त्समिध्यतऽओजिष्ठश्चर्षणीसहाँवेत्त्वाज्यस्य होतर्य्यज ॥१॥
होता यक्षत्तनूनपातमूतिभिर्जेतारमपराजितम् । इन्द्रन्देवꣳ स्वर्विदम्पथिभिर्म्म-
धुमत्तमैर्न्नराशꣳसेन तेजसा वेत्त्वाज्यस्य होतर्य्यज ॥२॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

होता यक्षदिडाभिरिन्द्रमीडितमाजुह्वानममर्त्त्यम् ।
देवो देवैः सवीर्य्यो वज्रहस्तः पुरन्दरो वेत्वाज्यस्य होतर्य्यज ॥३॥
होता यक्षद्बर्हिषीन्द्रन्निषद्वरँवृषभन्नर्य्यापसम् ।
वसुभी रुद्रैरादित्यैः सयुग्भिर्बर्हिरासदद्वेत्वाज्यस्य होतर्य्यज ॥४॥
होता यक्षदोजो न वीर्य्यᳬं सहो द्वारऽइन्द्रमवर्द्धयन् । सुप्रायणाऽअस्मिन्यज्ञे
विश्रयन्तामृतावृधो द्वारऽइन्द्राय मीढुषे व्यन्त्वाज्यस्य होतर्य्यज ॥५॥
होता यक्षदुषेऽइन्द्रस्य धेनू सुदुघे मातरा मही ।
सवातरौ न तेजसा वत्समिन्द्रमवर्द्धतांवीतामाज्यस्य होतर्य्यज ॥६॥
होता यक्षद्दैव्या होतारा भिषजा सखाया हविषेन्द्रम्भिषज्यतः ।
कवी देवौ प्रचेतसाविन्द्राय धत्तऽइन्द्रियँवीतामाज्यस्य होतर्य्यज ॥७॥
होता यक्षत्तिस्रो देवीर्न्न भेषजन्त्रयस्त्रिधातवोपसऽइडा सरस्वती भारती महीः ।
इन्द्रपत्नीर्हविष्मतीर्व्यन्त्वाज्यस्य होतर्य्यज ॥८॥
होता यक्षत्त्वष्टारमिन्द्रन्देवम्भिषजᳬं सुयजङ्घृतश्रियम् ।
पुरुरूपᳬं सुरेतसम्मघोनमिन्द्राय त्वष्टा दधदिन्द्रियाणि वेत्वाज्यस्य होतर्य्यज ॥९॥
होता यक्षद्वनस्पतिᳬं शमितारᳬं शतक्क्रतुन्धियो जोष्टारमिन्द्रियम् । मद्ध्वा
समञ्जन्पथिभिः सुगेभिः स्वदाति यज्ञम्मधुना घृतेन वेत्वाज्यस्य होतर्य्यज ॥१०॥
होता यक्षदिन्द्रᳬं स्वाहाज्यस्य स्वाहा मेदसः स्वाहा स्तोकानाᳬं स्वाहा स्वाहा-
कृतीनाᳬं स्वाहा हव्यसूक्तीनाम् ।
स्वाहा देवाऽआज्यपा जुषाणाऽइन्द्रऽआज्यस्य व्यन्तु होतर्य्यज ॥११॥

॥२॥ देवम्बर्हिरिन्द्रᳬं सुदेवन्देवैर्वीरवत्स्तीर्णँवेद्यामवर्द्धयत् ।
वस्तोर्वृतम्प्राक्तोर्भृतᳬं राया बर्हिष्मतोत्यगाद्वसुवने वसुधेयस्य वेतु यज ॥१२॥
देवीर्द्वारऽइन्द्रᳬं सङ्घाते वीड्वीर्य्यामन्नवर्द्धयन् । आ वत्सेन तरुणेन कुमारेण च
मीवतापार्वाणᳬं रेणुककाटन्नुदन्ताँवसुवने वसुधेयस्य व्यन्तु यज ॥१३॥
देवीऽउषासानक्तेन्द्रँय्यज्ञे प्रयत्यह्वेताम् ।
दैवीर्विशः प्रायासिष्टाᳬं सुप्रीते सुधिते वसुवने वसुधेयस्य वीताँय्यज ॥१४॥
देवी जोष्ट्री वसुधिती देवमिन्द्रमवर्द्धताम् । अयाव्यन्याघा द्वेषाᳬंस्यान्या वक्षद्वसु
वार्य्याणि यजमानाय शिक्षिते वसुवने वसुधेयस्य वीताँय्यज ॥१५॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

देवीऽऊर्ज्जाहुती दुघे सुदुघे पयसेन्द्रमवर्द्धताम् । इषमूर्ज्जमन्न्या वक्क्षत्सग्ग्धिꣳ सपीतिमन्न्या नवेन पूर्व्वन्दयमाने पुराणेन नवमधातामूर्ज्जमूर्ज्जाहुतीऽऊर्ज्जयमाने वसु वार्य्याणि यजमानाय शिक्षिते वसुवने वसुधेयस्य वीताँय्यज ॥१६॥

देवा दैव्या होतारा देवमिन्द्रमवर्द्धताम् । हताघशꣳसावाभार्ष्टांवसु वार्य्याणि यजमानाय शिक्षितौ वसुवने वसुधेयस्य वीताँय्यज ॥१७॥

देवीस्तिस्रस्तिस्रो देवीः पतिमिन्द्रमवर्द्धयन् । अस्पृक्क्षद्भारती दिवꣳ रुद्रैर्य्यज्ञꣳ सरस्वतीडा वसुमती गृहान्वसुवने वसुधेयस्य व्यन्तु यज ॥१८॥

देवऽइन्द्रो नराशꣳसस्त्रिवरूथस्त्रिबन्धुरो देवमिन्द्रमवर्द्धयत् । शतेन शितिपृष्ठानामाहितः सहस्रेण प्प्रवर्त्तते मित्रावरुणेदस्य होत्रमर्हतो बृहस्प्पति स्तोत्रमश्श्विनाद्ध्वर्य्यवँवसुवने वसुधेयस्य वेतु यज ॥१९॥

देवो देवैर्व्वनस्प्पतिर्हिरण्ण्यपर्णो मधुशाखः सुपिप्प्पलो देवमिन्द्रमवर्द्धयत् ।
दिवमग्ग्रेणास्पृक्क्षदान्तरिक्क्षम्पृथिवीमदृꣳहीद्वसुवने वसुधेयस्य वेतु यज ॥२०॥

देवम्बर्हिर्व्वारितीनान्देवमिन्द्रमवर्द्धयत् ।
स्वासस्थमिन्द्रेणासन्नमन्न्या बर्हीꣳष्यभ्यभूद्वसुवने वसुधेयस्य वेतु यज ॥२१॥

देवोऽअग्निः स्विष्टकृद्देवमिन्द्रमवर्द्धयत् ।
स्विष्टङ्कुर्वन्त्स्विष्टकृत्स्विष्टमद्य करोतु नो वसुवने वसुधेयस्य वेतु यज ॥२२॥

अग्निमद्य होतारमवृणीतायँय्यजमानः पचन्पक्तीः पचन्पुरोडाशम्बध्नन्निन्द्राय च्छागम् । सूपस्थाऽअद्य देवो वनस्प्पतिरभवदिन्द्राय च्छागेन ।
अघत्तम्मेदस्तः प्प्रतिपचताग्ग्रभीदवीवृधत्पुरोडाशेन ॥२३॥

॥३॥ होता यक्क्षत्समिधानम्महद्यशः सुसमिद्धँवरेण्ण्यमग्निमिन्द्रँवयोधसम् ।
गायत्रीञ्छन्दऽइन्द्रियन्त्र्यविङ्गाँवयो दधद्वेत्वाज्ज्यस्य होतर्य्यज ॥२४॥

होता यक्क्षत्तनूनपातमुद्भिदँय्यङ्गर्भमदितिर्द्दधे शुचिमिन्द्रँवयोधसम् ।
उष्णिहञ्छन्दऽइन्द्रियन्दित्यवाहङ्गाँवयो दधद्वेत्वाज्ज्यस्य होतर्य्यज ॥२५॥

होता यक्क्षदीडेन्यमीडितँवृत्रहन्तममिडाभिरीड्यꣳ सहः सोममिन्द्रँवयोधसम् ।
अनुष्टुभञ्छन्दऽइन्द्रियम्पञ्चाविङ्गाँवयो दधद्वेत्वाज्ज्यस्य होतर्य्यज ॥२६॥

होता यक्क्षत्सुबर्हिषम्पूषण्ण्वन्तममर्त्त्यꣳ सीदन्तम्बर्हिषि प्प्रियेमृतेन्द्रँवयोधसम् ।
बृहतीञ्छन्दऽइन्द्रियन्त्रिवत्सङ्गाँवयो दधद्वेत्वाज्ज्यस्य होतर्य्यज ॥२७॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

होता यक्षद्वयचस्वतीः सुप्रायणाऽऋतावृधो द्वारो देवीर्हिरण्ययीर्ब्रह्माणमिन्द्रं वयोधसम्। पङ्क्तिञ्छन्दऽइहेन्द्रियन्तुर्य्यवाहङ्गाँवयो दधद्वयन्त्वाज्यस्य होतुर्य्यज ॥२८॥

होता यक्षत्सुपेशसा सुशिल्पे बृहतीऽउभे नक्तोषासा न दर्शते विश्वमिन्द्रं वयोधसम्। त्रिष्टुभञ्छन्दऽइहेन्द्रियम्पष्ठवाहङ्गाँवयो दधद्वीतामाज्यस्य होतुर्य्यज ॥२९॥

होता यक्षत्प्रचेतसा देवानामुत्तमँय्यशो होतारा दैव्या कवी सयुजेन्द्रं वयोधसम्। जगतीञ्छन्दऽइन्द्रियमनड्वाहङ्गाँवयो दधद्वीतामाज्यस्य होतुर्य्यज ॥३०॥

होता यक्षत्पेशस्वतीस्तिस्रो देवीर्हिरण्ययीर्भारतीर्बृहतीर्म्महीः पतिमिन्द्रं वयोधसम्। विराजञ्छन्दऽइहेन्द्रियन्धेनुङ्गान्न वयो दधद्वयन्त्वाज्यस्य होतुर्य्यज ॥३१॥

होता यक्षत्सुरेतसन्त्वष्टारम्पुष्टिवर्द्धनꣳ रूपाणि बिभ्रतम्पृथक्पुष्टिमिन्द्रं वयोधसम्। द्विपदञ्छन्दऽइन्द्रियमुक्षाणङ्गान्न वयो दधद्वेत्वाज्यस्य होतुर्य्यज ॥३२॥

होता यक्षद्वनस्पतिꣳ शमितारꣳ शतक्क्रतुꣳ हिरण्यपर्ण्णमुक्थिनꣳ रशनाम्बिभ्रतँवशिम्भगमिन्द्रं वयोधसम्। ककुभञ्छन्दऽइहेन्द्रियँवशाँवेहतङ्गाँवयो दधद्वेत्वाज्यस्य होतुर्य्यज ॥३३॥

होता यक्षत्स्वाहाकृतीरग्निङ्गृहपतिम्पृथग्वरुणम्भेषजङ्कविङ्क्षत्रमिन्द्रं वयोधसम्। अतिच्छन्दसञ्छन्दऽइन्द्रियम्बृहदृषभङ्गाँवयो दधद्वयन्त्वाज्यस्य होतुर्य्यज ॥३४॥

॥४॥ देवम्बर्हिर्वयोधसन्देवमिन्द्रमवर्द्धयत्। गायत्र्या च्छन्दसेन्द्रियञ्चक्षुरिन्द्रे वयो दधद्वसुवने वसुधेयस्य वेतु यज ॥३५॥

देवीर्द्वारो वयोधसꣳ शुचिमिन्द्रमवर्द्धयन्।
उष्णिहा च्छन्दसेन्द्रियम्प्राणमिन्द्रे वयो दधद्वसुवने वसुधेयस्य व्यन्तु यज ॥३६॥

देवीऽउषासानक्ता देवमिन्द्रं वयोधसन्देवी देवमवर्द्धताम्।
अनुष्टुभा च्छन्दसेन्द्रियम्बलमिन्द्रे वयो दधद्वसुवने वसुधेयस्य वीताँय्यज ॥३७॥

देवी जोष्ट्री वसुधिती देवमिन्द्रं वयोधसन्देवी देवमवर्द्धताम्।
बृहत्या च्छन्दसेन्द्रियꣳ श्रोत्रमिन्द्रे वयो दधद्वसुवने वसुधेयस्य वीताँय्यज ॥३८॥

देवीऽऊर्ज्जाहुती दुघे सुदुघे पयसेन्द्रं वयोधसन्देवी देवमवर्द्धताम्।
पङ्क्त्या च्छन्दसेन्द्रियꣳ शुक्रमिन्द्रे वयो दधद्वसुवने वसुधेयस्य वीताँय्यज ॥३९॥

देवा दैव्या होतारा देवमिन्द्रं वयोधसन्देवौ देवमवर्द्धताम्।
त्रिष्टुभा च्छन्दसेन्द्रियन्त्विषिमिन्द्रे वयो दधद्वसुवने वसुधेयस्य वीताँय्यज ॥४०॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

देवीस्तिस्रस्तिस्रो देवीर्व्वयोधसम्पतिमिन्द्रमवर्द्धयन् ।
जगत्या च्छन्दसेन्द्रियꣳ शूषमिन्द्रे व्वयो दधद्वसुवने व्वसुधेयस्य व्यन्तु यज ॥४१॥

देवो नराशꣳसो देवमिन्द्रँव्वयोधसन्देवो देवमवर्द्धयत् ।
विराजा च्छन्दसेन्द्रियꣳ रूपमिन्द्रे व्वयो दधद्वसुवने व्वसुधेयस्य व्वेतु यज ॥४२॥

देवो व्वनस्पतिर्देवमिन्द्रँव्वयोधसन्देवो देवमवर्द्धयत् ।
द्विपदा च्छन्दसेन्द्रियम्भगमिन्द्रे व्वयो दधद्वसुवने व्वसुधेयस्य व्वेतु यज ॥४३॥

देवम्बर्हिर्व्वारितीनान्देवमिन्द्रँव्वयोधसन्देवन्देवमवर्द्धयत् ।
ककुभा च्छन्दसेन्द्रियँय्यशऽइन्द्रे व्वयो दधद्वसुवने व्वसुधेयस्य व्वेतु यज ॥४४॥

देवोऽअग्निः स्विष्टकृद्देवमिन्द्रँव्वयोधसन्देवो देवमवर्द्धयत् ।
अतिच्छन्दसा च्छन्दसेन्द्रियङ्क्षत्रमिन्द्रे व्वयो दधद्वसुवने व्वसुधेयस्य व्वेतु यज ॥४५॥

अग्निमद्य होतारमवृणीतायँय्यजमानः पचन्पक्तीः पचन्पुरोडाशम्बध्नन्निन्द्राय व्वयोधसे च्छागम् । सूपस्थाऽअद्य देवो व्वनस्पतिरभवदिन्द्राय व्वयोधसे च्छागेन । अघत्तम्मेदस्तः प्प्रतिपचताग्ग्रभीदवीवृधत्पुरोडाशेन ॥४६॥

इत्यष्टाविंशोऽध्यायः

अथैकोनत्रिंशोऽध्यायः

ऋषिः—बृहदुक्थो वामदेव्यः १—११ । भार्गवो जमदग्निः १२—२४ । जमदग्निः २५—३६ । मधुच्छन्दाः ३७ । भारद्वाजः ३८—६० ॥

देवता—अग्निः १—५, ११, १३—१८, २०, २८, ३५ । मनुष्याः ६, २१, २३ । अश्विनौ ७ । सरस्वती ८ । त्वष्टा ९ । सूर्यः १० । यजमानः १२ । मनुष्यः १९, २४ । वायवः २२ । विद्वान् २५—२७, ३४, ३८ । अन्तरिक्षम् २९ । स्त्रियः ३०, ३१ । विद्वांसः ३२, ३६, ३७, ५८ । वाग् ३३ । वीराः ३९—४६, ४८—५०, ५५ । धनुर्वेदाध्यापकाः ४७ । महावीरः सेनापतिः ५१ । सुवीरः ५२ । वीरः ५३, ५४ । वादयितारो वीराः ५६, ५७ । अग्न्यादयः ५९, ६० ॥

छन्दः—त्रिष्टुप् १, ५—९, ११, १२, १७, १८, २७, ३१, ३४, ३९, ४१, ४२, ४४—४६, ४८, ५१ । विराट्त्रिष्टुप् २, १४, १९, २२ । पङ्क्तिः ३ । निचृत्त्रिष्टुप् ४, १०, १६, २०, २४—२६, ३०, ३५, ३६, ३८, ४०, ५४ । भुरिक्त्रिष्टुप् १३, ५५, ५६ । भुरिक्पङ्क्तिः १५, २१, २३, २९, ३३, ५२, ५७ । स्वराड्बृहती २८ । आर्षीत्रिष्टुप् ३२ । गायत्री ३७ । जगती ४३ । विराड्जगती ४७, ५३ । विराडनुष्टुप् ४९, ५० । भुरिगत्यष्टिः ५८ । भुरिगतिशक्वरी ५९ । विराट्प्रकृतिः[क], प्रकृतिः[र] ६० ॥

स्वरः—धैवतः १, २, ४—१४, १६—२०, २२, २४—२७, ३०—३२, ३४—३६, ३८—४२, ४४—४६, ४८, ५१, ५४—५६, ६० । पञ्चमः ३, १५, २१, २३, २९, ३३, ५२, ५७, ५९ । मध्यमः २८ । षड्जः ३७ । निषादः ४३, ४७, ५३ । गान्धारः ४९, ५०, ५८ ।

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

॥१॥ समिद्धोऽअञ्जन्कृदरम्मतीनाङ्घृतमग्ग्ने मधुमुत्पिन्वमानः ।
वाजी वहन्वाजिनञ्जातवेदो देवानाँवक्षि प्प्रियमा सधस्त्थम् ॥१॥
घृतेनाञ्जन्त्सम्पथो देवयानान्प्रजानन्वाज्ज्यप्प्येतु देवान् ।
अनु त्वा सप्प्ते प्प्रदिशः सचन्ताᳬस्वधामस्म्मै यजमानाय धेहि ॥२॥
ईड्यश्श्चासि वन्द्यश्श्च वाजिन्नाशुश्श्चासि मेद्ध्यश्श्च सप्प्ते ।
अग्निष्ट्वा देवैर्वसुभिः सजोषाः प्प्रीतँवह्निँवहतु जातवेदाः ॥३॥
स्तीर्ण्णम्बर्हिः सुष्ट्टरीमा जुषाणोरु पृथु प्प्रथमानम्पृथिव्याम् ।
देवेभिर्य्युक्तमदितिः सजोषाः स्योनङ्कृण्ण्वाना सुविते दधातु ॥४॥
एताऽउ वः सुभगा विश्श्वरूपा वि पक्षोभिः श्रयमाणाऽउदातैः ।
ऋष्ष्वाः सतीः कवषः शुम्भमाना द्वारो देवीः सुप्प्रायणा भवन्तु ॥५॥
अन्तरा मित्रावरुणा चरन्ती मुखँय्यज्ञानामभिसँविदाने ।
उषासा वाᳬसुहिरण्ण्ये सुशिल्प्पेऽऋतस्य योनाविह सादयामि ॥६॥
प्रथमा वाᳬसरथिना सुवर्ण्णा देवौ पश्श्यन्तौ भुवनानि विश्श्वा ।
अपिप्प्रयञ्चोदना वाम्मिमाना होतारा ज्ज्योतिः प्प्रदिशा दिशन्ता ॥७॥
आदित्त्यैर्न्नो भारती वष्ट्टु यज्ञᳬसरस्वती सह रुद्रैर्न्नऽआवीत् ।
इडोपहूता वसुभिः सजोषा यज्ञन्नो देवीरमृतेषु धत्त ॥८॥
त्वष्ट्टा वीरन्देवकामञ्जजान त्वष्ट्टुरर्व्वा जायतऽआशुरश्श्वः ।
त्वष्ट्टेदँविश्श्वम्भुवनञ्जजान बहोः कर्त्तारमिह यक्षि होतः ॥९॥
अश्श्वो घृतेन त्त्मन्न्या समक्तऽउप देवाँ॥ऽऋतुशः पाथऽएतु ।
वनस्प्पतिर्द्देवलोकम्प्रजानन्नग्निना हव्या स्वदितानि वक्षत् ॥१०॥
प्रजापतेस्त्तपसा वावृधानः सद्यो जातो दधिषे यज्ञमग्ग्ने ।
स्वाहाकृतेन हविषा पुरोगा याहि साद्ध्या हविरदन्तु देवाः ॥११॥
॥२॥ यदक्क्रन्दः प्प्रथमञ्जायमानऽउद्यन्त्समुद्रादुत वा पुरीषात् ।
श्श्येनस्य पक्षा हरिणस्य बाहूऽउपस्तुत्त्यम्महि जातन्तेऽअर्व्वन् ॥१२॥
यमेन दत्तन्त्रितऽएनमायुनगिन्द्रऽएणम्प्रथमोऽअद्ध्यतिष्ठत् ।
गन्धर्व्वोऽअस्य रशनामगृब्भ्णात्त्सूरादश्श्वँवसवो निरतष्ट्ट ॥१३॥
असि यमोऽअस्यादित्त्योऽअर्व्वन्नसि त्रितो गुह्येन व्व्रतेन ।
असि सोमेन समया विपृक्तऽआहुस्त्ते त्रीणि दिवि बन्धनानि ॥१४॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

त्रीणि तऽआहुर्द्दिवि बन्धनानि त्रीण्यप्सु त्रीण्यन्तः समुद्रे ।
उतेव मे वरुणश्छन्त्स्यर्वन्यत्रा तऽआहुः परमञ्जनित्रम् ॥१५॥
इमा ते वाजिन्नवमार्जनानीमा शफानांꣳ सनितुर्न्निधाना ।
अत्रा ते भद्रा रशनाऽअपश्श्यमृतस्य याऽअभिरक्षन्ति गोपाः ॥१६॥
आत्मानन्ते मनसारादजानामवो दिवा पतयन्तम्पतङ्गम् ।
शिरोऽअपश्श्यम्पथिभिः सुगेभिररेणुभिर्जेहमानम्पतत्रि ॥१७॥
अत्रा ते रूपमुत्तममपश्श्यञ्जिगीषमाणमिषऽआ पदे गोः ।
यदा ते मर्त्तोऽअनु भोगमानडादिद्ग्रसिष्ठऽओषधीरजीगः ॥१८॥
अनु त्वा रथोऽअनु मर्य्योऽअर्वन्ननु गावोनु भगः कनीनाम् ।
अनु व्रातासस्तव सख्यमीयुरनु देवा ममिरे वीर्य्यन्ते ॥१९॥
हिरण्यशृङ्गोयोऽअस्य पादा मनोजवाऽअवरऽइन्द्रऽआसीत् ।
देवाऽइदस्य हविरद्यमायन्योऽअर्वन्तम्प्रथमोऽअद्ध्यतिष्ठत् ॥२०॥
ईर्म्मान्तासः सिलिकमद्ध्यमासः सꣳ शूरणासो दिव्यासोऽअत्याः ।
हꣳसाऽइव श्रेणिशो यतन्ते यदाक्षिषुर्दिव्यमज्ममश्वाः ॥२१॥
तव शरीरम्पतयिष्ण्वर्वन्तव चित्तँवातऽइव ध्रजीमान् ।
तव शृङ्गाणि विष्ठिता पुरुत्रारण्येषु जर्भुराणा चरन्ति ॥२२॥
उपप्रागाच्छसनँवाज्यर्वा देवद्रीचा मनसा दीध्यानः ।
अजः पुरो नीयते नाभिरस्यानु पश्चात्कवयो यन्ति रेभाः ॥२३॥
उपप्रागात्परमँय्यत्सधस्थमर्वाँ२ऽअच्छा पितरम्मातरञ्च ।
अद्या देवाञ्जुष्टतमो हि गम्म्याऽअथाशास्ते दाशुषे वार्य्याणि ॥२४॥

॥३॥ समिद्धोऽअद्य मनुषो दुरोणे देवो देवान्यजसि जातवेदः ।
आ च वह मित्रमहश्चिकित्वान्त्वन्दूतः कविरसि प्रचेताः ॥२५॥
तनूनपात्पथऽऋतस्य यानान्मद्ध्वा समञ्जन्त्स्वदया सुजिह्व ।
मन्मानि धीभिरुत यज्ञमृन्धन्देवत्रा च कृणुह्यद्ध्वरन्नः ॥२६॥
नराशꣳसस्य महिमानमेषामुपस्तोषाम यजतस्य यज्ञैः ।
ये सुक्रतवः शुचयो धियन्धाः स्वदन्ति देवाऽउभयानि हव्या ॥२७॥
आजुह्वानऽईड्यो वन्द्यश्चायाह्यग्ने वसुभिः सजोषाः ।
त्वन्देवानामसि यह्व होता सऽएनान्यक्षीषितो यजीयान् ॥२८॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

प्राचीनम्बर्हिः प्प्रदिशा पृथिव्व्या वस्तोरस्या वृज्यतेऽअग्ग्रेऽअह्नाम् ।
व्व्यु प्प्रथते व्वितरँवरीयो देवेब्भ्योऽअदितये स्योनम् ॥२९॥
व्व्यचस्वतीरुर्विया व्विश्रयन्ताम्पतिब्भ्यो न जनयः शुम्भमानाः ।
देवीर्द्वारो बृहतीर्व्विश्श्वमिन्वा देवेब्भ्यो भवत सुप्प्रायणाः ॥३०॥
आ सुष्ष्वयन्ती यजतेऽउपाकेऽउषासानक्ता सदताम्नि योनौ ।
दिव्व्ये योषणे बृहती सुरुक्मेऽअधि श्श्रियꣳ शुक्रपिशन्दधाने ॥३१॥
दैव्व्या होतारा प्प्रथमा सुवाचा मिमाना यज्ञम्मनुषो यजद्ध्यै ।
प्रचोदयन्ता व्विदथेषु कारू प्प्राचीनञ्ज्योतिः प्प्रदिशा दिशन्ता ॥३२॥
आ नो यज्ञम्भारती तूयमेत्विडा मनुष्ष्वदिह चेतयन्ती ।
तिस्रो देवीर्बर्हिरेदꣳ स्योनꣳ सरस्वती स्वपसः सदन्तु ॥३३॥
यऽइमे द्यावापृथिवी जनित्री रूपैरपिꣳशद्भुवनानि व्विश्श्वा ।
तमद्य होतरिषितो यजीयान्देवन्त्वष्टारमिह यक्षि व्विद्वान् ॥३४॥
उपावसृज त्त्मन्न्या समञ्जन्देवानाम्पाथऽऋतुथा हवीꣳषि ।
वनस्पतिः शमिता देवोऽअग्निः स्वदन्तु हव्यम्मधुना घृतेन ॥३५॥
सद्यो जातो व्व्यमिमीत यज्ञमग्निर्द्देवानामभवत्पुरोगाः ।
अस्य होतुः प्प्रदिश्श्यृतस्य व्वाचि स्वाहाकृतꣳ हविरदन्तु देवाः ॥३६॥

॥४॥ केतुङ्कृण्ण्वन्नकेतवे पेशो मर्य्याऽअपेशसे । समुषद्भिरजायथाः ॥३७॥
जीमूतस्येव भवति प्प्रतीकँय्यद्वर्म्मी याति समदामुपस्त्थे ।
अनाविद्धया तन्न्वा जय त्त्वꣳ स त्त्वा वर्म्मणो महिमा पिपर्त्तु ॥३८॥
धन्वना गा धन्वनाजिञ्जयेम धन्वना तीव्राः समदो जयेम ।
धनुः शत्रोरपकामङ्कृणोति धन्वना सर्वाः प्प्रदिशो जयेम ॥३९॥
व्वक्ष्यन्तीवेदागनीगन्ति कर्ण्णम्प्रियꣳ सखायम्परिषस्वजाना ।
योषेव शिङ्क्ते व्वितताधि धन्वञ्ज्याऽइयꣳ समने पारयन्ती ॥४०॥
तेऽआचरन्ती समनेव योषा मातेव पुत्रम्बिभृतामुपस्त्थे ।
अप शत्रून्विद्ध्यताꣳ सँविदानेऽआर्त्नीऽइमे व्विष्प्फुरन्तीऽअमित्रान् ॥४१॥
बह्वीनाम्पिता बहुरस्य पुत्रश्चिश्चाकृणोति समनावगत्त्य ।
इषुधिः सङ्काः पृतनाश्च सर्वाः पृष्ठे निनद्धो जयति प्प्रसूतः ॥४२॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

रथे तिष्ठन्नयति वाजिनः पुरो यत्रयत्र कामयते सुषारथिः ।
अभीशूनाम्महिमानम्पनायत मनः पश्चादनुयच्छन्ति रश्मयः ॥४३॥
तीव्रान्घोषान्कृण्वते वृषपाणयोश्वा रथेभिः सह वाजयन्तः ।
अवक्रामन्तः प्रपदैरमित्रान्क्षिणन्ति शत्रूँ॥रनपव्ययन्तः ॥४४॥
रथवाहनꣳ हविरस्य नाम यत्रायुधन्निहितमस्य वर्म्म ।
तत्रा रथमुप शग्मꣳ सदेम विश्वाहा वयꣳ सुमनस्यमानाः ॥४५॥
स्वादुषꣳसदः पितरो वयोधाः कृच्छ्रेश्रितः शक्तीवन्तो गभीराः ।
चित्रसेनाऽइषुबलाऽअमृध्राः सतोवीराऽउरवो व्रातसाहाः ॥४६॥
ब्राह्मणासः पितरः सोम्म्यासः शिवे नो द्यावापृथिवीऽअनेहसा ।
पूषा नः पातु दुरितादृतावृधो रक्षा माकिर्न्नोऽअघशꣳसऽईशत ॥४७॥
सुपर्ण्णँव्वस्ते मृगोऽअस्या दन्तो गोभिः सन्नद्धा पतति प्रसूता ।
यत्रा नरः सञ्च वि च द्रवन्ति तत्रास्मभ्यमिषवः शर्म्म यꣳसन् ॥४८॥
ऋजीते परिवृङ्ग्धि नोश्मा भवतु नस्तनूः ।
सोमोऽअधिब्रवीतु नोदितिः शर्म्म यच्छतु ॥४९॥
आजङ्घन्ति सान्वेषाञ्जघनाँ॥ऽउपजिघ्नते ।
अश्वाजनि प्रचेतसोश्वान्त्समत्सु चोदय ॥५०॥
अहिरिव भोगैः पर्य्येति बाहुञ्ज्यायां हेतिम्परिबाधमानः ।
हस्तघ्नो विश्वा वयुनानि विद्वान्पुमान्पुमाꣳसम्परिपातु विश्वतः ॥५१॥
वनस्पते वीड्वङ्गो हि भूयाऽअस्मत्सखा प्रतरणः सुवीरः ।
गोभिः सन्नद्धोऽअसि वीडयस्वास्थाता ते जयतु जेत्वानि ॥५२॥
दिवः पृथिव्याः पर्य्योजऽउद्भृतँव्वनस्पतिभ्यः पर्य्याभृतꣳ सहः ।
अपामोज्मानम्परि गोभिरावृतमिन्द्रस्य वज्रꣳ हविषा रथँय्यज ॥५३॥
इन्द्रस्य वज्रो मरुतामनीकम्मित्रस्य गर्ब्भो वरुणस्य नाभिः ।
सेमान्नो हव्यदातिञ्जुषाणो देव रथ प्रति हव्या गृभाय ॥५४॥
उपश्वासय पृथिवीमुत द्याम्पुरुत्रा ते मनुताँव्विष्ठितञ्जगत् ।
स दुन्दुभे सजूरिन्द्रेण देवैर्दूराद्दवीयोऽअपसेध शत्रून् ॥५५॥
आक्रन्दय बलमोजो नऽआधा निष्टनिहि दुरिता बाधमानः ।
अपप्प्रोथ दुन्दुभे दुच्छुनाऽइतऽइन्द्रस्य मुष्टिरसि वीडयस्व ॥५६॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

आमूरंज प्प्रत्त्यावर्त्तयेमाः केतुमद्दुन्दुभिर्व्वावदीति ।
समश्श्वपर्ण्णाश्चरन्ति नो नरोस्म्माकमिन्द्र रथिनो जयन्तु ॥५७॥

आग्ग्नेयः कृष्ण्णग्ग्रीवः सारस्वती मेषी बब्भ्रुः सौम्म्यः पौष्ण्णः श्श्यामः शितिपृष्ट्ठो बार्हस्प्पत्त्यः शिल्प्पो वैश्श्वदेवऽऐन्द्रोरुणो मारुतः कल्म्माषऽऐन्द्राग्ग्नः सᳬहितोधोरामः सावित्रो वारुणः कृष्ण्णऽएकशितिपात्त्पेत्त्वः ॥५८॥

अग्ग्नयेनीकवते रोहिताञ्जिरनड्वानधोरामौ सावित्रौ पौष्ण्णौ रजतनाभी वैश्श्वदेवौ पिशङ्गौ तूपरौ मारुतः कल्म्माषऽआग्ग्नेयः कृष्ण्णोजः सारस्वती मेषी वारुणः पेत्त्वः ॥५९॥

क अग्ग्नये गायत्राय त्रिवृते राथन्तरायाष्ट्टाकपालऽइन्द्राय त्रैष्टुभाय पञ्चदशाय बार्हतायैकादशकपालो विश्श्वेब्भ्यो देवेब्भ्यो जागतेब्भ्यः सप्प्तदशेब्भ्यो वैरूपेब्भ्यो द्वादशकपालो मित्रावरुणाब्भ्यामानुष्टुभाब्भ्यामेकविᳬशाब्भ्यां वैराजाब्भ्याम्पयस्या बृहस्प्पतये पाङ्क्ताय त्रिणवाय शाक्वराय चरुः सवित्रऽऔष्णिणहाय त्रयस्त्रिᳬशाय रैवताय द्वादशकपालः प्प्राजापत्त्यश्चरुरदित्त्यै विष्ण्णुपत्न्यै चरुरग्ग्नये वैश्श्वानराय द्वादशकपालोनुमत्त्याऽअष्ट्टाकपालः ॥६०॥

इत्येकोनत्रिंशोऽध्यायः

अथ त्रिंशोऽध्यायः

अ·३०,अनु·१,मन्त्रः१

ऋषिः—नारायणः १—३, ५—२२ । मेधातिथिः ४ ॥

देवता—सविता १—४ । परमेश्वरः ५, ६ । विद्वांसः ७, ८ । विद्वान् ९—१२ । ईश्वरः १३ । राजेश्वरौ १४—२२ ॥

छन्दः—त्रिष्टुप् १ । निचृद्गायत्री २ । गायत्री ३, ४ । स्वराडतिशक्वरी ५, ११ । निचृदष्टिः ६, ७ । कृतिः ८, १३ । भुरिगत्यष्टिः ९, १०, २१ । विराट् संकृतिः १२ । निचृदत्यष्टिः १४ । विराट्कृतिः १५, १६ । विराड्धृतिः १७ । निचृत्प्रकृतिः १८ । भुरिग्धृतिः १९ । भुरिगतिजगती २० । निचृत्कृतिः २२ ॥

स्वरः—धैवतः १, १८ । षड्जः २—४ । पञ्चमः ५, ११ । मध्यमः ६, ७ । निषादः ८, १३, १५, १६, २०, २२ । गान्धारः ९, १०, १२, १४, २१ । ऋषभः १७, १९ ॥

॥१॥ देव सवितः प्प्रसुव यज्ज्ञम्प्रसुव यज्ज्ञपतिम्भगाय ।
दिव्यो गन्धर्वः केतपूः केतन्नः पुनातु वाचस्प्पतिर्वाचन्नः स्वदतु ॥१॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

तत्त्संवितुर्वरेण्ण्यम्भर्ग्गो देवस्य धीमहि । धियो यो नः प्रचोदयात् ॥२॥

विश्वानि देव सवितर्दुरितानि परासुव । यद्भद्रन्तन्नऽआसुव ॥३॥

विभक्तारꣳ हवामहे वसोश्चित्रस्य राधसः । सवितारन्नृचक्षसम् ॥४॥

ब्रह्मणे ब्राह्मणङ्क्षत्राय राजन्यम्मरुद्भ्यो वैश्श्यन्तपसे शूद्रन्तमसे तस्करन्नारकाय वीरहणम्पाप्प्मने क्लीबमाक्क्रयायाऽअयोगूङ्कामाय पुँश्चलूमतिक्क्रुष्टाय मागधम् ॥५॥

नृत्ताय सूतङ्गीताय शैलूषन्धर्म्माय सभाचरन्नरिष्ठायै भीमलन्नर्म्माय रेभꣳ हसाय कारिमानन्दाय स्त्रीषखम्प्रमदे कुमारीपुत्रम्मेधायै रथकारन्धैर्य्याय तक्क्षाणम् ॥६॥

॥२॥ तपसे कौलालम्मायायै कर्म्मारꣳ रूपाय मणिकारꣳ शुभे वपꣳ शरव्व्यायाऽइषुकारꣳ हेत्यै धनुष्कारङ्कर्म्मणे ज्याकारन्दिष्टाय रज्जुसर्जम्मृत्त्यवे मृगयुमन्तकाय श्श्वनिनम् ॥७॥

नदीब्भ्यः पौञ्जिष्ठमृक्षीकाब्भ्यो नैषादम्पुरुषव्व्याग्घ्राय दुर्म्मदङ्गन्धर्वाप्प्सरोब्भ्यो व्रात्त्यम्प्रयुग्ग्भ्यऽउन्मत्तꣳ सर्प्पदेवजनेब्भ्योऽप्प्रतिपदमयेब्भ्यः कितवमीर्य्यतायाऽअकितवम्पिशाचेब्भ्यो बिदलकारीँय्यातुधानेब्भ्यः कण्टकीकारीम् ॥८॥

सन्धये जारङ्गेहायोपपतिमार्त्त्यै परिवित्तन्निर्ऋत्यै परिविविदानमराद्ध्याऽएदिधिषुःपतिन्निष्कृत्यै पेशस्कारीꣳ सञ्ज्ञानाय स्म्मरकारीम्प्रकामोद्यायोपसदँव्वर्ण्णायानुरुधम्बलायोपदाम् ॥९॥

उत्सादेब्भ्यः कुब्जम्प्रमुदे वामनन्द्वार्ब्भ्यः स्राममꣳ स्वप्नायान्धमधर्म्माय बधिरम्पवित्राय भिषजम्प्रज्ञानाय नक्क्षत्रदर्शमाशिक्षायै प्प्रश्निनमुपशिक्क्षायाऽअभिप्प्रश्निनम्मर्य्यादायै प्रश्नविवाकम् ॥१०॥

अर्म्मेब्भ्यो हस्तिपञ्जवायाश्श्वपम्पुष्ट्यै गोपालँव्वीर्य्यायाविपालन्तेजसेजपालमिरायै कीनाशङ्कीलालाय सुराकारम्भद्राय गृहपꣳ श्रेयसे वित्तधमाद्ध्यक्क्ष्यायानुक्क्षत्तारम् ॥११॥

भायै दार्व्वाहारम्प्रभायाऽअग्न्येधम्ब्रध्नस्य विष्टपायाभिषेक्क्तारँव्वर्षिष्ठाय नाकाय परिवेष्टारन्देवलोकाय पेशितारम्मनुष्ष्यलोकाय प्प्रकरितारꣳ सर्व्वेब्भ्यो लोकेब्भ्यऽउपसेक्क्तारमवऽऋत्यै वधायोपमन्थितारम्मेधाय वासःपल्पूलीम्प्रकामाय रजयित्रीम् ॥१२॥

ऋतये स्तेनहृदयँव्वैरहत्याय पिशुनँव्विविक्त्यै क्क्षत्तारमौपद्रष्टृयायानुक्क्षत्तारम्बलायानुचरम्भूम्ने परिष्कन्दम्प्रियाय प्प्रियवादिनमरिष्ट्याऽअश्श्वसादꣳ स्वर्ग्गाय लोकाय भागदुघँव्वर्षिष्ठाय नाकाय परिवेष्टारम् ॥१३॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

मुन्न्यवेयस्त्तापङ्क्कोधाय निसुरँय्योगाय योक्क्तार शोकायाभिसुर्त्तारङ्क्षेमाय विमोक्क्तारमुत्कूलनिकूलेब्भ्यस्त्रिष्ष्ठिनँवपुषे मानस्कृत शीलायाञ्जनीकारीन्निर्ऋत्यै कोशकारीँय्युमायासूम् ॥१४॥

युमाय यमुसूमथर्वब्भ्योवतोकाꣳ सँवत्त्सुराय पर्य्यायिणीम्परिवत्त्सुरायाविजातामिदावत्त्सुरायातीत्त्वरीमिद्वत्त्सुरायातिष्क्कद्द्वरीँवत्त्सुराय विजर्ज्जराꣳ सँवत्त्सुराय पलिक्क्नीमृभुब्भ्योजिनसन्धꣳ साद्ध्येब्भ्यश्च्चर्म्मम्म्नम् ॥१५॥

सरोब्भ्यो धैवरमुपुस्थावराब्भ्यो दाशँवैशन्ताब्भ्यो बैन्दन्नड्वलाब्भ्युः शौष्क्कलम्पारायं मार्ग्गारमवारायं कैवर्त्तन्तीर्त्थेब्भ्यऽआन्दँविषमेब्भ्यो मैनालꣳ स्वनेब्भ्युः पर्ण्णकुङ्गुहाब्भ्युः किरातꣳ सानुब्भ्यो जम्भकुम्पर्वतेब्भ्युः किम्पूरुषम् ॥१६॥

बीभुत्त्सायै पौल्क्कसँवर्ण्णाय हिरण्ण्यकारन्तुलायै वाणिजम्पश्च्चादोषाय ग्ग्लाविनँविश्श्वेब्भ्यो भूतेब्भ्यः सिद्धमुलम्भूत्त्यै जागरणमभूत्त्यै स्वपुनमार्त्त्यै जनवादिनँव्यृद्ध्याऽअपगल्भꣳ सꣳशुराय प्प्रच्छिदम् ॥१७॥

अुक्क्षुराजाय कितवङ्कृतायादिनवदर्शन्त्रेतायै कल्पिनन्द्वापरायाधिकल्पिनमास्क्कन्दाय सभास्त्थाणुम्मृत्त्यवे गोव्युच्छमन्तकाय गोघातङ्क्षुधे यो गाँविकृन्तन्तुम्भिक्क्षमाणऽउपतिष्ठ्ठति दुष्कृताय चरकाचार्य्यम्पाप्प्मने सैलगम् ॥१८॥

प्प्रतिश्श्रुत्क्कायाऽअर्त्तनङ्घोषाय भषमन्ताय बहुवादिनमनन्ताय मूकꣳ शब्दायाडम्बराघातम्महसे वीणावादङ्क्रोशाय तूणवद्ध्ममवरस्प्पराय शङ्खद्ध्मँवनाय वनुपमन्न्यतोरण्ण्याय दावुपम् ॥१९॥

नुर्म्माय पुँश्चलूꣳ हसाय कारिँय्यादसे शाबल्ल्याङ्ग्रामण्ण्युङ्गणकमभिक्क्रोशकन्तान्महसे वीणावादम्पाणिग्घ्नन्तूणवद्ध्मन्तान्नृत्तायानन्दाय तलवम् ॥२०॥

अग्ग्नये पीवानम्पृथिव्यै पीठसर्प्पिणँवायवे चाण्डालमन्तरिक्क्षाय वꣳशनर्त्तिनन्दिवे खलतिꣳ सूर्य्याय हर्य्यक्क्षन्नक्क्षत्रेब्भ्यः किर्म्मिरञ्चन्द्रमसे किलासमह्ने शुक्क्लम्पिङ्गाक्क्षꣳ रात्र्यै कृष्ण्णम्पिङ्गाक्क्षम् ॥२१॥

अथैतानुष्टौ विरूपानालभतेतिदीर्ग्घञ्चातिह्रस्वञ्चातिस्त्थूलञ्चातिकृशञ्चातिशुक्क्लञ्चातिकृष्ण्णञ्चातिकुल्वञ्चातिलोमशञ्च। अशूद्द्राऽअब्राह्मणास्त्ते प्प्राजापत्त्याः। मागधः पुँश्चली कितवः क्क्लीबोशूद्द्राऽअब्राह्मणास्त्ते प्प्राजापत्त्याः ॥२२॥

इति त्रिंशोऽध्यायः

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

अथैकत्रिंशोऽध्यायः

ऋषिः—नारायणः १—१६ । उत्तरनारायणः १७—२२ ।

देवता—पुरुषः १, ३, ४, ६, ८—१६ । ईशानः २ । स्रष्टा ५ । स्रष्टेश्वरः ७ । आदित्यः १७—१९, २२ । सूर्यः २० । विश्वेदेवाः २१ ॥

छन्दः—निचृदनुष्टुप् १—३, ८—११, १४ । अनुष्टुप् ४, ५, ७, १२, १३, १५, २०, २१ । विराडनुष्टुप् ६ । विराट्त्रिष्टुप् १६ । भुरिक्त्रिष्टुप् १७, १९ । निचृत्त्रिष्टुप् १८ । निचृदार्षीत्रिष्टुप् २२ ॥

स्वरः—गान्धारः १—१५, २०, २१ । धैवतः १६—१९, २२ ॥

॥१॥ सहस्रशीर्षा पुरुषः सहस्राक्षः सहस्रपात् ।
स भूमिꣳ सर्वत स्पृत्वात्यतिष्ठद्दशाङ्गुलम् ॥१॥
पुरुष एवेदꣳ सर्वँय्यद्भूतँय्यच्च भाव्यम् । उतामृतत्वस्येशानो यदन्नेनातिरोहति ॥२॥
एतावानस्य महिमातो ज्यायाँश्च पूरुषः ।
पादोस्य विश्वा भूतानि त्रिपादस्यामृतन्दिवि ॥३॥
त्रिपादूर्ध्वऽउदैत्पुरुषः पादोस्येहाभवत्पुनः ।
ततो विष्वङ्व्यक्रामत्साशनानशनेऽअभि ॥४॥
ततो विराडजायत विराजोऽअधि पूरुषः ।
स जातोऽअत्यरिच्यत पश्चाद्भूमिमथो पुरः ॥५॥
तस्माद्यज्ञात्सर्वहुतः सम्भृतम्पृषदाज्यम् ।
पशूँस्ताँश्चक्रे वायव्यानारण्या ग्राम्याश्च ये ॥६॥
तस्माद्यज्ञात्सर्वहुतऽऋचः सामानि जज्ञिरे ।
छन्दाꣳसि जज्ञिरे तस्माद्यजुस्तस्मादजायत ॥७॥
तस्मादश्वाऽअजायन्त ये के चोभयादतः ।
गावो ह जज्ञिरे तस्मात्तस्माज्जाताऽअजावयः ॥८॥
तँय्यज्ञम्बर्हिषि प्रौक्षन्पुरुषञ्जातमग्रतः ।
तेन देवाऽअयजन्त साध्याऽऋषयश्च ये ॥९॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

यत्पुरुषँ व्यदधुः कतिधा व्यकल्पयन् ।
मुखङ्किमस्यासीत्किम्बाहू किमूरू पादाऽउच्येते ॥१०॥
ब्राह्मणोस्य मुखमासीद्बाहू राजन्यः कृतः ।
ऊरू तदस्य यद्वैश्यः पद्भ्याᳪं शूद्रोऽअजायत ॥११॥
चन्द्रमा मनसो जातश्चक्षोः सूर्य्योऽअजायत ।
श्रोत्राद्वायुश्च प्राणश्च मुखादग्निरजायत ॥१२॥
नाभ्याऽआसीदन्तरिक्षᳪं शीर्ष्णो द्यौः समवर्त्तत ।
पद्भ्याम्भूमिर्दिशः श्रोत्रात्तथा लोकाँ॥ऽअकल्पयन् ॥१३॥
यत्पुरुषेण हविषा देवा यज्ञमतन्वत ।
वसन्तोस्यासीदाज्यङ्ग्रीष्मऽइध्मः शरद्धविः ॥१४॥
सप्तास्यासन्परिधयस्त्रिः सप्त समिधः कृताः ।
देवा यद्यज्ञन्तन्वानाऽअबध्नन्पुरुषम्पशुम् ॥१५॥
यज्ञेन यज्ञमयजन्त देवास्तानि धर्म्माणि प्रथमान्यासन् ।
ते ह नाकम्महिमानः सचन्त यत्र पूर्वे साध्याः सन्ति देवाः ॥१६॥
॥२॥ अद्भ्यः सम्भृतः पृथिव्यै रसाच्च विश्वकर्म्मणः समवर्त्तताग्रे ।
तस्य त्वष्टा विदधद्रूपमेति तन्मर्त्यस्य देवत्वमाजानमग्रे ॥१७॥
वेदाहमेतम्पुरुषम्महान्तमादित्यवर्ण्णन्तमसः परस्तात् ।
तमेव विदित्वाति मृत्युमेति नान्यः पन्था विद्यतेयनाय ॥१८॥
प्रजापतिश्चरति गर्भेऽअन्तरजायमानो बहुधा विजायते ।
तस्य योनिम्परिपश्यन्ति धीरास्तस्मिन्ह तस्थुर्भुवनानि विश्वा ॥१९॥
यो देवेभ्यऽआतपति यो देवानाम्पुरोहितः ।
पूर्वो यो देवेभ्यो जातो नमो रुचाय ब्राह्मये ॥२०॥
रुचम्ब्राह्मञ्जनयन्तो देवाऽअग्रे तदब्रुवन् ।
यस्त्वैवम्ब्राह्मणो विद्यात्तस्य देवाऽअसन्वशे ॥२१॥
श्रीश्च ते लक्ष्मीश्च पत्न्यावहोरात्रे पार्श्वे नक्षत्राणि रूपमश्विनौ व्यात्तम् ।
इष्णन्निषाणामुम्मऽइषाण सर्वलोकम्मऽइषाण ॥२२॥

इत्येकत्रिंशोऽध्यायः

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

अथ द्वात्रिंशोऽध्यायः

ऋषिः—स्वयम्भु ब्रह्म १—१२ । मेधाकामः १३—१५ । श्रीकामः १६ ॥

देवता—परमात्मा १, २, ६—८, १०—१२, १४ । हिरण्यगर्भः परमात्मा ३ । आत्मा ४ । परमेश्वरः ५ । विद्वान् ९ । इन्द्रः १३ । परमेश्वरविद्वांसौ १५ । विद्वद्राजानौ १६ ॥

छन्दः—अनुष्टुप् १, २, १६ । द्विपदा गायत्री ३ । भुरिक्त्रिष्टुप् ४, ५ । निचृत्त्रिष्टुप् ६, ८—११ । निचृच्छक्वरी ७ । त्रिष्टुप् १२ । भुरिग्गायत्री १३ । निचृदनुष्टुप् १४ । निचृद्बृहती १५ ॥

स्वरः—गान्धारः १, २, १४, १६ । षड्जः ३, १३ । धैवतः ४—१२ । मध्यमः १५ ॥

॥१॥ तदेवाग्निस्तदादित्यस्तद्वायुस्तदु चन्द्रमाः ।
तदेव शुक्रन्तद्ब्रह्म ताऽआपः स प्रजापतिः ॥१॥
सर्वे निमेषा जज्ञिरे विद्युतः पुरुषादधि ।
नैनमूर्ध्वन्न तिर्यञ्चन्न मध्ये परिजग्रभत् ॥२॥
न तस्य प्रतिमाऽअस्ति यस्य नाम महद्यशः ॥३॥
एषो ह देवः प्रदिशोनु सर्वाः पूर्वो ह जातः सऽउ गर्भेऽअन्तः ।
सऽएव जातः स जनिष्यमाणः प्रत्यङ्जनास्तिष्ठति सर्वतोमुखः ॥४॥
यस्माज्जातन्न पुरा किञ्चनैव यऽआबभूव भुवनानि विश्वा ।
प्रजापतिः प्रजया सꣳरराणस्त्रीणि ज्योतीꣳषि सचते स षोडशी ॥५॥
येन द्यौरुग्रा पृथिवी च दृढा येन स्वः स्तभितं येन नाकः ।
योऽअन्तरिक्षे रजसो विमानः कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥६॥
यङ्क्रन्दसीऽअवसा तस्तभानेऽअभ्यैक्षेतां मनसा रेजमाने ।
यत्राधि सूरऽउदितो विभाति कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥७॥
॥२॥ वेनस्तत्पश्यन्निहितं गुहा सद्यत्र विश्वम्भवत्येकनीडम् ।
तस्मिन्निदꣳ सञ्च वि चैति सर्वꣳ सऽओतः प्रोतश्च विभूः प्रजासु ॥८॥
प्र तद्वोचेदमृतन्नु विद्वान्गन्धर्वो धाम विभृतं गुहा सत् ।
त्रीणि पदानि निहिता गुहास्य यस्तानि वेद स पितुः पितासत् ॥९॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

स नो बन्धुर्ज्जनिता स विधाता धामानि वेद भुवनानि विश्श्वा ।
यत्र देवाऽअमृतमानशानास्तृतीये धामन्नद्ध्यैरयन्त ॥१०॥
परीत्य भूतानि परीत्य लोकान्परीत्य सर्व्वाः प्प्रदिशो दिशश्च ।
उपस्थाय प्प्रथमजामृतस्यात्त्मनात्त्मानमभि सँविवेश ॥११॥
परि द्यावापृथिवी सद्यऽइत्वा परि लोकान्परि दिशः परि स्वः ।
ऋतस्य तन्तुँविततँविचृत्त्य तदपश्श्यत्तदभवत्तदासीत् ॥१२॥
सदसस्प्पतिमद्भुतम्प्प्रियमिन्द्रस्य काम्म्यम् ।
सनिम्मेधामयासिषꣳ स्वाहा ॥१३॥
याम्मेधान्देवगणाः पितरश्चोपासते ।
तया मामद्य मेधयाग्ने मेधाविनङ्कुरु स्वाहा ॥१४॥
मेधाम्मे वरुणो ददातु मेधामग्निः प्रजापतिः ।
मेधामिन्द्रश्च वायुश्च मेधान्धाता ददातु मे स्वाहा ॥१५॥
इदम्मे ब्रह्म च क्षत्रञ्चोभे श्श्रियमश्नुताम् ।
मयि देवा दधतु श्श्रियमुत्तमान्तस्यै ते स्वाहा ॥१६॥

इति द्वात्रिंशोऽध्यायः

अथ त्रयस्त्रिंशोऽध्यायः

ऋषिः—वत्सप्रीः १ । विश्वरूपः २, ४ । गोतमः ३, १६ । कुत्सः ५, ६, २६, ३७, ३८, ४२, ६८ । विश्वामित्रः ७, ८, २२, २६, ६०, ६३, ७५ । भरद्वाजः ९, १३, ६१, ६९, ८४ । मेधातिथिः १०, ४५, ४६, ८१—८३, ९७ । पराशरः ११ । त्रिश्वत्रारा १२ । वसिष्ठः १४, १८, २०, ४४, ७०, ७१, ७६, ८८ । प्रस्कण्वः १५, ३१—३३, ३६ । सुशोधानाकः १७ । पुरुमीढाजमीढौ १९ । सुनीतिः २१ । सुचीकः २३ । त्रिशोकः २४ । मधुच्छन्दाः २५, ५६—५८ । अगस्त्यः २७, ३४, ७८, ७९ । विभ्राट् ३० । गौरीविितिः २८, ६४ । श्रुतकक्षसुकक्षौ ३५ । जमदग्निः ३९, ४०, ८५, ८७ । नृमेधः ४१, ६६, ६७, ९५, ९६ । हिरण्यस्तूपः ४३ । कुत्सीदिः ४७ । प्रतिक्षत्रः ४८ । वत्सारः ४९ । प्रगाथः ५० । कूर्मः ५१ । सुशः ५२ । सुहोत्रः ५३, ७७, ९३ । वामदेवः ५४, ६५ । ऋजिश्वः ५५ । कुशिकः ५९ । देवलः ६२ । दक्षः ७२, ७३ । प्रजापतिः ७४ । बृहद्दिवः ८० । तापसः ८६ । कण्वः ८९ । त्रितः ९० । मनुः ९१, ९४ । मेधः ९२ ॥

देवता—अग्नयः १, २ । अग्निः ३—६, ९—१२, १५, १६ । विद्वांसः ७, ८, १४ । विश्वेदेवाः १३, ३९, ४७—४९, ५१—५४, ७७, ८१—८३, ८९, ९१, ९४ । सविता १७, २०, ३४, ६९, ८४ । इन्द्रः १८, २२—२९, ५९, ६३—६७, ७९, ९०, ९५, ९६ । इन्द्रवायू १९, ४५, ५६, ८६ । वेनः २१ । सूर्यः

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

३०—३२, ३५—३८, ४०—४३, ७४ । विद्वान् ३३, ७२, ७५ । वायुः ४४, ५५, ७०, ८५ । वरुणः ४६ । महेन्द्रः ५०, ८०, ९७ । मित्रावरुणौ ५७,७१, ८७ । अश्विनौ ५८, ८८ । वैश्वानरः ६० ९२ । इन्द्राग्नी ६१, ७६, ९३ । सोमः ६२ । आदित्याः ६८ । अध्वर्यू ७३ । इन्द्रामरुतौ ७८ ॥

छन्दः—स्वराट्पङ्क्तिः १, ५, ७, १६, १८, ६८ । गायत्री २, ९, १९, ४५, ४६, ५६—५८, ६५, ७१, ७६। निचृद्गायत्री ३, ४, २०, २१, २४, २५, ३१—३३, ३५, ३६, ६१, ६२, ७२, ७३, ७७ ।भुरिक्-पङ्क्तिः ६, १३, २६, २८, ५९ । त्रिष्टुप् ८ । विराड्गायत्री १० । विराट्त्रिष्टुप् ११, २७ ४३, ७०, ७८ । निचृत्त्रिष्टुप् १२, २२, ४२, ४४, ४८, ५२, ५४ । अनुष्टुप् १४ । बृहती १५ । भुरिक्त्रिष्टुप् १७, २३, ६० । जगती २९ । विराड्जगती ३० । त्रिष्टुप् ३४, ३७, ३८, ५०,५१, ५३, ५५, ६३, ६४, ७४, ७९ । विराड्-बृहती ३९, ८५, ९१ । भुरिग्बृहती ४०, ९५ । निचृद्बृहती ४१, ८१, ८२, ८६—८८, ९०, ९२, ९६ । स्वराडार्ची गायत्री ४७ । निचृज्जगती ४९, ६९, ७५, ८४ । भुरिगनुष्टुप् ६६, ८९, ९३ । पङ्क्तिः ६७, ८०, ९४, । निचृत्सतःपङ्क्तिः ८३ । विराट् सतःपङ्क्तिः ९७ ॥

स्वरः—पञ्चमः १, ५—७, १३, १६, १८, २६, २८, ५९, ६७, ६८, ८०, ८३, ९४, ९७ । षड्जः २—४, ९, १०, १९—२१, २४, २५, ३१—३३, ३५, ३६, ४५—४७, ५६—५८, ६१, ६२, ६५, ७१—७३, ७६, ७७ । धैवतः ८, ११, १२, १७, २२, २३, २७, ३४, ३७, ३८, ४२—४४, ४८, ५०—५५, ६०, ६३, ६४, ७०, ७४, ७८, ७९ । गान्धारः १४, ६६, ८९, ९३ । मध्यमः १५, ३९—४१, ८१, ८२, ८५—८८, ९०—९२, ९५, ९६ । निषादः २९, ३०, ४९, ६९, ७५, ८४ ॥

॥१॥ अस्याजरासो दमामरित्राऽअर्चद्धूमासोऽअग्नयः पावकाः ।
श्वितीचयः श्वात्रासो भुरण्यवो वनर्षदो वायवो न सोमाः ॥१॥
हरयो धूमकेतवो वातजूताऽउप द्यवि । यतन्ते वृथगग्नयः ॥२॥
यजा नो मित्रावरुणा यजा देवाँ२॥ऽऋतम्बृहत् । अग्ने यक्षि स्वन्दमम् ॥३॥
युक्ष्वा हि देवहूतमाँ२॥ऽअश्वाँ२॥ऽअग्ने रथीरिव ।
नि होता पूर्व्यः सदः ॥४॥
द्वे विरूपे चरतः स्वर्थेऽअन्यान्या वत्समुपधापयेते ।
हरिरन्यस्याम्भवति स्वधावाञ्छुक्रोऽअन्यस्यान्ददृशे सुवर्चाः ॥५॥
अयमिह प्रथमो धायि धातृभिर्होता यजिष्ठोऽअध्वरेष्वीड्यः ।
यमप्नवानो भृगवो विरुरुचुर्वनेषु चित्रँविभ्वँविशेविशे ॥६॥
त्रीणि शता त्री सहस्राण्यग्निन्त्रिꣳशच्च देवा नव चासपर्य्यन् ।
औक्षन्घृतैरस्तृणन्बर्हिरस्माऽआदिद्धोतारन्न्यसादयन्त ॥७॥
मूर्द्धानन्दिवोऽअरतिम्पृथिव्या वैश्वानरमृतऽआ जातमग्निम् ।
कविꣳ सम्राजमतिथिञ्जनानामासन्ना पात्रञ्जनयन्त देवाः ॥८॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

अग्निर्वृत्राणि जङ्घनद्द्रविणस्युर्विपन्यया । समिद्धः शुक्रऽआहुतः ॥९॥
विश्वेभिः सोम्यम्मध्वग्नऽइन्द्रेण वायुना । पिबा मित्रस्य धामभिः ॥१०॥
आ यदिषे नृपतिन्तेजऽआनट्छुचि रेतो निषिक्तन्द्यौरभीके ।
अग्निः शर्द्धमनवद्यँय्युवानँ᳭ स्वाध्यञ्जनयत्सूदयच्च ॥११॥
अग्ने शर्द्ध महते सौभगाय तव द्युम्नान्युत्तमानि सन्तु ।
सञ्जास्पत्यँ᳭ सुयममाकृणुष्व शत्रूयतामभितिष्ठा महाँᳫसि ॥१२॥
त्वाँᳫ हि मन्द्रतममर्क्कशोकैर्ववृमहे महि नः श्रोष्यग्ने ।
इन्द्रन्न त्वा शवसा देवता वायुम्पृणन्ति राधसा नृतमाः ॥१३॥
त्वेऽअग्ने स्वाहुत प्प्रियासः सन्तु सूरयः ।
यन्तारो ये मघवानो जनानामूर्वान्दयन्त गोनाम् ॥१४॥
श्रुधि श्रुत्कर्ण्ण वह्निभिर्देवैरग्ने सयावभिः ।
आसीदन्तु बर्हिषि मित्रोऽअर्य्यमा प्प्रातर्य्यावाणोऽअध्वरम् ॥१५॥
विश्वेषामदितिर्य्यज्ञियानाँविश्वेषामतिथिर्म्मानुषाणाम् ।
अग्निर्देवानामवऽआवृणानः सुमृडीको भवतु जातवेदाः ॥१६॥
महोऽअग्नेः समिधानस्य शर्म्मण्यनागा मित्रे वरुणे स्वस्तये ।
श्रेष्ठे स्याम सवितुः सवीमनि तद्देवानामवोऽअद्या वृणीमहे ॥१७॥

॥२॥ आपश्चित्पिप्प्यु स्तर्य्यो न गावो नक्षन्नृतञ्जरितारस्तऽइन्द्र ।
याहि वायुर्न्न नियुतो नोऽअच्छा त्वँ᳭ हि धीभिर्दयसे वि वाजान् ॥१८॥
गावऽउपावतावतम्मही यज्ञस्य रप्प्सुदा । उभा कर्ण्णा हिरण्यया ॥१९॥
यदद्य सूरऽउदितेनागा मित्रोऽअर्य्यमा । सुवाति सविता भगः ॥२०॥
आ सुते सिञ्चत श्श्रियँ᳭ रोदस्योरभिश्श्रियम् । रसा दधीत वृषभम् ॥२१॥
आतिष्ठन्तम्परि विश्वेऽअभूषञ्छ्रियो वसानश्चरति स्वरोचिः ।
महत्तद्वृष्ण्णोऽअसुरस्य नामा विश्वरूपोऽअमृतानि तस्थौ ॥२२॥
प्र वो महे मन्दमानायान्धसोर्च्चा विश्वानराय विश्वाभुवे ।
इन्द्रस्य यस्य सुमखँ᳭ सहो महि श्श्रवो नृम्णञ्च रोदसी सपर्य्यतः ॥२३॥
बृहन्निदिध्मऽएषाम्भूरि शस्तम्पृथुः स्वरुः । येषामिन्द्रो युवा सखा ॥२४॥
इन्द्रेहि मत्स्यन्धसो विश्वेभिः सोमपर्वभिः । महाँ२ऽअभिष्टिरोजसा ॥२५॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

इन्द्रो वृत्रमवृणोच्छर्द्धनीतिः प्र मायिनाममिनाद्वर्प्पणीतिः ।
अहन्व्यंꣳसमुशधग्ग्वनेष्ष्वाविर्द्धेनाऽअकृणोद्राम्म्याणाम् ॥२६॥
कुतस्त्वमिन्द्र माहिनः सन्नेको यासि सत्पते किन्तऽइत्था ।
सम्पृच्छसे समराणः शुभानैर्वोचेस्तन्नो हरिवो यत्तेऽअस्मे ॥२७॥
आ तत्तऽइन्द्रायवः पनन्ताभि यऽऊर्वङ्गोमन्तुन्तितृत्सान् ।
सुकृत्त्स्वँय्ये पुरुपुत्राम्मुहीꣳ सुहस्रधाराम्बृहतीन्दुदुक्षन् ॥२८॥
इमान्ते धियम्प्रभरे महो महीमस्य स्तोत्रे धिषणा यत्तऽआनजे ।
तमुत्सवे च प्रसवे च सासहिमिन्द्रन्देवासः शवसामदन्ननु ॥२९॥

॥३॥ विभ्राड्बृहत्पिबतु सोम्म्यम्मद्ध्वायुर्द्दधद्यज्ञपतावविह्रुतम् ।
वातजूतो योऽअभिरक्क्षति त्मना प्रजाः पुपोष पुरुधा विराजति ॥३०॥
उदु त्यञ्जातवेदसन्देवँवहन्ति केतवः । दृशे विश्वाय सूर्य्यम् ॥३१॥
येना पावक चक्क्षसा भुरण्यन्तञ्जनाँ॥ऽअनु । त्वँवरुण पश्श्यसि ॥३२॥
दैव्यावद्ध्वर्य्यूऽआगतꣳ रथेन सूर्य्यत्वचा । मद्ध्वा यज्ञꣳ समञ्जाथे ॥३३॥
आ नऽइडाभिर्व्विदथे सुशस्ति विश्वानरः सविता देवऽएतु ।
अपि यथा युवानो मत्सथा नो विश्वञ्जगदभिपित्वे मनीषा ॥३४॥
यदद्य कच्च वृत्रहन्नुदगाऽअभि सूर्य्य । सर्वन्तदिन्द्र ते वशे ॥३५॥
तरणिर्विश्वदर्शतो ज्योतिष्कृदसि सूर्य्य । विश्वमाभासि रोचनम् ॥३६॥
तत्सूर्य्यस्य देवत्वन्तन्महित्वम्मद्ध्या कर्त्तोर्विततꣳ सञ्जभार ।
यदेदयुक्त हरितः सधस्थादाद्रात्री वासस्तनुते सिमस्मै ॥३७॥
तन्मित्रस्य वरुणस्याभिचक्क्षे सूर्य्यो रूपङ्कृणुते द्योरुपस्थे ।
अनन्तमन्न्यद्रुशदस्य पाजः कृष्णमन्न्यद्धरितः सम्भरन्ति ॥३८॥
बण्महाँ॥ऽअसि सूर्य्य बडादित्य महाँ॥ऽअसि ।
महस्ते सतो महिमा पनस्यतेद्धा देव महाँ॥ऽअसि ॥३९॥
बट्सूर्य्य श्रवसा महाँ॥ऽअसि सत्रा देव महाँ॥ऽअसि ।
मह्ना देवानामसुर्य्यः पुरोहितो विभु ज्योतिरदाभ्यम् ॥४०॥
श्रायन्तऽइव सूर्य्यँविश्वेदिन्द्रस्य भक्क्षत ।
वसूनि जाते जनमानऽओजसा प्रति भागन्न दीधिम ॥४१॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

अद्या देवाऽउदिता सूर्य्यस्य निर꣡ꣳहसः पिपृता निरवद्यात् ।
तन्नो मित्रो वरुणो मामहन्तामदितिः सिन्धुः पृथिवीऽउत द्यौः ॥४२॥
आ कृष्णेन रजसा वर्त्तमानो निवेशयन्नमृतम्मर्त्त्यञ्च ।
हिरण्ययेन सविता रथेना देवो याति भुवनानि पश्यन् ॥४३॥
॥४॥ प्रवावृजे सुप्रया बर्हिरेषामा विश्पतीव बीरिटऽइयाते ।
विशामक्तोरुषसः पूर्वहूतौ वायुः पूषा स्वस्तये नियुत्त्वान् ॥४४॥
इन्द्रवायू बृहस्पतिम्मित्राग्निम्पूषणम्भगम् । आदित्यान्मारुतङ्गणम् ॥४५॥
वरुणः प्राविता भुवन्मित्रो विश्वाभिरूतिभिः । करतान्नः सुराधसः ॥४६॥
अधि नऽइन्द्रैषाँविष्णो सजात्यानाम् । इता मरुतोऽअश्विना ॥४७॥
अग्नऽइन्द्र वरुण मित्र देवाः शर्द्धः प्रयन्त मारुतोत विष्णो ।
उभा नासत्या रुद्रोऽअध ग्नाः पूषा भगः सरस्वती जुषन्त ॥४८॥
इन्द्राग्नी मित्रावरुणादितिꣳ स्वः पृथिवीन्द्याम्मरुतः पर्वताँ॥ऽअपः ।
हुवे विष्णुम्पूषणम्ब्रह्मणस्पतिम्भगन्नु शꣳसꣳ सवितारमूतये ॥४९॥
अस्मे रुद्रा मेहना पर्वतासो वृत्रहत्ये भरहूतौ सजोषाः ।
यः शꣳसते स्तुवते धायि पज्रऽइन्द्रज्येष्ठाऽअस्माँ॥ऽअवन्तु देवाः ॥५०॥
अर्वाञ्चोऽअद्या भवता यजत्राऽआ वो हार्दि भयमानो व्ययेयम् ।
त्राध्वन्नो देवा निजुरो वृकस्य त्राध्वङ्कर्त्तादवपदो यजत्राः ॥५१॥
विश्वेऽअद्य मरुतो विश्वऽऊती विश्वे भवन्त्वग्नयः समिद्धाः ।
विश्वे नो देवाऽअवसागमन्तु विश्वमस्तु द्रविणँवाजोऽअस्मे ॥५२॥
विश्वे देवाः शृणुतेमꣳ हवम्मे येऽअन्तरिक्षे यऽउप द्यवि ष्ठ ।
येऽअग्निजिह्वाऽउत वा यजत्राऽआसद्यास्मिन्बर्हिषि मादयद्ध्वम् ॥५३॥
देवेभ्यो हि प्रथमँयज्ञियेभ्योमृतत्त्वꣳ सुवसि भागमुत्तमम् ।
आदिद्दामानꣳ सवितर्व्यूर्णुषेनूचीना जीविता मानुषेभ्यः ॥५४॥
॥५॥ प्र वायुमच्छा बृहती मनीषा बृहद्रयिँविश्ववारꣳ रथप्राम् ।
द्युतद्यामा नियुतः पत्यमानः कविः कविमियक्षसि प्रयज्यो ॥५५॥
इन्द्रवायूऽइमे सुताऽउप प्रयोभिरागतम् । इन्दवो वामुशन्ति हि ॥५६॥
मित्रꣳ हुवे पूतदक्षँवरुणञ्च रिशादसम् । धियङ्घृताचीꣳ साधन्ता ॥५७॥
दस्रा युवाकवः सुता नासत्या वृक्तबर्हिषः । आयातꣳ रुद्रवर्त्तनी ॥५८॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

विदद्यदी सरमा रुग्णमद्रेर्म्महि पाथः पूर्व्यꣳ सद्ध्र्यक्कः ।
अग्ग्रन्नयत्सुपद्यक्षराणामच्छा रवम्प्रथमा जानती गात् ॥५९॥
नहि स्पशमविदन्नन्यमस्माद्वैश्वानरात्पुरऽएतारमग्नेः ।
एमेनमवृधन्नमृताऽअमर्त्त्यँवैश्वानरङ्क्षैत्रजित्त्याय देवाः ॥६०॥
उग्ग्रा विघनिना मृधऽइन्द्राग्ग्नी हवामहे । ता नो मृडातऽईदृशे ॥६१॥
उपास्मै गायता नरः पवमानायेन्दवे । अभि देवाँ२ऽइयक्षते ॥६२॥
ये त्वाहिहत्त्ये मघवन्नवर्द्धन्ये शाम्बरे हरिवो ये गविष्टौ ।
ये त्वा नूनमनुमदन्ति विप्राः पिबेन्द्र सोमꣳ सगणो मरुद्भिः ॥६३॥
जनिष्ठाऽउग्ग्रः सहसे तुराय मन्द्रऽओजिष्ठो बहुलाभिमानः ।
अवर्द्धन्निन्द्रम्मरुतश्चिदत्र माता यद्वीरन्दधनद्धनिष्ठा ॥६४॥
आ तू नऽइन्द्र वृत्रहन्नस्माकमर्द्धमागहि । महान्महीभिरूतिभिः ॥६५॥
त्वमिन्द्र प्प्रतूर्त्तिष्वभि विश्श्वाऽअसि स्पृधः ।
अशस्तिहा जनिता विश्श्वतूरसि त्वन्तूर्य्य तरुष्यतः ॥६६॥
अनु ते शुष्मन्तुरयन्तमीयतुः क्षोणी शिशुन्न मातरा ।
विश्श्वास्ते स्पृधः श्नथयन्त मन्यवे वृत्रँय्यदिन्द्र तूर्वसि ॥६७॥
यज्ञो देवानाम्प्रत्त्येति सुम्नमादित्त्यासो भवता मृडयन्तः ।
आ वोर्वाची सुमतिर्ववृत्त्यादꣳहोश्चिद्या वरिवोवित्तरासत् ॥६८॥
अदब्धेभिः सवितः पायुभिष्ट्वꣳ शिवेभिरद्य परिपाहि नो गयम् ।
हिरण्ण्यजिह्वः सुविताय नव्यसे रक्षा माकिर्न्नोऽअघशꣳसऽईशत ॥६९॥

॥६॥ प्रवीरया शुचयो दद्रिरे वामद्ध्वर्य्युभिर्म्मधुमन्तः सुतासः ।
वह वायो नियुतो याह्यच्छा पिबा सुतस्यान्धसो मदाय ॥७०॥
गावऽउपावतावतम्मही यज्ञस्य रप्सुदा । उभा कर्ण्णा हिरण्ण्यया ॥७१॥
काव्ययोराजानेषु क्रत्वा दक्षस्य दुरोणे । रिशादसा सधस्थऽआ ॥७२॥
दैव्यावद्ध्वर्य्यूऽआगतꣳ रथेन सूर्य्यत्वचा । मद्ध्वा यज्ञꣳ समञ्जाथे ॥७३॥
तिरश्चीनो विततो रश्मिरेषामधः स्विदासी३दुपरि स्विदासी३त् ।
रेतोधाऽआसन्महिमानऽआसन्त्स्वधाऽअवस्तात्प्रयतिः परस्तात् ॥७४॥
आ रोदसीऽअपृणदा स्वर्म्महज्जातँय्यदेनमपसोऽअधारयन् ।
सोऽअद्ध्वराय परिणीयते कविरत्यो न वाजसातये चनोहितः ॥७५॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

उक्थेभिर्वृत्रहन्तमा या मन्दाना चिदा गिरा । आङ्गूषैराविवासतः ॥७६॥
उप नः सूनवो गिरः शृण्वन्त्वमृतस्य ये । सुमृडीका भवन्तु नः ॥७७॥
ब्रह्माणि मे मतयः शꣳ सुतासः शुष्म इयर्त्ति प्रभृतो मे अद्रिः ।
आ शासते प्रति हर्य्यन्त्युक्थेमा हरी वहतस्ता नो अच्छ ॥७८॥
अनुत्तमा ते मघवन्नकिर्नु न त्वावाँ२ अस्ति देवता विदानः ।
न जायमानो नशते न जातो यानि करिष्या कृणुहि प्रवृद्ध ॥७९॥
तदिदास भुवनेषु ज्येष्ठं यतो जज्ञ उग्रस्त्वेषनृम्णः ।
सद्यो जज्ञानो नि रिणाति शत्रूननु यं विश्वे मदन्त्यूमाः ॥८०॥
इमा उ त्वा पुरूवसो गिरो वर्द्धन्तु या मम ।
पावकवर्णाः शुचयो विपश्चितोभि स्तोमैरनूषत ॥८१॥
यस्यायं विश्व आर्य्यो दासः शेवधिपा अरिः ।
तिरश्चिदर्य्ये रुशमे पवीरवि तुभ्येत्सो अज्यते रयिः ॥८२॥
अयꣳ सहस्रमृषिभिः सहस्कृतः समुद्र इव पप्रथे ।
सत्यः सो अस्य महिमा गृणे शवो यज्ञेषु विप्रराज्ये ॥८३॥
अदब्धेभिः सवितः पायुभिष्ट्वꣳ शिवेभिरद्य परि पाहि नो गयम् ।
हिरण्यजिह्वः सुविताय नव्यसे रक्षा माकिर्नो अघशꣳस ईशत ॥८४॥

७॥ आ नो यज्ञं दिविस्पृशं वायो याहि सुमन्मभिः ।
अन्तः पवित्र उपरि श्रीणानोयꣳ शुक्रो अयामि ते ॥८५॥
इन्द्रवायू सुसन्दृशा सुहवेह हवामहे ।
यथा नः सर्व इज्जनोनमीवः सङ्गमे सुमना असत् ॥८६॥
ऋधगित्था स मर्त्यः शशमे देवतातये ।
यो नूनं मित्रावरुणावभिष्टय आचक्रे हव्यदातये ॥८७॥
आ यातमुप भूषतं मध्वः पिबतमश्विना ।
दुग्धं पयो वृषणा जेन्यावसू मा नो मर्द्धिष्टमा गतम् ॥८८॥
प्रैतु ब्रह्मणस्पतिः प्र देव्येतु सूनृता ।
अच्छा वीरं नर्य्यं पङ्क्तिराधसं देवा यज्ञं नयन्तु नः ॥८९॥
चन्द्रमा अप्स्वन्तरा सुपर्णो धावते दिवि ।
रयिं पिशङ्गं बहुलं पुरुस्पृहꣳ हरिरेति कनिक्रदत् ॥९०॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

देवन्देवँवोवसे देवन्देवमभिष्टये ।
देवन्देवꣳ हुवेम वाजसातये गृणन्तो देव्या धिया ॥९१॥
दिवि पृष्टोऽअरोचताग्निर्वैश्वानरो बृहन् ।
क्ष्मया वृधानऽओजसा चनोहितो ज्योतिषा बाधते तमः ॥९२॥
इन्द्राग्नीऽअपादियम्पूर्वागात्पद्वतीभ्यः ।
हित्वी शिरो जिह्वया वावदच्चरत्त्रिꣳशत्पदान्यक्रमीत् ॥९३॥
देवासो हि ष्मा मनवे समन्यवो विश्वे साकꣳ सरातयः ।
ते नोऽअद्य तेऽअपरन्तुचे तु नो भवन्तु वरिवोविदः ॥९४॥
अपाधमदभिशस्तीरशस्तिहाथेन्द्रो द्युम्न्याभवत् ।
देवास्तऽइन्द्र सख्याय येमिरे बृहद्भानो मरुद्गण ॥९५॥
प्र वऽइन्द्राय बृहते मरुतो ब्रह्मार्चत ।
वृत्रꣳ हनति वृत्रहा शतक्रतुर्वज्रेण शतपर्वणा ॥९६॥
अस्येदिन्द्रो वावृधे वृष्ण्यꣳ शवो मदे सुतस्य विष्णवि ।
अद्या तमस्य महिमानमायवोनुष्टुवन्ति पूर्वथा ॥९७॥

इति त्रयस्त्रिंशोऽध्यायः

अथ चतुस्त्रिंशोऽध्यायः

ऋषिः—शिवसङ्कल्पः १—६ । अगस्त्यः ७—९, ४८ । गृत्समदः १०, ११, ५८ । हिरण्यस्तूप आङ्गिरसः १२, १३, २४—२७ । देवश्रवदेववातौ भारतौ १४, १५, १८, १९ । नोधाः १६, १७ । गोतमः २०—२३, ३३ । प्रस्कण्वः २८ । कुत्सः २९, ३०, ३२ । हिरण्यस्तूपः ३१, ४७ । वसिष्ठः ३४—४० । सुहोत्रः ४१ । ऋजिश्वः ४२, ५३ । मेधातिथिः ४३, ४४ । भरद्वाजः ४५ । विहव्यः ४६ । प्राजापत्यो यज्ञः ४९ । दक्षः ५०—५२ । कूर्मः गार्त्समदः ५४ । कण्वः ५५—५७ ॥

देवता—मनः १—६ । अन्नम् ७ । अनुमतिः ८, ९ । सिनीवाली १० । सरस्वती ११ । अग्निः १२—१५ । इन्द्रः १६—१९ । सोमः २०—२३ । सविता २४—२७ । अश्विनौ २८—३०, ४७ । सूर्यः ३१ । रात्रिः ३२ । उषः ३३ । अग्न्यादयो लिङ्गोक्ताः ३४ । भगः ३५, ३७, ३९ । भगवान् ३६, ३८ । उषा ४० । पूषा ४१, ४२ । विष्णुः ४३, ४४ । द्यावापृथिव्यौ ४५ । लिङ्गोक्ताः ४६, ५३ । मरुतः ४८ । ऋषयः ४९ । हिरण्यन्तेजः ५०—५२ । आदित्याः ५४ । अध्यात्मं प्राणाः ५५ । ब्रह्मणस्पतिः ५६—५८ ॥

छन्दः—विराट्त्रिष्टुप् १, १६, २६, २७, २९, ३१, ४२ । त्रिष्टुप् २, ४, ५, १३, १४, ३०, ३९, ४९ । स्वराट्त्रिष्टुप् ३, ६ । उष्णिक् ७ । निचृदनुष्टुप् ८, ९, ११ । अनुष्टुप् १० । विराड्जगती १२ । विराड-

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

नुष्टुप् १५। निचृत्त्रिष्टुप् १७—२०, २३, ३५, ३६, ३८, ४०, ५२, ५४, ५८। भुरिक्पङ्क्तिः २१, २४, ५३। विराट्पङ्क्तिः २२। निचृज्जगती २५, ३४, ४५। निचृद्गायत्री २८, ४३। पथ्याबृहती ३२। निचृत्परोष्णिक् ३३। पङ्क्तिः ३७, ४८। गायत्री ४१, ४४। भुरिक्त्रिष्टुप् ४६। जगती ४७। भुरिगुष्णिक् ५०। भुरिक्छक्वरी ५१। भुरिग्जगती ५५। निचृद्बृहती ५६। विराड्बृहती ५७॥

स्वरः—धैवतः १—६, १३, १४, १६—२०, २३, २६, २७, २९—३१, ३५, ३६, ३८—४०, ४२, ४६, ४९, ५१, ५२, ५४, ५८। ऋषभः ७, ३३, ५०। गान्धारः ८—११, १५। निषादः १२, २५, ३४, ४५, ४७, ५५। पञ्चमः २१, २२, २४, ३७, ४८, ५३। षड्जः २८, ४१, ४३, ४४। मध्यमः ३२, ५६, ५७॥

॥१॥ यज्जाग्र॑तो दू॒रमु॒दैति॒ दैव॒न्तदु॑ सु॒प्तस्य॒ तथै॒वैति॑।
दू॒र॒ङ्ग॒मञ्ज्योति॑षा॒ञ्ज्योति॒रेक॒न्तन्मे॒ मनः॑ शि॒वस॑ङ्क॒ल्पमस्तु ॥१॥
येन॒ कर्म्मा॑ण्य॒पसो॑ मनी॒षिणो॑ य॒ज्ञे कृ॒ण्वन्ति॑ वि॒दथे॑षु॒ धीराः॑।
यद॑पू॒र्वय्य॒क्षम॒न्तः प्र॒जाना॒न्तन्मे॒ मनः॑ शि॒वस॑ङ्क॒ल्पमस्तु ॥२॥
यत्प्र॒ज्ञान॑मु॒त चेतो॒ धृति॑श्च॒ यज्ज्योति॑र॒न्तर॒मृत॑म्प्र॒जासु॑।
यस्मा॒न्नऽऋ॒ते किञ्च॒न कर्म्म॑ क्रि॒यते॒ तन्मे॒ मनः॑ शि॒वस॑ङ्क॒ल्पमस्तु ॥३॥
येने॒दम्भू॒तम्भुव॑नम्भवि॒ष्यत्परि॑गृहीतम॒मृते॑न॒ सर्व॑म्।
येन॑ य॒ज्ञस्ता॒यते॑ स॒प्तहो॑ता॒ तन्मे॒ मनः॑ शि॒वस॑ङ्क॒ल्पमस्तु ॥४॥
यस्मि॒न्नृचः॒ साम॒ यजू॑ᳬषि॒ यस्मि॑न्प्र॒तिष्ठि॑ता रथना॒भावि॑वा॒राः।
यस्मिँ॑श्चि॒त्तᳬ सर्व॒मोत॑म्प्र॒जाना॒न्तन्मे॒ मनः॑ शि॒वस॑ङ्क॒ल्पमस्तु ॥५॥
सु॒षा॒र॒थिरश्वा॑निव॒ यन्म॑नु॒ष्या॒न्नेनी॒यते॒ऽभीशु॑भिर्वा॒जिन॑ऽइव।
हृत्प्रति॑ष्ठ॒य्यद॑जि॒रञ्जवि॑ष्ठ॒न्तन्मे॒ मनः॑ शि॒वस॑ङ्क॒ल्पमस्तु ॥६॥
पि॒तुन्नु स्तो॑षम्म॒हो ध॒र्म्माण॒न्तवि॑षीम्।
यस्य॑ त्रि॒तो व्योज॑सा वृ॒त्रँविप॑र्वम॒र्दय॑त् ॥७॥
अन्वि॒दनु॑मते॒ त्वम्मन्या॑सै॒ शञ्च॑ नस्कृधि।
क्रत्वे॒ दक्षा॑य नो हिनु॒ प्र ण॒ऽआयू॑ᳬषि तारिषः ॥८॥
अनु॑ नो॒ऽद्यानु॑मतिर्य्य॒ज्ञन्दे॒वेषु॑ मन्यताम्।
अ॒ग्निश्च॑ हव्य॒वाह॑नो॒ भव॑तन्दा॒शुषे॒ मयः॑ ॥९॥
सिनी॑वालि॒ पृथु॑ष्टुके॒ या दे॒वाना॒मसि॒ स्वसा॑।
जु॒षस्व॑ ह॒व्यमाहु॑तम्प्र॒जान्दे॑वि दिदिड्ढि नः ॥१०॥

॥२॥ पञ्च॑ न॒द्यः सर॑स्वती॒मपि॑यन्ति॒ सस्रो॑तसः।
सर॑स्वती॒ तु प॑ञ्च॒धा सो दे॒शेऽभ॑वत्स॒रित् ॥११॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

त्वमग्ने प्प्रथमोऽअङ्गिराऽऋषिर्द्देवो देवानामभवः शिवः सखा ।
तव व्व्रते कवयो व्विद्मनापसोजायन्त मरुतो भ्भ्राजदृष्टयः ॥१२॥
त्वन्नोऽअग्ने तव देव पायुभिर्म्मघोनो रक्ष तन्वश्च व्वन्द्य ।
त्राता तोकस्य तनये गवामस्यनिमेषꣳ रक्षमाणस्तव व्व्रते ॥१३॥
उत्तानायामवभरा चिकित्त्वान्त्सद्यः प्प्रवीता व्वृषणञ्जजान ।
अरुषस्तूपो रुशदस्य पाजऽइडायास्प्पुत्त्रो व्वयुनेजनिष्ट ॥१४॥
इडायास्त्वा पदे व्वयन्नाभा पृथिव्व्याऽअधि ।
जातवेदो निधीमह्यग्ने हव्याय वोढवे ॥१५॥
प्रमन्महे शवसानाय शूषमाङ्गूषङ्गिर्वणसेऽअङ्गिरस्वत् ।
सुवृक्तिभि स्तुवतऽऋग्ग्मियायार्च्चामार्क्कन्नरे व्विश्श्रुताय ॥१६॥
प्र वो महे महि नमो भरद्ध्वमाङ्गूष्ष्यꣳ शवसानाय साम ।
येना नः पूर्व्वे पितरः पदज्ज्ञाऽअर्च्चन्तोऽअङ्गिरसो गाऽअविन्दन् ॥१७॥
इच्छन्ति त्वा सोम्म्यासः सखायः सुन्न्वन्ति सोमन्दधति प्प्रयाꣳसि ।
तितिक्षन्तेऽअभिशस्तिञ्जनानामिन्द्र त्वदा कश्चन हि प्प्रकेतः ॥१८॥
न ते दूरे परमा चिद्रजाꣳस्या तु प्प्रयाहि हरिवो हरिब्भ्याम् ।
स्थिराय व्वृष्ण्णे सवना कृतेमा युक्ता ग्ग्रावाणः समिधानेऽअग्नौ ॥१९॥
अषाढँय्युत्सु पृतनासु पप्प्रिꣳ स्वर्षामप्प्सावृजनस्य गोपाम् ।
भरेषुजाꣳ सुक्षितिꣳ सुश्श्रवसञ्जयन्तन्त्वामनुमदेम सोम ॥२०॥
॥३॥ सोमो धेनुꣳ सोमोऽअर्व्वन्तमाशुꣳ सोमो व्वीरङ्कर्म्मण्ण्यन्ददाति ।
सादन्न्यँव्विदत्थ्यꣳ सभेयम्पितृश्श्रवणँय्यो ददाशदस्म्मै ॥२१॥
त्वमिमाऽओषधीः सोम व्विश्श्वास्त्वमपोऽअजनयस्त्वङ्गाः ।
त्वमाततन्थोर्व्वन्तरिक्षन्त्वञ्ज्योतिषा व्वि तमो व्ववर्त्थ ॥२२॥
देवेन नो मनसा देव सोम रायो भागꣳ सहसावन्नभियुद्ध्य ।
मा त्वातनदीशिषे व्वीर्य्यस्योभयेब्भ्यः प्प्रचिकित्त्सा गविष्टौ ॥२३॥
अष्टौ व्व्यक्ख्यत्ककुभः पृथिव्व्यास्त्री धन्व योजना सप्प्त सिन्धून् ।
हिरण्ण्याक्षः सविता देवऽआगाद्दधद्रत्ना दाशुषे व्वार्य्याणि ॥२४॥
हिरण्ण्यपाणिः सविता व्विचर्षणिरुभे द्यावापृथिवीऽअन्तरीयते ।
अपामीवाम्बाधते व्वेति सूर्य्यमभि कृष्ण्णेन रजसा द्यामृणोति ॥२५॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

हिरण्ण्यहस्त्तोऽअसुरः सुनीथः सुमृडीकः स्ववाँ यात्त्वर्वाङ् ।
अपसेधन्न्रक्क्षसो यातुधानानस्त्थाद्देवः प्प्रतिदोषङ्गृणानः ॥२६॥
ये ते पन्थाः सवितः पूर्व्यासोऽरेणवः सुकृताऽअन्तरिक्क्षे ।
तेभिर्न्नोऽअद्य पथिभिः सुगेभी रक्क्षा च नोऽअधि च ब्रूहि देव ॥२७॥
उभा पिबतमश्श्विनोभा नः शर्म्म यच्छतम् । अविद्द्रियाभिरूतिभिः ॥२८॥
अप्प्नस्वतीमश्श्विना व्वाचमस्म्मे कृतन्नो दस्रा व्वृषणा मनीषाम् ।
अद्यूत्त्येवसे निह्वये वाँव्वृधे च नो भवतँव्वाजसातौ ॥२९॥
द्युभिरक्त्तुभिः परिपातमस्म्मानरिष्ट्टेभिरश्श्विना सौभगेभिः ।
तन्नो मित्त्रो व्वरुणो मामहन्तामदितिः सिन्धुः पृथिवीऽउत द्यौः ॥३०॥

॥४॥ आ कृष्ष्णेन रजसा व्वर्त्तमानो निवेशयन्नमृतम्मर्त्त्यञ्च ।
हिरण्ण्ययेन सविता रथेना देवो याति भुवनानि पश्श्यन् ॥३१॥
आ रात्त्रि पार्त्थिवꣳ रजः पितुरप्प्रायि धामभिः ।
दिवः सदाꣳसि बृहती वितिष्ट्ठसऽआ त्त्वेषँव्वर्त्तते तमः ॥३२॥
उषस्तच्चित्त्रमाभरास्म्मभ्यँव्वाजिनीवति । येन तोकञ्च तनयञ्च धामहे ॥३३॥
प्प्रातरग्ग्निम्प्प्रातरिन्द्रꣳ हवामहे प्प्रातर्म्मित्त्रावरुणा प्प्रातरश्श्विना ।
प्प्रातर्ब्भगम्पूषणम्ब्रह्मणस्प्पतिम्प्प्रातः सोममुत रुद्द्रꣳ हुवेम ॥३४॥
प्प्रातर्ज्जितम्भगमुग्ग्रꣳ हुवेम व्वयम्पुत्त्रमदितेर्य्यो विधर्त्ता ।
आद्ध्रश्चिद्यम्मन्न्यमानस्तुरश्चिद्राजा चिद्यम्भगम्भक्क्षीत्त्याह ॥३५॥
भग प्प्रणेतर्ब्भग सत्त्यराधो भगेमान्धियमुदवा ददन्नः ।
भग प्प्र नो जनय गोभिरश्श्वैर्ब्भग प्प्र नृभिर्न्नृवन्तः स्याम ॥३६॥
उतेदानीम्भगवन्तः स्यामोत प्प्रपित्त्वऽउत मद्ध्येऽअह्नाम् ।
उतोदिता मघवन्त्सूर्य्यस्य व्वयन्देवानाꣳ सुमतौ स्याम ॥३७॥
भगऽएव भगवाँ२॥ऽअस्तु देवास्तेन व्वयम्भगवन्तः स्याम ।
तन्त्वा भग सर्व्वऽइज्जोहवीति स नो भग पुरऽएता भवेह ॥३८॥
समद्ध्वरायोषसो नमन्त दधिक्क्रावेव शुचये पदाय ।
अर्व्वाचीनँव्वसुविदम्भगन्नो रथमिवाश्श्वा व्वाजिनऽआवहन्तु ॥३९॥
अश्श्वावतीर्ग्गोमतीर्न्नऽउषासो व्वीरवतीः सदमुच्छन्तु भद्द्राः ।
घृतन्दुहाना व्विश्श्वतः प्प्रपीता यूयम्पात स्वस्तिभिः सदा नः ॥४०॥

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

॥५॥ पूषन्तवं व्रुते व्वयन्न रिष्येमु कदाचुन । स्त्तोतारस्त्तऽइह स्म्मसि ॥४१॥
पुथस्प्पथः परिपतिँवचुस्या कामेन कृतोऽअुभ्भ्यानडुर्क्कम् ।
स नो रासच्छुरुधश्चुन्द्राग्ग्रा धियन्धियꣳ सीषधाति प्प्र पूषा ॥४२॥
त्रीणि पुदा व्विचक्क्रमे व्विष्ण्णुर्ग्गोपाऽअदाब्भ्यः । अतो धर्म्माणि धारयन् ॥४३॥
तद्विप्प्रासो व्विपुन्यवो जागृवाꣳसुः समिन्धते । व्विष्णोर्य्यत्पर्मम्पुदम् ॥४४॥
घृतवती भुवनानामभिश्श्रियोर्वी पृत्थ्वी मधुदुघे सुपेशसा ।
द्यावापृथिवी व्वरुणस्य धर्म्मणा व्विष्क्कभिते अजरे भूरिरेतसा ॥४५॥
ये नः सुपत्क्काऽअप ते भवन्त्विन्द्राग्निभ्भ्यामव बाधामहे तान् ।
व्वसवो रुद्राऽआदित्त्याऽउपरिस्पृशम्मोग्ग्रञ्चेत्तारमधिराजमक्क्रन् ॥४६॥
आ नासत्त्या त्रिभिरेकादुशैरिह देवेभिर्य्यातम्मधुपेयमश्श्विना ।
प्रायुस्तारिष्ट्टन्नी रपाꣳसि मृक्क्षतꣳ सेधतन्द्वेषो भवतꣳ सचाभुवा ॥४७॥
एष व्व स्त्तोमो मरुतऽइयङ्गीर्म्मान्दार्य्यस्य मान्यस्य कारोः ।
एषा यासीष्ट्ट तुन्वे व्वयाँव्विद्यामेषँव्वृजनञ्जीरदानुम् ॥४८॥
सुहस्त्तोमाः सुहछन्दसऽआवृतः सुहप्प्रमाऽऋषयः सुप्त दैव्याः ।
पूर्व्वेषाम्पन्थामनुदृश्श्य धीराऽअन्वालेभिरे र्थ्यो न र्श्मीन् ॥४९॥
आयुष्यँव्वर्च्चुस्यꣳ रायस्प्पोषुमौद्भिदम् ।
इदꣳ हिरण्ण्यँव्वर्च्चस्वज्जैत्रायाविशतादु माम् ॥५०॥
॥६॥ न तद्रक्क्षाꣳसि न पिशाचास्त्तरन्ति देवानामोजः प्प्रथमजꣳ ह्येतत् ।
यो बिभर्त्ति दाक्क्षायुणꣳ हिरण्ण्यꣳ स देवेषु कृणुते दीर्ग्घमायुः स मनुष्ष्येषु कृणुते
दीर्ग्घमायुः ॥५१॥
यदाबध्नन्दाक्क्षायुणा हिरण्ण्यꣳ शतानीकाय सुमनुस्यमानाः ।
तन्मुऽआबध्नामि शतशारदायायुष्ष्माञ्जरदष्ट्टिर्य्यथासम् ॥५२॥
उत नोहिर्बुद्ध्न्यः शृणोत्त्वजऽएकपात्त्पृथिवी समुद्रः ।
व्विश्श्वे देवाऽऋतावृधो हुवाना स्तुता मन्त्राः कविशस्त्ताऽअवन्तु ॥५३॥
इमा गिरऽआदित्त्येब्भ्यो घृतस्नूः सुनाद्राजब्भ्यो जुह्वा जुहोमि ।
शृणोतु मित्रोऽअर्य्युमा भगो नस्तुविजातो व्वरुणो दक्क्षोऽअꣳशः ॥५४॥
सुप्तऽऋषयुः प्प्रतिहिताः शरीरे सुप्त रक्क्षन्ति सदुमप्प्रमादम् ।
सुप्तापुः स्वपतो लोकमीयुस्तत्र जागृतोऽअस्वप्नजौ सत्रसदौ च देवौ ॥५५॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

अ॰ ३४, अनु॰ ६ , मन्त्राः ५६-५८

उत्तिष्ठ ब्रह्मणस्पते देवयन्तस्त्वेमहे ।
उपप्प्रयन्तु मरुतः सुदानवऽइन्द्र प्प्राशूर्भवा सचा ॥५६॥
प्र नूनम्ब्रह्मणस्पतिर्मन्त्रँवदत्युक्थ्यम् ।
यस्मिन्निन्द्रो वरुणो मित्रोऽअर्य्यमा देवाऽओकांꣳसि चक्रिरे ॥५७॥
ब्रह्मणस्पते त्वमस्य यन्ता सूक्तस्य बोधि तनयञ्च जिन्व ।
विश्वन्तद्भद्रँय्यदवन्ति देवा बृहद्वदेम विदथे सुवीराः ॥५८॥

इति चतुस्त्रिंशोऽध्यायः

अथ पञ्चत्रिंशोऽध्यायः

अ॰ ३५, अनु॰ १, मन्त्राः १-७

ऋषिः—आदित्या देवा वा १, ३, ५, ८ । आदित्या देवाः २, ४, ६, ९, १२—१४, १६, २०, २२ । सङ्कुसुकः ७, १५ । सुचीकः १० । शुनःशेपः ११ । वैखानसः १७ । भरद्वाजः शिरम्बिठः १८ । वमनः १९ । मेधातिथिः २१ ॥

देवता—पितरः १ । सविता २, ३ । वायुसवितारौ ४, ५ । प्रजापतिः ६ । यमः ७ । विश्वेदेवाः ८—१० । आपः ११, १२ । कृषीवलाः १३ । सूर्यः १४ । ईश्वरः १५ । अग्निः १६, १७, १९, २२ । इन्द्रः १८ जातवेदाः २० । पृथिवी २१ ॥

छन्दः—निचृद्गायत्री[क], प्राजापत्याबृहती[र] १ । गायत्री २, १६ । उष्णिक् ३, ६ । अनुष्टुप् ४, ८ । भुरिग्गायत्री ५ । त्रिष्टुप् ७, १५, १९ । स्वराड्बृहती ९ । निचृत्त्रिष्टुप् १० । विराडनुष्टुप् ११, १४, १८ । निचृदनुष्टुप् १२ । स्वराडनुष्टुप् १३ । स्वराट्त्रिष्टुप् १७, २० । निचृद्गायत्री[क], प्राजापत्यागायत्री[र] २१ । स्वराड्गायत्री २२ ॥

स्वरः—षड्जः १[क], २, ५, १६, २१, २२ । मध्यमः १[र], ९ । ऋषभः ३, ६ । गान्धारः ४, ८, ११—१४, १८ । धैवतः ७, १०, १५, १७, १९, २० ॥

॥१॥ [क]अपेतो यन्तु पणयोऽसुम्ना देवपीयवः । अस्य लोकः सुतावतः ।
[र]द्युभिरहोभिरक्तुभिर्व्यक्तँय्यमो ददात्ववसानमस्मै ॥१॥
सविता ते शरीरेभ्यः पृथिव्याँल्लोकमिच्छतु । तस्मै युज्यन्तामुस्रियाः ॥२॥
वायुः पुनातु सविता पुनात्वग्नेर्भ्राजसा सूर्य्यस्य वर्चसा ।
विमुच्यन्तामुस्रियाः ॥३॥
अश्वत्थे वो निषदनम्पर्णे वो वसतिष्कृता ।
गोभाजऽइत्किलासथ यत्सनवथ पूरुषम् ॥४॥
सविता ते शरीराणि मातुरुपस्थऽआवपतु । तस्मै पृथिवि शम्भव ॥५॥
प्रजापतौ त्वा देवतायामुपोदके लोके निदधाम्यसौ । अप नः शोशुचदघम् ॥६॥
परम्मृत्योऽअनुपरेहि पन्थाँय्यस्तेऽअन्यऽइतरो देवयानात् ।
चक्षुष्मते शृण्वते ते ब्रवीमि मा नः प्रजाꣳ रीरिषो मोत वीरान् ॥७॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

शँवातः॒ शꣳ हि ते॒ घृणिः॑ शन्ते॑ भवन्त्विष्ट॑काः॑ ।
शन्ते॑ भवन्त्व॒ग्नयः॑ पार्त्थिवासो॒ मा त्वा॒भिशू॑शुचन् ॥८॥
कल्प॑न्तान्ते॒ दिश॒स्तुभ्य॒मापः॑ शि॒वत॑मा॒स्तुभ्य॑म्भवन्तु सिन्ध॑वः ।
अ॒न्तरि॑क्षꣳ शि॒वन्तुभ्य॒ङ्कल्प॑न्तान्ते॒ दिशः॑ सर्वाः॑ ॥९॥
अश्म॑न्वती रीयते॒ सꣳर॑भद्ध्व॒मुत्ति॑ष्ठत॒ प्प्रत॑रता सखायः॑ ।
अत्रा॑ जही॒मोऽशि॑वा॒ येऽअस॑ञ्छि॒वान्व॒यमु॒त्तरे॑मा॒भि वाजा॑न् ॥१०॥
॥२॥ अपा॒घमप॒ किल्बि॑षमप॑ कृत्त्यामपो॒ रपः॑ ।
अपा॑मार्ग्ग॒ त्वम॒स्म्मदप॑ दुः॒ष्वप्प्न्यꣳ सुव ॥११॥
सु॒मि॒त्त्रि॒या न॒ऽआप॒ऽओष॑धयः॑ सन्तु दु॒र्म्मि॒त्त्रि॒यास्त॒स्म्मै॑ सन्तु॒ यो॒ऽस्म्मान्द्वेष्टि॒ यञ्च॑ व॒यन्द्वि॒ष्म्मः ॥१२॥
अ॒न॒ड्वाह॑म॒न्वार॑भामहे॒ सौर॑भेयꣳ॒ स्व॒स्तये॑ ।
स न॒ऽइन्द्र॒ऽइव दे॒वेभ्यो॒ वह्नि॑ः सन्तार॑णो भव ॥१३॥
उद्व॒यन्तम॑स॒स्प्परि॒ स्वः॑ पश्य॑न्त॒ऽउत्त॑रम् ।
दे॒वन्दे॑व॒त्रा सूर्य्य॒मग॑न्म॒ ज्योति॑रु॒त्तमम् ॥१४॥
इ॒मञ्जी॒वेभ्यः॑ परि॒धिन्द॑धामि॒ मैषा॒न्नु गा॒दप॑रो॒ऽअर्त्थ॑मे॒तम् ।
श॒तञ्जी॑वन्तु श॒रदः॑ पु॒रू॒ची॒रन्त॒र्म्मृ॒त्त्युन्द॑धता॒म्पर्व॑तेन ॥१५॥
अग्न॒ऽआयू॑ꣳषि पवस॒ऽआ सु॒वोर्ज॒मिषं॑च नः॑ । आ॒रे बा॑धस्व दु॒च्छुना॑म् ॥१६॥
आयु॑ष्म्मानग्ने ह॒विषा॑ वृधा॒नो घृ॒तप्प्र॑तीको घृ॒तयो॑निरेधि ।
घृ॒तम्पी॒त्त्वा मधु॒ चारु॒ गव्व्य॑म्पि॒तेव॑ पु॒त्त्रम॒भिर॑क्षतादि॒मान्त्स्वाहा॑ ॥१७॥
परी॒मे गाम॑नेषत॒ पर्य्य॒ग्निम॑हृषत ।
दे॒वेष्व॑क्रत॒ श्रवः॑ क॒ऽइमा२ँ॥ऽआद॑धर्षति ॥१८॥
क्रव्व्याद॑म॒ग्निम्प्रहि॑णोमि दू॒रँय्य॒मरा॑ज्ञो॒ गच्छतु रिप्प्रवा॒हः ।
इ॒हैवाय॒मित॑रो जा॒तवे॑दा दे॒वेभ्यो॑ ह॒व्व्यँव॑हतु॒ प्प्रजा॒नन् ॥१९॥
वह॑ व॒पाञ्जा॑तवेदः॑ पि॒तृभ्यो॒ यत्रै॑ना॒न्वेत्थ॒ निहि॑ताम्परा॒के ।
मेद॑सः॑ कु॒ल्या॒ऽउप॒ तान्त्स्र॑वन्तु स॒त्या॒ऽए॑षामा॒शिषः॑ सन्न॑मन्ता॒ꣳ स्वाहा॑ ॥२०॥
[क]स्यो॒ना पृ॑थिवि नो भवानृक्ष॒रा नि॒वेश॑नी । यच्छा॑ नः॑ शर्म्म॑ स॒प्प्रथाः॑ ।
[र]अप॑ नः॑ शोशु॑चद॒घम् ॥२१॥
अ॒स्म्मात्त्वम॒धि जा॒तो॒ऽसि॒ त्वद॒यञ्जा॑यता॒म्पुनः॑ । अ॒सौ स्व॒र्ग्गाय॑ लो॒काय॒ स्वाहा॑ ॥२२॥

इति पञ्चत्रिंशोऽध्यायः

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

अ· ३६, अनु· १ , मन्त्राः १-६

अथ षट्त्रिंशोऽध्यायः

ऋषिः—दध्यङ्ङाथर्वणः १, २, ७—१२, १७—१६, २१—२४ । विश्वामित्रः ३ । वामदेवः ४—६ । मेधातिथिः १३ । सिन्धुद्वीपः १४—१६ । लोपामुद्रा २० ॥

देवता—अग्निः १, २० । बृहस्पतिः २ । सविता ३ । इन्द्र ४—८ । मित्रादयो लिङ्गोक्ताः ९ । वातादयः १० । लिङ्गोक्ताः ११ । आपः १२, १४—१६ । पृथिवी १३ । ईश्वरः १७—१९, २१, २२ । सोमः २३ । सूर्यः २४ ॥

छन्द—पङ्क्तिः १ । निचृत्पङ्क्तिः २ । दैवीबृहती[क] निचृद्गायत्री[र] ३ । गायत्री ४, १२, १४—१६ । निचृद्गायत्री ५, १३ । पादनिचृद्गायत्री ६, १९ । वर्द्धमानागायत्री ७ । द्विपाद्विराड्गायत्री ८ । निचृदनुष्टुप् ९, २१, २३ । विराडनुष्टुप् १० । अतिशक्वरी ११ । भुरिक्शक्वरी १७ । भुरिग्जगती १८ । भुरिग्बृहती २० । भुरिगुष्णिक् २२ । भुरिग्ब्राह्मीत्रिष्टुप् २४ ॥

स्वरः—पञ्चमः १, २, ११ । मध्यमः[क] षड्जः[र] ३, २० ॥ षड्जः ४—८, १२—१६, १९ । गान्धारः ९, १०, २१, २३ । धैवतः १७, २४ । निषादः १८ । ऋषभः २२ ॥

॥१॥ ऋचँवाचम्प्रपद्ये मनो यजुः प्प्रपद्ये साम प्प्राणम्प्रपद्ये चक्क्षुः श्श्रोत्रम्प्रपद्ये ।
वागोर्जः सहौजो मयि प्प्राणापानौ ॥१॥
यन्मे छिद्रञ्चक्क्षुषो हृदयस्य मनसो वातितृण्णम्बृहस्प्पतिर्म्मे तद्दधातु ।
शन्नो भवतु भुवनस्य यस्प्पतिः ॥२॥
[क]भूर्भुवः स्वः । [र]तत्सवितुर्वरेण्यम्भर्गो देवस्य धीमहि । धियो यो नः प्रचोदयात् ॥३॥
कया नश्चित्रऽआभुवदूती सदावृधः सखा । कया शचिष्ठया वृता ॥४॥
कस्त्वा सत्यो मदानाम्मंहिष्ठो मत्सदन्धसः । दृढा चिदारुजे वसु ॥५॥
अभी षु णः सखीनामविता जरितॄणाम् । शतम्भवास्यूतिभिः ॥६॥
कया त्वन्नऽऊत्याभिप्रमन्दसे वृषन् । कया स्तोतृभ्यऽआभर ॥७॥
इन्द्रो विश्श्वस्य राजति । शन्नोऽअस्तु द्विपदे शञ्चतुष्पदे ॥८॥
शन्नो मित्रः शँवरुणः शन्नो भवत्वर्य्यमा ।
शन्नऽइन्द्रो बृहस्प्पतिः शन्नो विष्णुरुरुक्रमः ॥९॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

शन्नो वार्तः पवताᳬं शन्नस्तपतु सूर्य्यः ।
शन्नः कनिक्रदद्देवः पर्जन्योऽअभिवर्षतु ॥१०॥
अहानि शम्भवन्तु नः शᳬं रात्रीः प्प्रतिधीयताम् । शन्नऽइन्द्राग्नी भवतामवोभिः शन्नऽइन्द्रावरुणा रातहव्या । शन्नऽइन्द्रापूषणा वाजसातौ शमिन्द्रासोमा सुविताय शँय्योः ॥११॥
शन्नो देवीरभिष्टयऽआपो भवन्तु पीतये । शँय्योरभिस्रवन्तु नः ॥१२॥
स्योना पृथिवि नो भवानृक्षरा निवेशनी । यच्छा नः शर्म्म सप्प्रथाः ॥१३॥
आपो हि ष्ठा मयोभुवस्ता नऽऊर्ज्जे दधातन । महे रणाय चक्षसे ॥१४॥
यो वः शिवतमो रसस्तस्य भाजयतेह नः । उशतीरिव मातरः ॥१५॥
तस्मा ऽअरङ्गमाम वो यस्य क्षयाय जिन्वथ । आपो जनयथा च नः ॥१६॥
॥२॥ द्यौः शान्तिरन्तरिक्षᳬं शान्तिः पृथिवी शान्तिरापः शान्तिरोषधयः शान्तिः । वनस्पतयः शान्तिर्विश्वे देवाः शान्तिर्ब्रह्म शान्तिः सर्वᳬं शान्तिः शान्तिरेव शान्तिः सा मा शान्तिरेधि ॥१७॥
दृते दृᳬंह मा मित्रस्य मा चक्षुषा सर्वाणि भूतानि समीक्षन्ताम् । मित्रस्याहञ्चक्षुषा सर्वाणि भूतानि समीक्षे । मित्रस्य चक्षुषा समीक्षामहे ॥१८॥
दृते दृᳬंह मा । ज्योक्ते सन्दृशि जीव्यासञ्ज्योक्ते सन्दृशि जीव्यासम् ॥१९॥
नमस्ते हरसे शोचिषे नमस्तेऽअस्त्वर्चिषे ।
अन्याँस्तेऽअस्मत्तपन्तु हेतयः पावकोऽअस्मभ्यᳬं शिवो भव ॥२०॥
नमस्तेऽअस्तु विद्युते नमस्ते स्तनयित्नवे ।
नमस्ते भगवन्नस्तु यतः स्वः समीहसे ॥२१॥
यतोयतः समीहसे ततो नोऽअभयङ्कुरु ।
शन्नः कुरु प्प्रजाभ्योभयन्नः पशुभ्यः ॥२२॥
सुमित्रिया नऽआपऽओषधयः सन्तु दुर्म्मित्रियास्तस्मै सन्तु योस्मान्द्वेष्टि यञ्च वयन्द्विष्मः ॥२३॥
तच्चक्षुर्देवहितम्पुरस्ताच्छुक्रमुच्चरत् ।
पश्येम शरदः शतञ्जीवेम शरदः शतᳬं शृणुयाम शरदः शतम्प्रब्रवाम शरदः शतमदीनाः स्याम शरदः शतम्भूयश्च शरदः शतात् ॥२४॥

इति षट्त्रिंशोऽध्यायः

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

अथ सप्तत्रिंशोऽध्यायः

ऋषिः—दध्यङ्ङाथर्वणः १, ३—६, ८—१६, १८ । श्यावाश्वः २ । कण्वः ७ । दीर्घतमाः १७ । अथर्वणः १९—२१ ॥

देवता—सविता १, २, ११ । द्यावापृथिव्यौ ३ । यज्ञः ४—६, ८ । ईश्वरः ७, १४, १६—२१ । विद्वान् ९, १३ । विद्वांसः १० । पृथिवी १२ । अग्निः १५ ॥

छन्दः—निचृदुष्णिक् १ । जगती २ । ब्राह्मीगायत्री ३ । निचृत्पङ्क्तिः ४ । विराड्ब्राह्मीगायत्री ५ । भुरिगतिजगती ६ । निचृदष्टिः ७ । स्वराडतिधृतिः ८ । अतिशक्वर्यौ ९ । स्वराट्पङ्क्तिः १० । त्रिष्टुप् ११ । स्वराडुत्कृतिः १२ । निचृद्गायत्री १३ । भुरिगनुष्टुप् १४ । निचृद्ब्राह्म्यनुष्टुप् १५ । भुरिग्बृहती १६ । निचृत्त्रिष्टुप् १७ । निचृदत्यष्टिः १८ । विराडुष्णिक् १९ । निचृदतिजगती २० । अनुष्टुप् २१ ॥

स्वरः—ऋषभः १, १९ । निषादः २, ६, २० । षड्जः ३, ५, ८, १२, १३ । पञ्चमः ४, ९, १० । मध्यमः ७, १६ । धैवतः ११, १७ । गान्धारः १४, १५, १८, २१ ॥

॥१॥ देवस्य त्वा सवितुः प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्याम्पूष्णो हस्ताभ्याम् ।
आददे नारिरसि ॥१॥
युञ्जते मनऽउत युञ्जते धियो विप्रा विप्रस्य बृहतो विपश्चितः ।
वि होत्रा दधे वयुनाविदेकऽइन्मही देवस्य सवितुः परिष्टुतिः ॥२॥
देवी द्यावापृथिवी मखस्य वामद्य शिरो राध्यासन्देवयजने पृथिव्याः ।
मखाय त्वा मखस्य त्वा शीर्ष्णे ॥३॥
देव्यो वम्र्यो भूतस्य प्रथमजा मखस्य वोऽद्य शिरो राध्यासन्देवयजने पृथिव्याः ।
मखाय त्वा मखस्य त्वा शीर्ष्णे ॥४॥
इयत्यग्रऽआसीन्मखस्य तेऽद्य शिरो राध्यासन्देवयजने पृथिव्याः ।
मखाय त्वा मखस्य त्वा शीर्ष्णे ॥५॥
इन्द्रस्यौज स्थ मखस्य वोऽद्य शिरो राध्यासन्देवयजने पृथिव्याः ।
मखाय त्वा मखस्य त्वा शीर्ष्णे । मखाय त्वा मखस्य त्वा शीर्ष्णे । मखाय त्वा
मखस्य त्वा शीर्ष्णे ॥६॥
प्रैतु ब्रह्मणस्पतिः प्र देव्येतु सूनृता । अच्छा वीरन्नर्य्यम्पङ्क्तिराधसन्देवा यज्ञ-
न्नयन्तु नः । मखाय त्वा मखस्य त्वा शीर्ष्णे । मखाय त्वा मखस्य त्वा शीर्ष्णे ।
मखाय त्वा मखस्य त्वा शीर्ष्णे ॥७॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

मुखस्य शिरोऽसि । मुखाय त्वा मुखस्य त्वा शीर्ष्णे । मुखस्य शिरोऽसि । मुखाय त्वा मुखस्य त्वा शीर्ष्णे । मुखस्य शिरोऽसि । मुखाय त्वा मुखस्य त्वा शीर्ष्णे । मुखाय त्वा मुखस्य त्वा शीर्ष्णे । मुखाय त्वा मुखस्य त्वा शीर्ष्णे । मुखाय त्वा मुखस्य त्वा शीर्ष्णे ॥८॥

अश्वस्य त्वा वृष्ण॑: शुक्ना धूपयामि देवयजने पृथिव्याः । मुखाय त्वा मुखस्य त्वा शीर्ष्णे । अश्वस्य त्वा वृष्ण॑: शुक्ना धूपयामि देवयजने पृथिव्याः । मुखाय त्वा मुखस्य त्वा शीर्ष्णे । अश्वस्य त्वा वृष्ण॑: शुक्ना धूपयामि देवयजने पृथिव्याः । मुखाय त्वा मुखस्य त्वा शीर्ष्णे । मुखाय त्वा मुखस्य त्वा शीर्ष्णे । मुखाय त्वा मुखस्य त्वा शीर्ष्णे । मुखाय त्वा मुखस्य त्वा शीर्ष्णे ॥९॥

ऋजवे त्वा साधवे त्वा सुक्षित्यै त्वा । मुखाय त्वा मुखस्य त्वा शीर्ष्णे । मुखाय त्वा मुखस्य त्वा शीर्ष्णे । मुखाय त्वा मुखस्य त्वा शीर्ष्णे ॥१०॥

॥२॥ यमाय त्वा मुखाय त्वा सूर्य्यस्य त्वा तपसे । देवस्त्वा सविता मध्वानक्तु पृथिव्याः सुᳬस्पृशस्पाहि । अर्चिरसि शोचिरसि तपोऽसि ॥११॥

अनाधृष्टा पुरस्तादग्नेराधिपत्यऽआयुर्म्मे दाः पुत्रवती दक्षिणतऽइन्द्रस्याधिपत्ये प्प्रजाम्मे दाः । सुषदा पश्चाद्देवस्य सवितुराधिपत्ये चक्षुर्म्मे दाऽआश्रुतिरुत्तरतो धातुराधिपत्ये रायस्पोषम्मे दाः । विधृतिरुपरिष्टाद्बृहस्पतेराधिपत्यऽओजो मे दा विश्वाब्भ्यो मा नाष्ट्राब्भ्यस्पाहि मनोरश्वासि ॥१२॥

स्वाहा मरुद्भिः परिश्रीयस्व दिवः सुᳬस्पृशस्पाहि । मधु मधु मधु ॥१३॥

गर्ब्भो देवानाम्पिता मतीनाम्पतिः प्प्रजानाम् ।
सन्देवो देवेन सवित्रा गत सᳬ सूर्य्येण रोचते ॥१४॥

समग्निरग्निना गत सन्दैवेन सवित्रा सᳬ सूर्य्येणारोचिष्ट ।
स्वाहा समग्निस्तपसा गत सन्दैव्येन सवित्रा सᳬ सूर्य्येणारूरुचत ॥१५॥

धर्त्ता दिवो विभाति तपसस्पृथिव्यान्धर्त्ता देवो देवानाममर्त्त्यस्तपोजाः ।
वाचमस्म्मे नियच्छ देवायुवम् ॥१६॥

अपश्यङ्गोपामनिपद्यमानमा च परा च पथिभिश्चरन्तम् ।
स सध्रीचीः स विषूचीर्वसानऽआवरीवर्त्ति भुवनेष्वन्तः ॥१७॥

विश्वासाम्भुवाम्पते विश्वस्य मनसस्पते विश्वस्य वचसस्पते सर्वस्य वचसस्पते ।

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

देवश्श्रुत्त्वन्देव घर्म्म देवो देवान्पाह्यत्र प्प्रावीरनु वान्देववीतये । मधु माद्ध्वीब्भ्या-
म्मधु माधूचीब्भ्याम् ॥१८॥
हृदे त्वा मनसे त्वा दिवे त्वा सूर्य्याय त्वा । ऊर्द्ध्वोऽअद्ध्वरन्दिवि देवेषु धेहि ॥१९॥
पिता नोसि पिता नो बोधि नमस्तेऽअस्तु मा मा हिꣳसीः । त्वष्ट्रमन्तस्त्वा
सपेम पुत्रान्पशून्मयि धेहि प्प्रजामस्म्मासु धेह्यरिष्टाहꣳ सह पत्या भूयासम् ॥२०॥
अहः केतुना जुषताꣳ सुज्योतिर्ज्योतिषा स्वाहा ।
रात्रिः केतुना जुषताꣳ सुज्योतिर्ज्योतिषा स्वाहा ॥२१॥

इति सप्तत्रिंशोऽध्यायः

अ॰३८,अनु॰१,मन्त्राः १-५

अथाष्टात्रिंशोऽध्यायः

ऋषिः—अथर्वाणः १—४ । दीर्घतमाः ५—२८ ॥

देवता—सविता १, २४ । सरस्वती २, ४ । पूषा ३ । वाक् ५ । अश्विनौ ६, १०, १२, १३ । वातः ७ । इन्द्रः ८, २६ । वायुः ९ । यज्ञः ११, १८—२२, २७, २८ । द्यावापृथिवी १४ । पूषादयो लिङ्गोक्ताः १५ । रुद्रादयः १६ । अग्निः १७ । आपः २३ । ईश्वरः २५ ॥

छन्दः—उष्णिक् १ । निचृद्गायत्री २ । भुरिक्साम्नीबृहती ३ । आर्चीपङ्क्तिः ४, १२ । निचृदतिजगती ५ । निचृदत्यष्टिः ६ । अष्टिः ७, ८ । भुरिग्गायत्री ९ । अनुष्टुप् १०, २१ । विराडुष्णिक् ११ । विराडनुष्टुप् १२, २४ । निचृदुष्णिक् १३ । अतिशक्वरी १४ । स्वराड्जगती १५ । भुरिगतिधृतिः १६ । निचृदतिशक्वरी १७ । भुरिगाकृतिः १८ । निचृदुपरिष्टाद्बृहती १९ । निचृत्त्रिष्टुप् २० । परोष्णिक् २२ । निचृदनुष्टुप् २३ । साम्नीपङ्क्तिः २५ । स्वराट्पङ्क्तिः २६ । पङ्क्तिः २७ । स्वराड्धृतिः २८ ॥

स्वरः—ऋषभः १, ११, १३, २२, २८ । षड्जः २, ९, १६ । मध्यमः ३, ७, ८, १९ । पञ्चमः ४, १४, १७, १८, २५—२७ । निषादः ५, १५ । गान्धारः ६, १०, १२, २१, २३, २४ । धैवतः २० ॥

॥१॥ देवस्य त्वा सवितुः प्प्रसवेऽश्विनोर्ब्बाहुब्भ्याम्पूष्णो हस्ताब्भ्याम् ।
आददेदित्यै रास्नासि ॥१॥
इडऽएह्यदितऽएहि सरस्वत्येहि । असावेह्यसावेह्यसावेहि ॥२॥
अदित्यै रास्नासीन्द्राण्याऽउष्णीषः । पूषासि घर्म्माय दीष्व ॥३॥
अश्विब्भ्याम्पिन्वस्व सरस्वत्यै पिन्वस्वेन्द्राय पिन्वस्व ।
स्वाहेन्द्रवत्स्वाहेन्द्रवत्स्वाहेन्द्रवत् ॥४॥
यस्ते स्तनः शशयो यो मयोभूर्य्यो रत्नधा वसुविद्यः सुदत्रः । येन विश्वा
पुष्यसि वार्य्याणि सरस्वति तमिह धातवेकः । उर्व्वन्तरिक्षमन्वेमि ॥५॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

गायत्रञ्छन्दोसि त्रैष्टुभञ्छन्दोसि द्यावापृथिवीभ्यान्त्वा परिगृह्णाम्म्यन्तरिक्क्षेणो·
पयच्छामि । इन्द्राश्विना मधुनः सारघस्य घर्म्मम्पात वसवो यजत वाट् । स्वाहा
सूर्य्यस्य रश्मये वृष्टिवनये ॥६॥

समुद्राय त्वा वाताय स्वाहा सरिराय त्वा वाताय स्वाहा । अनाधृष्याय त्वा वाताय
स्वाहाप्रतिधृष्याय त्वा वाताय स्वाहा । अवस्यवे त्वा वाताय स्वाहाशिमिदाय
त्वा वाताय स्वाहा ॥७॥

इन्द्राय त्वा वसुमते रुद्रवते स्वाहेन्द्राय त्वादित्यवते स्वाहेन्द्राय त्वाभिमातिघ्ने
स्वाहा । सवित्रे त्वऽऋभुमते विभुमते वाजवते स्वाहा बृहस्पतये त्वा विश्वदे-
व्यावते स्वाहा ॥८॥

॥२॥ यमाय त्वाङ्गिरस्वते पितृमते स्वाहा । स्वाहा घर्म्माय स्वाहा घर्म्मः पित्रे ॥९॥
विश्वाऽआशा दक्क्षिणसद्विश्वान्देवानयाडिह ।
स्वाहाकृतस्य घर्म्मस्य मधोः पिबतमश्विना ॥१०॥
दिवि धाऽइमँय्यज्ञमिमँय्यज्ञन्दिवि धाः ।
स्वाहाग्नये यज्ञियाय शँय्यजुर्भ्यः ॥११॥
अश्विना घर्म्मम्पातꣳ हार्द्वानमहर्दिवाभिरूतिभिः ।
तन्त्रायिणे नमो द्यावापृथिवीभ्याम् ॥१२॥
अपातामश्विना घर्म्ममनु द्यावापृथिवीऽअमꣳसाताम् । इहैव रातयः सन्तु ॥१३॥
इषे पिन्वस्वोर्ज्जे पिन्वस्व ब्रह्मणे पिन्वस्व क्क्षत्राय पिन्वस्व द्यावापृथिवीभ्या-
म्पिन्वस्व । धर्म्मासि सुधर्म्मामेन्न्यस्म्मे नृम्म्णानि धारय ब्रह्म धारय क्क्षत्रन्धारय
विशन्धारय ॥१४॥
स्वाहा पूष्णे शरसे स्वाहा ग्रावभ्यः स्वाहा प्रतिरवेभ्यः । स्वाहा पितृभ्यऽ
ऊर्द्ध्वबर्हिर्भ्यो घर्म्मपावभ्यः स्वाहा द्यावापृथिवीभ्याꣳ स्वाहा विश्वेभ्यो देवे-
भ्यः ॥१५॥
स्वाहा रुद्राय रुद्रहूतये स्वाहा सञ्ज्योतिषा ज्योतिः । अहः केतुना जुषताꣳ
सुज्योतिर्ज्योतिषा स्वाहा । रात्रिः केतुना जुषताꣳ सुज्योतिर्ज्योतिषा स्वाहा ।
मधु हुतमिन्द्रतमेऽअग्नावश्याम ते देव घर्म्म नमस्तेऽअस्तु मा मा हिꣳसीः॥
॥१६॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

अभीमम्महिमा दिवँविप्प्रो बभूव सुप्प्रथाः । उत श्श्रवसा पृथिवीᳬं सᳬसीदस्व मुहाँ२॥ऽअसि रोचस्व देववीतमः । वि धूमम्मग्नेऽअरुषम्मियेद्ध्य सृज प्प्रशस्त दर्शतम् ॥१७॥

या ते घर्म्म दिव्या शुग्ग्या गायुत्र्याᳬं हविर्द्धाने । सा तऽआप्प्यायताून्निष्ष्ट्यायताुन्तस्यै तु स्वाहा । या ते घर्म्मान्तरिक्षे शुग्ग्या त्रिष्टुब्भ्याग्नीध्रे । सा तऽआप्प्यायताुन्निष्ष्ट्यायताुन्तस्यै ते स्वाहा । या ते घर्म्म पृथिव्याᳬं शुग्ग्या जगत्त्याᳬं सदुस्या । सा तऽआप्प्यायताुन्निष्ष्ट्यायताुन्तस्यै ते स्वाहा ॥१८॥

॥३॥ क्षत्रस्य त्त्वा पुरस्प्पाय ब्रह्मणस्तुन्न्वम्पाहि ।
विशस्त्त्वा धर्म्मणा वयमनुक्क्रामाम सुविताय नव्व्यसे ॥१९॥

चतुःस्रक्तिर्न्नाभिर्ऋतस्य सुप्प्रथाः स नो विश्श्वायुः सुप्प्रथाः स नः सर्वायुः सुप्प्रथाः । अप द्वेषोऽअप ह्वरोन्न्यव्व्रतस्य सश्चिम ॥२०॥

घर्म्मैतत्ते पुरीषुन्तेन वर्द्धस्व चा च प्प्यायस्व ।
वुर्द्धिषीमहि च वयमा च प्प्यासिषीमहि ॥२१॥

अचिक्क्रदद्वृषा हरिर्म्महान्मित्रो न दर्शतः । सᳬ सूर्य्येण दिद्युतदुदधिर्न्निधिः ॥२२॥

सुमित्त्रिया नऽआपऽओषधयः सन्तु दुर्म्मित्त्रियास्तस्मै सन्तु योऽस्मान्द्वेष्टि यञ्च वयन्द्विष्ष्मः ॥२३॥

उद्वयन्तमसस्प्परि स्वः पश्श्यन्तऽउत्तरम् ।
देवन्देवत्रा सूर्य्यमगन्न्म ज्योतिरुत्तमम् ॥२४॥

एधोस्येधिषीमहि सुमिदसि तेजोसि तेजो मयि धेहि ॥२५॥

यावती द्यावापृथिवी यावच्च सुप्त सिन्धवो वितस्त्थिरे ।
तावन्तमिन्द्र ते ग्ग्रहमूर्जा गृह्णाम्म्यक्षितम्मयि गृह्णाम्म्यक्षितम् ॥२६॥

मयि त्यदिन्द्रियम्बृहन्मयि दक्षो मयि क्क्रतुः ।
घर्म्मस्त्रिशुग्विराजति विराजा ज्योतिषा सुह ब्रह्मणा तेजसा सुह ॥२७॥

पयसो रेतऽआभृतन्तस्य दोहमशीमुह्युत्तरामुत्तराᳬं समाम् । त्विषः संवृक्क्त्वे दक्षस्य ते सुषुम्म्णस्य ते सुषुम्म्णाग्निहुतः । इन्द्रपीतस्य प्प्रजापतिभक्षितस्य मधुमतऽउपहूतऽउपहूतस्य भक्षयामि ॥२८॥

इत्यष्टात्रिंशोऽध्यायः

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

अथैकोनचत्वारिंशोऽध्यायः

ऋषिः—दीर्घतमाः १—१३ ॥
देवता—प्राणादयो लिङ्गोक्ताः १। दिगादयो लिङ्गोक्ताः २। वागादयो लिङ्गोक्ताः ३। श्रीः ४। प्रजापतिः ५। सवितादयः ६। मरुतः ७। अग्न्यादयो लिङ्गोक्ताः ८। उग्रादयो लिङ्गोक्ताः ९। अग्निः १०—१३॥

छन्दः—पङ्क्तिः १। भुरिगनुष्टुप् २। स्वराडनुष्टुप् ३। निचृद्बृहती ४। कृतिः ५। विराड्धृतिः ६। भुरिग्गायत्री ७। निचृदत्यष्टिः ८। भुरिगष्टिः ९। आकृतिः १०। स्वराड्जगती ११। त्रिष्टुप् १२। निचृत्त्रिष्टुप् १३॥

स्वरः—पञ्चमः १, १०। गान्धारः २, ३, ८। मध्यमः ४, ९। निषादः ५, ११। ऋषभः ६। षड्जः ७। धैवतः १२, १३॥

॥१॥ स्वाहा॑ प्प्रा॒णेब्भ्यः॒ साधि॑पतिकेब्भ्यः॒। पृ॒थि॒व्यै स्वाहा॒ग्नये॒ स्वाहा॒न्तरि॑क्क्षाय॒ स्वाहा॑
वा॒यवे॒ स्वाहा॑। दि॒वे स्वाहा॒ सूर्य्या॑य॒ स्वाहा॑ ॥१॥

दि॒ग्भ्यः॒ स्वाहा॑ च॒न्द्राय॒ स्वाहा॒ नक्क्ष॑त्रेब्भ्यः॒ स्वाहा॒द्भ्यः॒ स्वाहा॒ वरु॑णाय॒ स्वाहा॑।
ना॒ब्भ्यै॒ स्वाहा॑ पू॒ताय॒ स्वाहा॑ ॥२॥

वा॒चे स्वाहा॑ प्प्रा॒णाय॒ स्वाहा॑ प्प्रा॒णाय॒ स्वाहा॑।
चक्क्षु॑षे॒ स्वाहा॒ चक्क्षु॑षे॒ स्वाहा॒ श्श्रोत्रा॑य॒ स्वाहा॒ श्श्रोत्रा॑य॒ स्वाहा॑ ॥३॥

मन॑सः॒ काम॒माकू॑तिं॒ वा॒चः॒ स॒त्त्यम॑शीय।
प॒शू॒नाᳬं॑ रू॒पमन्न॑स्य॒ रसो॒ यशः॒ श्रीः॒ श्र॑यतां॒ मयि॒ स्वाहा॑ ॥४॥

प्र॒जाप॑तिः॒ सम्भ्रि॒यमा॑णः॒ स॒म्राट्सम्भृ॑तो वैश्श्वदे॒वः॒ सᳬं॑स॒न्नो घ॒र्म्मः॒ प्प्रवृ॑क्क्त॒स्तेज॒ऽउद्य॑त॒ऽआश्श्वि॒नः॒ पय॑स्यानी॒यमा॑ने पौ॒ष्णो वि॑ष्ष्यन्द॒माने मारु॒तः॒ क्लथ॑न्। मै॒त्रः॒
शर॑सि स॒न्ता॒य्यमा॑ने वाय॒व्यो॒ ह्रि॒यमा॑ण॒ऽआग्ने॒यो हू॒यमा॑नो॒ वाग्घु॒तः॒ ॥५॥

स॒वि॒ता प्प्र॑थ॒मेह॑न्न॒ग्निर्द्द्वि॒तीये॑ वा॒युस्तृ॒तीय॑ऽआदि॒त्यश्च॑तु॒र्त्थे च॒न्द्रमाः॒ पञ्च॒मऽऋ॒तुः॒
ष॒ष्ठे म॒रुतः॑ सप्त॒मे बृह॒स्पति॑रष्ट॒मे। मि॒त्रो न॑व॒मे वरु॑णो दश॒मऽइन्द्र॑ऽएकाद॒शे
विश्श्वे॑ दे॒वा द्वा॑द॒शे ॥६॥

॥२॥ उ॒ग्रश्च॑ भी॒मश्च॒ ध्वा॒न्तश्च॒ धुनि॑श्च। सा॒स॒ह्वाँश्चा॑भियु॒ग्वा च॑ वि॒क्क्षिपः॒ स्वाहा॑ ॥७॥
अ॒ग्निᳬं हृद॑येना॒शनिᳬं॑ हृदया॒ग्ग्रेण॑ पशु॒पतिं॑ कृत्स्न॒हृद॑येन भ॒वं य॒क्क्ना। श॒र्वम्म॑-
तस्ना॒ब्भ्या॒मीशा॑नम्म॒न्न्युना॑ महादे॒वम॑न्तः॒पर्श॒व्येनो॒ग्ग्रन्दे॒वं व॑निष्ठु॒ना॑ वसिष्ठ॒हनुः॒
शि॒ङ्गीनि॑ कोश्श्या॒ब्भ्याम् ॥८॥

उ॒ग्ग्रँल्लोहि॑तेन मि॒त्रᳬं सौव्व्र॑त्त्येन रु॒द्रन्दौव्व्र॑त्त्येनेन्द्र॑म्प्रक्क्री॒डेन॑ म॒रुतो॒ बले॑न सा॒द्ध्यान्प्र॒-
मुदा॑। भ॒वस्य॒ कण्ठ्य॒ᳬं रु॒द्रस्या॑न्तः॒पा॒र्श्श्व्य॑म्म॒हादे॒वस्य॒ यकृ॑च्छ॒र्वस्य॑ वनि॒ष्ठुः॒
प॑शु॒पतेः॑ पुरी॒तत् ॥९॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

लोमब्भ्युः स्वाहा लोमब्भ्युः स्वाहा त्त्वचे स्वाहा त्त्वचे स्वाहा लोहिताय स्वाहा
लोहिताय स्वाहा मेदोब्भ्युः स्वाहा मेदोब्भ्युः स्वाहा। माᳬसेब्भ्युः स्वाहा माᳬ-
सेब्भ्युः स्वाहा स्न्नावब्भ्युः स्वाहा स्न्नावब्भ्युः स्वाहास्त्थब्भ्युः स्वाहास्त्थब्भ्युः
स्वाहा मुज्जब्भ्युः स्वाहा मुज्जब्भ्युः स्वाहा। रेतसे स्वाहा पायवे स्वाहा ॥१०॥
आयासाय स्वाहा प्प्रायासाय स्वाहा सँय्यासाय स्वाहा वियासाय स्वाहोद्यासाय
स्वाहा। शुचे स्वाहा शोचते स्वाहा शोचमानाय स्वाहा शोकाय स्वाहा ॥११॥
तपसे स्वाहा तप्प्यते स्वाहा तप्प्यमानाय स्वाहा तप्ताय स्वाहा घर्म्माय स्वाहा।
निष्कृत्त्यै स्वाहा प्प्रायश्चित्त्यै स्वाहा भेषजाय स्वाहा ॥१२॥
यमाय स्वाहान्तकाय स्वाहा मृत्त्यवे स्वाहा। ब्रह्मणे स्वाहा ब्रह्महत्त्यायै स्वाहा
विश्श्वेब्भ्यो देवेब्भ्युः स्वाहा द्यावापृथिवीब्भ्याᳬ स्वाहा ॥१३॥

इत्येकोनचत्वारिंशोऽध्यायः ॥

अ·४०, अनु·१, मन्त्राः १-६

अथ चत्वारिंशोऽध्यायः

ऋषिः—दीर्घतमाः १—१७ ॥
देवता—आत्मा १—३, ५—१७। ब्रह्म ४ ॥
छन्दः—अनुष्टुप् १, ३, ५, ९—११, १३, १७। भुरिगनुष्टुप् २। स्वराड्जगती ८। निचृदनुष्टुप् ६, ७, १२। स्वराडुष्णिक् १४, १५। निचृत्त्रिष्टुप् ४, १६ ॥
स्वरः—गान्धारः १, ३, ५—७, ९—१३, १७। धैवतः ४, १६। निषादः ८। ऋषभः १४, १५ ॥

॥१॥ ईशा व्वास्यमिदᳬ सर्व्वय्यत्किञ्च जगत्त्याञ्जगत्।
तेन त्त्यक्तेन भुञ्जीथा मा गृधः कस्य स्विद्धनम् ॥१॥
कुर्व्वन्नेवेह कर्म्माणि जिजीविषेच्छतᳬ समाः।
एवन्त्वयि नान्न्यथेतोस्ति न कर्म्म लिप्प्यते नरे ॥२॥
असुर्य्या नाम ते लोकाऽअन्धेन तमसावृताः।
ताँस्ते प्प्रेत्त्यापिगच्छन्ति ये के चात्त्महनो जनाः ॥३॥
अनेजदेकम्मनसो जवीयो नैनद्देवाऽआप्प्नुवन्पूर्व्वमर्शत्।
तद्धावतोन्न्यानत्त्येति तिष्ठत्तस्मिन्नपो मातरिश्श्वा दधाति ॥४॥
तदेजति तन्नैजति तद्दूरे तद्वन्तिके।
तदन्तरस्य सर्व्वस्य तदु सर्व्वस्यास्य बाह्यतः ॥५॥
यस्तु सर्व्वाणि भूतान्न्यात्मन्नेवानुपश्श्यति।
सर्व्वभूतेषु चात्त्मानन्ततो न विचिकित्सति ॥६॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

यस्मिन्त्सर्वाणि भूतान्यात्मैवाभूद्विजानतः ।
तत्र को मोहः कः शोकऽएकत्वमनुपश्यतः ॥७॥
स पर्य्यगाच्छुक्रमकायमव्रणमस्नाविरꣳ शुद्धमपापविद्धम् । कविर्म्मनीषी परिभूः
स्वयम्भूर्य्याथातथ्यतोऽर्थान्व्यदधाच्छाश्वतीभ्यः समाभ्यः ॥८॥
॥२॥ अन्धन्तमः प्रविशन्ति येऽसम्भूतिमुपासते ।
ततो भूयऽइव ते तमो यऽउ सम्भूत्याꣳ रताः ॥९॥
अन्यदेवाहुः सम्भवादन्यदाहुरसम्भवात् ।
इति शुश्रुम धीराणाँये नस्तद्विचचक्षिरे ॥१०॥
सम्भूतिञ्च विनाशञ्च यस्तद्वेदोभयꣳ सह ।
विनाशेन मृत्युन्तीर्त्वा सम्भूत्यामृतमश्नुते ॥११॥
अन्धन्तमः प्रविशन्ति येऽविद्यामुपासते ।
ततो भूयऽइव ते तमो यऽउ विद्यायाꣳ रताः ॥१२॥
अन्यदेवाहुर्विद्यायाऽअन्यदाहुरविद्यायाः ।
इति शुश्रुम धीराणाँये नस्तद्विचचक्षिरे ॥१३॥
विद्याञ्चाविद्याञ्च यस्तद्वेदोभयꣳ सह ।
अविद्यया मृत्युन्तीर्त्वा विद्ययामृतमश्नुते ॥१४॥
वायुरनिलममृतमथेदम्भस्मान्तꣳ शरीरम् ।
ओ३म् । क्रतो स्मर । क्लिबे स्मर । कृतꣳ स्मर ॥१५॥
अग्ने नय सुपथा रायेऽअस्मान्विश्वानि देव वयुनानि विद्वान् ।
युयोध्यस्मज्जुहुराणमेनो भूयिष्ठान्ते नमऽउक्तिं विधेम ॥१६॥
हिरण्मयेन पात्रेण सत्यस्यापिहितम्मुखम् ।
योऽसावादित्ये पुरुषः सोऽसावहम् । ओ३म् खम्ब्रह्म ॥१७॥

इति चत्वारिंशोऽध्यायः ॥

इत्युत्तरविंशतिः समाप्ता ॥

पूर्वविंशत्यामनुवाकाः २०२, मन्त्राः १२११ ।
उत्तरविंशत्यामनुवाकाः १०१, मन्त्राः ७६४ ।
सम्पूर्णसंहितायामनुवाकाः ३०३, मन्त्राः १९७५ ॥

समाप्ता यजुर्वेद-संहिता

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

अस्मिन् यजुर्वेदे चत्वारिंशदध्यायाः सन्ति, तत्रैकैकस्मिन्नध्याये मन्त्राः सङ्ख्यायन्ते—

अध्यायः	मन्त्राः	अध्यायः	मन्त्राः	अध्यायः	मन्त्राः	अध्यायः	मन्त्राः
१	३१	११	८३	२१	६१	३१	२२
२	३४	१२	११७	२२	३४	३२	१६
३	६३	१३	५८	२३	६५	३३	९७
४	३७	१४	३१	२४	४०	३४	५८
५	४३	१५	६५	२५	४७	३५	२२
६	३७	१६	६६	२६	२६	३६	२४
७	४८	१७	९९	२७	४५	३७	२१
८	६३	१८	७७	२८	४६	३८	२८
९	४०	१९	९५	२९	६०	३९	१३
१०	३४	२०	९०	३०	२२	४०	१७

चत्वारिंशदध्यायस्थाः सर्वे मन्त्रा एतावन्तः=१९७५ एकोनविंशतिः शतानि पञ्चसप्ततिश्च सन्ति ॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

अथ यजुर्वेदमन्त्राणां वर्णानुक्रमणी

	अ.	क.
अंशुना ते अंशुः	२०.	२७
अंशुरंशुष्टे देव	५.	७
अंशुश्च मे रश्मिश्च	१८.	१९
अकर्न्कर्म कर्मकृतः	३.	४७
अक्रन्ददग्नि स्तनयन्	१२.	६
	१२.	२१
	१२.	३३
अक्षन्नमीमदन्त ह्यव	३.	५१
अक्षराजाय कितवङ्कृताया	३०.	१८
अग्न आयूंषि पवस	१९.	३८
	३५.	१६
अग्न इन्द्र वरुण मित्र	३३.	४८
अग्नये कव्यवाहनाय	२.	२९
अग्नये कुटरूनालभते	२४.	२३
अग्नये गायत्राय त्रिवृते	२९.	६०
अग्नये गृहपतये स्वाहा	१०.	२३
अग्नये त्वा मह्यं वरुणो	७.	४७
अग्नयेनीकवते प्रथमजा	२४.	१६
अग्नयेनीकवते रोहिता	२९.	५९
अग्नये पीवानम्पृथिव्यै	३०.	२१
अग्नये स्वाहा॰ स्वाहापां	२२.	६
अग्नये स्वाहा॰ स्वाहेन्द्राय	२२.	२७
अग्ना इ पत्नीवन्त्सजूर्देवेन	८.	१०
अग्नावग्निश्चरति प्रविष्ट	५.	४
अग्निं युनज्मि शवसा	१८.	५१
अग्निं स्तोमेन बोधय	२२.	१५
अग्निं हृदयेनाशर्निं	३९.	८
अग्निं होतारम्मन्ये	१५.	४७
अग्निः पशुरासीत्तेना	२३.	१७
अग्निः पृथुर्धर्मणस्पति	१०.	२९
अग्निः प्रियेषु धामसु	१२.	११७
अग्निन्तम्मन्ये यो	१५.	४१
अग्निन्दूतम्पुरो दधे	२२.	१७
अग्निमद्य॰ पुरोडाशं॰ छागम्	२८.	२३

	अ.	क.
अग्निमद्य॰ पुरोडाशं॰ वयोधसे	२८.	४६
अग्निमद्य॰ पुरोडाशान्	२१.	५९
अग्निरस्मि जन्मना	१८.	६६
अग्निरेकाक्षरेण प्राण	९.	३१
अग्निर्ऋषिः पवमानः	२६.	९
अग्निर्ज्योतिर्ज्योतिरग्निः	३.	९
अग्निर्ज्योतिषा ज्योतिष्मान्	१३.	४०
अग्निर्देवता वातो देवता	१४.	२०
अग्निर्मूर्द्धा॰ जिन्वति ।	३.	१२
	१५.	२०
अग्निर्मूर्द्धा॰ जिन्वति । इन्द्रस्य	१३.	१४
अग्निर्वृत्राणि जङ्घनद्	३३.	९
अग्निश्च पृथिवी च	२६.	१
अग्निश्च म आपश्च	१८.	१४
अग्निश्च म इन्द्रश्च	१८.	१६
अग्निश्च मे घर्मश्च	१८.	२२
अग्निष्वात्ताः पितर	१९.	५९
अग्निष्वात्तानृतुमतो	१९.	६१
अग्निस्तिग्मेन शोचिषा	१७.	१६
अग्नीषोमयोरुज्जिति	२.	१५
अग्नेः पक्षतिर्वायो	२५.	४
अग्ने अङ्गिरः शतन्ते	१२.	८
अग्ने अच्छा वदेह नः	९.	२८
अग्ने गृहपते सुगृहपति	२.	२७
अग्ने जातान्प्रणुदा नः	१५.	१
अग्ने तमद्याश्वन्न स्तोमैः	१५.	४४
	१७.	७७
अग्ने तव श्रवो वयो	१२.	१०६
अग्ने त्वं सुजागृहि वयं	४.	१४
अग्ने त्वन्नो॰ दाः ।	३.	२५
अग्ने त्वन्नो॰ दाः । तं त्वा	१५.	४८
	२५.	४७
अग्ने त्वम्पुरीष्यो रयिमान्	१२.	५९
अग्नेदब्धायोशीतम	२.	२०

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

	अ.	क.
अग्ने दिवो अर्णमच्छा	१२.	४९
अग्ने नय० विधेम ।	५.	३६
	४०.	१६
अग्ने नय० विधेम स्वाहा ।	७.	४३
अग्ने पत्नीरिहावह	२६.	२०
अग्ने पवस्व स्वपा	८.	३८
अग्ने पावक रोचिषा	१७.	८
अग्ने प्रेहि प्रथमो	१७.	६९
अग्ने ब्रह्म गृभ्णीष्व	१.	१८
अग्नेऽभ्यावर्तिन्नभि मा	१२.	७
अग्ने यत्ते दिवि वर्चः	१२.	४८
अग्ने यत्ते शुक्रं यच्चन्द्रं	१२.	१०४
अग्ने युक्ष्वा हि ये	१३.	३६
अग्नेरनीकमप आविवेशा	८.	२४
अग्नेर्जनित्रमसि वृषणो	५.	२
अग्नेर्भागोसि दीक्षाया	१४.	२४
अग्नेर्वोपन्नगृहस्य सदसि	६.	२४
अग्ने वाजजिद्वाजन्त्वा	२.	७
अग्ने वाजस्य गोमत	१५.	३५
अग्ने वेर्होत्रं वेर्दूत्यमवता	२.	९
अग्ने व्रतपते व्रतञ्चरिष्यामि	१.	५
अग्ने व्रतपते व्रतमचारिषन	२.	२८
अग्ने व्रतपास्त्वे० तनूरियं	५.	६
अग्ने व्रतपास्त्वे० तनूर्मय्यभूदेषा	५.	४०
अग्ने शर्द्ध महते	३३.	१२
अग्ने सहस्राक्ष शतमूर्द्ध	१७.	७१
अग्ने सहस्व पृतना	९.	३७
अग्नेस्तनूरसि वाचो	१.	१५
अग्नेस्तनूरसि विष्णवे	५.	१
अग्ने स्वाहा कृणुहि	२७.	२२
अग्रेणीरसि स्वावेश	६.	२
अग्ने बृहन्नुषसामूर्द्धो	१२.	१३
अङ्गान्यात्मन्भिषजा	१९.	९३
अङ्गिरसो नः पितरो	१९.	५०
अचिक्रदद्वृषा हरिर्महान्	३८.	२२

	अ.	क.
अच्छायमेति शवसा	२७.	१४
अच्छिन्नस्य ते देव	७.	१४
अजस्रमिन्दुमरुषम्	१३.	४३
अजारे पिशङ्गिला	२३.	५६
अजीजनो हि पवमान	२२.	१८
अजो ह्यग्नेरजनिष्ट	१३.	५१
अति निहो अति स्रिधो	२७.	६
अति विश्वाः परिष्ठा	१२.	८४
अत्यन्याँ अगान्नान्याँ	५.	४२
अत्र पितरो मादयध्वं	२.	३१
अत्रा ते रूपमुत्तम	२९.	१८
अथैतानष्टौ विरूपा	३०.	२२
अदब्धेभिः सवितः	३३.	६९
	३३.	८४
अदितिर्द्यौरदितिरन्तरिक्ष	२५.	२३
अदितिष्ट्वा देवी विश्व	११.	६१
अदित्यास्त्वगस्यदित्यै	४.	३०
अदित्यास्त्वा पृष्ठे	१४.	५
अदित्यास्त्वा मूर्द्धन्	४.	२२
अदित्यै रास्नासि विष्णो	१.	३०
अदित्यै रास्नासीन्द्राण्या	३८.	३
अदित्यै रास्नास्यदितिष्टे	११.	५९
अदित्यै व्युन्दनमसि	२.	२
अदृश्रमस्य केतवो वि	८.	४०
अद्भ्यः क्षीरं व्यपिबत्	१९.	७३
अद्भ्यः सम्भृतः पृथिव्यै	३१.	१७
अद्भ्यः स्वाहा वार्भ्यः	२२.	२५
अद्या देवा उदिता	३३.	४२
अधा यया नः पितरः	१९.	६९
अधा ह्यग्ने क्रतोर्भद्रस्य	१५.	४५
अधि न इन्द्रैषां विष्णो	३३.	४७
अधिपत्न्यसि बृहती	१५.	१४
अध्यवोचदधिवक्ता	१६.	५
अध्वर्यो अद्रिभिः सुतं	२०.	३१
अनड्वान्वयः पङ्क्तिश्छन्दो	१४.	१०

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

अनड्वाहमन्वारभामहे	३५.	१३	अपेतो यन्तु पणयो	३५.	१
अनाधृष्टा पुरस्तादग्ने	३७.	१२	अपो अद्यान्वचारिषं	२०.	२२
अनाधृष्यो जातवेदा	२७.	७	अपो देवा मधुमती	१०.	१
अनु ते शुष्मन्तुरयन्त	३३.	६७	अपो देवीरुप सृज	११.	३८
अनुत्तमा ते मघवन्नकिर्नु	३३.	७९	अप्नस्वतीमश्विना	३४.	२९
अनु त्वा माता मन्यतामनु	४.	२०	अप्स्वग्ने सधिष्टव	१२.	३६
अनु त्वा रथो अनु मर्यो	२९.	१९	अप्स्वन्तरमृतमप्सु	९.	६
अनु नोद्यानुमतिर्यज्ञ	३४.	९	अबोध्यग्निः समिधा	१५.	२४
अनु वीरैरनु पुष्यास्म	२६.	१९	अभि गोत्राणि सहसा	१७.	३९
अनेजदेकम्मनसो	४०.	४	अभि त्यन्देवं सवितार	४.	२५
अन्तरग्ने रुचा त्वमुखायाः	१२.	१६	अभि त्वा शूर नोनुमो	२७.	३५
अन्तरा मित्रावरुणा	२९.	६	अभिधा असि भुवनमसि	२२.	३
अन्तश्चरति रोचनास्य	३.	७	अभिप्रवन्त समनेव	१७.	९६
अन्तस्ते द्यावापृथिवी	७.	५	अभिभूरस्येतास्ते पञ्च	१०.	२८
अन्धन्तमः० येविद्या	४०.	१२	अभि यज्ञङ्गृणीहि नो	२६.	२१
अन्धन्तमः० येसम्भूति	४०.	९	अभीमम्महिमा दिवं	३८.	१७
अन्ध स्थान्धो वो भक्षीय	३.	२०	अभी षु णः० भवास्यूतये	२७.	४१
अन्नपतेन्नस्य नो	११.	८३	अभी षु णः० भवास्यूतिभिः	३६.	६
अन्नात्परिस्नुतो रसं	१९.	७५	अभ्यर्षत सुष्टुतिङ्गव्य	१७.	९८
अन्यदेवाहुः सम्भवा	४०.	१०	अभ्यादधामि समिधमग्ने	२०.	२४
अन्यदेवाहुर्विद्याया	४०.	१३	अभ्यावर्तस्व पृथिवि	१२.	१०३
अन्यवापोर्धमासाना	२४.	३७	अश्रिरसि नार्यसि त्वया	११.	१०
अन्या वो अन्यामव	१२.	८८	अमीषाञ्चित्तम्प्रतिलोभयन्ती	१७.	४४
अन्वग्निरुषसामग्रमख्य	११.	१७	अमुत्रभूयादध यद्यमस्य	२७.	९
अन्विदनुमते त्वमन्यासै	३४.	८	अमेव नः सुहवा आ हि	२६.	२४
अपश्यङ्गोपामनिपद्य	३७.	१७	अयं वाम्मित्रावरुणा सुतः	७.	९
अपां रसमुद्वयसं सूर्ये	९.	३	अयं वेनश्चोदयत्पृश्निगर्भा	७.	१६
अपाघमप किल्बिषमप	३५.	११	अयं सहस्रमृषिभिः	३३.	८३
अपाङ्गम्भन्त्सीद मा	१३.	३०	अयं सो अग्निर्यस्मिन्	१२.	४७
अपातामश्विना घर्ममनु	३८.	१३	अयन्ते योनिर्ऋत्वियो	३.	१४
अपाधमदभिशस्तीरशस्ति	३३.	९५		१२.	५२
अपान्त्वेमन्त्सादयाम्यपान्	१३.	५३		१५.	५६
अपामिदन्न्ययनं	१७.	७	अयन्दक्षिणा० मनो	१३.	५५
अपाम्पृष्ठमसि योनिरग्नेः	११.	२९	अयन्दक्षिणा० रथ	१५.	१६
	१३.	२	अयन्नो अग्निर्वरिव	५.	३७
अपाम्पेरुरस्यापो देवीः	६.	१०		७.	४४
अपाम्फेनेन नमुचेः	१९.	७१	अयमग्निः पुरीष्यो	३.	४०
अपारुम्पृथिव्यै	१.	२६	अयमग्निः सहस्रिणो	१५.	२१
अपि तेषु त्रिषु पदे	२३.	५०	अयमग्निर्गृहपतिर्गार्हपत्यः	३.	३९
अपेत वीत वि च	१२.	४५	अयमग्निर्वीरतमो	१५.	५२

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

अयमिह प्रथमो धायि	३. १५
	१५. २६
	३३. ६
अयमुत्तरात्संयद्वसुस्तस्य	१५. १८
अयमुपर्यर्वाग्वसुस्तस्य	१५. १९
अयम्पश्चाद्विश्वव्यचास्तस्य चक्षु	१३. ५६
अयम्पश्चाद्विश्वव्यचास्तस्य रथ	१५. १७
अयम्पुरो भुवस्तस्य	१३. ५४
अयम्पुरो हरिकेशः	१५. १५
अर्येत स्थ राष्ट्रदा	१०. ३
अर्ध ऋचैरुक्थानां	१९. २५
अर्धमासाः परूंषि ते	२३. ४१
अर्मेभ्यो हस्तिपअवा	३०. ११
अर्यमणम्बृहस्पतिमिन्द्र	९. २७
अर्वाञ्चो अद्या भवता	३३. ५१
अवतत्य धनुष्ट्वं	१६. १३
अवपतन्तीरवदन्दिव	१२. ९१
अवभृथ० रिषस्पाहि ।	३. ४८
अवभृथ० रिषस्पाहि । देवानां	८. २७
अव रुद्रमदीमह्यव	३. ५८
अवसृष्टा परापत	१७. ४५
अविर्न मेषो नसि	१९. ९०
अवेष्टा दन्दशूकाः	१०. १०
अवोचाम कवये	१५. २५
अश्मन्नूर्जम्पर्वते	१७. १
अश्मन्वती रीयते	३५. १०
अश्मा च मे मृत्तिका	१८. १३
अश्याम तङ्काममग्ने	१८. ७४
अश्वत्थे वो निषदनम्	१२. ७९
	३५. ४
अश्वस्तूपरो गोमृगस्ते	२४. १
अश्वस्य त्वा वृष्णः	३७. ९
अश्वावतीं सोमावती	१२. ८१
अश्वावतीर्गोमतीर्न	३४. ४०
अश्विनकृतस्य ते	२०. ३५
अश्विना गोभिरिन्द्रिय	२०. ७३
अश्विना घर्मम्पातं	३८. १२
अश्विना तेजसा चक्षुः	२०. ८०
अश्विना नमुचेः सुतं	२०. ५९
अश्विना पिबताम्मधु	२०. ९०
अश्विना भेषजम्मधु	२०. ६४
अश्विना हविरिन्द्रिय	२०. ६७
अश्विभ्याञ्चक्षुरमृत	१९. ८९
अश्विभ्याम्पच्यस्व	१०. ३१
अश्विभ्याम्पिन्वस्य	३८. ४
अश्विभ्याम्प्रातःसवन	१९. २६
अश्वो घृतेन त्मन्या	२९. १०
अषाढं युत्सु पृतनासु	३४. २०
अषाढासि सहमाना	१३. २६
अष्टौ व्यख्यत्ककुभः	३४. २४
असङ्ख्याता सहस्राणि	१६. ५४
असवे स्वाहा वसवे	२२. ३०
असि यमो अस्यादित्यो	२९. १४
असुन्वन्तमयजमानमिच्छ	१२. ६२
असुर्या नाम ते लोका	४०. ३
असौ यस्ताम्रो अरुण	१६. ६
असौ या सेना मरुतः	१७. ४७
असौ योवसर्पति	१६. ७
अस्कन्नमद्य देवेभ्य	२. ८
अस्तान्यग्निर्नरां सुशेवो	१२. २९
अस्माकमिन्द्रः समृतेषु	१७. ४३
अस्मात्त्वमधिजातोसि	३५. २२
अस्मिन्महत्यर्णवे	१६. ५५
अस्मे रुद्रा मेहना	३३. ५०
अस्मे वो अस्त्विन्द्रिय	९. २२
अस्य प्रत्नामनु द्युतं	३. १६
अस्याजरासो दमामरित्रा	३३. १
अस्येदिन्द्रो वावृधे	३३. ९७
अहः केतुना जुषतां	३७. २१
अहरहरप्रयावम्भरन्तो	११. ७५
अहानि शम्भवन्तु नः	३६. ११
अहाव्यग्ने हविरास्ये	२०. ७९
अहिरिव भोगैः पर्येति	२९. ५१
अह्ने पारावतानालभते	२४. २५
अहुतमसि हविर्धान	१. ९
आकूतिमग्निम्प्रयुजं	११. ६६
आकूत्यै प्रयुजेग्नये	४. ७
आ कृष्णेन रजसा	३३. ४३
	३४. ३१
आक्रन्दय बलमोजो	२९. ५६

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

आक्रम्य वाजिन्पृथिवी ११. १९
आगत्य वाज्यध्वानं ११. १८
आगन्म विश्ववेदस ३. ३८
आग्नेयः कृष्णग्रीवः २९. ५८
आग्रयणश्च मे वैश्वदेवश्च १८. २०
आ घा ये अग्निमिन्धते ७. ३२
आच्छच्छन्दः प्रच्छच्छन्दः १५. ५
आच्या जानु दक्षिणतो १९. ६२
आजङ्घन्ति सान्वेषा २९. ५०
आजिघ्र कलशम्मह्या ८. ४२
आजुह्वानः सुप्रतीकः १७. ७३
आजुह्वान ईड्यो वन्द्य २९. २८
आजुह्वाना सरस्वती २०. ५८
आ तत्त इन्द्रायवः ३३. २८
आ तम्भज सौश्रवसेष्वग्न १२. २७
आतिथ्यरूपं मासरम् १९. १४
आतिष्ठन्तम्परि विश्वे ३३. २२
आतिष्ठ वृत्रहन्रथं युक्ता ८. ३३
आ तू न इन्द्र वृत्रहन् ३३. ६५
आ ते वत्सो मनो यमत् १२. ११५
आत्मने मे वर्चोदा वर्चसे ७. २८
आत्मन्नुपस्थे न वृकस्य १९. ९२
आत्मानन्ते मनसा २९. १७
आ त्वा जिघर्मि मनसा ११. २३
आ त्वाहार्षमन्तरभू १२. ११
आदित्यङ्गर्भम्पयसा १३. ४१
आदित्यैर्नो भारती २९. ८
आधत्त पितरो गर्भ २. ३३
आ न इडाभिर्विदथे ३३. ३४
आ न इन्द्रो दूरादा २०. ४८
आ न इन्द्रो हरिभि २०. ४९
आ न एतु मनः पुनः ३. ५४
आ नासत्या त्रिभिरेका ३४. ४७
आ नो नियुद्भिः शतिनी २७. २८
आ नो भद्राः क्रतवो २५. १४
आ नो मित्रावरुणा २१. ८
आ नो यज्ञन्दिविस्पृशं ३३. ८५
आ नो यज्ञम्भारती २९. ३३
आन्त्राणि स्थालीर्मधु १९. ८६
आपतये त्वा परिपतये ५. ५
आपये स्वाहा स्वापये ९. २०
आपवस्व हिरण्यवदश्ववत् ८. ६३
आपश्चित्पिप्यु स्तर्यो ३३. १८
आपो अस्मान्मातरः ४. २
आपो देवीः प्रतिगृभ्णीत १२. ३५
आपो ह यद्बृहतीर्विश्व २७. २५
आपो हि ष्ठा मयोभुव ११. ५०
३६. १४
आप्यायस्व मदिन्तम १२. ११४
आप्यायस्व समेतु ते १२. ११२
आ ब्रह्मन्ब्राह्मणो ब्रह्म २२. २२
आ मन्द्रैरिन्द्र हरिभि २०. ५३
आ मा वाजस्य प्रसवो ९. १९
आमूरज प्रत्यावर्तयेमाः २९. ५७
आयङ्गौः पृश्निरक्रमी ३. ६
आ यदिषे नृपतिन्तेज ३३. ११
आयन्तु नः पितरः १९. ५८
आयातमुपभूषतम् ३३. ८८
आयात्विन्द्रोवस उप २०. ४७
आयासाय स्वाहा ३९. ११
आयुर्म्मे पाहि प्राणम्मे १४. १७
आयुर्यज्ञेन कल्पतां स्वाहा २२. ३३
आयुर्यज्ञेन कल्पताम्प्राणो० पृष्ठं ९. २१
आयुर्यज्ञेन कल्पताम्प्राणो० वाग् १८. २९
आयुष्मानग्ने हविषा ३५. १७
आयुष्यं वर्चस्यं राय ३४. ५०
आयोष्ट्वा सदने सादया १५. ६३
आ रात्रि पार्थिवं रजः ३४. ३२
आ रोदसी अपृणदा ३३. ७५
आ वाचो मध्यमरुहद् १५. ५१
आ वायो भूष शुचिपा ७. ७
आविर्मर्या आवित्तो १०. ९
आ विश्वतः प्रत्यञ्च ११. २४
आ वो देवास ईमहे ४. ५
आशुः शिशानो वृषभो १७. ३३
आशुस्त्रिवृद्भान्तः पञ्चदशो १४. २३
आश्रावयेति स्तोत्रियाः १९. २४
आसन्दी रूपं राजा १९. १६
आसीनासो अरुणीना १९. ६३
आ सुते सिञ्चत श्रियं ३३. २१

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

आ सुष्वयन्ती यजते	२९.	३१
आहस्पितॄन्त्सुविदत्राँ	१९.	५६
इच्छन्ति त्वा सोम्यासः	३४.	१८
इड एह्यदित एहि काम्या एत	३.	२७
इड एह्यदित एहि सरस्वत्येहि	३८.	२
इडाभिरग्निरीड्यः सोमो	२१.	१४
इडाभिर्भक्षानाप्नोति	१९.	२९
इडामग्ने पुरुदंसं सनिङ्गोः	१२.	५१
इडायास्त्वा पदे वयन्नाभा	३४.	१५
इडे रन्ते हव्ये काम्ये	८.	४३
इदं विष्णुर्विचक्रमे त्रेधा	५.	१५
इदं हविः प्रजननम्	१९.	४८
इदमापः प्रवहतावद्यञ्च	६.	१७
इदमुत्तरात्स्वस्तस्य	१३.	५७
इदम्पितृभ्यो नमो	१९.	६८
इदम्मे ब्रह्म च क्षत्रञ्चोभे	३२.	१६
इन्दुर्दक्षः श्येन ऋतावा	१८.	५३
इन्द्रं विश्वा अवीवृधन्	१२.	५६
	१५.	६१
	१७.	६१
इन्द्रः सुत्रामा स्ववाँ	२०.	५१
इन्द्रः सुत्रामा हृदयेन	१९.	८५
इन्द्र आसान्नेता बृहस्पति	१७.	४०
इन्द्र गोमन्निहायाहि	२६.	४
इन्द्रघोषस्त्वा वसुभिः	५.	११
इन्द्रन्दुरः कवष्यो	२०.	४०
इन्द्रन्दैवीर्विशो मरुतो	१७.	८६
इन्द्र मरुत्व इह पाहि	७.	३५
इन्द्रमिद्धरी वहतो	८.	३५
इन्द्रवायू इमे०हि ।	३३.	५६
इन्द्रवायू इमे०हि । उपयाम	७.	८
इन्द्रवायू बृहस्पतिम्	३३.	४५
इन्द्रवायू सुसन्दृशा	३३.	८६
इन्द्रश्च मरुतश्च	८.	५५
इन्द्रश्च सम्राड्वरुणश्च	८.	३७
इन्द्रस्य क्रोडोदित्यै	२५.	८
इन्द्रस्य रूपमृषभो	१९.	९१
इन्द्रस्य वज्रो मरुता	२९.	५४
इन्द्रस्य वज्रोसि मित्रा	१०.	२१
इन्द्रस्य वज्रोसि वाजसा	९.	५
इन्द्रस्य वृष्णो वरुणस्य	१७.	४१
इन्द्रस्य स्यूरसीन्द्रस्य	५.	३०
इन्द्रस्यौज स्थ मखस्य	३७.	६
इन्द्राग्नी अपादियम्	३३.	९३
इन्द्राग्नी अव्यथमाना	१४.	११
इन्द्राग्नी आगतं सुत	७.	३१
इन्द्राग्नी मित्रावरुणा	३३.	४९
इन्द्राग्न्योः पक्षतिः	२५.	५
इन्द्राय त्वा वसुमते रुद्रवत	६.	३२
इन्द्राय त्वा वसुमते रुद्रवते	३८.	८
इन्द्रायाहि चित्रभानो	२०.	८७
इन्द्रायाहि तूतुजान	२०.	८९
इन्द्रायाहि धियेषितो	२०.	८८
इन्द्रायाहि वृत्रहन्पिबा	२६.	५
इन्द्रायेन्दुं सरस्वती	२०.	५७
इन्द्रेमम्प्रतरान्नय	१७.	५१
इन्द्रेहि मत्स्यन्धसो	३३.	२५
इन्द्रो विश्वस्य राजति	३६.	८
इन्द्रो वृत्रमवृणोच्छर्द्धनीतिः	३३.	२६
इन्धानास्त्वा शतं हिमा	३.	१८
इमं साहस्रं शतधारमुत्सं	१३.	४९
इमं स्तनमूर्जस्वन्त	१७.	८७
इमञ्जीवेभ्यः परिधि	३५.	१५
इमन्देवा असपत्नं	९.	४०
	१०.	१८
इमन्नो देव सवितर्यज्ञम्	११.	८
इममूर्णायुं वरुणस्य	१३.	५०
इमम्मा हिंसीरेकशफम्	१३.	४८
इमम्मा हिंसीर्द्विपादम्	१३.	४७
इमम्मे वरुण श्रुधी	२१.	१
इमा उ त्वा पुरूवसो	३३.	८१
इमा गिर आदित्येभ्यो	३४.	५४
इमा ते वाजिन्नवमार्जना	२९.	१६
इमा नु कम्भुवना	२५.	४६
इमान्ते धियम्प्रभरे	३३.	२९
इमामगृभ्णन्रशनामृतस्य	२२.	२
इमा मे अग्न इष्टका	१७.	२
इमा रुद्राय तवसे	१६.	४८
इमौ ते पक्षावजरौ	१८.	५२
इयं वेदिः परो अन्तः	२३.	६२

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

इयत्यग्र आसीन्मखस्य	३७.	५
इयदस्यायुरस्यायुर्मयि	१०.	२५
इयन्ते यज्ञिया तनूरपो	४.	१३
इयमुपरि मतिस्तस्यै	१३.	५८
इरज्यन्नग्ने प्रथयस्व	१२.	१०९
इरावती धेनुमती हि	५.	१६
इषमूर्जमहमित आदमृतस्य	१२.	१०५
इषश्चोर्जश्च शारदावृतू	१४.	१६
इषिरो विश्वव्यचा	१८.	४१
इषे त्वोर्जे त्वा वायव	१.	१
इषे पिन्वस्वोर्जे पिन्वस्व	३८.	१४
इषे राये रमस्व सहसे	१३.	३५
इष्कर्तारमध्वरस्य प्रचेतसं	१२.	११०
इष्कृतिर्नाम वो माताथो	१२.	८३
इष्टो अग्निराहुतः पिपर्तु	१८.	५७
इष्टो यज्ञो भृगुभिराशीर्दा	१८.	५६
इह रतिरिह रमध्वमिह	८.	५१
इहैवाग्ने अधिधारया	२७.	४
ईडितो देवैर्हरिवाँ	२०.	३८
ईड्यश्चासि वन्द्यश्च	२९.	३
ईदृक्षास एतादृक्षास	१७.	८४
ईदृङ्चान्यादृङ् सदृङ्	१७.	८१
ईर्मान्तासः सिलिक	२९.	२१
ईशानाय परस्वत	२४.	२८
ईशा वास्यमिदं सर्वं	४०.	१
उक्ताः सञ्चरा एताः	२४.	१९
उक्ताः सञ्चरा एता० कृष्णा	२४.	१५
उक्ताः सञ्चरा एता० प्राशृङ्गा	२४.	१७
उक्थेभिर्वृत्रहन्तमा	३३.	७६
उक्षा समुद्रो अरुणः	१७.	६०
उखाङ्कृणोतु शक्त्या	११.	५७
उग्रं लोहितेन मित्रं	३९.	९
उग्रश्च भीमश्च ध्वान्तश्च	३९.	७
उग्रा विघनिना मृध	३३.	६१
उच्चा ते जातमन्धसो	२६.	१६
उच्छुष्मा ओषधीनाङ्गावो	१२.	८२
उत नोहिर्बुध्न्यः शृणोत्वज	३४.	५३
उत स्मास्य द्रवतस्तुरण्यतः	९.	१५
उतेदानीम्भगवन्तः स्यामोत	३४.	३७
उत्क्राम महते सौभगाया	११.	२१
उत्तानायामवभरा	३४.	१४
उत्तिष्ठन्नोजसा सह	८.	३९
उत्तिष्ठ ब्रह्मणस्पते	३४.	५६
उत्थाय बृहती भवोदु	११.	६४
उत्सक्थ्या अव गुदन्धेहि	२३.	२१
उत्सादेभ्यः कुब्जम्	३०.	१०
उदक्रमीद्द्रविणोदा	११.	२२
उदग्ने तिष्ठ प्रत्यातनुष्व	१३.	१२
उदीचीमारोहानुष्टुप्	१०.	१३
उदीरतामवर उत्परास	१९.	४९
उदु तिष्ठ स्वध्वरावा	११.	४१
उदुत्तमं वरुण पाश	१२.	१२
उदु त्यञ्जातवेदसन्देवं० सूर्यं स्वाहा	७.	४१
उदु त्यञ्जातवेदसन्देवं० सूर्यम् ।	३३.	३१
उदु त्यञ्जातवेदसन्देवं० सूर्यम् । उपयाम	८.	४१
उदु त्वा विश्वे देवा	१२.	३१
	१७.	५३
उदेनमुत्तरान्नयाग्ने	१७.	५०
उदेषाम्बाहू अतिरमुद्वर्चो	११.	८२
उद्ग्राभश्च निग्राभश्च	१७.	६४
उद्दिवं स्तभानान्तरिक्षम्	५.	२७
उद्धर्षय मघवन्नायुधा	१७.	४२
उद्बुध्यस्वाग्ने प्रतिजागृहि	१५.	५४
	१८.	६१
उद्वयन्तमसस्परि स्वः	२०.	२१
	२७.	१०
	३५.	१४
	३८.	२४
उन्नत ऋषभो वामनस्त	२४.	७
उप ज्मन्नुप वेतसेवतर	१७.	६
उप त्वाग्ने हविष्मती	३.	४
उप नः सूनवो गिरः	३३.	७७
उपप्रयन्तो अध्वरम्मन्त्रं	३.	११
उपप्रागाच्छसनं वाज्यर्वा	२९.	२३
उपप्रागात्परमं यत्सधस्थ	२९.	२४
उपप्रागात्सुमन्मेधायि	२५.	३०
उपयामगृहीतोसि ध्रुवोसि	७.	२५
उपयामगृहीतोसि प्रजा० योनिः	२३.	२
उपयामगृहीतोसि प्रजा० योनि	२३.	४
उपयामगृहीतोसि बृहस्पति	८.	९

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.
CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

उपयामगृहीतोसि मधवे ७. ३०
उपयामगृहीतोसि सावित्रोसि ८. ७
उपयामगृहीतोसि सुशर्मासि ८. ८
उपयामगृहीतोसि हरिरसि ८. ११
उपयामगृहीतोसीन्द्राय त्वा ७. २२
उपयामगृहीतोस्यग्नये त्वा ८. ४७
उपयामगृहीतोस्यन्तर्यच्छ ७. ४
उपयामगृहीतोस्यश्विभ्यान्त्वा २०. ३३
उपयामगृहीतोस्याग्रयणोसि ७. २०
उपयामगृहीतोस्यादित्येभ्यस्त्वा ८. १
उपयामगृहीतोस्याश्विनन्तेजः १९. ८
उपश्वासय पृथिवीमुत २९. ५५
उपहूताः पितरः सोम्यासो १९. ५७
उपहूता इह गाव उपहूता ३. ४३
उपहूतो द्यौष्पितोप २. ११
उपह्वरे गिरीणां सङ्गमे २६. १५
उपावसृज त्मन्या २९. ३५
उपावीरस्युप देवान् ६. ७
उपास्मै गायता नरः ३३. ६२
उभा पिबतमश्विनोभा ३४. २८
उभाभ्यान्देव सवितः १९. ४३
उभा वामिन्द्राग्नी ३. १३
उभे सुश्चन्द्र सर्पिषो १५. ४३
उरु विष्णो विक्रमस्वोरु ५. ३८
५. ४१
उशन्तस्त्वा निधीमह्युशन्तः १९. ७०
उशिक्त्वन्देव सोमाग्नेः ८. ५०
उशिक्पावको अरतिः १२. २४
उशिगसि कविरङ्घारि ५. ३२
उषस्तच्चित्रमाभरा ३४. ३३
उषासानक्तमश्विना २०. ६१
उषासानक्ता बृहती २०. ४१
उषे यह्वी सुपेशसा २१. १७
उस्रावेतन्धूर्षाहौ ४. ३३
ऊर्क्च मे सूनृता च १८. ९
ऊर्गस्याङ्गिरस्यूर्णम्रदा ४. १०
ऊर्जं वहन्तीरमृतङ्घृत २. ३४
ऊर्जो नपाज्जातवेदः १२. १०८
ऊर्जो नपातं स हिनाय २७. ४४
ऊर्ध्व ऊ षु ण ऊतये ११. ४२
ऊर्ध्वमेनमुच्छ्रयताङ्गिरौ २३. २७
ऊर्ध्वा अस्य समिधो २७. ११
ऊर्ध्वामारोह पङ्क्तिस्त्वा १०. १४
ऊर्ध्वामेनामुच्छ्रापय २३. २६
ऊर्ध्वो भव प्रतिविद्ध्या १३. १३
ऋक्सामयोः शिल्पे ४. ९
ऋचं वाचम्प्रपद्ये मनो ३६. १
ऋचे त्वा रुचे त्वा १३. ३९
ऋचो नामास्मि यजूंषि १८. ६७
ऋजवे त्वा साधवे त्वा ३७. १०
ऋजीते परिवृङ्ग्धि नो २९. ४९
ऋतं सत्यमृतं सत्य ११. ४७
ऋतजिच्च सत्यजिच्च १७. ८३
ऋतञ्च मेमृतञ्च मे १८. ६
ऋतये स्तेनहृदयं ३०. १३
ऋतवस्त ऋतुथा पर्व २३. ४०
ऋतवस्ते यज्ञं वितन्वन्तु २६. १४
ऋतव स्थ ऋतावृध १७. ३
ऋतश्च सत्यश्च ध्रुवश्च १७. ८२
ऋतावानं वैश्वानर २६. ६
ऋतावानम्महिषं १२. १११
ऋताषाडृतधामाग्नि १८. ३८
ऋतुथेन्द्रो वनस्पतिः २०. ६५
ऋधगित्था स मर्त्यः ३३. ८७
एकया च दशभिश्च २७. ३३
एकयास्तुवत प्रजा १४. २८
एकस्त्वष्टुरश्वस्या २५. ४२
एकस्मै स्वाहा द्वाभ्यां २२. ३४
एका च मे तिस्रश्च १८. २४
एजतु दशमास्यो गर्भो ८. २८
एण्यह्नो मण्डूको मूषिका २४. ३६
एतं सधस्थ परि ते १८. ५९
एतआनाथ परमे १८. ६०
एतत्ते रुद्रावसन्तेन ३. ६१
एतन्ते देव सवितर्यज्ञम् २. १२
एता अर्षन्ति हृद्यात् १७. ९३
एता उ वः सुभगा २९. ५
एता ऐन्द्राग्ना द्विरूपा २४. ८
एतावद्रूपं यज्ञस्य १९. ३१
एतावानस्य महिमातो ३१. ३

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

एदमगन्म देवयजनम्	४.	१
एधोस्येधिषीमहि० धेहि ।	३८.	२५
एधोस्येधिषीमहि० धेहि । समाववर्ति	२०.	२३
एना विश्वान्यर्य आ	२६.	१८
एना वो अग्निन्नमसोर्जो	१५.	३२
एभिर्नो अर्कैर्भवा	१५.	४६
एवश्छन्दो वरिवश्छन्दः	१५.	४
एवेदिन्द्रं वृषणं वज्रबाहुं	२०.	५४
एष च्छागः पुरो अश्वेन	२५.	२६
एष ते गायत्रो भाग	४.	२४
एष ते निर्ऋते भाग	९.	३५
एष ते रुद्र भागः सह	३.	५७
एष व स्तोमो मरुत	३४.	४८
एष स्य वाजी क्षिपणि	९.	१४
एषा ते अग्ने समित्तया	२.	१४
एषा ते शुक्र तनूरेतद्	४.	१७
एषा वः सा सत्या	९.	१२
एषो ह देवः प्रदिशोनु	३२.	४
एह्यू षु ब्रवाणि तेग्न	२६.	१३
ऐन्द्रः प्राणो अङ्गे अङ्गे	६.	२०
ओजश्च मे सहश्च	१८.	३
ओमासश्चर्षणीधृतो	७.	३३
ओषधयः प्रतिगृभ्णीत	११.	४८
ओषधयः समवदन्त	१२.	९६
ओषधीः प्रतिमोदध्वम्	१२.	७७
ओषधीरिति मातरस्तद्वो	१२.	७८
कः स्विदेकाकी चरति	२३.	९
	२३.	४५
ककुभं रूपं वृषभस्य	८.	४९
कत्यस्य विष्ठाः कत्यक्षराणि	२३.	५७
कदा चन प्रयुच्छस्युभे	८.	३
कदा चन स्तरीरसि० पृच्यत	८.	२
कदा चन स्तरीरसि० पृच्यते ।	३.	३४
कन्या इव वहतुमेतवा	१७.	९७
कया त्वन्न ऊत्याभि	३६.	७
कया नश्चित्र आभुव	२७.	३९
	३६.	४
कल्पन्तान्ते दिशस्तुभ्य	३५.	९
कवष्यो न व्यचस्वती	२०.	६०
कस्त्वाच्छ्यति कस्त्वा	२३.	३९
कस्त्वा युनक्ति स त्वा	१.	६
कस्त्वा विमुञ्चति स त्वा	२.	२३
कस्त्वा सत्यो मदानाम्	२७.	४०
	३६.	५
का ईमरे पिशङ्गिला	२३.	५५
काण्डात्काण्डात्प्ररोहन्ती	१३.	२०
कामङ्कामदुघे धुक्ष्व	१२.	७२
काय स्वाहा कस्मै	२२.	२०
कार्षिरसि समुद्रस्य	६.	२८
काव्योराजानेषु क्रत्वा	३३.	७२
का स्विदासीत्पूर्वचित्तिः	२३.	११
	२३.	५३
किं स्वित्सूर्यसमञ्ज्योति	२३.	४७
किं स्विदासीदधिष्ठान	१७.	१८
किं स्विद्वनङ्क उ स वृक्ष	१७.	२०
कुक्कुटोसि मधुजिह्व	१.	१६
कुतस्त्वमिन्द्र माहिनः	३३.	२७
कुम्भो वनिष्ठुर्जनिता	१९.	८७
कुर्वन्नेवेह कर्माणि	४०.	२
कुलायिनी घृतवती	१४.	२
कुविदङ्ग० यजन्ति ।	२३.	३८
कुविदङ्ग० यजन्ति । उपयाम० सुत्राम्ण	१९.	६
कुविदङ्ग० यजन्ति । उपयाम० सुत्राम्णे	१०.	३२
कृणुष्व पाजः प्रसितिन्न	१३.	९
कृष्णग्रीवा आग्नेयाः शितिभ्रवो	२४.	६
कृष्णग्रीवा आग्नेया बभ्रवः सौम्याः	२४.	९
कृष्णग्रीवा आग्नेया बभ्रवः सौम्या	२४.	१४
कृष्णा भौमा धूम्रा	२४.	१०
कृष्णोस्याखरेष्ठोग्नये	२.	१
केतुङ्कृण्वन्नकेतवे पेशो	२९.	३७
केष्वन्तः पुरुष आविवेश	२३.	५१
को अस्य वेद भुवनस्य	२३.	५९
कोदात्कस्मा अदात्	७.	४८
कोसि कतमोसि कस्मै	२०.	४
कोसि कतमोसि कस्यासि	७.	२९
क्रमध्वमग्निना नाकमुख्यं	१७.	६५
क्रव्यादमग्निम्प्रहिणोमि	३५.	१९
क्षत्रस्य त्वा परस्पाय	३८.	१९
क्षत्रस्य योनिरसि	२०.	१
क्षत्रस्योल्बमसि क्षत्रस्य	१०.	८

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

क्षत्रेणाग्ने स्वायुः संरभस्व	२७.	५
क्षपो राजन्नुत त्मनाग्ने	१५.	३७
खड्गो वैश्वदेवः श्वा	२४.	४०
गणानान्त्वा गणपतिं	२३.	१९
गन्धर्वस्त्वा विश्वावसुः	२.	३
गर्भो अस्योषधीनाङ्गर्भो	१२.	३७
गर्भो देवानाम्पिता	३७.	१४
गायत्रञ्छन्दोसि त्रैष्टुभ	३८.	६
गायत्री त्रिष्टुब्जगत्य	२३.	३३
गायत्रेण त्वा छन्दसा	१.	२७
गाव उपावतावतम्	३३.	१९
	३३.	७१
गृहा मा बिभीत मा	३.	४१
गोत्रभिदङ्गोविदं वज्रबाहु	१७.	३८
गोभिर्न सोममश्विना	२०.	६६
गोमदू षु णासत्या	२०.	८१
ग्रहा ऊर्जाहुतयो व्यन्तो	९.	४
ग्रीष्मेण ऋतुना देवा	२१.	२४
घर्मैतत्ते पुरीषन्तेन	३८.	२१
घृतङ्घृतपावानः पिबत	६.	१९
घृतम्मिमिक्षे घृतमस्य	१७.	८८
घृतवती भुवनानामभि	३४.	४५
घृताची स्थो धुर्यो	२.	१९
घृताच्यसि जुहूर्नाम्ना	२.	६
घृतेन सीता मधुना	१२.	७०
घृतेनाक्तौ पशूँस्त्रायेथां	६.	११
घृतेनाञ्जन्त्सम्पथो	२९.	२
चक्षुषः पिता मनसा	१७.	२५
चतस्रश्च मेऽष्टौ च	१८.	२५
चतुःस्रक्तिर्नाभिर्ऋतस्य	३८.	२०
चतुस्त्रिंशत्तन्तवो ये	८.	६१
चतुस्त्रिंशद्वाजिनो	२५.	४१
चत्वारि शृङ्गा त्रयो	१७.	९१
चन्द्रमा अप्स्वन्तरा	३३.	९०
चन्द्रमा मनसो जात	३१.	१२
चित्तिञ्जुहोमि मनसा	१७.	७८
चित्पतिर्मा पुनातु	४.	४
चित्रन्देवाना० तस्थुषश्च	१३.	४६
चित्रन्देवाना० तस्थुषश्च स्वाहा	७.	४२
चिदसि तया देवतया	१२.	५३
चिदसि मनासि धीरसि	४.	१९
चोदयित्री सूनृतानां	२०.	८५
जनयत्यै त्वा संयौमीदमग्ने	१.	२२
जनस्य गोपा अजनिष्ट	१५.	२७
जनिष्ठा उग्रः सहसे	३३.	६४
जवो यस्ते वाजिन्निहितो	९.	९
जिह्वा मे भद्रं वाङ्महो	२०.	६
जीमूतस्य भवति प्रतीकं	२९.	३८
जुषाणो बर्हिर्हरिवान्न	२०.	३९
ज्यैष्ठ्यञ्च म आधिपत्यञ्च	१८.	४
ज्योतिरसि विश्वरूपं	५.	३५
तं यज्ञं बर्हिषि प्रौक्षन्	३१.	९
तं वो दस्ममृतीषहं	२६.	११
त आयजन्त द्रविणं	१७.	२८
तच्चक्षुर्देवहितम्पुरस्ता	३६.	२४
ततो विराडजायत	३१.	५
तत्त्वा यामि ब्रह्मणा	१८.	४९
	२१.	२
तत्सवितुर्वरेण्यम्भर्गो	३.	३५
	२२.	९
	३०.	२
तत्सूर्यस्य देवत्व	३३.	३७
तदश्विना भिषजा	१९.	८२
तदस्य रूपममृतं	१९.	८१
तदिदास भुवनेषु	३३.	८०
तदेजति तन्नैजति	४०.	५
तदेवाग्निस्तदादित्य	३२.	१
तद्विप्रासो विपन्यवो	३४.	४४
तद्विष्णोः परमम्पदं	६.	५
तनूनपाच्छुचिव्रत	२१.	१३
तनूनपात्पथ ऋतस्य	२९.	२६
तनूनपादसुरो विश्ववेदा	२७.	१२
तनूपा अग्नेसि तन्वम्मे	३.	१७
तनूपा भिषजा सुते	२०.	५६
तन्तुना रायस्पोषेण	१५.	७
तन्त्वा शोचिष्ठ दीदिवः	३.	२६
तन्त्वा समिद्भिरङ्गिरो	३.	३
तन्नस्तुरीपमद्भुतम्	२७.	२०
तन्नो वातो मयोभु	२५.	१७
तन्मित्रस्य वरुणस्या	३३.	३८

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

तपश्च तपस्यश्च शैशिरा	१५.	५७
तपसे कौलालम्मायायै	३०.	७
तपसे स्वाहा तप्यते स्वाहा	३९.	१२
तप्तायनी मेसि वित्तायनी	५.	९
तमिद्गर्भम्प्रथमन्दध्र	१७.	३०
तमिन्द्रम्पशवः सचा	२०.	६९
तमीशानञ्जगतस्तस्थुष	२५.	१८
तमु त्वा दध्यङ्ङृषिः	११.	३३
तमु त्वा पाथ्यो वृषा	११.	३४
तम्पत्नीभिरनुगच्छेम	१५.	५०
तम्प्रत्नथा पूर्वथा	७.	१२
तरणिर्विश्वदर्शतो	३३.	३६
तव भ्रमास आशुया	१३.	१०
तव वायवृतस्पते	२७.	३४
तव शरीरम्पतयिष्ण्व	२९.	२२
तवायं सोमस्त्वमेह्यर्वाङ्	२६.	२३
तस्मा अरङ्गमाम वो	११.	५२
	३६.	१६
तस्मादश्वा अजायन्त	३१.	८
तस्माद्यज्ञात्सर्वहुतः	३१.	६
तस्माद्यज्ञात्सर्वहुत	३१.	७
तस्य वयं सुमतौ	२०.	५२
तस्यास्ते सत्यसवसः	४.	१८
तां सवितुर्वरेण्यस्य	१७.	७४
ता अस्य सूददोहसः	१२.	५५
	१५.	६०
ता उभौ चतुरः पदः	२३.	२०
ता न आवोढमश्विना	२०.	८३
ता ना सत्या सुपेशसा	२०.	७४
तान्पूर्वया निविदा हूमहे	२५.	१६
ता भिषजा सुकर्मणा	२०.	७५
तिरश्चीनो विततो रश्मि	३३.	७४
तिस्र इडा सरस्वती	२१.	१९
तिस्रस्त्रेधा सरस्वत्यश्विना	२०.	६३
तिस्रो देवीर्बर्हिरेदं	२७.	१९
तिस्रो देवीर्हविषा	२०.	४३
तीव्रान्घोषान्कृण्वते	२९.	४४
तुभ्यन्ता अङ्गिरस्तम	१२.	११६
ते अस्य योषणे दिव्ये	२७.	१७
ते आचरन्ती समनेव	२९.	४१
तेजः पशूनां हवि	१९.	९५
तेजोसि तेजो मयि	१९.	९
तेजोसि शुक्रममृत	२२.	१
ते नो अर्वन्तो हवनश्रुतो	९.	१७
ते हि पुत्रासो अदितेः	३.	३३
त्रया देवा एकादश	२०.	११
त्रातारमिन्द्रमवितार	२०.	५०
त्रिंशद्धाम विराजति	३.	८
त्रिधा हितम्पणिभिर्गुह्य	१७.	९२
त्रिपादूर्ध्व उदैत्पुरुषः	३१.	४
त्रिवृदसि त्रिवृते त्वा	१५.	९
त्रीणि त आहुर्दिवि	२९.	१५
त्रीणि पदा विचक्रमे	३४.	४३
त्रीणि शता त्री सहस्रा	३३.	७
त्रीन्त्समुद्रान्त्समसृपत्	१३.	३१
त्र्यम्बकं यजामहे	३.	६०
त्र्यवयो गायत्र्यै पञ्चा	२४.	१२
त्र्यविश्च मे त्र्यवी च	१८.	२६
त्र्यायुषञ्जमदग्नेः	३.	६२
त्वं यविष्ठ दाशुषो	१३.	५२
	१८.	७७
त्वं सोम पितृभिः	१९.	५४
त्वं सोम प्रचिकितो	१९.	५२
त्वन्नो अग्ने तव देव	३४.	१३
त्वन्नो अग्ने वरुणस्य	२१.	३
त्वमग्न ईडितः कव्यवाहना	१९	६६
त्वमग्ने द्युभिस्त्वमाशुशुक्षणि	११.	२७
त्वमग्ने प्रथमो अङ्गिरा	३४.	१२
त्वमग्ने व्रतपा असि	४.	१६
त्वमङ्ग प्रशंसिषो देवः	६.	३७
त्वमिन्द्र प्रतूर्तिष्वभि	३३.	६६
त्वमिमा ओषधीः सोम	३४.	२२
त्वमुत्तमास्योषधे तव	१२.	१०१
त्वया हि नः पितरः	१९.	५३
त्वष्टा तुरीपो अद्भुत	२१.	२०
त्वष्टा दधच्छुष्ममिन्द्राय	२०.	४४
त्वष्टा वीरन्देवकाम	२९.	९
त्वां हि मन्द्रतममर्कशोकै	३३.	१३
त्वाङ्गन्धर्वा अखनँस्त्वामिन्द्र	१२.	९८
त्वाश्चित्रश्रवस्तम हवन्ते	१५.	३१

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

त्वामग्ने अङ्गिरसो गुहा	१५.	२८
त्वामग्ने पुष्करादध्यथर्वा	१५.	२२
त्वामग्ने यजमाना अनु	१२.	२८
त्वामग्ने वृणते ब्राह्मणा	२७.	३
त्वामद्य ऋष आर्षेय	२१.	६१
त्वामिद्धि हवामहे सातौ	२७.	३७
त्वे अग्ने स्वाहुत प्रियासः	३३.	१४
दँष्ट्राभ्याम्मलिम्लूञ्जम्भ्यै	११.	७८
दक्षिणामारोह त्रिष्टुप्त्वा	१०.	११
दधिक्राव्णो अकारिषं	२३.	३२
दस्रा युवाकवः सुता	३३.	५८
दिग्भ्यः स्वाहा चन्द्राय	३९.	२
दिवः पृथिव्याः पर्योज	२९.	५३
दिवस्परि प्रथमञ्जज्ञे	१२.	१८
दिवि धा इमं यज्ञमिमं	३८.	११
दिवि पृष्टो अरोचता	३३.	९२
दिवि विष्णुर्व्यक्रंस्त	२.	२५
दिवो मूर्द्धासि पृथिव्या	१८.	५४
दिवो वा विष्ण उत वा	५.	१९
दीक्षायै रूपं शष्पाणि	१९.	१३
दीर्घायुस्त ओषधे	१२.	००
दुरो देवीर्दिशो महीः	२१.	१६
दृंहस्व देवि पृथिवि	११.	६९
दृते दृंह मा । ज्योक्ते	३६.	१९
दृते दृंह मा मित्रस्य	३६.	१८
दृशानो रुक्म उर्व्या	१२.	१
	१२.	२५
दृष्ट्वा परिस्रुतो रसं	१९.	७९
दृष्ट्वा रूपे व्याकरोत्	१९.	७७
देव इन्द्रो० त्रिबन्धुरो	२८.	१९
देव इन्द्रो० सरस्वत्यश्वि	२१.	५५
देवकृतस्यैनसोवयजनमसि	८.	१३
देवन्देवं वोवसे देव	३३.	९१
देवम्बर्हिः सरस्वती	२१.	४८
देवम्बर्हिरिन्द्रं सुदेव	२८.	१२
देवम्बर्हिर्वयोधसन्देव	२८.	३५
देवम्बर्हिर्वारितीनान्देवमिन्द्रं	२८.	४४
देवम्बर्हिर्वारितीनान्देवमिन्द्र	२८.	२१
देवम्बर्हिर्वारितीनामध्वरे	२१.	५७
देवश्रुतौ देवेष्वाघोषतम्	५.	१७
देव सवितः० स्वदतु ।	११.	७
	३०.	१
देव सवितः० स्वदतु स्वाहा	९.	१
देव सवितरेष ते	५.	३९
देवस्त्वा सवितोद्वपतु	११.	६३
देवस्य चेततो महीम्	२२.	११
देवस्य त्वा० अग्नये जुष्टं	१.	१०
देवस्य त्वा० अग्नीषोमाभ्यां	६.	९
देवस्य त्वा० अश्विनोर्भैषज्येन	२०.	३
देवस्य त्वा० आददे गायत्रेण	११.	९
देवस्य त्वा० आददेदित्यै	३८.	१
देवस्य त्वा० आददेध्वरकृतं	१.	२४
देवस्य त्वा० आददे नारिरसि	३७.	१
देवस्य त्वा० आददे नार्यसी० बृहन्नसि	५.	२२
देवस्य त्वा० आददे नार्यसी० यवोसि	५.	२६
	६.	१
देवस्य त्वा० आददे रावा	६.	३०
देवस्य त्वा० उपांशोर्वीर्येण	९.	३८
देवस्य त्वा० पृथिव्याः	११.	२८
देवस्य त्वा० सं वपामि	१.	२१
देवस्य त्वा० सरस्वत्यै० यन्तुर्यन्त्रिये	९.	३०
देवस्य त्वा० सरस्वत्यै० यन्तुर्यन्त्रेणाग्नेः	१८.	३७
देवस्य सवितुर्मतिमासं	२२.	१४
देवस्याहं० सत्यप्रसवसो	९.	१३
देवस्याहं० सत्यसवसो	९.	१०
देवहूर्यज्ञ आ च वक्षत्	१७.	६२
देवा गातुविदो गातुं	८.	२१
देवा देवानाम्भिषजा	२१.	५३
देवा दैव्या० देवमिन्द्रं	२८.	४०
देवा दैव्या० देवमिन्द्र	२८.	१७
देवानाम्भद्रा सुमति	२५.	१५
देवान्दिवमगन्यज्ञस्ततो	८.	६०
देवा यज्ञमतन्वत	१९.	१२
देवासो हि ष्मा मनवे	३३.	९४
देवी उषासानक्ता	२८.	३७
देवी उषासानक्तेन्द्रं	२८.	१४
देवी उषासावश्विना	२१.	५०
देवी ऊर्जा० सुदुघेन्द्रे	२१.	५२
देवी ऊर्जा० सुदुघे पयसेन्द्रं	२८.	३९
देवी ऊर्जा० सुदुघे पयसेन्द्र	२८.	१६

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

देवी जोष्ट्री॰ देवमिन्द्रं	२८.	३८
देवी जोष्ट्री॰ देवमिन्द्र	२८.	१५
देवी जोष्ट्री सरस्वत्यश्वि	२१.	५१
देवी द्यावापृथिवी	३७.	३
देवीरापः शुद्धा वोढ्वं	६.	१३
देवीराप एष वो	८.	२६
देवीरापो अपान्नपाद्	६.	२७
देवीर्द्वार इन्द्रं सङ्घाते	२८.	१३
देवीर्द्वारो अश्विना	२१.	४९
देवीर्द्वारो वयोधसं	२८.	३६
देवीस्तिस्रस्तिस्रो देवीः	२८.	१८
देवीस्तिस्रस्तिस्रो देवीरश्विनेडा	२१.	५४
देवीस्तिस्रस्तिस्रो देवीर्वयोधसं	२८.	४१
देवेन नो मनसा देव	३४.	२३
देवेभ्यो हि प्रथमं	३३.	५४
देवो अग्निः स्विष्टकृद्देवमिन्द्रं	२८.	४५
देवो अग्निः स्विष्टकृद्देवमिन्द्र	२८.	२२
देवो अग्निः स्विष्टकृद्देवान्	२१.	५८
देवो देवै॰ अश्विभ्यां	२१.	५६
देवो देवै॰ मधुशाखः	२८.	२०
देवो नराशंसो देवमिन्द्रं	२८.	४२
देवो वनस्पतिर्देवमिन्द्रं	२८.	४३
देव्यो वम्र्यो भूतस्य	३७.	४
देहि मे ददामि ते	३.	५०
दैव्या अध्वर्यवस्त्वा	२३.	४२
दैव्या मिमाना मनुषः	२०.	४२
दैव्याय धर्त्रे जोष्ट्रे	१७.	५६
दैव्यावध्वर्यू॰ तम्प्रत्नथायं वेनः	३३.	७३
दैव्यावध्वर्यू॰ तम्प्रत्नथायं वेनश्चित्रं	३३.	३३
दैव्या होतारा ऊर्ध्व	२७.	१८
दैव्या होतारा प्रथमा	२९.	३२
दैव्या होतारा भिषजेन्द्रेण	२१.	१८
द्याम्मा लेखीरन्तरिक्षम्	५.	४३
द्युभिरक्तुभिः परिपात	३४.	३०
द्यौः शान्तिरन्तरिक्षं	३६.	१७
द्यौरासीत्पूर्वचित्ति	२३.	१२
	२३.	५४
द्यौस्ते पृथिव्यन्तरिक्षं	२३.	४३
द्यौस्ते पृष्ठम्पृथिवी	११.	२०
द्रप्सश्चस्कन्द पृथिवी	१३.	५
द्रविणोदाः पिपीषति	२६.	२२
द्रापे अन्धसस्पते	१६.	४७
द्रुपदादिव मुमुचानः	२०.	२०
द्रुन्नः सर्पिरासुतिः	११.	७०
द्वारो देवीरन्वस्य	२७.	१६
द्विपदा याश्चतुष्पदा	२३.	३४
द्वे विरूपे चरतः	३३.	५
द्वे सृती अश्रृणवम्	१९.	४७
धन्वना गा धन्वनाजि	२९.	३९
धर्ता दिवो विभाति	३७.	१६
धाता रातिः सवितेे	८.	१७
धानाः करम्भः सक्तवः	१९.	२१
धानानां रूपङ्कुवलम्	१९.	२२
धानावन्तङ्करम्भिण	२०.	२९
धान्यमसि धिनुहि	१.	२०
धामच्छदग्निरिन्द्रो	१८.	७६
धामन्ते विश्वम्भुवन	१७.	९९
धूम्रान्वसन्तायालभते	२४.	११
धूम्रा बभ्रुनीकाशाः	२४.	१८
धूरसि धूर्व धूर्वन्तन्धूर्व	१.	८
धृष्टिरस्यपाग्ने अग्निमा	१.	१७
ध्रुवक्षितिर्ध्रुवयोनिर्ध्रुवासि	१४.	१
ध्रुवसदन्त्वा नृपदम्मनः	९.	२
ध्रुवासि धरुणास्तृता	१३.	१६
ध्रुवासि धरुणेतो जज्ञे	१३.	३४
ध्रुवासि ध्रुवोयं यजमानो	५.	२८
ध्रुवोसि पृथिवीन्दृंह	५.	१३
नक्तोषासा समनसा	१२.	२
	१७.	७०
नक्षत्रेभ्यः स्वाहा नक्षत्रियेभ्यः	२२.	२८
न तं विदाथ य इमा	१७.	३१
न तद्रक्षांसि न पिशाचा	३४.	५१
न तस्य प्रतिमा अस्ति	३२.	३
न ते दूरे परमा चिद्	३४.	१९
न त्वावाँ अन्यो दिव्यो	२७.	३६
नदीभ्यः पौञ्जिष्ठमृक्षीकाभ्यो	३०.	८
नभश्च नभस्यश्च वार्षिकावृतू	१४.	१५
नमः कपर्दिने च व्युप्तकेशाय	१६.	२९
नमः कूप्याय चावट्याय	१६.	३८
नमः कृत्स्नायतया धावते	१६.	२०

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

नमः पर्णाय च पर्णशद्गाय	१६. ४६
नमः पार्याय चावार्याय	१६. ४२
नमः शङ्गवे च पशुपतये	१६. ४०
नमः शम्भवाय च मयोभवाय	१६. ४१
नमः शुष्क्याय च हरित्याय	१६. ४५
नमः श्वभ्यः श्वपतिभ्यश्च	१६. २८
नमः सभाभ्यः सभापतिभ्यश्च	१६. २४
नमः सिकत्याय च प्रवाह्याय	१६. ४३
नमः सु ते निर्ऋते तिग्मतेजो	१२. ६३
नमः सेनाभ्यः सेनानिभ्यश्च	१६. २६
नमः स्रोभ्याय च प्रतिसर्याय	१६. ३३
नमः स्रुत्याय च पथ्याय	१६. ३७
नम आशवे चाजिराय	१६. ३१
नम उष्णीषिणे गिरिचराय	१६. २२
नमस्त आयुधायानातताय	१६. १४
नमस्तक्षभ्यो रथकारेभ्यश्च	१६. २७
नमस्ते अस्तु विद्युते	३६. २१
नमस्ते रुद्र मन्यव	१६. १
नमस्ते हरसे शोचिषे	१७. ११
	३६. २०
नमो गणेभ्यो गणपतिभ्यश्च	१६. २५
नमो ज्येष्ठाय च कनिष्ठाय	१६. ३२
नमो धृष्णवे च प्रमृशाय	१६. ३६
नमो बभ्लुशाय व्याधिने	१६. १८
नमो बिल्मिने च कवचिने	१६. ३५
नमो मित्रस्य वरुणस्य	४. ३५
नमो रोहिताय स्थपतये	१६. १९
नमो वः पितरो रसाय	२. ३२
नमो वञ्चते परिवञ्चते	१६. २१
नमो वन्याय च कक्ष्याय	१६. ३४
नमो वात्याय च रेष्म्याय	१६. ३९
नमो विसृजद्भ्यो विद्ध्यद्भ्यश्च	१६. २३
नमो व्रज्याय च गोष्ठ्याय	१६. ४४
नमोस्तु नीलग्रीवाय	१६. ८
नमोस्तु रुद्रेभ्यो ये दिवि	१६. ६४
नमोस्तु रुद्रेभ्यो येन्तरिक्षे	१६. ६५
नमोस्तु रुद्रेभ्यो ये पृथिव्यां	१६. ६६
नमोस्तु सर्पेभ्यो ये	१३. ६
नमो हिरण्यबाहवे	१६. १७
नमो ह्रस्वाय च वामनाय	१६. ३०
न यत्परो नान्तर	२०. ८२
नराशंसः प्रति शूरो	२०. ३७
नराशंसस्य महिमानमेषा	२९. २७
नर्माय पुँश्चलूं हसाय	३०. २०
नवदशभिरस्तुवत	१४. ३०
नवभिरस्तुवत पितरो	१४. २९
नवविंशत्यास्तुवत	१४. ३१
न वा उ एतन्० यत्रासते	२३. १६
न वा उ एतन्० हरी ते	२५. ४४
नहि तेषाममा चन	३. ३२
नहि स्पशमविदन्नन्य	३३. ६०
नाना हि वान्देवहितं	१९. ७
नाभा पृथिव्याः समिधाने	११. ७६
नाभिर्मे चित्तं विज्ञानम्	२०. ९
नाभ्या आसीदन्तरिक्षं	३१. १३
नार्यस्ते पत्न्यो लोम	२३. ३६
नाशयित्री बलासस्यार्शस	१२. ९७
निक्रमणन्निषदनं	२५. ३८
नियुत्वान्वायवागह्ययं	२७. २९
निवेशनः सङ्गमनो वसूनां	१२. ६६
निषसाद० सुक्रतुः।	१०. २७
निषसाद० सुक्रतुः। मृत्योः	२०. २
नि होता होतृषदने	११. ३६
नीलग्रीवाः शितिकण्ठाः	१६. ५७
नीलग्रीवाः शितिकण्ठा	१६. ५६
नृत्ताय सूतङ्गीताय	३०. ६
नृषदे वेडप्सुषदे	१७. १२
पञ्च दिशो दैवीर्यज्ञ	१७. ५४
पञ्च नद्यः सरस्वती	३४. ११
पञ्चस्वन्तः पुरुष	२३. ५२
पयस्वतः परिपतिं	३४. ४२
पयः पृथिव्याम्पय	१८. ३६
पयसा शुक्रममृत	१९. ८४
पयसो रूपं यद्यवा	१९. २३
पयसो रेत आभृतन्तस्य	३८. २८
परमस्याः परावतो	११. ७२
परमेष्ठी० ज्योतिष्मतीम्	१५. ५८
परमेष्ठी० व्यचस्वतीं	१५. ६४
परमेष्ठ्यभिधीतः प्रजापति	८. ५४
परम्मृत्यो अनुपरेहि	३५. ७

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

परस्या अधि संवतोवरौं ११. ७१
परि ते दूडभो रथोस्माँ ३. ३६
परि ते धन्वनो हेति १६. १२
परि त्वा गिर्वणो गिर ५. २९
परि त्वाग्ने पुरं वयं ११. २६
परि द्यावापृथिवी सद्य ३२. १२
परि नो रुद्रस्य हेति १६. ५०
परि माग्ने दुश्चरिताद् ४. २८
परि वाजपतिः कवि ११. २५
परिवीरसि परि त्वा ६. ६
परीतो षिञ्चता सुतं १९. २
परीत्य भूतानि परीत्य ३२. ११
परीमे गामनेषत ३५. १८
परो दिवा पर एना १७. २९
पवमानः सो अद्य नः १९. ४२
पवित्रेण पुनीहि मा १९. ४०
पवित्रे स्थो० अनिशृष्टमसि १०. ६
पवित्रे स्थो० देवीरापो १. १२
पशुभिः पशूनाप्नोति १९. २०
पष्ठवाट् च मे पष्ठौही च १८. २७
पष्ठवाहो विराज उक्षाणो २४. १३
पातन्नो अश्विना दिवा २०. ६२
पावकया यश्चितयन्त्या १७. १०
पावकवर्चाः शुक्रवर्चा १२. १०७
पावका नः सरस्वती २०. ८४
पाहि नो अग्न एकया २७. ४३
पिता नोसि पिता नो ३७. २०
पितुन्नु स्तोषम्महो ३४. ७
पितृभ्यः स्वधायिभ्यः १९. ३६
पीवो अन्ना रयिवृधः २७. २३
पुत्रमिव पितरा १०. ३४
२०. ७७
पुनन्तु मा देवजनाः १९. ३९
पुनन्तु मा पितरः १९. ३७
पुनरासद्य सदनमपश्च १२. ३९
पुनरूर्जा निवर्तस्व १२. ९
१२. ४०
पुनर्नः पितरो मनो ३. ५५
पुनर्मनः पुनरायुर्म ४. १५
पुनस्त्वादित्या रुद्रा १२. ४४
पुनाति ते परिस्रुतं १९. ४
पुरा क्रूरस्य विसृपो १. २८
पुरीष्यासो अग्नयः १२. ५०
पुरीष्योसि विश्वभरा ११. ३२
पुरुदस्मो विषुरूप ८. ३०
पुरुष एवेदं सर्वं ३१. २
पुरुषमृगश्चन्द्रमसो २४. ३५
पूर्णा दर्वि परापत ३. ४९
पूषणं वनिष्ठुनान्धाहीन् २५. ७
पूषन्तव व्रते वयन्न ३५. ४१
पूषा पञ्चाक्षरेण पञ्च ९. ३२
पृच्छामि त्वा चितये २३. ४९
पृच्छामि त्वा परमन्त २३. ६१
पृथिवि देवयजन्योषध्यास्ते १. २५
पृथिवी च म इन्द्रश्च १८. १८
पृथिवी च्छन्दोन्तरिक्षञ्छन्दो १४. १९
पृथिव्याः पुरीषमस्यप्सो १४. ४
पृथिव्याः सधस्थादग्निम् ११. १६
पृथिव्या अहमुदन्तरिक्ष १७. ६७
पृथिव्यै स्वाहान्तरिक्षाय २२. २९
पृश्निस्तिरश्चीनपृश्नि २४. ४
पृषदश्वा मरुतः पृश्नि २५. २०
पृष्टीर्मे राष्ट्रमुदरमंसौ २०. ८
पृष्टो दिवि पृष्टो अग्निः १८. ७३
प्रघासिनो हवामहे ३. ४४
प्रजापतये च वायवे २४. ३०
प्रजापतये त्वा जुष्ट २२. ५
प्रजापतये पुरुषान् २४. २९
प्रजापतिः सम्भ्रियमाणः ३९. ५
प्रजापतिर्विश्वकर्मा १८. ४३
प्रजापतिश्चरति गर्भे ३१. १९
प्रजापतिष्ट्वा सादयत्वपाम् १३. १७
प्रजापते० अस्तु वयं २३. ६५
प्रजापते० अस्त्वयममुष्य १०. २०
प्रजापतेस्तपसा वावृधानः २९. ११
प्रजापतौ त्वा देवताया ३५. ६
प्र तद्विष्णु स्तवते ५. २०
प्र तद्वोचेदमृतन्नु ३२. ९
प्रति क्षत्रे प्रतितिष्ठामि २०. १०
प्रतिपदसि प्रतिपदे १५. ८

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

प्रति पन्थामपद्महि	४. २९
प्रतिश्रुत्काया अर्तन	३०. १९
प्रति स्पशो विसृज	१३. ११
प्रतीचीमारोह जगती	१०. १२
प्रतूर्तं वाजिन्नाद्रव	११. १२
प्रतूर्वन्नेह्यवक्रामन्	११. १५
प्रत्युष्टं० अनिशितो	१. २९
प्रत्युष्टं० उर्वन्तरिक्ष	१. ७
प्रथमा द्वितीयैर्द्वितीया	२०. १२
प्रथमा वां सरथिना	२९. ७
प्र नूनम्ब्रह्मणस्पति	३४. ५७
प्र नो यच्छत्वर्यमा	९. २९
प्र पर्वतस्य वृषभस्य	१०. १९
प्रप्रायमग्निर्भरतस्य	१२. ३४
प्र बाहवा सिसृतञ्जीवसे	२१. ९
प्रमन्महे शवसानाय	३४. १६
प्रमुञ्च धन्वनस्त्वमुभयो	१६. ९
प्र याभिर्यासि दाश्वांस	२७. २७
प्र व इन्द्राय बृहते	३३. ९६
प्र वायुमच्छा बृहती	३३. ५५
प्रवावृजे सुप्रया बर्हि	३३. ४४
प्रवीरया शुचयो दद्रिरे	३३. ७०
प्र वो महे मन्दमाना	३३. २३
प्र वो महे महि नमो	३४. १७
प्रसद्य भस्मना योनि	१२. ३८
प्रस्तरेण परिधिना	१८. ६३
प्रागपागुदगधराक्	६. ३६
प्राचीनम्बर्हिः प्रदिशा	२९. २९
प्राचीमनु प्रदिशम्प्रेहि	१७. ६६
प्राच्यै दिशे स्वाहा	२२. २४
प्राणदा अपानदा	१७. १५
प्राणपा मे अपानपा	२०. ३४
प्राणम्मे पाह्यपानम्मे	१४. ८
प्राणश्च मेपानश्च मे	१८. २
प्राणाय मे वर्चोदा	७. २७
प्राणाय स्वाहा० अम्बे	२३. १८
प्राणाय स्वाहा० चक्षुषे	२२. २३
प्रातरग्निम्प्रातरिन्द्रं	३४. ३४
प्रातर्जितम्भगमुग्रं	३४. ३५
प्रेता जयता नर इन्द्रो	१७. ४६
प्रेदग्ने ज्योतिष्मान्याहि	१२. ३२
प्रेद्धो अग्ने दीदिहि	१७. ७६
प्रैतु ब्रह्मणस्पतिः० नः।	३३. ८९
प्रैतु ब्रह्मणस्पतिः० नः। मखाय त्वा	३७. ७
प्रैतु वाजी कनिक्रदन्	११. ४६
प्रैषेभिः प्रैषानाप्नोत्या	१९. १९
प्रोथदश्वो न यवसे	१५. ६२
प्रोह्यमाणः सोम आगतो	८. ५६
बट्सूर्य श्रवसा महाँ	३३. ४०
बण्महाँ असि सूर्य	३३. ३९
बर्हिषदः पितर	१९. ५५
बलविज्ञाय स्थविरः	१७. ३७
बह्वीनाम्पिता बहुरस्य	२९. ४२
बाहू मे बलमिन्द्रियं	२०. ७
बीभत्सायै पौल्कसं	३०. १७
बृहदिन्द्राय गायत	२०. ३०
बृहन्निदिध्म एषा	३३. २४
बृहस्पते अति यदर्यो	२६. ३
बृहस्पते परिदीया	१७. ३६
बृहस्पते वाजञ्जय	९. ११
बृहस्पते सवितर्बोधयैनं	२७. ८
बोधा मे अस्य वचसो	१२. ४२
ब्रह्म क्षत्रम्पवते तेज	१९. ५
ब्रह्म जज्ञानम्प्रथमम्	१३. ३
ब्रह्मणस्पते त्वमस्य	३४. ५८
ब्रह्मणे ब्राह्मणङ्क्षत्राय	३०. ५
ब्रह्म सूर्यसमञ्ज्योति	२३. ४८
ब्रह्माणि मे मतयः शं	३३. ७८
ब्राह्मणमद्य विदेयम्	७. ४६
ब्राह्मणासः पितरः	२९. ४७
ब्राह्मणोस्य मुखमासीद्	३१. ११
भग एव भगवाँ अस्तु	३४. ३८
भग प्रणेतर्भग सत्यराधो	३४. ३६
भद्रङ्कर्णेभिः शृणुयाम	२५. २१
भद्रा उत प्रशस्तयो	१५. ३९
भद्रो नो अग्निराहुतो	१५. ३८
भद्रो मेसि प्रच्यवस्व	४. ३४
भवतन्नः समनसौ	५. ३
	१२. ६०
भायै दार्वाहारम्प्रभाया	३०. १२

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

भुज्युः सुपर्णो यज्ञो १८. ४२
भुवो यज्ञस्य रजसश्च १३. १५
१५. २३
भूताय त्वा नारातये १. ११
भूम्या आखूनालभते २४. २६
भूरसि भूमिरस्यदितिरसि १३. १८
भूर्भुवः स्वः । तत्सवितु ३६. ३
भूर्भुवः स्वः सुप्रजाः ३. ३७
भूर्भुवः स्वर्द्यौरिव भूम्ना ३. ५
भेषजमसि भेषजङ्गवेश्वाय ३. ५९
रगृखस्य शिरोसि । मखाय ३७. ८
मधवे स्वाहा माधवाय २२. ३१
मधु नक्तमुतोषसो १३. २८
मधुमतीर्न इषस्कृधि ७. २
मधुमान्नो वनस्पति १३. २९
मधु वाता ऋतायते १३. २७
मधुश्च माधवश्च १३. २५
मध्वा यज्ञन्नक्षसे २७. १३
मनसः काममाकूतिं ३९. ४
मनस्त आप्यायतां ६. १५
मनो जूतिर्जुषतामाज्यस्य २. १३
मनो न येषु हवनेषु ७. १७
मनो न्वाह्वामहे नाराशंसेन ३. ५३
मनो मे तर्पयत वाचम्मे ६. ३१
मन्यवेयस्तापङ्क्रोधाय ३०. १४
मयि गृह्णाम्यग्रे अग्निं १३. १
मयि त्यदिन्द्रियम्बृहन् ३८. २७
मयीदमिन्द्र इन्द्रिय २. १०
मयुः प्राजापत्य उलो २४. ३१
मरुतां स्कन्धा विश्वेषा २५. ६
मरुतो यस्य हि क्षये ८. ३१
मरुत्वन्तं वृषभं वावृधान ७. ३६
मरुत्वाँ इन्द्र वृषभो ७. ३८
मर्माणि ते वर्मणा १७. ४९
मशकान्केशैरिन्द्रं २५. ३
महाँ इन्द्रो नृवदा ७. ३९
महाँ इन्द्रो य ओजसा ७. ४०
महाँ इन्द्रो वज्रहस्तः २६. १०
महानाम्न्यो रेवत्यो २३. ३५
महि त्रीणामवोस्तु ३. ३१
मही द्यौः पृथिवी च ८. ३२
१३. ३२
महीनाम्पयोसि वर्चोदा ४. ३
महीमू षु मातरं २१. ५
महो अग्नेः समिधानस्य ३३. १७
महो अर्णः सरस्वती २०. ८६
मा च्छन्दः प्रमा च्छन्दः १४. १८
मा त इन्द्र ते वयन् १०. २२
माता च ते पिता च तेग्रं २३. २४
माता च ते पिता च तेग्रे २३. २५
मातेव पुत्रम्पृथिवी १२. ६१
मा त्वाग्निर्ध्वनयीद् २५. ३७
मा त्वा तपत्प्रिय आत्मा २५. ४३
मा नः शंसो अररुषो ३. ३०
मा नस्तोके तनये १६. १६
मा नो महान्तमुत १६. १५
मा नो मित्रो वरुणो २५. २४
मापो मौषधीर्हिंसीर्धाम्नो ६. २२
मा भेर्मा संविक्था अतमेरु १. २३
मा भेर्मा संविक्था ऊर्जन्धत्स्व ६. ३५
मा मा हिंसीज्जनिता १२. १०२
मा वो रिषत्खनिता १२. ९५
मा सु भित्था मा सु ११. ६८
माहिर्भूर्मा पृदाकुः । उरुं ८. २३
माहिर्भूर्मा पृदाकुर्नमस्त ६. १२
मित्रं हुवे पूतदक्षं ३३. ५७
मित्रः संसृज्य पृथिवीम् ११. ५३
मित्रश्च म इन्द्रश्च १८. १७
मित्रस्य चर्षणीधृतो ११. ६२
मित्रस्य मा चक्षुषेक्षध्व ५. ३४
मित्रावरुणाभ्यान्त्वा ७. २३
मित्रो न एहि सुमित्रध ४. २७
मित्रो नवाक्षरेण त्रिवृतं ९. ३३
मीढुष्टम शिवतम शिवो १६. ५१
मुखं सदस्य शिर इत् १९. ८८
मुञ्चन्तु मा शपथ्यादथो १२. ९०
मूर्धानन्दिवो अरतिम् ७. २४
३३. ८
मूर्धा वयः प्रजापति १४. ९
मूर्धासि राड्ध्रुवासि १४. २१

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

मृगो न भीमः कुचरो	१८.	७१
मेधाम्मे वरुणो ददातु	३२.	१५
मो षू ण इन्द्रात्र पृत्सु	३.	४६
यः प्राणतो निमिषतो	२३.	३
	२५.	११
य आत्मदा बलदा	२५.	१३
य इन्द्र इन्द्रियन्दधुः	२०.	७०
य इमा विश्वा भुवनानि	१७.	१७
य इमे द्यावापृथिवी	२९.	३४
य एतावन्तश्च भूयांसश्च	१६.	६३
यकासकौ शकुन्तिका	२३.	२२
यकोसकौ शकुन्तक	२३.	२३
यङ्क्रन्दसी अवसा	३२.	७
यजा नो मित्रावरुणा	३३.	३
यजुर्भिराप्यन्ते ग्रहा	१९.	२८
यज्जाग्रतो दूरमुदैति	१.	१
यज्ञ यज्ञङ्गच्छ यज्ञपति	८.	२२
यज्ञस्य दोहो विततः	८.	६२
यज्ञायज्ञा वो अग्नये	२७.	४२
यज्ञेन यज्ञमयजन्त	३१.	१६
यज्ञो देवानाम्० वित्तरासन्	३३.	६८
यज्ञो देवानाम्० वित्तगसदा	८.	४
यते स्वाहा धावते	२२.	८
यतोयतः समीहसे	३६.	२२
यत्ते गात्रादग्निना	२५.	३४
यत्ते पवित्रमर्चिष्यग्ने	१९.	४१
यत्ते सादे महसा	२५.	४०
यत्ते सोम दिवि ज्योति	६.	३३
यत्पुरुषं व्यदधुः कतिधा	३१.	१०
यत्पुरुषेण हविषा	३१.	१४
यत्प्रज्ञानमुत चेतो	३४.	३
यत्र धारा अनपेता	१८.	६५
यत्र बाणाः सम्पतन्ति	१७.	४८
यत्र ब्रह्म च क्षत्रञ्च	२०.	२५
यत्रेन्द्रश्च वायुश्च	२०.	२६
यत्रौषधीः समग्मत	१२.	८०
यथेमां वाचङ्कल्याणी	२६.	२
यदक्रन्दः प्रथमञ्जायमान	२९.	१२
यदग्ने कानि कानि चिदा	११.	७३
यदत्त्युपजिह्विका यद्वम्रो	११.	७४
यदत्र रिप्तं रसिनः	१९.	३५
यदद्य कच्च वृत्रहन्	३३.	३५
यदद्य सूर उदितेनागा	३३.	२०
यदश्वस्य क्रविषो	२५.	३२
यदश्वाय वास उप	२५.	३९
यदस्या अंहुभेद्याः	२३.	२८
यदाकूतात्समसुस्रोद्	१८.	५८
यदापिपेष मातरम्पुत्रः	१९.	११
यदापो अघ्न्या इति	२०.	१८
यदाबध्नन्दाक्षायणा	३४.	५२
यदि जाग्रद्यदि स्वप्न	२०.	१६
यदि दिवा यदि नक्त	२०.	१५
यदिमा वाजयन्नह	१२.	८५
यदूवध्यमुदरस्यापवाति	२५.	३३
यद्ग्रामे० यच्छूद्रे	२०.	१७
यद्ग्रामे० यदेनश्चकृमा	३.	४५
यद्दत्तं यत्परादानं	१८.	६४
यद्देवा देवहेडनन्देवास	२०.	१४
यद्देवासो ललामगुम्	२३.	२९
यद्धरिणो यवमत्ति न पुष्टं पशु	२३.	३०
यद्धरिणो यवमत्ति न पुष्टं बहु	२३.	३१
यद्वर्विष्यमृतुशो देवयान	२५.	२७
यद्वाजिनो दाम सन्दान	२५.	३१
यद्वातो अपो अगनी	२३.	७
यद्वाहिष्ठन्तदग्नये	२६.	१२
यन्ता च मे धर्ता च	१८.	७
यन्ते देवी निर्ऋति	१२.	६५
यन्त्री राड्यन्त्र्यसि	१४.	२२
यन्निर्णिजा रेक्णसा	२५.	२५
यन्नीक्षणम्माँस्पचन्या	२५.	३६
यन्मे छिद्रञ्चक्षुषो	३६.	२
यमग्ने कव्यवाहन	१९.	६४
यमग्ने पृत्सु मर्त्यमवा	६.	२९
यमश्विना नमुचेरासुरा	१९.	३४
यमश्विना सरस्वती	२०.	६८
यमाय त्वाङ्गिरस्वते	३८.	९
यमाय त्वा मखाय त्वा	३७.	११
यमाय यमसूमथर्वभ्यो	३०.	१५
यमाय स्वाहान्तकाय	३९.	१३
यमेन दत्तन्त्रित एन	२९.	१३

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

यम्परिधिम्पर्यधत्था	२.	१७
यवानाम्भागोस्ययवाना	१४.	२६
यश्चिदापो महिना	२७.	२६
यस्तु सर्वाणि भूता	४०.	६
यस्ते अद्य कृणवद्	१२.	२६
यस्ते अश्वसनिर्भक्षो	८.	१२
यस्ते द्रप्स स्कन्दति	७.	२६
यस्ते रसः सम्भृत	१९.	३३
यस्ते स्तनः शशयो	३८.	५
यस्माज्जातन्न पुरा	३२.	५
यस्मान्न जातः परो	८.	३६
यस्मिन्त्सर्वाणि भूता	४०.	७
यस्मिन्नश्वास ऋषभास	२०.	७८
यस्मिन्नृचः साम यजूंषि	३४.	५
यस्य कुर्मो गृहे हवि	१७.	५२
यस्य प्रयाणमन्वन्य	११.	६
यस्यायं विश्व आर्यो	३३.	८२
यस्यास्ते घोर आस	१२.	६४
यस्येमे हिमवन्तो महित्वा	२५.	१२
यस्यै ते यज्ञियो गर्भो	८.	२९
यस्यौषधीः प्रसर्पथाङ्ग	१२.	८६
याँ आवह उशतो देव	८.	१९
याः फलिनीर्या अफला	१२.	८९
याः सेना अभीत्वरी	११.	७७
या इषवो यातुधानानां	१३.	७
या ओषधीः पूर्वा जाता	१२.	७५
या ओषधीः सोमराज्ञीर्वह्वीः	१२.	९२
या ओषधीः सोमराज्ञीर्विष्ठिताः	१२.	९३
या ते अग्नेयःशया	५.	८
या ते घर्म दिव्या	३८.	१८
या ते धामानि परमाणि	१७.	२१
या ते धामानि हविषा	४.	३७
या ते धामान्युश्मसि	६.	३
या ते रुद्र शिवा तनूः	१६.	४९
या ते रुद्र शिवा तनू	१६.	२
या ते हेतिर्मीढुष्टम	१६.	११
यामिषुङ्गिरिशन्त	१६.	३
याम्मेधान्देवगणाः	३२.	१४
यावती द्यावापृथिवी	३८.	२६
या वाङ्कशा मधुमत्यश्विना	७.	११
या वो देवाः सूर्ये	१३.	२३
	१८.	४७
या व्याघ्रं विषूचिकोभौ	१९.	१०
या शतेन प्रतनोषि	१३.	२१
याश्चेदमुपशृण्वन्ति	१२.	९४
यास्ते अग्ने सूर्ये रुचो	१३.	२२
	१८.	४६
युक्तेन मनसा वयन्देवस्य	११.	२
युक्त्वाय सविता देवान्	११.	३
युक्ष्वा हि केशिना हरी	८.	३४
युक्ष्वा हि देवहूतमाँ	१३.	३७
	३३.	४
युजे वाम्ब्रह्म पूर्व्यन्नमोभि	११.	५
युञ्जते मन उत युञ्जते	११.	४
	३७.	२
युञ्जते मन उत युञ्जते० स्वाहा	५.	१४
युञ्जन्ति ब्रध्नमरुषञ्चरन्त	२३.	५
युञ्जन्त्यस्य काम्या हरी	२३.	६
युञ्जाथां रासभं युव	११.	१३
युञ्जानः प्रथमम्मन	११.	१
युनक्त सीरा वि युगा	१२.	६८
युवं सुराम० विपिपानाः	२०.	७६
युवं सुराम० विपिपाना	१०.	३३
युवन्तमिन्द्रापर्वता	८.	५३
युष्मा इन्द्रोवृणीत	१.	१३
यूपव्रस्का उत ये	२५.	२९
ये अग्निष्वात्ता ये	१९.	६०
ये चेह पितरो ये	१९.	६७
ये जनेषु मलिम्लव	११.	७९
ये तीर्थानि प्रचरन्ति	१६.	६१
ये ते पन्थाः सवितः	३४.	२७
ये त्वाहिहत्ये मघवन्	३३.	६३
ये देवा अग्निनेत्राः	९.	३६
ये देवा देवानां यज्ञिया	१७.	१३
ये देवा देवेष्वधि	१७.	१४
ये देवासो दिव्येकादश	७.	१९
ये नः पूर्वे पितरः	१९.	५१
ये नः सपत्ना अप	३४.	४६
येन ऋषयस्तपसा	१५.	४९
येन कर्माण्यपसो	३४.	२

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

येन द्यौरुग्रा पृथिवी ३२. ६
येन वहसि सहस्रं १५. ५५
१८. ६२
येना पावक चक्षसा ३३. ३२
येना समत्सु सासहो १५. ४०
येनेदम्भूतम्भुवनम् ३४. ४
येन्नेषु विविद्ध्यन्ति १६. ६२
ये पथाम्पथिरक्षय १६. ६०
ये भूतानामधिपतयो १६. ५९
ये रूपाणि प्रतिमुञ्चमाना २. ३०
ये वाजिनम्परिपश्यन्ति २५. ३५
ये वामी रोचने दिवो १३. ८
ये वृक्षेषु शष्पिञ्जरा १६. ५८
येषामध्येति प्रवसन् ३. ४२
ये समानाः समनसः १९. ४५
ये समानाः समनसो १९. ४६
यो अग्निः कव्यवाहनः १९. ६५
यो अग्निरग्नेरध्यजायत १३. ४५
यो अस्मभ्यमरातीयाद् ११. ८०
योगेयोगे तवस्तरं ११. १४
यो देवेभ्य आतपति ३१. २०
यो नः पिता जनिता १७. २७
यो भूतानामधिपति २०. ३२
यो रेवान्यो अमीवहा ३. २९
यो वः शिवतमो रस ११. ५१
३६. १५
रक्षसाम्भागोसि निरस्तं ६. १६
रक्षोहणं वलगहनं ५. २३
रक्षोहणो वो वलगहनः ५. २५
रक्षोहा विश्वचर्षणिरभि २६. २६
रजता हरिणीः सीसा २३. ३७
रथवाहणं हविरस्य २९. ४५
रथे तिष्ठन्नयति वाजिनः २९. ४३
रयिश्च मे रायश्च मे १८. १०
रश्मिना सत्याय सत्य १५. ६
राजन्तमध्वराणाङ्गोपा ३. २३
राज्ञ्यसि प्राची दिग्वसवस्ते १५. १०
राज्ञ्यसि प्राची दिग्विराडसि १४. १३
रातिं सत्पतिम्महे २२. १३
राया वयं ससवांसो ७. १०
राये नु यञ्जज्ञतू रोदसी २७. २४
रुचन्नो धेहि ब्राह्मणेषु १८. ४८
रुचम्ब्राह्मञ्जनयन्तो ३१. २१
रुद्राः संसृज्य पृथिवीम् ११. ५४
रूपेण वो रूपमभ्यागान्तुथो ७. ४५
रेतो मूत्रं विजहाति १९. ७६
रेवती रमध्वमस्मिन् ३. २१
रेवती रमध्वम्बृहस्पते ६. ८
रोहितो धूम्ररोहितः २४. २
लाङ्गलम्पवीरवत्सुशेवं १२. ७१
लोकम्पृण च्छिद्रम्पृणायो १२. ५४
१५. ५९
लोमभ्यः स्वाहा लोमभ्यः ३९. १०
लोमानि प्रयतिर्मम २०. १३
वक्ष्यन्तीवेदागनीगन्ति २९. ४०
वनस्पतिरवसृष्टो नं २०. ४५
वनस्पतेवसृजा रराण २७. २१
वनस्पते वीड्वङ्गो हिं २९. ५२
वनेषु व्यन्तरिक्षन्ततान ४. ३१
वयं सोम व्रते तव ३. ५६
वयं हि त्वा प्रयति ८. २०
वयन्ते अद्य ररिमा १८. ७५
वयन्नाम प्रब्रवामा १७. ९०
वरुणः क्षत्रमिन्द्रियम् २०. ७२
वरुणः प्राविता भुवन् ३३. ४६
वरुणस्योत्तम्भनमसि ४. ३६
वरूत्रीन्त्वष्टुर्वरुणस्य १३. ४४
वर्षाभिर्ऋतुनादित्या २१. २५
वर्षाहूर्ऋतूनामाखुः २४. ३८
वसन्ताय कपिञ्जला २४. २०
वसन्तेन ऋतुना देवा २१. २३
वसवस्त्रयोदशाक्षरेण ९. ३४
वसवस्त्वा कृण्वन्तु ११. ५८
वसवस्त्वाच्छृन्दन्तु ११. ६५
वसवस्त्वाञ्जन्तु २३. ८
वसवस्त्वा धूपयन्तु ११. ६०
वसु च मे वसतिश्च १८. १५
वसुभ्य ऋश्यानालभते २४. २७
वसुभ्यस्त्वा रुद्रेभ्यस्त्वा २. १६
वसूनाम्भागोसि रुद्रा १४. २५

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

वसोः पवित्रमसि द्यौरसि	१.	२
वसोः पवित्रमसि शतधारं	१.	३
वस्व्यस्यदितिरस्यादित्यासि	४.	२१
वह वपाञ्जातवेदः	३५.	२०
वाचन्ते शुन्धामि प्राणन्ते	६.	१४
वाचस्पतये पवस्व वृष्णो	७.	१
वाचस्पतिं विश्वकर्माणमूतये	१७.	२३
वाचस्पतिं विश्वकर्माणमूतये० उपयाम	८.	४५
वाचे स्वाहा प्राणाय	३९.	३
वाजः पुरस्तादुत	१८.	३४
वाजश्च मे प्रसवश्च	१८.	१
वाजस्य नु प्रसव आ	९.	२५
वाजस्य नु प्रसवे	१८.	३०
वाजस्य मा प्रसव	१७.	६३
वाजस्येमम्प्रसवः	९.	२३
वाजस्येमाम्प्रसवः	९.	२४
वाजाय स्वाहा प्रसवाय० वसवे	१८.	२८
वाजाय स्वाहा प्रसवाय० स्वः	२२.	३२
वाजेवाजेवत वाजिनो	९.	१८
	२१.	११
वाजो नः सप्त प्रदिश	१८.	३२
वाजो नो अद्य प्रसुवाति	१८.	३३
वातम्प्राणेनापानेन	२५.	२
वातरंहा भव वाजिन्युज्य	९.	८
वातस्य जूतिं वरुणस्य	१३.	४२
वाताय स्वाहा धूमाय	२२.	२६
वातो वा मनो वा	९.	७
वाममद्य सवितर्वाममु	८.	६
वायव्यैर्वायव्यान्याप्नोति	१९.	२७
वायुः पुनातु सविता	३५.	३
वायुरग्रेगा यज्ञप्रीः	२७.	३१
वायुरनिलममृतमथे	४०.	१५
वायुष्ट्वा पचतैरवत्वसित	२३.	१३
वायोः पूतः पवित्रेण	१९.	३
वायो ये ते सहस्रिणो	२७.	३२
वायो शुक्रो अयामि ते	२७.	३०
वार्त्रहत्याय शवसे	१८.	६८
विकिरिद्र विलोहित	१६.	५२
विज्यन्धनुः कपर्दिनो	१६.	१०
वित्तञ्च मे वेद्यञ्च मे	१८.	११
विद्यदी सरमा रुग्ण	३३.	५९
विद्मा ते अग्ने त्रेधा	१२.	१९
विद्याञ्चाविद्याञ्च यस्तद्	४०.	१४
विधृतिन्नाभ्या घृतं	२५.	९
विधेम ते परमे जन्मन्	१७.	७५
वि न इन्द्र मृधो जहि	१८.	७०
वि न इन्द्र मृधो जहि० उपयाम	८.	४४
वि पाजसा पृथुना	११.	४९
विभक्तारं हवामहे	३०.	४
विभूरसि प्रवाहणो	५.	३१
विभूर्मात्रा प्रभूः पित्रा	२२.	१९
विभ्राड्बृहत्पिबतु सोम्यम्	३३.	३०
विमान एष दिवो मद्ध्य	१७.	५९
विमुच्यध्वमघ्न्या देवयाना	१२.	७३
विराडसि दक्षिणा दिग्	१५.	११
विराड्ज्योतिरधारयत्	१३.	२४
विवस्वन्नादित्यैष ते	८.	५
विश्वकर्मन्हविषा वर्द्धनेन	१७.	२४
विश्वकर्मन्हविषा वर्द्धनेन० उपयाम	८.	४६
विश्वकर्मन्हविषा वावृधानः	१७.	२२
विश्वकर्मा त्वा० ज्योतिष्मतीम्	१४.	१४
विश्वकर्मा त्वा० व्यचस्वतीम्	१४.	१२
विश्वकर्मा विमना आद्विहाया	१७.	२६
विश्वकर्मा ह्यजनिष्ट	१७.	३२
विश्वतश्चक्षुरुत विश्वतो	१७.	१९
विश्वस्मै प्राणायापानाय	१३.	१९
विश्वस्य केतुर्भुवनस्य	१२.	२३
विश्वस्य दूतममृतं	१५.	३३
विश्वस्य मूर्द्धन्नधितिष्ठसि	१८.	५५
विश्वा आशा दक्षिण	३८.	१०
विश्वानि देव सवितर्दुरितानि	३०.	३
विश्वा रूपाणि प्रतिमुञ्चते	१२.	३
विश्वासाम्भुवाम्पते विश्वस्य	३७.	१८
विश्वे अद्य मरुतो विश्व	१८.	३१
	३३.	५२
विश्वे देवाः शृणुतेमं	३३.	५३
विश्वे देवा अंशुषु न्युप्तो	८.	५७
विश्वे देवाश्चमसेषून्नीतो	८.	५८
विश्वे देवास आगत	७.	३४
विश्वेभिः सोम्यम्मध्वग्न	३३.	१०

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

विश्वेषामदितिर्यज्ञियानां	३३.	१६
विश्वो देवस्य नेतुर्मर्तो	४.	८
	११.	६७
	२२.	२१
विष्णोः कर्माणि पश्यत	६.	४
	१३.	३३
विष्णोः क्रमोसि सपत्नहा	१२.	५
विष्णो रराटमसि विष्णोः	५.	२१
विष्णोर्नुकं वीर्याणि	५.	१८
वीतं हविः शमितं	१७.	५७
वीतिहोत्रन्त्वा कवे	२.	४
वृष्ण ऊर्मिरसि राष्ट्रदा	१०.	२
वेदाहमस्य भुवनस्य	२३.	६०
वेदाहमेतम्पुरुषम्	३१.	१८
वेदेन रूपे व्यपिवत्	१९.	७८
वेदोसि येन त्वन्देव	२.	२१
वेद्या वेदिः समाप्यते	१९.	१७
वेनस्तत्पश्यन्निहितङ्गुहा	३२.	८
वैश्वदेवी पुनती देव्यागाद्	१९.	४४
वैश्वानरस्य सुमतौ स्याम	२६.	७
वैश्वानरो न० अग्निरुक्थेन	२६.	८
वैश्वानरो न० अग्निर्नः	१८.	७२
व्यचस्वतीरुर्विया वि	२९.	३०
व्रतङ्कृणुत व्रतङ्कृणुताग्नि	४.	११
व्रतञ्च म ऋतवश्च	१८.	२३
व्रतेन दीक्षामाप्नोति	१९.	३०
व्रीहयश्च मे यवाश्च	१८.	१२
व्रेशीनान्त्वा पत्मन्	८.	४८
शं वातः शं हि ते	३५.	८
शञ्च मे मयश्च मे	१८.	८
शतं वो अम्ब धामानि	१२.	७६
शतमिन्नु शरदो अन्ति	२५.	२२
शन्ते परेभ्यो गात्रेभ्यः	२३.	४४
शन्नो देवीरभिष्टय	३६.	१२
शन्नो भवन्तु वाजिनो	९.	१६
	२१.	१०
शन्नो मित्रः शं वरुणः	३६.	९
शन्नो वातः पवतां	३६.	१०
शमिता नो वनस्पतिः	२१.	२१
शर्म च स्थो वर्म च	११.	३०
शर्मास्यवधूतं० अद्रिरसि	१.	१४
शर्मास्यवधूतं० धिषणासि	१.	१९
शादन्दद्भिरवकान्दन्तमूलै	२५.	१
शारदेन ऋतुना देवा	२१.	२६
शिरो मे श्रीर्यशो मुख	२०.	५
शिल्पा वैश्वदेव्यो रोहिण्य	२४.	५
शिवेन वचसा त्वा	१६.	४
शिवो नामासि स्वधितिस्ते	३.	६३
शिवो भव प्रजाभ्यो	११.	४५
शिवो भूत्वा मह्यमग्ने	१२.	१७
शुक्रज्योतिश्च चित्रज्योतिश्च	१७.	८०
शुक्रन्त्वा शुक्रेण क्रीणामि	४.	२६
शुक्रश्च शुचिश्च ग्रैष्मावृतू	१४.	६
शुद्धवालः सर्वशुद्धवालो	२४.	३
शुनं सुफाला विकृषन्तु	१२.	६९
शैशिरेण ऋतुना देवा	२१.	२८
श्रायन्त इव सूर्यं विश्वे	३३.	४१
श्रीणामुदारो धरुणो	१२.	२२
श्रीश्च ते लक्ष्मीश्च	३१.	२२
श्रुधि श्रुत्कर्ण वह्निभि	३३.	१५
श्वात्राः पीता भवत	४.	१२
श्वात्रा स्थ वृत्रतुरो	६.	३४
श्वित्र आदित्यानामुष्ट्रो	२४.	३९
षण्डस्य विष्ठाः शतमक्षरा	२३.	५८
षोडशी स्तोम ओजो	१५.	३
संवत्सरोसि परिवत्सरो	२७.	४५
संवर्चसा पयसा सन्तनूभि	२.	२४
	८.	१४
	८.	१६
संवसाथां स्वर्विदा समीची	११.	३१
सं वाम्मनांसि संव्रता	१२.	५८
संशितम्मे ब्रह्म संशितं	११.	८१
संशितो रश्मिना रथः	२३.	१४
संसमिद्युवसे वृषन्	१५.	३०
संसीदस्व महाँ असि	११.	३७
संसृष्टां वसुभी रुद्रैर्धीरैः	११.	५५
संस्रवभागा स्थेषा बृहन्तः	२.	१८
संहितासि विश्वरूप्यूर्जा	३.	२२
संहितो विश्वसामा सूर्यो	१८.	३९
स इधानो वसुष्कवि	१५.	३६

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

स इषुहस्तैः स निषङ्गिभि	१७.	३५
सखायः सं वः सम्यञ्च	१५.	२९
सङ्क्रन्दनेनानिमिषेण	१७.	३४
स जातो गर्भो असि	११.	४३
सजूरब्दो अयवोभिः	१२.	७४
सजूर्ऋतुभिः सजूर्विधाभिः	१४.	७
सजूर्देवेन सवित्रा	३.	१०
सजोषा इन्द्र सगणो	७.	३७
सञ्चेध्यस्वाग्ने प्र च	२७.	२
सञ्ज्ञानमसि कामधरणम्	१२.	४६
सत्यञ्च मे श्रद्धा च	१८.	५
सत्रस्य ऋद्धिरस्यगन्म	८.	५२
स त्वन्नश्चित्र वज्रहस्त	२७.	३८
स त्वन्नो अग्नेवमो	२१.	४
सदसस्पतिमद्भुतम्	३२.	१३
स दुद्रवत्स्वाहुतः	१५.	३४
सद्यो जातो व्यमिमीत	२९.	३६
सधमादो द्युम्निनीराप	१०.	७
स नः पावक दीदिवो	१७.	९
स नः पितेव सूनवेग्ने	३.	२४
स न इन्द्राय यज्यवे	२६.	१७
स नो बन्धुर्जनिता	३२.	१०
स नो भुवनस्य पते	१८.	४४
सन्ते पयांसि समु यन्तु	१२.	११३
सन्ते मनो मनसा सम्प्राणः	६.	१८
सन्ते वायुर्मातरिश्वा	११.	३९
सन्त्वमग्ने सूर्यस्य वर्चसा	३.	१९
सन्धये जारङ्गेहायोपपति	३०	९
सन्नः सिन्धुरवभृथायोद्यतः	८.	५९
स पर्यगाच्छुक्रमकाय	४०.	८
सप्त ऋषयः प्रतिहिताः	३४.	५५
सप्त ते अग्ने समिधः	१७.	७९
सप्तास्यासन्परिधयस्त्रिः	३१.	१५
स प्रथमो बृहस्पति	७.	१५
स बोधि सूरिर्मघवा	१२.	४३
समख्ये देव्या धिया	४.	२३
समग्निरग्निना गत	३७.	१५
समध्वरायोषसो नमन्त	३४.	३९
समास्त्वाग्न ऋतवो	२७.	१
समितं सङ्कल्पेथां	१२.	५७

समिदसि सूर्यस्त्वा	२.	५
समिद्ध इन्द्र उषसामनीके	२०.	३६
समिद्धे अग्नावधि	१७.	५५
समिद्धो अग्निः समिधा	२१.	१२
समिद्धो अग्निरश्विना	२०.	५५
समिद्धो अञ्जन्कृदरम्	२९.	१
समिद्धो अद्य मनुषो	२९.	२५
समिधाग्निन्दुवस्यत	३.	१
	१२.	३०
समिन्द्र णो मनसा नेषि	८.	१५
समुद्रङ्गच्छ स्वाहान्तरिक्षं	६.	२१
समुद्रस्य त्वावकयाग्ने	१७.	४
समुद्रादूर्मिर्मधुमाँ उदार	१७.	८९
समुद्राय त्वा वाताय	३८.	७
समुद्राय शिशुमारानालभते	२४.	२१
समुद्रे ते हृदय० यज्ञस्य	८.	२५
समुद्रे ते हृदय० सुमित्रिया	२०.	१९
समुद्रे त्वा नृमणा	१२.	२०
समुद्रोसि नभस्वानार्द्रदानुः	१८.	४५
समुद्रोसि विश्वव्यचा	५.	३३
सम्प्रच्यवध्वमुप सम्	१५.	५३
सम्बर्हिरङ्क्तां हविषा	२.	२२
सम्भूतिञ्च विनाशञ्च	४०.	११
सम्मा सृजामि पयसा	१८.	३५
सम्यक्स्रवन्ति० एते	१७.	९४
सम्यक्स्रवन्ति० घृतस्य	१३.	३८
सम्राडसि प्रतीची	१५.	१२
स यक्षदस्य महिमान	२७.	१५
सरस्वती मनसा पेशलं	१९.	८३
सरस्वती योन्याङ्गर्भ	१९.	९४
सरोभ्यो धैवरमुपस्था	३०.	१६
सर्वे निमेषा जज्ञिरे	३२.	२
सविता ते शरीराणि	३५.	५
सविता ते शरीरेभ्यः	३५.	२
सविता त्वा सवानां	९.	३९
सविता प्रथमेहन्नग्नि	३९.	६
सविता वरुणो दधद्	२०.	७१
सवितुस्त्वा प्रसव	१.	३१
सवित्रा प्रसवित्रा	१०.	३०
सहदानुम्पुरुहूत	१८.	६९

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

सह रय्या निवर्तस्वाग्ने १२. १०
१२. ४१
स हव्यवाडमर्त्य उशिग् २२. १६
सहश्च सहस्यश्च १४. २७
सहसा जातान्प्रणुदा १५. २
सहस्तोमाः सहछन्दस ३४. ४९
सहस्रशीर्षा पुरुषः ३१. १
सहस्रस्य प्रमासि १५. ६५
सहस्राणि सहस्रशो १६. ५३
सहस्व मे अरातीः १२. ९९
साकं यक्ष्म प्रपत चाषेण १२. ८७
सा विश्वायुः सा विश्वकर्मा १. ४
सिंहासि सपत्नसाही ५. १०
सिंहासि स्वाहा सिंहास्यादित्य ५. १२
सिञ्चन्ति परिषिञ्चन्त्युत् २०. २८
सिनीवालि पृथुष्टुके ३४. १०
सिनीवाली सुकपर्दा ११. ५६
सिन्धोरिव प्राध्वने १७. ९५
सीद त्वम्मातुरस्या १२. १५
सीद होतः स्व उ लोके ११. ३५
सीरा युञ्जन्ति कवयो १२. ६७
सीसेन तन्त्रम्मनसा १९. ८०
सुगव्यन्नो वाजी स्वश्व्यम् २५. ४५
सुगा वो देवाः सदना ८. १८
सुजातो ज्योतिषा सह ११. ४०
सुत्रामाणम्पृथिवी २१. ६
सुनावमारुहेयमस्रवन्ती २१. ७
सुपर्णं वस्ते मृगो अस्या २९. ४८
सुपर्णः पार्जन्य आतिर्वाहसो २४. ३४
सुपर्णोसि गरुत्माँस्त्रिवृत्ते १२. ४
सुपर्णोसि गरुत्मान्पृष्ठे १७. ७२
सुप्रजाः प्रजाः प्रजनयन् ७. १८
सुबर्हिरग्निः पूषण्वान् २१. १५
सुभूः स्वयम्भूः प्रथमो २३. ६३
सुमित्रिया न आप ३५. १२
३६. २३
३८. २३
सुपवन्तं बर्हिषदं सुवीरं १९. ३२
सुवीरो वीरान्प्रजनयन् ७. १३
सुषारथिरश्वानिव ३४. ६
सुषुम्णः सूर्यरश्मिश्चन्द्रमा १८. ४०
सुष्टुतिं सुमतीवृधो २२. १२
सुसन्दृशन्त्वा वयम् ३. ५२
सुसमिद्धाय शोचिषे ३. २
सूपस्था अद्य देवो २१. ६०
सूर्य एकाकी चरति २३. १०
२३. ४६
सूर्यत्वचस स्थ राष्ट्रदा १०. ४
सूर्यरश्मिर्हरिकेशः १७. ५८
सूर्यस्य चक्षुरारोहाग्ने ४. ३२
सो अग्निर्यो वसुर्गृणे १५. ४२
सोमं राजानमवसे ९. २६
सोमः पवते सोमः पवते ७. २१
सोममद्भ्यो व्यपिवत् १९. ७४
सोम राजन्विश्वास्त्वम् ६. २६
सोमस्य त्वा द्युम्नेनाभि १०. १७
सोमस्य त्विषिरसि० अग्नये १०. ५
सोमस्य त्विषिरसि० मृत्योः १०. १५
सोमस्य रूपङ्क्रीतस्य १९. १५
सोमानं स्वरणङ्कृणुहि ३. २८
सोमाय कुलुङ्ग आरण्योजो २४. ३२
सोमाय लवानालभते २४. २४
सोमाय हंसानालभते २४. २२
सोमो धेनुं सोमो अर्वन्त ३४. २१
सोमो राजामृतं सुत १९. ७२
सौरी बलाका शार्गः २४. ३३
स्तीर्णम्बर्हिः सुष्टरीमा २९. ४
स्तोकानामिन्दुम्प्रति २०. ४६
स्थिरो भव वीड्वङ्ग ११. ४४
स्योना पृथिवि नो ३६. १३
स्योना पृथिवि नो० । अप ३५. २१
स्योनासि सुषदासि १०. २६
स्रुचश्च मे चमसाश्च १८. २१
स्वगा त्वा देवेभ्यः २२. ४
स्वतवाँश्च प्रघासी च १७. ८५
स्वयं वाजिँस्तन्वङ्कल्पयस्व २३. १५
स्वयम्भूरसि श्रेष्ठो २. २६
स्वराडसि सपत्नहा ५. २४
स्वराडस्युदीची दिङ् १५. १३
स्वर्ण घर्मः स्वाहा १८. ५०

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

स्वर्वन्तो नारेक्षन्त	१७. ६८
स्वस्ति न इन्द्रो वृद्धश्रवाः	२५. १९
स्वाङ्कृतोसि विश्वेभ्य	७. ६, ३
स्वादिष्ठया मदिष्ठया	२६. २५
स्वादुषंसदः पितरो	२९. ४६
स्वाद्वीन्त्वा स्वादुना	१९. १
स्वाहा पूष्णे शरसे	३८. १५
स्वाहा प्राणेभ्यः साधिपति	३९. १
स्वाहा मरुद्भिः परिश्रीयस्व	३७. १३
स्वाहा यज्ञं वरुणः	२१. २२
स्वाहा यज्ञम्मनसः	४. ६
स्वाहा रुद्राय रुद्रहूतये	३८. १६
स्वैर्दक्षैर्दक्षपितेह	१४. ३
हंसः शुचिषद्वसुरन्तरिक्ष	१०. २४
	१२. १४
हरयो धूमकेतवो	३३. २
हविर्धानं यदश्विना	१९. १८
हविष्मतीरिमा आपो	६. २३
हस्त आधाय सविता	११. ११
हिङ्काराय स्वाहा हिङ्कृताय	२२. ७
हिमस्य त्वा जरायुणाग्ने	१७. ५
हिरण्मयेन पात्रेण	४०. १७
हिरण्यगर्भः समवर्तताग्रे	१३. ४
	२३. १
	२५. १०
हिरण्यपाणिः सविता	३४. २५
हिरण्यपाणिमूतये	२२. १०
हिरण्यरूपा उषसो	१०. १६
हिरण्यशृङ्गोयो अस्य	२९. २०
हिरण्यहस्तो असुरः	३४. २६
हृदे त्वा मनसे० ऊर्ध्व	६. २५
हृदे त्वा मनसे० ऊर्ध्वो	३७. १९
हेमन्तेन ऋतुना देवा	२१. २७
होताध्वर्युरावया	२५. २८
होता यक्षत्तनूनपातमुद्भिदं	२८. २५
होता यक्षत्तनूनपातमूतिभि	२८. २
होता यक्षत्तनूनपात्	२१. ३०
होता यक्षत्तिस्रो० त्रिधातवोपस	२८. ८
होता यक्षत्तिस्रो० त्रिधातवोपसो	२१. ३७
होता यक्षत्त्वष्टारमिन्द्र	२८. ९
होता यक्षत्पेशस्वती	२८. ३१
होता यक्षत्प्रचेतसा	२८. ३०
होता यक्षत्प्रजापतिं	२३. ६४
होता यक्षत्समिधाग्नि	२१. २९
होता यक्षत्समिधानम्	२८. २४
होता यक्षत्समिधेन्द्र	२८. १
होता यक्षत्सरस्वतीम्	२१. ४४
होता यक्षत्सुपेशसा	२८. २९
होता यक्षत्सुपेशसोषे	२१. ३५
होता यक्षत्सुबर्हिषम्	२८. २७
होता यक्षत्सुरेतसं	२८. ३२
होता यक्षत्सुरेतसमृषभं	२१. ३८
होता यक्षत्स्वाहाकृती	२८. ३४
होता यक्षदग्निं स्वाहा	२१. ४०
होता यक्षदग्निं स्विष्टकृत	२१. ४७
होता यक्षदश्विनौ छागस्य वपाया	२१. ४१
होता यक्षदश्विनौ छागस्य हविष	२१. ४३
होता यक्षदश्विनौ सरस्वती	२१. ४२
होता यक्षदिडाभिरिन्द्र	२८. ३
होता यक्षदिडेडित	२१. ३२
होता यक्षदिन्द्रं स्वाहा	२८. ११
होता यक्षदिन्द्रमृषभस्य	२१. ४५
होता यक्षदीडेन्यमीडितं	२८. २६
होता यक्षदुषे इन्द्रस्य	२८. ६
होता यक्षदोजो न वीर्यं	२८. ५
होता यक्षद्दुरो दिशः	२१. ३४
होता यक्षद्दैव्या० भिषजाश्विनेन्द्रं	२१. ३६
होता यक्षद्दैव्या० भिषजा सखाया	२८. ७
होता यक्षद्बर्हिरूर्णम्रदा	२१. ३३
होता यक्षद्बर्हिषीन्द्र	२८. ४
होता यक्षद्वनस्पतिं० धियो	२८. १०
होता यक्षद्वनस्पतिं० शमितं	२१. ३९
होता यक्षद्वनस्पतिं० हिरण्य	२८. ३३
होता यक्षद्वनस्पतिमभि	२१. ४६
होता यक्षद्व्यचस्वतीः	२८. २८
होता यक्षन्नराशंसन्न	२१. ३१

॥ इति यजुर्वेदमन्त्राणां वर्णानुक्रमणी ॥

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection

Digitized by Sarayu Trust Foundation Delhi and eGangotri.

हरयाणा साहित्य संस्थान
गुरुकुल झज्जर
रोहतक

CC0. In Public Domain Kirtikant Sharma Najafgarh Delhi Collection